ఉపోద్ఘాతము.

ఈవరాహపురాణము నంది మల్లయ్య ఘంట సింగయ్య యనుకవిద్వయముచే రచియింపఁబడినది. వీ రిరువురిలో నేభాగ మెవ్వరు రచియించిరో తెలిసికొనుట యసాధ్యము. అక్కడక్కడ కవిత్రయమువారిప్రయోగములకు విరుద్ధము లైనప్రయోగములు కానఁబడుచున్నను, మొత్తముమీఁద నీకవులకవిత్వము మిక్కిలి రమ్యమయి రసవంతమయి రసికజనహృదయాహ్లాదకరముగా నున్నది. హరిభట్టకృత మైనవరాహపురాణమునకంటె నిది సర్వవిధముల శ్లాఘ్యతరమయినదిగా నున్నదనుటకు సందేహము లేదు. కవు లీగ్రంథమును కృష్ణదేవరాయలతండ్రి యగునరసింహదేవరాయని కంకితము చేసిరి. అందుచేత వీరు పదునేనవశతాబ్దముయొక్క కడపటిభాగమునం దుండినవా రయినట్టు స్పష్టముగాఁ దెలియవచ్చుచున్నది.

ఈపుస్తకము నొకప్రతి నిచ్చటి ప్రాచ్యలిఖితపుస్తకభండాగారమునుండి వ్రాయించి తెప్పించి రెండుసంవత్సరములక్రిందట నేను రాజమహేంద్రవరము వెళ్ళినప్పుడు నామిత్రు లైన బ్రహ్మశ్రీ మ-రా-శ్రీ సత్యవోలు లక్ష్మీపతిగారు సరిచేసి ముద్రించుటకయి నాచేతి కిచ్చిరి. ఆప్రతి సమగ్రమైనదే యైనను బహుస్థలములయందు పద్యములు విడువఁబడి ముద్రణయోగ్యము కాకుండెను. ఇట్లుండఁగా నామిత్రు లైన బ్రహ్మశ్రీ మ-రా-శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణయ్యగారు సెలవుదినములలో నైజామురాజ్యమునకుఁ బోయియుండినప్పు డచ్చటి గద్వాలసంస్థానమునుండి మఱియొకప్రతిని దెచ్చి నా కిచ్చిరి. ఈప్రతియు శుద్ధమైనది కాకపోయినను మొదటిదానికంటె మేలైనదయి గ్రంథపాతములు లేనిదిగా నుండెను. ఈసాయమునకయి వారికి నాకృతజ్ఞత నిందుమూలమునఁ దెలియఁజేయుచున్నాను. ఈరెండుప్రతులను సాయపఱుచుకొని నాచేతనైన ట్లొకవిధముగా సవరించి శ్రీలక్ష్మీపతిగారినిమిత్తమయి యీపుస్తకమును ముద్రించుటకు మెయినెలలోఁ బ్రారంభించితిని. నే నీనెలలో రాజమహేంద్రవరమునకుఁ బోవ నిశ్చయించుకొన్నందున, నేను బుస్తకమును ముగించి మఱి పోవఁ దలఁచి యత్యంతశీఘ్రముగా నీపుస్తకమును ముద్రాంకిత మొనర్చినాఁడను. ఇందు నాయజ్ఞానమువలనను ప్రమాదమువలనను తప్పులు పెక్కులు పడియుండవచ్చును. అట్టివి కనఁబడినచో సుధీజనులు మన్నించి నా కవి తెలుపుదురు గాక! నాయొద్ద నున్నప్రతితోనే యనంతకవికృత మైనభోజరాజీయమును నేను ముద్రింపఁ దలఁచి యుండఁగా బ్రహ్మశ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణయ్యగారు పూర్వోక్తసంస్థానమునుండియే తెచ్చి మఱియొకప్రతిని నా కిచ్చియున్నారు. ఈపుస్తకమునుగూడ శీఘ్రకాలములోనే ముద్రింపించెదను.

చెన్నపురి,
23- 7- 1904.

కందుకూరి-వీరేశలింగము.

శ్రీ

వరాహ పురాణము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శా. శ్రీలీలాస్పద మైనకొమ్మున ధరిత్రీకాంతఁ గారుణ్యల
క్ష్మీలోలాత్మత నెత్తి లీల జలదాశ్లేషైకశృంగోన్నమ
చ్ఛైలాసంబును బోలె నున్న జగదేకస్వామి వారాహదే
హాలంకారుఁడు ప్రోచు నీశ్వరనృసింహాత్మావధూవల్లభున్. ౧.

శా. తా నానందముతోడఁ గుంకుమవసంతం బాడె నో సాఁగసం
ధ్యానాట్యావసరభ్రమీగళితమస్తన్యస్తనాకస్రవం
తీనీరేరుహరేణువుల్ తనువుపై నిండంగ దీపించుగౌ
రీనాథుం డొసఁగున్ గృప న్నరసధాత్రీభర్త కైశ్వర్యముల్ ౨.

ఉ. కూలము డిగ్గి స్నానమునకున్ సురవాహిని సొచ్చి నిల్వఁగా
వాలుగనీరజంబు లొకనాళమునం బ్రభవించె నెట్టివో
ద్యా లని ముగ్ధనాకవనితల్ తనమోములు చూడ నవ్విభా
పాలల నేశ్వరుండు నరసక్షితిజానికి నాయు వీవుతన్. ౩.

చ. స్మరసమరంబునం బరవశత్వము నొంది మహేంద్రనీలభా
స్వర మగుదానవాంతకునివక్షముపై నొరగంటఁ జక్కఁగా
నొరసినహేమరేఖవలె నున్నరమారమణీలలామ యీ
శ్వరునరసింహభూపతినివాసమునన్ వసియించుఁ గావుతన్. ౪.

సీ. కొలనికెందమ్మిపూవులు వినోదార్థంబు పయ్యెదకొంగులోపల వహించి
మందిరాంతరచంద్రమణిశిలాకుట్టిమావనిమీఁదఁ దావచ్చి వచ్చి మెలఁగి
తనసయావకపాదతలములఁ ద్రొక్కినచోటులు దప్పక చూచి నిలిచి
యోహో సరోజంబు లొడివిడి పడియె నేరుకొనంగవలె నని సఖులఁ బిలుచు
ముద్దరాలు తుషారాద్రిముద్దఁబట్టి శ్రీసదాశివదేవాభద్రాసనస్థ
సమరవిజయంబు లొసఁగు నీశ్వరనృపాలు నారసింహవసుంధరానాయకునకు.

శా. లావణ్యాంబులు సాక్షిరూపమున వెల్వం దోడి ముద్వీజన
ద్భావక్షేత్రమునందు పంచఘటయంత్రంబో యనంగా జప
వ్యావృత్తస్ఫటికాక్షదామకము హస్తాబ్జంబునం దాల్చువా
ణీవామేక్షణ నారసింహునికి సంధించున్ వచోవైఖరుల్. ౭.

చ. పెనిమిటితోడ శీతమహీభృత్పతికన్యక జూదమాడి గె
ల్చిన హిమరశ్మిరేఖఁ దనచేతికి నిచ్చిన బాల్యచాపలం
బునఁ గబళింపఁగా విఱిగిపోయినకొమ్మును వచ్చినట్లు మిం
చినకరివక్త్రుఁ డీశ్వరునృసింహునకున్ వరదుండు గావుతన్. ౮.

వ. అని యాశీర్వదించి వచనరచనాచాతుర్యంబున నల్పాక్షరంబుల నధికార్థంబు గూడి యించి పద్యపురాణంబులకు నాదికారణంబు లైనసంస్కృతాంధ్రభాషలం గలజల్లులు విసర్జించి రసపోషణప్రధానశబ్దంబు లుపార్జించి భక్తజనమనోరథనిర్వాహకమహా వరాహదేవచరణస్మరణాయత్తచిత్తులమై. ౯.

సీ. అతిపవిత్రం బైనయమునాతరంగిణీసైకతం బెవ్వనిజన్మభూమి
ప్రామినుకులు సూత్రపఱిచి లోకహితంబుగా నిర్వహించె నెవ్వానిబుద్ధి
కలుషంబు విదళింపఁ గలధర్మశాస్త్రప్రపంచంబు లెవ్వానిపలుకుబళ్ళు
కాదనద్దకౌరవక్షోణిపాలవతంసవంశంబు నిలిచె నెవ్వానివలన
నట్టిసాత్యవతేయమహామునీంద్రుఁ డనుసుధాబ్ధికిఁ గల్పకం బనఁగ వెలయు
శ్రీవరాహపురాణంబు చెప్పఁ గడఁగితిమి తెనుంగునఁ గవికులోత్తములు పొగడ.

వ. ఈకృతిప్రారంభంబు కర్ణాకర్ణికావశంబున విని సంతతసత్యభాషాహరిశ్చంద్రుండును శుభవచనదుగ్ధాబ్ధిచంద్రుండును నిరాఘాటధాటీచటులఘోట్టాణోరట్టకంఖాణపుంఖానుపుంఖరింఖాఖురట్టసుట్టితతమాధూళిరింఛోళిసంఛాదితాదిత్యుండును నుబ్బరాదిత్యుండును చతురకూపారపరీతధరణీపాలసభాభవనకవినివహస్తూయమానదానవిద్యాపరాయణుండును చాళుక్యనారాయణుండును విశ్వవిశ్వంభరాభరణభుజాస్తంభసంభావితకుంభికుంభీనసకమఠనాథవరాహుండును బర్బరబాహుండును సముద్భటప్రతిభటఘటాభయంకరవిక్రమక్రమాధరీకృతేశ్వరకుమారుండును నీశ్వరకుమారుండును నగునరసవసుధాధీశ్వరుం డొక్కనాఁడు. ౧౦.

సీ. అష్టభాషాకవితాబ్జసంభవు లైనసుకవిపుంగవులు సంస్తుతులు సేయ
సంకీర్ణరాగరంజను లైనగాయకులు గీతప్రబంధములు పాడ
కలకంకణక్వాణకలితసరోరుహ లైనరమణులు వింజామరములు వీవ
మండలాధిపు లైనశరణాగతారాతిసామంతు లుభయపార్శ్వములఁ గొలువ

ప్రథమాశ్వాసము.

కీర్తిసయుండవు నరసయ్య గుణనిధాన! మంత్రికంబున సేవింప నలఁదికొన్న
సురభికాశ్మీరగంధంబు సోఁడుముట్ట నుండెఁ జేగోలగము నయనోత్సవముగ. ౧౧.

సీ. అపుడు సభావేదికాగ్రస్థితుల మైనమమ్ము వాగీశ్వరీమంత్రరాజ
సిద్ధిపారగులఁ గౌశికభరద్వాజగోత్రుల మహాదేవాంఘ్రిజలజభక్తి
పరతంత్రమతుల నాపస్తంబసూత్రుల గురునకీరామమూర్తి [illegible]
శిష్యుల నతిశాంతచిత్తులఁ దనకు నాశ్రితుల భాషాద్వయకృతినిపుణ
శేముషీభూషణుల సందిసింగనార్యు లేనయు మల్లయకవికులోత్తముని
నాగథీమణికీర్తికందనుని మలయమారుతాంకితు సింగయమంత్రిఁ జూచి. ౧౨.

క. మీ రియవుడు నెప్పుడును శరీరప్రాణములక్రియఁ జరింతురు మిగులం
గూరిమిఁ గృతిఁ బ్రతిపద్యముఁ జారుఫణితిఁ జెప్పఁగలరు చాటువు గాఁగన్.

క. కావున మీరు దలంచిన శ్రీవారాహంబు మంచికృతి మాకేవం
గావింపుఁ డనుచు సుముఖుండై విద్యముఁ గప్పురమ్ము నర్పించె ముదంబున్. ౧౪.

ఉ. దేవరవంటిపుణ్యునిఁ గృతిప్రభుఁ గా నియమించి గల్గుటం
బావనమై ప్రసిద్ధి గను మా కవితావిభవంబు దిక్కులన్
శ్రీవరుపాదపంకజముఁ జెందినజాహ్నవి ముజ్జగంబులం
బావనతం బ్రసిద్ధి గను బాగున శ్రీనరసింహభూవరా. ౧౫.

ఉ. తప్పును నొప్పు లేనికృతి నాకకులంబునఁ గింటెఁ గొంత తె
ప్పొప్పులు రెండుఁ గల్గుకృతి యొప్పనిజాతిలతాంగి తెప్పఁ దే
కొప్పులె గల్గుసత్కృతి గుణోన్నతిమంతపిలాసరేఖలం
జెప్పఁగ సాటి లేనిసరసీరుహలోచన గాదె చూడఁగన్. ౧౬.

వ. అని నాయకప్రశంసయు మధ్యమాధమోత్తమకవిత్వంబులఁ దారతమ్యంబులు నభి
వర్ణించి యుత్తమమార్గంబున నేతత్ప్రబంధంబు రచియింప నుద్యుక్తులమై. ౧౭.

సీ. నిజపద్యాంకు రామనృపకథారామకేళీమత్తకేకి వాల్మీకిఁ దలఁచి
ధర్మనిర్మితకర్తృనిస్వంతవాదినారాయణు బాదరాయణు భజించి
వాసంతికామంజరీసమంజసకవిత్వనివాసుఁ గవి కాళిదాసుఁ గొలిచి
గంభీరపదహృద్యగద్యప్రబంధవిభ్రమకసూపారిణు బాణుఁ దలఁచి
నన్నపాచార్యునకు వందనంబు చేసి తిక్కయజ్వను బ్రమోక్తిఁ గీర్తితము చేసి
శంభుదాసునివాగ్విలాసములు మనమునం బులోపల నిలిపి శ్రీనాథుఁ బొగడి. ౧౮.

క. వెలకొన్నభక్తి సద్గురు నల్లచూడారత్న మగు నసూరిశిష్టాచా
ర్యులదివ్యపాదపద్మం బులకు నమస్కృతి ఘటించి పూతాత్ములమై. ౧౯.

వ. తదనంతరంబ కృతిపతికిం బతి యైనసాళువనరసింగరాజరాజమౌళిపావనాన్వయంబు మొదల వర్ణింతును చింతారత్నకామగవికల్పవృక్షలక్ష్మీపక్షపాతులతోడం బుట్టి మిన్నుముట్టినపాలమున్నీటిపట్టి సాయంతనసమయసంఫుల్లమల్లీమతల్లికాగుళుచ్ఛస్వచ్ఛకాంతిని స్తంద్రుండు చంద్రుండు వంశకర్తగా సకలకలికలుషాపహర్తయంకిదేవమహీభర్త కీర్తికార్తికచంద్రికాప్రభావంబులు వినిర్మించి దశదిశాంచలంబులు ముంచెఁ దత్తరాజుండు చతుష్షష్టివిద్యావినూతనభోజుండు గుండ్రాజు దుండగపురాచతండంబులం జెండాడి మండలగ్రావంబు కెలంకుల గెలుపుఁగంబంబులు నిలిపెఁ దత్సూనుండు గాండీవధన్వసమానుండు సాళువరాజు ఘోరాహవహట్టంబునం బారసికతురగఘట్టంబులం గనుపుగొట్టి ధరావరారోహా బాహుపీఠంబునం గుదురుపఱచెఁ దత్పుత్త్రుండు నిరాతంకప్రతాపకమలమిత్రుండు గౌతరాజు రాజసంబున గుణలతావితానంబులు సేతుశీతాచలమధ్యపృథ్వీమండలంబున మెండుకొలిపెఁ దత్సుతుండు వీరలక్ష్మీసమన్వితుండు గుండరాజు వీరోద్ధిరవనీవిఖండనప్రచండదోర్దండమండలాగ్రుండును సముద్దండసాహసక్రియాసమగ్రుండును నై నిరవధికప్రభావదుండుమారులం దిమ్మనాథనరసింగపార్థివులం గాంచె వారిలోన.

సీ. తుహినాంశువంశపాథోరాశిమాణిక్య మష్టదిగ్గజభయంకరుండు
కర్ణాటరాజ్యరక్షణదక్షబాహాసి వరవసంతత్యాగవైభవుండు
శివరాత్రిసమయసంశీలతాగుణశాలి ధరణీసుపర్వనిస్తారకుండు
విరచితాతులతులాపురుషదానవిభూతి సమదరాయకటారిసాళువంబు
గుండవిభునారసింహభూమండలేశ్వరుండు గణుతింప రాజమాత్రుండు గాఁడు
కిన్నరస్త్రీసమూహజేగీయమానవర్తనంబులు గలచక్రవర్తిగాని. ౨౧.

మహాస్రగ్ధర. నరసింగస్వామి రంగన్నగనిభగజగంధర్వపాదాతసైన్య
స్ఫురణాసంపత్తి విద్యుత్స్ఫురములు బలిమిం బూని కాల్పంగ ధూమో
త్కరముల్ కాదంబినీమార్గము నిబిడముగాఁ గప్పి మందాకినీపు
ష్కరముల్ భానూద్భవాపుష్కరములకరణిం గానిపింపంగఁ జేయున్. ౨౨.

శా. హేలన్ భార్గవరాముతోడ ననుచున్ భూషింప వేలాపరీ
తేలామండల మాధరాధరముగా నేకాతపత్రంబుగా
నేలున్ సాళువనారసింహుఁడు భుజంగేంద్రాద్రిపై నున్నల
క్ష్మీలావణ్యసరోమరాళము చిరశ్రీవృద్ధి గావింపఁగన్. ౨౩.

వ. అట్టినరసింగరాజరత్నంబుచేత మన్ననవడసి సైన్యనాయకపట్టభద్రత్వంబున నిర్నిద్రవిజయలక్ష్మీమహత్త్వంబున మదవదభిమానిభయదసత్త్వంబున దీర్ఘాయు

రైశ్వర్యధుర్యుం డైనయీశ్వరనాయకునకుం బ్రియతనూభవుండు సరసవసుధాధ్య
క్షుండు నిర్వంచితానుగ్రహంబునం బరిగ్రహించి యిమ్మహాప్రబంధంబునకు శృంగార
విభూషణంబుగాఁ దదీయవంశావతారంబు రచియింతు మని యెట్టిదనిన. ౨౪.

ఉ. మిన్నుల మించి భాగ్యముల మీఱినకోటల రమ్యహర్మ్యసం
పన్నత సస్యవాటగరిమంబులఁ దోఁటల వాహవారణా
ఢ్యున్నతిఁ గేలిదీర్ఘికల నుగ్రభటావలి వన్నెకెక్క వా
రాన్నిధికాంచి పైఁ దుళువరాజ్యము సంతతవీరభోజ్యమై. ౨౫.

క. ఆతుళువరాజ్యమున విఖ్యాతి వహించిరి దిగంతకరికటతటసం
భూతమదక్షాళనవిద్యాతత్పరకీర్తిఁ బెద్ద యాడిసరాజుల్. ౨౬.

ఉ. వారల కగ్రగణ్యుఁడు నివారితవైరివరూథినీధవ
శ్రీరమణీవిలాసుఁడు విచిత్రకళాకుశలుండు తిమ్మధా
త్రీరమణుండు సంపద వరించె మరాటవరాటలాటగాం
ధారయుగంధరాధిపసదఃప్రకటీకృతబాహువీర్యుఁడై. ౨౭.

చ. అతనికులాంగనాతిలక మైనపవిత్రచరిత్ర దేవకీ
సతి కృతపుణ్యులం గనియె శాంతివతంసుల సజ్జనావన
వ్రతపరిపాలనాగుణపరాయణచిత్తుల దుర్మదోద్ధతా
హితవనదావపావకుల నీశ్వరతిమ్మధరాతలేంద్రులన్. ౨౮.

క. అం దగ్రజుండు కవిజనమందారము పతిహితైకమతి మానవతీ
కందర్పుఁడు తేజోమధ్యందినమార్తాండుఁ డీశ్వరాధిపుఁ డుర్విన్. ౨౯.

సీ. ఉదయాద్రి భేదించె నుత్తరి నిర్జించె గండికోటపురంబుఁ గదలఁ ద్రవ్వె
పెనుగొండ సాధించె బెంగళూరు హరించెఁ గోవెల నెల్లూరు గుంటుపఱిచె
కుందాణి విదళించె గొడుగుచింత జయించె బాగూరు పంచముపాడుచేసె
నరుగొండ వెకలించె నామూరు మర్దించె సీరంగపట్నంబు బారిసమరె
రాయచౌహత్తమల్లధరావరాహ మోహనమురారిబర్బరబాహుసాళ్వ
నారసింహప్రతాపసన్నాహుఁ డగుచు విశ్వహితకారి తిమ్మయయీశ్వరుండు.

మ. నరసింగక్షితిపాలుపంపునను గౌనాఁ జేసి దండెత్తి యీ
శ్వరభూభర్త బెడందకోటయవనాశ్వవ్రాతముల్ భీమసం
గరరంగంబునఁ గొల్లకట్టుకొని వీకం గందుకూరీపురాం
తరసీమంబునఁ జక్కఁగా నిలిపె దుర్దాంతారిసంతానముల్. ౩౦.

సీ. కనుఁ గొన్న మొదలు తక్కినమాట లాలింప బుద్ధిపుట్టనిపుట్టుభోగి విడిచి
వా లిచ్చి నడవడి వర్ణింపఁదగినలావరిదిగ్గజమువంటివాని విడిచి
తనలోఁతుపాతు సైతము గానరాఁ గూర్మిఁ గలిసిన కులగిరిమూలకానిఁ బదలి
నిలుకడ గలకూటములఁ బాయఁజాలక మురగినకోలంపుఁబంతిదొరఁ దొలంగి
వలచి వచ్చిన నిల్లాలిబలె భరించి। పసలఁ జిక్కించి విలసన్నప్రౌఢనిజభు
జాపరీరంభసుఖములవపులు చూపె। విశ్వధాత్రికిఁ దిమ్మయయీశ్వరుండు. ౩౨.

క. సరి వచ్చు నీతిభూతిప। తరణంబులఁ దిమ్మధరణిధవనందనుఁ డీ
శ్వరుఁడు యుగంధరశిలికం। ధరకంధరములకు సని జనంబు నుతింపన్. ౩౩.

క. ఆబాంధవనిధి గారాఁ। బాబుక్కాంబల వరించెఁ బరమవివేక
ప్రాబల్యంబున భూలో। కాబాలలఁ బెండ్లి యైన శ్రీహరిపోలెన్. ౩౪.

క. అదితికి నింద్రోపేంద్రులు। విదితప్రాభవులు సంభవించినపగిదిన్
సదమలపతివ్రతాసం। పద వెలసినతత్సరోజపత్రాక్షులలోన్. ౩౫.

క. బుక్కాంబకు జన్మించిరి। చక్కనిరూపములఁ బంచసాయకు లనఁ బెం
పెక్కినభుజాబలంబున। దిక్కరు లన నారసింహతిమ్మసమాహ్వుల్. ౩౬.

గీ. ఇట్లు తుళువాన్వయాగ్రణి యీశ్వరుండు। పూర్వజన్మతపఃఫలంబునఁ గులంబు
ధన్యత వహింపఁ గన్నపుత్రకులలోనఁ। బ్రభుత మైకొని నరసింహపార్థివుండు. ౩౭.

క. భువనంబులు మెచ్చఁగ శై। శవయౌవనసంధి సఫలసంతానములున్
సవరించె వాని కెన్నఁగ। సవతు సుధాంధసులు దక్క సర్వంసహపైన్. ౩౮.

సీ. చర్చించి చూచిన సర్వజ్ఞతాపటుప్రౌఢిమ మరువంబుపరిమళంబు
పరికించి చూచిన నిరుపమత్యాగలక్ష్మీవిలాసము దేవతావరంబు
భావించి చూచిన బహుమానసమ్యగ్దయావిశేషోక్తి శిలాక్షరంబు
తర్కించి చూచిన ధర్మసంపాదనక్రీడావివేకంబు తోడునీడ
దర్పదారితహరిణచాపక్ష్మాధర్యవీర్యగాంభీర్యగుణములు వేరె యొడఁ
బుట్టినవి సాటిచెప్పంగ రాట్టుకృపల। నీశ్వరప్రభునరసపృథ్వీశ్వరునకు. ౩౯.

స్రగ్ధర. ఉద్ఘాటించున్ సమిత్సంయుతరిపునృపతివ్యూహకల్పాంతకాలా
త్యుద్యద్ఘర్మాంశుప్రభాళీధళధళనిభముల్ తాంతకాంతారభూ
మ్యుద్ధూతాగ్నిచ్ఛటాశ్రీధగధగసరముల్ దర్పసంపత్కళాభా
స్వద్ఘోటీఘోటధాటీశ్వరనరసనరేశప్రతాపాతపంబుల్. ౪౦.

సీ. వివిధచిహ్నంబులు వేర్వేర పూనంగ విష్ణుశంకరుల భావింప వచ్చె
సూచికాముఖమునఁ జూడంగ హరినీలహీరోపలంబుల నెఱుఁగ వచ్చె

జిహ్వాగ్రమునఁ బరీక్షింపంగ లవణాబ్ధికలశార్ణవంబులు దెలియ వచ్చె
నలపున భేదంబు గలుగంగ మృగనాభిహిమవాలుకల నిర్ణయింప వచ్చెఁ
గాని లేకున్న నేకప్రకారమై సామస్తమును సంతతభ్రాంతి నావహించు
ననఁగ నీశ్వరనారసింహాత్మజామాధిపతియశశ్చంద్రికాకదంబములు నిగిడె. ౪౧.

ఉ. పుడమి హిరణ్యకూస్యవశఁ బొందఁగఁ జేయక విక్రమంబుఁ జూ
పెడుసమయాన మార్గ్గమును బెట్టక పట్టక దేవతార్థ మె
య్యెడ దయమాలి పుణ్యజనహింసకుఁ బోవక సంచరించినం
గడిమి నృసింహమూర్తి సరిగాఁ దగు నీశ్వరనారసింహుఁడోన్. ౪౨.

షష్ఠ్యంతములు.

క. ఏతాదృశవిశదగుణా। న్వీతునకు నిరంతరాయవితరణజితజీ
మూతునకు వార్ధివేష్టిత। భూతలరక్షావతీర్ణపురుహూతునకున్. ౪౩.

క. దంభసరఃకరటికి దో। స్తంభనిశాతాసిసటికి సకలధరిత్రీ
సంభారభరణధిక్కృత। కుంభీనసకుంభికూర్మకుహనాకిటికిన్. ౪౪.

క. పౌరుషనాభాగునకు ది। నారంభణభాస్కరప్రభాభోగునకున్
ఘోరాజివిజయభేరీ। ధీరధ్వనిదళితనిఖిలదిగ్భాగునకున్. ౪౫.

క. వాణీకరవీణాని। క్వాణరతికి వినయమతికి వరలక్ష్మీక
ల్యాణనరసింహవిజయపు। రాణకథారమణతానురాగస్థితికిన్. ౪౬.

క. పరిచితబోధునకు నిరం। తరకాంతకృపాణాసనాథునకు సాళ్వశ్రీ
నరసింగవిభుచమూపే। శ్వరనృపతికుమారనరసజననాథునకున్. ౪౭.

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా మారచియింపం బూనినవరాహపురాణంబునకుం
గథాప్రారంభం బెట్టిదనిన. ౪౮.

సీ. సకలపుణ్యారణ్యసస్యవాటములు దట్టపు లైనపులకాంకురములు గాఁగ
సరసీనదీనవసలిలపూరము శరీరమునఁ గ్రమ్మినకమ్మఁజెమట గాఁగ
జాతసంభ్రమజంతుసంతానకోలాహలములు గద్గదభాషణములు గాఁగ
కకుబంతకరదంతకాండకాంతిప్రసారంబు వివర్ణభావంబు గాఁగ
జలధికాంచీవరారోహ సాత్త్వికోదయముల బొదలంగ నిజదంష్ట్రికాగ్రబాహఁ
గాఁగిలించె నిశాచరగంధకరటిపాకళంబు మహాకుహనైకళంబు. ౪౯.

క. ఉత్సవంబున జలనిధి। వీచులఁ దనుఁ ముసుఁగ నీక వెడలించిన ధా
త్రీసతిలేక్షణ సనయ। శ్రీచతురశ్రీఁ బలికె హరికిఁ బ్రసూతోషన్. ౫౦.

గీ. ఏమహాత్ముండవో నిర్ణయింప రాదు। నీవ ప్రతికల్పమున నన్ను నిర్వహింతు
సకలలోకైకనాథ నీజన్మవిధము। నాదిసృష్టియుఁ దెలియంగ నానతిమ్ము. ౫౧.

సీ. పాఠీనమూర్తివై పగవాని ద్రచ్చి వేదములు దెచ్చితి రసాతలము చొచ్చి
కచ్ఛపరూపివై కలశాబ్ధి వసియించి గిరి వహించితి దురంధరత మించి
కిటివేషివై నన్నుఁ గృపఁ జూచి కాచితి కఠినదంష్ట్రావిటంకమున మోచి
నరమృగాకృతివై జనశ్లాఘ వ్రాలి ప్రహ్లాదు నేలితి పలలాశిఁ ద్రోలి
వామనుఁడవై బలీంద్రుగర్వంబు చెఱిచి। భార్గవుఁడవై సమస్తభూపతుల నలిచి
రాఘవుఁడవై దశాస్యువక్త్రములు డులిచి। నిలిచినాఁడవు నీమాయఁ దెలియవశమె.

వ. దేవా యీవారిధి మునింగి కలంగి మిగుల నాపన్నయైన నన్నుద్ధరించితి దురవ
గాహంబు లైనభవదీయగుణసమూహంబులు చతుర్ముఖప్రముఖనిఖిలబృందారకు
లకు వితర్కింప నలవిగా దనిన నే నెంతటిదాన మానరానికృత్యంబులు దుష్టనిగ్రహ
శిష్టపరిగ్రహంబులు నీకు నిటమీఁద నీవు సృష్టి గల్పించువిధంబును మదీయసృష్టి
కారణప్రమాణంబులు నాద్యవసానంబులును యుగచతుష్టయసంఖ్యానామధేయం
బులును యుగవిశేషంబులం బుట్టునవస్థాభేదంబులును మదవదరాతినరాధిపతుల
నిర్జించి దోషంబుల విసర్జించి రాజసూయహయమేధాదిమహాధ్వరవిధానంబుల
సుకృతంబు లార్జించి ఖచరచకోరలోచనాకుచలికుచపరిరంభసంభావనావిరాజు
లైనరాజులచందంబును నన్నుఁ బ్రసన్నునిం జేయు తెఱంగు నెఱింగింపు మని
విన్నవించిన. ౫౩.

క. ఆవాక్యంబులు విని కపటావనిదారంబు దంష్ట్రికాంకూరవిభా
భావళ్యంబులు దిక్కులపై వెన్నెల వెదలు చల్లఁ బకపక నగినన్. ౫౪.

ఉ. కానఁగ వచ్చె నవ్విభునిగర్భకటాహములోన దేవతా
దానవయక్షకింపురుషతారకశీతకరార్కవహ్నిరు
ద్రానిలసిద్ధసాధ్యవిపినాద్రిసముద్రసరస్తరంగిణీ
మానిభుజంగవిశ్వవసుమానవముఖ్యజగత్ప్రపంచముల్. ౫౫.

క. అవి చూచి మానసంబునఁ। గవిసినభయవిస్మయముల గాత్రంబునఁ గం
పవికారము దలకొనఁగా। నవనివరారోహ నిలువ నంతటిలోనన్. ౫౬.

సీ. శ్రీవత్సకౌస్తుభశ్రీవైజయంతులు గనుపట్టువిపులవక్షంబుతోడ
శార్ఙ్గకౌమోదకీశంఖచక్రంబులు గలభుజార్గళచతుష్కంబుతోడ
శ్రుతిపాఠపరతంత్రమతికి బ్రహ్మకు నివాసం బైననాభిపద్మంబుతోడ
బాలార్కబింబప్రభాడంబరంబు విడంబించుపీతాంబరంబుతోడ

శరధిలోపల ఫణమణికిరణపటలీ। కాతరంగితశేషశయ్యాతలమునఁ
బవ్వళించినమూర్తి యేర్పడఁగఁ దాల్చె। సూకరాకృతి వీడ్కొని లోకభర్త. ౫౭.

క. ఆలక్ష్మీపతిఁ గని శై। వాలస్థలినడుమ నున్నవనరుహకళికం
బోలఁగఁ దలపై నంజలి। గీలుకొలిపి సవినయమతి క్షితి నుతి సేసెన్. ౫౮.

ఉ. నీరజనేత్ర వందనము నీకు రమారమణీపతీ నమ
స్కారము నీకు భక్తజనకల్పక దండము నీకు రక్షణో
దార జొహారు నీకు మహిమాంబునిధీ నతి నీకు నీకు జే
జే రజనీచరాన్వయవిజిత్వరసత్వరబాహువిక్రమా. ౫౯.

మ. మును నీచూపినసూకరాకృతివిధంబున్ గర్భగోళస్థలో
కనికాయంబునుఁ జూచి యే నతిభయాక్రాంతాత్మ నైతిన్ జనా
ర్దన కాంతన్ శరణాగతన్ నిరపరాధ న్నన్ను మన్నించి తె
ల్పు నిరాఘాటకృపాసుధారసమయాంభోరాశిపూరంబునన్. ౬౦.

వ. అని వినయపూర్వకంబుగా బహుప్రకారంబులం బ్రశంసించి మదీయపదంబులు కేశవుండును జంఘలు నారాయణుండును నితంబంబు మాధవుండును గుహ్యంబు గోవిందుండును నాభి విష్ణుండును జఠరంబు మధుసూదనుండును వక్షంబు త్రివిక్రముండును హృదయంబు వామనుండును గంఠంబు శ్రీధరుండును వదనంబు హృషీకేశుండును నేత్రంబులు పద్మనాభుండును మస్తకంబు దామోదరుండును రక్షింతురుగా కని వాసుదేవు మాసనామంబుల నంగన్యాసంబు చేసి వసుమతీసతి పునఃప్రణామంబు గావించి నిలిచినఁ బ్రసన్నుం డై వెండియు నప్పుండరీకాక్షుండు దాక్షిణ్యలక్ష్మికి నాకరం బైనసూకరాకారంబు వహించి రత్నాకరకాంచిం గాంచి యిట్లనియె. ౬౧.

గీ. అవనికామిని నీవు న న్నడిగినట్టి। ప్రశ్న మత్యుత్తమంబు దుర్లభము నిఖిల
వేదశాస్త్రార్థసారంబు వినుము సావ। ధానమతివై వచింతు విస్తరము గాఁగ. ౬౨.

క. క్రమమున సర్గప్రతిసర్గములును మన్వంతరప్రకారంబులు వం
శములును వంశానుచరిత్రములును లక్షణము లివి పురాణంబునకున్. ౬3.

వ. అం దనాదిసర్గం బెట్టిదనిన మొదల నాకాశంబునుం బోలె నాతతం బై నిలుతు నట్టి నావలన నణురూపంబున నొక్కబుద్ధి జనియించె నది సత్వరజస్తమోగుణంబులఁ ద్రివిధం బై వేర్వేర తత్వరూపంబులు వహించె నందు సృష్టికిం బ్రధానం బైనమహత్తత్వంబు గల్పించితి నాతత్త్వంబున క్షేత్రజ్ఞుండు గలిగె నతనిబుద్ధిని మానసంబు పుట్టె మానసంబున శ్రవణాదిహేతువు లగునర్థంబులు సంభవించె నర్థంబులవలన

నింద్రియంబు లవతరించె నివి సకలంబును బిండాకారం బయ్యె నప్పిండంబు మాయ మాయ నాచేతం బ్రతిష్ఠితాత్మయై శూన్యంబై తోఁచె శూన్యంబున శబ్దంబును శబ్దంబున గగనంబును గగనంబున సమీరంబును సమీరంబునఁ దేజంబును దేజంబున సలిలంబును సలిలంబున భూతధాత్రియు నిర్మించితి. ౧౪.

గీ. నెలఁత భూమ్యాదు లైనయిన్నియునుగూడఁ। గానొకసబుద్బుదంబైనకలలమయ్యె
నక్కలలమండమై పొల్చె నది ప్రవృద్ధిఁ। బొంద జనియించె నీచందమున జగంబు.

గీ. ఆది మద్రూప మగుజలం బాత్మ నైన। యే రచించితి సలిలంబు నార మనఁగ
సంజ్ఞ వహియించె నందులో సంతతంబు। నుండుకతమున నారాయణుండ నైతి.

క. సారెసఁ గల్పంబుల న। న్నారంబులఁ బవ్వడింప నాబొడ్డున నీ
రేరుహము పుట్టె నజుఁ డవ। తారంబునఁ బొందె నందుఁ దత్కమలభవుఁడు. ౧౭.

క. కనుఁగొని కల్పింపుము జగ। మనుచు నదృశ్యుండ నైన నటు చేయఁగ నా
య్యనువును బొడగానమి నా। తనికిం గోపంబు పుట్టెఁ దత్కోపంబున్. ౧౮.

ఉ. బాలకుఁడై విరించితొడ నై వసియించి ధ్వగంబుఫూరముల్
జాలుకొనంగ నేడ్చుటయు సాంత్వనభాషల నేడ్పు మాన్ప న
బ్బాలుఁడు పేరు పెట్టు మని పల్కిన రుద్రసమాఖ్య యిచ్చి భా
షాలలనామనోహరుఁడు సర్వము నీవు సృజింపు మావుడున్. ౧౯.

క. తా లోకవినిర్మితికిం। జాలక రుద్రుండు కాఁడసలిలమునఁ దప
శ్శీలుండై నిలిచిన నా। వేళ సరోజాసనుఁడు వివేకము కలిమిన్. ౨౦.

క. తనదక్షిణవామాంఘ్రుల। పెనువ్రేళ్ళను దక్షు నతనిప్రియసతి నిర్మిం
చిన వారికి స్వాయంభువ। మనువు కలిగె మనువుచే సమస్తము పుట్టెన్. ౨౧.

గీ. అనుచు సద్దేవుఁ డానతిచ్చినవిధంబు। తెలియఁగా విని భూతధాత్రీవధూటి
సకలలోకైకనాథ విస్తరము గాఁగఁ। బ్రథమకల్పంబు నాకుఁ జెప్పంగ వలయు.

మ. అని ధాత్రీసతి పల్క నిట్లను వరాహస్వామి నారాయణుం
డను నీబ్రహ్మ సమస్తభూతములఁ గల్పాదిన్ వినిర్మించె నం
గన తన్నిర్మితి నీకు నేర్పడఁగ వక్కాణింతు నాలింపు పో
యినకల్పావధిరేయి నిద్రితుఁడనై యే మేలుకో నత్తఱిన్. ౨౩.

క. నిరవధికుఁడు షడ్గుణసం। భరితుఁడు నారాయణుండుఁ బరపూర్వజుఁడున్
బరమాత్ముఁడు నిఖిలచరా। చరజనకుఁడు నైనబ్రహ్మ సత్వాధికుఁ డై. ౨౪.

గీ. కల్పనాబ్ధి శూన్యలోకంబు లెల్లఁ। గని జగత్సృష్టిసంహారకర్త నిండ
రాసతీభర్తఁ గూర్చి నారాయణాత్మకంబు హృద్యంబు పద్య మొక్కటి పఠించె.

శ్లోకము. ఆపో నారా ఇతి ప్రోక్తా ఆపో వై నరసూనవః
అయనం తస్య తాః ప్రోక్తా స్తేన నారాయణః స్మృతః. ౭౬.

వ. అని పఠించి. ౭౭.

క. ప్రమదంబున గతకల్పాంతము నాఁడును బోలె సృష్టి దాఁ దలఁపఁగ న
క్కమలజునివలన నొకసర్గము పుట్టె నబుద్ధిపూర్వకము దామసమై. ౭౮.

వ. అట్లు పుట్టినసృష్టి పంచపర్వ యగు నవిద్య యిదియ ప్రపంచప్రకారంబును నజ్ఞానమయంబును నగుముఖ్యసర్గం బనం బరంగె మఱియు నుత్తమసర్గం బొకటి చింతింపఁ దిర్యక్స్రోతోమయం బగుసర్గంబు జనియించె నది యుత్పథగ్రాహు లైనపశ్వాదులగుట నసాధకం బని వెండియు నొక్కసర్గంబు విచారింప నూర్ధ్వస్రోతోమయం బగుసర్గం బవతరించె నది నూర్ధ్వచారులు సాత్వికస్వభావులు నైనదేవతలగుట నసాధకం బని యర్వాక్స్రోతోమయం బగుసర్గంబు నిర్మించె నందు సాధకులు నత్యంతప్రకాశులు రజోధికులుఁ దమోతిరిక్తులు దుఃఖసంసక్తులుఁ బునఃపునఃప్రవర్తకులు నైనమనుష్యు లుద్భవించిరి ప్రథమం బగుమహత్సర్గంబును ద్వితీయం బగుతన్మాత్రసర్గంబును దృతీయం బగువైకారికంబును నగునింద్రియసర్గంబును బుద్ధిపూర్వకంబు లగుప్రాకృతసర్గంబులు స్థావరాత్మకం బగుముఖ్యసర్గంబును పశుప్రధానం బగుతిర్యక్స్రోతోసర్గంబును దేవభూయిష్ఠం బగునూర్ధ్వస్రోతోసర్గంబును మనుష్యప్రచారం బగునర్వాక్స్రోతోసర్గంబును సత్వతమోమయం బగునను గ్రాహసర్గంబును వైకృతసర్గంబులు ప్రాకృతసర్గంబులు మూఁడును వైకృతసర్గంబు లైదును బ్రాకృతంబును వైకృతంబును నగుకుమారసర్గంబునుంగూడఁ దొమ్మిదిసర్గంబు లివి జగంబులకు మూలహేతువు లింక నేమేమి వినవలయు ననుఁగు మనిన. ౭౯.

గీ. భూతి యిట్లను నవ్యక్తజన్ముఁ డైనజలజభవుచే జనించినసర్గనికర
మొప్పఘనంబున వర్ధిల్లె నెఱుఁగఁ జెప్పు త్రిభువనాపననన్నాహ శ్రీవరాహ. ౮౦.

క. అనవుడు విని ధాత్రికి ని ట్లని చెప్పె వరాహదేవుఁ డాది స్వసజా
సనుఁడు సృజియించె రుద్రుని వెనుకను సనకాదిమౌనివితతి సృజించెన్. ౮౧.

వ. ఆతరువాత మరీచ్యత్రుల నంగిరఃపులహులం గ్రతుపులస్త్యులం బ్రచేతోభృగువుల నారదవసిష్ఠుల సృజియించి వీరిలోన నారదుం డొకఁడు దక్కన తొమ్మండ్రం బ్రవృత్తిధర్మంబునకు నియోగించి సనకాదుల నివృత్తిధర్మంబునకు నియోగించె.

గీ. విధిపదాంగుష్ఠమున సంభవించె నెవ్వఁ డట్టిదక్షునికూఁతురికన్యలకుఁ బుట్టె
సురనిశాచరగరుడకింపురుషకిన్నరాదికం బైనసకలచరాచరంబు. ౮౨.

సీ. వెనుకకు నాగ్రహించినవేళ నర్తిత్రభ్రూలతాభయదాత్మఫాలభూమి
నవతరించినరుద్రు నర్ధనారీనరాకారుని వీక్షించి కమలభవుఁడు
నీవిగ్రహము రెండుగా విభజింపు మటంచు నంతర్ధాన మైన నతఁడు
నారీవిభాగంబు నరవిభాగంబును నేర్పున వేర్వేర నేర్పఱించి
వానిలోపల నరభాగ మానుపూర్విఁ। బదునొకండువిధంబులఁ బంచివైచె
నదెకద పదునొకొండవ దనఁగఁ బరఁగు। రుద్రసర్గంబు ధాత్రీసరోజనేత్ర. ౨౪.

క. ఈపగిది సృష్టి గణ్యంబై పొదలిన యుగచతుష్టయస్థితి వినుమా
రూపింతుఁ గృతత్రేతా। ద్వాపరకలినామకములు దాలుచు యుగముల్. ౨౫.

క. ఆయుగములు జనవినుత। న్యాయపరాయణులు మనుజనాథులు సురదై
తేయులు చేసినధర్మ।ప్రాయచరిత్రములు తత్పరత విను మనుచున్. ౨౬.

సీ. ఆనతి యిచ్చె మాయావరాహస్వామి ప్రథమకల్పంబునఁ బ్రభవ మైన
మనువు స్వాయంభువుం డనువాఁడు గనియె నందనులఁ బ్రియవ్రతోత్తానపాద
నామధేయుల వారిలో మదారాతిసంహరణవ్రతుండు ప్రియవ్రతుండు
హయమేధరాజసూయంబులు మొద లైనక్రతువులు సాంగంబు గాఁగఁ జేసి
వసుమతీచక్ర మేకోష్ణవారణముగ। నేలి భరతాదిసుతులకు నేడుదీవు
లును విభాగించి యిచ్చి తాఁ జనియెఁ బిదప। బదరికారణ్యమునకుఁ దపంబుసలుప.

క. ఈవిధమునఁ జని భస్మజ।టావల్కలధారియై దృఢవ్రతనియతిన్
భావములోఁ బరతత్త్వము। భావింపుచు మోహపాశబంధచ్యుతుఁ డై. ౨౮.

శా. అవ్వాటం దప మాచరింపఁగఁ దదీయాయత్తచిత్తంబునన్
వచ్చెన్ సురమౌని నారదుఁడు పాణిన్వీణాతంత్రులన్ భ
వ్యచ్చారంబున మూర్ఛనాస్వరవిశేషంబుల్ వెద ల్చల్లఁగా
నిచ్చల్ మెచ్చుచు దేహచంద్రికలు రాకేందుచ్ఛవి న్మీఱఁగాన్. ౨౯.

ఉ. అప్పుడు దా నెదుర్కొని కృతాంజలియై నృపుఁ డర్ఘ్యపాద్యముల్
దప్పక యిచ్చి మౌని కుశలం బడుగన్ వినిపించి యిట్లనుం
జెప్పుము నిర్వికార సరసీరుహగర్భకుమార యేమియుం
దప్పక నాకు నీకృతయుగంబున నీకనుఁగొన్నచిత్రముల్. ౩౦.

మ. అనినన్ సంయమి చెప్పఁగాఁ దొడఁగె వాక్యప్రౌఢి నిన్నంబగల్
చనియెన్ గంటి నిరస్తభక్తజనతాసంతాపమున్ విశ్వమో
హనకృత్కిన్నరకామినీమధురగానాలాపమున్ శార్ఙ్గసా
ధనకారుణ్యగుణానురూపమును శ్వేతద్వీపమున్ భూవరా. ౩౧.

వ. అందు నందూయమితగంధసింధురంబుచందంబున మందాందోళితపుష్కరం బై పుష్కరస్థలంబు తెఱంగున సంసక్తరాజహంసం బై రాజహంసమండలవిధంబున నుద్దండపుండరీకం బై పుండరీకాదిగజవ్రజంబులాగున ధృతాఖిలచక్రం బై చక్రవర్తి సభాభవనంబునకైవడి సదాధిష్ఠితకవియై కవిమందిరాంగణంబుభంగి సమాసన్న పుణ్యజనం బై పుణ్యజనేశ్వరభాండాగారంబుపోలికఁ బరిస్థాపితశంఖం బై శంఖసంఖ్యానంబు తేవ నత్యధికం బై పరస్పరఘట్టనంబులం దరంగంబులు నాఁగఁ దరంగంబుల మరాళంబు లుయ్యేలలూఁగ మకరందనిష్యందంబుల నరవిందంబులు విఱ్ఱవీఁగ నరవిందంబుల నిందిందిరంబులు మూఁగ మంథరగంధవాహవిహారంబుల శీకరంబులు రేఁగ శీకరంబు లంటఁ దీరావనిరుహంబులు దొప్పదోఁగ జలపక్షిపక్షవిక్షేపంబులఁ బద్మినీపత్త్రంబులు దెలుపిగాఁగఁ బద్మినీపత్త్రంబులక్రిందఁ గందర్పకేలికిం జక్రవాకమిథునంబులు డాఁగ మనోహరం బై సిరి దొలంకుకొలంకు కెలంకున. ౯౨.

సీ. తనకొప్పు శైవాలమును బోల్పఁ దననిడువాలుఁగన్నులు గండుమీలఁ బోల్పఁ
దనమోము నీరజంబును బోల్పఁ దనముద్దువాతెఱ బంధుజీవకముఁ బోల్పఁ
దనకంధరము శంఖమును బోల్పఁ దనబాహులతికలు నవమృణాలములఁ బోల్పఁ
దనచన్నుఁగవ చక్రదంపతులను బోల్పఁ దనకటీరము సైకతమును బోల్ప
విని మనంబున నమ్మక వీనివాని। వాసి దెలియంగ వలె నని వచ్చె ననఁగ
నెంతయును సౌకుమార్యంబు వింతగొలుప। నొంటి విహరించు నొకమచ్చెకంటిఁ గంటి.

క. కని యెవ్వతెవు జగన్మో।హిని నీనామంబు చెప్పు మిచ్చోటికి వ
చ్చినకార్య మేమి యనవుడు। విని తప్పక చూచి తరుణి వికవిక నవ్వెన్. ౯౪.

ఉ. ఆనలినాక్షి నవ్వుటయు నంతట నామహిమంబు దూలెనో
కాని వసుంధరాధిప వకావకలై చెడిపోయె బ్రహ్మవి
జ్ఞానము వేదశాస్త్రపతనప్రతిభావిభవంబు గానవి
ద్యానిపుణత్వముం దపము ధర్మవిధిజ్ఞతయు న్వివేకమున్. ౯౫.

గీ. ఇవ్విధంబున నావిద్య లెల్ల మోటు। పడినఁ జె ట్టెక్కి చేతులు విడిచినట్లు
శోకచింతానిమగ్నుండనై కురంగ।నయన కృపఁ జూచి రక్షించు న న్నటంచు.

సీ. శరణంబు వేఁడ నాచంద్రాస్యతనువునఁ బొడమె గ్రక్కున దివ్యపురుషుఁ డొకఁడు
తద్దేహమున నవతార మయ్యె నొకండు వానిశరీరంబులోన నొకఁడు
రక్తారవిందపత్రవిశాలనేత్రుండు శతకోటిమార్తాండసముఁడు పుట్టె
నివ్విధంబున జనియించినమువ్వురు మాయమై పోవ నబ్జాయతాక్షి
వాలుఁగన్నులఁ దళుకులు జాలువాఱ। జిగురువాతెఱ ముసిముసి నగవుదేఱ
గుబ్బచన్నులఁ బయ్యెదకొంగు జాఱ। దాను నిలిచిన డాయంగ నేను బోయి. ౯౭.

సీ. పదఁతి నావేదసంపద యేల పస దప్పె నింతి నాశాస్త్రంబు లేల తూలె
నలినాక్షి నాపురాణము లేల నశియించె నెలనాగ నాగాన మేల చెడియె
వనిత నామంత్రవాసన యేల నుడివోయె లోలాక్షి నాయోగ మేల పొలిసె
నాతి నాతత్త్వవిజ్ఞాన మేల తొలంగె బాల నావైదుష్య మేల సమసెఁ
దెలియ వినిపింపు మనిన నాదేవి సరస। కిసలయాస్వాదమత్తకోకిలకలాప
కలమహాకారగర్వంబు గెలువఁ జాలు। కలికిపలుకులఁ దేనియ లొలుకఁ బలికె.

వ. ఓయి నారద బ్రహ్మవిద్యావిశారద నన్ను సకలశ్రుతికన్యకాజనజననపాత్రి నైన సావిత్రింగా నెఱుంగుము మదీయప్రభావంబుఁ జూపవలసి నీవిద్య లపహరించితి నింతియకాని యేనిమిత్తంబును లేదు నాదుశరీరంబునం బ్రాదుర్భవించినశృంగారకళాధురంధరుం డైనపురుషుండు ఋగ్వేదం బని పేర్కొనం దగిననారాయణుం డతండు సముచ్చారణమాత్రంబున నింధనంబుల గంధవహసఖుండునుంబోలె దురితంబుల దహించు నన్నారాయణువలన జనియించినమనోహరాకారుం డైనపురుషుండు యజుర్వేదం బని పేర్కొనం దగినబ్రహ్మ యతండు తూలంబుల వాతూలంబునుంబోలె దుష్కృతంబులం దూలించు నాబ్రహ్మవలన సంభవించినదివ్యతేజోమయుం డైనపురుషుండు సామవేదం బని పేర్కొనం దగినరుద్రుం డతండు తిమిరంబుల మిహిరుండునుంబోలెఁ గలుషంబుల విరియించు వీరుమువ్వురు నగ్నిత్రయంబును వేదత్రయంబును సవనత్రయంబును వర్గత్రయంబును వారు నీకుఁ దేటపడం బలికితి నని వేదాదివిద్యలు నాకుం గ్రమ్మఱ నిచ్చి మఱియును. ౯౯.

క. ఈసరసిలోన స్నానము। చేసిన గతజన్మములవిశేషములు నిరా
యాసముగఁ గానవచ్చు మహాసంయమితిలక స్నాన మాడుము దీనన్. ౧౦౦.

క. అని తా నంతర్ధానంబుఁ బొందె సుధాంశుబింబముఖి కాసారం
బున స్నాన మాడి యేనుం। జనుదెంచితి నిన్నుఁ జూడ జనపాలమణీ. ౧౦౧.

చ. అనవుడు నాప్రియవ్రతనరాధిపుఁ డిట్లనియెన్ మహాతపో
ధనునకు నీకుఁ దత్సరసిఁ దానము సేయఁగ నాత్మఁ దాన వ
చ్చినతొలిజన్మజాలములచేష్టితము ల్వినిపింపు నాకు నో
మునికులసార్వభౌమ మనముం జెవులుం బరితృప్తిఁ బొందఁగన్. ౧౦౨.

క. నావుడు నారదుఁ డిట్లను। సావిత్రీభాషణానుశాసనమున నే
నావేదసరసిఁ గ్రుంకిన। భూవల్లభ వేయిజన్మములు దోఁచె మదిన్. ౧౦౩.

సీ. విను వానిలో నొక్కజననప్రకారంబు మును చన్న కృతయుగంబున నవంతి
నా నొప్పుపుటభేదనంబున సారస్వతాఖ్యుండ నైనబ్రాహ్మణుండ నేను

సకలవేదంబులు శాస్త్రంబులును బురాణంబులుఁ బిన్నప్రాయంబునందుఁ
గరతలామలకంబుగా నభ్యసించి విఖ్యాతుల సుతులఁ బెక్కండ్రఁ బడసి
నాఁడునాఁటికి నిడుపులు వైఁడి గాఁగ। విత్త మార్జించి సంసారవృత్తివలన
రోసి జీవనభరణప్రయాస మెల్ల। నాత్మజులమీఁదఁ బెట్టి మోక్షాభిరతిని. ౧౦౪.

వ. తపంబు సలుప నూహించి కర్మకాండంబునం బుండరీకాక్షు నారాధించి యథో
చితక్రియావిశేషంబునం బితృగణంబులఁ దృప్తిఁ బొందించి వివిధాధ్వరవిధానం
బులఁ బురందరప్రముఖనిఖిలదైవతజాతులం బ్రీతులం గావించి పవిత్రాన్నదానం
బులం దక్కినజనంబుల వశీకరించి యిప్పుడు నీకుం జెప్పిన సారస్వతం బను సరో
వరంబునకుం జని. ౧౦౫.

ఉ. తత్సరసీసమీపవసుధాస్థలి నే వసియించి యిందిరా
వత్సుని భక్తవత్సలుని వారిజనాభునిఁగూర్చి ధైర్యభూ
భృత్సమబ్రహ్మపారము జపించెదుచోఁ బదివేలవేలసం
వత్సరముల్ పలాశఫలవాతజలాభ్యవహారలీలలన్. ౧౦౬.

స్రగ్ధర. సాక్షాత్కారంబు నొందెన్ సకలసురగణస్వామి విష్ణుండు లక్ష్మీ
వక్షోజస్వర్ణకుంభద్వయమృగమదసంవాసితాంగంబుతోడం
బక్షప్రక్షేపవాతభ్రమితనిఖిలదిక్పక్షివాహంబుతోడన్
రక్షఃకంఠేక్షణావిభ్రమలయరయనిర్వక్రచక్రంబుతోడన్. ౧౦౭.

గీ. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైన లక్ష్మీశ్వరునకు। హరికి దండప్రణామంబు లాచరించి
మస్తకంబున ముకుళితహస్తయుగళి। చేర్చి యి ట్లని సంస్తుతించితి మహీశ. ౧౦౮.

క. పారావారశయాన ద।యారసపరిపూర్ణలోచనాంచల శ్రీమ
న్నారాయణ భువనావన। పారాయణ పరమపురుష పరపారగతా. ౧౦౯.

క. అత్యంతవీర్య నిర్గుణ। సత్యవిశుద్ధప్రభావ శాశ్వత నిఖిలా
దిత్యవిరోధిశిరోధి।క్షత్యారంభోపలంభచక్రాసికరా. ౧౧౦.

గీ. సూర్యశీతాంశునయన త్రిశుక్రసంస్థ। ధరణిధారణదక్ష త్రితత్త్వలక్ష్య
వాగ్వధూనాథజనక త్రివహ్నిభేద। విదళితాఖిలకలుష త్రివేదగమ్య. ౧౧౧.

క. నిరవధిసంసారార్ణవ। తరణీభూతాంఘ్రియుగ కృతత్రేతాద్వా
పరకలియుగములఁ దాల్తువు। నిరతము సితరక్తపీతనీలాకృతులన్. ౧౧౨.

గీ. సరవిఁ బుట్టించితివి ముఖాబ్జమున భూసు।రాన్వయంబును బాహుల నవనిపాల
వంశముఁ దొడల వైశ్యాన్వవాయమును బ।దముల శూద్రకులంబును గమలనేత్ర.

వ. కావున నీమహానుభావంబులు వారిజాసనాదులకు వాఙ్మానసగోచరంబులు గావు
మావంటివారికి గోచరించుట యెట్లు భవన్నామస్మరణైకశరణ్యుండ నైననన్ను
ధన్యుంగా ననుగ్రహింపు మని విన్నవించినఁ బ్రసన్నుం డై సకలప్రపంచసంచరిష్ణుం
డు విష్ణుండు ఘనాఘనస్తనితగంభీరస్వరంబున వరంబు వేఁడు మనిన. ౧౧౪.

క. ప్రాజ్యం బైనభవత్సా।యుజ్యము కృపసేయు నాకు నుద్భటరథినీ
రజ్యత్పరమారణమం।త్రజ్యాటంకారశార్ఙ్గధనురుగ్రకరా. ౧౧౫.

గీ. అనిన విని దేవుఁ డిట్లన నవధరించె। నలినభవునిదినావసానంబుదాఁక
నిలుము తరువాత నాతనివలన మహిమ। నెగడ జన్మింపఁగలవు జన్మించి పిదప.

క. నారము పానీయమునకుఁ। బే రానారంబు నీవు పితృగణములకుం
వారక యిచ్చుకతంబున। నారదనామంబు నీకు నలువ ఘటించున్. ౧౧౬.

సీ. ఆజన్మమున భూసురాన్వయతిలక సాయుజ్య మిచ్చెద నంచు నురగశాయి
చనినఁ దపఃక్రియాసంసక్తిఁ గొంతకాలంబు వర్తించి దేహంబు విడిచి
కలిసితి బ్రహ్మవిగ్రహమున నంత నానలువ దినావసానమున లేచి
మానసపుత్త్రులలో నన్నుఁ బుట్టించె నాదినప్రారంభ మాది సకల
భూతసృష్టికి నిది నాపురాతనోద్భ।వప్రకారంబు నాకు దేవత్వసిద్ధి
గలిగె హరిఁ గొల్చి నీవును గొలువుమీ నృ।పాల శ్రీహరి దురితషండాలిహరిని.

చ. అని పరమేష్ఠిసూనుఁడు ప్రియవ్రతరాజవరేణ్యుతోడఁ జె
ప్పినకథ కోలభర్త వినిపించిన భూరమణీలలామ యి
ట్లనియెఁ బురాతనుండు పరమాత్ముఁడు సర్వగుఁ డబ్జనాభుఁ డే
యనువున భావనీయుఁ డగు నత్తెఱఁ గెల్ల నెఱుంగఁ జెప్పుమా. ౧౧౯.

వ. అనవుడు నవ్వరాహదేవుండు ధరావరారోహ నాలోకించి. ౧౨౦.

గీ. మీనకమఠకోలమానవమృగకుబ్జ। జామదగ్న్యరామకామపాల
కృష్ణకల్కు లనుచు నెన్ను నీపదిరాజ। సావతారములు రమాధిపతికి. ౧౨౧.

క. పాపాబ్ధిఁ గడచువారికిఁ। దేపలు వైకుంఠరమణదివ్యాకృతివీ
క్షాపేక్షఁ నడచువారికిఁ। దాపలు ధరణీ దశావతారము లె సుమీ. ౧౨౨.

క. తమదృష్టికిఁ బరమము నా।ద్యము భవ్యము నవ్యయంబు నైనతదాకా
రము గాన రామి నెప్పుడు। నమరులు సేవింతు రర్చనాదుల మూర్తుల్. ౧౨౩.

వ. మఱియు రజస్తమోగుణప్రధానంబులు సమస్తలోకస్థితిపాలనాధీనంబులు వసుమతీ
వారివహ్నివాయువలాహకవర్త్మవాసరాధిపవనజవైరిక్షేత్రజ్ఞాభిధానంబులు నైన

మూర్తుల నస్మహానుభావుండు విశ్వప్రపంచంబు నిండి విహరించు నది నీవు నన్నడి
గినప్రశ్నంబునకు నుత్తరంబు. ౧౨౪.

క. నావుడు విని ముదితాత్మకు లై వసుమతి వెనుక నాప్రియవ్రతుఁడు సుధాం
ధోవాచంయమవచనము। దా విని యెవ్విధిఁ జరించె దంభకిరీంద్రా. ౧౨౫.

ఉ. ఆనతి యిమ్మటన్న వసుధా వసుధామనిభప్రభాధికుం
డైనప్రియవ్రతుండు ముని నంతట వీడ్కొని పోయి దేవపూ
జానియమావసక్తయతిసంతతిసంతతవాద్యమానఘం
టానిబిడీకృతతాత్మనికటం బగువేదసరస్తటంబునన్. ౧౨౬.

శా. నిష్ఠాతత్పరుఁ డై చతుర్దహనకుండీమధ్యవేదిం బదాం
గుష్ఠాగ్రంబున నిల్చి నిశ్చలత నర్కుం జూచుచున్ దైవత
శ్రేష్ఠున్ విష్ణుని బ్రహ్మాపారనుతి మెచ్చించె న్సముద్యత్తపో
నిష్ఠాతృప్రవరుం డితం డనఁగఁ బొందెన్ ముక్తిలీలావతిన్. ౧౨౭.

గీ. ఇది ప్రియవ్రతవృత్తాంత మింక నొక్క। పూర్వరాజన్యకథ విను పుణ్యగుణవి
ధేయుఁ డశ్వశిరోనామధేయుఁ డైన। రాజు గలఁడు వదాన్యత్వరాజరాజు. ౧౨౮.

మ. ధవళాంభోరుహనేత్ర వాఁడు హయమేధంబుల్ ఘటింపం దలం
చి విసంఖ్యధ్వజినీపరంపర నుదీచీప్రాచ్యవాచీప్రతీ
చ్యవధిక్షోణికి యజ్ఞముక్తహరిఁ గాయం బంపి కావించె జా
హ్నవికిన్ శాత్రవకంఠరక్తనదికిన్ సాపత్న్యసంవాదమున్. ౧౨౯.

శా. ఈరీతిం గకుబంతముల్ గెలిచి తా నేకాగ్రబుద్ధిన్ వచః
శ్రీరేఖాచతురాస్యు లైనమును లార్త్విజ్యంబు గావింప నా
నారాజన్యులు భృత్యులై మెలఁగ భండారంబులం గల్గుబం
గారంబుల్ వెదచల్లె విప్రులకు వేడ్కన్ వాజిమేధంబునన్. ౧౩౦.

వ. ఇబ్భంగి సాంగంబుగాఁ దురంగమేధాధ్వరంబు చేసి నిజభుజప్రతాపతపనచ్ఛవిచ్ఛ
టాసిందూరితదిక్కరిశిరుం డశ్వశిరుండు శుద్ధాంతకాంతాసహస్రంబులతోడ నవ
భృతస్నానం బాచరించి కృతార్థుం డై రెండవమహేంద్రుండునుం బోలె భూసు
రాశీర్వాదంబులు సౌవిదల్లసాహోనినాదంబులు వందిజనపఠ్యమానబిరుదగాథార
వంబులు ధవళచామరధరకరకంకణక్వణనంబులు మాగధమధురగా
నంబులు భేరీమృదంగదుందుభిధ్వానంబులుఁ గ్రందుకొన సభామండపంబునకు
వచ్చి నవరత్నసింహాసనంబున నాసీనుం డయ్యె నయ్యవసరంబున. ౧౩౧.

క. యోగిప్రవరులు కపిలుఁడు। జైగీషవ్యుండు సభకుఁ జనుదెంచుటయున్
జాగిలి నరనాయకుఁ డ। భ్యాగతపూజనము సేసి పలికెం బ్రీతిన్. ౧౩౨.

గీ. యోగివరులార సందేహ మొకటి మిమ్ము। నడుగ వచ్చెద ననఁగ మీయంత వేగు
దెంచినా రాడఁ బోయినతీర్థ మెదురు। గాఁగ వచ్చినకరణి భాగ్యంబుకతన.

క. మాయావివర్జితుఁడు నా। రాయణుఁడు పురాణపురుషుఁ డనవద్యుఁడు దా
నేయేవిధములఁ గొలువ వి। ధేయుం డగు నానతిండు తెలియఁగ ననుడున్. ౧౩౪.

క. నానాభువనంబుల మే। మే నారాయణుల మనుచు మెలఁగుదు మీపా
టేని వివేకదశం గన। వో నారాయణుఁ డనంగ నొక్కఁడు కలఁడే. ౧౩౫.

క. మఱచియు నిట్లాడకు పుడ। మి ఱేఁడ ప్రత్యక్ష మైతి మిప్పుడ మమ్మి
ద్దఱ నారాయణులంగా। నెఱుఁగుము విచికిత్సఁ బొంద నేటికి నీకున్. ౧౩౬.

వ. అనిన వార లాడినతుచ్ఛారంబులు కర్ణకఠోరంబు లగుటయు నశ్వశిరుం డవనత
శిరుండై కొండొకవడి విచారించి సవినయంబుగా నిట్లనియె. ౧౩౭.

క. మీ రెఱిఁగినంత యెఱుఁగుదు। నే రాజీవాక్షుమహిమ ఋషులార వినం
గా రా దిది వో శ్రీమ। న్నారాయణు నుడుగ వచ్చునా యెవ్వరికిన్. ౧౩౮.

మ. హరితోఁ గౌస్తుభవక్షుతో గరుడవాహారూఢుతో శంఖశా
ర్ఙరథాంగాదివిభాసమానకరుతో రాజీవపత్రాక్షుతో
దొరయంగా నరుఁ డెట్టివాఁడును సమర్థుండే మహేంద్రాదిని
ర్జరు లాదేవునిపాదసేవకులు గారా మీరె చర్చింపుఁడీ. ౧౩౯.

క. అనవుడు విని పెలవులు వా। ర నగుచుఁ దమతపముపోతరంబున నైనం
గనుఁగొనుమీ నారాయణు। నని పలికి సభాజనంబు లాశ్చర్యపడన్. ౧౪౦.

శా. ఈషన్మాత్రములోపలం గపిలయోగీంద్రుండు నీలాంబుదో
న్మేషంబు న్నిరసింపఁ జాలుతనుకాంతిశ్రీలు దిగ్భాముల్
భూషింపంగ నిజాలకుం బరమవిష్ణుం డైన వేవేగ జై
గీషవ్యుండు వహించె నవ్విభునిఁ బక్షిస్వామియై మాపునన్. ౧౪౧.

క. అప్పుడు భయవిస్మయములు। ముప్పిరిగొన నశ్వశిరుఁడు ముందట పైపై
నుప్పరము తెగయ గరుడుని। కొప్పరమున నున్నకపటగోవిందునకున్. ౧౪౨.

గీ. మ్రొక్కె నిది గాదు విష్ణునిమూర్తి నాభి। నుండవలెఁ బుండరీకంబు పుండరీక
భవనమున నుండవలె బ్రహ్మ బ్రహ్మతోడల। నుండవలె రుద్రుఁ డట్లు గాకున్న మిథ్య.

మ. వెడవాయల్ విడువుండు మీ రనవుడున్ విద్యాప్రభావంబునం
బొడమాపెం గపిలుండు పంకరుహనాభుండై మరందంబు చి

ల్కొడునత్తాపుర నుంచి బ్రహ్మ నలజైగీషవ్యుఁడు న్వానిపెం
దొడ నిల్చెం బనిబిద్ధచందమున రుద్రుం డర్కకోటిప్రభుఁ. ౧౪౪.

గీ. అది కనుంగొని యిదియు మాయాబలంబు। విశ్వరూపధరుండు శ్రీవిష్ణుఁ డనుచు
ధారుణీభర్త పలికిన నోరిమాట। నోర నే యుండెఁ దత్సభాగారమునను. ౧౪౫.

సీ. కనుపట్టె నొకచోట గండభేరుండంబు లొకవంకశరభంబు లుద్భవించె
నావిర్భవించె సింహము లొక్కదిక్కున నొకచాయ బెబ్బులు లుప్పతిల్లెఁ
దలచూపె నొకచక్కి దంతావళంబులు జనియించె నొకమూల సైంధవములు
పొడకట్టె నొకవక్క భూమిదారంబులు మహిషంబు లొకగొంది మంద గూడె
నొక్కపట్టునఁ బుట్టె మయూరకీర। కోకిలమరాళకుక్కుటఘూకకాక
మశకమత్కుణమక్షికామనుపశలభ। దందశూకాదిజంతుకదంబకంబు. ౧౪౬.

క. అంతట నశ్వశిరోభూ।కాంతుఁడు సంయములమహిమగా మనమున సి
ద్ధాంతీకరించి నిటలు। ప్రాంతపరిన్యస్తహస్తపంకేరుహుఁడై. ౧౪౭.

ఉ. ఓపరమాత్ములార కరుణోదధులార నితాంతయోగవి
ద్యాపరతంత్రులార తెలియ న్వశమే భవదీయమైనయా
నైపుణి చాలుఁ జాలు ననినన్ నిజమూర్తులు దాల్చి తాపసుల్
జాపరమేశ్వరా యనిన జంతువు లన్నియుఁ బోయె మాయమై. ౧౪౮.

వ. ఇట్లు మహాశ్చర్యంబైనయోగవిద్యాచాతుర్యంబునం బెక్కుపోకలం బోయి నిల్చిన
మహామునులం గాంచి కలగాంచి మేలుకాంచినచందంబున డెందంబు చలింప
నిలింపవల్లభనిభుం డమ్మహీవిభుండు దండప్రణామంబు లాచరించి మీరు నాకుం
జూపినబహురూపంబుల మొఱంగుతెఱంగు మఱుంగుపెట్టక యెఱింగింపుం డనిన
జగజ్జనసంసేవ్యులైనకపిలజైగీషవ్యులు మందస్మితంబు వదనారవిందంబులం గంద
ళింప నరనాయక నీవు నారాయణుం డెవ్విధంబునం గొలుచ విధేయుం డగునని
మమ్ము నడిగితివి నారాయణుండు సమస్తంబునుం దన్నకా భావించి కొలిచినం
గాని విధేయుండు గాఁడు సమస్తంబు నతం డగుట నీకుం దెలుపవలసి నారా
యణగుణవిలాసములు చూపితిమి యిది మాయగా విచారింపవలవదు నారాయ
ణుండు సమస్తపరిపూర్ణుం డని భావంబున దృఢీకరించి నానావిధోపచారంబుల
వైదికాచారంబుల ననుదినస్నానదానజపహోమాదిపుణ్యకర్మసమర్పణంబుల బ్రా
హ్మణసంతర్పణంబుల నారాధింపుము విధేయుం డయ్యెడు మాచెప్పినపరమజ్ఞాన
సద్భావంబు వదలకు మెండియు నడుగవలసినసందేహంబు లడుగుము. ౧౪౯.

క. అనవుడుఁ గపిలుం గనుఁగొని జనపాలకుఁ డడిగె మోక్షసంపద కర్హం
బునఁ గలదో విజ్ఞానంబునఁ గలదో యెఱుఁగఁ జెప్పు మునికులతిలకా. ౧౫౦.

వ. అని కపిలమునీశ్వరు నశ్వశిరుం డడిగె నని వరాహదేవుండు చెప్పిన మహీమత్త
కాశిని మీఁదటివృత్తాంతం బానతిమ్మని విన్నవించిన. ౧౫౧.

మ. మణిమంజీరవిలంబమాన బలవన్మత్తాహితవ్యూహాభీ
షణసంగ్రామధరాధనంజయవిభాసంపన్న నీరేరుహే
క్షణపూజాపరతంత్ర సాళ్వనరసింగక్ష్మాధ్యక్షద
క్షిణదోర్దండ నిరంతరాయకరుణాశ్లేషప్రియంభావుకా. ౧౫౨.

క. భూసురసహకారవనీ వాసంతవిలాస విబుధవత్సల సకలా
శాసందర్శితగుణహల్లీసక మదవైరిమండలీఫణిగరుడా. ౧౫౩.

ఉత్సాహ. మండువా బెడందకోట మాహురాది మేదినీ
మండలేశ్వరస్తుతాసమానమానుషోదయా
భండనాజితప్రచండపటహనిస్వనార్భటీ
హిండితాష్టదిక్కుడుంగ యీశ్వరాత్మసంభవా. ౧౫౪.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాభినంది
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి
ధాన ఘంటనాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతం బైన శ్రీవరాహపురాణం బనుమహా
ప్రబంధంబునఁ బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ

వ రా హ పు రా ణ ము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీవేంకటాద్రిపతిసం। సేవాహేవాకనిపుణ శేషాహిఫణా
శ్రీవినమనకరకరిసే। నావిభ్రమ యాశ్వరేంద్రునరసింహనృపా. ౧.

వ. అవధరింపు మవ్వరాహదేవుండు ధాత్రి కిట్లనియె. ౨.

గీ. అట్లు దన్ను మహీకాంతుఁ డడుగఁ దపసి। పలికె నరపాల మున్ను గీష్పతి నడిగిరి
బ్రహ్మసుతుఁ డైనరైభ్యుండు రాజవర్యుఁ। డైనవసువును నీవు న న్నడిగినట్లు. ౩.

సీ. అది విను చాక్షుషం బైనమన్వంతరంబున బ్రహ్మవంశవర్ధనుఁడు వసువు
నృపరత్న మొకనాఁడు నీరజాసనుఁ గొల్వ నేగుచోఁ దెరువున నెదురుపడ్డ
సకలవిద్యాధరస్వామి చైత్రరథుండు విబుధవర్గంబు సేవింప నలువ
గొలు వయి యున్నాఁడు గొబ్బునఁ బొమ్మని చెప్ప హుటాహుటిఁ జేర నరిగి
నిలిచె మూపును మూపును దొలఁగఁ ద్రోవ। రానిసందడి గని పద్మరాగరత్న
ఖచితహాటకమయకుంభరుచిపరంప। రానిరాఘాట మగుహారంబుకడను. ౪.

క. ఆసమయంబున రైభ్యమ। హాసంయమి యేగుదేర నర్ఘ్యాదివిధుల్
చేసి వసున్నృపతి యెటు వి। చ్చేసెదవు మునీంద్ర నాకుఁ జెప్పు మటన్నన్. ౫.

క. అనిమిషగురుండు చతురా। నను సేవింపంగ వచ్చినాఁ డని విని యేఁ
బనివడి చనుదెంచితి నా। తని నొకసందేహ మడుగఁ దలఁచి నృపాలా. ౬.

క. అని రైభ్యుఁడు వసునరపా। లునకుం జెప్పంగ నంతలో నంబురహా
సనుఁ డనిపినఁ దమతమకే। తనములుఁ గరితురగరథపదాతులు మెఱయన్. ౭.

సీ. నడిచె నింద్రుండు కిన్నరకాహళులు మ్రోయ గమనించె శిఖి డిండిమములు మ్రోయఁ
జనియె దండధరుండు జయదుందుభులు మ్రోయ వెళ్లె దైత్యుఁడు గిడిగిళ్లు మ్రోయఁ
బోయె నంబుధిరాజు బూరగొమ్ములు మ్రోయ జరగె వాయువు మురజములు మ్రోయ
నరిగె యక్షుండు కిన్నెరవీణియలు మ్రోయఁ గదలె రుద్రుండు శంఖములు మ్రోయ

నిట్లు దివికి సుధాంధసు లెల్ల నేగ। గొంతతడవునకు బ్రహ్మవిద్యోపలుప శిష్య
సముదయముఁ దానుగత్యాంతరములుగడచి। వచ్చె సురదేశికుఁడు బహిర్ద్వారమునకు.

క. ఆవేళ రైభ్యవసువసు।ధావరు లాంగిరసుచే యథాసముచితపూ
జావిధులు వడసి నందితు।లై వెంటం జనిరి దివికి నఘగిరిపవికిన్. ౯.

మ. చనిన న్వారును దాను జీవుఁడు నిజాస్థానీనివాసాంతరం
బున లీలాపరికల్పితైందవశిలాభూమిన్ సుఖాసీనుఁడై
మునికంఠీరవ భూమిభృత్తిలక మమ్ముంగూర్చి మీ రేగుదెం
చినకార్యంబులు చెప్పుఁడా తెలిపి నిశ్చింతాత్ములం జేసెదన్. ౧౦.

వ. అనవుడు. ౧౧.

క. అమరేంద్రమంత్రితో రైభ్యమహాముని పలికె ముదితుఁడై మోక్షము క
ర్మమునం గలదో సుజ్ఞానమునం గలదో వచింపు నావుడు గురుఁడున్. ౧౨.

క. నలినీపత్రము సలిలంబులఁ బొరయనిరీతి నుత్తముఁడు సత్కర్మం
బులు గాని దుష్కర్మంబులు గాని హరికి నిచ్చి పొరయఁడు వానిన్. ౧౩.

గీ. ఏతదర్థంబు గాఁగ మునీంద్ర తొల్లి। విష్టరకనామకీకటవిభునితోడ
నత్రిగోత్రసముద్భవుఁడైనసంయ। మనుఁడు చేసినతర్కంబు వినుము నీవు. ౧౪.

మ. ఘనుఁ డాసంయమనుండు తీర్థములు ద్రొక్కం బోవుచో ధర్మకా
ననమధ్యంబున విదికాపపనసన్నాహంబు దేహంబు ముం
ప నిజస్వాంతము పల్లవింపఁ గనియెన్ భాగీరథిన్ నర్మో
పనిరాసార్థపదద్వయీవినతికృత్పాథోజభూసారథిన్. ౧౫.

మ. కని తత్తీరవనాంతరంబునఁ గురంగశ్రేణి వెంటన్ గృతాం
తునిరీతిన్ బఱతెంచువిష్టరకు ధానుష్కుం గుణారోపితా
స్త్రుని రక్తాక్షుని జూజురుందలకిరాతున్ ముందరం జూచి చే
త నివారించుచుఁ బల్కెఁ బెద్దగొద నత్యంతానుకంపాత్ముఁడై. ౧౬.

క. ఓయి నిషాదకులేశ్వర యేయకుము మేయకుము జీవహింసకు నేలా
కోయవు చెల్లుబో నీ కేయపకారంబు చేసె నీలేళ్ళనికన్. ౧౭.

శా. అవ్వాక్యంబు నిరాకరించి దిశ లల్లాడం గఠోరంబుగా
నవ్వెన్ నవ్వి నిషాదభర్త మృగసంతానంబుఁ జంపంగ నే
నెవ్వాఁడం బరమాత్మ గాక పిసవెఱ్ఱి విప్ర యాచీఁకటుల్
ద్రవ్వింపం బనిలేదు నుఱ్ఱు మముఁబోట్లన్ వీరివారిం బలెన్. ౧౮.

గీ. శిశువు మంట నెద్దఁ జేయుచుఁ జెలుచుచు। నాడునట్లు పోతె నఖిలభూత
సృష్టిఁ దాన చేయుఁ జెలుచు నప్పరమాత్మ। యిది నిజంబు సంశయింప వలదు.

గీ. విశ్వ మాత్మప్రణీతమై వికృతిఁ బొందు। నందులోన నహంభావ మనుచితంబు
గా నెఱింగి వివేకులు మానిరనిన। విని మహాశ్చర్యమున సంయమనుఁడు పలికె.

క. లుబ్ధక దూర్వాచర్వణ। లబ్ధి నిజస్వాంతసమ్మిళత్పరమానం
దాబ్ధినిమజ్జన్మృగవధ। లుబ్ధుండవు నీకు నీపలుకులుం దగునే. ౨౧.

సీ. అనిన లుబ్ధకుఁడు వీపున నున్న లోహపువల దెచ్చి ముందర వైచి దీని
లో వహ్ని దరికొల్పు నావుడు ధరణీనిలింపోత్తముండు మండింప లేక
దేశస్థ మయ్యు హుతాశి గన్నులవెంట వేర్వేర కీలలు వేయఁ జూప
జాలంబు కాదంబగోళంబువలె నొప్పె నప్పుడు బోయ సంయమునిఁ జూచి
యోయి సంయమి వీనిలో నొక్కకీలఁ। గైకొనుము నీవు గ్రక్కునఁ గడమకీల
లార్పవలె నన్న నాతఁడు నట్ల చేయ। నీరు మిన్నంటు జ్వాలల నాఱ జల్లె. ౨౨.

గీ. ఇవ్విధంబున వలలోనియింగలంబు। చల్లగా నార్చి కీకటస్వామి పలికె
ఋషికులోత్తమ యిఁక నాకు నిమ్ము నీవు। గైకొనినకీలఁ గఱకుట్లు గాల్పవలయు.

వ. అనిన విని మునిశ్రేష్ఠుం డాయసానాయంబు డాయం బోయి తదంతరాళంబున నిజగృహీతజ్వాలంబ యేల మొదలికి దహనలేశంబునుం గానక హీనకళాస్యంబు తోడ నపహాస్యంబునకు నాస్పదంబై రిచ్చవడి వెచ్చ నూర్చినం గనుంగొని విష్టరకుండు మహాత్మా హుతాశనుండు మూలనాశనంబునం బొందిన బహుముఖశిఖానికాయంబు మాయం బైనచందంబునఁ బరమాత్ముండు ప్రకృతిస్థితుం డైన భూతంబులు సంతతియాభూతంబులగు నతండు వికృతుం డైన నెండియుఁ బ్రభూతంబులగు నిది సకలప్రపంచస్థితి శరీరగ్రహణధర్మంబున నెవ్వనికి నెద్ది విహితం బక్కర్మంబు చేసి పరమాత్మునికి సమర్పించెనేని వాఁడు ఫలంబులం బొరయం డని చెప్పె నప్పుడు. ౨౪.

క. పరతత్త్వవిదుం డగువి।ష్టరకునిమస్తకముపై దిశాభాగములం
బరిమళము పోఁడు ముట్టఁగ। సురభూరుహపుష్పవృష్టి జోరునఁ గురిసెన్. ౨౫.

మానిని. మాతరుణీపతి మన్ననఁ బంప విమానము లంబరమార్గసమా
యాతము లయ్యెఁ దదంతరసీమల నన్నిట యోగబలాతిశయ
ద్యోతకమూర్తులతో విహరించుచుఁ దోఁచెఁ గృపారసధూర్ధరుఁ డ
ద్వైతవివేకనిధానము చెంచు శతక్రతుముఖ్యులు దన్నుఁ గనన్. ౨౬.

చ. తదవసరంబునం బరమతత్త్వము విష్ణు ననేకమూర్తిగా
హృదయములో నెఱుంగుకొనుమీ కను మీ వనినట్లు యోగసం
పదమహిమన్ విమానములపై శబరాగ్రణి పెక్కురూపులై
చదలఁ జరింప వానిఁ గని సమ్మదనీరధి నోలలాడుచున్. ౨౭.

క. విష్టరక నిన్నుఁ బోలఁ ద్రివిష్టపమున లేరు తత్త్వవిదు లని లబ్ధా
భీష్టత సంయమనమహాముష్టింపచపతి నివాసమునకుం జనియెన్. ౨౮.

సీ. కావున నేతత్ప్రకారసుజ్ఞానంబు గలిగి స్వజాతీయకర్మతత్ప
రుం డైనవాఁడు ముక్తుం డని గీష్పతి బోధింపఁ దెలిసి రైభ్యుండు వసువు
నాత్మగేహములకు నరిగిరి నీవు నద్వైతమార్గంబున వాసుదేవు
సేవింపు మశ్వశిరోవసుధాధీశ కలుగు మోక్షం బని కపిలమౌని
చెప్ప నాతఁడు గడు సంతసిల్లి భూవధూలలామకుఁ దనపుత్రు స్థూలశిరుని
భర్తఁగాఁ జేసి చనియెఁ దపస్విజనశరణ్యమునకును నైమిశారణ్యమునకు. ౨౯.

క. చని తత్కాననమధ్యంబున భూపాలుండు యజ్ఞమూర్తిస్తుతి య
జ్ఞనరున్ గురు నారాధించె నని వరాహంబు చెప్పెఁ జెప్పిన మఱియున్. 3౦.

గీ. పృథివి యిట్లను యజ్ఞమూర్తిస్తుతిప్రకార మానతి యిమ్ము భూదారవర్య
వినఁగవలె నన్న దేవుండు ఘనఘనాఘనార్భటీవిస్ఫుటోక్తి నిట్లని వచించె. 3౧.

సీ. బ్రహ్మరుద్రమహేంద్రపావకపవమానవిధువిభాకరముఖ్యవిబుధయాజ్య
శశిసూర్యనేత్ర భాస్వరదంష్ట్ర వత్సరాంశాయనకుక్షి దర్భాంగరోమ
యిధ్మసక్థి జగత్త్రయీయాదిశాభ్యంతరవ్యాప్తశరీర విశ్వప్రసూతి
సకలదేవాసురజయనిమిత్తానుయుగాంగీకృతైకనరావతార
యజ్ఞమూర్తి శుభ్రభృత్సన్నిభాంగ యీశ యిజ్య పరమాణుతుల్య యోగీంద్రపూజ్య
హరి జనార్దన మూర్ధసహస్ర పరమ వేదవేదాంగవేదాంతవేద్య నిత్య. 3౨.

క. ఈసకలము చతురాస్యుఁడవై సృజియింపుదువు చక్రివై కాతువు లీ
లాసంపన్నత రుద్రుఁడవై సమయింపుదువు నీవ యజ్ఞనరేంద్రా. 33.

వ. సంసారచక్రచంక్రమణక్రమణసంక్షయకాంక్షు లైనమహానుభావులకు సేవ్యుండవు
నీవ దేవా నీమానసంబున మానసంబును నీనేత్రంబుల నేత్రంబులు నీశరీరంబున
శరీరంబును సమర్పించినవాఁడ నన్యథా శరణంబు లేనివాఁడ నన్నుం గృతార్థునిం
జేయు మని యజ్ఞమూర్తిస్తోత్రంబునఁ బ్రార్థించినఁ బ్రసన్నుండై యజ్ఞనరుండు స
హస్రకరసహస్రదుస్సహమహోమహోనివహం బై తనపురోభాగంబున వెలుంగ నందు
నశ్వశిరోనరేశ్వరుండు లయంబునం బొందె నని చెప్పిన వరాహస్వామికి భూమి
యిట్లనియె. 3౪.

క. రైభ్యుఁడు వసుభూపతియు సుధాభ్యవహారగురుతోడ నద్వైతజ్ఞా
నాభ్యాసము చేసి తదీయాభ్యున్నతి నేమి యైరి హరికిరివర్యా. ౩౭.

చ. అనవుడు దేవుఁ డిట్లనియె నట్లు బృహస్పతిచేత బోధముల్
విని వసుభూవిభుండు దనవీటికి నేగి జగజ్జనానురం
జనకరుఁడై వసుంధర భుజాభుజగంబునఁ దాల్చి శాత్రవా
వనిపులఁ గూల్చి విష్ణుని వివర్జితభేదమునం భజించుచున్. ౩౮.

ఉ. చేసె ననేకయాగములు జీవనసౌఖ్యము నెమ్మనంబునన్
గోసె వివస్వదాహ్వయతనూజునిపై నిజరాజ్యభారమున్
వేసె వివేకనిష్ఠురలవిత్రముచే నఘపాశబంధముల్
గోసెఁ బురీనివాసమునకుం బెడఁబాసె బుధుల్ నుతింపఁగన్. ౩౯.

వ. ఇట్లు సంగపరిత్యాగంబు గావించి తపోవనంబునకుం జని కాశ్మీరవల్లభుండు పుండ
రీకాక్షపారస్తవంబు జపించుచు నియతాత్ముండై. ౩౫.

క. పుష్కరతీర్థతటంబున దుష్కరతప మాచరించి తుది ముందట నా
విష్కారంబునఁ బొందిన పుష్కరపత్రాక్షుదేహమున లయ మయ్యెన్. ౩౬.

గీ. నావుడు మహావరాహంబునకు ధరిత్రి దేవ నీభర్తరాలికిఁ దెలియఁ జెప్పు
పరమనుతిఁ బుండరీకాక్షపారమును వసుక్ష్మాపాలనాథుని మోక్షగతియు. ౪౦.

వ. అనిన నద్దేవుండు సవిస్తరభాషావిశేషంబున. ౪౧.

గీ. అఖిలవేదాంతవేద్య మహం భజామి సంభవక్షయరహిత మహం భజామి
సాసిచక్రాబ్జశార్ఙ్గ మహం భజామి కుంభసాగరశయన మహం భజామి. ౪౨.

పృథ్వి. నమామి మధుసూదనం నవపయోదనీలత్విషం
నమామి పరమేశ్వరం నఖరభిన్నరాత్రించరం
నమామి పురుషోత్తమం నలినగేహినీనాయకం
నమామి కరుణాస్పదం నగధురీణతాదక్షిణం. ౪౩.

వ. అని వసుమహీశ్వరుండు సంస్తుతించె నిది పుండరీకాక్షపారస్తవంబు వెండియు
నతండు పుండరీకాక్షు నుద్దేశించి మహాత్మా చరాచరప్రపంచంబున నెద్దియు భవ
ద్వ్యతిరిక్తంబు లేదు సర్వంబును భవన్మయంబకా నెఱింగినవాఁడ నని పలుకునవ
సరంబున వానిశరీరంబువలన. ౪౪.

సీ. గిరికొన్నపల్లజుంజురువెండ్రుకలవాఁడు మిసమిస మనుమిట్టనొసలివాఁడు
కోరచూపులరెట్టచేరుగ్రుడ్డులవాఁడు బైసిమాలినమ్రానిపణతవాఁడు

కొడవంటివంకలనొగ్గిపండులవాఁడు దుమ్ము పట్టినబొక్కిలొమ్మువాఁడు
గాటంబుగా నిర్లు గవియుదేహమువాఁడు కడు నక్కళించినకడుపువాఁడు
వైపు దప్పినచేతులవాఁడు మొద్దువ్రేళ్ళవంకరకొంకరకాళ్ళవాఁడు
కులుచవాఁడు వికారపుగూనివీఁపువాఁడు కాలినకొఱడుభావమున వెడలె. ౪౫.

గీ. వెడలి సాంజలియై వసూర్వీకళత్ర। నన్నుఁ బనిగొమ్ము నావుడు నిన్నుఁ బనిగొ
నంగ నేటికి నాకు నీనామ మేమి। యేకతానకు వచ్చితిరా కిరాత. ౪౬.

గీ అనినఁ గాశ్మీరపతికి ని ట్లనియె వాఁడు। తొంటిభవమునుండి నీవెంటవెంట
నంటువాయని నీబ్రహ్మహత్యఁగాని। యేఁ గిరాతుండఁగాఁ జుమీ నృపవరేణ్య.

సీ. అది యెట్టి దనిన నీ వవధరింపుము గతకలియుగంబునఁ జాంద్రకులమునందు
జనియించి యామ్యదిశావధూచరణమణీనూపురము జనస్థానపురము
పరధరిత్రీనాథు లరిగాపులై భజింపఁగ నేలి దోఃప్రతాపమున వ్రాలి
కరులు వాజులు శతాంగములు పదాతులు వెంటరా నొకనాఁడు వేటవెడలి
కాననము చొచ్చి శార్దూలఖడ్గసూకరప్రముఖజంతుసంతతి వ్రచ్చి నచ్చు
సారసంబున మృగవేషధారి యైన। యతికులస్వామిఁ గూలనేసితివి నీవు. ౪౮.

గీ. ఏయుటయుఁ గొంతదూరంబు పోయి మృగము। ప్రస్రవణశైలకందరాభ్యంతరమునఁ
బరమతాపసవేషియై పడియెఁ బడిన। నది నిజాలకు సారంగ మనుచు డాసి. ౪౯.

క. కృతకహరిశాతనఖర। ప్రతిభటశాతాంబకప్రపాతాంగవిని
గ్గతరక్తసిక్తమునిసులపతి వీక్షించితివి గుండె బగ్గునఁ బగులన్. ౫౦.

మ. మునిచూడామణి నట్లు చూచి భయసంపూర్ణాంతరంగుండవై
కనుగెందమ్ముల జాఱి మేన వఱదల్ గట్టంగ బాష్పాంబువుల్
వనికావాటికి వేఁట రారె హరిణవ్రాతంబులం జంపరే
కనిరే పాతకి నైననేను బలె దుష్కార్యంబు ధాత్రీపతుల్. ౫౧.

సీ. అక్కటా పరమసంయమిఁ జంపి క్రమ్మఱఁ బురికి నే నేమని పోవువాఁడ
నాసరిమేదినీనాథులలోన నే నేచందమునఁ దలయెత్తువాఁడ
నేతరంబున లేనియియ్యపకీర్తిపంకంబు నే నేమిటఁ గడుగువాఁడ
దరిదాపు లేనిదుస్తరపాతకాంబునిధానంబు నే నెట్లు దాటువాఁడ
ననుచుఁ బెక్కువిధంబుల నడలి బడలి। వేదనానలశిఖలచే వెచ్చి నొచ్చి
కారణము లేక తగిలినకల్మషంబు। బయలుపడనీక మనసునఁ బదిలపఱచి. ౫౨.

క. మాటికి నిఁక సంసారం। బేటికి ననుబుద్ధి పుట్టఁ బృథ్వీశ్వర న
న్నేటికి నెదు రీఁదినగతి। వీటికి వచ్చితివి మరలి విన్నఁదనముతోన్. ౫౩.

శా. ఆవేళ న్నిట్లుఁ జూచి బాంధవచమూపామాత్యవర్గంబు చిం
తావైకల్యముతోడ భూపతికి మానం బేల వాటిల్లె నే
లా వాడె న్వదనంబు నేత్రముల నేలా తొట్టె బాష్పంబు లే
లా వైవర్ణ్యము దోఁచె దేహమున నేలా పుట్టె నిట్టూరుపుల్. ౫౪.

క. అని సంశయింప బాంధవ|జనముల సేనాధిపతుల సచివులఁ జేస
న్నసె పొం డని శుద్ధాంతం|బునకుం జని బ్రహ్మహత్య మొగమున వేలన్. ౫౫.

సీ. ఉబుసుపోకకు నైన నొల్లవు చెవిఁ జేర్ప వైణికవల్లకీవాదనములు
క్రేఁగంట నైన వీక్షింపవు శుద్ధాంతకామినీమణులశృంగారకళలు
పెనుబండువున నైనఁ బెట్ట నూల్కొనవు కట్టాణిముత్యంబులహారలతలు
కల నైన నును మేన నలఁదవు పన్నీటఁ గలపినకాశ్మీరకర్దమములు
మఱచి యైన విహారరమ్యస్థలంబు| చేర నరుగవు సుకృతలక్ష్మీవియోగ
వేదనాదూయమానమనోదురంత| చింతఁ జీకాకు పడి మహీకాంత నీవు. ౫౬.

వ. ఇవ్విధంబున శరీరసౌఖ్యంబువలన వైముఖ్యంబును సకలసామ్రాజ్యోపకరణంబుల
వలన నిరాకరణంబును మృగయావినోదంబులవలన ఖేదంబును వహించి సహించి
నిలువరాని బ్రహ్మహత్యాపాతకంబు నివర్తింప విచారించి శ్రీహరిప్రీతిగా సువ్రతం
బులు సలుప నుద్యోగించునవసరంబున. ౫౭.

ఉ. పిట్టలవాతు లెండ నలిబృందముపాటలవారి నీడ ని
ట్టట్టు చనంగ రాక ఘను లాఁకట నుండఁ గభస్తిమచ్ఛిలా
పట్టికలన్ హుతాశనుఁడు బగ్గన మండ ధరిత్రిమీఁదఁ జూ
పట్టి రసాలసాలములు పండ నిదాఘము వచ్చె నుగ్రమై. ౫౮.

క. ఆసమయంబున శైలగు|హాసీమల మండు వనహుతాశనము నృపా
లా సతతము నీహృదయము|లో సంతాపాగ్ని వోలె లోలార్చులచేన్. ౫౯.

చ. సమత సమస్తచిత్తముల సంతతమున్ విహరించుఁ గాన దై
వము మదనుండె తథ్య మని వంచన యించుక లేక యెండచేఁ
గమలపుటీకటాహములఁ గ్రాఁగెడు తేనియనూనెఁ దప్తమా
షము దొడికెన్ మదభ్రమరజాలము గేలిసరోవరంబులన్. ౬౦.

క. పెనుగాలి చఱచి కొట్టిన| వినువీధికి నెగసి ధూళి విలసిల్లె మహీ
వనజేక్షణ తీవ్రతాప|మునకు వెఱచి పెట్టుకొన్న ముసుఁగును బోలెన్. ౬౧.

గీ. నీరనిధిరాజు కరుణించి నిష్ఠురాత|పంబుచే నొచ్చె నని భూతలంబు శీత
లంబు సేయంగఁ బంపినలహరు లనఁగ| నెండమావులు గనుపట్టె నెల్లకడల. ౬౨.

క. ఎండకు నోర్వఁగఁ జాలక। కొండలు మొఱవెట్టె ననఁగఁ గోల్వులు గుహా
మండలములనుండి మహా।తుండంబులు దెఱచి ఘోంకృతులు గావించెన్. ౬౩.

సీ. జిలిబిలిమంచు కించిన్మాత్రమును లేక పంచబంగాళమై పాఱిపోవ
చల్లదనం బెల్లఁ బల్లవాధరలనిబ్బరపుబ్బుపాలిండ్లపంచ నొదుగ
నుదకంబు తెకతెక నుడుక నీడకి రాక మడుగులమీనంబు లడుగుచేర
దశదిశాంతరములఁ దఱచుగా విస్ఫులింగములు గ్రక్కుచు వడగాలి సుడియ
నధ్వనీనులగుండియ లవియ వాడి। చూపె మల్లీలతావల్లరీపరాగ
ధూసరంబులు దప్తముక్తాసరములు। మాసరంబులు నైదాఘవాసరములు. ౬౪.

వ. అట్టివాసరంబులు గలశుక్రమాసంబున శుక్లపక్షంబున నేకాదశీదినంబున హరిప్రీతి
గా నీవు నిర్జలోపవాసంబు చేసి నిజరాజధాని యైనజనస్థానపురంబున విష్ణుదేవా
లయంబున మహోత్సవంబు గావించి శ్రీమహాభాగవతాదిపురాణశ్రవణంబున నా
రాత్రి జాగరణంబు సల్పి మఱునాఁడు పూర్వపర్వతశిఖరభూమిసామిసముదిత
మిహిరకిరణకిసలయవ్రాతంబునకు బాలచూతం బైనప్రభాతంబునం గృతస్నానుండ
వై సాలంకారగవిసహస్రంబు మహీసుపర్వులకు దానం బిచ్చి పారణకుం బోవ సమ
కట్టి మణికుట్టిమస్థలంబున నడుగు వెట్టుసమయంబున నెట్టఁబడి నుదరశూలంబు
పుట్టి జగజెట్టి వైద్యులచేత భేద్యంబుగాక మిగుల నుద్రేకించినఁ బ్రాణంబు కంఠ
కోణంబులఁ బెట్టుకొని కూర్మిరాణి యైననారాయణిం గటాక్షించి హీనస్వరంబున.

క. ఓనారాయణి నిన్నుం। బ్రాణముగాఁ జూచునాకు వత్తు దలఁచి పా
పానకు నొడిగట్టుకొనెం। గా నేఁడు విధాత యేది గతి యిఁక నీకున్. ౬౬.

మ. అని ప్రాణానిలముల్ తొలంగుతఱి భార్యానామధేయచ్ఛలం
బున నారాయణవర్ణముల్ తడవి తత్పుణ్యప్రభావోదయం
బున వైకుంఠపురప్రవేశమునకుం బోవంగ రోషించి ని
న్ను నిరోధింపఁగ బ్రహ్మహత్య నగునేను న్వెంట నేతెంచితిన్. ౬౭.

వ. అప్పుడు నిప్పులు రాలుకటాక్షంబున నన్ను వీక్షించి విష్ణుభక్తుని వెంబడించి యిది
యొక్కడిపిశాచంబు వచ్చె నని సంభ్రమంబున. ౬౮.

క. పదములఁ బడి మొఱవెట్టఁగ। నదయతఁ బెడకేలు గట్టి హరివీరభటుల్
చదియఁగ మోదిరి పెదపెద। గుదియలు గొని యెముక లెల్ల గుల్లలు గాఁగన్.

గీ. మోదుటయు సూక్ష్మరూపినై మేదినీశ। తావకము లైనరోమరంధ్రముల నుంటిఁ
గాని వైకుంఠవిభునికింకరులచేత। నంత నొచ్చియు విడువ లేనైతి నిన్ను. ౭౦.

ఉ. ఆగతి మత్ప్రవిష్టసకలాంగరుహంబులతోడ ముక్తిల
క్ష్మీగృహ మైనవిష్ణుపురికిం జని భోగపరంపరైకదీ
క్షాగుణయుక్తి నందు నొకకల్పము నీవు వసింప నేనుఁ దే
జోగరిమంబున న్విడువఁ జూ నిను సోఁకిననాఁటనుండియున్. ౨౦.

సీ. అంతట దివసాంత మగుటయు బ్రహ్మ నిద్రాసమన్వితుఁడై రాత్రి గడపి
మఱునాఁడు సృష్టినిర్మాణంబు సేయుచో మేదినీశ్వర నిన్ను నాదిసృష్టిఁ
గృతయుగంబున వినిర్మించెఁ గాశ్మీరాధిపతి సుమనోనరపాలువలన
నిర్మింప నేనును నీతనూరుహములతోన బుట్టితి శశిలోనికందు
పగిది నావిధంబునను శ్రీపతిపదాబ్జ! పూజ వెలిగాఁగ నీజన్మమున ననేక
యజ్ఞదానాదిపుణ్యకృత్యములు నియమ। పరతఁ జేసితి చేసినఁ బాయ నైతి. ౨౧.

మత్తకోకిల. అక్షయప్రతిబంధరూపమ నైననన్ను వసుంధరా
ధ్యక్ష యిప్పుడు విష్ణుభక్తుఁడ వై పఠించినపుండరీ
కాక్షపారము తావకాంగరుహంబులం బెడఁబాపుటన్
మోక్షసంపద చేరెదున్ మనమున్ సుకర్మముఁ గోరెదున్. 23.

వ. అని చెప్పిన వసున్నృపాలవర్యుం డాశ్చర్యంబునం బొంది ముందటం గిరాతరూపం
బున నున్న పురాతనబ్రహ్మహత్యాపాతకంబు నవలోకించి నాకు నీకతంబునఁ బూ
ర్వజన్మసంస్మరణంబు గలిగె నీవును మత్ప్రసాదంబున ధర్మవ్యాధుండవు గమ్మని
వరం బిచ్చి ప్రత్యక్షం బైనపరతత్త్వంబునుం దానును దివ్యవిమానం బెక్కి చనియె
నప్పుండరీకాక్షపారస్తవంబు పఠించిన నాకర్ణించినం బుష్కరతీర్థయాత్రాఫలంబు
సిద్ధించు నని చెప్పిన విశ్వంభరావధూటి దేవా వసునరేశ్వరుండు ముక్తుం డగుట
యెఱింగి రైభ్యుం డేమి చేసె నానతి మ్మనిన వరాహదేవుం డి ట్లనియె. ౨౪.

క. ధరణీ కాశ్మీరాధీ। శ్వరుఁడు వసువు ముక్తికాంత వరియించుట భూ
సురకోటి చెప్పె రైభ్యుఁడు। హరిపూజాపరుఁడు తీర్థయాత్రోన్ముఖుఁడై. ౨౫.

సీ. చేదోయి నొసలఁ జేర్చె ననంతశాయికి రంగధామునకు సాష్టాంగ మెఱఁగె
ప్రణమిల్లెఁ గాంచివరదరాజునకు నమస్కృతి చేసె వేంకటాద్రీశునకును
మ్రొక్కె నహోబలేంద్రునకు సింహాచలనాయకునకు వందనము ఘటించె
నతి సల్పె శ్రీకూర్మపతికి దండంబు సమర్పించెఁ బురుషోత్తమాధిపునకు
పరవి నీవైష్ణవస్థానపరిసరములఁ। గలనదీసరసీవాపికాతటాక
ముల మునుంగుచుఁ దత్తీరపుణ్యగహన। కుసుమసౌరభ్యసంపద గొల్లగొనుచు.

క. భాగీరథికిం బోయి ప్రయాగమునకు నేగి పిదప నారైభ్యమహా
యోగి చనియెఁ బితరులఋణ। మీఁగికొనఁగ దురితహారిణమ్మగు గయకున్.

సీ. చని ఫల్గునీనదీసలిలపూరమునఁ గృతస్నానుఁడై గదాధరునిఁ గొల్చి
పితృపర్వతముఁ జేరి పేరెలుంగునఁ గులగోత్రనామములు వాక్రుచ్చి సత్తు
సత్తుగాఁ జల్లె హస్తములు మీఁదికి నెత్తి పితృగణంబులను బేర్వెరఁ బిలిచి
క్షేత్రోపవాసంబు చేసి తద్దినసంబు గడపి సూర్యోదయకాలమునను
నిత్యనైమిత్తికము లైననియమవిధులుఁ దీర్చి పిండప్రదానవిధిని సదర్భ
మాషగోధూమయవచూర్ణమధుతిలాదిసముచితద్రవ్యములు చాల సంతరించి.

క. తా వచ్చె వెంటఁ గొల్చి గయావాసులు రా యతాత్ముఁడై పితరులకుం
గైవల్యపదము చేరఁగ నావటమున నొప్పునక్షయవటంబునకున్. ౨౯.

శా. ఈచందంబున వచ్చి తద్వటమహీజేంద్రంబుక్రింద న్విశి
ష్టాచారోచితకృత్యముల్ జరపి కంజాప్తుండు మధ్యాహ్నలీ
లాచాతుర్యము చూపఁ జూపఁదగుకాలానం బితృవ్రాతముల్
కేచాపంగ మహామునీశ్వరుఁడు చేసెన్ బిండదానక్రియల్. ౩౦.

క. హరహరివిధిగుహవైశ్వానరత్రయాదిత్యశశిగణపతిక్రాంచా
మరవరశుంభజకశ్యపచరణంబులమీఁదఁ బిండషండము నిలిపెన్. ౩౧.

వ. మఱియు జిహ్వాలోలరామగయాదివిశేషంబులం బైతృకక్రియాకలాపంబులు నిర్వ
ర్తించి కృతకృత్యుండై కొండొకకాలంబు ఘోరతపం బాచరింప నొక్కనాఁడు
త్రసరేణుపరిమాణంబును మధ్యందినమార్తాండమండలప్రభావిభాసమానంబును నైన
విమానం బెక్కి పరమాణుసమానదేహుండు దివ్యపురుషుండు ముందటఁ బ్రత్య
క్షుండై. ౩౨.

గీ. బ్రహ్మవిజ్ఞానసూనసౌరభ్య రైభ్య యిట్టిఘోరతపోనిష్ఠ నేమికార
ణంబునను నున్నవాఁడవు నాకుఁ జెప్పు మనుచు నాశ్చర్యకరముగా నంతలోన.

మ. అతిసూక్ష్మాకృతి మాని కైకొనె మహీయత్వంబు సప్తాబ్ధివే
ష్టితవిశ్వంభర నిండె నంబరము దాఁటెన్ సర్వదిక్కుంభికుం
భతటప్రాంతము లాక్రమించె నిఖిలబ్రహ్మాండము న్మీఱె నా
తతనూదీప్తులు క్రొమ్మెఱుంగుల హసింపం దద్విమానంబుతోన్. ౩౩.

క. అతనికి వినయాన్వితమతి యతిపతి నతి చేసి పలికె నప్పటినీసూ
క్ష్మత యిప్పటినీసంపూర్ణత చూడఁగ విస్మయంబు నామదిఁ బొడమెన్. ౩౪.

గీ. ఏమహాపురుషుండవో యెఱుఁగరాదు మామకస్వాంతవిచికిత్స మాన్పు మనిన
వనరుహాసనవంశవర్ధన కృతార్థ వత్స నినుఁ జూచువేడుకవచ్చినాఁడ. ౩౫.

క. జనలోకనివాసుఁడ రుద్రునిగాదిలితమ్ముఁడన్ సరోరుహసంజా
తునిమానసపుత్త్రుఁడ నే సనత్కుమారుండ ననిన సంయమి పల్కెన్. ౩౬.

చ. యతిజనసేవ్యమానమహిమాంబునిధాన సనత్కుమార సం
తతనియమప్రచార కృప నన్నుఁ గృతార్థునిఁ జేయు మంచు నా న తి
చ్చితి రెటుగాఁ గృతార్థుఁడ రచించితినో జపముల్ తపంబులుం
గ్రతువులు గాక మీరు బలెఁ గాంచితినో పరతత్త్వబోధమున్. ౬౮

సీ. నావుడు బ్రహ్మమానసకుమారుండు సనత్కుమారుండు సన్మార్గనిరత
వినుము గయాక్షేత్రమున నెవ్వరికి నొక్కనాఁడు పిండప్రదానంబు సేయ
నబ్బదు నిచ్చలు నట్టియాగయ నీవు నబ్బెఁ బిండప్రదానాగ్నిహోత్ర
జపతపంబులఁ బితృసంతృప్తి గావింప సాక్షాద్గదాపాణి శౌరిఁ గొలువ
విమలవీచీఘటాఘుమఘుమనినాద। బధిరితాఖిలదిక్చక్రఫల్గునీన
దీపవిత్రోదకంబులఁ దీర్థమాడ। నింతకంటెఁ గృతార్థత్వ మెద్ది చెపుమ. ౬౯

ఉ. అద్భుత మింక నొక్కయితిహాసము చెప్పెద మున్ను దోఃప్రతా
పోద్భటుఁడై విశాలపురినుండి విశాలనరేశ్వరుండు పు
త్రోద్భవకౌతుకానుభవ మొక్కటి లేమికి వేఁగి వాక్యసం
పద్భుజగేంద్రసన్నిభుల బ్రాహ్మణులం బిలిపించి వారితోన్. ౭౦

ఉ. ఓ సరసీరుహాసనకులోద్భవులార సుతాభిలాష నేఁ
జేసితి యాగము ల్విపినసీమల ఘోరతపంబు చేసితిన్
జేసితిఁ గన్యకాకనకసింధురధేనురథాశ్వదానముల్
చేసిన నామనోరథము చెందదు కారణ మేమి చెప్పరే. ౭౧

మ. అనినన్ సంపద లెన్ని గల్గిన నరేశా యింద్రసంకాశ నం
దనుఁ డొక్కండును లేమి నీ నగరు చిన్నంబోయె వేయేల వే
చని భక్తిం బితృకోటి నెల్ల గయలోనం దృప్తి పొందింపు నం
దనుఁ డంభోనిధివేష్టితాఖిలధరాధారేయుఁడై పుట్టెడున్. ౭౨

క. అని చెప్పి సజ్జనానందను నందనుఁ గను మటంచుఁ దనముసుటతటం
బున నక్షత లిడి దీవించి నివాసములకు విప్రసింహులు చనినన్. ౭౩

క. క్షణమాత్రము నిలువక వారణరథహయభటులు వెంట రా భేరి ధణం
ధణ మనఁగ నమోఘబ్రాహ్మణశిష యనుచును విశాలుఁ డరిగెన్ గయకున్.

చ. అరిగి కనత్తరంగశిశిరానిలవల్గనఫల్గునీతటాం
తరమున సైన్యము ల్విడియఁ దా గయలోఁ బితృతర్పణైకత
త్పరమతి పిండదానము యథావిధిఁ జేయుచునుండి చూచె ము
వ్వుర సితరక్తకృష్ణతనువుల్ గలవారల నంబరంబునన్. ౭౪

గీ. ఇట్లు చూచి విశాలనరేశ్వరుండు। మీకు నామంబు లెవ్వి యేమిటికి మీరు
వచ్చితిరి నాకుఁ జెప్పంగ వలయు ననినఁ। జెప్పె నిట్లని వారిలో సితతనుండు.

క. నను సితుఁ డందురు ధాత్రీ।జనులు శరత్కాలచంద్రసన్నిభవర్ణం
బున సత్కార్యంబున వా।ర్తనమున నే నిన్నుఁ గన్నతండ్రిం దండ్రీ. ౯౭.

శా. సూపెట్టంగ మహీసుపర్వులమెడల్ గోసెం బరస్త్రీరతిం
బ్రాపించెన్ సుకృతంబుత్రోవకుఁ బెడంబాసెం ధనాదానసం
ధాపారుష్యముతోడ సాధుజనులన్ బాధించె రక్తాంగకుం
డీపాపాత్ముఁడు నీపితామహుఁడు సుమ్మీ వంశవిస్తారకా. ౯౮.

గీ. వెఱపు లేక నఱకి నఱకి దోర్దండ కృ।పాణిమీఁద శత్రుశోణితంబు
చాయ నిలిపి తాఁ దదీయకాళిమ దాల్చె। ననఁగఁ గృష్ణవర్ణుఁ డయ్యెఁ బుత్ర.

వ. అధీశ్వరనామధేయుం డితండు భవత్ప్రపితామహుం డని క్రమంబునఁ దమ
మువ్వురసంబంధరూపవర్తనంబులు దెలియం బలికి సితుండు వెండియుం దనపితృ
పితామహుల నుద్దేశించి వీర లిద్దఱు దారు చేసినదుష్కార్యంబునఁ బెద్దకాలంబు
వీచీనామఘోరనరకంబునం గూలిరి నాచేసినసుకర్మఫలంబున నేను దుర్లభం బైన
శక్రాసనంబున నుండితి మహాత్మా సకలమంత్రసంవేది వైననీవు గయాక్షేత్రంబున
నిప్పు డొప్పు పిండప్రదానసముచితోదకతర్పణసమయంబునం బితృపితామహప్రపితా
మహులు తృప్తు లగుదురు గాక యని పలికినపలుకుమహత్వంబున నరకవిముక్తు
లైనవీరును శక్రాసనస్థుండ నైనయేనునుం బితృలోకంబునకుఁ బోవ నుద్యోగించి
నిన్నుం జూడ నిక్కడం గూడితిమి యిది మదీయవృత్తాంతంబు. ౧౦౦.

చ. కలసిరి ముక్తికల్మషవికారవివర్జులు ఘోరనారక
స్థులు నగువీరు నైతమును సువ్రత నీవు మదన్వయంబునం
గలిగితి గాన సత్సుతులఁ గాంచినవారలభాగ్యముల్ గయా
స్థలకృతపిండదానఫలసంపదయున్ వినుతింప శక్యమే. ౧౦౧.

గీ. అని ప్రశంసించి వారుఁ దానును సితుండు।వోయెధన్యాత్ములారవిచ్చేయుఁడనుచుఁ
బలుకునందనుతియ్యనిపలుకు చెవులు। సోక నతిలోక మగుపితృలోకమునకు.

క. కావునఁ బితరులఁగూర్చి య।థావిధి జపహోమపిండదానతపంబు
ల్గావించితి గయ ననిశము। నీవు కృతార్థుఁడవు గావె నిర్మలచరితా. ౧౦౩.

క. సారంబు నీతపస్సం।భారము నిజ మని సనత్కుమారుఁ డదృశ్యా
కారుం డగుటయు రైభ్యుఁడు। చేరి గదాధరుని వినుతి చేయం దొడఁగెన్. ౧౦౪.

సీ. ఘోరపాతకనీరసారణ్యపటలంబు గాల్పంగ నే వేల్పు గారుచిచ్చు
యామినీచరపిశాచాచలవ్రాతంబుఁ బొడిసేయ నే వేల్పు పిడుగుతునుక
భవజరామరణకార్పాసకదంబంబుఁ దూలింప నే వేల్పు రోలుగాలి
భయశోకదుఃఖవిపద్విహంగశ్రేణిఁ దవుల నే వేల్పు సాళువముకూన
తనపదాంభోరుహములు తత్పరతఁ గొలువఁ। గడఁగువారికి నే వేల్పు కల్పవృక్ష
మట్టివేల్పు గదాధరు నాశ్రయింతు। ననిన సాక్షాత్కరించి నారాయణుండు.

మ. జనలోకస్తుత నిన్ను మెచ్చితి నభీష్టం బిచ్చెద న్వేఁడు నా
విని సంతోషముతోడ రైభ్యుఁడు శిరోవిన్యస్తహస్తాబ్జుఁడై
సనకాదుల్వసియించులోకము కృపాసంపన్నత న్నాకు ని
మ్మని ప్రార్థించిన నిచ్చి మాధవుఁ డదృశ్యం బైన నారైభ్యుఁడున్ ౧౦౭.

గీ. శౌరివరమున నొకనిమేషంబులోన। తత్త్వవిజ్ఞానఘంటాపథంబు వెంట
నరిగెఁ గైవల్యకోకిలోద్యానమునకు। సనకముఖ్యమహామునిస్థానమునకు. ౧౦౮.

క. అని చెప్పిన విని ధాత్రీ। వనిత వసుక్షోణిపాలువలనం బ్రభవిం
చి నిషాదాకారము దా। ల్చినపురుషుం డేమి చేసె లీలాదంష్ట్రీ. ౧౦౯.

సీ. అనవుడు దేవుఁ డిట్లని చెప్పె నాచెంచు మిథిలాపురీబహిస్సైదినీస్థ
లంబున నుండి కుటుంబసంరక్షణార్థంబు గానకుఁ బోయి ప్రతిదినంబు
నొకమృగంబు వధించి హుతవహాతిథులకు సగము సమర్పించి సగము విక్ర
యించి సంసారప్రపంచంబు నడుపుచుఁ బర్వపర్వంబునఁ బైతృకంబు
తనకులాచారధర్మంబు దప్పనీక। సలుప నీభంగిఁ బెక్కువర్షములు చనియె
నంత వానికి సర్జనకాఖ్యుఁ డైన। సుతుఁడు జనియించె నియతుండు సుగుణయుతుఁడు.

గీ. వ్యాధభర్తకు మఱికొన్నివర్షములకుఁ। బుట్టె సర్జకనామపుత్రి మెఱుఁగుఁ
దీఁగకైవడి రతిరాజుతియ్యవింటి। చేగపోలిక వెన్నెలసోగపగిది. ౧౧౦.

క. ఈచందంబున జననం। బై చాంద్రమసకళభంగి ననుదినవృద్ధి
శ్రీచాతురి గలచెంచుల। రాచూలికి యౌవనంబు రాఁ గడఁగుటయున్. ౧౧౧.

సీ. నాభికావాలమండలమున మొలచినతాపింఛవల్లీమతల్లి యనఁగఁ
దనుమనోభవపుష్పధనురంతరంబునఁ గట్టినబంగారుకట్టు లనఁగ
సౌందర్యకేళికాసారంబులోపల మొనసిననెత్తమ్మిమొగడ లనఁగ
నిటలస్తనంధయనీహారకరునిపైఁ గవిసినగాఢాంధకార మనఁగ
నాఁడునాఁటికి నారు గానంగఁబడియె। వళులు దోఁచెఁ గుచంబులు వచ్చెఁ గురులు
వ్రాలె నంతట నాభిల్లవంశవల్లి భాత్తసంభవ సంపూర్ణయౌవనమున. ౧౧౨.

హరిణకరిహరిచమరంబు లక్షికుంభ। మధ్యవాలాకృతులు దెచ్చి మనుపుకొలుకు
భిల్లపతియింట గిరువులు పెట్టె ననఁగ। దృక్కుచవలగ్నచికురచారిమల నొప్ప.
పట్టెఁ జేసి కుచంబులపై ధరించి। కందుకక్రీడ గావించు ఘర్మవారి
గరఁగిడిగజాలి నవగైరికద్రవంబు। గిరులఁ బ్రవహించుధాతునిర్ఝరము లనఁగ. ౧౧౪.

చన్నగుబ్బలపోరాటఁ జక్కఁబెట్టఁ। బోయి మధ్యస్థభావంబు పొందలేని
కతన లజ్జించె ననఁగ మొగాలు నల్లఁ। బారుగురువిందపూసలపేరు వైచు. ౧౧౫.

క్రిక్కిఱిసినబింకపుఁజను। జక్కవకవ యొక్క లనఁగ సకియలు దనకున్
మక్కువ నీ నొక్కొకమరి। పెక్కులు మెడఁ దాల్చు మంచిపించెపుదండల్. ౧౧౬.

గ్రహణభయమున రవిసుధాకరులు హీను। లై చికురబంధ రాహుగ్రహంబు కడకు
శరణు వేఁడంగ వచ్చినచాడ్పు దోఁప। బెట్టుసింధూరమునఁ జుక్కబొట్టునొసల.

వ. ఇవ్విధంబున నారూఢయౌవనవిజృంభణంబున దృక్కరంభం బైననిజతనూజ సజ్జనకిం జూచి దూరీకృతవిరోధుండు ధర్మవ్యాసుండు దీనికిం దగినవరుం డెవ్వండు గలుగునో యని చింతించుచు మతంగమునికుమారుండు ప్రసన్నుం డనువాఁడు సకలవిద్యాప్రసన్నుం డని విని వానికి వివాహంబు సేయునీహ నక్షీణపుణ్యాలక్షణ గేహ నవ్వరారోహం గొంచు దుష్కృతంబులకుం గొంచుచెంచులు వెంట రా నిరాయాసంబునం జని లవంగనారంగపూగపున్నాగవకుళకురువకప్రియాళురసాలప్రముఖసాలవికాసమానసూనవాసనాసనాథగంధపవమాననిరస్తసమస్తపాంథశ్రమం బగునాశ్రమంబు దఱిసి ముందట సరోవరతీరంబున బహుశిష్యగణంబులతోడ నాహ్నికక్రియాకలాపంబులు దీర్చి వేదాంతశాస్త్రవ్యాఖ్యానగోష్ఠి నున్నమతంగునిఁ గనుంగొని యిట్లనియె. ౧౧౮.

మ. అనఘస్వాంత మతంగసంయమివరేణ్యా నాతనూజాత స
జ్జనకీకన్యకఁ దెచ్చినాఁడ రమణీమాణిక్ మీప్రస
న్నునకుం జేయుదమా వివాహ మిఁక నెందుం జూచినం గల్గ రా
యన దక్కన్మునిరాజనందనులు కన్యాదానయోగ్యుల్ వరుల్. ౧౧౯.

చ. అనవుడు నట్లకాక తగు నాటవికాన్వయసార్వభౌమ నీ
తనయ మదీయపుత్రునకు ధర్మకళత్రముగా నటంచు నా
తనిఁ దనపర్ణశాలకు మతంగమహామునిపుంగవుండు తో
డ్కొని చని చూపెఁ బెండ్లికొడుకు న్మితభాషణు వంశభూషణున్. ౧౨౦.

వ. తత్సమయంబున. ౧౨౧.

క. సతి చూచెను యతిసుతునిన్। యతిసుతుఁడు న్సతిఁ జూచె సంగజుఁడు సతీ
యతిసుతుల నేసెఁ గొసరక। లతాంతశరజాలముల హరాహరి గాఁగన్. ౧౨౨.

సీ. ఇట్లు పరస్పరవీక్షానురాగార్ణవమునఁ దేలెడువధూవరులఁ జూచి
తగు వీరలకు నంచుఁ దమలోన నుభయపక్షములబాంధవు లెల్ల సంతసిల్ల
భిల్లనాథుఁడు తనబిడ్డ నర్జునకీవిలాసిని నొకశుభలగ్నమునను
నవరూపసంపన్నునకుఁ బ్రసన్నునకు వివాహంబు చేసి తద్వైభవంబు
సంపతిల్లినపిమ్మట దంపతులకుఁ గట్టనిచ్చి మతంగుండు గౌరవమునఁ
దన్ను ననుపంగ నరుగుచోఁ దనయతోడఁ బుద్ధి చెప్పంగ నేకాంతమునకుఁ బిలిచి.

సీ. అత్తమామలు చెప్పినట్లు చేయుదుగాని యెదిరి మారుత్తర మీకు మమ్మ
వలయువేళలఁ బెద్దవారు పంపక యెంతపనికిఁ బోనీడ్వకుఁ జనకు మమ్మ
సకలబంధులకుఁ బూపలలోనిదారంబువలె సరాగంబున మెలఁగు మమ్మ
తోడికోడండ్రు వంతులకుఁ బట్టినచోట నుదరక తాలిమి నుండు మమ్మ
మానసంబున ధర్మ మేమఱకు మమ్మ నుతికి నెక్కనీసరిసతులలోన
వాసిగను మమ్మ కులశీలవర్తనములఁ గొంచెపఱపక మను విచారించు మమ్మ. ౧౨౪.

క. కసరకుమీ కోపించిన విసువకుమీ సేవ చేయువేళల నీగల్
గొసరకుమీ నీపాలికి బిసరుహముఖి యేమగడయుఁ బెనిమిటి సుమ్మా. ౧౨౫.

వ. అని బోధించి బాష్పాంబుధారాసిక్తకుచకుంభ యైనకూఁతుం గనుంగొని గద్గదభా
షణంబుల బుజ్జగింప నెట్టకేలకుం బోయి రమ్మని పలికిన. ౧౨౬.

క. దిగులుపడుబిడ్డ నచ్చో డిగవిడిచి చనం గలంగుడెందముతో నే
పగిదిఁ జనువాఁడ దైవము పగవారికి నైన నాఁడుబడుచుల నీకే. ౧౨౭.

మ. అని చింతించుచు బంధువర్గసహితుండై చొచ్చె సౌధాగ్రకే
తనఝుంపాపవమానకంపితవియద్గంగాస్రవంతీచిరం
తనపానీయ మనంగ నొప్పుమిథిలాస్థానీయముం సంతసిం
ప నెఱింగించె వివాహవైభవము ధర్మవ్యాసుఁ డిల్లాలికిన్. ౧౨౮.

గీ. అంత నక్కడఁ దండ్రివాక్యములు దలఁచి మగనిపట్టున నత్తమామలయెడ దాట
మున నహాసన్నయై చేయఁ బనులు చెంచు రాకొమారి శితాసిధారావ్రతమున.

సీ. కమలషండములు మేల్కనకమున్నె మేల్కని శుచిభూతయై దినదినంబు
నుటజనివాసాంగణోర్వపై గోమయజలములఁ గలయంపి గలయఁజల్లు
నభ్యంతరస్థలు లలికి ముగ్గులు వెట్టు నగ్నిహోత్రములకు ననువుపఱచు
దేవపూజావితర్దికల నర్చనకు గంధాక్షతప్రసవమాల్యములు నిలుపు
బ్రొద్దుపాటున బహుభక్ష్యభోజ్యలేహ్య చోష్యపానీయములు పాకశుద్ధి గాఁగ
వాయితముచేయు గృహభర్త లతిథియుక్తులై భుజింపంగ భుజియించు నత్తమొదల

క. బిందియలఁ దెచ్చి జలముల। బృందావనమునకుఁ బోయుఁ బెంచి హరిణీ
బృందమునకు ధేనువులకుఁ। దుండంబులు నిండ మేపు దూర్వాంకురముల్. ౧౩౧.

క. ఈనియతిఁ గొంతకాలము। పో నొకదివసమునఁ గొంచెపుందప్పునకుం
గా నత్త ముగ్ధ నర్జున। కీనారిం జూచి పండ్లుగీటుచుఁ బలికెన్. ౧౩౨.

ఉ. ఓసి దురాత్మురాల మృగయూథముల న్మొఱవెట్టఁగా మెడల్
గోసి వధించుపాతకునికూఁతుర బుద్ధులు చెప్పిచెప్పి నే
వేసరితిన్ మహాముని వివేకవిహీనుఁడు గాక యెట్టుగాఁ
జేసె నినుం బ్రసన్నునకు శిష్టవిధిజ్ఞత లేనిరక్కసన్. ౧౩౩.

క. పని లేదు నానివాసం। బున నుండఁగ నిఁకఁ బోకాలి పొమ్మని నునుఁజె
క్కున నెత్తు రుట్టిపడ వీ। డనిరోషావేశమున జటాలునఁ గొట్టెన్. ౧౩౪.

గీ. ఇట్లు గొట్టినకొట్టున నెఱ్ఱవారి। పుష్పకోమలిధవళకపోలతలముఁ
గరుణ పుట్టించె రాహువు గఱచి విడువఁ। దొరుఁగు నెత్తురుకోడిచందురునిపగిది.

చ. మఱియు బహుప్రకారముల మర్మము లెత్తుచు నత్త దిట్ట ని
వ్వెఱఁగున నాశ్రమస్థలము వెల్వడి సత్వరయానలీలఁ గ్రి
క్కిఱిసినచన్నుదోయి చలియింపఁగ వచ్చె దృగంబుపూరముల్
వఱదలు గట్ట నేడ్చుచు విలాసవతీమణి పుట్టినింటికిన్. ౧౩౬.

వ. అప్పుడు భయసంభ్రమాశ్చర్యంబులు మానసంబున ముప్పిరిగొన ధర్మవ్యాధుఁడు భార్యాసహితుండై బహిర్గృహదేహళిపర్యంతంబు చని వచ్చి తనపదంబులమీఁదం బడి యేడ్చుకూఁతు నెత్తి గ్రుచ్చి కౌఁగిటం జేర్చి కరంబునం గన్నీరు దుడుచుచు నూరార్చి లోనికిం దోడ్కొని పోయి నాతల్లి వల్లభావాసంబు విడిచి పురపురం బొక్కుచు నొక్కతెవు నేమికారణంబున నరుగుదెంచితి విట్లు దురవస్థం బొందుటకు నుల్లంబు దల్లడిల్లెడుం జెప్పు మనిన నర్జునకి తండ్రి నాలోకించి. ౧౩౭.

క. పిలిచెనఁట నన్ను నే వినఁ। బిలుచుట నీపాదమాన పిలిచిన నేలా
పలుక వనుచు నిప్పులు గనుఁ। గొలుకుల రాలంగ నత్త కోపముతోడన్. ౧౩౮.

ఉ. ఓసి దురాత్మురాల మృగయూథములన్ మొఱవెట్టఁగా మెడల్
గోసి వధించుపాతకునికూఁతుర బుద్ధులు చెప్పి చెప్పి నే
వేసరితిన్ మహాముని వివేకవిహీనుఁడు గాక యెట్టుగాఁ
జేసె నినుం బ్రసన్నునకు శిష్టవిధిజ్ఞత లేనిరక్కసన్. ౧౩౯.

క. అని కర్ణకఠోరము లా। డి నలుగురుం జూడఁ గట్టెఁడితనంబునఁ గొ
ట్టి నివాసంబున నుండక। చను మన వచ్చితి నటన్న సక్రోధుండై. ౧౪౦.

శా. ఎట్టెట్టూ మునిభార్య నన్ను వినదే యీమాట ని న్నాడఁగా
నట్టే కాక యెఱింగి వర్తము తదీయాహింసకత్వస్థితుల్
పట్టీ రమ్మని వెంటఁబెట్టుకొని భిల్లస్వామి దట్టంబుగా
నిట్టూర్పు ల్నిగుడంగ వచ్చి కనియెన్ విద్యాంపువాచంయమున్. ౧౮౧.

పృథ్వి. మతంగుఁడును జాతసంభ్రమముతోడ నర్ఘ్యాదిస
త్కృతు ల్సరవిఁ జేసి నామెడపఁ గీకటగ్రామణీ
వతంస చను దేరఁగా వలసె నేల నీకున్ సమీ
హితంబు వినిపింపు నా ఋషి మొగంబు వీక్షించుచున్. ౧౮౨.

క. మనమున మఱియేయీహితమును లేదు భవన్నివాసమున నిర్జీవా
శనము భుజియింప వచ్చితినని ధర్మవ్యాధుఁ డాడ యతి సమ్మతుఁడై. ౧౮౩.

గీ. కడురయంబున మాధ్యాహ్నికక్రియాకలాపములు దీర్చి భుక్తిశాలావితర్ది
సీమమున నుండి వ్రీహిగోధూమయవల నాయితం బయ్యె నాహార మని పిలిచిన.

సీ. ఆవ్రీహిగోధూమయవ లెటువంటివి చూడంగ వలె నాకుఁ జూపుఁ డనిన
చేటలఁ ద్రవ్వి తెచ్చినఁ జూచి భిల్లవంశాగ్రణి హరిహరి యనుచు లేచి
పోవంగ వెనువెంటఁ బోయి యోయి మహాత్ముఁడా భుజింపకపోవుటకు నిమిత్త
మేమి నావుడు నమ్మహాముని తో నసంఖ్యము లైనజీవుల ననుదినంబు
గనికరము లేక ప్రాణాలు గొని భుజించుఘాతుకునియింటఁ గుడువంగఁ గాదుగానఁ
దొలఁగిపోవుచు నున్నాఁడఁ గలిగెనేని ప్రియమున భుజింతుఁ బెట్టు నిర్జీవభుక్తి.

సీ. వనజీవి నొక్కటి ననువాసరము చంపి దాన నే నతిథులఁ దనిపి కొంత
శేషింపఁ బరిజనశ్రేణికి సంతృప్తి గావింతు నడుపుదు జీవనంబు
కటకటా యేఁట నొక్కటి సహస్రంబులై ఫలియించుజీవులఁ బ్రతిదినంబు
సంఖ్య మాలినవానిఁ జంపి పొట్టలు నిండ నాలుబిడ్డలు నీవు నారగింతు
పాతకుఁడ కాన నెంగిలిచేతఁ గాకి నేయఁ జాలవు తలఁప మదీయవర్త
నంబునకును భవద్వర్తనంబునకు హస్తిమశకాంతరము సంశయంబు లేదు. ౧౮౬.

వ. అది యట్లుండె నింక నొక్కవేదరహస్యంబు వినుము తొల్లి చతుర్ముఖుండు దైవ
భౌతపైత్రమానుషబ్రహ్మంబు లనుపంచమహాయజ్ఞంబుల బ్రాహ్మణహితార్థంబు నిర్మించె
నాయజ్ఞంబుల నితరవర్ణంబులవారు దారు చేయక బ్రాహ్మణులవలనం జేయింపవలయు
నట్టిపంచమహాయజ్ఞంబులకొఱకు నోషధిఫలలతలు సంపాదితంబు లయ్యెం గాని
కేవలంబు భక్షింపఁ గాదు దీని నెఱింగి వ్రీహిగోధూమపక్షిమృగాదిస్థావరజంగ
మాన్నంబులు యజ్ఞనిమిత్తంబు గావింతు మనిమిత్తంబు గావించినఁ బవిత్రంబులు గావు

బహుప్రకారంబుల వివేకించి చూచితి. నేఁడువంటి పెనుబండుగు నీయింట దేవ
పూజావిధానంబు గగనప్రసూనంబు వైశ్వదేవబలిహరణంబు లన్న సున్న దీనజన
పరిత్రాణపరాయణత్వంబు శశవిషాణంబు పైతృకాదిప్రముఖవిశిష్టాచారంబు లెల్ల
నిట్లు గావున భవదీయాన్నం బభోజ్యం బని దూరంబలికి వెండియు నధికక్రోధుం డైన
ధర్మవ్యాధుండు మతంగునిం గటాక్షించి. ౧౪౭.

క. ఇలువడి గలవాఁడాతఁడు; కొలఁది యెఱిఁగి జీవఘాతి గాఁడుర యనుచుం
బలుకఁగ నోయి మునీ నీకులకాఁపుని యేవిశిష్టుఁడాతఁడు చెప్పుమా. ౧౪౮.

గీ. హింసకుండ నైనయిట్టి వాఁడాతుఁడు; హింసకుఁడవు గానియిట్టినీకుఁ
గోడ లయ్యెఁ జేసికొనుము ప్రాయశ్చిత్త మనుచు నుల్లసంబు లాడి నవ్వి. ౧౪౯.

మ. కసుబంతాంతరధాత్రిపై నిది మొదల్గా సార్వకాలంబు న
త్తసుఁ గోడల్ద్రడసు నొంట నుండెడును ముగ్ధన్నాతనూజాత నా
రక భక్షింపక యేలుకొండు మునివర్యా నేఁడు మాయింటఁ బై
తృక మంచు న్నిశిలాపురంబునకుఁ బోయె న్వర్జితక్రోధుఁడై. ౧౫౦.

ఉ. పోయి పితృక్రియల్ నడపి పుత్రుని జీవనచక్రభారధౌ
రేయునిఁ జేసి కీకటవరేణ్యుఁడు దా నరిగెన్ విరక్తుఁడై
పాయక ముక్తికాంతకుచపాళికపజ్జఁ బత్రభంగముల్
వ్రాయఁగ లోహదండవనవాటికి నన్మునిరత్న పేటికిన్. ౧౫౧.

వ. ఇవ్విధంబున లోహదండమహాగహనం బవగాహించి బహుసహస్రహాయనంబులు
తపంబు సలిపి విష్ణునామం బనుపుణ్యస్తవంబున వెన్నునిం బ్రసన్నునింజేసి తదీయ
దివ్యదేహంబున లయం బయ్యె నని చెప్పిన మహాత్మా ధర్మవ్యాధుండు పఠించినవిష్ణు
నామస్తవంబు వినవలయు నానతి మ్మనిన మహీమహిళకు వరాహదేవుం డి ట్లనియె.

సీ. విష్ణుదేవునకు శ్రీవిపులవక్షునకు విశ్వప్రభునకు పట్పదప్రభునకు
దామోదరునకు భూధరునకు దైత్యసంహారకారికి. నృకంఠీరవునకు
చక్రహస్తునకుఁ ద్రివిక్రమునకు మధుకైటభారికి. భక్తకామగవికి.
శుభవక్షునకుఁ బురుష్టుతునకుఁ బురుషోత్తమునకు నిశ్శ్రేయసాఖ్యునకు హరికి
గగనపవనాత్మరవిసుధాకరధరాగ్ని। సలిలమూర్తికి గురునకు జలధివాసు
నకు జనార్దనునకు నరునకు సనాతనునకు నచ్యుతునకు వరాహునకుఁ బ్రణతి.

మ. అని ఫాలస్థలకీలితాంజలిపుటుండై విష్ణునామస్తవం
బునఁ దన్నుం గొనియాడఁగా నిజకరంబుల్ శంఖచక్రాదిసా

ఘనదీప్తిచ్ఛటలన్ వెలుంగ విహగాధ్యక్షాంసపీఠాగ్ర మె
క్కి నిషాదాగ్రణిముందట న్నిలిచి లక్ష్మీభర్త లేనవ్వుతోన్. ౧౫౪.

క. కనుఁగొని కరుణారసవాహిని మనమున వెల్లివిరియ నిచ్చెద వరముల్
గొనుము వలసినవి నీవర్తనమునకు మెచ్చినాఁడ ధర్మవ్యాధా. ౧౫౫.

సీ. అనిన శ్రీహరికి ని ట్లని విన్నవించెఁ బుళిందుండు నాకు నానందనులకు
దయచేయు మాత్మవిద్యాయుక్తసకలకళావత్కవిత్వంబు దేవదేవ
వసుమతిపై నథవా నన్నుఁ బుట్టింప నూహ గల్గిన ధర్మయుగమునందు
పుట్టింపు మద్వంశమున జనించినవారి విజ్ఞానపరులఁ గావింపు మంత
మీఁద నీమేన లయముగా నాదరింపు మనుచుఁ బ్రార్థింప నోయి మహాకవీంద్ర
వరము లన్నియు నిచ్చితి వచ్చి నన్నుఁ గూడు మిప్పుడు నావుడుఁ గూడె నతఁడు.

వ. కావున ధర్మవ్యాధుండు పఠించినయావిష్ణునామస్తవంబు నైష్ఠికంబు లైనవాసరం
బుల నుపవసించి మురారి నారాధించి తాత్పర్యంబునం జదివిన వినిన మానవులకు
వైకుంఠంబున సప్తతిమన్వంతరంబులు వసింపం గలుగు నని చెప్పిన విని విశ్వమూర్తి
యైననారాయణుం డాదికృతయుగంబున నేమి చేసె నానతి మ్మనిన విశ్వంభరకు
దంభకుంభినీదారం బి ట్లనియె. ౧౫౬.

సీ. స్వచ్ఛందకర్మానుసంధాత నారాయణుండు పూర్వమున నొకండె నిలిచి
నిమిషంబు నుబుసుపోవమికి వేసరి ద్వితీయాన్వేషణము చేయ నతనివలన
బుధ్యాత్మికయుఁ బరిస్ఫురదహస్కరరూపిణియు నైనచింత జన్మించె నదియ
తలఁప నకారంబు తదకారమున రెండు చింతలు పుట్టెఁ జర్చింపఁగా ను
కారము మకార మనునవి కంబుకంఠి క్రమముతో నట్టిమూఁడువర్ణములుఁ గూడి
యేకవర్ణత్వమునఁ బొంది లోక జనన రక్షణక్షయకర మైనప్రణవ మయ్యె.

వ. ఆప్రణవంబున భూర్లోకంబును భూర్లోకంబున భువర్లోకంబును భువర్లోకంబున
సువర్లోకంబును సువర్లోకంబున మహర్లోకంబును మహర్లోకంబున జనలోకం
బును జనలోకంబునఁ దపోలోకంబును దపోలోకంబున సత్యలోకంబును
సంభవించె నిట్లు సంభవించి సూత్రంబున మణిగణంబులుం బోలె నున్న
శూన్యలోకంబులు విలోకించి ప్రణవస్వరూపియుం ద్రిమూర్తిస్వరూపియు నైన
నారాయణుండు వరేణ్యమూర్తి నొక్కటి నుత్పాదింప నూహించి తనమనంబు సం
క్షోభింపం జేసిన నమ్మనంబున స్వమాత్రకం బగునకారంబు నిలిచె నకారంబును సం
క్షోభింపం జేసిన నందు బ్రహ్మాండంబు పుట్టె నది రెండువ్రక్క లైన నడుమ భూలో
కంబు గానంబడియె భూస్కంధసన్నిభుండునుం గమలకోశవ్యాసస్థితుండును బ్రమాణ

చక్రస్థుండును నగునన్నారాయణుండు ప్రాజాపత్యతేజంబునం గడమలోకం బులు నిర్మించె నయ్యకారం బన్యస్వరంబుల హల్లుల సృజియించె నవ్వర్ణంబులు సాధ నంబులు గాన మూర్తసృష్టిమొదల వేదాంగంబులు శాస్త్రాంగంబులుం గలిగించె వెండియు నారాయణుండు. ౧౫౯.

గీ. సంస్మరింపంగ సవ్యాపసవ్యలోచ। నాంచలంబులఁ బుట్టె నీహారవహ్ని సన్నిభము లైనదివ్యతేజములు రెండు। వానిఁ గొని చేసె రాజదివాకరులను.

గీ. నాసికారంధ్రములఁ బవనంబు వదన। సరసిజంబునఁ బావకధరణిదేవ తలు భుజంబులఁ దొడలఁ బాదముల క్షత్ర। వైశ్యశూద్రుల నిర్మించె వరుసతోడ.

క. వనజముఖీ తదనంతర। మున యక్షోరక్షనివహముల సంజననం బునఁ బొందించెఁ బయోజా। సనాండభాండాంతరాళజలపూరమునన్. ౧౬౨.

వ. మఱి చతుర్విధభూతంబులచేత భూర్లోకంబును వియచ్చరులచేత భువర్లోకంబును వైమానికులచేత సువర్లోకంబును స్వాంగభూతులుం గల్పవాసు లైనసనకాదుల చేత జనలోకంబును వైరాజులచేతఁ దపోలోకంబును బునర్మారకు లైనగీర్వాణుల చేత సత్యలోకంబును నిండించె నిండించి మహానుభావుం డతండు జాగ్రదవస్థం బొంది వినోదింప భూర్భువస్సువర్లోకంబులు జాగ్రదవస్థంబొందె నంతటం గల్పాంత నిశాసమయంబున సుప్తుం డైన నతనిదేహంబున లయం బై త్రైలోక్యంబును సుప్తిం బొందె మఱునాఁడు మేల్కాంచి నిద్రాజ్ఞానమోహితుం డైనతనకు వేదమాతయు వేదంబులు దేవతలుం బాడగానరామి జగత్స్వామి చింతించి నిజశరీరం బగు నీరంబున నడంగుట యెఱింగి క్రమ్మఱ నిర్మించుకొఱకు జలావగాహంబు గావింప నూహించి. ౧౬౩.

ఉ. వాలుగుమీనురూపమున వాలి గుబాలుని నావ మష్టది క్పాలిక లాక్రమింప నుదకంబులపై నుఱకంగ బిందువు ల్వాలె నభస్స్థలంబునకు లోపల నున్నధరావధూటి యి ల్లాలు విభుండు వచ్చినకుభార్థము లాజలు చల్లెనో యనన్. ౧౬౪.

క. ఈలీల మొదలివేలుపు। వాలుగు రభసమున నుఱికి వసుమతిఁ గరుణా లోలమతి నుద్ధరించి ప। యోలీనత మాన్పెఁ గని మహాలోకస్థుల్. ౧౬౫.

ఉ. ఆస్థ లలాటసంఘటితహస్తసరోరుహులై జలాంతవి శ్వస్థితికారిదేహ రవిచంద్రమరుద్గగనాత్మరూప వ క్షస్స్థలవీధికాఖచితకౌస్తుభరత్నవినూత్నరోచిరూ ర్మిస్థగితాష్టదిక్తట తిమింగిలగాత్రధరా ధురంధరా. ౧౬౬.

శా. స్వామీ నన్ను ననుగ్రహింపుము జగజ్జాలంబు లెల్లఁ ద్భవ
త్సామర్థ్యంబునఁ బుట్టు నుండు నడఁగుఁ గా సంక్రాసదం బైననీ
యామీనాకృతి మాను మాదిమతనూపేతుండవై శాంతిల
క్ష్మీమాధుర్యము చూపు మంచు వినుతుల్ సేయంగ మోదంబుతోఁ. ౧౬౭.

ఉ. ఆపరమస్తుతుల్ వినుచు నంబునిమగ్నము లైన వేదశా
స్త్రోపనిషత్ప్రపంచముల నున్నతశక్తి ననుగ్రహించి ల
క్ష్మీపతి లోకభీకరతిమింగిలరూపము మాని తాల్చె నా
నాపురుషార్థదాయక మనంగ వెలింగెడుపూర్వరూపమున్. ౧౬౮.

గీ. కావున మహాత్ముఁ డతఁడు సాకారుఁ డగుచు। నిలుచు నెందాఁక నందాఁక నిలుచునీస
మస్తజగములు కూటస్థుఁ డైన నడఁగు। వికృతిగతుఁ డైన మగుడ నావిర్భవించు.

సీ. మేదిని నీరీతి నాదిదేవుండు కల్పించి కల్పనము చాలింప జగము
వృద్ధిఁ బొందుచునుండ నింద్రాదివిబుధులు హరిఁగూర్చి బహుకాల మధ్వరములు
మొదలుగాఁ గలధర్మములు సప్తసాగరవేలాపరీతపృథ్వీతలమునఁ
గావించుచో ననేకసహస్రవక్త్రనేత్రోదరబాహుఁడై రోదసీక
టాహమధ్యంబు నిండినదేహయష్టి। మెఱయ సాక్షాత్కరించి లక్ష్మీమనోహ
రుండు దేవతలార కోరుండు మీరు। నే వరంబులు వలసిన నిత్తు ననిన. ౧౭౦.

గీ. దేవ నినుఁ గాని మమ్ము ధాత్రీతలంబు। వారు పూజింప నొల్లరు వారిచేతఁ
బూజగొన మాకు వర మిమ్ము తేజ మిదియ। నాఁగ నిచ్చితి నంచు నంతర్ధి నొందె.

గీ. అంత సంతోషమున మహేంద్రాదివిబుధ। వర్గములు పోయె నాత్మనివాసములకు
శార్ఙ్గపాణియు సత్త్వరజస్తమోగుణములఁ ద్రివిధంబు లైనభావములఁ దాల్చి. ౧౭౨.

వ. సాత్వికం బైనభావంబున నిజావయభూతపురుహూతప్రముఖలేఖుల నారాధించె
రాజసం బైనభావంబున మకారస్వరూపియు నాత్మీయరజోమూర్తియు నగుశూల
పాణి భక్తిం బూజించెఁ దామసం బైనభావంబున రాక్షసులం బ్రవేశించె నిత్తెఱం
గున జగత్కర్త మూఁడువిధంబులం బొందిన నదిమొదలుగా లోకంబును మూఁడు
విధంబులం బొందె వెండియుఁ ద్రిమూర్త్యాత్మకం బైనదేవుండు కృతయుగంబున
నారాయణుండును త్రేతాయుగంబున రుద్రాకారుండును ద్వాపరయుగంబున
యజ్ఞమూర్తియుఁ గలియుగంబున బహురూపధరుండును నయ్యె నట్టివిష్ణునిమహా
త్త్వంబును విష్ణుభక్తులచరిత్రంబును విచిత్రంబుగా వచియింతు నాకర్ణింపుము.

క. కృతయుగమున వేలాపరివృతనిఖిలక్షోణివలయభృతిలీలాధి
కృతసుప్రతీకుఁ డగుసుప్రతీకుఁ డనురాజు గలఁడు రాకేందుముఖీ. ౧౭౪.

క. బుభువిభునిభుఁ డాభూవ।ల్లభుఁడు నిజాంగనలు తనువలగ్నలు విద్యు
త్ప్రభయయుం గాంతిమతియు నను। శుభలక్షణవతులు సతులు సుతులం గనియెన్.

క. పట్టె ననేకవ్రతములు। పెట్టె మహీదేవులకు నభీష్టాన్నంబుల్
కట్టె నుపవాసములచే। మెట్టెం బుణ్యస్థలములు మేలఁతలుఁ దానున్. ౧౨౬.

క. ఈభంగి నడువఁ దనకుఁ ద।నూభవసంప్రాప్తి లేమి నొచ్చి తపశ్చ
ర్యాభిరతిన్ సచివులపై। భూభారము నిలిపి కదలిపోవుచు నెదురన్. ౧౨౭.

ఉ. నాటినభక్తిపాటవమునం గనియెం జిత్రకూటమున్ గుహా
కోటరకుంజపుంజగతకుంజరఝాటము శాబరీకృతా
ఖేటము నిష్ఠురాఘశరఖేటము దివ్యమణిప్రభానిరా
ఘాటము నిర్ఝరీలహరికంకణకోరకితార్కఘోటమున్. ౧౨౮.

క. కని తద్గిరిగహనాంతర।మున దూర్వాసుని సమస్తమునిలోకవతం
సుని గూర్చి సుప్రతీకా।వనిపాలుఁడు దపము సల్పె వాత్సల్యమునన్. ౧౨౯.

సీ. అనుభావశక్తి బ్రహ్మాదుల నొకపూరిపుడకకుఁ గైకొనిపోతరీఁడు
ఘనకోపవాణిజ్యమునఁ దపోవిత్తజాలముఁ గూడఁబెట్టెడులాబగాఁడు
తనరథంబునకు మాధవసత్యభామల గుఱ్ఱాలఁ జేసినకోడిగీఁడు
యతిసతీకులరత్న మనసూయకడుపున మును మునఁ బుట్టినముద్దులాఁడు
సకలకళ్యాణకరుఁడు సాక్షాదనంగ।హరుఁడు నిర్మలతత్త్వవిద్యావిచార
ణావిలాసుఁడు దూర్వాసుఁ డావసుంధ।రాధిపతికి వరంబు లీ నరుగుదెంచె.

వ. తదనంతరంబున. ౧౩౧.

ఉ. లేఖులు గండువంకల బళీబళిశబ్దపరంపరల్ మహా
మాఖరి నుచ్చరింప మదమత్తనిశాటవిపాటనైకవి
ద్యాఖరదంతకుంతభయదాభ్రమువల్లభు నెక్కి దేవతా
శేఖరుఁ డింద్రుఁడున్ వనవిశేషము చూచుచు వచ్చి ముందటన్. ౧౩౨.

క. అనవద్యుని దుర్వాసో।మునిఁ గని యేనుంగు డిగక మ్రొక్కక పార్శ్వం
బున నిలిచె నగుచు నూరక। తనుఁ జెలుపఁగ నెత్తుకొన్న దర్పముకతనన్.

క. ఆమఘవంతునిరాజ్య। శ్రీమదగర్వంబు చూచి ఘృతధారలఁ బై
పై మండునగ్ని వోలె మ।హామునిహర్యక్షుఁ డాగ్రహవ్యగ్రుం డై. ౧౩౪.

క. నిటలంబునఁ గుటిలభ్రూ।కుటి నటియింపంగ మొగము మిగుర్పఁగ మేనం
జొటజొటఁ జెమటలు గాఱఁగ। గటము లదరంగ నొడలు గంపించుచుఁ బలికెన్.

సీ. అనుకంప లేక బ్రాహ్మణుని నమ్మించి కొంతుక గోసిపోయినదోసకారి
గౌతమఋషికులాంగన నహల్యాదేవిఁ జీఁకటితప్పు చేసినదురాత్మ
పరసతిఁ బిడ్డని హరకోపహుతవహార్చులలోనఁ ద్రోచినక్రూరకర్మ
సగరక్షమాపాలసప్తతంతువిముక్తహరి ద్రుచ్చిలించినపరమధూర్త
యోరి గోత్రవిఘాతి నన్నొకతపస్వి! మాత్రుఁగాఁ జూచి యిప్పుడు నమస్కరింప
వైతి గావున దేవరాజ్యాధిపత్య! మునకుఁ బెడఁబాసి భువిఁ గూలు మని శపించి.

శా. అంతన్ శాన్తి వహించి సస్మితముఖుండై సుప్రతీకక్షమా
కాంతుం జూచి పులోమజిద్విజయయదీక్షాదక్షుఁ డక్షుద్రుఁ డ
త్యంతక్రూరుఁడు దుర్జయాఖ్యుఁడు నరేంద్రా నీవు విద్యుత్ప్రభా
కాంతాగర్భమునందు నందనుఁడు లోకఖ్యాతిగాఁ బుట్టెడున్. ౧౮౭.

వ. అని వరం బిచ్చి దీవించిన మునికి మ్రొక్కి సుప్రతీకుండు చనియె నని వరాహ
దేవుండు చెప్పిన ధరావరారోహ తరువాతివృత్తాంతం బానతి మ్మని విన్నవించిన.

మ. తటినీనాథగభీర పార్శ్వకసుధాధామప్రభాధామ వా
క్పటిమాంభోరుహగర్భ విభ్రమవతీపాంచాల ధాటీరజః
పటలాంధీకృతరోదసీకుహర శుంభత్కీర్తిసంపన్న ది
క్తటవేదండఘటావిభక్తచతురాఘాటావనీమండలా. ౧౮౯.

క. ప్రాజ్యభుజభుజగసన్నిహిత జ్యాశరాసలహుతాహితక్షితిపతిర
క్తాజ్య నరసింగనృపసామ్రాజ్యరమాభరణ సుకవిరాజోద్ధరణా. ౧౯౦.

తోటకవృత్తము. కుకురుప్రమదాకుచకుంభకుచా! శకనీలకచాకరచాలితహా
టకచామరకేళినటచ్ఛికుర! ప్రకటాచలచుంబితఫాలతలా. ౧౯౧.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాఢ్య నంది
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి
ధాన ఘంటనాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతం బైన శ్రీవరాహపురాణం బనుమహా
ప్రబంధంబున ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ

వరాహపురాణము.

తృతీయాశ్వాసము.

క. శ్రీవాసలోచనాబ్జ ది। శావిజయస్తంభదండచయదంతురిత
క్ష్మావలయ తుళువకులపా। రావారమృగాంక యీశ్వరప్రభునరసా. ౧.

వ. అవధరింపు మవ్వరాహదేవుండు విశ్వంభర కిట్లనియె నిట్లు సుప్రతీకనరనాథుండు
లబ్ధమనోరథుండై నిజరాజధాని యగువారణాసికిం జని సకలకళావిలాసనివాసంబు
లైనరాణివాసంబులతోడ రాజ్యభోగంబు లనుభవింప దూర్వాసోమునివరప్రసా
దంబునం గొన్నివాసరంబులకు విద్యుత్ప్రభాదేవికి నెల మసలిన. ౨.

గీ. సోమరాజి తమాలవల్లీమతల్లి। పగిది నలువెక్కి మెఱసె నాపడఁతినడుమ
నింద్రసామ్రాజ్యహానికి హేతు వైన। ధూమకేతువు నభమునఁ దోఁచె ననఁగ. 3.

గీ. భావిపురుహూతకుంభికుంభములమీఁద। నల్లఁబాఱు నిజాత్మజుభల్లహతుల
నని యెఱింగించువిధమున నామరాళి। గమన పాలిండ్లకొనలు నీలిమ వహించె.

గీ. తనతనూజునిబిరుదగాథలు వినంగ। మొనపువెఱపున సురరాజుమొగము తెల్లఁ
బాఱు నిఁక నని తెలిపెడుభంగి నాస। తీలలామంబువదనంబు తెల్లఁబాఱె. ౫.

గీ. ఆత్మసూనుండు తరువాత నాజి గెలుచు। నమరవిభునకు నన్నింట నరుచిపుట్టు
నని నిరూపించుకరణి భోజ్యములమీఁద। నాచకోరాయతాక్షికి నరుచి పుట్టె. ౬.

గీ. స్వతనుజన్ముండు దేవేంద్రసంపదలు హ।రించి మధ్యమలోకంబు వృద్ధిఁ బొందఁ
జేయఁ గలఁడని సూచించెనో యనంగ। నాసుధాకరముఖికి మధ్యంబు బలసె. ౭.

గీ: అధికదౌహృదసంపద నాసరోజ।గంధినడిమికిఁ బేదఱికంబు మానెఁ
దలఁప నట్టిద యెట్టివారలకు నైన। లేమి గాపుర ముండునే భూమిలోన. ౮.

గీ. సంచరణవేళ మణిమయసౌధజాల।కములఁ గనవచ్చురవిమయూఖములు చూచి
యష్టివిభ్రాంతిఁ బట్టు గర్భాలసత్వ। మేమి యనవచ్చు నింక నానృపతిసతికి. ౯.

వ. ఇవ్విధంబున దినదినప్రవృద్ధమానదౌహృదాభ్యుదయంబు వహింప నారాజహంసుం
డు నిజస్త్రీవతంసంబునకుం బుంసవనసీమంతంబులు సముచితప్రకారంబున నిర్వ

ర్తించి గర్భరక్షావిధానంబున నడిసన్నమన్నన ముదుసళ్ళం గనుసన్నల మెలంగ
నాసన్నలం జేసి దత్తావధానంబుల సేవింప నేర్పు గలపరిచారికలం బనుపుచుఁ
గోర్కులం దనుపుచు వయస్యలు రహస్యంబునం జెప్ప నప్పటప్పటికి నంతర్వత్ని
యైనపత్ని మధురాలాపంబులు వీనులం జొనుపుచుఁ గుతూహలంబు వెనుపుచు
వర్తించి నవమాసావసానంబున. ౧౦.

భుజంగప్రయాతము. చకోరంబు లాసన్నచంద్రోదయం బ్రా
క్కకుప్తున్వీక్షించి కౌతూహలావ
స్థసు న్వచ్చురీతి న్విశాలేక్షణంబుల్
ప్రకాశింప విద్యుత్ప్రభాదేవిఁ జూచున్. ౧౧.

సీ. అంత నత్యుత్తమం బైనవాసరమున వాసరేంద్రాదినవగ్రహములు
మంచితావుల నుండ మధ్యాహ్నవేళ శాత్రవజైత్రతేజోధురంధరుండు
దుర్జయాఖ్యుండు సుతుండు భీకరుఁడు విద్యుత్ప్రభాదేవికి నుద్భవింప
హృదయంబులోపల నెఱింగి యేతెంచి దూర్వాసుఁడు జాతకర్మములు నడపి
మేదినీధరవిద్వేషి నీఁదిరోప మెట్టినో కాని పనివడి యిష్టి వేల్చి
నిమిషమున నక్కుమారరత్నముఁ బదాఱువత్సరంబులప్రాయంబువానిఁ జేసి.

గీ. మఱియు సంయమికులశిఖామణి మహీమహేంద్రుగారాపుఁబట్టికి నేయ వ్రేయ
నడువఁ బొడువ నెఱిఁగించె నస్త్రవిద్య చదువఁ జెప్పంగ నెఱిఁగించె శాస్త్రవిద్య.

క. ఆవెనుక సుప్రతీకక్ష్మావల్లభుపిన్నభార్య కాంతిమతీసా
ధ్వీవర్య గనియెఁ బెద్దల దీవన సుద్యుమ్ను నాకృతిప్రద్యుమ్నున్. ౧౪.

శా. వాఁడుం గంజభవాంజనాతనయులం వారించుధీశక్తినై
దేఁడుల్ వెళ్ళకమున్న కైకొనియె సాహిత్యంబు సంగీతమున్
వీఁ డత్యుత్తముఁ డంచు భూజనులు వర్ణింపంగఁ దేజంబు క్రొ
వ్వాఁడిన్ వాసికి నెక్కి జవ్వనమునన్ వర్ధిల్లె నానాఁటికిన్. ౧౫.

వ. ఇట్లు వివిధవిద్యావిజృంభణంబున నవయౌవనారంభణంబున నయనానందసంధాయిసౌందర్యంబున దుస్సహబాహుశౌర్యంబున మాఱులేక విస్ఫూర్జితులైన దుర్జయసుద్యుమ్నకుమారుల విలోకించి తనవార్ధకంబు వివేకించి కించిత్కాలంబును విలంబనంబు సేయక నాయకామాత్యభృత్యపురోహితబాంధవజనంబుల రప్పించి వారలసమక్షంబున మోక్షలక్ష్మీనివాసంబును శ్రీమద్విశ్వేశ్వరమహాదేవునిరాణివాసంబును గృహనిమజ్జనజగజ్జనవియోగవేదనాదూయమానదురితరోదనశంకాకరనికటగంగాతరంగాక్రోశంబును సమావృతపంచక్రోశంబును మధ్యాహ్నసమయ

భిక్షాప్రదానవినోదనపరిగృహీతపురంధ్రీరూపవిహారమాణవిశాలాక్షీచరణకంజమణి
పుంజకిరణమంజరీపింజరితమంజుమంజీరశింజితముఖరవిశిఖాముఖంబును మణికర్ణికా
సరఃపద్మకర్ణికావిలీనశిలీముఖంబును ఢుంఠివేదండతుండతుండజనితశీకరప్రకరనిరం
తరతారకితనభోవకాశంబును ఘంటాపథప్రతినిశీథచరత్కాలభైరవారక్షకపురః
కరదీపికాసహస్రప్రకాశంబును శిఖగుంభితశాతకుంభకుంభాభ్రమేడితగగనకల్లోలి
నీకనకజలజాతగోపురంబును నైనవారణాసీపురంబున దుర్జయుఁ బట్టంబుగట్టి బుద్ధి
మంతుల సకాశంబునం బెట్టి సుద్యుమ్న యౌవరాజ్యంబున నిలిపి నృపనీతివాక్యం
బులు దెలిపి సర్వసంగపరిత్యాగంబు గావించి తపం బవశ్యకర్తవ్యంగా భావించి విర
క్త్యంగనాలింగితప్రతీకుండు సుప్రతీకుండు సకలకాలకిసలయకుసుమఫలభరితనగం
బునకుఁ జిత్రకూటనగంబునకుం జనియె నంత నిక్కడ. ౧౬.

గీ. దుర్జయుండు ధరిత్రీవధూటిఁ బిలువ। రాచవారివిపద్ధతి చూచి బెగడి
చేర వచ్చిన సౌఖ్యలక్ష్మీపరంప। రాస్పదం బైనతనబాహు నాదరించి. ౧౭.

చ. ఎనిమిదిదిక్కులన్ గుణము లెన్నిక కెక్కు భుజాపరాక్రమా
ర్జనపరతంత్రచిత్తమున రాజ్యము సేయుచు నొక్కనాఁడు క
మ్మనిహిమవారిపూరమున మజ్జన మాడి దుకూలపుష్పచం
దనమణిభూషణావళులు దాల్చి నిజావరజానుయాతుఁడై. ౧౮.

క. ధళధళ మను వెన్నెలలం। గలకల నగుచామరములు కరకమలములం
గలకలకంఠీజనములు। గొలగొల రా వచ్చి కొలువుకూటములోనన్. ౧౯.

స్రగ్ధర. ఆసుద్యుమ్నాగ్రజన్ముం డధిగతమణిసింహాసనుండై సభాసీ
మాసేవాసన్న నానామనుజపతిహితామాత్యులం జూచి మిథ్యా
హాసాంకూరోద్గమం బాస్యమున మెఱయ నేత్రాంతముల్ గోరబాఱన్
మీసంబుల్ దీడి పల్కెన్ మృగపతివృషగంభీరనాదంబుతోడన్. ౨౦.

సీ. భారతవర్షధాత్రీరమణులు మన నొల్లరో కొలువ రాకుంట యెట్లు
హరివర్షకువలయాధ్యక్షులు బ్రదుకంగ నొల్లరో కొలువ రాకుంట యెట్లు
భద్రాశ్వవర్షభూభర్తలు ప్రాణంబు లొల్లరో కొలువ రాకుంట యెట్లు
రమ్యవర్షవసుంధరావల్లభులు తల లొల్లరో కొలువ రాకుంట యెట్లు
బవరమున వారు నావాలుపాలుగాక। శరణు చొరఁ గేతుమాలకింపురుషకుర్వి
లావృతహిరణ్మయాఖ్యవర్షావనీశు। లొల్లరో తారు కొలువ రాకుంట యెట్లు.

క. తనతోడిదిక్పతులుఁ దా। నును గతహంకారుఁ డై ననుం గనఁ డింకన్
వినఁడు సుమీ నే సింహా। సన మెక్కినవార్త పాకశాసనుఁ డహహా. ౨౧.

గీ. అనినయుధర-జానుద్యుమ్నుఁడన్నపార్శ్వ। భాగముననుండిచిఱుతకోపంపుఁగెంపు
తనకనుంగవ మొనప ముందరికి వచ్చి। కేలుదోయి శిరంబునఁ గీలుకొలిపి. ౨౩.

చ. అలఘుబలాఢ్యుఁ డయ్యును దయాళువు గావున శాంతచిత్తుఁడై
నిలిచినతండ్రికాలమున నెమ్మది గాదములోనిదోసకా
యలువలె నున్నరాజులు బలారిభయంకర నిన్ను నట్లు కాఁ
దలఁచిరి దాడి వెట్టి భుజదర్పము చూపుము వేయు నేటికిన్. ౨౪.

క. అనవుడుఁ గూరిమితమ్మునిఁ। గని మెచ్చి పురంబు వెడలి కరితురగస్యం
దనభటులతోడు చూచి న।యనభయదస్ఫూర్తిఁ జైత్రయాత్రోన్ముఖుఁడై. ౨౫.

సీ. ఘనఘనాఘనసన్నహనకుహనాఘోణిఘోణాపుటీగుటగుటలతోడఁ
బ్రళయకాలకరాళబహుశిఖాముఖసముద్భటహవ్యవహచిటచిటలతోడఁ
గులధరాధరకూటకోటిపాటనపతద్భీషణాశనిపెటపెటలతోడ
శరభసాంవిగ్భవన్నరహరిస్తంభగర్భస్ఫుటీకృతపటపటలతోడ
నవఘళించి విడంబించి హుంకరించి। రాయడించి ధణంధణారవము రత్న
సానుగుహలఁ బ్రతిధ్వను లీన విజయ। పటహపటలంబు చఱపించి పటురయమున.

క. గమనింపఁ దలఁచుచోఁ బొం।దుము విజయం బనుచు నపుడు వ్యాసుఁడు ల
గ్నము వెట్టఁగ ధవళచ్ఛా।త్రము వెట్టఁగ దుర్జయుండు రథ మెక్కెఁ దటిన్. ౨౬.

సీ. వెడలె భూధరములవిధమునఁ గోటానకోటులు మదభద్రకుంజరములు
నడచె వీచికలచందమునఁ బుంఖానుపుంఖమ్ములు జవనకంఖాణహరులు
కదలెఁ బుష్పకములకరణి లక్షోపలక్షలు రత్నకాంచనస్యందనములు
చనిరి సింహంబులజాడఁ దండోపతండంబులు వీరభటప్రవరులు
పోయె ముందట నీనినపులులవంటి। రాచబిడ్డలు తనవెంట రా నరాతి
గార్భిణభ్రూణహం బైనకాహళీమ।హోవిరావంబు నిగుడ రాజానుజుండు. ౨౭.

క. ఆసమయంబున శేషఫ।ణాసాహస్రంబు ముడిఁగ నడికె సమస్తా
శాసామజంబు లిట్లు జ।యాసన్నచమూపరంపరాన్వితుండై. ౨౮.

గీ. నగతనూజాత పెండ్లైననాఁటనుండి। నేఁటిదాఁక నగస్త్యుండు నిలువఁడేని
నిమ్మహాసేనబరువున నెగయకున్నె। దక్షిణం బన నరిగె నుత్తరమునకును. ౩౦.

చ. అరుగునపారసైనికపదాహతిఁ దూలినరేణువు ల్దిగం
బరతలలాటనేత్రునకు మాన్చె ననంగ నిజాండకర్పరాం
తరమునఁ దోడిభూతములు నాల్గు నడంగిన భూమి తత్త్వమే
నెరసె ననంగ లోకములు నిండెఁ ద్రివిక్రమమూర్తికైవడిన్. ౩౧.

గీ. అథరాధూళిపాళిచే నజ్జాండ। భాండము వహించె భూతికరండలీలఁ
జొక్కులు ధరించె మేదిని దుక్కులోన। విత్తినవిశాఖవిత్తులవిలసనంబు. ౩౨.

వ. ఇవ్విధంబున సకలజగదంధకరణం బైనరజోగణంబు సముద్దండకేతనశిఖరవినిర్భి
న్నజలధరగర్భగోళగళద్వారిధారాభిషేచనంబున నడంగ మృదంగనిస్సాణదుందు
భిధ్వానంబులు మిన్నుముట్ట దాడివెట్టి కౌబేరదిశామహాశానదేశంబుల జనితాక్రో
శంబులం జేసి భారతభద్రాశ్వకేతుమాలకింపురుషకుర్విలావృతరమ్యహిరణ్మయవర్షావ
లంబజంబూద్వీపధరిత్రీకాంతులం బాదాక్రాంతులం జేసి పుష్కరక్రౌంచశాకశా
ల్మలప్లక్షకుశద్వీపంబులభూనాథుల దైన్యసనాథులం జేసి తురాషాడ్జిగీషాసముత్సేషం
బున దుర్జయుండు నిర్జరగిరికూటం బెక్కి మిక్కిలిగర్వంబున గంధర్వులం దూలిచి
గరుడులం గూలిచి కిన్నరులం గొట్టి కింపురుషులం బాడుదలవట్టి చారణుల వెం
టాడించి సాధ్యుల నోడించి విద్యాధరులం భంగపఱచి విబుధుల వెన్నుచఱచి
దీర్ఘనిర్ఘాతఘోషప్రతిభటాట్టహాసంబున దిక్కులు గ్రక్కదలఁ గదలి కదళీకాంతా
రంబు చొచ్చినమదాంధగంధసింధురంబునుం బోలె మీటు మిగులునమ్మేటిమ
గనిం గాంచి కాంచనగర్భసంభవుండు నిర్భరాహ్లాదంబునఁ గుంచె సారించి యింత
కాలంబునకు నీబుభుక్షు దీఱ మదీయవీక్షణంబులకు జగడంపుఁగూడుకుడువం గలిగె
నని లేటికోదమచందంబునఁ జంగుచంగునం దాఁటుచు నందనోద్యానంబునఁ గల్ప
వృక్షంబులనీడం గ్రీడించుబిడౌజుపాలికి హుటాహుటిం జని యిట్లనియె. 33.

చ. మఱి పని లేదె వేసరవు మాటికి నిక్కడ నుండ నోయి చే
టెఱుఁగనికూన దుర్జయనరేంద్రశిఖామణి వీఁడె వచ్చె నే
వెఱపును లేక వేలుపుల వెంపర లాడుచు నాలకింపు మా
మొఱలు తదీయధాటి నిను ముట్టుఁ జుమీ నిమిషంబు నిల్చినన్. ౩౪.

క. నావుడు నింద్రుఁడు బెగడకు। నీవు సువర్ణాద్రి యెక్కి నిర్భయమున నా
పై వచ్చు నఁట నరాధముఁ। డీవింతలు వినఁగ వలసె నేటికి మాటల్. ౩౫.

చ. ప్రమథగణంబుఁ దాను హిమభానుకళాధరుఁ డెత్తి వచ్చినం
దెమలక నిల్తు నారదమునీ చలియింపుదునే మనుష్యమా
త్రమునకు వీఁడు మున్ను బవరంబున నాకరవజ్రధారచే
సమసినపాకవృత్రబలజంభపులోములకంటె నెక్కుడే. ౩౬.

గీ. అనిన విని నారదుఁడు నీమహానుభావ। మే నెఱుంగుదు రిపుఁ డల్పుఁ డైన నధికుఁ
డైన నుండంగ వలయు మహాప్రయత్న।మున నయజ్ఞానపరులకు ననిమిషేంద్ర. ౩౭.

ఉ. కావున సప్రయత్నుఁడవు గమ్ము వినోదము చాలు రమ్ము వే
పావకుఁ డాదిగా దిగధిపాలకులం బిలువంగఁ బంపు సై
న్యావళి నేర్పరింపు మన నమ్మునివాక్యము లాదరించి లీ
లావనవాటి వెళ్ళి నవలన్ ధవళాక్షులు వెంటఁ గొల్వఁగన్. ౩౮.

క. ఈరీతి వెడలి వజ్రి హ।జారంబున నిలిచి సరభసంబున నిఖిలా
శారమణులఁ బిలిపించిన। వారును వచ్చిరి చమూనివహములతోడన్. ౩౯.

ఉ. వచ్చిన నానుపూర్వి మఘవంతుఁడు దుర్జయరాజురాక వా
క్రుచ్చి నరాధమున్ సమరకుంభినికిన్ బలియిత్త మంచుఁ గా
ర్చిచ్చును బోలె మండి వలచే భిదురంబు ధరించి సాహిణుల్
దెచ్చినకత్తళాని జవధిక్కృతగంధవహంబు నెక్కినన్. ౪౦.

క. ఎక్కిరి నిజవాహములం। దక్కినదిక్పతులు వారుఁ దానును భేరీ
ఢక్కానకనిస్సాణహు। డుక్కులు ఘోషింపఁగాఁ గదుల్ వడిఁ గదలెన్. ౪౧.

సీ. లయసమారంభవలాహక స్తనితబాంధవములై కరిబృంహితములు నిగుడఁ
గరిబృంహితంబుల ఖండించి నిర్నిరోధంబులై హయహేషితములు నిగుడ
హయహేషితంబుల నదలించి ఘూర్ణితార్ణవములై రథనిస్వనములు నిగుడ
రథనిస్వనంబులఁ బ్రహసించి పరవీరభయదంబులై భటార్భటులు నిగుడ
శాతకరవాలధళధళచ్ఛవిసహస్ర। కరకరంబుల వారింప గములు గూడు
కొని పదాహతివిధ్వస్తకనకభూధ। రాగ్రవన్యము లమరసైన్యములు నడచె. ౪౨.

క. ఆకలకలంబు విని ధర।ణీకాంతుఁడు కూర్మితమ్మునిం గని సేనా
నీకములం బురికొల్పి భు।జాకుశలతఁ జూపుమా దిశానాథులకున్. ౪౩.

గీ. అన్న నన్నకు మ్రొక్కి మహాప్రసాద। మవనిపాలక ననుఁ జూడ నవధరింపు
మనుచు రథ మెక్కి నిజధనుర్జ్యారవంబు। మిన్ను ముట్టంగ సురసేనమీఁద నుఱికి.

స్రగ్ధర. సుద్యుమ్నుం డాశ్రయాశార్చులు వెడలెడునత్తుల్ వెలుంగన్ మహేంద్రా
దిద్యోచారావలేపస్థితిఁ గనుఁగొని సంధించి మధ్యాహ్నవేళా
ఖద్యోతద్యోతవైభాకరమణిమయముల్ గాలసర్పోపమంబుల్
సద్యశ్శాణోపలాఘర్షణఖరశిఖరాస్త్రప్రతానంబు లేసెన్. ౪౫.

క. ఆహారసములు రత్నవి।భానివహముతో జవప్రభవశాత్కార
ధ్వానముతో నొకటి పదా।త్రై నిగుడఁగఁ జొచ్చుటయు సురానీకినిలోన్. ౪౬.

సీ. ఆయుధంబులు వేసి హంకారములు రోసి మ్రొక్కువారును బుట్ట లెక్కువారు
సాహసంబులు మాని సంత్రాసములు పూని పఱచువారును వ్రేళ్ళు గఱచువారు

ప్రాభవంబులు మాలి బాహుశక్తులు దూలి పాఱువారును విధి దూఱువారు మానుషంబులు గ్రాఁగి మత్సరంబులు వేఁగి వెచ్చువారును మూఁక విచ్చువారు నై మహీధరమథితదుగ్ధాబ్ధిఘుమఘుమార్భటీసహచారిహాహామహాని నాదములు చేయ విని పావకాదిదిక్పతులకు జంభాసురారాతి సెలవుపెట్టె. ౪౭.

చ. నిలిచి కనుంగొనంగ ధరణీధవసోదరుపై దిశాధినా
థులు చతురంగసైన్యములతోడ మృగేంద్రునిపై మదావళం
బులు చనుదెంచుకైవడి గముల్ గములై చనుదెంచి సెత్తుటం
బెలిచిరి తీవ్రసాయకహతిన్ రథవాజిభటద్విపంబులన్. ౪౮.

ఉ. అవ్వడిఁ జూచి దుర్జయనృపాగ్రణికూరిమితమ్ముఁ డద్దిరా
క్రొవ్విరి వేల్పుపిడ్డ లని ఘోరశరంబులపాలు చేసినం
గుప్పలుగా రణాగ్రమునఁ గూలె గజంబులు మ్రొగ్గె వాహముల్
ద్రెవ్వె సితాతపత్రములు ద్రెళ్లె రథంబులు వ్రాలెఁ గేతువుల్. ౪౯.

గీ. ఇవ్విధంబున సైన్యంబు లెల్లఁ జెల్లి విఱిగి దిక్పతు లపకీర్తి వెంటవెంటఁ
దగిలి వచ్చినచందానఁ దలలు వీడఁ బాఱిరి బలారిగుండియ భగ్గు మనఁగ. ౫౦.

క. పాఱఁగ సుద్యుమ్నుఁడు మది నాఱనికోపంబుతోడ నదలిచి వీఁపుల్
దూఱఁగ వేసెన్ ఫణిపతికోఱలఁ గ్రొవ్వాడి సరకుగొననిశరంబుల్. ౫౧.

వ. ఆసమయంబునఁ బునఃపునరాహ్వానంబునం గరభ్రమితపరిధానంబున వీరరసాధ్యక్షుండు సహస్రాక్షుండు సుద్యుమ్నవిద్యున్నిభకార్ముకనిర్ముక్తశరవిదారణభయాఘలాయమానులం బావకాదిదిగధీశానుల నిలిపి సమరంబునకు నూలుకొలిపి వెలివారువంబు డిగ్గి పవనజిత్వరత్వరానైపథ్యరథ్యంబును మాతలిసారథ్యంబును వశీకృతనిశీథినీచరవిజయమనోరథంబును నైనరథం బెక్కి పెక్కుదెఱంగుల వాద్యంబులు మొరయ రయంబున విబుధవరూథినీసనాథుండై కవిసి విశిఖంబులవాన గురిసిన విరిసిన సైన్యంబులం జూచి యేచినకోపంబునఁ జాపంబున గొనయంబు సంధించి కవదొనలు బంధించి తురగఘట్టరింఖాఘురట్టఘట్టితపరశిరఃకపాలుండు దుర్జయనృపాలుండు తబలడమామికాపణవడిండిమడిమడిమధ్వానంబు జలనిధానంబు గప్పం దలంప నలవి గానివాహినీనివహంబులు మున్నాడి నడవ మెఱుంగు మెఱచినచందంబున నిజస్యందనంబు మెఱయ నతిముఱిం దఱియ నుఱికి వెఱచఱవం గసవుగఱవ నఱవం బఱవ సంక్రందనబలంబులఁ జిందఱవందఱ సేయ నమ్మేటివిలుకాని బాణంబు లనుచిచ్చరపిడుగులు వడిం బడిన గండమండలగళద్దానధారానిర్ఝరంబులతోడ వదనసందీప్తసింధూరధాతురాగంబులతోడ సముత్తుంగకుంభకూటంబులతోడ

గంధగజనగంబులు ప్రక్కలు గాఁగ నక్కుమారకంఠీరవు నారాచంబు లనుకుతామరప్రసూనగుచ్ఛంబులతోడ హిరణ్మయఘంటికాఫలంబులతోడ నంఘ్రిమూలంరంబులు కఠోరంబులై తాఁకినఁ గర్ణపల్లవంబులతోడ గాత్రవిడంబమానధవళచామరంబులతోడ హయానోకహంబులు విటతాటనంబులు గాఁగ నవ్వీరవరునిశిలీముఖంబు లనుజంఝానిలంబు విసరినం గూబరస్తంభంబులతోడ సితాతపత్రశిరోగృహంబులతోడ రథికసారథిసాలభంజికలతోడ నవరత్నప్రభావిచిత్రవర్ణంబులతోడ నుత్తాలకేతనపటపల్లవపారావతంబులతోడ శతాంగసౌధంబులు భగ్నంబులు గాఁగ నవ్వాశరాసివల్లభుభల్లంబు లనుసంవర్తమార్తాండబింబంబులు వేఁడిఁ జూపినం గరవాలమీనంబులతోడ వర్తులఖేటకమఠంబులతోడ భుజాభుజగంబులతోడ దుకూలడిండీరఖండంబులతోడ బిరుదమేచకచమరవాలశైవాలంబులతోడ సింహనాదకల్లోలకోలాహలంబులతోడ భటసముద్రంబులు శుష్కీభూతంబులు గాఁగ విలోకించి రౌద్రంబున మిగుల నుద్రేకించి సునాశీరుండు సుధాంధసులు సూరెలం గొలువ సుప్రతీకసూనుం దాఁకి సునిశితాస్త్రంబుల గ్రుక్కించిన నతండు నడుము ద్రొక్కినమహానాగంబులాగునఁ గ్రోధనిశ్వాసఫూత్కారంబులు నిగుడ విషదిగ్ధమార్గణదంష్ట్రాంకురంబుల నొప్పింప మూర్ఛిల్లుటయు నుల్లంబులు దల్లడిల్ల వైమానికసైనికులు వెల్లగిల్లినం గనుంగొని దిశానాయకులు రోదసీకటాహంబు మిగుల నార్చి యెదిర్చిన. ౫౨.

నృపతి వేయేసిబాణంబు లేసె నేయ। గాయముల నాడిగీశులు గానఁబడిరి
తోఁడివారలు గాన నింద్రుండువలెనె। తారు వేయేసికన్నులు దాల్చి రనఁగ. ౫౩.

ఆవేళ మూర్ఛ దేఱి శచీవనితావిభుఁడు రాజసింహముపై నై
రావణకరి నెక్కి ధరిత్రీవలయము సంచలింప దీకొలుపుటయుఁ. ౫౪.

బలువిడి నది ఘీంకారంబులు సేయుచు వచ్చి కవియ భూపతి తాటా
కులచప్పుళ్ళకు దయ్యంబులు వెఱచునె వత్తుగాక పొలియఁగ ననుచుఁ. ౫౫.

కరటిపై నేసె నొకవాఁడిశరముఁ గ్రొంచ। నగముపై నేయునాఁటిసేనానివోలె.
దాన నొచ్చియు నిలువ హస్తమున నమ్మ। హాగజేంద్రంబుకుంభంబు లప్పళించి.

సీ. సింగిణీవిల్లు శచీనాథుఁ డెత్తినఁ దునిమె భల్లంబున దుర్జయుండు
జిష్ణుండు శక్తి వైచినఁ గృపాణమున సుద్యుమ్నాగ్రజన్ముండు దుమురు చేసె
కుంతంబు సురరాజు గొన్నఁ జక్రమున విభాళించె విద్యుత్ప్రభాసుతుండు
నముచిమర్దనుఁడు శూలము ప్రయోగించినఁ జదిపె ముద్గరమున సౌప్రతీకి
పవికి నింద్రుండు చేసాచునవసరమునఁ। గాశికాభర్త హస్తలాఘవము మెఱయ
వతనిఘాలానఁ గ్రుచ్చె భాగ్యాక్షరములు। తుడువు మనిపంచెనన వాఁడితోమరంబు.

ఉ. ఈపగిదిన్ మహేంద్రుఁడు మహీతలనాథునితో మరంబుచే
నేపరి నిల్వ లేక పడియెన్ మదనాగముమీఁదనుండి తాఁ
దాపసరాజమౌళిఁ గని దండము వెట్టనినాఁటిపాపమున్
బాపఁగ నద్రి యెక్కి భృగుపాతము చేసినభంగి దోఁపఁగన్. ౫౮.

సీ. దర్పంబు మాని యథాయథ లైరి నిలింపులు సిద్ధులు కింపురుషులు
లావు చాలించి చెల్లాచెదరైరి సారణులు గుహ్యకులు తురంగముఖులు
గర్వంబు విడిచి కకాపిక లైరి మరుత్తులు విద్యాధరులు దనుజులు
బంటుతనము డించి పంచము పాడైరి గరుడులు యక్షులు గగనచరులు
గౌరవము దక్కి పంచబంగాళ మైరి। సాధ్యగంధర్వతుషితభాస్వరపిశాచ
విశ్వవసుకిన్నరాదికవివిధదేవ। యోను లత్యంతభయకంపమాను లగుచు. ౫౯.

క. అప్పుడు గోత్రవిఘాతి క।కుప్పతియుతుఁడై ధరిత్రిఁ గూలి వసించెన్
ముప్పిరిగొనియెడివగ నడి। చప్పుడు గాకుండఁ బ్రాగ్దిశాకోణమునన్. ౬౦.

క. ధరణీ కాంచనధరణీ।ధరము విడిచి యింద్రుఁ డున్నఁ దత్ప్రాగ్దిశా
న్తరమున మీఁదటివిస్మయ।కర మైనచరిత్ర మొకటి కాఁ గలదు సుమీ. ౬౧.

చ. అట రణరంగనర్తితహయానటి దుర్జయభూమిపాలధూ
ర్జటి యెఱమన్న పూనినహిరణ్యపుబూదియ దెచ్చి వన్నె దా
ల్చుటకు నిజప్రతాపశిఖిలోపల వైచినరీతిఁ గ్రొత్తనె
త్తుట నిబిడంబుగాఁ గలయఁ దోఁగిన మేరువు డిగ్గి శాంతుఁడై. ౬౨.

క. అరిగె దరీముఖరితకి।న్నరీవిపంచీవినోదనమునకు శిఖరాం
తరపరివృతచందనతరు। మరుదోదనమునకు గంధమాదనమునకున్. ౬౩.

వ. అరిగి తద్గంధమాదనకటకంబునం దనకటకంబు విడియించి వినోదార్థంబుగా నహరహంబును హితసహితుండై మిహిరకరనివహదురవగాహంబు లైనసహకారమహీరుహంబులవాడలనీడలఁ గ్రీడల సలుపుచు సామిసంఫుల్లమల్లీవల్లీమతల్లికాకుడుంగంబులప్రోవుతావులం దావులు గ్రోలుచు సముత్తుంగశృంగశృంగాటకనటన్మయూరంబులకోపులతీపులం జూపులు నిలుపుచు విశంకటశిలాపట్టఘట్టనజర్ఝరనిర్ఝరకణధురంధరమంధరగంధవాహంబులపొలయికల నలయికలు దీర్చుచుం గొన్నివాసరంబులు నిలువ నొక్కనాఁడు తాపసవేషధారు లైనపెద్ద లిద్దఱు వచ్చి నచ్చినభృత్యామాత్యులు దొరలు దండనాథులుం గొలువ నలువచెలువు గెలువం జాలుకవిశేఖరులవాక్యస్తబకంబులవలె విలువలేనిరత్నంబులు దాపించినకాంచనసింహాసనాసీనుండై పటమంటపంబులో నున్నమరునాయకదుర్జయు దుర్జయుం గని యిట్లనిరి. ౬౪.

సీ. తనదుగ్గమునకు నక్తందివంబును సితభానుభాస్వంతులు ప్రహరి దిరుగ
రక్షోభయంకరై రావణమదగంధనాగంబు దనసాహిణమున నుండఁ
దనశాసనమును హుతాశనాఖిలదిశానాథులు మకుటకోణములఁ దాల్పఁ
గులధరాధరపక్షములు విభాళించినదంభోళి తనకటితాప గాఁగ
వాలి ముల్లోకముల నేలువాసవుండు, నీతురంగమధాటికి నిలువ లేక
పాటి తిన్నాళ్ళతిప్పలు పట్టినాఁడు, శూరుఁడవు నీవ దుర్జయక్షోణిపాల. ౬౫.

మ. అనినన్ మానవలోకభర్త భవదాఖ్యల్ చెప్పఁడా యేమి గో
రి ననుం గానఁగ నేగుదెంచితిరి సంప్రీతాత్ములం జేసి పు
త్తు నటన్నన్ విని వార లిట్లనిరి విద్యుత్తున్ సువిద్యుత్తు నా
ననుభూతాఖ్యుల మైనదైత్యులము బాహాగర్వదుర్వారకా. ౬౬.

శా. ఆకర్ణింపుము మత్సమాగమనకార్యం బష్టదిక్పాలకీ
లోకంబున్ విదళించి వచ్చితివి గళ్ళుం బాళ్ళు చిక్కంగ నా
లోకంబుల్ మనుపోలె నుండ మది నాలోకించి మా కీ వృథా
పోకార్పం బనిలేదు నావుడు దృగంభోజంబుల న్నవ్వుచున్. ౬౭.

క. సచివుల నాలోకించిన, నుచితం బీకార్య మనుడు నుర్వీపతి రా
త్రిచరులకు నిచ్చె నాక,ల్పచామరాందోళికాతపత్రకళాచుల్. ౬౮.

వ. ఇవ్విధంబున మన్నించి విద్యుత్సువిద్యుత్తుల నిరీక్షించి యేను దిక్పాలకలోకంబులు నిర్వక్రపరాక్రమంబున నాక్రమించువేళ మదీయకులగురుండు దుర్వాసోమునివరుండు సకలజగత్సేవ్యమానుం డైనయీశానుదివ్యాంశంబున జన్మించినకారణంబున నట్టియీశానుం డున్నలోకంబునకు మనంబున నుపద్రవంబు సేయం దలంచుట మహాద్రోహం బని మానితి మీరు మఱచి తప్పియును నప్పరమాత్మునిలోకంబుదిక్కు పోవక సంక్రందనసప్తజిహ్వాసమవర్తిసంతమసవతిచరసలిలాధిపతిసమీరసంపత్పతిలోకంబు లేలుకొండని పట్టదోరణచీట్లు వెట్టించి వీడ్కొలిపిన నాపూర్వగీర్వాణసార్వభౌములు సేనాసమన్వితులై చని తమకు నమరావతీపురంబు రాజధానిగా వసించి దుర్వారగర్వంబున విహరింపుచు నర్చిష్మతీపురంబు పాలింప విషజిహ్వుం డనునక్తంచరుం బంపి సంయమనీపురంబు శాసింప నుద్దండుం డనుదనుజాగ్రణిం బంపి కృష్ణాంగనాపురంబు నిర్వహింప ఖడ్గహస్తుం డనుదానవపతిం బంపి విమలావతీపురంబు నవధరింపఁ గబంధుం డనుదైతేయనాయకుం బంపి గంధవతీపురంబు రక్షింప వేగవంతుం డనురాక్షసాధ్యక్షుం బంపి నవనిధానధామంబుగావున నలకాపురం బురువు గావింప మిగుల నాప్తుం డైనదీప్తాలకుం డను

నసురవల్లభుం బంపి నిజస్వామివాక్యంబు దలంచి యీశానుండు శాశ్వతైశ్వర్యం
బున నేలుయశోవతీపురంబునకు దూరంబున నమస్కారంబు చేసి దివిజరాజ్య
భోగంబు లనుభవించుచు సుఖంబున నుండిరి తరువాత వారివలన మహాద్భుత
చరిత్రంబు సంభవింపం గలదు విశ్వంభరా యిటు దుర్జయుండు జయపటహధా
న్నినాదంబు మదవదహితహృదయవ్యథావిధానంబు సంధింప గంధమాదనంబు
డిగ్గి మందరకూటంబున విడిసె నంత వసంతసమయసమారంభణంబులు విజృం
భించిన. ౧౯.

మ. అవతంసీకృతశాతమన్యవజయుండై దుర్జయత్స్వావధూ
ధవుఁ డప్పించినధూర్తకీర్తిసుషమాధావళ్యము ల్పట్టుకో
న్న విహారంబులు చూపఁగా వెఱచి లీనా లైనచందంబునన్
లవలేశంబును లేక పోయె మహి యెల్లన్ మంచుసంచారముల్. ౨౦.

గీ. గహనలక్ష్ములు తమపూర్వకనకభూషణములు దిగఁద్రావి మధుమాసరమణుఁ డిచ్చు.
మణులసొమ్ములు దాల్చినమాడ్కిఁ బొడమెఁ బండుటాకులు డుల్లినఁ బల్లవములు.

క. తలిరాకుమోవులు గదల నలికలరవకైతవమున నాలాపము సే
యులతారమణులపలువరుసలు వలె మొనసెం జిగుళ్ళసందున మొగ్గల్. ౨౨.

క. సుమవికసనమున లతికారమణులు మెఱసిరి గళన్మరందం బనుతై
లమునఁ బరాగం బనుకుంకుమఁ దోఁగి సమర్తపెండ్లికూఁతులమాడ్కిన్. ౨౩.

క. తనపగతుకంతమును బోలె నటంచు రతీశ్వరుం డలిగి కత్తులబో
నునఁ బెట్టిన మూల్గెడిపథమునఁ బికము ప్రవాళమధ్యమున నెలుఁగించెన్. ౨౪.

సీ. విరహచింతాగ్ని యివ్విధిఁ గెరల్పుదు నన్నపగిదిఁ బద్మపరాగ మెగయఁ గొట్టి
కామునిపడవాలు గానఁ బౌజులు సేయుగతి మధుపంబులఁ గదలఁ దోలి
తీవెలేమలచేత నీవిధిఁ గలయంపి చల్లించుక్రియఁ దేనె సడల సుడిసి
తనపగ సాధింపఁ గని మెచ్చి బుజ్జగించినరీతి శిఖులపింఛెములు నిమిరి
తెరువు నడిచినదాహంబు దీఱ గిరిఝరాంబువులు గ్రోలుకరణి రతాంతతాంత
వనితలకుచాగ్రముల ఘర్మవారిపూర మడఁగ విహరింపఁ దొడఁగె మందానిలంబు.

వ. ఇత్తెఱంగున సకలజగజ్జనానురంజనకరపరిమళపరంపరాసంపత్సమాసం బైనవసంత
మాసంబున రాజకీరమాలికలు పచ్చతోరణంబులుగా నిరంతరపరాగపటలంబులు
మేలుకట్టులుగా మల్లికాముఖవల్లీమతల్లికలు రాల్చినవిరులు ముత్యాలముగ్గులుగా
సరసకిసలయకుసుమఫలభరితంబు లైనగుజ్జుమామిళ్ళు బూజగుండలుగా మరకత
మణిమయూఖములడాలు విడంబింపం జాలుమరువంపుమళ్ళు జాజాలపాలికలుగా

విహరమాణమధులిహంబులు హోమధూమంబుగా ధగద్ధగితకళికలం గలసంపెంగలు నివాళిపళ్ళెరంబులుగా మత్తకోకిలకాకలీకలకుహూకారకలకలంబులు పాటలుగా భవిష్యద్వైవాహమంటపంబుచందంబున మందరకుధరశిఖరస్థానంబున నున్నకిన్నరోద్యానంబునకు హేతిప్రహేతిపుత్రికలు సుకేశియు మిత్రకేశియు సహస్రకన్యకాపరివృతలై చనుదెంచి తద్వనాంతరంబున. ౨౬.

గీ. లతలలోపల జంగమలతలు వోలెఁ। దాము లీలావతులు వినోదంబు సలుపఁ
ప్రాణసఖి యైనకదళిక పలికె నిరవ। కాశలావణ్యరాశి సుకేశి దాసి. ౨౭.

చ. ముకుళము లందెడిం దిలకముల్ వకుళంబును గోఁగు పొన్న చం
పకమును వావిలిం గొరవి మామిడి వంజుళముల్ ప్రియాళువుల్
సకి కను మాసవం బుమియు నవ్వు వచింపు ముఖాబ్జ మెత్తు క్ర
మ్మకొనఁగ నూర్చు చన్నుఁగవ మోపు కరం బిడు తన్ను పాదుమా. ౨౮.

క. అని యున్ననితన్నిచ। ల్లనిమాటలఁ గదలికావిలాసిని పలుకన్
విని దశదోహదకేళీ। వినోదముల సంచరించు వేడుకతోడన్. ౨౯.

సీ. పద్మిని నిశ్వసింపఁగఁ బూచె వావిలి కమలాక్షి గనఁ దిలకంబు పూచె
నవపల్లవాంఘ్రి దన్నఁగఁ బూచెఁ గంకేళి కలకంఠి పాడఁ బ్రేంకణము పూచె
సంపెంగ పూచె రాజనిభాస్య మొగ మెత్త మంజులకర ముట్ట మావి పూచె
మధురభాషిణి వచింపఁగఁ బూచె సురపొన్న సుందరదన నవ్వ గోఁగు పూచె
ప్రమదగంధోత్తమాసవంబుమియఁ బూచెఁ। బొగడ కరికుంభనిభకుచ బిగియఁ గౌఁగి
లింపఁ బూచెఁ గురువకంబు లేమ లెల్ల। నపుడు పుష్పాపచయము చేయంగఁ దివిరి. ౩౦.

క. చేరువ నున్నవి చూడు వ। ధూరత్నమ కమ్మదేనె, దొరుఁగఁగ సుమనో
నారామునితుహినపయో। ధారాగృహములగతిన్ లతాకుంజంబుల్. ౩౧.

క. వనితా మదనరథాంగం। బునేమిచందంబు దాల్చెఁ బుష్పస్తబకం
బునఁ జుట్టు దిరిగి రా వ్రా। లినమత్తమధువ్రతావళిం గనుఁగొనుమా. ౩౨.

క. మదిరాక్షీ వీక్షింపు మ। రుదాచలితవల్లివల్లరుల మెలఁగెడుష
ట్పదమాలిక నటిచన్నులఁ। గదలెడునీలాలసరుల్లకైవడి నుండెన్. ౩౩.

క. సకియా చివురున సుమనో। మకరందము వడిసెఁ జూడుమా విరహుల ద
ర్పకుఁడు నటుక శాతకృపా। ణికఁ జోటఁజోటఁ గాలుక్రొత్తనెత్తురుభంగిన్. ౩౪.

క. స్మరపునరుద్భూతికిఁ బం। దిరిగుండెము చొచ్చి ప్రొముక్కు దీర్చినకరణిం
తరుణీ యామొలమావిచి। గురుజొంపముఁ జొచ్చి వెడలెఁ గోయిల గంటే. ౩౫.

క. ప్రకుపితహరనిటలతటాం । బకహుతవహదగ్ధచిత్తభవభస్మము పో
లిక నుండెం గను సతి చం । పకధూళీనిహతిపతితమధుకరవితతిన్. ౮౬.

క. కుటిలాలక చూడుము వి । స్ఫుటమంజరి డాసె భృంగములచాలు నిశా
విటబింబముఁ బట్ట హుటా । హుటి వచ్చువిధుంతుదునకు నుపమానంబై. ౮౭.

క. కొలఁది యెఱుంగక తిని కో । కిలకామిని వెడలఁ గ్రాసెఁ గిసలయఖండం
బులు విరహిజనులపై ని । ప్పులు గ్రక్కెడు ననఁగఁ జూడు పుష్పసుగంధీ. ౮౮.

క. లలనా విచ్చినపూఁబా । ళల నాళేఁబోఁక మోక లక్ష్మీసుతు సే
నలలోపలిజల్లెడక । త్తులకొంతము విలసనమునఁ దోఁచెం గనుమా. ౮౯.

క. కలయఁగ వ్రాలినచిలుకలు । గలపూచినచంపకంబుఁ గనుము చెలీ ప
చ్చలుఁ గెంపులు దాపించిన । వలరాయని పసిఁడిమేడవడువున నొప్పెన్. ౯౦.

మ. సుమనశ్చాపుని రాణివాసమునకున్ సొమ్ముల్ వినిర్మించుయ
త్నమునన్ విచ్చినమెట్టదమ్మికమటానం గేసరాంగారమ
ధ్యమునన్ వైచినకర్గి కాకనకముం దన్వీ రజఃకీలపుం
జము నర్తింపఁ గరంగెడుం గనుము గూజద్భృంగనాడింధమున్. ౯౧.

రగడ. మందగమన చొరకు చొరకు మావి మావిమోక లెల్ల
నిందువదన మనసు విఱిగె నీడ నీడ నిలువ నొల్ల
లేమ జాదిపువ్వుమొగ్గ లేదులే దురాశ గాని
చామ వృక్షవాటిఁ దిరుగఁ జాలఁ జాల సొలపు పూని
రామ మమ్ము లూటిసేయ రాకు రాకుమారి యనుచు
హేమవర్ణ విరులు నాకు నీవు నీవు దాఁచికొనుచు
కొమ్మ యిది నిజంబు పలుకఁ గొంచెఁ గొంచె పఱచి ప్రేమ
తమ్మికంటి చంపకంబు దా సదా సగంధసీమ
అతివ నారదములు గోయ నందు నందు వేగ పొమ్ము
సతి తదీయభాషణము పిసాళి సాళిఁ జెప్పఁ జుమ్ము
సూనగంధి వెదకు తావిఁ జొక్కఁ జొక్క మైనదిక్కు
మానవతి గయాళిపొత్తు మాను మానుషంబె దక్కు
పడఁతి వెనకకొమ్మ చించెఁ బట్టు పట్టునున్న చేల
మడఁతి పొగడ పొన్నతో సమానమా నగంగ నేల
యింతి వేగ తెలియ నేర వింత వింతయే మొఱంగు

కాంత నసలు వలపు గలవి గావు గావునం దొఱంగ
గోతి చిలుకపెంటి మగనిఁ గూడు గూడు చేరఁ జనకు
నాతి పుష్పములకుఁ గా వనాన నాన పెట్టుకొనకు
తనువలగ్న మీఁదఁ దేఁటిదాఁటు దాఁటుఁ జెట్టు వంప
వనిత యొల్లు వచ్చు వన్నె వాసి వాసినం జరింప
భామ తోడివారిఁ బిలువఁ బంచి పంచిపెట్టు తేనె
వామ కుముదదామకంబు వాడ వాడవైతి వౌనె
కన్నెచంటి ముంట గీరఁ గన్నుఁ గన్నతల్లి దిట్టు
నన్ను సకియ నిట్టు లేటి కంటి కంటి కెఱ్ఱు పుట్టు
కోమలాంగి పాటలములు గూర్చు గూర్చుబోఁటి జోక
కామినీలలామ బంతి గట్టు గట్టు వాపు గాఁగ
తెలివ యెచటనుండి పాలు తెంచి తెంచితే సరాలు
మెఱుఁగుబోఁడి చెక్కు చెమట మీటు మీటు మిగులఁ జాలు
చెలువ కేతకములు తావి చేరు చేరువలకుఁ బొమ్ము
లలన జోటి మనమతుల్ గలంచ లంచ మందె నమ్ము
పొలఁతి ప్రేంకణంబు చూడఁ బుచ్చుఁ బుచ్చడిక మసలు
నెలఁత చైత్రమాసమున జనించు నించు విలుతు పసలు. ౬౨.

ఉ. అంచు మదాంధగంధగజయానలు పువ్వులు గోసి మూఁకలై
కాంచనశైలశృంగములఁ గల్పకవల్లుల దర్పణంబులం
గొంచెపుమంచు పట్టుగతి గుబ్బల మేనులఁ జెక్కులం గదం
బించుచు ఘర్మబిందువులు పిచ్చిల బంతులవాటు లాడఁగన్. ౬౩.

గీ. రాచకూఁతులసకియలు రత్నవతియుఁ। గదళికయు వచ్చి వారించి కమలగర్భ
గేహినీహస్తమణివల్లకీనినాద।బాంధవము లైనమంజులభాషణముల. ౬౪.

సీ. చెలులార పువ్వులు చిదిమినఁ బుష్పబాణాసనునకుఁ గీడు చేసినారు
తరుణులార చివుళ్ళు దడవినఁ గలకంఠదంపతులకు నఱ్ఱు దలఁచినారు
రాజాస్యలార మరందంబు ముట్టినఁ జంచరీకంబులఁ జంపినారు
రమణులార ఫలాలు రాల్చినఁ గీరపోతముల ప్రాణములకుఁ దప్పినారు
కోకకుచలార కొలనికి రాక యిచట। నొకతె నిలిచిన రాకుమారికలయాన
ద్రోచినా రని పలుక వధూటికాలలామలు ధనాధిపారామసీమ వెడలి. ౬౫.

లయగ్రాహి.

నీలమణితూలికల డాలునకు మాఱుకొనఁజాలెడు మెఱుంగుల నరాళచికురంబుల్
ఫాలమున వ్రాల నిడువాలుమగమీలగమి డీలుపడఁ దోలెడుపిసాళికనుఁగ్రేవల్
సోల శరదంబుదమృణాళహిమవాలుకల నేలెడురుచి న్వాలి పెచేలలు కుచాం
దూలఁ జని మన్మథునికేలికరవాలమునఁ దోలినసుకేశిఁ గని మేలములతోడన్.

క. చేరిరి కాసారము మద। కారిమధుపగానలహరికాసారము నీ
రేరుహవనీవినిస్రవ। ణారవమధుబిందుమాలికాసారంబున్. ౯౭.

వ. ఇట్లు చేరి వారివిహారోపయోగ్యంబులుగా సరోవరలక్ష్మి దమకు నాయితంబు చేసి పెట్టినకుంకుమగంధంపుముద్దలచందంబున నున్నతీరస్థలపతితజంబీరచూతమాతులుంగఫలంబులం గనుంగొని మజ్జనావసానంబునఁ గర్ణికాసీన యైనసరోలక్ష్మి తడియాఱ విప్పినకేశపాశంబులలాగునఁ జెలంగుసారసోపరిపరిభ్రమద్భ్రమరంబులఁ గనుంగొని సకలాంగంబుల సరోలక్ష్మి ధరించినవజ్రమణిమయభూషణంబులతెఱుకులవిధంబున నెగరుతగరుమీలం గనుంగొని ప్రతికమలసౌధవీధివిహారఖేదంబునం బ్రాదుర్భవించినఁ గొనగోళ్ళం దిగిచి సరోలక్ష్మి మీటుకుచకపోలఫాలస్వేదకణంబులచాడ్పునం దూలురంగత్తరంగజలబిందుసందోహంబులం గనుంగొని సలిలాధిదేవతలం గూడి సరోలక్ష్మి వేడుక నాడెడుకందుకంబులకైవడిఁ గ్రీడించుపునఃపునరుత్పతనపరాయణంబు లైనలకుముకులం గనుంగొనుచు సహోదరవాత్సల్యంబున సరోలక్ష్మికిం బరిచర్య గావింప సంపూర్ణచంద్రుండు పంపినకిరణమాలికలకైవడిం గ్రాలురాజమరాళంబులం గనుంగొనుచు వినోదవాదనాంతరంబున సరోలక్ష్మి నిలిపినదంతప్రవాళసమంచితవిపంచిపోలికం దిలకించుచంచుదష్టైకమృణాళకాండచక్రవాకదంపతులం గనుంగొని నీరాటకు వచ్చుమదవతీవతంసంబుల నర్చింప సరోలక్ష్మి గంధాక్షతలు సంధించి కుదురువఱచినపచ్చలహరివాణంబులరూపంబున దీపించుమధూళీమిళితకుసుమధూళీపుంజకింజల్కరంజితపద్మినీపత్త్రంబులం గనుంగొని తత్కాసారంబుసౌభాగ్యంబునకు మెచ్చి పాదకటకంబులు పుచ్చి ధమ్మిల్లబంధంబులు బిగియ ముడిచి విచిత్రాంబరంబులు విడిచి జిలుఁగుపావడలు గట్టి పరస్పరకరంబులు వట్టి సోపానంబులు డిగ్గి మిథ్యాలసత్వంబునఁ జేతులమీఁద వ్రొగ్గి వెఱకువిలుకానిబరిగోలలతెఱంగున మెఱసి నిర్మలాంబుపూరంబులు దఱిసి కంజకల్హారకైరవబిసకిసలయగ్రహణసమయంబునం గలహింప నొండొరులవలనం బుట్టుహుంకారంబుల బెదరి కులాయంబులు విడిచి గగనంబున నెగయుహంసక్రేంకారంబులు రేఁగి వికస్వరతామరసాగ్రంబులఁ గించిదుడ్డీనంబు లైనచంచరీకంబుల

ఝుంకారంబులు మణికంకణఝుణఝుణత్కారంబులు సందడింప సందంద చిల్లలం
జిలుకలం జల్లులాడుసమయంబున. ౯౮.

గీ. ఒకతె పలువురు సతులపై నుమియ వారి। తత్తరుణిమీఁద హస్తయంత్రములఁ జిమ్మ
వారిధారలు మెఱసె నీహారకరుఁడు। జలజములు చొర వెడలెడుశరము లనఁగ.

చ. తనసరినీలవేణులు సుధామధురోక్తుల మాక మాక యి
మ్మని పలుకంగ నీ ననుచు నందఱు చూడ మనోజరాజకాం
చనమణిదండచామరముచందము దాల్పఁ గరాంబుజంబునన్
బనివడి యెత్తి పట్టె నొకబాలవిలోలమృణాళజాలమున్. ౧౦౦.

గీ. మచ్చరంబున నిద్దఱుమానవతులు। పెడమరలి చల్లులాడంగ నడుమఁ గూడి
జడలు గనుపట్టెఁ గాంచనస్తంభకీలి। తాంగభవనీలడోలికాయంత్ర మనఁగ. ౧౦౧.

చ. సకి నతిముగ్ధఁ దోడుకొని చన్నులబంటిజలంబు గల్గుచా
యకుఁ జని యీఁత నేరి పెద నంచుఁ దదీయవలగ్నసీమ నా
త్మకరము దూర్చె నొక్క మదమత్తగజేంద్రసమానయాన ద
ర్పకుఁడు లతాంతచాపమునఁ బల్లవబాణముఁ గూర్చునైవడిన్. ౧౦౨.

గీ. ఒక్కసతి వెలకిలి యీఁద నొప్పెఁ గురులు। వీఁగుఁజన్నులు వలరాచవేఁటకాఁడు
కోకములఁ బట్ట నొడ్డువాగురులు వాని। డాకొనఁగఁ బెట్టుదీముపిట్టలు ననంగ.

చ. తమకముఁ గోతము న్నొనప దంతపుబుఱ్ఱటకొమ్ములోనికుం
కుమసలిలంబు వాఁగ నొకకోకిలభాషిణి పాండురారవిం
దము దనచేతఁ బట్టుకొని తన్నకరందము చల్లె బోఁటివ
క్త్రమున మృగాంకబింబమునఁ గాఱుసుధారసధారఁ బోలఁగన్. ౧౦౪.

గీ. ఇవ్విధంబున హేతిప్రహేతిపుత్రి।కలు సఖులఁ దారు జలకేళి సలిపి విగళి
దంబువేణులు వదనచంద్రామృతంబు। లాని కక్కెడురాహువు లనఁగ వెడలి.

క. దరి యెక్క వారినీడలు। సరసిం గనుపట్టెఁ గూడి సలిలక్రీడల్
జరపి తమపురికి నరుగం। దిరిగినపాథోధిపతిసతీతతిభంగిన్. ౧౦౬.

శా. ఆకాలంబునఁ జిత్రశాటి నృపకన్యల్ మెచ్చి కప్పించిరో
యీకాసారజలంబుమీఁద ననఁగా హెచ్చెన్ సఖీలోకవీ
క్షాకౌతూహలకారుతై కుచతటీకాశ్మీరమున్ గంతసీ
మాకస్తూరియు ఫాలచందనము సీమంతాగ్రసిందూరమున్. ౧౦౭.

వ. మఱియు ననుకూలప్రమదానేకపదర్పణంబు గాక వివేకింప ననుకూలప్రమదానేక
పదర్పణం బైనపద్మాకరంబు చూచి హృదయానందంబున మిన్నుమోచి మోపులు

గడగిన వలరాజువాలుచందంబున వాలువాలుంగంటిమొత్తంబు చతుర్విధశృంగార
కళాయత్తంబై తనచిత్తంబు రా మెలంగ సుకేశిమత్తకాశిని మిత్రకేశిసమేతంబుగా
నేతెంచి మలయపవనఝంపాసంపాతసకంపకుసుమసంపన్నచంపకపాదపంబునీడ
యని దాపునీలాలవేది శుకతురంగసాది నిలిపి తదీయసతి రతిం గీలుకొలిపి షోడ
శోపచారంబులు సలిపి మీవంటిదాంపత్యంబు మాకుం గలుగ వరంబు గృప
సేయుం డని మనోరథంబు దెలిపి మ్రొక్కి సంస్తుతించునవసరంబున. ౧౦౯.

సీ. వలపులు గులుకుచెంగలువక్రొవ్విరులతేకులు గాన రా సేసకొప్పు ముడిచి
మంచిపన్నీట మేదించినసారంగనాభిపంకంబున నాభి దీర్చి
కుడివంక గోణముకొంగు రింగులు వార నిండుచెంద్రికచేల దిండు గట్టి
కొమరువెన్నెల వెల్లిగొలుపుకట్టాణిమౌక్తికములఁ గంఠమాలికలు వైచి
పసిఁడిసింగిణి ధరియించి రసికజనస। మేతుఁడై దుర్జయత్మాతలేశ్వరుండు
వచ్చె నెదుటికి నారాజవదన గొలుచు। నించువిలుకాఁడు సాక్షాత్కరించె ననఁగ.

క. ఈరీతి నైలబిలకాం। తారము చూడంగ వచ్చి తనముందట నా
కారంబు వహించినశృం। గారరసముపగిది నుండఁగాఁ గుతుకమునన్. ౧౧౦.

ఉ. చూచె నృపాలు నెమ్మొగము చూపు సరోజగతాళిసన్నిభం
బై చరియింపఁ జూచి హృదయంగమరూపవిభేదనార్థమై
చూచె నిజార్చితాంగజునిఁ జూపు మహీవిభు నేయ నిచ్చు నా
రాచముకైవడి న్నెఱయ రాజకుమారిక ఘుర్ణవారి యై. ౧౧౧.

క. జనపతియు నాసుకేశీ। వనితావదనంబు దెప్ప వాల్పక వీక్షిం
చెను రాకాచంద్రోదయ। మునఁ గలువలపగిది నయనములు వికసింపన్. ౧౧౨.

క. వీక్షించి పలికె విద్యా। రక్షకుఁ డను పేరఁ బరఁగుప్రాణసఖునితో
ద్రాక్షాఫలమధురాధర। లక్షణములు చూడ రా కళాతత్త్వనిధీ. ౧౧౩.

చ. కనకర మైనచంపకముతావులఁ గూడినగాడ్పు రేణుమే
దిని దళధాళధళ్యరుచి తేనియనీరు పుటాంతరాంబరం
బును సవరించి యీచిగురుబోఁడి ననంగవిధాత చేసెఁ బో
తనులత గందుఁ దక్కనవిధాత కరంబున నంటి చేసినన్. ౧౧౪.

సీ. లపనంబు శశిమండలంబునఁ జేసి తచ్చిహ్నంబు కుంతలశ్రేణిఁ బెట్టి
మోవి పంకజరాగమునఁ జేసి తత్కఠినత్వంబు తుంగస్తనములఁ బెట్టి
దేహంబు విద్యుల్లతికఁ జేసి తచ్చలనంబు విలోచనాంతములఁ బెట్టి
కరరుహాంకురములు గలువతేకులఁ జేసి తన్మార్దవంబు హస్తములఁ బెట్టి

గళము కంబునఁ జేసి తత్కాంతి మంద।హాసమునఁ బెట్టి తనుమధ్య మంబువాహ
మార్గమునఁ జేసి తత్కాళిమంబు రోమ।రాజిఁ బెట్టి సృజియించె నీరామ నజుఁడు.

క. స్మరమాంత్రికుండు నిలుపం।గ రానిరోమాళిపన్నగము నిలుపుట దు
స్తర మని తలఁపక వ్రాసిన।బరులు సుమీ యీసరోజపత్రాక్షివళుల్. ౧౧౮.

గీ. మేచకభుజంగనిభవేణిమీఁదఁ గడచి। వ్రేల నిబ్బాలపిఱుఁదు విరాలి-గొలిపె
నన్నుయమునానదీవేణినడుమఁబాఱఁ। గానఁబడియెడిపులినయుగ్మంబుకరణి.

గీ. అంటుకొనక విలోకింప నాత్మఁ జల్లఁ। జేయునీకాంతతొడలతోఁ జెప్పఁ దగునె
తరము గా నంటుకొనుపాణిఁ దక్క నాత్మఁ। జల్లఁ జేయనికదళికాస్తంభములను.

క. వికచాబ్జదళాగ్రంబుల। మకరందము కరుడు గట్టి మఱి జాఱనిపో
లిక నున్నవిరా సఖ యా।లికుచస్తనిమృదుపదాంగుళీనఖపంక్తుల్. ౧౧౯.

క. అని పిదప నాసుకేశికి। ననుసంభవ యైనమోహనాకార వధూ
జనచింతామణి నాళీ।కనిభేక్షణ మిత్రకేశిఁ గనుఁగొని పలికెన్. ౧౨౦.

క. ఈరాజకీరవాణికి। నీరాకాచంద్రవదన యే మానో వి
ద్యారక్షక వయసున సుకు।మారత రూపమునఁ గాంతి మార్వఁగ వచ్చున్. ౧౨౧.

గీ. నద్వితీయంబుగా దీని నలువ చేయఁ। దలఁచి చేయుచుఁ దలఁచినతలఁపుకొలఁది
వచ్చునందాఁకఁ జేసినవారు మేన।కాదిసతు లన్నసౌందర్య మడుగ నేల. ౧౨౨.

క. మధురమధురసాస్వాద।గ్రథితారుణ్యంబు లైనకనుఁగొనలతో
డ ధవునిమీఁద నొరగి నవ।సుధాంశుమణిసౌధవీధి సుఖపరవశయై. ౧౨౩.

గీ. ఇందుబింబాస్య వీణ వాయించె నేని। మృగవిలోచన కిన్నర మీటె నేని
పల్లవాధర మెల్లన పాడె నేని। మూఁడుజగములు రాగాబ్ధి మునుఁగ కున్నె. ౧౨౪.

సీ. అని మహీపతి మన్మథాధీనుఁడై కుమారికలరూపములు వర్ణించువేళ
నైరావతీసమాహ్వాయదూతి యేతెంచి కన్యకలార యిక్కానసమున
శోక ప్రొద్దునఁ జరింపుట నీతి యే పురంబునకుఁ బోదము రండు కినిసి మిమ్ముఁ
బిలువంగ నన్నుఁ బంపిరి కన్నతల్లులు నావుడు నమ్మాట నారసంబు
కరణి హృదయంబు నాటినఁ గళవళించి। పాపకర్మపుదైవ మీపాటిమేలుఁ
జూడఁ జాలక నిస్తంద్రసుఖవిహార।మునకు విఘ్నంబు గావించె ననుచు వగచి.

గీ. సర్వలోకైకసౌందర్యధూర్వహునకు। మముఁ బరాన్ముఖులను జేయ మగువ నీకుఁ
బాడి గా దని పలికినపగిది నంది।యలు గులుకరింపఁ గొంతద వ్వరిగి నిలిచి.

శా. ఆరాజుం గనువేడ్క చిత్తముల నూటాడన్ విధం బేవిధం
బో రామా ననవింటివేలుపునకుం బుష్పాంజలుల్ సేయ మం

చైరావత్యలకుంతల న్తొఱఁగి జోడై చంపకశ్యామయుం
జేరం గ్రమ్మఱ నేగుదెంచిరి సుకేశీమిత్రకేశీసతుల్. ౧౨౭.

క. అది యెఱఁగి బాలికల నిల్పుద మని పఱతెంచి నెచ్చెలులు రత్నవతీ
కదళికలు విన్నవించిరి। మృదులోక్తుల మరులుగొన్న మెలఁతలతోడన్. ౧౨౮.

మ. నగరే చూచినవారు మీరు మదనోన్మాదంబునం బొందినన్
మగవారి న్తొగ మెత్తి చూడఁ గులకన్యాధర్మముల్ దప్పవే
తగవే పైకొనఁ గాక కూర్మి బలవంతం బైన నారాజు ధై
ర్యగుణోదాత్తునిఁ దెత్తు మబ్జముఖులారా యేలచింతింపఁగన్. ౧౨౯.

క. అన మరలి చనిరి సభ్రూ।నన్లై నన లైదు నేర్పునను శరములఁ జే
సినవిలుకాఁడు గుఱించిన। తనువుల హేతిప్రహేతితనయలు సనయల్. ౧౩౦.

సీ. ఇట దుర్జయత్నాతలేంద్రుండు కన్యకావీక్షణసంప్రాప్తవిరహవేద
నాయత్తుఁడై వేఁగఁ బ్రాణసఖుండు విద్యారక్షకుఁడు చూచి ధరణినాథ
యేను లతాంగులవృత్తాంత మెఱుఁగుదు విను మందరాచలంబునకు నికట
మున నున్న పాటలం బనుపురంబున వేలుపులకు నాతంకించి వలస వచ్చి
నిలిచి యెప్పుడు నీదు రాకలకు నెదురు। చూచు హేతిప్రహేతులసుతలు మీఁది
పని ఘటించెద విచ్చేయు మనిన సంత। సిల్లి యక్షేశ్వరారామసీమ వెడలి. ౧౩౧.

వ. నిజభుజప్రతాపంబునకు వెఱచి భానుమంతుం డనుసామంతుండు వినతాపత్య
పురస్సరంబుగాఁ బొడసూపి పగలు నాలుగుజాములును బాదంబులు సేవించి సం
ధ్యాసమయంబునం గరకమలంబులు మోడ్చి పశ్చిమభూధరం బనునివాసంబు
నకుం బోవుచు రాత్రి గొలువం బెట్టినకిరణంబులకరణిఁ గరదీపికాసహస్రంబులు
వెలుంగ మకరాకరగర్భంబున నెవ్వనిబాధలకుం గాక చిరకాలంబు డాఁగె నట్టి
గోత్రభేదిం బట్టి మనికిపట్టు విడిచి పాఱం గొట్టుట విని భయంబు దక్కి
తన్ను భజింప వచ్చినమైనాకంబుచందంబున మెఱయునుభయపార్శ్వలంబమాన
చమరవాలం బైనభద్రకుంజరంబు నాయితంబు చేసి తెచ్చిన నెక్కి క్రిక్కిఱి
సినహేతిప్రహేతికన్యకాకుచకుంభంబు లిప్పగిది నప్పళింప నెప్పుడు దొరకునో
యనువిధంబునఁ దద్గజేంద్రకుంభంబు లప్పటప్పటికి నప్పళించుచు వాహినీవాహినీ
శ్వరప్రాచీనవేలంబునకు వేలంబునం జని యామకుంజరగ్రైవేయఘంటాఘణా
త్కారబధిరితాఖిలదిశాంతం బైనపటనిశాంతంబుబహిరంగణంబున నేనుఁగు డిగ్గి
పరివారంబు నిలిపి విద్యారక్షకుముం జేయి కరతలంబున నవలంబించి శయ్యాగృ
హంబు సొచ్చె నని వరాహదేవుండు చెప్పిన విపులాచపలాక్షి మీఁదటివృత్తాం
తం బానతి మ్మని విన్నవించిన. ౧౩౨.

మ. తులువక్ష్మాపకులావతంసక సుధాంధోవాహినీభోగిరా
డ్కలశాబ్ధి ప్రభకీర్తివైభవ భుజాకాంక్షేయధారావిని
ర్దళితారాతివరూథినీధవ కృపారారజ్యమానేక్షణాం
చల ధైర్యాచల సత్యభాషణహరిశ్చంద్రా నరేంద్రాగ్రణీ. ౧౩౩.

క. దృఢవాచాపన్నగపరి। వృఢ జయసంభరణ రణధరిత్రీనిస్సా
ణఢిమఢిమనినాద ఝులిపి। సుధాలగతిచతురహయరజోరుద్ధరవీ. ౧౩౪.

స్రగ్విణి. స్వర్ధవప్రస్ఫురద్వైభవా కన్యకా
గీర్ధరిత్రీముఖాగ్రీయదానక్రియా
దూర్ధరాగర్వసంధుక్షమాణాసహా
న్మూర్ధరత్నప్రభాముగ్ధపాదద్వయా. ౧౩౫.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాభినంది
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి
ధాన ఘంటనాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతం బైనశ్రీవరాహపురాణం బనుమహా
ప్రబంధంబునఁ దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ

వరాహ పురాణము.

చతుర్థాశ్వాసము.

క. శ్రీమహిమహిళావిహరణ। ధామద్విగంభోజబాహుదర్వీకర ర
క్షోమథనకథారసధా। రామఘరిమలోల యీశ్వరప్రభునరసా. ౧.

వ. అవధరింపు మవ్వరాహదేవుండు ధరణి కి ట్లనియె నట్లు శయ్యాగృహంబు సొచ్చి దుర్జయకుమారవతంసంబు హంసతూలికాతల్పంబున మేను గదియించి కిన్నరవరారామంబునఁ దనచూచినవరారోహలహావభావంబులు భావభిత్తిం జిత్రించిన విధంబున నుండ నొండొండ కోర్కులు నిండ ననుంగు నెచ్చెలిం గనుంగొని. ౨.

సీ. మదనధను ర్మేఘమార్గణధారాళివర్షంబు వారింప వసము గాదు
చింతానిలజ్వలత్సంతాపజిహ్వాలదహనంబు చల్లార్పఁ దరము గాదు
వ్రీడాగుణాసమన్వితధైర్యజంఘాలదంతావళము నిల్పఁ దరము గాదు
హృదయాలవాలబాలేచ్ఛాజటాలవల్లుల వెనుకకు దివ్వ నలవి గాదు
విరహాలహరీఘటాసముద్వేలరాగ। జలనిధానంబు దరియింపఁ గొలఁది గాదు
ధీతరణ్యస్తమయజమోహాతిభీష। ణాంధకారంబు విరియింప హవణు గాదు. ౩.

చ. వెడవెడఁ బయ్యెదల్ సడలి వ్రేఁకపుగుబ్బచనుంగవల్ బయ
ల్పడ వెడవింటివేల్పునకు లక్తకరక్తిను తోఁగలింపఁగా
నడుగులు గొంత యెత్తి కుసుమాంజలి యిచ్చినరీతి నాకు నె
న్నడు దలఁప్రాలు పోయుదురొ నర్మసఖా తదరాళకుంతలల్. ౪.

క. మరునకుఁ బ్రదక్షిణంబులు। దిరిగెడుసమయమునఁ బ్రహరి దిరిగెడుయామ
ద్విరదములఁ బోలునామం। థరయానల మఱవ వచ్చునా చెలికాఁడా. ౫.

ఉ. క్రొన్ననవింటివేలుపునకున్ మహిఁ జాగిలి మ్రొక్కి లేచి కిం
చిన్నత లైనవేళ విలసిల్లిరి నీరజపత్త్రనేత్ర లా
క్రొన్ననవింటివేల్పు రతిఁ గూడి తటస్థుని నన్ను నేయఁ గై
కొన్నశరాసనంబు లనఁ గర్మసఖా నయనాభిరాములై. ౬.

సీ. నామీఁదఁ బెదరక నాఁటినతమకూర్మి తేటతెల్లంబుగాఁ దెలిపి చననొ
తారు హరింప నాధైర్యసంపదలోన శేషంబు గలిగినఁ జేఁదుకొననొ
దర్పకుఁ బక్షపాతంబు సేయక తమ్ము నేఁచినట్లనె నన్ను నేపుమననొ
తమమానధనము సర్వము గోలుపోయి నాచేష్టలవెంట నొచ్చెంబు గననొ
మరలి వచ్చిరి గాక తామరసముఖులు। సఖుఁడ లేదేనిఁ దల్లులశాసనంబు
దాల్చి పిలువంగ వచ్చినతరుణివెంట। దూర మరిగియు రా నేమికారణంబు. ౭.

శా. మేలం బాడుచు వచ్చు నెచ్చెలియపై మిథ్యాలసత్వంబు నూ
ల్కొ లోలోపల వేడుకల్ నిగుడ సిగ్గుల్ దేరనొయ్యారపుం
గ్రాలుంగన్నులఁ గ్రొమ్మెఱుంగులు వొలంకన్ మందయానంబుతో
నాలీలానిలయంబు చేరుదురొకో నాళీకపత్రేక్షణల్. ౮.

ఉ. చూపులు చూపులం గలయఁ జూచి మనోగతలజ్జ నేర్పునం
బాపుచుఁ గప్పురం బిడునెపంబునఁ బాణితలంబు పట్టి స
ల్లాపసుధారసంబు చెవులం జిలికించి రతిప్రసంగవాం
ఛాపరతంత్రవృత్తి మృదుశయ్యకుఁ దార్తునొకో లతాంగులన్. ౯.

సీ. చిలుకరాగరసంబు చిత్తడిచే ముమ్మరమ్ముగాఁ బులకాంకురములు మొలవఁ
గ్రమ్మెడునూరుపుఁగప్పు దెమ్మెరలచే నల్లనల్లన తనువల్లి వడఁక
చెదరినకమ్మనిచెమటపూఁదేనెచేఁ గుంతలరోలంబకులము చొక్క
నిగిడెడుముసిముసినగవువెన్నెలలచే గాటంపుసిగ్గుచీఁకటులు వోలఁగ
బిగువుఁగౌఁగిటఁ గదియించి చిగురుటాకు। మోవిచవిచూచి కుచకుంభముల మనోభ
వాంకములు వ్రాసి రతిరహస్యములు దెలిపి। కమలగంధుల నెన్నఁడు గారవింతు.

చ. ఒకసతి మత్సమర్పితసముజ్జ్వలహారము పైఁ బరాకుగా
నొకచపలాక్షి మోవిచవి నొల్లన చొక్కననుం దదీయనా
యకమునఁ గాంచి వంచనవిహార మెఱింగి సరోష యైన బా
లికచరణంబులత్తుక చెలీ ధరియింతునొకో శిరంబునన్. ౧౧.

వ. అని యిట్లు హేతిప్రహేతికన్యకావిలాసప్రసక్తమనోరథుండై సుమనోరథకఠోర-నారాచధారాచలితాంతఃకరణుండు దుర్జయకుమారుండు బహుప్రకారంబులం బలుకువిరహవికారాలాపంబులు విని సారస్వరహస్యవిద్యారక్షకుం డైనవిద్యారక్షకుండు సమయసముచితవాక్యంబుల నుపలాలింప నెట్టకేలకు సజ్జనవల్లభుండు మజ్జనభోజనాదికృత్యంబులు దీర్చి వెండియుఁ దదంగనాకథాపరాధీనదీనమానసంబునం బ్రొద్దు గడపునవసరంబున. ౧౨.

ఉ. యామవతీవిలాసినికి నైదువ(త్రాడు సమస్తనిర్జర
స్తోమముకూడు లక్ష్మిసయిదోడు నభోమణిజోడు పాంథకాం
తామృగహింసకు న్వేడలుదర్పకలుబ్ధకుదివ్వెగూడు నె
త్తామరసూడు రాగరసధాముఁడు సోముఁడు దోఁచెఁ బూర్వనన్. ౧౩.

సీ. అంత నక్కడఁ గిన్నరాధిపోద్యానంబు వెలువడి దూతిక వెంట నరిగి
పాటలగంధులు పాటలపుటభేదనంబులోపలఁ దమనగరు సొచ్చి
సుప్రతీకనృపాలసూనుపైఁ దగిలినహృదయంబు తలిదండ్రు లెఱుఁగ కుండ
సఖులు బంధులుఁ జెప్ప నొకభంగి జలకంబు లాడి నిరాసక్తి నారగించి
ప్రాణసఖు లైనకదళికారత్నవతులు। గొలువ నిస్తంద్రచంద్రికాగళితసలిల
శీతలైందవమణిసౌధశిఖరసీమ। రచితవిహరణవేదికాగ్రమున నిలిచి. ౧౪.

క. తారు గనుఁగొన్న రాచకు।మారునిసౌందర్యరేఖ మదులు గొలుపఁగా
మారశరపీడితాత్మక। లై రాయిడిఁ బడుచు నాలతాంగులు మదిలోన్. ౧౫.

క. ఏటికి నలకావల్లభు। తోఁటకుఁ బోయితిమి మన్మథుని నోమెడుచో
నేటికి వచ్చె మనోరథ। పాటచ్చరుఁ డైనధరణిపతి మాకడకున్. ౧౬.

క. రేరాజుకాంతి గ్రోలుచ। కోరికలన్ మేఘపటలి గుతిలపఱచిన
ట్లారాజుఁ జూడఁగా మము। నైరావతి వచ్చి కటకటా నొగిలించెన్. ౧౭.

సీ. ఏచిన తలపోఁత దాఁచెద మంటిమా నిట్టూర్పుగాడ్పులు రట్టు సేయు
కడలేనిప్రేమంబు గప్పెద మంటిమా పులకాంకురంబులు ఫులుగు చెప్పు
బెడిదంపువెగడుపా టడఁచెద మంటిమా వైవర్ణ్యభావంబు వ్రయ్యఁ బుచ్చు
మొనపుచాంచల్యంబు మొఱఁగెద మంటిమా ప్రాణేశగుణనుతి బయలుపఱచుఁ
గాన మకరందగరళదిగ్ధప్రసూన। శరపరంపర విరహుల సంహరించు
మంచు బోధించుశుకభాష లాలకించు। క్రించువెడవింటిజోదు జయించరాదు.

క. అని చింతించి వయస్యలఁ। గనుఁగొని యిట్లనిరి తాపగౌరవమునఁ దా
ల్మి నిలుప లేక మనోజర। జనికరపికమందపవనజనితాగ్రహలై. ౧౯.

ఉ. గ్రక్కున ఫాలనేత్రుఁడు పురత్రయరాత్రిచరేశ్వరాంగముల్
పెక్కు దహింప నొక్కటియు లేక వినాశముఁ బొందె నద్భుతం
బిక్కుసుమాస్త్రు నొక్కని దహించినఁ గ్రమ్మఱఁ బుట్టి తోఁచెఁ దాఁ
బెక్కువిధంబులన్ విరహిభీకరుఁడై సఖులార కంటిరే. ౨౦.

సీ. మానక గుప్పించుమదనకోదండంబు నిష్ఠురతను దన్ను నేలఁగలయ
నెప్పుడు జంకించుహృజ్జాతశింజిని గారవంబునఁ దన్ను గాలిఁబోవ

నూరక విరఁబడుమార నారాచంబు దుండగంబునఁ దన్ను ధూళిఁ గలయ
పనిలేనిపని మిట్టిపడుమనోజపతాక ప్రల్లదంబునఁ దన్ను వెల్లిఁ బోవ
వీనికొలఁదియె విరహిణీమానజలనిధానసంభోద్భవుఁడు సోదరీనివాస
నాశనకరుండు నముచినీనాథుఁ డభ్రవీధి మండుచు నున్నాఁడు విసపువిత్తు. ౨౧.

క. సంత్రాసదవ్యథాపర। తంత్రుల విరహుల వధింపఁ దలఁచుమనోభూ
మాంత్రికునిచేతిమారణ। యంత్రపటము గాక వీఁడు హరిణాంకుండే. ౨౨.

సీ. వీనిచంద్రికలు ద్రావినచకోరికలకు మ్రింగుట భారమే యింగలంబు
వీనిజన్మస్థాన మైనవార్ధికి లోనుపఱచుట భారమే బాడబాగ్ని
వీని సోదరులఁ దాల్చువిషమలోచనునకు నాఁగుట భారమే హాలహలము
వీనిత్రొక్కుఁడు గారవించుప్రాగ్గిరికి సహింపఁజాలుట భారమే దవాగ్ని
మానవతులార చూడుఁడా మత్తచంచరీకమౌర్వీనినాదగర్జితకరాళ
భావసంభవనీరంధ్రబాణవృష్టి। గడలుకొనఁ గానఁబడుచలిపిడుగు వీఁడు. ౨౩.

చ. గురుసతిఁ గూడఁగట్టునకుఁ గొంకనిమోము వియోగినీసము
త్కరములకీడు చూచుటకు దర్పకురేఁ పెడుకట్టుచేఁడు తె
మ్మెరలకుఁ దోడు చిత్రగతి మిన్నులఁ బాఱెడుమాయలాఁడు పె
న్నెరు లనుపోఁడు కాలుకొని యేర్చువెలుంగులవాఁడు వీఁడువో. ౨౪.

క. కాయజునివాఁడికత్తులు। మేయ సతిక్రూరవృత్తి మించినకుతికం
బాయక కూఁతలు వెట్టెడు। కోయిల నొక పెద్దలుడుగు కొట్టఁగ వలదా. ౨౫.

క. మనుజాశిఁ బుణ్యజను వత్సనాభి నమృతంబు జముని ధర్ముని గాఁ జే
ర్కొనువిధమ దుష్టమందప। వనుని జగత్ప్రాణుఁ డనుచు వాక్రుచ్చుటయుక్.

గీ. వేగ విరహులపై దాడివెడలు మనుచు। వాహనముఁ జంద్రునకుఁ బంపి వచ్చె వెనుక
గాడ్పు గాకున్న నెట్లుగాఁ గలిగెఁ దనకు। మందగమనంబు సారంగ మిందునకును.

మ. ఫణికన్యాముఖఫేల చందనగిరిప్రత్యగ్రసంభూతభీ
షణదావానలకీల పాంథరమణీసంఘాతచేతోవిదా
రణపంచాసుగళస్త్రీ శైత్యవిషధారాభస్త్రీ సంతాపకా
రణ మీమందసమీరణంబు సఖులారా మమ్ము మన్నించు నే. ౨౮.

మ. అని సంపూర్ణవిధుండు వెన్నెలలు గాయన్మన్మథుం డేయ హె
చ్చినతాపంబున వెచ్చి పల్కనసుకేశి న్మిత్రకేశిం గనుం
గొని బోటుల్ శిశిరోపచారములు పెక్కుల్సేయ నూహించి మె
త్తనిపూఁబాన్పున వారిఁ జేరిచి నితాంతవ్యాకులస్వాంతలై. ౨౯.

సీ. నీవాలుగంటుల నీవాలు నొంచ నీ కీవాలుకృపతోడ నేలు మదన
నీచందములు మాని నీచందములు చెంద నీ చందమామ కన్నియలమీఁద
పికమా కృశాంగు లోపిక మాలి పొరల గోపికమార్గముల నీకుఁ బ్రేలఁ దగునె
మలయానిలంబ కోమలయానలీల రామలయాతనలఁ బెట్ట వలదు నీవు
చిలుక నీముక్కు పూఁదూపుచిలుక నంగ। చిలుకకుముచంద్రముఖుల పైఁబలుకువిసము
భ్రమర నీమృదునాదవిభ్రమరయమున। భ్రమరసము పుట్టఁ జేయకు బాలికలకు.

వ. అని సపరివారంబుగా శంబరవిరోధిఁ బ్రార్థించి యత్నంబున రత్నవతీకదళికలు గదిసి కుముదహితమండలంబు కబళించుసమయంబున రాహువుమీఁదం జెదరిపడిన సుధాబిందుసందోహంబుచందంబునఁ దిలకింపఁ గొప్పులం గప్పురంపుశిరంబులు చెరివి గగనగంగాకనకకమలముకుళంబులం బొదివినపెన్నురువుమురువునం బరిఢవింప నిబ్బరపుగుబ్బచన్నులం జందనపంకం బలంది మకరకేతనశాతహేతులం జమురు చమురుతెలుంగునం గనుపట్టు హస్తపల్లవంబుల మకరందంబు పూసి యిసుకతిప్పలం గప్పినపుప్పొడిచొప్పునఁ బ్రకాశింప జఘనంబునఁ జెంగావిజిలుగువలిపంబులు గట్టి మార్దవంబునం దొరయలేక శరణుచొచ్చినకరణి దీపింపఁ జరణతలంబులఁ గిసలయంబులు హత్తి సౌందర్యసరోవరంబునం బొలయుజక్కవకవ తేవ దళుకొత్తనుశీరతాలవృంతంబుల విసరి మఱియు బహుప్రకారంబుల నుపచారంబులు సలుప నిలువరానితాపం బాటోపంబు చూపిన. ౩౦.

చ. అలమినవారివాహ మనిలాహతి విప్పఁగ నాడకాడను
న్వోలువడి వచ్చునంబుజవనీరమణప్రభలో యనంగఁ బై
నలఁదినచందనంబు నలువై పగులంగఁ దదంతరంబులం
దళతళ మంచు మించు వనితాతిలకంబులదేహదీధితుల్. ౩౨.

క. పన్నీరు చంద్రకాంతపు। గిన్నెలఁ గొని పోయఁగా నిగిరి పొగ లెగయుం
గన్నెలతనువుల సుమలత।ల న్నెగయుమదాలినీకులంబులభంగిన్. ౩౩.

క. అలజడి వడుచెలులం గని। పలవించుచుఁ గౌఁగిలించుపగిది ముఖములం
జిలిచిల రసములు చిప్పిల। నలినాక్షులబాహువుల మృణాళము లుడుకున్. ౩౪.

మ. ఘనతాపంబు హరింప నోప మనుచుం గానీ క్రియాద్వేష మే
చినఁ గానీ హృదయేశుఁ జన్నులపయిం జిత్రింపఁ గానీ తముల్
వనజాక్షు ల్నిరసింపఁ గాఁ జనుట హైన్యం బంచు మున్మున్న వే
ళ్ళినరీతిం బడుఁ బ్రేలి మౌక్తికమణుల్ మెట్టించి దూరంబునన్. ౩౫.

క. ఈరీతి శిశిరవిధుల ని। వారింపఁగ రాని విరహవహ్నిశిఖలచే
వారాటంబునఁ బొరలం।గా రమణులఁ జూచి కదళికారత్నవతుల్. ౩౬.

సీ. వ్యజనానిలంబుచే వదలునే తాపంబు రమణునిశ్వాసానిలమునఁ గాక
పల్లవంబులచేతఁ బాయునే తాపంబు వల్లభుకరపల్లవములఁ గాక
హిమవారిచే శమియించునె తాపంబు వరుశరీరస్వేదవారిఁ గాక
పూఁదేనియలచేతఁ బోవునే తాపంబు ప్రియునునుఁబలుకుఁదేనియలఁ గాక
యీచకోరాక్షులకు వీరి నింక నేయుఁ। బాయమున విభుఁ గూర్తము పోయి వేగ
తెలియఁ జెప్పంగ వలయు హేతిప్రహేతి। దైత్యకులనాథులకు నని తలఁచు వేళ.

క. విరహిణు లగుపద్మినులకుఁ। బరితాప మొనర్చుకుముదబాంధవునీఁదఁగ
గర మలిగి వచ్చుకైవడి। నరుణప్రభతోడ నీరజాప్తుఁడు తోఁచెన్. ౩౮.

వ. అంత నిజస్వాంతంబునకుఁ గొంత ధైర్యంబు నూలుకొలిపి యే నన్నివిధంబుల వీరి మనోరథంబు సఫలంబు గావించెద నీవు బెగడక సముచితప్రకారంబులఁ బ్రొద్దు గడుపు మని రత్నవతి నతిప్రయత్నంబునం గన్యకారత్నంబులకడ నియమించి కదలి కదళికసమీపంబునం దపంబు సలుపు హేతిప్రహేతులకడకుం జని వారలకుం జాగిలి మ్రొక్కి కృతాంజలియై. ౩౯.

సీ. చెలులు గొల్వఁగ సుకేశియు మిత్రకేశియు ధననాథుతోఁట కేగినవిధంబు
పుష్పితచంపకభూమీరుహచ్ఛాయ ననవింటివేల్పు నోమినవిధంబు
వనవిహారేచ్ఛ వచ్చినవాని నొక్కచక్కనిరాకుమారుఁ జూచినవిధంబు
మరలి గేహము సొచ్చి విరహసంతాపవేదనలచే మిగుల నొచ్చినవిధంబు
విన్నవించిన విని దైత్యవిభులు గొంత। తడవు చింతించి కలన సుత్రాము విలుగఁ
వోలి మందరగిరి నున్న దుర్జయతకు। మారమణుఁ గాఁగ నారాకుమారు నెఱిఁగి. ౪౦.

క. అదివిజయంబు గైకొనె। నాదివిజబలంబు భగ్నమై పోవ నతం
డీదొరకు మత్తనూజల। నీ దొరకుట భాగ్య మనుచుఁ గృతనిశ్చయులై. ౪౧.

చ. కదళిక యిచ్చటం దడవుగా నిలువం బనిలేదు పొమ్ము వే
కదలి కలాపకుంతలలకంతుశరవ్యథ మాన మెల్లఁగ
క్కదలి కలంగకుండఁ దమకాంతునిఁ దెచ్చెద మన్న మాఱులే
కదలికఁ బెట్టుదున్ శుకపికాదుల నింక నటంచు వేడుకన్. ౪౨.

క. హేతిప్రహేతులకు నానాతి నమస్కృతులు చేసి నగరమునకుఁ దా
నేతెంచి తెలియఁ జెప్పె లతాతన్వులతోడఁ గూర్మితంద్రులపలుకుల్. ౪౩.

క. చెప్పిన నప్పలుకులు విని। తెప్పిలి సమ్మోదవారిధిం జంద్రముఖుల్
తెప్పలఁ దేలిరి నెచ్చెలు। లప్పుడు పల్లవితహృదయలై తమలోనన్. ౪౪.

గీ. ఇన్నివిధముల నీరాచకన్నియలకుఁ। గీడు చేసినమన్మథుకేతు వప్ర
యోజనం బయ్యె నెక్కుడు తేజి వ్యర్థ। మయ్యెఁ జాపంబు నిష్ఫలం బయ్యె ననుచుం.

శా. అంగంబుల్ హిమవారిచేఁ గడిగి రమ్యంబైనకూటంబులోఁ
బంగారంపుఁజెఱంగుదుప్పటములం బాటీరజంబాలచ
ర్చం గల్పప్రసవంబులన్ మణివిభూషారాజి నందంబుగా
శృంగారించిరి సంభ్రమంబున సుకేశిన్ మిత్రకేశిన్ సఖుల్. ౪౬.

వ. అంత నక్కడ హేతిప్రహేతులు తపోవనంబు వెడలి నిజతనూజామనోరథప్రా పణపరాయణులై చనువారు ముందట మీర లిద్దఱు నుద్దేశించి పోవుభూవల్లభుం డు వచ్చి యిచ్చట నున్నవాఁ డని యెఱింగించినభంగి నెలుంగించుకోకిలకులం బులచేత నభిరామం బైనకుబేరారామంబు దఱిసి తదభ్యంతరంబునం జూచినసం పంగినీడ నిన్నం దనకనుంగొన్నకన్నియలు నేఁడు క్రమ్మఱ వత్తు రనుచిత్తంబున విద్యారతుకప్రముఖసఖసమేతంబుగా నేతెంచి నిలిచినదుర్జయనృపాలహర్యక్షుని నిరీక్షించి. ౪౭.

సీ. ఆత్మజృంభణసమయం బయ్యె నని మూర్తిమంతుఁడై యున్నవసంతుఁ డొక్కొ
దివ్యోషదార్థ మేతెంచిననాకవైద్యులకవలోపల నొక్కఁ డొక్కొ
తమవనంబున వినోదంబులఁ దగిలి క్రుమ్మరురాజరాజుకుమారుఁ డొక్కొ
మాముద్దుఁగూఁతులు నోమినచోన సాక్షాత్కరించినపుష్పచాపుఁ డొక్కొ
కాక మందరకుధరోపకంఠవాహినీనివేశంబు వెలువడి నిన్నఁ బలెనె
హితపరీవారములతోడ నిచటఁ గేలి సలుపుదుర్జయనరపాలచంద్రుఁ డొక్కొ.

క. అని తమచిత్తంబుల భావన సేయుచు నికటమునకు వచ్చినవారిన్
మునివేషధారులం గనుఁగొని దుర్జయధరణిపాలకుఁడు మ్రొక్కుటయున్. ౪౯.

గీ. అతని దీవించి చంపకక్షితిరుహంబునీడ నాసీనులై ధరణీతలేంద్ర
యేమహాత్మునితనయుండ వెద్ది నీపు నామ మిచటికి రాఁ బని యేమి గలిగె. ౫౦.

చ. అనవుడు నవ్వి యేను వసుధాధిపశేఖరుఁ డైనసుప్రతీ
కునితనయుండ దుర్జయుఁడ ఘోరపరాక్రమసంపద న్నదిం
చిననృపసార్వభౌముల శచీపతిముఖ్యదిగీశవర్గమున్
మునుకొని గెల్చి పోవుచు వినోదము సల్పఁగ నిందు వచ్చితిన్. ౫౧.

సీ. ఇది నాతెఱంగు మీ రెవ్వరు మునులార వినిపింపుఁ డనిన నిట్లనిరి దుర్జ
యక్షితినాథ స్వాయంభువమనువుసూనులము హేతిప్రహేతులము మేము
లోకభీకరులమై నాకంబునకు దాడి వెడలి యింద్రాదుల విఱుగఁదోల
నాసుపర్వులు కలశాబ్ధికిఁ బోయి లక్ష్మీనాథునికి నమస్కృతులు చేసి
దేవ హేతిప్రహేతిదైతేయవరుల చేత నొచ్చినమమ్ము రక్షింపు కరుణ
నాజి మును కాలనేమిసహస్రభుజుల సంహరించినగతి వారి సంహరించి. ౫౨.

క. అని విన్నవించు సురలం। గనుఁగొని మధుకైతభారి కలన దనుజాలం-
దునుమఁగ నిదె వచ్చెదఁ బొం। డనుడు నమస్కృతులు చేసి హరిహయముఖ్యుల్.

క. సంతోషంబున మేరు।ప్రాంతంబున కరిగి హరిఁ గృపావంతు రమా
కాంతు నిజస్వాంతంబులఁ। జింతింపఁగ నంత మద్విజిత్వరబుద్ధిన్. ౫౪.

మ. హరి వచ్చె న్విబుధావనద్విగుణరంహస్ఫీతచేతోనురూ
పరయావాప్తికి నాల్గుటెక్కలు ధరింపంబోలు నాఁ గాంచనాం
బరకోణంబులు రెండువంకల నటింప న్మించు నాగారి నె
క్కి రణత్కంబురథాంగనందకగదాఖేలద్భుజస్తంభుఁడై. ౫౫.

గీ. ఇట్లు చనుదెంచి మాసైన్య మెల్లఁ గాల్చెఁ। బెక్కురూపంబులై విష్ణుఁ డొక్కరుండ
పట్టిమాఁకుల నొకదవజ్వాల దగిలి। వివిధముఖముల నీఱుగావించునట్లు. ౫౬.

క. అప్పుడు దైవికమునఁ జే। తప్పితి మిరువురము దేవతలు తలఁపులలో
నుప్పొంగుసమ్మదాంబుధిఁ। దెప్పలఁ దేలంగ హరి యదృశ్యుం డయ్యెన్. ౫౭.

చ. అదిమొద లబ్జనాభుని మహామహిమాఢ్యుని వేదవేద్యునిన్
బదిలముగా భజించిన సహాయము లేదని నిశ్చయించి త
త్పదసరసీరుహద్వితయభక్తివిలాసము నెమ్మనంబులం
బొదలఁగ నున్నవారము తపోనియమంబున నిన్నగంబునన్. ౫౮.

క. కిన్నరపతికేళీవని।కి న్నరవర నిన్న వచ్చి కీర్తింపుచు జో
క న్నియతి మరునిఁ గొలిచిన। కన్నియ లిరువురును మాకు గాదిలితనయల్. ౫౯.

సీ. ఆకన్నియలకు నాయకుఁడవుగా నీవు తగుదువు మాకు నత్యంతమిత్రుఁ
డగుసుప్రతీకమహారాజుసుతుఁడవు గాన శక్రాదిదిక్పాలవరులఁ
గలన గెల్చినపరాక్రమవంతుఁడవు గాన జనులకు భోగమోక్షంబు లొసఁగ
నోపినవారణాసీపురంబునకు భర్తవు గాన రోహిణీధవజయంత
కంతునలకూబరాదులకంటె మిగులఁ। జక్కనికుమారుఁడవు గాన జలనిధాన
వలయితాఖిలవసుమతీవర్ణితాభి। రామకీర్తివి గాన దుర్జయనరేంద్ర. ౬౦.

వ. ఇప్పుడు మదీయపుత్రమిత్రకళత్రాదు లిచ్చటికి ననతిదూరంబునఁ బాటలం బను
పురంబున నున్నవా రచ్చటికి వచ్చి పరిణయంబు గావలయు నన్న నన్నరనాయకుం
డు నిరాయాసంబునం దనమనోరథంబు సఫలం బగుటకుఁ బరమసంతోషభరిత
హృదయుం డై వారలవచనంబులు సబహుమానంబుగా నంగీకరించి ముందటఁ
బురంబునకుం జనుఁడు మీపిఱుందన యేనుం గదలి వత్తు నని వీడ్కొలిపి గంధ
పరంపరాసంపన్నంబు లైనపున్నాగంబులతోడ సదాగతివలమానంబు లైనపత్రం

బులతోడ ధూసరితాంబరంబు లైనపరాగంబులతోడ వశీకృతరాజహంసు లయిన సరసులతోడ నిరంతరచంచలాచంచలంబు లైనకదళికానికాయంబులతోడ సుమనోరథవిజయకరంబు లైనశిలీముఖంబులతోడ మందమందసంచారంబు లైనచామరంబులతోడ సకలస్థలసముద్దండంబు లైనపుండరీకంబులతోడ వివాహమహోత్సవంబు వీక్షింప యక్షేశ్వరోద్యానంబు వెనువెంట నేతెంచువిధంబున వివిధసైన్యంబులు గొలువ భద్రేభంబు నెక్కి పెక్కుతెఱంగుల మంగళాలంకారంబుల నొప్పు నప్పాటలనగరంబునకుం బోయి శుభముహూర్తంబున. ౬౧.

క. హేతికుమారి సుకేశిం బ్రహేతిసుత న్మిత్రకేశి నిద్వర సకలో
ర్వీతలపతి కళ్యాణంబై తత్కన్యకలం గొంచు నాహ్లాదమునన్. ౬౨.

క. బలభేదివిభూతి యని జలజభవాండంబు పగుల జయకాహళముల్
నలుగడల మొరయ సేనాకలకలములు బెరయ నరిగెం గాశీపురికిన్. ౬౩.

గీ. అరిగి సోదరు సుద్యుమ్ను నఖిలరాజ్యభారకునిం జేసి విద్యుత్ప్రభాతనూభ
వుండు నిశ్చింతుండై పుష్పకాండకేళిం దగిలి హేతిప్రహేతినందనలతోడ. ౬౪.

సీ. ఒకవేళ విహరించు నుత్పలాంబుజరేణుసంఛన్నకాసారసైకతముల
నొకవేళ విహరించు నుత్ఫుల్లమంజరీమంజులమాధవీమంటపముల
నొకవేళ విహరించు నుత్తుంగశశికాంతహర్మ్యశిరోగృహాభ్యంతరముల
నొకవేళ విహరించు నుజ్జ్వలమాణిక్యఖచితకేళీశైలకందరముల
జలకణంబులం జెమటలం జెలిమి చేయ నళిరవంబులం బలుకులు ననగి పెనఁగ
వెన్నెలలం జిన్నినగవులు వియ్యమంద జల్లగాడ్పులు నూర్పులు సరసమాడ.

క. ఈసరణి ధరణిపతియు విలాసవతీమణులు బహుకళానిపుణతలన్
వేసట లేక లతాంతశరాసనసుఖవార్ధి నోలలాడుచు నుండెన్. ౬౬.

క. కలహించుటయే రాత్రియుం గలయుటయే పగలు నయ్యెం గాని తలంపన్
గలనైన లేవు మఱి వారల హృదయాంభోజములకు రాత్రిం బగలున్. ౬౭.

గీ. అంత రాజహంసయాన సుకేశికిం బుట్టె సుతుండు సుప్రభుం డనంగ
గీర్వాణి మిత్రకేశికిం బుట్టెం దనూభవుండు సుదర్శనుం డనంగ. ౬౮.

శా. ఆపుత్రు ల్దనమానసంబునకు నాహ్లాదంబు గావింప ధా
త్రీపాలాగ్రణి దుర్జయుండు సకలద్వీపంబులున్ శిష్టర
క్షాపాండిత్యముతోడ నేలుచు దిశ ల్గంపింప నాఖేటక
వ్యాపారస్పృహ నొక్కనాఁడు చతురంగానీకినీయుక్తుండై. ౬౯.

వ. వెడల నుద్యోగించునవసరంబున మందురాగారంబుననుండి ఘనాఘనస్తనితగంభీర హేషాఘోషంబునం గిరాళింప నుపలాలనవాక్యంబుల మస్తకింపుచు నుభయపా

ర్వంబుల వాగెలు పట్టి సాహిణులు వెంట రా నిరాయాసభక్ష్యమాణవిపక్షప్రతాపంబురూపంబున ముఖలీనహేమఖలీనంబు మెఱయ నెఱయ వాతోడ రయంబునం దొరయ సమర్థంబు గాదని పవమానంబు నవమానంబు చేయుచు నుమియునుమ్మి భంగి ఫేనభంగంబు దొరుగ నిరుగడల వైచినధవళచామరంబులం దనకు నీడు గారు మీరు తొలంగుం డని సాభినయంబుగా నిరసించులీల వాలంబు సళింప నిలింపతురంగమంబు నిజకులోత్తమంబు గావునఁ దత్తురంగంబు నంబుధిమథనసమయంబునఁ గుంటుపఱచినకంటకుం డని బలిం గిట్టిమట్టి రసాతలంబు భేదించువిధంబున మహీభాగంబు త్రవ్వునగ్రిమచరణంబు బిత్తరింప భరింపరానిఖురాఘాతంబుల మదీయ ఫణంబులు నొప్పింపకు మని పదంబునం బెనంగి భుజంగపుంగవుండు దీనవచనంబులఁ బ్రార్థించుతెఱంగున నంగదంబు మ్రోయఁ బాయక వినోదించువీరలక్ష్మికి మందిరం బగునరవిందంబుచందంబునఁ దలాటంబు లలాటపరిప్రదేశంబునఁ బ్రకాశింప జనంబులు కనుంగొని తీవ్రధారావిహారంబున లోహసంఘటనంబున మనోహరచ్ఛాయావిశేషంబున మేఖలాభిరమ్యంబున సౌమ్యం బగుంగాక యేమి పరుల చేతఁ బట్టుపడుటయు నిరంతరంబు నొరనై మెఱయ కుండుటయు గాలిమిడిచెంతలం దిరుగుటయు విక్రమంబుఁ జూపెడునెడ వడంకుటయుఁ గలఖడ్గంబు ఘోరాజులకు నిట్టిహయరత్నంబుకరణి విజయకారణంబు కాదని బహుముఖంబులం బ్రశంసింప సమ్ముఖంబునకు వచ్చి నిలిచినఁ గుందశరదిందుపురందరమదావళధవళవర్ణంబును నూత్నకర్ణంబును నిర్వక్రపరాక్రమకేసరికిశోరధూర్తంబును శుభావర్తంబును విజితవైనతేయసత్త్వమహత్త్వంబును దేవత్వంబును చారుపాతిమానకాయంబును సముజ్జ్వలచ్ఛాయంబును సౌగంధికసగంధగంధంబును దృఢసంధిబంధంబును మత్తమయూరసమానయానంబును సంభృతాభిమానంబును దుందుభిగంభీరస్వరంబును నిష్ఠురఖురంబును వనాయుజోత్పన్నంబును సర్వలక్షణసంపన్నంబును నైన జవనాశ్వంబు నెక్కి దిక్కులు పిక్కటిల్లుచుండ సురవిమతహృద్దమితపురభిడ్డమరుసహచరభయదఢక్కానకహుడుకాపటహధ్వానంబులు చెలంగ సుభటపదఘట్టనంబుల శేషఫణంబులు నలంగ వారణాసీనగరంబు నిర్గమించి మహాగహనంబునకు నడచె నప్పుడు. ౭౦.

క. వెలువడియె వీటినలుదిక్కులఁ గుక్కలు ప్రోగు లురులు కొమ్ములు బద్దం
గులు పంచెపోటు లమ్ములు వలలు తెరలు దీమములు సివంగులబోనుల్. ౭౧.

సీ. కదలిరి కొందఱు ఘనతరస్కంధభారంబులఁ దగుతమాలంబు లనఁగ
నడచిరి కొందఱు నర్తితభయదహేతులతో హాలాహలానలము లనఁగ

జరగిరి కొందఱు సంభృతకఠినశృంగములతో నంజనాగంబు లనఁగ
వెడలిరి కొందఱు వికరాళశరపరంపరలతో విలయాంబుధరము లనఁగ
చల్లడంబులు నొడదోళ్ళుఁ జలిదికూళ్ళ। చిక్కములు మత్తబిళ్ళలచెప్పుజోళ్ళు
సెలసువిండ్లును మొదలుగాఁ గలవి దాల్చి। నల్లచాయలమేనులభిల్లవరులు. ౭౨.

చ. చలమరి సూడుబంటు గరసాన మిటారి కటారికాఁడు బె
బ్బులి సురగాలి చోర బలుబూతము కాలరి కారుచిచ్చు కు
క్కలగరికట్టు వాపెటులుగం డనుపేరులకుక్క లందలం
బుల నరుదెంచె సింగములపోలిక భూతలభర్త వెంబడిన్. ౭౩.

క. ఈపగిది నృపతి మృగయా। వ్యాపారంబునకు వలయువారిం గొని సే
నాపరివృతుఁడై విపినస।మీపమునకుఁ బోవ ద్రొక్కి మృగయవరేణ్యుల్. ౭౪.

సీ. ఎలయించి వేల్పుఱేఁ డెక్కు నేనుఁగు నైన నోవంబులోపలఁ ద్రోవఁ గలము
పొంచి వెన్నుం డెక్కు పులుఁగురాయని నైన నిడుపుజిగురుగడఁ బొడువఁ గలము
ఎలవెట్టి జము డెక్కు నెనుబోతు నైనను విడిచివాటునఁ బడ వేయఁ గలము
తెమలించి గాలి యెక్కు మెకంబు నైనను బలుగాలువల దీర్చి పట్టఁ గలము
కాళి యెక్కు గరాళిసింగంబు నైన। మరపులోఁ గల మొకయింతమందు పెట్టి
మాట లేక వేయు నేటికి మమ్ముఁ జూడు। మనుచుఁ బంతంబులాడికారడవిఁ జొచ్చి.

క. అటవీస్థలమున భైరవు। కటి నుండెడురుండమాలికలచందముగా
నటదవిరళ నానావిధ।పటఖండం బైనపోఁగువాఁటిరి కలయన్. ౭౬.

క. వరుణుఁడు దుర్జయధరణీ। వరునాజ్ఞకు వెఱచి మృగనివారణమునకున్
బురకొలిపి శరధు లెత్తిన। తెర లనఁ దెర లెత్తి రఖిలదిగ్భాగములన్. ౭౭.

క. వ్రీలనివల లొడ్డిరి హే।రాళముగా లోకపాలరమణులు మృగయా
లీలఁ గనుఁగొనఁగఁ జేసిన। జాలకజాలములు గలదిశాభిత్తు లనన్. ౭౮.

క. ధారుణి నోదము లహిపా।గారంబులు మోవఁ ద్రవ్వి కప్పిరి బహుమా
యారచనాపరతంత్ర। క్రూరజనులకపటహృదయగోళము లనఁగన్. ౭౯.

వ. మఱియు వలయుతావుల వేఁటకుఁ దగినపరికరంబులు నిలిపి ఘోరభేరీభాంకారం
బులు నిస్సాణధణధణంకారంబులు ఝల్లరీఝుంకారంబులు కాహళక్రేంకారంబులు
ధనుర్జ్యాటంకారంబులు కంఠహుంకారంబులు నొండొండ మెండుకొని బ్రహ్మాండ
ఘాండంబులు పగుల్ప ననల్పసంరంభంబున జోఁపుపెట్టిన జెట్టులికి తలఁకి తెంకి
పట్లు విడిచి కదుపులు కదుపులై పఱచి పుణ్యావసానంబున నరకకూపంబునం

గూలుపాపపంకమలినాత్ములచందంబున నోదంబులం గూలుకోలంబులుం బరమ
జ్ఞానవైకల్యంబున మోహబంధంబునఁ దగులుపురుషులతెఱంగున వలలం దగులుశా
ర్దూలంబులు మదనాతురత్వంబునఁ బరస్త్రీలకటాక్షంబులఁ జిక్కువడుజారుల
విధంబున నురులం జిక్కువడుకృష్ణసారంబులు మాత్సర్యంబున బెట్టిదంపుజగజెట్టి
పటుభుజార్గళంబున వ్రేసినం ద్రెళ్ళుమల్లులకైవడిఁ జేటకొమ్ముకొట్టినఁ జుట్టుకొని
త్రెళ్ళుదుప్పులును నిష్ఠురత్వంబున మర్మోద్ఘాటనంబులైనమాటలు హృదయంబు
నాటి నొచ్చువారిలాగున మారమ్ములుగాడి నొచ్చుమన్నుబోతులును నైవన్యసత్వం
బులు పెక్కుదిక్కులం బెక్కుసాధనంబులకు లోనైన నవ్వేఁటకాండ్రు మేరాఁ
గోలల నూఁది యిట్టట్టు గదలనీక ప్రాణంబులతోడన పట్టి కట్టియు వలలకుం జో
రక కెలంకుల కుతికినం గఱకులమ్ముల నెఱకలు దూల నేసియు రేఁగి ప్రాఁగువెలికిఁ
గుప్పించి దాటునెడఁ దప్పకుండ భిండివాలంబులఁ బదంబులు ఖండించియు మరలి
గద్దరితనంబున గద్దించిన నుద్దవడిం గదిసి పందిపోట్లం బొడిచియు దిగులు గుడిచి
నలువంకలకు జడియ నడిదంబుల డగ్గఱి నఱికియు నెప్పట్టునం బట్టువడక పదు
వెత్తినఁ దత్తరంబున వెంటాడించి విడిచివాట్ల వ్రేసియు ముట్టిపాటునం గలను
వెట్టినఁ బట్టెడలు విడిచి గట్టువాసారమేయంబుల నుసికొలిపియుఁ బొదులువిచ్చి
పొదలు సొచ్చి లాసినం గాసిలి చుట్టుముట్టి చొరకొట్టి సబళంబులం గ్రుమ్మియు
బహుభేదంబులైనమృగయావినోదంబులు చూపినఁ బ్రమోదించి మేదినీనాయకుం
డు మృగవధకుతూహలాయత్తచిత్తంబున వేటలాడుసమయంబున. ౭౦.

గీ.- ధరణిపాలునికరవాలధారఁ ద్రెవ్వి। నెత్తురులఁ దోఁగి మత్తకంఠీరవంబు
పడియె నతనిభుజప్రతాపంబుచేత। నావృతంబైనరిపురాజియశము వోలె. ౭౧.

క. లాఘవమున విభుఁ డేయున। మోఘాస్త్రము వడఁకె మణిసముజ్జ్వలపుంఖం
బై ఘోరభల్లుకము పై। మేఘములోఁ జంచలించుమెఱుపును బోలెన్. ౭౨.

గీ. జనవిభుఁడు నాట సవ్యాపసవ్యగతులఁ। దిరుగుచో గర్లతూపులు బరులు రెంటఁ
గట్టి కనుపట్టె ఱెక్కలు గలమహామ।హీధ్రంబువిధంబున నేకలంబు. ౭౩.

క. భూలోకభర్త గడగొని। ఫాలస్థలి వ్రేయఁ జేసె భాంకరణం బా
భీలముగా దర్పితశా।ర్దూలము కోణాగ్రనిహతదుందుభి వోలెన్. ౭౪.

గీ. ఇట్లు తనబాహువిక్రమ మెల్లవారు। చూడ విద్యుత్ప్రభాతనూజుఁడు బహుప్ర
కారముల వేట లాడుచు వీరులైన। మానధనులకు రాజకుమారులకును. ౭౫.

చ. సెలవులు వెట్టఁ గ్రోల్పులికిఁ జేయిడి ముప్పిడి గుప్పశౌర్యవం
తులఁ గని కర్దముల్ బిగియ నొక్కి వరాహము నెక్కువీగ్వవథ

తులఁ గని లేటివెంటఁ బడి దుత్తెదుమేరన పట్టు వేగవం
తులఁ గని మెచ్చి లేనగవుతోడ నభీష్టము లెల్ల నిచ్చుచున్. ౮౬.

క. కొంతవడి నిలిచి వారల। పంతంబులు వినుచుఁ జల్లపడు వేళకు న
క్కాంతారమునం గలమృగ।సంతతి వధియించి వేఁట చాలించుటయున్. ౮౭.

సీ. కలిగెఁ బో నెమ్మది వలసినవంకలఁ దిరిగి మేయఁగ హోమధేనువులకు
కలిగెఁ బో కరిగంటి గానియెన్నులతోడ నారంగఁ బండ నీవారములకు
కలిగెఁ బో పొదలుచుఁ గలయఁ దీఁగెలువాఱి ముదురనూరఁగఁ గందమూలములకు
కలిగెఁ బో కలఁగక కమలసౌగంధికసంపద చూపఁ గాసారములకు
ననుచుఁ బలికిరి జను లప్పు డవ్విభుండు। పక్కణంబులశబరాధిపతులచే ను
పాయనంబులు గొనుచు సపారపల్లి।వప్రసూనఫలద్రుమావళులు గనుచు. ౮౮.

క. సందళితకుసుమసౌరభ।తుందిలమందానిలము లెదుర్కొనఁ దురగ
స్యందనకరిభటసేనా।సందోహముఁ దాను దిరిగి చనుసమయమునన్. ౮౯.

సీ. కదలుపాదపములు కల్లోలములు గాఁగ విరులమంజరులు పెన్నురువు గాఁగ
హోమధూమంబులు జీమూతములు గాఁగ ధవళాక్షతములు ముత్యములు గాఁగ
దేవపూజావితర్దికలు దీవులు గాఁగఁ గ్రతుహవ్యవాహ మౌర్వంబు గాఁగఁ
బర్ణశాలలు గూఢపర్వతంబులు గాఁగఁ జదువులు సహజఘోషములు గాఁగ
తూలఁబట్టిననీర్కావిదోవతులు ప్రవాళలతికలు గాఁగఁ గైవల్యలక్ష్మి
పుట్టినిల్లై సుధాంభోధి వోలె నిత్య। మహిమముల మించుపుణ్యాశ్రమంబుఁ గనియె. ౯౦.

క. అందు ననుదినమూ సంయమి।నందను లేతెంచి వేఁడినం దరువులమీఁ
దం దిరుగుచు నుండి సమి।త్సందోహము లంది యిచ్చు శాఖామృగముల్. ౯౧.

క. శీతలమహీరుహచ్ఛా।యాతలకల్పితవితర్దికాసీనవటు
వ్రాతము గుణియింపఁగ శుక।పోతంబులు పనసకవలు పోయినఁ జెప్పన్. ౯౨.

క. చెంగట నుద్గాతలఁ గూ।డం గించిన్మాత్రమును దడంబడక సము
త్తుంగస్వరములఁ బికములు। సాంగముగాఁ జేయు దేవతాహ్వానంబుల్. ౯౩.

క. చూపులఁ గని తల్లులసవి। చాపలమునఁ జేరి హరిణశాబము లజ్జుల్
చాపఁగ దూర్వాంకురములు। మేపుదురు శరీరములు నిమిరి మునివనితల్. ౯౪.

గీ. అడుగులకు మడ్డు లొత్తెదు నవని యనఁగ। బదనఖజ్యోత్స్న ముందటఁబర్వఁజూని
మందయానలు పోయెదుదుర్ బిందియల జాలంబు గొని వచ్చి బృందావనంబులకును.

గీ. వాహినులఁ గ్రుంకి తపసులు వచ్చు వేళ। విడిచి దోవతు లార విప్పినఁ దమంత
మింట నేతెంచు ముక్తికామిని వరింపఁ। బోవుచోఁ బట్టునల్లభంబులవిధమున.

గీ. కానను బులింఁ బుట్టినకూన పూరి। మేయు నో టను సామెత మిథ్య గాఁగఁ
బులులు సైతము పొల మాని పూరి మేయు। నున్న దుష్టమృగంబుల నెన్న నేల.

సీ. దళము లాహారపాత్రంబులు రచియింపఁ బదను దప్పెడు నని ముదుర వెఱచు
తావి పోయెడు నని దేవతాపూజావసరముదాఁక విరులు విరియ వెఱచు
నతిథిభిక్షుక నల్పు మా నని పిందె లాగఁగఁ బండ కొకటియు రాల వెఱచు
తపము సల్పెడువారు తపనదీధితులఁ గందెద రని నీడలు దిరుగ వెఱచు
నాఱవైచిన వ్రేలుచు నహరహంబు। నుపరిభాగాంతరంబుల నున్న నార
చీర లేపాటి బెడఁకినఁ జిరుగు ననుచు। విటపము కదల వెఱచు నుర్వీరుహముల.

మ. ఫలముల్ గోరక హోమముల్ సలుపుచుం బ్రత్యక్షవైశ్వానరుల్
వలె గాన్పింతురు తాపసుల్ నిరుపమస్వాహాస్వధాకారర
క్తులు నానానియమాధ్వరాజ్యమహిమోత్తుంగుల్ జగత్పావనమి
త్రులు తేజోభరితుల్ సదాశివతనుల్ తుష్టామరాధీశ్వరుల్. ౯౯

వ. ఇట్లు సకలజనవర్ణనీయానుభావభవనం బైనపుణ్యవనంబు చొచ్చి యిచ్ఛ నచ్చెరువు
వంది వందిబృందస్తుతపురందరాదినిర్జరదుర్జయుండు దుర్జయుండు పురోభాగంబున
దివాకరకరదురవగాహశీతలచ్ఛాయామహీరుహంబుక్రింద హృదయాలవాలంబున
మొలచి కలయంబర్వినకారుణ్యలతావితానంబుల తెఱంగున గెంజడలు రంజిల్ల నిబిడం
బుగా నావరించినసాత్త్వికగుణంబురీతి శరీరంబున భసితంబు గనుపట్ట నిరంతరపుర
శ్చరణచాతుర్యంబున మెప్పించి పుచ్చుకొన్న మంత్రసిద్ధవధూకంఠహారంబు లేవ నక్ష
మాలిక హస్తాంబుజంబున మెఱయఁ దపోధనాధిక్యంబునం గోటికిం బడగ యెత్తిన
విధంబున బద్ధకాపీనం బగుదండంబు సకాశంబునం బ్రకాశింపఁ బరబ్రహ్మమయుం
డైనతన్ను సేవింప సకలపుణ్యతీర్థంబులు సంగ్రహించి సూక్ష్మరూపంబు వహించి
వచ్చినకమలభవాండంబుచందంబునం గమండలువు దండనుండ శిష్యగణంబునకుఁ
బరతత్త్వబోధంబు చేయువాని మహామునిప్రముఖు గౌరముఖుం గని సాష్టాంగ
దండప్రణామంబు లాచరించి నిలిచిన నమ్మునీశ్వరుండు యథోచితప్రకారంబున
నర్ఘ్యపాద్యంబు లిచ్చి కుశలం బడిగి భూపాల మాపాల నేఁడు నీవు నైన్యసమే
తుండవై వసియించి మజ్జనభోజనంబులవలన మృగయాపరిశ్రమంబు దీర్చుకొని
చను మని పలికినం గోపించి సుప్రతీకనందనుండు డెందంబున. ౧౦౦.

క. తా నెటువలెఁ బెట్టెడునో। నానావిధభోజనములు నాకు నసంఖ్యం
బైనమహాసేనకు నిఃకాననమున మౌని గన్నుగానఁడు సుమ్మీ. ౧౦౧.

గీ. సైన్యములు డస్సె నపరాహ్ణ సమయమయ్యె। నిందునొకపూఁటనిలిచిన నేమిదప్పెఁ
జూత మీతాపసునివట్టియేతు లంచు। నృపతి విచారగింపంగ నియ్యకొనిన.

చ. బలము లపారముల్ ధరణిభర్తయుఁ బర్యటనంబువంక నాఁ
కలిఁ గొనినాఁడు వేగిరమె కావలె భోజన మెట్లు గూడు నీ
కళవళ మింక నేల హరి కామితసంపద లిచ్చుభక్తవ
త్సలుఁడు గలండు నాకు నని సంయమిరాజు తదర్చనార్థమై. ౧౦౩.

ఉ. గంగకు మందగంధవహకల్పితనర్తనతారతారతా
రాంగకు గర్భపూర్ణమకరందహిరణ్మయసారసారసా
రంగకు బాలసైకతనిరంతరఖేలనచక్రచక్రచ
క్రాంగకుఁ బోయి శ్రీహరి దయానిధిఁ గీర్తన చేసె నచ్చటన్. ౧౦౪.

క. అని చెప్పిన విని యేవిధ। మునఁ గీర్తన చేసె గౌరముఖమౌని జనా
ర్దను నానతి యిమ్మన ని। ట్లని పలికె వరాహదేవుఁ డవనీసతికిన్. ౧౦౫.

మ. జలరూపాయ చరాచరాత్మకజగత్సంస్థాయ లక్ష్మీమహీ
లలనేశాయ కరాళకాళియఫణాలాస్యాయ దేవోత్తమా
య లయోత్పత్తివివర్జితాయ సుజనాయత్తాంతరంగాయ కే
వలకారుణ్యకటాక్షవీక్షణపరీవాహాయ తుభ్యం నమః. ౧౦౬.

వ. మఱియు నోంకారంబు నీవ భూర్భువస్స్వరాదిలోకంబులు నీవ విశ్వప్రపంచంబు నీవ నీవలన ఋగ్యజుస్సామాథర్వణంబులు స్మృతులు శాస్త్రంబులు వృక్షంబు లోషధిపశుపక్షిమృగకీటకప్రముఖంబులు జన్మించె నిట్టినీమహత్త్వంబు దెలియ నశక్యంబు దేవా యిప్పుడు మదీయాశ్రమంబునకు దుర్జయుం డనునృపాలుం డపార చతురంగంబులతోడ నభ్యాగతుండై చనుదెంచె నారాజునకు నాతిథ్యంబు సేయు సామర్థ్యంబు లేదు తృణగుల్మప్రముఖంబు లైనవానిలోన నెట్టిది ముట్టి నది చతుర్విధాన్నంబులుగా మానసమున నే నెద్ది గావలె నని తలఁచిన నదియు నయ్యెడు నట్లుగా ననుగ్రహింపు మని సంస్తుతిపూర్వకంబుగాఁ దనమనోరథం బెఱింగించిన.

క. శతకోటిదహనవిధురవి। శతకోటిప్రభల గెలువఁ జాలినపరమ
ద్యుతి పరిఢవింప లక్ష్మీ। పతి కరుణారసపయోధి ప్రత్యక్షుండై. ౧౦౭.

మ. అనవద్యవ్రతశీల నీకు నిది యిష్టావాప్తి గావించుఁ బ్రా
ర్థనమాత్రంబున నింద మంచు నొకరత్నం బిచ్చి నీరేజలో
చనుఁ డంతర్హితుఁ డయ్యె గౌరముఖుఁడున్ సంతోషనిర్మగ్నుఁడై
చనుదెంచెం దనపర్ణశాలకు హవిస్సౌరభ్యధారాళికిన్. ౧౦౮.

గీ. ఇట్లు చనుదెంచి మణికి ననేకవిధము। లైనపూజలు గావించి ప్రార్థనంబు
మున్నుగా హస్తములు మోడ్చి మునికులావ। తంసమంతర్గతంబునఁ దలఁచుటయును.

సీ. గోమేధికంబులకుట్టిమంబులతోఁ గిరీటిపచ్చలవితర్దికలతోడ
పద్మరాగములకంబములతోఁ బుష్యరాగములసోపానమార్గములతోడ
నీడాడునీలాలగోడలతో ముక్తికంబులసోరణగండ్లతోడ
వజ్రాంకురంబులవలభులతోఁ బ్రవాళంపులకప్పుపలకలతోడ
శీతకరోపలసాలభంజికలతో వి। డూరమణికేతువులతోడ నీరజాప్త
బింబచుంబిసువర్ణకుంభంబు లైన। నిలువుమేడలు గలిగి సంఖ్యలకు మిగిలి. ౧౧౧.

మ. హరివాణంబులు గిన్నియల్ పడిగముల్ హస్తావళుల్ పీఠముల్
గరిటెల్ గిండ్లును దట్టలొడ్డికలు గంగాళాలు పింగాండ్లు ఘు
ర్ఘరికల్ బిందెలు కొప్పెరల్ మొదలుగా గాంగేయమాణిక్యభా
స్వరముల్ కోటులు గ్రక్కునం బొడమెఁ దత్సౌధాంతరాళంబునన్. ౧౧౨.

క. నేలలసుత్తడువులతోఁ। గీలితశృంఖలము లైనకీలకములతో
నాలానంబులతో గజ। శాలలు ప్రభవించె నతివిశాలలు పెక్కుల్. ౧౧౩.

గీ. కట్టుగొయ్యలతో నడుగాళ్ళతోడ। రక్షణార్థమయూరమరాళమేష
బలిముఖప్రముఖములతోఁ బంచవర్ణ। రజ్జువులతోడ బహుమందురలు జనించె. ౧౧౪.

మ. కలహంసంబులతో రథాంగములతోఁ గల్హారనీరేరుహో
త్పలధారాళమరందపానమున మత్తాగొన్నరోలంబప
ఙ్క్తులసౌభాగ్యముతో ననేకములు ప్రాదుర్భావముం బొందెఁ జం
చలకల్లోలఘటాకణప్లుతమరుత్సంచారకాసారముల్. ౧౧౫.

మ. నలువంకన్ మలయానిలాంచలముచే నర్తించుపూధూళితోఁ
గొలఁదుల్ మీఱు ఫలావళుల్ మెసఁగుచున్ గ్రొమ్మావులం బల్కుచి
ల్కలతోఁ గోకిలకామినీకలకుహూకల్లోలకోలాహలం
బులతోఁ బుట్టె ననంతముల్ సుఖకరంబుల్ కేలికాంతారముల్. ౧౧౬.

క. ఇవి మొదలుగా నృపోచిత। వివిధైశ్వర్యములతోడ విలసిల్ల శచీ
ధవనగరముకరణి ముని। ప్రవరునిపుణ్యాశ్రమంబు పట్టణ మయ్యెన్. ౧౧౭.

క. ఆకృతకపురిం గనక। ప్రాకారము దిరిగి వచ్చె ఫణిరాజఫణా
నీకమణిరుచులు మిన్నులు। ప్రాఁక నగాధంబు లైనపరిఖలతోడన్. ౧౧౮

గీ. అపుడు గౌరముఖుండు నరాధినాథుఁ। బిలిచి నీసైన్యములు నీవు వలసినెడల
విడియుఁ డీమందిరంబుల వేగ మీరుఁ। బరిజనంబుల రప్పింతుఁ బనులు సేయ.

వ. అనిన విని కుతూహలంబున మిహిరమండలనిరోధిగృహస్థాపితవళ్కికరోపలచ్ఛవిచ్ఛా
ళితనక్షత్రపథశ్యామికంబును విశాలైకవింశతిభూమికంబును వాతాయనవిరతాయ
మాననానావిధధూపవాసనాసనాథంబును నైనసౌధంబు ప్రవేశించి దుర్జయుండు
నిజానుజుం డైనసుద్యుమ్ను విలోకించి యథోచితస్థానంబుల సైన్యంబుల విడియింప
నియమింప నయ్యువరాజుశాసనంబున యుగ్యంబులపగ్గంబు లూడ్చి కేతనాత
పత్రంబులు తొలంగించి ధనురాదివివిధసాధనసహితంబులు గా నరదంబులు పది
లంబులు సేయుసారథులమిథఃకథనంబులు రంచెలు డించి కదళికాకుథకంఠరజ్జు
ఘంటిక ప్రచ్చి తోత్రాంకుశహస్తులై సాహిణంబులకుఁ దెచ్చి గంధసింధురంబుల
నాలానంబుల బంధించుమావుతులయితరేతరాలాపంబులు పొట్టపట్టెడలు విడిచి
పల్లంబుల వలయు నెలవులం గట్టి మెత్తలార్చి కళ్లెంబులతోన తురంగంబుల మందు
రాగారంబులకుఁ దివియువాహకులపరస్పరభాషణంబులు రమ్యభవనంబులు
సొచ్చి మండలాగ్రభిండివాలముసలముద్గరపరశుపట్టిసప్రముఖనిఖిలాయుధంబులు
ఖేటకంబులు హాటకభిత్తిభాగంబులం జేర్చుపదాతిజనంబులయన్యోన్యవచనంబులు
గలయం బెరసి జంఝూపవనఘూర్ణమానార్ణవంబుకలకలంబులం గలకలం బ్రబల
సించె నాసమయంబున. ౧౨౦.

క. గౌరముఖుఁడు మందస్మిత। గౌరముఖుం డగుచు మానికము గామితముల్
చేరు వఱుప నానృపతికిఁ। జేరువ నిడి వాసుదేవుఁ జింతించుటయున్ ౧౨౧.

సీ. భృంగారకములు సంపెంగనూనియలు గంధామలకములు దివ్యాంబరములు
తాళవృంతములు నద్దము లడపంబులు తొడవులు జిలుఁగుపావడలు విరులు
పన్నీరు కస్తూరి పచ్చకప్పురము గంధము చాదు జవ్వాది తట్టుపునుఁగు
రవలపావలు చామరంబులు రత్నకంబళ్ళు నీరాజనభాజనములు
మొదలుగాఁ గలవస్తుసముత్కరములుఁ। గరముల ధరించి వెడలిరి సరసిజాక్షు
లాధవళరత్నగర్భంబునందుఁ బూర్ణ। చంద్రబింబంబువలన నచ్చరలు వోలె. ౧౨౨.

గీ. రసము లన్నియు శృంగారరసము గాఁగఁ। జేసి మాణిక్యమునను రాజీవనయన
లివ్విధంబునఁ బుట్టి మహీమహేంద్రు। సమ్ముఖంబున నిలిచి తచ్ఛాసనమున.

సీ. ఒకవిలాసిని నకనక నైనకౌను గంపింపంగ నంటె సంపెంగనూనె
యొకతె లేమ చెమట పయోధరంబుల కెలంకులఁ దోఁపఁ గుంకుమ నలుఁగు పెట్టె

నొకబాల కడయంబు లొయ్యనొయ్యన పలుకంగ గంధామలకంబు వెట్టె
నొకతన్వి దోర్మూలయుగళంబురుచులు మిన్నులు ప్రాకఁ బన్నీట జలకమార్చె
నొకచకోరాక్షి నిజకరద్యుతులు మీఁదఁ । గప్పి చంద్రికవన్నియ గాఁగ దుప్ప
టమునఁదడియొత్తెనొకహంసగమనసురటి । విసరుచునఖాగ్రమున నాఱవిప్పె నెఱులు.

క. ఒకరమణి యిడియె వస్త్రము । లొక భామిని భూషణంబు లొసఁగెను గంధం
బొకయింతి యిచ్చె నంతట । ముకురం బొకచంద్రవదన ముందటఁ బెట్టెన్. ౧౨౫.

గీ. అవనిపాల నీకు నన్య తేజంబులు । బడసివేఁత లనినపగిదిఁ బడిసి
పొఱిఁ జల్లి రబ్జపత్రేక్షణలు పళ్లెరములలోనిపద్మరాగమణులు. ౧౨౬.

క. వనితాజనంబు లివ్విధ । మునఁ దనకు బహూపచారములు సలుపంగా
మనుజేంద్రశేఖరుఁడు గై । కొనుచున్ మణిపీఠిమీఁదఁ గూర్చున్నతఱిన్. ౧౨౭.

సీ. సరసిజద్వయముపై మెరయుతుమ్మెదపిండువలెఁ గాళ్లగజ్జెలు గులకరింప
కంతునిబాణంబుగరిచందమునఁ బింజె లిడుచుఁ గట్టినచీర గుదుసుపడఁగ
హిమము గప్పినరథాంగములచందమునఁ గంచెలలోని మెఱుఁగుఁజన్నులు చలింప
చదలఁ బ్రాఁకినయొఱసంజభావమునఁ గ్రొమ్ముడిమీఁదఁ జెంగావిముసుఁగు నినుప
సంగముల గీత మర్థంబు హస్తముల దృ । గంచలంబుల నాకూత మంఘ్రిపల్ల
వములఁ దాళంబు దెలియ మార్గమున దెలిసి । ముద్దియలు కొందఱాడిరి మోహనముగ.

క. హరిణీనయనలు కొందఱు । మెరయించిరి కాలమానమునకున్ వీణా
మురజపణవఢక్కాఝ । ల్లరికాఝర్ఝరులు ద్రుతవిలంబితగతులన్. ౧౨౯.

క. నాళీకముఖులు కొందఱు । సాళగసంకీర్ణశుద్ధసరణి మెఱయఁ గా
నాళతులు సేసి పాడిరి । తాళగతులు మంద్రమధ్యతారశ్రుతులన్. ౧౩౦.

వ. తత్సమయంబున. ౧౩౧.

చ. అతివినయంబునన్ సరసిజాక్షులు కొందఱు పళ్లెరంబు పె
ట్టితి మని పిల్వఁగా బడిబడిం జనుదెంచినవారి వెంట న
ద్భుతకరనృత్తగీతరసపూరపరిప్లుతమానసంబుతో
హితపరివారముల్ గొలువ నేగి మహీపతి భుక్తిశాలలోన్. ౧౩౨.

సీ. కట్టినచీనాంశుకంబులపింజెలు మెరయుమట్టెలమీఁద విరియఁబడఁగ
నాణిముత్తియములహారగుచ్ఛంబులు చన్నుగుబ్బలమీఁదఁ జౌకళింప
తులకించువజ్రకుండలములు మెఱుఁగుఁజెక్కులమీఁద నిండువెన్నెలలు గాయ
హరివాణములమీఁదఁ గరకంకణములదీప్తులు పదార్థంబులతోన తొరఁగ
నిందువదనలు వడ్డింప ఋషిమణిప్ర । భూతపరిపక్వబహుభక్ష్యభోజ్యలేహ
చోష్యపానీయములచవిఁ జొక్కిచొక్కి । సారెసారెకుఁ బొగడుచు నారగించె.

క. క్షితిపతి కిట్లు చేసిన । గతి నతిసౌఖ్యాన్వితములుగాఁ బరిజనసం
తతికి విని ర్మించె యతి సు । కృతి మజ్జనభోజనాదికృత్యము లెల్లన్. ౧౩౪.

క. వెండియు నమ్మణిలోపల । నుండి జనించినయథావిధోచితసేవా
పాండిత్యంబులు గలిగిన । కొండికప్రాయంబునరులు కోటులసంఖ్యల్. ౧౩౫.

సీ. కలిపి తెచ్చినజీవనలు జమ్ము పిప్పలదళములు భద్రకుండాలములకు
కవణంబు పసిఁడాలు గఱికె భోజనము సెనగలు గుడములు గంధర్వములకు
నింబప్రవాళభారంబులు కోమలకంటకాంకురములు గరభములకు
చక్కఁగా నఱికినజాడుచొప్పలు నులువలపిష్టములు బలివర్ధములకు
పచ్చినంజుళ్ళు గమ్మనిపాలు గూడు । సారమేయంబులకుఁ గడుపారఁ బెట్టి
యెవ్వరికి నేమి వలె నవి యెల్ల నిడుచు । నిఖిలజీవులఁ దృప్తిఁ బొందించిరంత.

చ. మునికులచక్రవర్తికిఁ బ్రమోదముగా మణి చేయుచిత్రముల్
గనుఁగొని దానికిన్ సమముగామి యెఱింగినభంగి సిగ్గునం
దనమణిఁ బాఱవైచె నిది దప్పదు నాఁ బడియెన్ సరోజినీ
వనవిభవావలంబము దివాకరబింబము పశ్చిమాంబుధిన్. ౧౩౬.

క. అకరువులమచ్చులగుది క । ర్ణికాసువర్ణంబు మధుపనికషము గలత
మ్మికవిలసంచి దివసవై । శ్యకులాగ్రణి వాయి గట్టె సంధ్యావేళన్. ౧౩౭.

చ. ఎడపనికూర్మితోడ రమియించి వృథా కలహించి పాసి పో
యెడుతఱిఁ గామినీకరగృహీతపటాంచలుఁడైనభర్తకై
వడి మునుమాపుదాఁక మనువారి యభీష్టము గాఁగ నాని వె
ల్వడుచుఁ బెనంగెఁ దేఁటి ముకుళత్కమలగ్రసితాగ్రపక్షమై. ౧౩౮.

సీ. దివసరాజునకుఁ బ్రతీచి యిచ్చునివాళిదీపాంకురంబులదీప్తి వోలెఁ
గమలాప్తుహరులరింఖాముఖంబులఁ దూలుచరమాద్రిధాతురజంబు వోలె
నంబరలక్ష్మి నూరార్చి రమ్మనుచు భాస్కరుఁడు పంపినమయూఖములు వోలె
నర్కునిఁ దాఁకి పోరాడినమందేహదనుజులదేహరక్తంబు వోలెఁ
గలయఁ బర్వినసాంధ్యరాగములు పొరి । భద్రభద్రంబులై కొనఁబడిరొ బంధు
జీవజీవంబులై వేడ్క సేయ హృదయ । హారిబింబానుబింబంబులై రహించె. ౧౪౦.

సీ. అభ్రతాపింఛవన్యాఘ్రాణి రోదసికాపాలికఘుషీవిలేపనంబు
దివసాబ్జముకుళనోద్ధితభృంగతతి వారుణీపరిప్రాప్తసూర్యాపకీర్తి
చక్రదాంపత్యవిషము రజన్యభిసారికాతమ మేచకకంచుకంబు
[illegible]పాలకకంబళంబు రమాకుమారనాసీరధాటీరజంబు

నిఖిలదిక్కుంభిరాముఖనిర్గతప్రమత్తకరిఘటానటనభ్రమత్వభ్రినోష
నీలకంఠకలాపంబు నిండఁ బర్వెఁ। గౌశికప్రియతమ మైనగాఢతమము. ౧౪౧.

చ. కడు నధికప్రతాపనిధి కాలవశంబున నస్తమింప న
ల్లడ దల లెత్తుహీనులప్రకారమునన్ రవి గ్రుంకఁ దారకల్
పొడిచె నిశావిలాసిని విభుం గవియం గయిసేయుచో నెఱుల్
గడిగి విదల్ప వారికణికల్ గగనస్థలి నిండెనో యనన్. ౧౪౨.

క. దీపించె గగనమున రజ।నీపికవాణీశిరోజనికురుంబము పైఁ
బాపటచందమునన్ ఛా।యాపదము సమస్తచక్షురభిరామంబై. ౧౪౩.

గీ. దేవతాసింధువిహరద్దైరావణంబు। తొండమునఁ జల్లువాలుకాధూళిపగిది
నుదయధవళిమ దోఁచిన నొదిగెఁ దమము। బోధము జనింప మోహము వోవునట్లు.

సీ. ఉపసుధర్మాస్థాని నున్నవేలుపుఁగత్తెకానికిఁ బట్టుతలాట మనఁగ
యామిని శయనించు నాకాశనీలతల్పము మీఁదఁ జెంగావిబటు వనంగ
సాము చేయుచు దివస్పతికుమారుఁడు భుజార్గళి నెత్తు కెంపుసంగడి యనంగ
కైసేసికొనుచుఁ బ్రాక్తరుణి సొమ్ములకునై పట్టినబచ్చెనబరణి యనఁగఁ
బాలితోత్పలినీకదంబంబు చకితచక్రవాకకుటుంబంబు సమధికాంధ
కారపర్వతశంబంబు కాంతివిజితపక్వబింబంబు చంద్రబింబంబు వొడిచె. ౧౪౫.

క. మదిరారసమదరాగము। వదలఁ బ్రసన్నత వహించువనరుహనయనా
వదనమువలె విధుమండల। ముదయారుణ్యంబు తొలఁగ నొప్పె విశదమై. ౧౪౬.

గీ. తోఁచె హరిణాంకబింబంబు నాచుతోడి। దొరువుగతి నంబరము మడికరణి నుండె
నైపమొక్కలవలెఁ జుక్కలమరెఁ జిలుప। చిలుప నీరువిధాన వెన్నెలలు మొనసె.

క. మినుకళ్ళము తారలు చిక్కనగింజలు పూర్ణహీనకిరణుఁడు తూర్పె
త్తినకొలుచరాశిగా లాం। ఛనము మషీరచితముద్రచందము దాల్చెన్. ౧౪౮.

చ. అమృతరసంబుచేత సమయం బనుసంయమి పూర్ణచంద్రబిం
బమనువినిర్మలస్ఫటికపాత్రమునిండఁ గళంకబాణలిం
గము నభిషేకముల్ సలుపఁగాఁ బ్రవహించె ననంగ నిండఁ బ
ర్వె మహీనభోంతరాళమున వెన్నెల వెన్నెల నెల్లఁ గప్పుచున్. ౧౪౯.

క. సరసీమధ్యస్థలముల। విరిసిననీలోత్పలములు విలసిల్లె నిశా
కరకరములు దఱుమఁ దమఃపరంపరలు వెలిచి నీళ్ళఁ బడియె ననంగన్. ౧౫౦.

చ. కమిచి పరస్పరంబు ధవకాంతలు పాండురనాదవల్లిప
త్రముల ముఖంబుల నొనువిధంబున వెన్నెల అప్పళించి మ

క్కు మొసలె నించుచుఁ జే మదచకోరయుగంబులు మించె రాత్రిక
న్య మగనిఁ జూచువేడ్కు నయనంబులు పెక్కులు దాల్చెనో యనఁగ. ౧౫౧.

గీ. పగలు వాసినసకలదంపతులు విషమసాయకునికిఁ దలంకుచు రేయి గూడఁ
బగలు వాసినఁ జక్రదంపతులు వాసెనట్లు వచ్చునె యెందు రాజాజ్ఞ మీఱి.

ఉ. ఖండితలైనతామరసగంధులనిర్భరమానదుర్గముల్
చండపరాక్రమంబున హళాహళి సేయఁ దలంచి వారిపా
లిందులమీఁద జల్లికవి సేయుఁ ద్రిలోకభయంకరుం డనం
గుండు రథాంగచిత్తమనుకొల్మి శిలీముఖపఙ్క్తిఁ గాఁచుచుఁ జే. ౧౫౩.

సీ. అభ్యుదయంబున నఖిలలోకములు సంభావింప నేర్చినమంచితనము
కవిసిననిండుచీఁకటి పికాపికలుగాఁ బాఱంగఁ దోలినబంటుతనము
నానాకళానైపుణమునఁ గుముద్వతీసతి వలపించినచక్కఁదనము
కాంతచకోరసంఘములకుఁ జతుకావసంతంబు చల్లినజాణతనము
నాత్మఁ దలపోసి తనపట్టి నమృతకరుని గన్నులారంగ వీక్షింప ఘనతరంగ
బాహువులు చాచి కౌఁగిలింపంగ వచ్చె ననఁగ మిన్నంటఁ బొంగె రత్నాకరంబు.

వ. అప్పుడు నెఱయ విప్పినకప్పురంపుటప్పలచొప్పున నలినభవాండభాండంబు నిండి మెండుకొన్నమిన్నేటిపెన్నురువుమురువున దిగవకాశంబులం బ్రకాశించుచు నగజాతమగనిమొగంబున నిగుడునగవుబిగువున దట్టపువీచీఘట్టంబులం జొట్టుగట్టు గిట్టి తొట్టుపాలపెన్నిటియిట్టలంబున భూనభశ్చక్రంబు లాక్రమించి దోయిళ్ళ ముంచి క్రోలవచ్చునిచ్చలంపువెన్నెల గాయ గాయనంబులు కర్ణరసాయనంబులుగా నాయకులముందటం జలిపిరహి నిలిపి శృంగారచేష్టల నభీష్టంబులు దెలిపి వారలఁ గూటంబులకు నూలుకొలిపి కూటంబులకుం డాయునాయకుల ధగధగాయమానంబులైన హారివాణంబుల మిలమిల మనుధవళకలమాన్నంబులు గిన్నియలనించి వెన్నపడిదంబులు జున్నులు ఖండశర్కరలు దధిఖండంబులు గోక్షీరంబులు నిక్షురసంబులుఁ జలివెలుంగునకు నర్పించి సరససల్లాపంబుల వల్లభులం గూడి వెన్నెలపులుగంబు లాడు క్రీడావతులును బింబంబులకుఁ బ్రతిబింబంబులైనపెదవులతుదల సీత్కారంబులు చెలంగ భుజశిఖరంబు లాస్ఫాలింప హస్తంబులమణికంకణంబులు గులకరింప నందంద ముందటికిం జిమ్మునడుగుదమ్ముల మంజీరంబులు మొరయ నిటలంబులఁ గొటిలాలకంబులు నటియింప యమునాతరంగిణివేణికలం బ్రేణి సేయువేణులు పిఱుందుల నాందోళింప ముక్తాఫలగుచ్ఛంబులు మొలకచన్నులఁ జౌకళింప యువజనంబులకుం గన్నులపండువులుగా గుంపులుగుంపులై పింపిళ్ళు గూయుబాలికలును.

సహోదరి యైనమహోదధికన్యకచందంబునం గెందమ్మి నధివసించెనో యన శోణ
మణిభాజనంబుల నున్నవారుణి గ్రోలియు కెంటెవలనం గలమాధుర్యతారతమ్యం
బులు విచారించుపగిది నుపదంశంబులుగా ద్రాక్షాఫలంబులు గఱచి గంధోత్తమ
చవి చూచియు నభ్యంతరప్రతిఫలితవిలోచనంబులై సంఫుల్లకహ్లారకసహితంబు లైన
కొలంకులతెఱంగున మెఱయుపాత్రంబులలోనిమైరేయం బాస్వాదించియు
వెన్నెలలం గరంగుకురంగాంకపాషాణచషకంబుల వెలితి గానిమధురాసవం బాని
యు మదంబు పెక్కువం జొక్కి మక్కువం బ్రియులమీఁద వాలువాలుగంటులై
నిఖిలంబునకు సుఖంబు నెలవుకొలుపురాత్రి ధాత్రీవిభుండు హితజనంబుల నిలిపి
శయ్యానివాసంబు చొచ్చునవసరంబున. ౧౫౫.

సీ. శాతమత్స్యవశిలాస్తంభకోణంబుల రత్నప్రదీపాంకురములు నిలిపి
పటికంపుటాజాలవల్లికలోనఁ గప్పురపువీడ్యంబులు పొందుపఱచి
స్వచ్ఛలపింగాణిఁ బన్నీరు గులికినచందనపంకంబు సవదరించి
పదియాఱువన్నియబంగారుభృంగారుకంబున హంసోదకంబు నించి
కారుక్రొమ్మెఱుంగులవంటికాంత లాయితంబు చేసిరి నవలతాంతముల మెత్త
గలయ విప్పిరి వలిపెచెంగావిచేలఁ హంసతూలికాడోలావిహారశయ్య. ౧౫౬.

క. పవడించె నందుపై మానవపతి మణికటకఝుణఝుణత్కారంబుల్
చెవికి నొకపాటి వినఁబడఁ బ్రవాళహస్తలు నిజాంఘ్రిపద్మము లొత్తన్. ౧౫౭.

వ. అప్పుడు. ౧౫౮.

సీ. కరిమయూరమరాళికలకు నొయ్యారమిూనామిచ్చి నడపునన్నంపునడపు
కమలకోరకచక్రకనకకుంభములసౌష్ఠవము దోరణకట్టుచన్నుకట్టు
విషమాస్త్రశరమీనవిద్యుల్లతలసోయగములకు ములుచూపుకలికిచూపు
మధుకరశైవాలమఘువనీలంబుల నిగ్గుఁ బైకొని కప్పుసెఱులకప్పు
నొప్పు మిాఱంగ నరుదెంచె నొకవధూటి నిరుపమానవిలాసమాణిక్యపేటి
ముఖరచరణతులాకోటి ముఖసుగంధసంపదభివృద్ధికరఘనసారవీటి. ౧౫౯.

క. అరుదెంచినఁ బనిసెపములఁ బరిచారిక లెల్లఁ దొలఁగఁ బార్థివుఁడు మనో
హరపర్యంకమునకు నాతరుణిఁ గరము పట్టి తిగిచి తమకము మొనపన్. ౧౬౦.

చ. దరహసితాస్యుఁడై తనులతన్ వెడవాల్చి సగించి వేడుకల్
గరలఁగఁ జేసి పల్కి పలికించి కపోలతలంబు లంటి క
ప్పురమిడి కౌఁగిలించి కుచముల్ నఖరంబుల నొక్కి పాటలా
ధరసుధఁ గ్రోలి నీవిక వదల్చి మనోభవకేళి సల్పుచున్. ౧౬౧.

సీ. ఘూర్ణియంబుల పేరు చిత్తజన్మునితూఁగుటుయ్యాలపగిది నుఱ్ఱూతలూఁగ
రతినైపుణము చూచి నుతియించువిధమున మణిమయకాంచికింకిణులు మ్రోయ
గీతవల్లకీవాదగతులకు నటియించుకరణి బింకపుఁజన్నుఁగవ నటింప
జెమటతో ల్కారివానచే నంకురించుకంధళములభంగి లేనగవు మొలవ
మానికంబునఁ బుట్టినమదచకోరనేత్ర పుంభావమునఁ దన నేర్పు చూప
సౌఖ్యజలరాశిఁ దేలుచుఁ జతురసీతి బంధముల వీడుదోడాడఁ బాడి వుండు
సైనికులు నిట్లు మణిభవమానవతులఁ గూడియాడి మదనక్రీడల
నానావిధములఁ జూపుచు నానందముతోడ నుండు నాసభయమునన్. ౧౬౧.

క. చక్రవలసు రవి యుఁకఁ బ్రాగ్దిక్కుధరం బెక్కె ననుచుఁ దెలియఁ ద్రిపాచన్
నిక్రము చేసినతెఱఁగునఁ గొక్కొక్కొరుతుల గోడి కూయఁ దొడంగెన్.

గీ. వార్ధకము దాల్పఁగా యామవతికి దృష్టి పాటవము దప్పె ననఁగ నుత్పలకదంబ
ములసొబగు దప్పిపలితంబు మొన పెనఁగ మఘవదిగ్భాగమునఁ బాండిమంబు మొనపె.

సీ. పాంథమానసములఁ బ్రాలేయకరకాంతశిలలు నుపద్రవంబులఁ దొలంగె
విశ్వంభరారుహవిటపాగ్రములు రథాంగద్వంద్వములు వియోగంబు విడిచె
విహరమాణచకోరవిహగసంఘము సమస్తపదార్థములు విభక్తంబు లయ్యె
పాకశాసనదిశాభాగంబు గాయకకంఠంబు లలితరాగమునఁ బొదలె
మదనకేలీవిరామశ్రాంతజనంబు భానుమత్కిరణములు నంబరపరిగ్ర
హంబు గావించె గృహదీపికాంకురములు కౌశికంబులు దుర్దశాగతి వహించె.

చ. వసువు చకోరయూథపుల వాంఛలు దీఱఁగ నిచ్చి చల్లినన్
విసువుచు దాఁగె నస్తపృథివీధరసీమ ననంగఁ దాల్మి పెం
పు సడలి ధాత్రి పుష్పిణిఁ గుముద్వతిఁ గూడి విశుద్ధిమజ్జనం
బు సలుపఁ బశ్చిమాంబుధికిఁ బోయె ననంగ విధుండు గ్రుంకినన్. ౧౬౨.

క. హరిహయుదగ్గిరిపై మురమ్మరముగ నిగిరిచినగుజ్జుమామిడిమోకం
బురుడింప లోచనోత్సవ కరకరములతోడఁ బ్రొద్దు కరకరఁ బొడిచెన్. ౧౬౩.

క. ఇలఁగఁ గొలఁకులవికచ ముగులమీఁదఁ బ్రభాతకాలమున గంధవహం
బులు వీవఁ దూలుపుప్పొడి వలె బాలాతపము లన్నివంకలఁ బర్వెన్. ౧౬౪.

క. కొలఁకుల జలరక్తాత్మత ముల నర్ఘ్యాంజలులు రవికి మును శ్రీ నలినీ
లలనయు నిచ్చినగతి జలజల మధుకేసరము లంబుజంబులఁ దొరిగెన్. ౧౬౫.

క. తల లెత్తి సూర్యకాంతస్థలములపై గంధవాహసహచరకీలం
భులు జలజవనీహితునకు నిలావిలాసిని నివాళి యిచ్చె ననంగన్ ౧౬౬.

వ. అంతకుమున్న దుర్జయమహీకాంతుండు సమయోచితరాగంబుల నిజవిజయాంకి
తంబు లయినగీతంబులు మంగళగాయకులు పాడ వదనసౌభాగ్యంబు ముచ్చిలింప
వచ్చినయిందుబింబం బనంగ బింబాధర ధరియించిన మేలుంగుటద్దంబు గనుం
గొనుచు మేల్కాంచె నని వరాహదేవుండు చెప్పిన విని యిలావిలాసిని తరువాతి
వృత్తాంతం బానతిమ్మని విన్నవించిన. ౧౨౨.

శా. పుంగ్రామణ్యవతంస వైష్ణవకథాపూతాత్మ సంత్రాసకృ
త్సంగ్రామాంగణపాండవార్జున భుజస్తంభాసికుంభీనసా
లంగ్రస్తాఖిలమత్తశాత్రవనృపాలప్రాణవాతూల సా
మ్యంగ్రావస్థరవిచ్ఛవిస్తనవిలేపాబ్జేక్షణాలింగితా. ౧౨౩.

క. తుళ్వకులజలధికల్పక। సాళ్వశ్రీనారసింహజనపాలస్వ
ర్థాళ్వీభకరటీరవ మణి। గాళ్వతులాకోటిరుచివికస్వరచరణా. ౧౨౪.

భుజంగప్రయాతము. సఖీభూతదోశ్శాపసంవర్తవేశా
శిఖావత్సమిద్ధప్రసిద్ధప్రతాపా
మఖోద్ధారణస్ఫూర్తిమారారికోటీ
రఖేలద్ద్యుగంగాతరంగాభకీర్తీ. ౧౨౫.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాభినంది
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి
ధాన ఘంటనాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతం బైనశ్రీవరాహపురాణం బనుమహా
ప్రబంధంబునఁ జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ

వరాహపురాణము.

పంచమాశ్వాసము.

క. శ్రీక్షోణీభారతీహరిణాక్షీసదృశానురంజనానుభవకళా
దక్షిణనాయక కీర్తిప్రక్షాళితవిశ్వ యీశ్వరప్రభునరసా. ౧.

వ. అవధరింపు మవ్వరాహదేవుండు ధాత్రి కిట్లనియె నట్లు మేల్కాంచి దుర్జయ
నృపాలుండు కాలోచితకృత్యంబులు దీర్చి సముంచితవైష్ణవరత్నంబుసమీపం
బున సుధాధామమండలంబుదండ భార్గవుండునుం బోలె నున్న గౌరముఖమహా
మునిం గని నమస్కరించి నిలిచినసమయంబున. ౨.

మ. మెలఁతల్ భూషణపేటికల్ పరిజనుల్ మేడల్ తురంగేభశా
లలు వప్రంబులు మందిరోపవనముల్ కాసారముల్ కేళిశ
య్యలు పీఠంబులు పాత్రముల్ మొదలుగా నారత్నగర్భంబులోఁ
బల డించెన్ సకలప్రపంచము పరబ్రహ్మంబునందుం బలెన్. ౩.

క. ఆమహానాతంత్రము ధాత్రీకాంతుఁడు విస్మయము మదిం బొడమఁగ నా
లోకించి మౌని వనుప నానీకిని గొలువంగఁ జని మణిగ్రహణేచ్ఛన్. ౪.

గీ. ఆశ్రమబహిఃప్రదేశంబునందు నిలిచి బ్రాహ్మణధనంబు గొనుట ధర్మంబు గాదు
మనుజపతులకుఁ దగియెడిమానికంబు గాన విడుచుట నీతిమార్గంబు గాదు. ౫.

మ. అని చింతించి విరోచనాహ్వయు నమాత్యగ్రామణిం జూచి ప
ల్కె నపూర్వం బగురత్న మే పగిదిఁ గల్గెన్ మౌనికిన్ సర్వకా
లనిరాహారత నుండువారలకు నేలా దండుతాణెంబు సే
యునరస్వామికిఁ గాక తద్గ్రహణకృత్యోపాయముల్ సెప్పుమా. ౬.

గీ. అనవుడు నతండు కటకట మనుజభర్త బ్రాహ్మణద్రవ్య మపహరింపంగఁ జూడఁ
దగవు గాదని చెప్పఁ జిత్తంబు నొచ్చు ననువుగా విన్నవించెద నని తలంచి. ౭.

సీ. అదరి కావించెద మన్న నిల్వదు మాయ పెనుమాయ నిన్న గల్పించెఁ గాన
పెనఁగి చేసెద మన్న భేదంబు గొల్వదు పరులబుద్ధులకు లోఁబడదు గాన
కనలి మాచెద మన్నఁ గాఁగాదు దండంబు ధరణీసురాన్వయోత్తముఁడు గాన
తవిలి యిచ్చెద మన్న దానంబు నిష్ఫలం బామానికం బమూల్యంబు గాన

శాస్త్ర మూహింపఁగా నుపాయములలోన। నెప్పటికి సామ ముచితంబు నృపవరేణ్య
మౌనిచిత్తంబు రంజిల్ల మంచిమాట। లాడి మణిఁ దెత్తు ననుఁ బంప నవధరింపు. ౮.

క. అని తదనుశాసనంబునఁ। జని మునిఁ గని మ్రొక్కి మంత్రి సవినయముగ ని
ట్లనియె నొకపదార్థము వేఁడ నృపాలుఁడు నన్ను మీకడకుఁ బుత్తెంచెన్. ౯.

గీ. ఋషికులైకవతంస నిస్పృహుఁడ వైన। ని న్విచారించుకొని మేదినీజనావ
నానుభావధురంధరుం డైనదుర్జ। యుని విచారించి దయతోడ నొసఁగ వలయు.

క. అనవుడు మునినాయకుఁ డి। ట్లనియె నృపతి నిన్నుఁ బంపునఁట వినుము విరో
చన పరులకు నది యీవ। చ్చిన నిచ్చెద దాఁచ నేల చెప్పు మటన్నన్. ౧౧.

వ. వశీకృతనయకళాపాండిత్యుం డైనదుర్జయనృపామాత్యుండు హస్తంబులు మొగిచి మహాత్మా నిన్న మృగయాపరిభ్రమంబున నలసి వచ్చిననన్ను నేకాక్షౌహిణిబలంబు నిలిపి యేపదార్థంబును సంపాదింపరాని యిట్టినట్టడవిలోనం జిట్టమిడిచినమాత్రంబున విచిత్రంబుగా నానావిధపదార్థంబు లేరత్నంబువలన సంపాదించి రాజోపచారంబుల నతిథిసత్కారంబు సలిపితిరి తద్దివ్యరత్నంబు కృప సేయవలయు నని మారాజు దేవరకు విన్నవింపు మని నన్నుం బుత్తెంచె నన్న నన్నంపునవ్వు నివ్విట్టిల్ల గౌరముఖుండు విరోచనుం గనుంగొని చతుర్ముఖునిముఖంబున జన్మించిరి గావున బ్రాహ్మణులకు వేఁడుటయు భుజంబులం బుట్టిరి గావున రాజులకు నిచ్చుటయు ధర్మంబు మది నిది విచారింపక బ్రాహ్మణుల రాజులు వేఁడుట విపరీతంబు యథార్థంబు చెప్పెద నడియునుం గాక వైషవం బైనరత్నంబు మాకు వెచ్చపెట్ట శక్యంబు గాదు నీదువాక్యంబులు విన రాదు కాదు కూడ దని వాదునకుం జొరక వచ్చి తడవాయె విచ్చేయు మని సోల్లుంఠంబు లాడిన. ౧౨.

గీ. మంత్రియిట్లను మీకు నేమములుహోమ। ములుజపంబులుఁదపములుఁబొనుఁగుపడక
నడచు నెవ్వానివలన న న్నరవరుండు। వేఁడ మణి యీక కడపుట వెట్టితనము.

క. అనవుడు రోషారుణలో। చనుఁడై గౌరముఖమౌనిసత్తముఁడు విరో
చనుఁ జూచి బొమలు నటియింప నిజకుమ చెదర నదరిపడి యి ట్లనియెన్. ౧౪.

ఉ. దుష్టచరిత్రు లైననృపతుల్ ధర యేలుటకంటెఁ గల్గు నే
కష్టము శిష్టలోకము సుఖస్థితి నుండదు గాన నిట్టిష
ట్పాష్టక మెట్టు పుట్టె నకటా వికటాలపితంబు లేటికిన్
భ్రష్ట పాకాలి పా ష్మనుచుఁ బల్కిన నుల్కినమానసంబునన్. ౧౫.

గీ. మరలి యేతెంచి మంత్రి దా మంచిమాట। లాడినవిధంబు మునికులాధ్యక్షుఁ డాగ్ర
హించి పల్కినచందంబు నేర్పడంగ। విశ్వభూతలభర్తకు విన్నవించి. ౧౬.

క. ఆచిన్తామణి ముని తన । పేంచ మడంచుదాంక నింకం బెనులోభమునతో
దాంచుకొనుం గాక నాచే । నీచే నీక మోసపోవునే నరపాలా. ౧౭.

చ. అనవుడు రోషరూక్షునయనాంతములన్ వెడగెంపు దోఁప నా
ననకమలంబునం బ్రహసనస్వనముల్ నిగుడంగ దుర్జయా
వనితలనాయకుండు మదవైరివనీదవనీలు నీలునిం
గని మునిచేతిమానికము గైకొని రమ్మని పంపెఁ బంపినన్. ౧౮.

శా. ఆనీలుండు వరూథినీపరివృతుండై పోయి తేజోనిధిన్
మానిం గానికి నైనఁ గైకొనక భీమభ్రూకుటీనాట్యరే
ఖానైపుణ్యము ఫాలభూమి మెఱయంగా యజ్ఞశాలాన్తర
స్థానస్థాపితరత్నరాజము హరించం దేరు డిగ్గి న్వడిన్. ౧౯.

వ. ఇవ్విధంబున రథావతరణంబు చేసి డాసినసమయంబున రత్నంబువలన నిర్యత్నం
బున సపత్నభయంకరంబులై ఘనఘనాఘనశంకాధ్యంకరణఘీంకరణంబులం గల
సాధోరణంబు లైనవారణంబులతోడ సాదికోలాహలవిశేషితహేషితంబులం గల
రౌద్రసముద్రతరంగంబు లైనతురంగంబులతోడ దశదిశాసంధివిఘటనప్రథితరట
నంబులం గలసవిధకృతరథికమనోరథంబు లైనరథంబులతోడ దుర్వారగర్వప్రబో
ధనసాధనంబులం గలసముద్భటార్భటు లైనవీరభటులతోడ జలధరాధ్వగధ్వజ
పటంబులు నటింపఁ జామీకరదండచామరంబులు దూల విచిత్రాతపత్రంబులు
మెఱయ జైత్రవాదిత్రంబులు మొరయ సుప్రభసురశ్మి శుభశుభదర్శనసుకాంతి
సుందరసుద్యుమ్నసుశీలసుందసుముఖసుకాంతసోమసుమనశ్శంభుదీప్తతేజోవాహదే
యులు పదేవురుదొరలు వెడలి కడలి వెల్లివిరిసినతెఱంగునఁ జతురంగబలంబులు
నడవ సంవర్తసమయసమవర్తులచొప్పన నిప్పులు గ్రక్కుదృక్కోణంబుల దుర్జయ
నృపాలుపడవాలు నీలుం గనుంగొనుచు వానిసేనలమీఁదం గవిసిరి తదవసరంబున.

క. అలిగి హరులు హరులు గజం । బులు గజములు రథములు రథములు భటులు భటుల్
బలువిడిఁ దాఁకిన సైన్యం । బుల రెంట న్వెడలె నాఱుపులు పెడబొబ్బల్. ౨౧.

క. విపులాసంభూతపరా । గపరంపర లెగసి సైనికక్షతజముచే
నపహ్నుతము లయ్యె బాలా । తపములచే నడఁగునంధతమసము వోలెన్. ౨౨.

సీ. కుప్పలుగా నేనుఁగులు ద్రుగ్గ దంతశుండాదండకుంభకర్ణములు దునిసి
వాములుగా వాజివంబులు వ్రాలెఁ గంధరవాలమధ్యపాదములు ద్రెవ్వి
ప్రోవులుగా రథంబులు ద్రెళ్ళె రథికసారథిపతాకాకూబరములు నలిగి
గుట్టలుగా బంట్లు గూలిరి బాహుమస్తకపార్శ్వభాగవక్షములు మురిసి

యిట్లు దనసర్వసైన్యంబు ఋషిమణిప్రభూతచతురంగబలముచేఁ బొలిసిపోవ మింట నమరులు గొనియాడ నొంటిఁ జిక్కి నీలుఁడు పరాక్రమక్రీడ నెఱపిపడిన.

మ. నరనాథాగ్రణి సిల్ప్య చూపినమహానాగంబునుం బోలె రో
షరసావేశమునన్ మణిప్రభవరాట్సైన్యంబుపై నెత్తి పో
యి రణక్రీడలు సల్పుచున్ మెఱయుటన్ హేతిప్రహేతిక్షపా
చరవీరుల్ విని పంపి రాత్మబలమున్ జామాతకుం దోడుగన్. ౨౪.

వ. ఇవ్విధంబునఁ బంపువడి వడిగలవారువంబులం బూన్చినకాంచనస్యందనంబు లెక్కి లెక్కింప నొక్కొక్కని వెంట నొక్కొక్కయక్షౌహిణీరక్కసులఁ గలిగి సంఘనవిఘనప్రఘనవిద్యుత్ప్రభాశనిప్రభవిప్రజిత్తిప్రవీరప్రతర్ధనాగ్నిదంష్ట్రివాయుశత్రుభయంకరోన్మత్తాక్షభీమకర్ణసుఘోషాగ్నితేజు లనుపదేవురు హుటాహుటిం జనుదెంచి భండనంబునఁ బ్రచండపరాక్రమక్రీడ వాలుదుర్జయనృపాలుం గని మ్రొక్కి దేవా నీవాహవంబునకు వచ్చుట విని మీమామ లైనహేతిప్రహేతులు పుత్తెంచినం బనివింటిమి మమ్ముం జూడుమని సంరంభంబున రత్నసంభవులమీఁదం గవిసి పవిశితంబు లైనశిలీముఖంబులు నేసియు మండలాగ్రంబుల వ్రేసియు భిండివాలంబుల నొంచియు శూలంబులఁ జించియు సురియలం బొడిచియు ముసలంబుల నడిచియు భుజావష్టంభంబున విజృంభించిన మరలుమాతంగంబులును దెరలుతురంగంబులును సురుగురథంబులును దిరుగుపదాతులునై తమసైన్యంబు దైన్యంబు వహించినం జూచి కించిదరుణాలోచనాంచలంబులతోడ నారత్నసంజాతులు దైతేయనాయకుల మార్కొని సుప్రభుం డైనశిలీముఖంబుల సంఘుని సురశ్మి నాలుగువాలమ్ముల విఘునుని శుభుండు రెండుకాండంబులం బ్రఘనుని శుభదర్శనుండు పండ్రెండుమార్గణంబుల విద్యుత్ప్రభుని సుకాంతి మూఁడుతూపుల నశనిప్రభుని సుందరుండు తొమ్మిదిసాయకంబుల విప్రజిత్తిని సుద్యుమ్నుండు పదికంకపత్రంబులఁ బ్రవీరుని సుశీలుం డాఱుశరంబులఁ బ్రతర్ధనుని సుందుండు పంతొమ్మిది ప్రదరంబుల నగ్నిదంష్ట్రిని సుముఖుండు ముప్పదికోలల వాయుశత్రుని సుకాంతుండు పదియాఱుములుకుల భయంకరుని సోముం డొక్కభల్లంబున నున్మత్తాక్షుని సుమనుం డిరువదియేనాశుగంబుల భీమకర్ణుని శంభుండు పదునాలుగంబకంబుల సుఘోషుని దీప్తతేజుండు పదునెనిమిదిబాణంబుల నగ్నితేజునిం బిలుకుమార్చి పేర్చి దిక్కులు వగుల నార్చిన. ౨౫.

లయగ్రాహి. నిర్జరవరప్రముఖదుర్జయుఁడనంబరఁగుదుర్జయుఁడుతన్మణిజనుర్జనధనుర్జ్యా
వర్జితనిశాతశరనిర్జితనిశాటులఁ గృపార్జవమునం గనుచుఁ దర్జనలు బాహా

ఖడ్గవులు సంగరరమార్జనసముద్యమనధూర్జవములజ్ మెఱయ నిర్జడిమకీల
స్ఫూర్జితలలాటశిఖిభర్జితపురత్రితయధూర్జటి యనం గనలి గర్జిలుచు వీఁకజ్. ౨౬.
సీ. ముందట బలభేదిముఖ్యదిక్పతివిభాళా యని బహుకాహళములు మొరయ
గంధదంతావళగ్రైవేయఘంటాఘణాత్కారముల నజాండంబు లవియ
కంఖాణతురగరింఖాపుంఖితక్షమాధూళి నభపథంబు దూటుకట్ట
పరభయంకరవీరభటభుజభ్రమితాయుధవ్రాతములు ఢళఢళ యనంగ
కఠినతర నేమిచక్రసంఘట్టనముల నురగపరివృఢఫణపరంపరలు చదియఁ
గదియ నడచి నిశాతాశుగములగములఁ దెఱపిగని శత్రుసైన్యంబు నఱకువేళ.
క. కనుపట్టె రాహువదనంబునఁ జిక్కినసూర్యబింబమో యనఁగా న
ల్లనిగరి గలశితసాయకమునఁ దగిలి విరోధికనకముకుటము మింటజ్. ౨౭.
గీ. మెడలు దునిమిన మీఁదికి వెడలురుధిరధారల మదాంధపరిపంథివీరభటక
బంధములు నిల్చెఁ జెక్కులు పగలుబిరుదుబంట్లుపట్టించుకొనుదివ్వెపోఁజులనఁగ.
క. కులిశహతిరుధిరజనితస్ఫులింగనివహంబుచందమున నెగసెఁ గృపా
ణలతాడళితాహితగజములకుంభంబుల సరక్తముక్తాఫలముల్. 30.
చ. అరిమకుటీవిటంకముల నాయసదండపటుప్రహారచా
తురిఁ గురువిందరత్నములు దూలి ధరం బడు వీరపుంగవుల్
పొరిఁబొరి వ్రక్కలించుకొనిపోవ నభోమణిమండలంబునం
దొరిఁగెడ దీప్తిఖండములతోఁ దులదూఁగుచు నన్నివంకలజ్. 3౧.
క. అమరత్వమునకుఁ బోవుచుఁ దమభవబంధంబు లూడఁదన్నుకొనుగతిజ్
సమరోర్వి నిమిషమాత్రంబు మదారాతులకబంధములు దన్నుకొనుజ్. 3౨.
చ. వరవరణాభిలాషమున వారిజపత్రవిలోచనల్ పురం
దరపురినుండి శీఘ్రగమనంబున రాఁ గుచఘుర్మవారిచేఁ
గరఁగినకుంకుమద్రవము గాఱెడుకైవడిఁ గాఱెఁ జొచ్చె నం
బరవలమానలూనరిపుమస్తపరిస్రవదస్రబిందువుల్. 33.
గీ. కదనధాత్రీతలమున హుంకారగర్భమై పడినశత్రుమస్తకం బాడుతనక
శేబరము చూచి మెచ్చి బళిబళీ యటంచుఁ గొనియాడువిలసనం బభినయించె.
గీ. గంధదంతావళము రేసి కఠినదంతకాండమునఁ బొడ్చి యెత్తినఁ గానఁబడియె
సమదశాత్రవమణిమయస్యందనంబు కపటకిటికొమ్ము మొన రత్నగర్భవోలె. 3౫.
గీ. ఒక్కభటుఁ డొక్కవిద్వేషి నుఱికి పొడువఁ బోటుగంట్లలో వెళ్ళి పొడుచువాని
పైఁ బడియె రక్తములుపోటుపడినవానిక్రోధరసపూరములుముంచుకొనిరెనన

క. దురముం గనుఁగొనియెదుని, ర్జరవరులను వేయుచామరంబులువలె నం
బరమున నాడె శిలీముఖపరిఖండితవిమతకేతుపటపల్లవముల్. ౩౨.

వ. ఇత్తెఱంగున నప్రతిహతప్రతాపదీప్యమానుండై సుప్రతీకసూనుండు రణవిహారణంబు సలుప నిలుపరానికోపంబునం జాపంబులు సారించి వారించి పంచాననపరాక్రములం సుప్రభప్రముఖు లైనమణిప్రభూతులు పదేవురు మహారథులు సారథుల నెచ్చరించి మచ్చరించి వచ్చువియచ్చరారాతి మార్గాని పేర్గానం గల సుద్యుమ్నవిరోచనాదులఁ బెక్కండ్ర నుక్కడంచి బహువిధవ్యథాదాయకంబు లైనసాయకంబుల ముంచిన నాగ్రహించి మహీవల్లభుండు తదీయవిగ్రహంబులు శల్లంబులం జిల్లులుపోవ నేసినం బల్లసిల్లుసమయంబున సమిత్కార్థంబు చనిన గౌరముఖుండు నిజాశ్రమంబులోనిమహాహవకోలాహలంబు నాలోకించి రభసంబునం బఱతెంచి రణభైరవయోగదండంబులచాడ్పున మస్తిష్కపంకమధ్యంబున నిలువంబడినసచక్రదోర్దండంబుల దాశరథి శరధిం గట్టినకట్టువిధంబున రుధిరపూరంబునం జాలుగా గిరికొనంగూలినగంధగజకబంధంబుల వల్మీకరంధ్రంబుల వెడలు భుజంగంబులభంగి నిపతితాశ్వకుక్షిగోళంబులబహుక్షతంబుల వెడలుప్రేవుల సకాననప్రదేశంబులఁ గలయ రాలినఫలంబులతోడ జంఝాపవనభగ్నాగ్రతాళద్రుమకాండకాండంబులపగిది రథికసారథిచక్రరక్షకమస్తకంబులు చుట్టునుం బడియున్నసముత్తుంగశతాంగకూబరంబుల భూతంబులు మాంసఖండంబులొండొరులకు వడ్డింప నాయితంబు చేసినచట్టువంబులవడువునఁ దొడికినపిడి వదలక మొదలికిం దెగినబాహుదండంబులం గనుపట్టుఖేటకంబుల వినోదంబునకు బేతాలబాలికలు ద్రిప్పత్రిప్పటంపుబల్లలచందంబునఁ దల్లకెడవై రక్తాపగావర్తంబుల దిరదిరం దిరుగువిచిత్రాతపత్రంబుల జయరమావివాహోచితరక్తాక్షపాత్రంబులకరణిం గ్రాలుసామిఖండితసముక్తాఫలమదావళకుంభపాలికల నభస్స్థలంబునం బిశాచకిశోరంబులు విడిచినగాలిపడగలకైవడి నాడాడ నాడునట్టుల భీమాభిరామం బైన సంగ్రామంబును రత్నసంభవదుస్సహపరాక్రమంబున విజృంభించుదుర్జయుం గనుంగొని భయవిస్మయంబులు సందడింప మణినిమిత్తంబునఁ బ్రాదుర్భవించిన యావిపద్దశ నివారించి రక్షింపుమని వనజాక్షుం దలంప నమ్మునిహర్యక్షునకుఁ జక్షుఃప్రియకరం బై. ౩౩.

మ. ఎదుటం జక్రపతాకతోడ దుర్జయధరాధీశానసేనాపసం
బు దహింపం గలచక్రదావశిఖి నుద్బోధింప నేతెంచెఁ ద

ప్పుడు నాఁగా వినతాతనూభవచలత్పక్షానిలంబుల్ సమ
స్తదిశాకోణము లాక్రమింపఁ గటిభాస్వత్పీతవాసంబుతోఁ. ౩౯.

గీ. ఇట్లు తోఁచి మురారాతి యేమిపనికి। నై తలంచితి వినిపింపు మనిన మౌని
దేవ కారుణ్యమున మమ్ముఁ గావు సబలు। దుర్జయన్నృపాలు దేవతాద్రోహిఁ దునిమి..

మహాస్రగ్ధర. అనుచున్ సాష్టాంగముల్ సంయమి సలుప నుదగ్రాగ్రహావ్యగ్రతన్ వై
చినచక్రం బావిరోధిక్షితిపతి నడఁగించెం బలంబున్ దహించెన్
మొనలన్ వేయింటి చుక్కల్ మురిసి ధరణిపై ముగ్గుచందంబుగాఁ గాం
చనగర్భాండప్రపూర్ణజ్వలదనలశిఖాసంఘుజంఘాలికంబై. ౪౧..

సీ. అంతటఁ జక్రంబు శాంతమై నిజభుజాగ్రమునఁ జేరిన శౌరి గౌరముఖుని
తోడ నిట్లనియె నిందు విరోధిసైన్యంబు నిమిషమాత్రంబున సమసెఁ గాన
నీమహారణ్యంబు నైమిషం బనఁబడు నిచ్చోట నే వసియింతు యజ్ఞ
పురుషుండనై రత్నమున జనించినయూపదేవుడు తరువాతఁ గృతయుగమున
జలధివలయితవిశ్వవిశ్వంభరాత। లేంద్రులై పుట్టఁగల రని యెఱుఁగఁ జెప్పి
చనియె శిష్యగణంబుఁ దానును దపస్వి। కులమణియు నుండె నాశ్రమస్థలమునందు..

క. ధరణీ యీకరణి నిశా। చరహరచక్రమున సుతుఁడు సమసిన విని శో
కరసార్ణవమున మునుఁగుచు। నిరవద్యుఁడు సుప్రతీకనృపతి వికలుఁడై. ౪౩.

గీ. ఎట్టకేలకు ధైర్యంబు హృదయమునకు। నూలుకొలుపుచు నారాయణుండు రాముఁ
డనఁగ నున్నాఁడు చిత్రకూటాద్రిమీఁద। రామసంజ్ఞను వినుతింతు నామహాత్ము.

వ. అని కృతనిశ్చయుండై శ్రీరామ కారుణ్యరసాబ్ధిసోమ నిశాతశిలీముఖవిఖండితనిశాచ
రయూథ నరనాథ ప్రపన్నార్తిహరణప్రవీణ సురూపధురీణ విజయలక్ష్మీకళానిస్తంద్ర
పురాణకవీంద్ర దేవా నీవ సూక్ష్మాకారంబున సకలతేజంబులకు మహత్తరతేజంబులు
గావింతువు భూతత్త్వంబున నైదుగుణంబులు జలతత్త్వంబున నాలుగుగుణంబులు
రజస్తత్త్వంబున మూఁడుగుణంబులు వాయుతత్త్వంబున రెండుగుణంబులు నభ
స్తత్త్వంబున నొక్కగుణంబును నై నిలుతువు దుఃఖజరాబడబాగ్నిభయంకరం
బును బహిరభ్యంతరేంద్రియగ్రాహదురవగాహంబును నైనసంసారసాగరంబున
మునుఁగుజంతుసంతానంబులు భవదీయనామంబులు దలంచినఁ దరి తెలంగున దరి
చేర్తువు సచరాచరప్రపంచంబు నీయందె రమించుటం జేసి రామాభిధానంబున
విహరింతువు లోకోపకారార్థంబు మీనకూర్మాద్యవతారంబుల వర్తింతువు సంవర్త
సమయంబున ధగద్ధగితహరిదంతరాళకరాళకీలానలంబవై విజృంభింతువు దేవాది

దేవుండవు గావున నిన్ను శరణంబు వేఁడెద నని మస్తకన్యస్తహస్తుండై సంస్తుతిం
చిన సాక్షాత్కరించి పాంచజన్యధరుఁడు సుప్రతీకవసుధాధ్యక్షుని నిరీక్షించి.

సీ. వర మిత్తు వేఁడుము నరపాలశేఖర నావుడు నతఁడు నానందనులకు
నాకు నీదేహంబునన కూడ వలె నన్న నట్లగా నొసఁగె శ్రీహరి వసుంధ
రాంగనా స్వాయంభువాహ్వయమన్వంతరంబున మొదలియుగంబునందు
నేకదేశములోనివృత్తాంత మిది భూరజోంబుధిజలపరమాణుగణము
నైన గణియింపఁగా వచ్చుఁగాని వినుము। తత్కృతయుగంబులోపలి దైత్యమథన
కృతచరిత్రంబు లన్నియు నెన్నరాదు। వనజభవునకు శతకోటివత్సరముల. ౪౬.

గీ. అనిన విని కపటకిటితో హరివిచిత్ర। కృత్యములు గౌరముఖుఁడు వీక్షించి పిదప
నేమి గావించె రత్నజు లేమి యైరి। యెవ్వ రమ్మౌని తన్మణి యేడ దనిన. ౪౭.

క. విను విష్ణుమహిమఁ గని ముని। చనియెఁ దదారాధనంబు సలుపఁ బ్రభాసం
బనుసోమతీర్థరాజం।బునకుఁ దపఃఫలదకల్పభూజంబునకున్. ౪౮.

క. చని దైత్యాంతకనామం।బున నచ్చట నున్నవిష్ణుఁ బూజించుచుఁ గ
న్గొనియె నొకనాఁడు ముందట। మనసిజదమనోపమేయు మార్కండేయున్.

సీ. ఇట్లు దూరంబున నీక్షించి యెదురేగి సాష్టాంగ మెఱఁగి నిజాశ్రమంబు
నకుఁ దెచ్చి దర్భాసనంబున నునిచి నానావిధాతిథిపూజనములు నడపి
ముకుళితహస్తుఁడై ముందట నిలిచి మహావ్రత యేమికార్యంబు దలఁచి
యిటకు విచ్చేసితి రెఱింగింపుఁ డనిన నమ్మునివతంసుఁడు గౌరముఖునితోడ
ననియె మీవంటివారిదర్శనమె మాకుఁ। గార్య మింతియ సాందేహికప్రయోజ
నంబు గలిగిన నడుగుము సమ్మతంబు। గాఁగ వచియింతు ననవుడు గౌరముఖుఁడు.

క. పితరులు గల రందురు వే।దతత్త్వవిదు లైనబుధులు తత్పితరులు వ
ర్గతతికి సాధారణులో। గతకల్మష మఱియు వేఱె కలరో చెపుమా. ౫౧.

సీ. అనుడు మార్కండేయుఁ డగ్గౌరముఖునితో వినుము విష్ణుఁడు తండ్రి విశ్వమునకు
నాతనివలన బ్రహ్మ జనించె నాబ్రహ్మ ఋషుల నేర్పుగ సృజియించి వారిఁ
గని నన్నుఁ బూజింపుఁ డనిన నాసంయము లాత్మలోపలఁ బరమాత్ముఁ గొలువఁ
గలుషించి వైకారికస్వరూపుఁడు పద్మజన్ముండు మద్వ్యభిచారకారు
లార కాన దురాచారులార కాన। కితవకృత్యంబు లిట్లు చేసితిరి మీరు
బ్రహ్మవిజ్ఞానగర్వంబు పదటిపాలు। గావలయు నంచు ఘోరంబుగా శపించె. ౫౨.

గీ. వార లప్పుడు తనయులవంశకరులఁ। గని విమానస్థులై నాకమునకుఁ బోయి
తత్సుతులు శ్రాద్ధములు సమంత్రకము గాఁగఁ। దమకుఁ జేయంగనుండిరి తాపసేంద్ర.

వ. ఇత్తెఱంగున నుత్తము లైనసూనులం బడసి వైమానికత్వంబున నాకంబునకుం జని సుఖంబున నున్న మఱి మరీచ్యాదు లేడ్వురలో నమూర్తులు మువ్వురు సమూర్తులు నల్వురు వీరు దేవతలకుం బితరు లై తద్దేవతలుం బూజింప యుగశతపర్యన్తంబు సనాతనలోకంబుల వసియించి వెనుక బ్రహ్మవాదు లై జన్మించి తమపూర్వసాంఖ్యమతంబునం గొంతకాలంబు వర్తించి పునరావృత్తిరహితయోగసిద్ధిం గాంచి యోగబలంబున సకలయోగులకు యోగాభివృద్ధి గావింపుదురు గావున వారికి శ్రాద్ధంబులు చేయవలయు నిది పితృప్రథమసర్గంబు మఱియు ననేకప్రకారంబులం బితరులు సప్తలోకంబుల నిలిచి భూలోకవాసులు భువర్లోకవాసుల భువర్లోకవాసులు మరీచ్యాదు లైనసువర్లోకవాసుల సువర్లోకవాసులు కల్పోపవాసిసంజ్ఞు లైనమహాలోకవాసుల మహాలోకవాసులు సనకాదు లైనజనలోకవాసుల జనలోకవాసులు వైరాజు లైనతపోలోకవాసులం దపోలోకవాసులు సత్యలోకవాసులం బూజింపుదురు వసుసాధ్యరుద్రాదిత్యాశ్విమరుద్వృషులు నేతత్కన్యకాసముద్భవులును వశిష్ఠబ్రహ్మపితరు లైనయగ్నిష్వాత్తాదులు బ్రహ్మక్షత్రవైశ్యులకు సమత్వంబునం బూజింపనర్హులు శూద్రజాతికిం బితరులు వేరలేనినిమిత్తంబున శూద్రులు బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యానుమతంబున సర్వపితరులం బూజింపుదురు భట్టారకా యెట్టిమహాత్ములకుం బితృసర్గంబు సమస్తంబును సవిస్తరంబుగా వచియింప నశక్యంబగుటం జేసి సంక్షేపరూపంబునం జెప్పితి వ్యతీపాతాయనవిషువచంద్రసూర్యగ్రహణసంక్రమణదర్శాదిపుణ్యకాలంబుల నక్షత్రగ్రహపీడాసమయంబుల దుస్స్వప్నావలోకనంబుల నూతనధాన్యాగమనంబుల విశిష్టద్రవ్యపాత్రలాభంబుల గంగాదిమహాతీర్థంబుల శక్త్యనుసారంబున శ్రాద్ధకర్మంబు సలుపుట ధర్మంబు శ్రాద్ధకర్మంబు సలుపవిత్తంబు దొరకదేని తిలతర్పణంబు లిచ్చిన శ్రాద్ధఫలంబు సిద్ధించు నత్తిలతర్పణంబులు దుర్లభంబు లైన ధేనువునకు నేకాహ్నికగ్రాసంబు గొనిపెట్టినం జాలు నిఖిలాభావంబున వనంబునకుం బోయి సూర్యాదిలోకపాలసాక్షిగా నూర్ధ్వబాహుండై తననిర్ధనత్వంబు పితరులకుం బెద్దయెలుంగున విన్నవించుట సముచితంబు నాకు నీపైతృకరహస్యంబు చతురాస్యతనూజుం డైనసనకానుజుండు తెలిపె నింక శ్రాద్ధయోగ్యాయోగ్యుల వినుము. ౫౪.

సీ. జ్యేష్ఠసాముఁడు యోగి శిష్యుండు సోదరిసూనుండు త్రిమధువు సోమయాజి
మాతామహుండు త్రిసామగుఁడు త్రిణాచికేతుఁడు త్రిసువర్ణుండు దుహితసుతుఁడు
జామాత యతి మేనమామ మాతాపితృభక్తుండు పియ్యంబు భార్యతండ్రి
ఋత్విజుం డతిథి పైతృకకర్మయోగ్యులు శ్యావదంతుఁడు నపుంసకుఁడు కునఖి

దేహారము వాఁడు దొంగ నిందితుఁడు రోగి, సోమవిక్రయి కొండీఁడు గ్రామయాచ
కుండు పరపూర్వ పెనిమిటి కూలిచదువు, చెప్పువాఁడును శ్రాద్ధవర్జితులు సుమ్ము.

క. మునివల్లభ యీ చందం, బునఁ బైతృకవిధులు సలిపి పురుషోత్తముచిం
తన మది మఱవక మెలఁగెడు, ననవద్యుఁడు గాంచు నైహికాముష్మికముల్.

క. అని మార్కండేయుఁడు చెప్పిన విని పండ్రెండుసమలు పితృపూజన చే
సినకతన గౌరవక్త్రుఁడు, తనగతజన్మములు నూఱు దలఁచె ధరిత్రిన్. ౫౭.

సీ. తలఁచినజన్మశతంబున నొక్కజన్మము నీకు వినిపింతు నలువ తొల్లి
పరమతత్త్వజ్ఞానవిరహితులై పోయి సుతులు బోధింపంగ సుగతి పొందఁ
డని శపించినమరీచ్యాదిమానసపుత్రు లేడ్వురలోపల భృగుఁడు గౌర
ముఖుఁడు తద్భృగువంశమున జనించినవాఁడు గాఁగ మార్కండేయమౌనిపుంగ
వుండు దెలుపఁగ దెలిసి పండ్రెండువత్సరములు పితరులఁ గర్మకాండములఁ బూజ
చేసి గౌరముఖుండు ప్రభాసతీర్థ, వాసు దైత్యారి నిట్లని ప్రస్తుతించె. ౫౮.

సీ. జలజగర్భునిచదువులచెఱవీడ్కోలు మంథానకుధరధురంధరుఁడు
విపధిమునింగినవిశ్వంభరకుఁ దేప సుమనోవిపక్షవక్షోవిదారి
కుంభినీనభములు గొలిచినకోలగోల పార్థివరుధిరతర్పణపరుండు
లంకాధిపతితలలకు గండకత్తెర రేవతీహృదయరాజీవహేళి
త్రిపురవనితలయాలువ్రతెక్కలీఁడు, ఖురఘురట్టవిఘట్టితక్షోణితలుఁడు
చింతితఫలప్రదాత రక్షించుఁ గాత, నన్ననుచు భక్తి రెట్టింప సన్నుతింప. ౫౯.

క. అత్యంతకరుణతో నాదిత్యసహస్రోపమానదివ్యప్రభతోఁ
బ్రత్యక్షంబై నిలిచిన, దైత్యాంతకు మేన మునివతంసుఁడు గలసెన్. ౬౦.

మ. అనినన్ భూచపలాక్షి యిట్లనియె జన్యాగ్రంబునం దన్నుఁ దె
ల్చినదుష్టాత్ముఁడు దర్జయుండు చనఁ బ్రాచీదిశాసీమ ని
ల్చినసుత్రాముఁడు నాకమేలు దనుజుల్ విద్యుత్సువిద్యుత్తులున్
సనకాదిస్తుత యేమి చేసిరి పరిస్పష్టంబుగాఁ జెప్పవే. ౬౧.

సీ. అనిన మాయావరాహము చెప్పఁదొడఁగె సునాసీరుఁ డమరసైన్యములు గొలువ
వారణాశికిఁ దూర్పువంక భారతవర్షమున నుండె నవ్వార్త విని ముదంబు
తోడ విద్యుత్సువిద్యుత్తులు జలరాశిగర్భస్థులైనరాక్షసులఁ గూడు
కొని హిమాద్రిసమీపమున విడిసిరి వారిపై దండువెడలంగఁ బాకశాస
నుండు దలఁచిన నాంగీరసుండు వచ్చి, శక్ర విద్యుత్సువిద్యున్నిశాటవరుల
యౌగపద్యాసమర్థుల నోర్వ లేవు, వేయిగోమేధముఖములు సేయవేని. ౬౨.

క. అని వాచస్పతి బోధించిన ధేనుసహస్రముల శచీపతి రావిం
చి నియోగించెన్ సరమాఖ్యుని నా గోమేధమఖపశువులం గావన్. ౬౩.

శా. ఈరీతిన్ వెనువెంట దేవశుని రా నిచ్ఛాగతిం బోయి నీ
హారక్షోణిధరంబు చేరువల మేయన్ గోగణంబున్ సుప
ర్వారాతుల్ గని చెప్ప భార్గవుఁడు కార్యం బాత్మ నూహించి ని
ర్ధారించెన్ బలసూద నాధ్వరపశుగ్రాహం బవశ్యంబు గాన్. ౬౪.

శా. నిర్ధారించి పులోమజిత్పశువులన్ వేపట్టుఁ డన్నన్ సుర
స్పర్ధుల్ వ్యాధులభంగి పొంగెదు మహాసైన్యంబుతో వచ్చి చం
ద్రార్ధోత్తంసునిమామగహ్వరములన్ హుంభారవారంభముల్
వర్ధిల్లం బసిఁ బట్టినన్ సమరమర్యాదార్భటుల్ చూపుచున్. ౬౫.

క. వారించిన రాత్రించరవీరులు మృదువచనరచన వేలుపుఁగుక్కన్
నోరార్చి పాలు వోసిన వారికి నది పసుల నిచ్చి వచ్చెఁ గడంకన్. ౬౬.

సీ. అరుదెంచి ప్రణమిల్లె నాకుక్క వెనువెంట గోరక్షణార్థము గూఢమార్గ
మునఁ బంపఁ జనినవేల్పులు నేగుదెంచి మ్రొక్కిరి యింద్రుఁ డప్పుడు సరమఁ జూచి
కటకట పసుల నెక్కడఁ బాఱఁదోలి వచ్చితి చెప్పు మనవుడు శీతనగము
పొంత మేయుచుఁ దప్పిపోయిన ఘోరాటవీభూమి నిండాఁక వెదకి వెదకి
కానలేనైతి నే నని కల్లలాడ గూఢచారులు దేవ యీకుక్క వేపి
కడుపు శోధింపు సకలంబు గానవచ్చు ననిన గోపతి మిగులం గనాగ్రహించి.

క. ఊళలు వెట్టంగా డాకాలన్ వ్రేసిన దన్నుటయు భుగాలున నోరం
బాలు వెడల నాసరమయును బాలి గడిచి మంచుకొండ పక్కికిఁ బోవన్. ౬౭.

వ. పురందరుండును బృందారకవాహినీపరివృతుండై సరమవెంటం జని తుషారగిరి ప్రాంతకాంతారంబు సొచ్చి మఘవిఘాతహేతువులైన యాతుధానులం దునిమి ధేనువులం గొనివచ్చి గోమేధసవనసహస్రంబు సలిపి తత్ప్రభావంబున దుర్వార బలగర్వంబు పూని మగుడ హిమవంతంబునకు దాడిపెట్టి దానవులం జుట్టుముట్టి భీమసంగ్రామరంగంబునం గనుపుగొట్టి హతశేషదోషాచరులు విపధిమధ్యంబునం బడిన విజయలక్ష్మీపరిరంభసంభ్రమంబున జంభారి నాకపురంబునకుం బోయి హవ్యవాహనాదిదిక్పతుల వారివారి పురంబుల నిలిపి నిష్కంటకంబుగా రాజ్యంబు చేసె నీసరమాఖ్యానంబు మానవులు విన్న గోమేధయజ్ఞఫలంబు ప్రాపింతురు వైరుల చేత రాష్ట్రంబు గోలుపడిన భూపాలుండు విన్న నిర్జరనాయకుండుంబోలె వెండియు

నిజమండలంబున సుఖంబున నుండుదునని చెప్పిన విని రత్నగర్భసంభవు లైనపదేవుర
దొరలు రాజులై పుట్టి యేమినామంబులు దాల్చిరి యెవ్విధంబున విహరించిరి
త్రేతాయుగంబున జనార్దనుచేత నేభంగి వరము వడసిరి తెలియ నానతి మ్మనిన
వరాహదేవుం డిట్లనియె. ౧౯.

మ. నలినాక్షీ విను రత్నసంభవులలోనన్ సుప్రభుం డద్భుతిన్
వెలవోలెన్ శ్రుతకీర్తిభూపతికి జన్మించెం బ్రజాపాలనై
క లలాటాక్షకిరీటనాకతటినీకంకత్తరంగాభతుం
దిలకీర్తిప్రభ తోడుగాఁ గృతయుగాది న్నోపసంసాధ్యుఁడై. ౨౦.

శా. నానాదేశనరేశ్వరుల్ వినతమూర్ధన్యంగమై మ్రొక్కఁగా
దానక్షాత్రగుణంబుల న్వెలసి సాంద్రత్కుంజరస్యందనా
జానేయాశ్వభటుల్ భజింప మృగయేచ్ఛం దప్పి జాపాలధా
త్రీనాథుం డొకనాఁడు కాననమునం గ్రీడించుచున్ ముందరన్. ౨౧.

క. పావనము సుకృతలక్ష్మీ జీవనము జనార్దనాభిషేకార్హసరో
జీవనము నొక్కరమ్యతపోవనము న్వేడ్కఁ గాంచి మదిన్. ౨౨.

ఉ. ఇందు మహాత్ముఁ డైనమునిశేఖరుఁ డొక్కఁడు తత్త్వసచ్చిదా
నందముతోడ నుండుట వినంబడుఁ గావున నమ్మహాత్ముఁ జూ
డం దగునంచు డాసి ముకుటంబు పదాబ్జమునందు మోపఁగా
వందన మాచరించి నిలువ న్మునినాథుఁడు సంభ్రమంబునన్. ౨౩.

శా. ఆశీర్వాదము చేసి యేమి కుశలంబా నీకు నిర్దోషముల్
గా శాసింపుదువా దిగంతములు సౌఖ్యంబుల్ భవత్పాలనా
వైశారద్యమునం గదా నడుచు నిర్వక్రంబులై మాకు ధా
త్రీశా నీసరి చెప్ప రాజసుతు లేరీ ధైర్యసంపన్నతన్. ౨౪

చ. అని కొనియాడుచున్ సముచితాతిథికృత్యము లాచరించి వ
చ్చినపని యేమి నా నృపతి చేతులు మోడ్చి భవార్ణవంబునన్
మునిఁగెడుమానవుల్ వెడలి ముక్తికిఁ బోయెడిత్రోవ యెద్ది చె
ప్ప నవధరింపు నావుడుఁ దపస్వి మహీశ్వరుతోడ నిట్లనున్. ౨౫.

సీ. అర్చనదానహోమాదులు ఫలకంబు లింద్రియనిగ్రహం బినుపచీల
యఖిలభూతదయాపరాయణత్వము లిపికాఁడు వైరాగ్యంబు గాలిచీర
ధైర్యంబు శుద్ధసత్త్వగుణంబు మ్రోకులు మంచివారలతోడి మైత్రి సరకు
శీలంబు నడిపించుమాలిమి సంచలింపనిమానసం బది యోడ గాఁగ

జేసిన మురారిచరణరాజీవభక్తి। గౌరవం బను పేరోడ గలిగెనేని
ఘోరభవసాగరము దాటి చేరవచ్చు। మోక్ష మనుదీవి మానవాధ్యక్షతిలక. ౨౧.

క. కావున శ్రీహరిపదరా। జీవద్వంద్వంబు సేవ చేసిన జనులే
కైవల్యరాజ్యలక్ష్ములతో విహరింపుదురు తప్పదు సుమీ యనినన్. ౨౨.

గీ. అనఘు యేరీతి నారాయణాంఘ్రి పంక। జములు గొలుతురు నావుడు సంయమీశ్వ
రుండు భూపాల విను పురంధ్రులు పురుషులు। శ్రీహరిపదాంబుజములు భజించువిధము.

సీ. అబ్జభవాండమధ్యంబునఁ గలిగిన। బ్రహ్మాదిసురకదంబములు విష్ణు
వలనఁ బుట్టినవేదములు చాటి చెప్పు న న్నారాయణునిశాసనమునఁ గనక
గర్భదేహమున నావిర్భవించినపావకాశ్వి హైమవతీగజాననాహి
కార్తికేయాహిమకరమాతృదుర్గాదిశాధీశహరిదండహస్తరుద్ర
సోమపితరులు తమలోన మేమ మేమ। దొడ్డవార మటంచు వాదునకుఁ జొచ్చి
పోరలు చేయంగఁ దా నొక్కరుండు పాయ। గిలివిచారించి దహనుండు పలికె నగుచు.

వ. మూఢులార వృథాకలహంబు మాని సకలాధికుండ నేన నన్ను సేవింపుఁడు మద్వి రహితంబై బ్రహ్మదేహంబు నిలుచుట యెట్లు చూడుం డని వెడలిపోవ నప్పితామహు దేహంబు కదుగందక పూర్వప్రకారంబున నుండె నప్పుడు ప్రాణాపానస్వరూపం బులైననాసత్యులు వాక్స్వరూపం బైనగౌరియు నభస్స్వరూపం బైనవినాయ కుండును ధాతుస్వరూపంబు లైనభుజంగంబులు నహంకారస్వరూపం బైనకార్తికే యుండును జక్షుస్స్వరూపం బైనసూర్యుండును గామక్రోధాదిస్వరూప లైనమాతృ కలు నైశ్వర్యస్వరూపం బైనదుర్గయు శ్రవణేంద్రియస్వరూపంబు లైనదిక్కులు వాయుస్వరూపుం డైనకుబేరుండును మనస్స్వరూపుం డైనవిష్ణుండును ధర్మస్వ రూపుం డైనయముండును గోపస్వరూపుం డైనరుద్రుండును దన్మాత్రస్వరూపు లైన పితరులు క్రమక్రమంబున వైశ్వానరునట్లు పలికి వెడలి పోవ నప్పితామహు దేహంబు షోడశాత్మకుండు నానందమయుం డైనసోముచేత నాప్యాయితంబై కను గందక పూర్వప్రకారంబున నుండిన విలోకించి పీతిహోత్రముఖక్షేత్రాధిదేవతలు వైలక్ష్యంబునం బొంది సోమాభిధానుం డైనపరమేశ్వరు నుద్దేశించి దేవా పావక ప్రాణాపానవాగంబరధాత్వహంకారనయనకామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్య భూమికైశ్వర్యశ్రవణపవనమనోధర్మరోషతన్మాత్రలు నీవ యట్లగుట యెఱుంగక యుభిమానంబున మేము లేక నిర్వహింపదని భవదీయదివ్యశరీరంబు విడిచి వెడం గుల మైతిమి మమ్ము నిర్మించిననీవ విగతస్థానులం జేయక మన్నింపు మని సన్న

తించిన నమ్మహోత్సుండు మిమ్ము వినోదార్థంబు కల్పించితి నింతియ కృతకృత్యుండ నైననాకు మీవలన నయ్యెడుకార్యం బేమి మీరు విచారింపవలవదు మూర్తామూర్త రూపంబులు మీకు రెండేసి యిచ్చితి మూర్తరూపంబుల నవతరించి హవ్యవాహ వాశ్విగౌరిగణపతిప్రభృతినామంబులం దాల్చి వర్తించి కడపట నావిగ్రహంబు ప్రవేశింపుం డని వరం బిచ్చిన సంతసిల్లిరి నారాయణుమహత్త్వం బెట్టిది వారల జననంబును వారలభోజ్యంబులు వారలతిథులు వారల నర్చించువిధంబును రహస్యంబుగా వక్కాణింతు వినుము. ౮౦.

సీ. పరమాత్ముఁ డణువు నభస్స్వరూపంబు సర్వజ్ఞుండు నైననారాయణుఁడు
మొదలఁ దా నేకత్వమున వినోదము సల్పుచో భోగకాంక్ష సంక్షోభితాత్ముఁ
డై నిల్వ భగవదాహ్వయమహాసలిలంబు వెడలె నానీరంబు వికృతిఁ బొంద
నాలోలకీలాకరాళానలము సంభవించె నాదహనంబు వికృతిఁ బొంద
వాయువు జనించె నాగంధవహము వికృతిఁ బొంద గగనంబు పుట్టె నీచందమున జ
లాగ్నిపవనాంతరిక్షంబు లవతరించె కలయఁబడ నంత నసలంబు గాలి గూడి.

గీ. నీరు శోషింపఁ జేయఁగా నింగి విరిగె నప్పు డప్పావకసమీరణాంబరములు
నాలుగును గూడి కఠినపిండత వహించె నట్టిపిండంబు పృథ్వీసమాఖ్యఁ దాల్చె.

గీ. వినుము నరపాల తత్పృథివికి జలాది యోగకాఠిన్యమున గంధ మొకగుణంబు
కల్గి నాల్గింటిగుణములు కలయ గుణము లైదు సమకూరె నదియ బ్రహ్మాండమయ్యె.

సీ. ఆకాండభాండమధ్యంబునఁ బరతత్త్వమూర్తి విష్ణుఁడు చతుర్ముఖచతుర్భు
జంబులతోడఁ బ్రాజాపత్యరూపంబు ధరియించి సృష్టివిధానమునకు
వగఁ గాన లేక తీవ్రంబుగా రోషింప నారోషమున సహస్రార్చి యైన
భయదానలము పుట్టి బ్రహ్మాండము దహింప నజుఁడు వీక్షించి బ్రహ్మాండ మెల్లఁ
గాల్ప హవ్యంబు కవ్యంబు దాల్పు మనుచు నాన తిచ్చినకతమున హవ్యవాహుఁ
డై మహాత్మకనాబుభుక్షాతురత్వ మడఁగుచందంబు చెప్పంగ నవధరింపు. ౮౧.

వ. అని విన్నవించినఁ బ్రసన్నుండై జగన్నాటకసూత్రధారుండు హవ్యవాహనా నీవు యాజకదత్తదక్షిణల సంతృప్తుండవై దేవతలకుఁ దద్భాగంబు లిచ్చుచు దక్షిణాగ్ని నామంబును సకలస్థలంబుల నాహవనీయంబులు వహించి తదంశంబులు సుపర్వులకు సమర్పించుచు నాహవనీయాభిధానంబును వివిధప్రాణిశరీరంబులు గృహంబులనం బరంగు నాగృహంబులకుం బతివై గార్హపత్యాహ్వయంబును నిన్ను నుపాసించువిశ్వనరుల సద్గతిం బొందించుచు వైశ్వానరసంజ్ఞయు బలధనంబులకు ద్రవిణం బనుశబ్దంబు చెల్లుట నాద్రవిణం బొసంగుచు ద్రవిణాఖ్యయుం గలిగి విహ

రించు మని నియోగించె నృపాలా యింక విష్ణునివిభూతికథనప్రసంగవశంబున నం
దెడిమాహాత్మ్యం బెఱింగించెద నాకర్ణింపుము. ౮౫.

క. ఆవహ్ని సవినయంబున దేవా యీ నాకు నొక్క తిథి తత్తిథిచేఁ
గావించెద సంతృప్తి సదా విశ్వంబునకు ననిన ధాత సుముఖుఁడై. ౮౬.

సీ. నానాసుపర్వగంధర్వయక్షులకు వైశ్వానర ప్రతిపదావాప్తి నీవు
చేయుదు గాన నిచ్చితి ప్రతిపన్నామతిథి నీకు నాపుణ్యతిథిఁ బవిత్ర
హవ్యంబుచే నిన్ను యజియింప సంతృప్తిఁ బొందుఁ జరాచరభూతకోటి
యిట్టిపాడ్యమి నెవ్వఁడేని భక్తిప్రీతిగా నిరశన్యవహారుఁడైన దేను
దుగ్ధమాత్రాశనుం డైన దొరకు నాకృతార్థునకు ముప్పదాఱుమహాయుగములు
నాకసుఖమును వెనుక నగ్నపదవి సకలభూచక్రపాలనైహికసుఖంబు. ౮౭.

క. అని పలుకఁ బ్రహ్మశాసనమున నెలఁగె హుతాశనుండు పురుషులకు వధూ
జనులకుఁ బ్రాతఃకాలంబున నీకథ వినిన సుకృతములు సిద్ధించున్. ౮౮.

సీ. భూప ప్రాణాపానములు దస్రులై జనించుట యింక విను మున్నజుండు గనియె
సుతులఁ దొమ్మండ్రఁ దత్సుతులలోన మరీచి గనియెఁ గశ్యపుని నాకశ్యపప్ర
జాపతి గనియె భాస్కరులఁ బన్నిద్దఱ వారు మాసంబులు వత్సరంబు
దైత్యాంతకుండు తదాదిత్యులు పన్నిద్దఱకుఁ బెద్దవాఁడు మార్తాండుఁ డతఁడు
త్వష్టకన్యక సంజ్ఞ నుద్వాహ మయ్యె నవ్విలాసిని యమయమునాహ్వయములు
గలుగఁ గొడుకును గూఁతును గనియెఁ గని నిజేశ్వరుని మేనివెట్ట సహింప లేక.

శా. స్వచ్ఛాయన్ సుముఖిన్ సహస్రకరుఁ గొల్వం బెట్టి హేలావిహా
రేచ్ఛన్ గోడిగ యై దువాళిఁ జనియెన్ హేషల్ ఘనధ్వానముల్
దుచ్ఛం బాఱ శరీరదీప్తివితతుల్ తోల్వానకాలంపుఁ జం
చచ్ఛంపాలత నవ్వ నుత్తరకురుక్ష్మామండలీసీమకున్. ౯౦.

మ. నలినాప్తుండును రూపభేదముల నశ్వన్ సంజ్ఞఁగా నాత్మలో
పల భావించి సదానురక్తి విహరింపం గొన్ని సంవత్సరం
బులకున్ వారికి మందుఁడుం దపతియుం బుట్టంగ నాపిన్నపా
పలమీఁదం బతి సంజ్ఞబిడ్డలయెడం బక్షంబు గావింపమిన్. ౯౧.

క. ఛాయం గనుఁగొని నాయంబా యిటువలె నీకుఁ బక్షపాతముఁ జేతల్
చేయన్ శిశువులపై ననఁగా యముఁ డెద్చుచు సహస్రకరుతోఁ బలికెన్. ౯౨.

శా. తండ్రీ సారెకు రవ్వ నాగ్రహముమీఁదం గన్నదే గాతిగా
గుండ్రాలం గొని దాయ గాక యిది నాకుం దల్లియే యెన్నఁడున్

పీంద్రం జూచినజాడ నన్ను యముని వీక్షింప దంతంతకుం
బింద్రం బయ్యెఁ గనిండిలోఁత వలదా మీఁద న్విచారింపఁగన్. ౯౩.

సీ. అని తనపైఁ గొండియము చెప్ప రోషసవర్ణవికర్ణ ఘూర్ణమాన
లోచనుఁడై జముఁ జూచి పరేతభర్తవు గమ్మటంచు ఘోరంబుగా శ
పింప బిడ్డనిఁ జేరఁ బిలిచి పద్మాప్తుండు వత్స మీఁదట సమవర్తివై ది
గీశ్వరత్వంబు వహించెద వంచు నాశ్వాసించి తత్కాంత సంజ్ఞ గామి
మానసంబున భావించి మండిపడుచు నోరి దుష్టాత్మ జననిమహోగ్రకలుష
కృత్యమునిమిత్తమునఁ గ్రూరదృష్టితోడ సంచరింపుము నీ వని శని శపించి. ౯౪.

క. వంచించి ప్రాణవల్లభ నుంచక తానుత్తరకురుభూమిఁ బంచా
రించినగోడిగయై వర్తించువిధము యోగదృష్టిఁ దెలిసి కడవఁడై. ౯౫.

క. పుంఖానుపుంఖరింఖా సంఖాతవసుంధరారజమ్ములు చదలం
బ్రేంఖోళింపఁగ సంజ్ఞా కంఖాణిం జేర నరిగి కామాతురతన్. ౯౬.

వ. పునఃపునఃప్రోథచలనంబునఁ దశనకిరణధారాధళధళ్యంబులు దశదిశావకాశంబులఁ బ్ర
కాశింప నిశ్వాసంబులు నిగుడ మెడసాచి కూణితదృక్కోణంబులతోడ వదనంబు
గదియించి నస చేసిన బిసరుహాప్తునింగా నెఱింగి నిజాంతరంగంబునఁ గౌతుకంబు
దళుకొత్త నత్తఱి నత్తన్వి తత్తడిమత్తకాశినిం జిత్తజక్రీడావినోదంబునం గూడ
సూర్యవీర్యంబు రెండుప్రకారంబుల సంజ్ఞాగర్భంబునఁ బ్రవేశింప సద్యస్సమయం
బున నర్భకు లిద్దఱావిర్భవించి తండ్రికి సాష్టాంగంబు లెఱంగి తదీయనిర్దేశంబున
నొక్కపుణ్యప్రదేశంబునకుం జని నారాయణాత్మకుండైన బ్రహ్మ నుద్దేశించి బ్రహ్మణే
బ్రాహ్మణప్రియాయ స్థాణవే మహాస్థాణవే స్థితిస్థాపకాయ పురుషాయ మహాపురుషా
య పురుషోత్తమాయ భూతాయ మహాభూతాయ భూతాధిపతయే సౌమ్యాయ మ
హాసౌమ్యాయ సౌమ్యాధిపతయే దైత్యాయ మహాదైత్యాయ దైత్యాధిపతయే రుద్రా
య మహారుద్రాయ రుద్రాధిపతయే విశ్వాయ మహావిశ్వాయ విశ్వాధిపతయే పక్షి
ణే మహాపక్షిణే పక్షిపతయే ప్రజాపతయే పరమేశ్వరాయ నారాయణాయ
నిష్క్రియాయ నిష్ప్రపంచాయ నిర్గుణాయ నిరపేక్షాయ నిరాశ్రయాయ నిరామ
యాయ నిరాలంబాయ నిరాచారాయ నిరాధారాయ నిరాలోకాయ విష్ణవే
నమో నమో యని బ్రహ్మపారస్తోత్రంబు ప్రాతఃకాలంబున జపింప దయాసంపన్నిధి
వెన్నుండు ప్రసన్నుండై వారికి యజ్ఞభాగయోగ్యత్వంబును దేవసమానత్వంబును
సను సనసు వేద్యత్వంబును హృద్యరూపత్వంబును గలుగ నిడియె నాఁడు వరం

బిచ్చి నదిమొదలు గా నాశ్వినేయులకు విదియ ప్రియదివసం బయ్యె నట్టివిదియఁ బిష్టాహారులై సంవత్సరం బొకటి గడపినవారు సౌందర్యాదిగుణంబుల నాశ్వినేయ సన్నిభులై జనింతురు నరులీచరిత్రంబు విన్న దోషనిర్ముక్తులు సుపుత్రయుక్తులు నై సుఖియింతురు ధరిత్రీకళత్ర యింక వాక్కు గౌరియై జన్మించినవిధంబు వినుము.

సీ. మున్ను సృష్టివిధానమునకు నుపాయంబు గానక కోపించి కమలభవుఁడు
తనకోపమున జనించినరుద్రునకు గౌరి పేరికూర్మికుమారిఁ బెండ్లి సేసె
రుద్రుండు గౌరీసరోరుహపత్రాక్షిఁ గూడి వినోదింపఁ గొంతకాల
మునకు నా బ్రహ్మ రుద్రునిఁ జూచి ప్రజలఁ గల్పింపుము నీ వని పెక్కుమాఱు
లాన తిచ్చిన నాకు మహాతపంబు। సలుపక ప్రజావినిర్మాణశక్తి చాల
దనుచుఁ గాండజలంబుల మునుఁగ గౌరి। తనువు నిజదేహమునఁ దాఁచె ధాతమతియు.

క. మానసములోన నేడ్వురు। సూనుల నిర్మించె నాబుషులు వసుపశురు
ద్రానిమిషముఖ్యబహుసం। తానంబులఁ గనిరి దక్షతనయలవలనన్. ౯౯.

ఉ. ఆయెడ నొక్కనాఁడు చతురాస్యుఁడు రుద్రవధూటి గౌరి మ
త్కాయములోన దాఁచుకొనఁగాఁ బనిలేదని దక్షుఁ జూచి వ
త్సా యిది బిడ్డ నీ కని సమర్పణ చేసిన నాఁటనుండి దా
క్షాయణియై వసించెఁ దదగారమునం గడుగారవంబునన్. ౧౦౦.

క. భూనాథ యిట్లు గౌరి స।దా నయనోత్సవము సేయఁ దనకూఁతులసం
తానము తామరతంపర।యై నెమ్మది నుండ దక్షుఁ డాహ్లాదమునన్. ౧౦౧.

క. పులకించి చూచి నాతన।యులయీబలఁగంబు చల్లనై వర్ధిలఁగా
వలె నధ్వరంబు చేసెద। నలినాసనునకు సమర్పణముగా ననుచున్. ౧౦౨.

వ. కృతనిశ్చయుండై మరీచి బ్రహ్మగా నత్రి బ్రాహ్మణాచ్ఛంసిగా నంగిరసుం డాగ్నిధ్రుండుగాఁ బులస్త్యుండు హోతగాఁ బులహుం డుద్గాతగాఁ గ్రతువు ప్రస్తోతగాఁ బ్రచేతుండు ప్రతిహర్తగా వసిష్ఠుండు బ్రహ్మణ్యుండుగా సనకాదులు సభాసదులుగా హిరణ్యగర్భుం డధిదైవతంబుగా నిజదౌహిత్రులైనరుద్రాదిత్యాంగిరసప్రముఖులుం బితృవసుగంధర్వగీర్వాణాదులుం బూజ్యులుగా నాజ్యధారాపరంపరాభిషేకజాజ్వల్యమానపవమానసఖశిఖాముఖచిటచిటధ్వానంబులు మహేంద్రప్రముఖబర్హిర్ముఖాహ్వానంబులు భుజగరాజనిభవచోవిలాసభాజనసజ్జనపరస్పరాలాపంబులు యాజకస్వాహాస్వధాకారకలకలాటోపంబులు బధిరితదిక్కులాపంబులై కొనసాగ యాగంబు సాగుచుండ హవిర్భాగంబులు యథాక్రమంబున సమర్పించు

వేళ హేళిసహస్రసదృశమహస్సనాథుండును సర్వజగన్నాథుండును సర్వవేద
మయుండును సర్వజ్ఞానాశ్రయుండును సరోరుహభవాండమాలికాహారమనోహర
గౌరీకుచస్పర్శియు ప్రత్యక్షదర్శియు భక్తమరుద్భూరుహుండును నైనరుద్రుండు పదివేల
వత్సరంబులు విశ్వనిర్మిమిష మహాతపంబు చేసి కాండసలిలంబు వెడలి. ౧౦౩.

క. జనసస్యనివహమ్ముగనఁగ। వనవనధిసమేత మైనవసుమతిఁ గనియుఁన్
మునిపక్ష్యమాణదక్షున। వనదేవాహ్వానమంత్రవైఖరి వినియున్. ౧౦౪.

క. నను మిగిలి జగతిఁ గల్పించినవాఁ డెవ్వఁడు నితాంతచిత్తాహమికన్
నను మిగిలి యజ్ఞఫలముం। గొనియెడువాఁ డెవ్వఁ డనుచుఁ గోపించుటయున్.

ఉ. అశ్మాత్యంతకఠోరమూర్తులు మహాహాలాహలజ్వాలధూ
మ్రశ్మశ్రుల్ భుజదండమండితకుఠారప్రాసఖడ్గార్గళా
రశ్మివ్రాతముతోడ వెల్వడిరి రుద్రక్రూరగాత్రంబునన్
గూశ్మాండాగ్నివతఃపిశాచగణరక్షోభూతవేతాళముల్. ౧౦౬.

క. ఈవిధమునఁ దనదేహము। లో వెలువడి వేలు లక్షలుం గోటులు భూ
తావళులు బహుముఖంబుల। సేవింపఁగ దక్షమఖవిజిత్వరబుద్ధిన్. ౧౦౭.

సీ. ధర్మ మక్షంబు నక్తందివములు చక్రములు సవనంబులు మూఁడు బరము
స్మృతులు పగ్గంబులు మీమాంస కేతువు పురుషార్థములు నాల్గు పూనుగాఁడి
పవమానములు నేమిరవము వేదములు తేజీలు త్రివృత్తులు చెర్లకోల
పరమవిజ్ఞానసంపద కూబరంబు హిరణ్యగర్భుండు సారథియు నైన
సకలవిద్యావినిర్మితస్యందనంబు। నందుఁ బ్రణవంబు గుణము గాయత్రి కార్ము
కంబు సప్తస్వరంబులు నంబకములు। గాఁగ రుద్రుండు రథికుఁడై కదలెనంత.

క. నిశ్చేష్టితులై మునులు న। భశ్చరులు న్మొదలుగా సభాజనములు చే
తశ్చాంచల్యమునం గడు। నాశ్చర్యము వడఁగ దక్షయాగములోనన్. ౧౦౯.

గీ. రథికవర్యునిమూర్త్యంతరంబు గానఁ। దా నతనిఁ గూడె ననఁగఁ గృశానుఁ డాతె
సారథిముఖంబు సంభవస్థలము గానఁ। దా మతనిఁ గూడె ననఁగ మంత్రము లడంగె.

చ. అవి గని ఋత్విజుల్ విముఖులై సురలార బలోద్ధతుండు దా
నవుఁ డొకఁ డేగుదెంచె సవనంబున భాగము లాహరింప న
న్న విని చలాచలిన్ విబుధనాథులు దక్షునితోడఁ జెప్పినన్
బవరము చేసి తద్దనుజుఁ బట్టుఁడు నావుడు వాయు సుగ్రతన్. ౧౧౧.

చ. వెడవెడ నార్చుచున్ దిశలు బీఁటలు వాఱ నదల్చి రుద్రుపై
నడచిన నమ్మహారథుఁడు నవ్వుచు భూతపిశాచకోటిఁ జూ
చుడుఁ జని వేయఁ జొచ్చెఁ దపసుల్ ధరణిం బడి బాతళింపఁగా
ముడుసులు గుండ్లు దుండ్లు శవముల్ పుఱియల్ పటియల్ ముఖస్థలిన్. ౧౧౨.

క. ఈచందంబున భూతపి। శాచంబులు నైన దేవసైన్యంబులు నా
రాచములు ముంప భూతపి। శాచములుం దఱుమ దేవసైన్యము విఱిగెన్. ౧౧౩.

క. విఱిగినఁ గని మఖశాలలు। నుఱికి వసుంధర వడంక నొండొరుఁ గడవం
బఱచు మఱఁ బండులు పటపటఁ। గొఱుకుచు నారుద్రసైనికులు ధైర్యమునన్. ౧౧౪.

సీ. స్తంభంబులు నఱికి యూపంబులు గూల్చి సోమము గ్రోలి కృష్ణాజినములు చించి
మునులభార్యల దోఁచుకొని పురోడాశంబు మెక్కి వేదులు గోఱ చక్కలాడి
హోమకుండములు నిర్ధూమధామంబులు గావించి పసువుల గావు వట్టి
స్రుక్కులు విఱిచి ఋత్విక్కుల బాధించి సదమదంబుగ సభాసదులఁ దోలి
సవనవాటంబు నగ్గలూచంబు చేసి। యింద్రు లోపలఁ గాన మేసంది గొంది
నడఁగెనో చూడుఁ డాసోమయాజి గాని। ననుచుఁ బరువులు వెట్టుచో నమరవరులు.

క. ఆహవసన్నాహప్రతి। ఘాహుంకారములు నిగుడఁ గొక్షేయకరా
శాహతుల భూతబలసం। దోహంబుల మీఁదఁ గవిసి నొప్పించుటయున్. ౧౧౬.

వ. రుద్రుండు రౌద్రసమున్నిద్రుండై మరుద్రాజి నాజిం బడలువఱచి మెఱుంగు మెఱచినచందంబున నిజస్యందనంబు మెఱయ నెఱయం బరాక్రమించి మించినం గని భగుండు దిగిభంబులు వెగడుపడువ నార్చి యెదిర్చి పేర్చిన వానికన్ను కార్చి పూచ వంటిశరంబువం బోకార్చి తత్సహోదరుండు భుజదండకుండలీకృతకోదండపరివేషుండు పూషుండు ఘట్టించి కిట్టిన మిట్టకోలలఁ దొడిగి వానిపండ్లు డుల్ల నేసి బోసిం జేసి హెచ్చుటయు నొచ్చి వియచ్చరులు విచ్చి భయపలాయమాను లైన మగుడ వారి నాలంబునకు నూలుకొలిపి కట్టినపచ్చపట్టుదట్టిచెఱఁగులు రిఁగులువాఱ భుజార్గళచతుష్టయంబున శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గంబులు పట్టి వినతపట్టి నెక్కి మార్కొని జనార్దనుండు నారాయణాస్త్రంబు ప్రయోగించినఁ గపర్ది పాశుపతాస్త్రంబు వఱపె నిట్లు హరిహరముక్తంబు లైనదివ్యశరంబులు పరస్పరజిగీషామర్షంబున వర్షసహస్రంబులు సమరంబు సలుపుచు నప్రతిహతప్రభావంబున. ౧౧౭.

సీ. ధరియించె నొకటి సుదర్శనచక్రంబు కొనియె మున్మోములకుంత మొకటి
కాంచనచేలంబు గట్టె నొక్కటి గప్పె నొకటి చాఱలవన్నె మెకముతోలు
కౌస్తుభరత్న మొక్కటి పూనె గాలిమేఁతలకడియంబును దాల్చె నొకటి
శేలిహానారి దువాళించె నొక్కటి తొడుకుబాబా నెక్కి తోలె నొకటి
మకుట మొక్కటి సవరించె నొకటిజడలు। ముడిచె నొక్కటి మెఱసెనంబురుహనేత్ర
ముల నొకటి చేసికన్నుల నిలిచె శంఖ। మొకటి పూరించె డమరుగం బొకటి ద్రిప్పె.

క. అపుడు సమీపంబున నున్న। పంకరుహసంభవుండు నారాయణపా
శుపతాస్త్రంబులు వీక్షిం। చి నెద్దయు మెఱుఁగునఁ బ్రశంస చేయుచుఁ బలికెన్.

శా. ఓహో యీగతిఁ బోరఁగా సకలలోకోపద్రవం బయ్యెఁ జం
డీహంకారము మాని పూనుఁ డిఁక శాంతిన్ మీరు మీలోన నే
లా హింసాపరతంత్రబుద్ధి హరిరుద్రాస్త్రావతంసంబులా
రా హేరాళము వెళ్ళెఁ గాల మని చేర న్వచ్చి ప్రార్థించినన్. ౧౨౦.

సీ. ఆరుద్రనారాయణాస్త్రద్వయంబు శాంతి వహించుటయు భారతీవరుండు
శంకరాంబురుహలోచనుల నిరీక్షించి హరిహరులార చరాచరప్ర
పంచరక్షణము గావించుఁడు మీ రంచు పచియించి సర్వగీర్వాణులార
క్రతువుల మొదలిభాగము రుద్రయోగ్యం బటంచు వేదములు ఘోషించుఁ గానఁ
దొలుత యజ్ఞాంశమిచ్చి రుద్రునిపరాక్రమంబు గొనియాడి సత్కృపామహిమ గాంచి
బ్రతుకుఁ డనవుడు వారలు పరమభక్తి యుక్తి దండప్రణామంబు లొసఁగి ని -

రగడ. రుద్ర జగద్రక్షా దాక్షిణ్య కారుణ్యసుధారసపూర్ణదృగంచల
భద్రగుణైకాశ్రయ మధ్యందినభానుసహస్రసమానతనుప్రభ
ఖట్వాంగకురంగకపాలత్రిశిఖప్రముఖవిభాసిభుజామండల
పట్వాపకలాపగరూషివహాత్పరివృఢహారధురంధరకంధర
కంఠేకాల మదావళదనుజాఖర్వగర్వరేఖానిర్వాపక
కుంఠీభూతత్రిపుర ధాతృవైకుంఠాదిసుపర్వస్తుతవిక్రమ
ఫాలాంబకపావకచుంబితరతిపతిభస్మాసకవక్షస్స్థల
బాలసుధాకరకోరకితజటాపటల భగాక్షిక్షపాలనకరరక్షక
పోషితభక్త చపేటనిపాతితపూషదంత దంతురితరణాంగణ
యోషాయితవామశరీర మహాయోగిహృదయపుష్కరపుష్పంధయ
ప్రధ్వస్తాధ్వర బహువిద్యామయరథబద్ధచతుర్వేదతురంగమ
సాధ్వసదాయికఘోరదంష్ట్రికచకచకశోభాభ్రమేడితాట్టహాస
వెంగలిదక్షునిఁ గూడినకతమున విజ్ఞానము చెడి పసువుల మైత్రిమి
గంగాధర వేయేటికి నీభారము మనుపంగా నొచ్చినవారము
జగదుత్పత్తిస్థితిలయములు నీశాసనమున వర్తిలు సంతతమును
నిగమోక్తప్రథమాంశము గొని మన్నించి యజ్ఞ మీడేరఁగఁ జేయుము. ౧౨౨.

మానిని. అంచు మహేంద్రముఖామరపుంగవు లంగములం బులకాంకురముల్
ముంచుకొనం గరముల్ నిటలంబుల మోపుచు భక్తిసమున్నతిఁ బ్రా
ర్థించిన వారల దీనత మాన్పఁగ దేవుఁడు చల్లనిచూపుల వీ
క్షించి సుధాపరిషిక్తమృదూక్తివిశేషము దోఁప వచించెఁ గృపన్.. ౧౨౩.

సీ. వాసవప్రముఖదేవతలార ప్రథమాంశమునఁ దృప్తి పొందె నామనము దక్షు
మఖము ధన్యత వహింప ననుగ్రహించితి భగులోచనముఁ బూషుపండ్లు మున్ను
వలె నుండఁ జేసితిఁ గలనిలో మత్ప్రతాపంబు గనుంగొని పశువులై చ
రించినమిమ్ముఁ బాలించి విజ్ఞాన మిచ్చితిఁ గాన నేఁ బశుపతి సమాహ్వ
యమున విహరింతు నీదినం బాది గాఁగ। శాంతులై భూతిరుద్రాక్షజటలతోడఁ
బాశుపతదీక్ష ననుఁ గొల్చుభక్తవరులు। మోక్షలక్ష్మీవధూరత్నమునకు వరులు.
క. అని గీర్వాణులతో మాన్నన సానతి యిచ్చురుద్రునకు వాక్పతి ద
క్షునిసుత గౌరి జగన్మోహిని గుణవతిఁ బెండ్లి చేసి యి ట్లని పలికెన్. ౧౨౫.
వ. దేవా యీవామనేత్ర జగజ్జనయిత్రి మత్తకీరవాణి రాణి గా నిజప్రభావసకల
గిరిపరిహాసం బైనకైలాసంబు నివాసంబుగా వాసవప్రభృత్యాదిత్యులు భృత్యు
లుగా నస్మదాదులకుఁ బూజ్యుండవై లోకైకసామ్రాజ్యవైభవంబు లనుభవింపు
మని తదనుమతంబున దక్షప్రముఖులు గొలువఁ బ్రాజాపత్యపురంబునకుం జనియె
నిట నిటలాక్షుండు దాక్షాయణిం దోడ్కొని మహాప్రమథగణంబు భజింప రజ
తాచలంబునకు విజయం చేసె నని వరాహదేవుండు చెప్పినఁ గుంభినీరంభోరువు
మీఁదటివృత్తాంతం బానతి మ్మని విన్నవించిన. ౧౨౬.
శా. ఏణీదృక్ఛకరాంక సాల్వనరసింగేంద్రానుకంపాసరి
ద్వేణీవర్ధితకీర్తికల్పక చతుర్వేలాసమావేల్లిత
క్షోణీభారభరణదక్షిణభుజా కుంభీనసాధ్యక్షగీ
ర్వాణీసంతతగీయమానరణదుర్వారప్రతాపోదయా. ౧౨౭.
క. నిర్ధ్వస్తసకలకలుష ముహుర్ధ్వనితవరూథినీమహోగ్రపటహాభి
న్నోర్ధ్వాండ చక్రవాళబహిర్ధ్వాంతపరంపరాసుహృత్కీర్తివిభా. ౧౨౮.
పంచచామరము. కుఠారశూరవారకంఠకుంఠనైకమర్మక
ర్మతారిదారి శౌరిభక్తిరక్తియుక్తిఫల్గుణా
శతారిభూవరాసువాతజాతవేదిగూఢపా
త్కృతారికా కఠోరదోరఖర్వగర్వధూర్వహా. ౧౨౯.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాభినంది
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి
ధాన ఘంటనాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతం బైనశ్రీవరాహపురాణం బనుమహా
ప్రబంధంబునఁ బంచమాశ్వాసము.

శ్రీ

వరాహ పురాణము.

షష్ఠాశ్వాసము.

క. శ్రీహితనిశాంతపదకట। కాహితహరినీలపుత్త్రికాకారత్వ
గ్రాహితరళాయమానమ। దాహితభూకాంత యీశ్వరాధిపునరసా. ౧.

వ. అవధరింపు మవ్వరాహదేవుఁడు భూతధాత్త్రికి ట్లనియె నట్లు ఖండేందుశేఖరుండు, వెండికొండకు విజయం చేసి కొంతకాలంబు వినోదింప నొక్కనాఁడు గౌరి తన మనంబున. ౨.

సీ. తండ్రి దక్షుండు చిత్తంబున ననుఁ గలకాలంబు రిపుభార్యగాఁ దలంచి
గారవింపక మానునో రమణుండు రుద్రుండును శాత్రవదుహిత గాఁగ
భావించి విశ్వసింపక మానునో నాకుఁ గడవంగరాని దుందుడుకు పుట్టె
నీరీతిఁ బుట్టినయింటికిఁ జొచ్చినయింటికి నెప్పుడు నెరపరంబు
నేయుకాయంబుతో నుంట సిగ్గు గాదె। వేయు నేటికి దేహంబు వేఱ తాల్చి
తపమునఁ బ్రసన్నుఁ గావించి తరుణహిమక। రార్ధమౌళికి నిల్లాల నగుదు ననుచు.

చ. హిమధరణీధరంబునకు నేగి తపం బొనరించి పెద్దకా
లమునకు యోగవహ్నిశిఖలం దనువల్లిక వేల్చి తన్నగేం
ద్రమునకు మేనకాసతికి నందనయై సరిలేనిరూపచా
రిమ కొనసాఁగఁ దా నుమయుఁ గృష్ణయు నాఁగ ధరించె నామముల్. ౪.

గీ. ఆనుమారి పరంజ్యోతి యైననాకు। మ్రోల నేటికిఁ జెట్టిరి ముగ్ధ లనుచు
నగువిధంబునఁ బొదుగుళ్ళనడుమ నగుచు। నుండు మందిరదీపికాజ్యోతిఁ జూచి.

క. అక్కుధరపుత్త్రి నాకుఁ। ముక్కంటికి వేఱు లే దనుచుఁ దెలుపుటకుఁ
మిక్కిలికను దాల్చినగతిఁ। జక్కనిరారేక నెన్నొసల ధరియించెఁ. ౬.

గీ. అష్టమహాశక్తి రత్నపుబొమ్మరిండ్లఁ। బేర్చుఁ బన్నాదుదొంతుల బిసరుహాస
నాండభాండంబు లీరీతి నుండ దొంతి। పేర్తు నని లోకములకుఁ జూపెడువడువున.

గీ. ఆయిగురుటాకుబోఁడి నామాయ నిట్లు। పడుచు లేచుచు నుందురు పద్మసంభ
వాదు లని తెల్పుతెఱఁగున హస్తచాతు। రీధురీణతఁ గందుకక్రీడ సలుపు ౭.

ఉ. అతివిశదప్రభావిలసనాస్పద మైనపదాంగుళీనఖ
ప్రతతి వెలుంగు నాహిమమహీధరపుత్రికిఁ బద్మనేత్రకున్
గతజననంబునం దమకు గాదిలిసోదరి గాన భక్తితో
సతతముఁ గొల్వ దక్షతనుజాతలు తారలు వచ్చెనో యనన్. ౯.

క. అంబుజభవాదివిబుధగ।ణంబులదొడ్డతన మెల్ల నాకు వెనుక త
థ్యం బని చూపె ననంగా। బింబాధర దొడ్డతనము పిఱుఁదునఁ దాల్చెన్. ౧౦.

క. ఆకన్యారత్నంబు ని।రాకారుం డైనశివుని హత్తినతమమా
యాకళచందము దోఁపఁగ। నాకాశమువంటినడుము నారు వహించెన్. ౧౧.

క. కాఠిన్యము దోరంతర। పీఠిం బూర్ణంబు లైనపృథుకుచముల నా
పాఠీననయన దాల్చెం। దాతేవం దంద్రిగుణము దాల్చినభంగిన్. ౧౨.

గీ. ఆసతి ధరించె శక్తిత్రయప్రభావ। భావములతోడ విహరించుపరమశక్తి
నే ననుచుఁ దెల్పుగతి మోవి నీక్షణముల। నెఱుల నరుణిమ ధవళిమ నీలిమయును.

క. ఈరీతి గోత్రధరా। గారంబున శైశవంబు గడపి క్రమమునం
దారుణ్యము గైకొని జగ।దారాధ్య మృగేంద్రమధ్య హైమవతి మదిన్. ౧౪.

క. కనకధరాధరచాపుఁడు। తనపతి గావలె నటంచుఁ దలపోసి మహో
వనమునకుఁ జనియె జననీ।జనకులయనుమతిం దపంబు సలిపెడుకొఱకున్. ౧౫.

సీ. చని పూగపున్నాగసాలరసాలాదిసాలరమ్యప్రదేశముల నిలిచి
కందక పాటలగంధి గావునఁ దీవ్రతాపురామోఘునిదాఘవేళ
కొంకక క్రొమ్మెఱుంగుంబోఁడి గావున జాతనిర్ఘాతజీమూతవేళ
వందక శీతాంశువదన గావున దీర్ఘయామినీఘోరనీహారవేళఁ
దపము గావింప వేడ్కలె వత్సరసహస్ర।ములు మహాదేవుఁ డంత నాభూమిధరకు
మారి గాఢి ననుగ్రహింపంగఁ దలఁచి। తొంటితనలాంఛనంబులు తొలఁగఁజెట్టి.

సీ. అనవరతస్నానముఁ జేసి కలయ నంతట వందువట్టినతల వడంక
సారెకు నుష్ణించి నీరు గ్రమ్మెడునేత్రములమీఁద నరసినబొమలు వ్రాలఁ
గడుపెద్దయెముకలు గానంగ వచ్చుఱొమ్మున దొడ్డజన్నిదంబులు చలింప
త్రోళ్ళు వ్రేలాడెడుతుంటిపై బ్రహ్మతమ్ములచింపిదోవతి ముడికి వలవ
ముసలిబ్రాహ్మణుఁడై వేదములు చదువుచు। నలసి నిలుచుచుఁ దానడుగడుగునకును
దడఁబడిపడుచుఁ బార్వతి దాయ వచ్చి। యీలెలుంగున దీవించి యిట్టు లనియె.

శా. శ్రీశైలంబున సేతుబంధమునఁ గాంచిం గుంభకోణంబునన్
గాశిన్ మందరఁ గాళహస్తి నిఁక, లెక్క ల్వెట్టఁగా నేల నా

నాఁశైవస్థలులన్ వసించితిమి కాంతా నిన్నుఁ బోలంగ రా
కాశీతాంశునిభాస్యలం గనము లోకఖ్యాతశీలంబునన్. ౧౮.

క. నాపత్ని నిర్నిమిత్తను। గోపించి తొలంగి పోవఁ గ్రుస్సి మనస్సుఁ
దాపంబుతోడ వెదకుచుఁ। బైపాటున నిన్నుఁ గంటి భాగ్యముకతనన్. ౧౯.

సీ. ఆఁకలి గొన్నాఁడ నశనంబు పెట్టి పు మది నన్ను బ్రాహ్మణమాత్రుఁగా వి
చారింపకుము విను శ్రౌతకర్మమును దక్షత వహించినప్రతిస్పర్ధి విఱుగ
దట్టించి నాల్గువేదములు విభాళించి బ్రహ్మరథం బెక్కి బహువిధాధ్వ
రాగ్రపూజనము పరిగ్రహించినజగజెట్టి యోగ్యుఁడ నిన్ని చెప్ప నేల
నాకు నొకనికిఁ బెట్టు ముల్లోకములకుఁ। దృప్తి గలుగు నటన్న గిరీంద్రకన్య
భూనిలింప ఫలంబులు గాని యిచట। నశనము గడింప రాదు నీయడుగులాన.

క. కానఁ ఫలాహారముఁ గొనఁ। గా నీచిత్తమున వేడ్క గలదేని కృత
స్నానుఁడవై రమ్మన నా। హా నావాంఛితము సఫల మయ్యె నటంచున్. ౨౧.

శా. పట్టెన్ గట్టదరిన్ మహామకర మబ్రహ్మణ్యమై దా ననుం
జట్టన్ జూయక యుండ రమ్ము విడిపించన్ గట్టుకో కీర్తికిన్
బట్టంబున్ సుకృతాత్మురాల భువనప్రఖ్యాతిగా నంచుఁ గూ
వెట్టన్ వించు నమశ్శివాయ యని భూభృత్కన్యవై చూకులిన్. ౨౨.

క. పితృభావన హిమవంతునిఁ। బతిభావన శివునిఁ దక్కఁ బరు నంటని నే
నితనిభుజాదండము పట్టి తిగువఁగా నెట్లు లోర్తు డెందము గలఁగెన్. ౨౩.

గీ. అయిన నితనికరస్పర్శనాపయశము। మాన్పుకొనవచ్చుఁ గాని బ్రాహ్మణుఁడు మొసలి
బారిఁ బడి చావఁ గావనిపాతకంబు। మాన్పుకొనరాదు జన్మజన్మముల ననుచు. ౨౪.

క. వలిచనుగుబ్బల నునువల్కలచేలము జాఱ నడుము గడగడ వడఁకన్
గలకంఠస్తుతి గెలిచిన। యెలుఁగున బ్రాహ్మణున కభయ మిచ్చుచుఁ బఱచెన్.

గీ. పఱచి పార్వతి పరమకృపారసంబు। భయరసంబు మనంబులోపలఁ దొలంక
గంగదరి ద్రొక్కి నిలిచి తత్కపటవిప్రు। పాణి కరపల్లవంబునఁ బట్టి తిగువ. ౨౬.

మ. కులకాంతాకరసంగమంబు మఱియుం గొండాఁక నాకాంక్ష నే
యులలాటాక్షుని సమ్మతిన్ మొసలి నిమ్నాదప్రవాహంబులో
పలికిన్ రాఁ దిగుచున్ మరుత్తటిని సాపత్న్యంబునం బార్వతీ
లలనం గైకొన నీక వల్లభునిఁ గేలం బట్టు చందంబునన్. ౨౭.

క. ఈపగిది మొసలి సలిలము। లోపలికిన్ దిగువఁ దా వెలుపలికిఁ దిగువన్
బాపనిఁ గొంతదడవు మే। నాపుత్రిక తిగిచి తిగిచి నాఁటినవగలన్. ౨౮.

చ. బరవస మైనయీతనివిపద్దశ యేగతి మాన్పుదుం గటా
హరహర యంచుఁ బల్కుటయు నవ్వచనధ్వనికంటె మున్న శం
కరుఁడు నిజాకృతి న్నిలిచె గంధగజేంద్రముతోలు వ్రాలి పె
న్నురువులజాలు పాపమొలనూలు సితాంగముడాలు మీఱఁగన్. ౨౯.

సీ. ఆవేళ గిరిజ దా నాదిజన్మంబునఁ దొలఁగి యీతెంచుట దలఁచి నాన
నాననాబ్జము వంప నభవుండు నవ్వుటాలకుఁ బల్కెఁ గోకిలాలాప నన్నుఁ
జెట్టపట్టక వృథ సేయకు మన్నఁ బన్నగహార ఘోరకాననములోనఁ
దపము గావించుట ధవునిఁగా నినుఁ గోరి కావున నది వృథ గాదు వినుము
విన్నవించెద నొకమాట నన్నుఁ గన్న।తండ్రి నీహారనగరాజు ధారవోసి
యీ నిఖిలలోకవిదితంబుగా ననూన। వైభవంబున వచ్చి వివాహ మగుము. ౩౦.

వ. అని సవినయంబుగా ననునయాలాపంబులు పలికి చిట్టకాలకుఁ జెట్ట వట్టి విడువని
గట్టువిలుకాని నెట్టకేలకు నొడంబఱచి తదనుమతిం బార్వతి పుట్టినింటికిం జనియె
ముక్కంటియు నిజనిశాంతం బైనరజతసానుమంతంబునకు విజయం చేసె నట్లు
పుట్టినింటికిం జని తనకావించిన ఘోరతపఃప్రభావంబునకు మెచ్చి కృపాసము
ద్రుండు రుద్రుండు ప్రత్యక్షుం బై పలికినచందంబు సమందాక్షుంబుగా మందమం
థాక్షరంబుల నుమాకాంత హిమవంతునికి విన్నవించి జనక కనకధన్వుండు వెను
కటిజన్మంబున మత్ప్రాణవల్లభుండు గావున నది యెఱింగించితి మీఁదటికర్త
వ్యంబు మీక తెలియు నన్న నన్నందనిం జూచి నిజాంతర్గతంబున నేఁడు నాజీవ
నంబు పావనం బయ్యెఁ బొమ్మంచు మంచుగుబ్బలిరాచవాఁడు పరమానందబాష్ప
మకరందతుందిలనయనారవిందుం డై. ౩౧.

క. ఎల్లజగంబులు నేలిన। హల్లకహితజూటుఁ డల్లుఁ డయ్యెడు నఁట నా
యిల్లు వెలసె లోకంబులఁ। దల్లి రుద్రాణి యెట్టిధన్యుఁడ నొకొ. ౩౨.

గీ. పరమపావని విశ్వప్రపంచజనని। యైననినువంటికూఁతును గాన లేరు
గాన నానాసుపర్వులలో నపత్య।వంతు లెవ్వారు నాయీడువారు గారు. ౩౩.

మ. అని గౌరీరమణీశిరోమణికి నాహ్లాదంబుగాఁ బల్కి వే
చని లోకైకపితామహున్ నలువ నాస్థానంబులో నుండఁగాఁ
గని దేవా శశిఖండమౌళికి నుమం గల్యాణి నాకూర్మినం
దన నీ నాత్మఁ దలంచి దేవరకు విజ్ఞాపింప నేతెంచితిన్. ౩౪.

క. నావుడు సంతసమున వా।ణీవిభుఁ డిది మంచితలఁపు నీహారగిరీం
ద్రా వివిధామరసహితుఁడ। నై వచ్చెదఁ బెండ్లి చూడ నాయితపడుమా. ౩౫.

క. అని వీడుకొలుప నజ్ఞాసనుశాసనమున నగాగ్రసరుఁ డింటికి వ
చ్చి నిజపురము శృంగారించి నిరాఘాటప్రమోదచిత్తముతోడన్. ౩౬.

సీ. స్వస్తి సమస్తభవ్యగుణసంపన్నుఁ డైనతుషారపర్వతనాయకుండు
స్వస్తి సమస్తదివ్యగుణసంపన్ను లైననిషధవింధ్యమందరసుమేరు
దర్దురగంధమాదనమాల్యవత్పారియాత్రలోకాలోకచిత్రకూట
మలయప్రముఖబాంధవులకు సంప్రీతిఁ బుత్తెంచినశుభలేఖ దేవదేవుఁ
డైనశివునకు మనగౌరి నాదిశక్తి నిచ్చుచున్నాఁడ మీరలు వచ్చునది వి
వాహమున కంచు లేఖలు వ్రాసి పంప వారు నాకారములు దాల్చి వచ్చి రపుడు.

క. వేగవతీయమునాగంగాగోదావరులు మొదలుగాఁ గలనదులున్
సాగరములు భూరుహలతికాగుల్మము లవయవములు గైకొని వచ్చెన్. ౩౮.

వ. ఇట్లు వచ్చినచుట్టంబుల యథోచితప్రకారంబుల గారవించి మంచుగుబ్బలి రాచ
వారు తనకు సహాయులై విహరింప బ్రహ్మాండంబు చవికెగా నక్షత్రపథంబు
ముత్యాలమేలుకట్టుగా మేదిని వేదిగా దిగంతకుండాలంబులు పూజెకుండలుగా నవ
ద్వయద్వీపంబులు జాజాలపాలికలుగా జలనిధానంబులు కలశంబులుగా దివా
కరులు దివియలుగా సుధాంశుండు గడియారంబుగా మేఘంబులు వాద్యంబులుగా
వివాహంబు సేయ నాయత్తపడి పెండ్లికొడుకుం బిలువం బంచిన మందరం బమంద
రయంబునఁ గైలాసంబునకుం జని కింకర్వాణసర్వసుపర్వ శర్వుం గని సాష్టాంగ
దండప్రణామంబు గావించి దేవా వైవాహికముహూర్తం బాసన్నం బయ్యె విచ్చే
యుము మని విన్నవించిన నన్నీలకంధరుండు నిజవివాహవృత్తాంతంబు నీరజాసను
వలన మున్న విని సమ్మతించినవాఁడు గావున గమనోన్ముఖుం డై. ౩౯.

సీ. రింగులు వాఱ గైరికపుగింటెంపుఁబచ్చడము గటిప్రదేశమునఁ గట్టి
పాటలరుచుల సౌభాగ్యంబు చూపురత్నవిభూషణములు గర్ణములఁ దాల్చి
ధవళతరచ్ఛాయ నవకంబు లైనపచ్చసరాలు విపులవక్షమున వైచి
కపిలజటావల్లికలలోన పెక్కుదోయములక్రొవ్విరులమాల్యములు ముడిచి
ఫాలఫలకాగ్రమున శరత్కాలచంద్రకాంతి మించుననంగరక్షాతిలకము
తీర్చి పావనధర్మంబు తేజి నెక్కి వనరుహభవాదిగీర్వాణవరులు గొలువ. ౪౦.

గీ. రాజరాజసఖుఁడు రాజసంబున శైలరాజరాజధాని రాజమండ
లావరోధిరత్నహర్మ్యస్థలబహువిధానిగుప్తనవనిధానిఁ జొచ్చి. ౪౧.

క. నిక్వాణంబులఁ జరణప్రదాక్షాంగదభూష లడర ధరవల్లభసౌ
ధక్షాంగణభాగంబున శాక్వరపతి డిగ్గి సురలు సాహో యనఁగన్. ౪౨.

గీ. అవసర మెఱింగి యక్షనాయకుఁడు మెలపుతోఁ దొడిగింపరత్నపాదుకలు మెట్టి
వజ్రికైదండఁ బట్టి వివాహవేది । కడకు విచ్చేయుచో నంతకంటె మున్న. ౪౩.

సీ. కట్టినచీనాంశుకంబు శంబరవైరిగద్దియగవిసెనఁ గడవ నాడ
నెరవిననొజ్జంగివిరులు గాళిందిలోపలి ఫేనలవములఁ బరిహసింప
తీర్చినకస్తూరితిలకమ్ము విరిదమ్మి వ్రాలినమత్తాలి గేలి సేయ
వైచినమణిహారవల్లులు మేరుశృంగంబుల మీఁదిచుక్కల జయింప
పార్వతీకన్యఁ గైసేసి భారతీర । మాశచీముఖ్యదేవతామానవతులు
తోడుకొని తేర శివునకుఁ దుహినధరణి । ధరవరేణ్యుండు విధ్యుక్తి ధారవోసె.

ఉ. హాటకగర్భుఁ డట్టిసమయంబున మంత్రము చెప్పఁ బార్వతీ
పాటలగంధికంధరముపై నిజబాహుల రోమహర్షముల్
మాటికిమాటికి న్మొలవ మంగళసూత్రము గట్టె నాజగ
న్నాటకసూత్రధారుఁడు ఘనద్వని మ్రోయఁగ దివ్యదుందుభుల్. ౪౫.

సీ. ఉమరోమరాజితో నొరసి కీడ్పడినచందమున భూపాహులు తలలు వంప
దుర్గనేత్రంబులతో మాఱుకొని తిరస్కృత మైనగతిఁ జేతఁ జింక బెదర
చండికనొసలితో జగడించి విఱిగినచాడ్పున శశిరేఖ జడలు దూర
కృష్ణవెన్నెలలతో సెదరి డాఁగినవిధంబున గళచ్ఛవి భూతిపూఁత నడఁగ
పొగనెపంబున మాటికి మొగము ద్రిప్పి । వామదేవుండు వామపార్శ్వమున నున్న
నమ్రవదనసరోజ నన్నగతనూజ । నానఁ జూచుచు హోమకృత్యంబు నడపె.

క. ఆడిరి రంభాదులు గా । కూడిరి సారణులు చేరి హాహాహూహూల్
పాడిరి మేలంబులకున్ । గూడిరి గీర్వాణమధరకులములచెలువల్. ౪౭.

వ. ఇత్తెఱంగునఁ గురంగాంకశేఖరుండు సాంగంబుగా సర్వమంగళకళ్యాణం భవ ధరించి యాదంపతులు చరాచరప్రపంచంబు రక్షింతురు గాక యనుచు దీవించిన విరించి బహూకరించి సనకసనందనసనత్కుమారాదిమహామునుల సంభావించి దేవతల మన్నించి హిమవన్నగచక్రవర్తి సన్మానించి వారల వీడ్కొలిపి పార్వతీసహితుండై కైలాసంబునకు విజయం చేసె వసుంధరాధీశ్వర యివ్విధంబునఁ బితామహదక్షతుహినశిఖరంబులవలన గౌరికిం గలిగిన జననత్రయంబు సురాసురలు నెఱుంగరు నీకు వినిపించితిని హైమవతివివాహంబు తదియనాఁడు గావున నవ్వాసరంబునఁ గథాశ్రవణపూర్వకంబుగా నుపవాసంబు సలిపిన నుప్పిడి చేసిన నారీనరులకు మనోరథంబులు సిద్ధించు నింక నాకాశంబు వినాయకుండై జన్మించిన చందంబు వినుము. ౪౮.

సీ. మున్ను గీర్వాణులు మునులు సుధర్మాసభాసీనులై సచరాచరముగ
శిష్టజనంబులు చేయుకృత్యములు నిర్విఘ్నంబులై చాగురీతి దుష్ట
మతులు గావించుకర్మములు నిర్విఘ్నంబులై నడుచుట మాన్పఁగా నుపాయ
మెద్దియో యంచు నూహించి మహోగ్రకల్పకరిహరికిఁ గైలాసగిరికి
నరిగి పరమేశ్వరునకు సాష్టాంగదండ।ములు సమర్పించి శంకర పురనిశాచ
రావరోధవధూకంఠహారహరణ। కరణచరణబాణ ధూర్తులకార్యమునకు
నంతరాయంబు పుట్టింప నవధరింపు. ౪౯.

క. అంచు నుతియించుటయు శివుఁ। డించుకవడి ఱెప్ప వాల్ప నెఱుఁగక యెదుటన్
జంచలత లేనితొలకరి। చంచలవలె నున్నశైలసంభవఁ జూచెన్. ౫౦.

క. చూచి విసర్జితపరవీ।క్షాచింతుఁడై తదీయసౌందర్యసరో
వీచికలలోన మునుఁగుచు। లేచుచు నిజహృదయ మనుగలింపఁగ మఱియున్.

సీ. పలుమారు సోమరిచలిగాలిసోఁకునఁ గదలెడునీలాలకములు చూచి
తొలుకారుక్రొమ్మెఱుంగులవంటిరుచులు ముందట వెదచల్లునేత్రములు చూచి
చిన్నారిపొన్నారిచెమటచిత్తడికోడివికచకపోలపాళికలు చూచి
పచ్చికస్తూరికాపంకంబు దాల్చి క్రిక్కిఱిసినగుబ్బపాలిండ్లు చూచి
తాను చూడంగ నాత్మ నాకసము దోఁప। వాయుతేజోంబుభూమితత్వములు నాల్గు
మూర్తులు వహించి మింటికి మూర్తిలేమి। యేమి కారణ మనుచు నూహించి నవ్వె.

గీ. శంభుఁ డీచందమున జ్ఞానశక్తియైన। నగతనూభవఁ జూచుట నభము సంస్థ
రించుట నగుట మూర్తిభవించుమంచు। నలువమునుపల్కుటయుఁ గారణములు గాఁగ.

క. క్షితిజలతేజోమారుత।పతి తద్గగనము జనించెఁ బరమేశ్వరసం
స్థితముఖమున సకలగుణా।న్వితమూర్తి వహించి చక్కనికుమారుండై. ౫౪.

క. ఈరీతి నుదయ మైనకు।మారునకు సహస్రకోటిమన్మథసదృశా
కారునకు వలచి సభలో। గౌరీసేవానుయాతఖచరపురంధ్రుల్. ౫౫.

క. నిలిచిరి నివ్వెఱపడి వెల। వెలనై క్రొమ్మొలకచెమట వెడలఁ దదీయో
జ్జ్వలకాంతిచంద్రికలలో। పలహిమకరకాంతరత్నపాంచాలికలై. ౫౬.

క. అతని సదాశివమూర్తి। ప్రతిమానవిలాసు వేడ్కపడి పరమపతి
వ్రతలకు నగ్రేసరి పా।ర్వతిసైతము కంటిఱెప్పవాల్పక చూచెన్. ౫౭.

ఉ. ఆసమయంబునన్ మనసిజారి లలాటతటీనటీభవ
ద్భ్రూభ్రిసముద్రగుఁడై తనసుతుం గడకన్నులు జేవురింపఁగా

గాసిలి చూచి యీఁడు సురకాంతల నాసభలోన వెఱ్ఱులం
జేసెఁ దనూవిలాసములచే నని భీషణభాషణార్భటిన్. ౫౮.

ఉ. ఓరి గజాననంబును మహోదరమున్ భుజగోపవీతమున్
వారక తాల్చు మంచు గతవత్సలతన్ శపియింపఁ దద్విధా
కారముతోడ నిల్చె మును కామవికారసమేతులై తనుం
గూరిమిఁ జూచునిర్జరచకోరవిలోచన లెల్ల రోయఁగన్. ౫౯.

క. ఈకరణి శప్తుఁడై వికృతాకారము దాల్చి నిలువ నాత్మోద్భవు నా
లోకించియు శాంతుఁడు గాలేక హరుఁడు చెమట దొరుగ లేచి నటింపన్. ౬౦.

ఉ. ఆసకలాత్ముమెంజెమట నంజనవర్ణులు చక్రశూలచా
పాసిముఖాస్త్రహస్తులు గజాస్యులు పుట్టిరి భూమిభాగసం
త్రాసముగా నభం బొకవినాయకుఁ డైనవిధంబు చూచి తా
నీసున వారితత్వము ననేకవినాయకు లైనలాగునన్. ౬౧.

వ. అప్పుడు కకుప్పుటలంబులు పటపటం బగుల మిగుల నుప్పతిల్లుఘీంకారగర్జలచప్పుళ్ళ
తోడ సముద్దండశుండాదండవమథుశీకరంబులు భీకరవర్షంబులై కురియ గండమం
డలగళద్దానధారాప్రవాహంబులు నిర్నిద్రసముద్రంబులై వెల్లివిరియ ధగద్ధగాయ
మానవివిధాయుధంబులు లయసమయవిశదద్వాదశాదిత్యులై బీరెండలు గాయ
జగత్పూర్ణకర్ణతాళవాతూలంబులు సప్తసమీరంబులై విటతాటనంబులు సేయ
ననల్పకల్పాన్తశంక నావహించి విహరించునిఖిలజనప్రయోజనవిటపిక్షుతారంబుల
హిమకరకరాళమూర్ధసార్ధత్రికోటిరోమకూపఘర్మకణప్రభూతహీరంబుల విలో
కించి కంపించినప్రాచీనబర్హిర్ముఖబర్హిర్ముఖులభయంబు నివారించి పరమేశ్వరు
నుద్దేశించి దేవా నీ వాకసంబున వినాయకవ్యాజంబున మూర్తీభవించితి వింక
నిమ్మహానుభావునకు నుత్తమనామధేయంబులు విభుత్వంబును బ్రసాదింపవలయు
నని వినయంబునఁ బ్రార్థించినఁ గాత్యాయనీకాంతుండు శాంతుండై. ౬౨.

క. సకలగజాస్యులు నీసేవకులై విహరింపఁ బ్రాభవము గనుము వినా
యకదంతావళముఖవిఘ్నకరగణేశాదినామకములఁ గుమారా. ౬౩.

చ. అని నిజవక్త్రసంజనితుఁ డైనవినాయకు నాదరించి పా
వనతటినీజలంబులు సువర్ణఘటంబుల నించి దేవతల్
గొని చనుదెంచినం గొలువుకూటములో రవికోటిదీప్తి మిం
చిన మణిపీఠిమీఁద నభిషేకము చేసి మృగాక్షిని ట్లనున్. ౬౪.

గీ. యజ్ఞదేవాదిసకలకార్యముల నిన్ను। మొదలఁ బూజించునిర్మలాత్ములకు ఫలము
కలుగఁజేయుము నినుఁగొల్వఁదలఁపులేని। ఖలులకృత్యంబులకువిఘ్నములుఘటింపు.

క. అని శంకరుఁ డానతి యి।చ్చినసమయంబునఁ బులోమజిచ్ఛిఖియమరా
క్షసుజాసనవరుణానిల। ధనపతిముఖనిఖిలదేవతలు సాంజలులై. ౧౬.

క. కటినోరగబద్ధమహో। జఠర వినాయక పినాకిసంభవ జగతీ
శతకార్యవిఘ్నకారక। కుఠారసృణిపాశటంకగుంభితహస్తా. ౧౭.

తోదకము. ఆనతసర్వసురావన విఘ్నే।శాన మనోరథసాధసుటాసో
పాన గజానన భక్తహృదేశా। లాన సదాళిమిళద్వరదానా. ౧౮.

గీ. అనుచు నుతియించువేల్పుల నాదరించె। ద్విరదవదనుండు తజ్జన్మదినము చవితి
గాన నాఁడు జనంబులు కథ విని తిల।భక్తము భుజింపఁ గామితఫలము గలుగు.

సీ. పార్థివ విను మింకఁ బంచతన్మాత్రలు పాములై పుట్టుట భారతీశ
శ్రుతునిమానసపుత్రుఁ డైనమరీచిసుతుఁడు కశ్యపుఁడు దక్షునికుమారి
కద్రూసమాహ్వయకామినిగర్భంబునందుఁ గర్కోటకానంతమత్స్య
పద్మతక్షకమహాపద్మవాసుకిసరీసృపకుళికాపరాజితసుషేణ
శంఖముఖ్యసహస్రభుజంగమములఁ। గనియెఁ దత్సంతతిని క్రమంబున జనించె
దుర్వికారాకరంబులు సర్వలోక।భీకరంబులు పెక్కు దర్వీకరములు. ౨౦.

మ. అవి లోకంబుల నిండి జంతువుల నుగ్రాపాంగసంభూతహ
వ్యవహజ్వాలల నీఱు సేయు ముఖనిశ్వాసోష్మఁ గూల్చు న్విషం
బు వెలింగా నెడుకోఱలం గఱచి చంపుం బాగడల్ విప్పి క్రమిం
గు వధించున్ నృపహస్తనిర్ఘృణఫణాకోటీచపేటంబులన్. ౨౧.

క. ఇప్పగిది నాఁడునాఁటికి। నప్పాములు సంహరింప హతశేషజనుల్
నొప్పివడి పోయి నలువకుఁ। జెప్పిన నతఁ డాగ్రహంబు చిప్పిలుమదితోన్. ౨౨.

గీ. వాసుకిప్రముఖాఖిలవ్యాళవరులఁ। బట్టి తెప్పించి విశ్వప్రపంచ మెల్లఁ
జెల్ల భక్షించితిరి గానఁ జెడుఁడు మీఁద। జననికోపంబుకతమున నని శపించె.

క. స్వామీ విషకలుషాత్ములఁ। గా మము సృజియించి నీవ కడపట నతిమా
త్రామర్షోపేతుఁడవై। భీమముగా నీగతిని శపింపం దగునే. ౨౩.

సీ. అని విన్నవించిన నహుల వీక్షించి విరించి నే మిమ్ముఁ బుట్టించినాఁడ
ననుచు భక్షించువారా జగజ్జంతుసందోహంబు నిటువంటిదుండగముల
మాని కాలప్రాప్తులైనవారల నిర్నిమిత్తంబు మిక్కిలి మీఱు నెగ్గు
చేయువారలఁ గఱచి వధింపుఁ డన్యులఁ ద్రోపఁ బోవకుఁడు గారుడము వచ్చు

మంత్రవిదులకు నౌషధమణిసమేతులకు భయంపడి తిరుగుఁడు సకలసురవి
హంగపతులకు దాయాదులై నిలువుఁడు। గాలి నియతాశనంబుగాఁ గ్రోలి మనుఁడు.

క. ఆకరుణతో మీరు బుభుక్షువులై భూలోక మతలసుతలములుగాఁ జే
యక పోయి వసింపుఁడు తప్పక యిచ్చితి నతలవితలపాతాళంబుల్. ౨౬.

చ. అని పరమేష్ఠి పంప నతలాదిపదంబులకున్ భుజంగముల్
పని విని వానిసంభవము పంచమి గావున భక్తి నద్దినం
బున లవణామ్లముల్ వెరసి ముట్టక పాముల నాలపాల మ
జ్జన మొనరించుపుణ్యులకు సర్వభయంబులు లేవు భూవరా. ౨౭.

వ. సర్వతత్త్వంబులకుఁ బరమం బైనపురుషునివలన సత్త్వాదిగుణాత్మకం బై పరఁగునవ్యక్తంబు సంభవించె నప్పరమపురుషావ్యక్తంబులవలన నడుమ మహత్తత్త్వం బవతరించె మహత్తత్త్వంబునకు నహంకారసంజ్ఞయుఁ బరమపురుషునకు శివనారాయణాభిధానంబులు నవ్యక్తంబున కుమారమా నామంబులు ప్రవర్తిల్లు నేతద్విధపరమపురుషావ్యక్తసంయోగంబున నహంకారంబు గుహుండై జన్మించినచందం బింక వినుము బ్రహ్మమానసపుత్రు లైనమరీచిప్రముఖులసంతానక్రమంబున సుపర్వగంధర్వయక్షపక్షిదనుజమనుజప్రభృతిసృష్టి వర్ధిల్ల దుర్ధర్షబలధూర్ధరులు విప్రజిత్తివిచిత్తిభీమాత్మక్రాంచాహ్వయంబులు వహించినరాత్రించరులపరాక్రమంబునకు నిలువ లేక చీకాకు పడిననాకౌకసులం జూచి వాచస్పతి యిట్లనియె. ౨౮.

ఉత్సాహ. ఇంతవట్టు దేవసేన లెల్ల నేల నీశచీ
కాంతుఁ డొకఁడ బల్లిదుండు గాఁడు గాన నింక న
త్యంతశూరతాసనాథు దండనాథు మీరు ధీ
మంతు లైతి రేని చింత మాని బ్రహ్మ వేడుఁడా. ౨౯.

ఉ. నావుడు వారు మంత్రివచనంబులఁ గార్యము నిశ్చయించి భా
షావరుపాలికిం జని నిశాటవరేణ్యులబాధ చెప్పి దే
వా వలె మాకు నొక్కఁడు దళవాయి ధరాధరవైరికిన్ మహా
దేవచమూకదంబకపతిత్వము దాల్చుట బెట్టు గావునన్. ౩౦.

క. అనవుడు విని వాక్పతి యిప్పని నాచేఁ దీర్పఁ గాదు ఫాలాక్షిహుతా
శనకణదగ్ధపురత్రయు। దనుజునిచేఁ గాని దేవతావిభులారా. ౩౧.

మహాస్రగ్ధర. అని వారల్ వెంట రాఁగా నరిగి సకుతుకుఁడై పురోభాగభూమిన్
గనియెన్ నక్షత్రమార్గగ్రహిశిఖరశృంగాటకస్థాంధకస్వ
ర్ధునిరాఘాటప్రకాశద్విగుణసితిమదేదీప్యమానాత్తరోచి
ర్ధునికల్పీభూతసర్వద్రుమజలధిచతుర్ధ్రుద్రి నారాజతాద్రిన్. ౩౨.

గీ. కని విబుధులార యిగ్గిరి గగనధరణి। మండలంబులు నీలాలమట్లు గాఁగ
నున్నది గదా సదాశివయోగివరుఁడు। చేత నూఁదినపటికంపులాత మనఁగ. ౮౩.

క. ఈసుధరేంద్రము లోకాలోకపుబల్గోడదట్టిలో నికటాద్రుల్
మేసులుగా మెఱయుచు నదిగో కానఁగఁబడియెఁ దెల్లగొల్లెనభంగిన్. ౮౪.

గీ. చూడుఁ డీకొండ బ్రహ్మాండశుక్తిమధ్యమున జనించినకట్టాణిముత్తియంబు
చందము వహించెఁ గాత్రిః చంద్రచంద్రికామనోహరచాకచక్యంబుతోడ.

చ. సురవరులార యిన్నగముచుట్టున నున్నవి చూడుఁ డాధరా
ధరములు భానుసైంధవపథశ్రమనోదనకారికందరా
న్తరతరువాటముల్ మును ముదంబున నెత్తెడువేళఁ బఙ్క్తికం
ధరుఁడు భుజార్గళంబులఁ గదల్పఁగ రాలినరాలకైవడిన్. ౮౫.

సీ. కనుపట్టె నీశైలమున దక్షకన్యకాధవుఁడు సామాన్యపుఁదపసి వోలె
నొకపిన్నరాచక్కి నుండు నీగిరి నలకాపట్టణమ్ము పక్కణము వోలెఁ
దిరుగు నీవసుమతీధరముపైఁ గణాధిపతి మదావళకలభంబు వోలె
నాదిశాక్వరము విహారంబు సలుపు నీకొండచెంపల గోవుకోడె వోలె
నిన్నగంబునఁ బ్రవహించు సన్నపాటి। నిర్ఝరము వోలె మందాకినీస్రవంతి
గాన నీమెట్టు మోక్షంబు కట్టుమట్టు। కనుఁడు గీర్వాణవరులార కన్నులార. ౮౬.

క. అని వర్ణించుచు సజ్జాసనుఁడు సుధాంధసులుఁ దాను సపులకకళికా
తనులై తత్కుధరాగ్రంబునకు నరిగి హరువటారము గనుంగొనుచున్. ౮౭.

సీ. పెనుబాపపేరు వేసినగట్టువా శుంఠిదైత్యావరోధవైధవ్యదాయి
కడవన్నె బంగారుగట్టువిల్తుఁడు భక్తరక్షణక్రీడాపరాయణుండు
చిగురుగైదువజోదుపగదాయ పార్వతీవనితాచకోరపార్వణవిధుండు
చేఁదు భోజనము చేసినమొక్కలీఁడు దక్షాధ్వరధ్వంసదీక్షాధికారి
కలిమి గలవానికూరిమిచెలిమికాఁడు। నీరనిధివేష్టితోర్వీమహారథుండు
బుడుతవెన్నెలపూమొగ్గ ముడుచువేల్పు। చిరకృపాదృష్టి మనల రక్షించుఁ గాక.

వ. అని నిశ్చలమనస్కులై నమస్కరించుచుఁ జతుర్ముఖప్రముఖబర్హిర్ముఖులు సంతసంబున సంతతవిహరమాణబహుసహస్రవేదండతుండగండమండలగళద్దానధారాసురభితబహిర్ద్వారవితర్దికానిషణ్ణసపరివారకుంభోదరనికుంభంబును శిఖరసముత్తంభితశాతకుంభకుంభంబును సకలపాతకశ్వాసగ్రసనవ్యసనదండకుండలిరసనాయమానకేతనంబును మోక్షలక్ష్మీనికేతనంబును సమంజసకంజరాగసాలభంజికాపుంజపింజరితనిజారంబు నైనహజారంబు డాయంబోయి తమరాక విని పిలువ నియోగించిన వచ్చి నంది

కేశ్వరుండు దోడుకొని పోవ లోపలిచావడిం గొలువున్న సర్వమంగళానుషంగ
వామోత్సంగు భుజంగాభరణుం గని సాష్టాంగంబు లెఱఁగి మస్తకన్యస్తహస్తులై.

దండకము. జయజయ జగదీశ యీశాన కాశాహిపాకాశగంగాధరాకాశశాంకప్ర
కాశప్రతీకాశ నిర్నాశ దృక్కర్ణమౌర్వీకసౌవర్ణభూభృద్ధనుర్యుక్తబాణారిబా
ణాగ్రజాగ్రచ్ఛిఖావన్ముఖైకాహుతీభావధుర్యత్రిపుర్యాదితేయప్రతీపోద్భటాటోప
చిద్రూప కద్రూతనూజాంగుళీముద్రికాకోణనిద్రాణనారాయణచ్ఛాయదాయాద
కంఠోపకంఠస్థలస్థాయుకక్ష్వేళ కారుణ్యధారాళ మారాళపక్షుద్వయీమందమందా
నిలస్పందిమందాకినీకంజకింజల్కసిందూరితేందుప్రభాభాసితాశాంతరాభోగ రక్షా
సముద్యోగ దక్షాధ్వరధ్వంసనప్రక్రియా ధర్మధూర్దండచక్రీకృతాహర్నిశాశేష
విద్యామయీస్యందనారోహవేళాభుజస్తంభసంభావితోంకారశింజిన్యపేతత్రయీ
మాతృకోదండ సప్తస్వరీకాండ దండాయుధధ్వంసకా గజరజనిచరాంతఃపురీనీల
ధమ్మిల్లబంధాంధకారాంశుమాలీయథారక్తనేత్రాంత కైలాసవిశ్రాంత నిశ్శ్రేయ
సద్వాఃకవాటీభవద్గూఢపాద్భరుపడ్గ్రి ధనిర్గంధనాకుంచనోడ్యాణజాలంధరప్రఖ్య
బంధత్రయీభస్త్రికాధ్మాతజాజ్వల్యమానానలజ్వాలసంశోధితబ్రహ్మనాడీవినిక్షిప్త
చంద్రార్కసంజ్ఞానిలస్వాంతయోగీశ్వరాయత్త వేదోక్తనిర్ధారితాయత్త దేవా
భవన్మూర్తివిస్ఫూర్తి కీర్తింపఁ గా నేర్తు మే కర్తవుఁ భర్తవుఁ హర్తవుఁ నీవ నీకేల
నిల్చెం ద్రిశూలాకృతిఁ లోకముల్ మూఁడు నీ నేత్రముల్ చిత్రభానుత్రయం
బుల్ సముద్రంబు లేడుఁ సరిద్రత్నసానుప్రధానాద్రులుఁ నీజటావల్లికల్ తల్లి
దండ్రుల్ మృగీనేత్ర ధాత్రీధరగ్రామణీపుత్రియున్ నీవు నీసృష్టికిఁ శిష్టరక్షావి
ధానంబుల్ దుష్టశిక్షావిధానంబులుఁ నీకు నైసర్గికంబుల్ గదా భర్గ దుర్గామనో
నాయకా పరమపురుషరూపంబు నీవుఁ మహాశక్తిరూపంబు గౌరీవరారోహయుఁ
బోధరూపంబు నీవుఁ సుధారూప మార్యాసరోజాక్షియుఁ భూమిలో నైదు నీరం
బులో నాల్గు తేజంబులో మూఁడు వాతంబులో రెండు నభంబులో నొండు నానా
గుణంబుల్ ప్రవర్తిల్లఁ దత్తద్గుణంబుల్ వివేకించిన న్నీవ సర్వేశ్వరా పాల నా
జ్యంబు రాలం బృహద్భానువు న్నువ్వుల న్నూనెయుం బువ్వులం దావియుం బోలె
విశ్వంబున న్నీవు చైతన్యమై నిల్తు గంగాధరా సౌధజాలంబులన్ రేణుజాలంబు
చందంబుగా రోమరంధ్రంబులఁ బెక్కుబ్రహ్మాండముల్ దాల్తు వైరాజరూపంబు
నఁ మదనమదనదీగ్రీష్మ నీమౌళిమీఁదఁ సుధాబిందువుల్ చిందు నానందకం
దంబు నీక్షించి సాక్షాత్పరిజ్ఞానముంగా విచారింప లేమిం జుమీ కొంద ఱప్రాజ్ఞతం
జందురుం డందు రామందులఁ దెల్ప నేమందులుఁ లేవు భూతవ్యష్టకానర్గళాసర్గ
సంభూతికిఁ మున్ను తత్వంబు లేనేనులం బాసి భాసిల్లు చెప్పద్వితీయుండవై

శూన్యభావంబుతోడన్ వినోదించు నిన్నాదినారాయణుం డంచు నబ్జాసనుం
డంచు ఫాలాక్షుం డంచున్ భజించున్ బ్రపంచంబు కొంచెంబు మాబుద్ధి నీశుద్ధ
బుద్ధస్వరూపంబు వర్ణింప శక్యంబె వాక్యంబులన్ శంకరా శంక రాత్రించరశ్రేణిచే
మాకుఁ బాటిల్లఁ బాటిల్లఁగాఁ జేయ శక్రుండు శక్తుండు గామిన్ సదా గ్లాని చిత్తం
బులం బూని రక్షోనిశాతక్షురప్రక్షతాంగక్షరద్రక్తపూరంబున న్నాని సేనాని
నానానిలింపావనార్థంబు నిర్మించు మంచున్ భవత్పాదముల్ చేరి ప్రార్థింపుచు
న్నార మన్నం ప్రసన్నాననాంభోజుఁడై. ౯౧.

గీ. పార్వతీవల్లభుండు వాక్పతిముఖు లైన। పంచదశదేవతలలోన భావి నవత
రింపఁ గలవాని నరసి నిర్మింతు నొకని। దానవజయావధాని సేనాని మీకు. ౯౨.

మ. అని గీర్వాణుల నిర్వహింప సుముఖుండై శక్తి నాత్మాంగవా
సిని సంక్షోభము నొందఁ జేసిన జనించెం గోటిమధ్యందినా
ర్కనిభాభామహిమం గుమారుఁడు సగర్వక్రవ్యభుక్కామినీ
జనవైధవ్యదబాహుదండసహజజ్ఞానాభిధాశక్తితోన్. ౯౩.

క. భూవరతిలక ప్రజాపా।లా విను మన్వంతరముల నాశాంభవదే
హావిర్భూతనిలింపచ।మూవిభునకుఁ బెక్కుజన్మములు గలవు సుమా. ౯౪.

సీ. ఇట్లు సేనానాథు నిచ్చిన శివునిఁ బూజించి వాక్పతి సునాశీరముఖ్య
దైవతసహితుఁడై తమతమ తేజోంశములు కుమారవతంసమునకు నొసఁగ
నాశక్తిధరుఁడు నత్యధిక తేజోవిశేషమ్మున దీపించి జనక యింక
వాహంబు నొకటి సేవకులఁ గొందఱ నాకుఁ బాలింపవలె నన్న భవుఁడు వాహ
నంబు పవనంబుకంటె మనంబుకంటె। మిక్కుటం బైనవడి గలకుక్కుటంబు
భటుల శాఖవిశాఖులఁ జటులబలస।ముద్భటుం డైనపట్టికి ముదలవెట్టి. ౯౫.

క. అనిమిషరథినీపాలస।మునకున్ బట్టంబు గట్టి భూతగ్రహశా
సనకర్తఁ జేసి యాతని। వినుతింపుఁడు మీర లన్న విని యింద్రాదుల్. ౯౬.

ఉ. షణ్ముఖ కుక్కుటధ్వజ కృశానుసముద్భవ మాతృజాతురా
షాణ్ముఖదేవతాసకలసైన్యధురంధర కార్తికేయ వి
ద్విణ్మథనప్రచండభుజవిక్రమసార కుమార తారకా
రాణ్ముకుటప్రసూత మము రాక్షసబాధలఁ బాపి కావుమీ. ౯౭.

క. అని కొనియాడిన సేనా।ని నిలింపుల నాదరించి నిఖిలజగత్పూ
ర్ణనిరంకుశతేజంబున। దనుజుల ననిలో హతాహతంబుగఁ దోలెన్. ౯౮.

వ. అని మహాతపోమునీశ్వరుండు చెప్పినఁ బ్రజాపాలుండు మహాత్మా శివజ్ఞానశక్తివలనఁ బ్రాదుర్భవించినకుమారస్వామి యేమి కారణంబున మాతృజకృత్తికానుసముద్భవకార్త్తికేయనామధేయంబుల నాదితేయులు సంస్తుతించిరి తత్కారణంబు తెలియ నానతిమ్మనిన మహీశా యిది సేనానికి నాదిమన్వంతరంబునఁ గలిగినజన్మంబు తరువాత నాతనికి రెండవజన్మంబున మాతృకృత్తికానుకృత్తికాకృత్తివసనశుభ్రత్తనయలు సముత్పత్తినిమిత్తంబు లయ్యెదరు దేవత లనాగతజ్ఞులు గానఁ గార్త్తికేయాదినామధేయంబుల సన్నుతించిరి యీభంగి సహంకారంబు గుహుండై పుట్టినపరతత్త్వవిద్యారహస్యంబు నీకు వినిపించితి నీవృగ్వ్యాఘ్రగుణగరిష్ఠుం డైనషణ్ముఖుండు షష్ఠినాఁడు దేవసేనాధిపత్యంబు వహించినకతన నవ్వాసరంబునం గథాశ్రవణపూర్వకంబుగా ఫలాహారు లైనవారికి ధనధాన్యపుత్త్రపౌత్త్రాభివృద్ధులు సిద్ధించు నింక శారీరజ్యోతి భాస్కరుం డైనవిధంబు వినుము. ౯౯.

గీ. జ్ఞానశక్తికిఁ బరమాత్మునకు విభేద। మించుకయు లేదు సుమ్ము భావించ నాస
నాతనుం డాత్మఁ డొకనాఁడు జ్ఞానశక్తిఁ। జూచెఁ జూచిన నొకమహాజ్యోతి పుట్టె.

క. నానాదిగంతరంబుల।లో నిండుచుఁ దనరుఁ దాన లోలీభూతం
బై నిలువ నమ్మహాతే।జోనివహము చొచ్చి రఖిలసురవరముఖ్యుల్. ౧౦౧.

సీ. సుర లివ్విధంబునఁ జొచ్చినకతమున సూర్యాఖ్య మైన తేజోగుణంబు
రవిసంజ్ఞ గలశరీరము వేఱె తాల్చె నారవి నిజకాంతిపరంపరావి
భాసితలోకుఁడై భాస్కరుం డయ్యెఁ బ్రకర్షత్వమునఁ బ్రభాకరుఁ డనంగఁ
బరఁగె సమస్తప్రపంచమునకు నాద్యుఁ డగుట నాదిత్యవిఖ్యాతి గనియె
దివసమునకు దివాహ్వ వర్తిల్లుఁ దద్ది।వాకరణశాలి గాన దివాకరప్ర
శస్తి ధరియించె నతనిభాస్వత్ప్రదీప్త।దీప్తిఁ బుట్టెను ద్వాదశాదిత్యు లధిప. ౧౦౨.

క. వారలకు సగ్రగణ్యుం।డై రవి సంవర్త్తసమయహవ్యవహాశిఖా
దారుణకరముల భువనము। లీరేడును వేఁచిపోఁత నెఱిఁగి సభయులై. ౧౦౩.

క. తద్గర్భంబున నున్నము।రుద్గణములు వెడలి నీవు రుచిదహనజ్వా
లోద్గిరణంబుల సకలజ।గద్గోళము సంతపింపఁగాఁ జేయకుమా. ౧౦౪.

వ. దేవ మహానుభావ పురాణచరాచరప్రాణమునివరేణ్యాగణ్యగుణగౌరవ గాఢాంధకారగంధగజకంఠీరవ కాలచక్రధర జన్మజరాభరభయవినాశకర పద్మినీహృద్య వేదాన్తవేద్య హరిహరబ్రహ్మస్వరూప సకలలోకైకదీప యాజుషాగమప్రవృత్తికారక సంసారతారక కాండభాండమండలవిశ్రమావాసకుక్షి కర్మసాక్షి నితాంతసంతాపంబు చూపక శాంతిం బొంది విభ్రాంతుల మైనమమ్ము రక్షింపు మని బహుప్రకారంబులఁ

ప్రార్థించిన విని సహస్రకరుండు సాక్షాత్కారంబు వహించి భువనపూజ్యుండై
నిలిచె సప్తభాస్కరుజన్మదివసంబు గాన సప్తమినాఁడు కథాకర్ణనంబు మున్నుగా
శాకాహారు లైనవారికి నాయురారోగ్యంబులు గలుగు నింక శరీరాధిదేవత లైన
కామక్రోధాదులు మాతృక లగుట వినుము. ౧౦౫.

గీ. ఆదిమన్వంతరంబున నవతరించి। వారె బ్రహ్మాదిప్రభావమునఁ గువల
యంబు గంపింప సాంపరాయస్థలిని ని।రస్తనానాసురుం డంధకాసురుండు. ౧౦౬.

సీ. ఇట్లు దానవారాజు హెచ్చిన నొచ్చి ప్రియచ్ఛత్రవ్రాతంబు వచ్చి తనకు
విన్నవింప నజుండు మున్ను వానికి శరీరంబున వెడలిన రక్తకణము
లెన్ని మేదిని రాలె నన్నియు నంధకాసురులుగా నిచ్చితి వరము నేను
గావున మనచేతఁ జావఁడు పురవధూచికురబంధద్రోహిచేతఁ గాని
కదలిపోదము రండని కలుషకదళి।కాసమదక్షద్రకరికిఁ గైలాసగిరికిఁ
దక్షిణంబున నేగి నెత్తమున నిలిచి। చఱులఁ బ్రతిశబ్దములు పుట్ట మొఱలువెట్ట.

క. ఆఘోషము బాహామహు।రాఘాతమదాంధకాంధకాసురచాప
జ్యాఘోషము వినియె జయ।శ్లాఘాదుర్ధరుఁడు హరుఁడు సమసమయమునన్.

మ. విని గీర్వాణులభీతి మానిపి మనోవీధిన్ విచారించి పేఁ
డు నిరాతంకత నెట్టు వచ్చె నగరాట్పుత్రీజిష్ణుతుప్రయో
జనుఁడై కన్నులఁ గానఁ డంచుఁ గోనవిూసల్ దీఁడి త్రాంచెన్ భుజం
బున రక్షోవనితాజనాక్షిజనితాంభోజాలమున్ శూలముః ౧౦౯.

క. రణసన్నాహంబున ఫణిఘృణిమండలి మెఱయ వాసుకి [illegible]యించెన్
మణికాంచిగా రణత్కంకణములుగాఁ దొడిగెఁ దక్షకధనంజయులన్. ౧౧౦.

క. ఈవిధమునఁ గట్టాయిత।మై వెలువడి సముచిభిన్నుఖామరవరసే
నావీరభద్రగణదం।తావళవదనులు భజింప నడచినశూలిన్. ౧౧౧.

చ. కనుఁగొని నీలదానవుఁడు గంధగజాకృతి ఘీంకరించి వ
చ్చిన మృగరాజరూపమునఁ జించె నఖంబులఁ గుంభముల్ ఘనా
ఘనఘనగర్భముక్తకరకల్ వలె మౌక్తికరాజి రాలఁగా
ననిమొన వీరభద్రుఁడు భయంకరకంఠనినాదరౌద్రుఁడై. ౧౧౨.

క. ఆసమయంబున సంస్తుతి। చేసిరి దేవతలు మెచ్చి శివుఁడు తదానీ
తాసురమత్తగజాజిన।వాసము ధరియించి కృత్తివాసుం డయ్యెన్. ౧౦౩.

సీ. ఇట్లు రుద్రుండు భద్రేభచర్మంబు ధరించి శూలంబు సారించి కవిసె
నంధకాసురుపై సహస్రాక్షశిఖియమరాక్షసాబ్ధిపసమీరణకుబేర

ముఖ్య గీర్వాణచమూసమూహములతో సేనాని యెలగోలు చేసి రాత్రి
చరసైన్యములఁ బారి సమరె నాదైత్యులు సురల మార్కొని యేపు చూపుచోట
సరభసంబునఁ గలహభోజనుఁడు నారదుండు చని విన్నవింప విష్ణుండు వచ్చెఁ
బక్షిపతి నెక్కి పైఁడిదుప్పటిచెఱంగు దూలఁగా బిట్టు వాగెలఁ దోలుకొనుచు.

ఉ. ఆహరిఁ జూచి వేలుపు లహంకరణంబుల దైత్యసేనతో
నోహరిసాహరిం బెనఁగ హుష్టని వైరుల నుగ్గనూచముల్
గా హరియింతు నే నని చలంబున నంధకుఁ డాగ్రహించి పై
రా హరిణాంకశేఖరుఁ డురస్స్థలి శూలమునం బగిల్చినన్. ౧౧౫.

గీ. రక్తకణరాజి విశ్వంభరాతలమునఁ దొరిగ జోటజోట నందుఁ బుట్టిరి నిలింప
వాహినిఁ జలింప జిహ్వాలవక్త్రవివరు లంధకాసురవరులు సంఖ్యలకు మీఱి. ౧౧౬.

సీ. వారలఁ గరచక్రధారల వ్రచ్చి వందఱలాడె హరి పురత్రయవిభేది
మూలాంధకాసురు శూలాగ్రమున గ్రుచ్చి యెత్తె నెత్తిన నెత్తు రేఱులై ర
ణాంగణంబునఁ బాఱె నందు నంధకు లనేకసహస్రములు పుట్టఁ గాంచి మిగుల
నాగ్రహించిన దర్పకారాతిముఖమున నెఱమంట వెడల యోగీశ్వరీస
మాఖ్య గలశక్తియై నిల్చె మఱియు నొక్కశక్తి నిర్మించె నాత్మలాంఛనకళాను
షక్తిఁ గేవలసాహసవ్యక్తి రాక్షసేంద్రభీషణశక్తి మహేశ్వరుండు. ౧౧౭.

వ. విష్ణుబ్రహ్మకుమారేంద్రదండధరవరాహస్వాములు తమతమరూపచిహ్నంబులు దాల్చినశక్తులం గల్పించిరి యిప్పగిది నుప్పతిల్లినయోగీశ్వరీప్రముఖశక్త్యష్టకంబు భుజావష్టంభసంరంభంబున విజృంభించి రుధిరసంభూతాంధకసహస్రంబుల సంహరించి వదనగహ్వరంబులు దెఱచి కండలు కటుకుకటుకునఁ గఱచియు రక్తంబులు గుటుకుగుటుకునం గ్రోలియుఁ గీకసంబులు పెటుకుపెటుకున విఱిచియుఁ బ్రేవులు పుటుకుపుటుకునం ద్రెంచియు విహరించి రణక్రీడ చాలించె నీలకంఠుండు నంధకాసురుం బరిమార్చి పేర్చి విజయంబునఁ గైలాసంబునకుం జనియె నారాయణుండు వైకుంఠంబున కేగె భారతీవల్లభుండును సత్యలోకంబున కరిగె హరిహయాదిహరిదీశానులు నాత్మనివాసంబులకుం బోయి సుఖం బుండిరి మహీమండలేశ్వర కామంబు యోగీశ్వరి క్రోధంబు మహేశ్వరి లోభంబు వైష్ణవి మదంబు బ్రాహ్మి మోహంబు కౌమారి మాత్సర్యం బైంద్రి పైశున్యంబు దాండధరి యీర్ష్య వారాహి యీమాతృకలజన్మం బష్టమీదివసంబు గావున నాఁడు కథ విని బిల్వాహారు లైనవారికి భోగమోక్షంబులు సిద్ధించు నింక మాయ దుర్గయై జన్మించినవిధంబు వినుము. ౧౧౮.

క. విద్వన్నిధి లవణోద। న్వద్వేల్లితభూమివలయనాయకుఁడై సిం
ధుద్వీపాహ్వయుఁడు సగ। ర్వద్వేషులు దలంకఁ బుట్టె వరుణాంశమునన్. ౧౧౯.

శా. ఆరాజన్యుఁ డలైకభూషణము పూర్వాసూయతో జంభదై
త్యారాతిన్ విదళింపఁ జాలుపుమపత్యంబుం గనం గోరి పు
ణ్యారణ్యంబుల మూలపర్ణజలవాతాహారసంశీలతన్
ఘోరం బైనతపంబు చేసె భువనక్షోభంబు సంధిల్లఁగన్. ౧౨౦.

సీ. అనినఁ బ్రజాపాలమనుజేశ్వరుఁడు మునినాయక యేకారణమునఁ బూర్వ
వైరంబు గలిగె గీర్వాణాధిపతికి సింధుద్వీపధాత్రీవధూవరునకు
నావుడుఁ ద్వష్టృనందనుని వృత్రాఖ్యుని సకలాయుధంబులఁ జావు లేని
వాని వారాన్నిధిఫేనంబుచే సమయించె సుత్రాముఁ డావృత్రరాత్రి
చరవరుండు పుట్టె జగతి సింధుద్వీపుఁ। డనఁగ నది నిమిత్తమున మహేంద్రు
సంగరాంగణమున సంహరింపఁగఁ జాలు। తనయుఁ బడయఁ గోరి తపము చేసె.

క. జనవల్లభ మీఁదటికథ। విను మట్లు తపంబు సలుప వేత్రవతీవా
హిని సూనశరాసనగే।హినివలె సౌందర్యరేఖ నేతెంచుటయున్ ౧౨౧.

క. కనుఁగొని సింధుద్వీపా।వనినాథుఁడు తనతపంబు వఱుతం గలయన్
మనసిజభీషణసమ్మో।హనబాణపరంపరాభిహతమానసుఁడై. ౧౨౨.

క. మకరికలు గానఁబడ హం।సకములు మెఱయంగ వేణి జాఱ గళన్మౌ
క్తికకంకణములు మొరయ ని।టకు మెల్లన వచ్చునది కటా దక్కునొకో. ౧౨౩.

మ. అనుచో డగ్గఱి వార్ధివల్లభునిభార్యన్ వేత్రవత్యాఖ్య నే
నినుఁ గామించితి నాదరింపు కలకంఠీకంఠి కామించినం
జనవుల్ చెల్లఁగ నీక తోఁచుటలు దోసం బంద్రు సుమ్మీ బుధుల్
జననాథోత్తమ యింక నేటికి వృథా శంకింప నామాటకున్. ౧౨౪.

గీ. అనుచు లావణ్యజలధి కామిని సరోజ। నేత్ర తనమూర్తి గాన రా నిలిచి సరస
తానుకూలవాక్యములలహరి గొలిపె వ।సుంధరాభర్తచిత్తంబు సుడివడంగ.

క. జనవిభుఁడును సూనశరా।సనకేళి మనోరథంబు సఫలముగాఁ జే
య నదియు సద్యోగర్భం।బున మాణిక్యంబువంటిపుత్రునిఁ గనియెన్. ౧౨౫.

క. రాత్రించరవరుఁ డాతఁడు। వేత్రవతీసుతుఁడు గాన వేత్రుం డనఁగా
ధాత్రీతల మేలెఁ గసు। జైత్రతఁ బ్రాగ్జ్యోతిషాఖ్యపట్టణపతి యై. ౧౨౬.

సీ. రాజసంబున హస్త్యశ్వరథపదాతి। పాదఘట్టన మేరువుమీఁదఁ బసఁడి
బూడిదలు రేఁగ నొకనాఁడు దాడి వెట్టి। యుట్టిపడి నాకనగరంబు చుట్టుముట్టి.

సీ. వాసవుఁ గొట్టిన వహ్నిఁ గూడె శచీశ్వరాగ్నుల మోఁదిన యమునికడకు
వచ్చిరి హరిశిఖివైవస్వతుల జయించిన దైత్యుఁ గలిసిరి జిష్ణుకీలి
శమనతనుపాటులఁ జఱచిన వరుణుఁ జేరిరి యింద్రబర్హిఃపరేతపాశ
ప్రచేతసుల విభాళించిన సమీరు డాసిరి దేవరాడ్దహనదండి
యాతుధానమరుత్తుల గాతిఁగొనిన ధనదుఁ జెందిరి కుధరభేద్యనలకాల
రాక్షసాంభోధివరజగత్ప్రాణయక్షపాలకుల వెంటఁబట్టిన శూలిఁ గనిరి. ౧౩౦.

ఉ. దిక్ప్రభు లెల్ల నిట్టిపగిదిన్ భయకంపితగాత్రులై మన
శ్శుక్ప్రతికారచింతను యశోవతి యుంట యెఱింగి రాహవి
ద్భుక్ప్రతిమానరోషమునఁ బొంగుచు వేత్రనిశాచరుండు వా
ద్యోత్ప్రకరార్భటిన్ బటహముల్ మొరయన్ జనుదేర నత్తఱిన్. ౧౩౧.

క. ఆశాధినాథులును వాగీశానునిలోకమునకు నేగి నిజమనః
క్లేశంబు గానఁబడ నాక్రోశించిరి సలిలనిధులు ఘూర్ణిల్లంగన్. ౧౩౨.

సీ. ఆదికృతుల మొఱ లాలించి విష్ణుపాదమునఁ బుట్టినసలిలములలోన
క్షేత్రజ్ఞ మాయ గాయత్రి జపించుచు నుండియుఁ గమలాసనుండు సదయుఁ
డై నిరీక్షించి మాయావినిర్గతులు గారా సురాసురు లంచు నాత్మఁ దలఁప
నావిర్భవించె శార్ఙ్గాసిగదాశంఖచక్రపాశాంబకచాపహస్త
నిర్మలాంబర మత్తకంఠీరవాధిరూఢ శక్తి జనించి మరుచ్ఛమూప
రంపరలు చూడఁ బెక్కువర్షములు పోరి వేత్రనక్తంచరుని మెడ విఱిచివైవ. ౧౩౩.

ఉ. ఆర్చి బలారిముఖ్యులు నిశాటపతిప్రళయానలంబు చ
ల్లార్చినసింహవాహనకు నాదిమశక్తికి లోకదుర్గకల్
దీర్చినవేదమాతృకకు దేవికి హస్తసరోరుహాంజలుల్
చేర్చిరి ఫాలభాగమునఁ జేయఁ దొడంగె శివుండు సంస్తుతుల్. ౧౩౪.

సీ. గాయత్రి మూఁడువక్త్రములశూలిని బ్రహ్మసుత సుద్భవించినమంత్రశక్తి
దనుజఘ్ని మూఁడుతత్త్వంబుల మొలచినగౌరి వేదంబులఁ గన్నతల్లి
వాణి చంద్రార్కపావకనేత్ర మూఁడక్షరముల నిల్చినశంకరప్రభూత
శబరి సుధారసస్రావిణి మూఁడులోకంబులు నిండినకమలనిలయ
దేవి స్వాహాస్వధాత్మిక దివ్యభూషణాంబరప్రసవాలేపనాభిరామ
భక్తవరద మహామాయ పరమమునిపరేణ్యసంసేవ్య నిన్ను వర్ణింప వశమె.

మ. అని యీశానుఁడు సంస్తుతించుతఱి దైత్యారాతిపాదోద్భవాం
బునిమగ్నుండు విరించి వెల్వడి బహిర్భూమిం బ్రకాశించుచే

వి నిరీక్షించుచు భావికార్యము మనోవీథిఁ వితర్కించి యి
ట్లనియెఁ బూర్వదిగీశ్వరప్రముఖసర్వామర్త్యవర్గంబుతోఁ. ౧౩౭.

సీ. సురలార జగదధీశ్వరి గాన నీదేవి ననుసరించి హిమాగమునకుఁ బొందు
భవ భవత్కృతమహాస్తవపాఠకులకు నీశక్తియు నీవు నైశ్వర్య మిందు
దుర్గ మీఁదట గర్వదుర్వారుఁడై పుట్టుమహిషాసురునిఁ జంపి మనుపు మిమ్ము
నని బ్రహ్మ చనిన గాయత్రి నిర్జరపరంపర గొల్వ నీహారధరణిధరము
చేరి మందారసంతానపారిజాత। కల్పహరిచందనావృతాగ్రస్థలంబు
తానకముగా వసించి తద్దైవతముల। నందితులఁ జేసి తాల్చె నందాసమాఖ్య.

వ. ఇట్లు మహామాయచేతఁ జేతఃప్రమోదంబు నొంది పురందరాదిబృందారకులు మందిరంబులకుం బోయిరి నరేంద్రా నందజన్మదివసంబు నవమిగావున నాఁడు కథ విని పిష్టాహారు లైనవారికి నభీష్టార్థంబులు సిద్ధించు నని ప్రజాపాలునకు మహాతపోమునీశ్వరుండు చెప్పె నని వరాహదేవుండు వినిపించిన వసుంధరాపురంధ్రి తరువాతి వృత్తాంతం బానతిమ్మని విన్నవించిన. ౧౩౮.

మ. కృతనారాయణపాదపూజన జనక్షేమక్రియాభోగ భో
గతిరస్కారితపాకశాసన సనత్స్రతక్షపానాయక
ప్రతిబింబద్యుతిమౌక్తికస్తబక రారాజత్ప్రసన్నాస్య నా
స్యతినైపుణ్యవిరోధిరాజపరిరక్షాదక్షబాహార్గళా. ౧౩౯.

క. బుధవినుత సాళ్వనరసిం।గధరాధవదండనాథ కాంతాపంచా
యుధ సుమనస్తరుసుమనో। మధురసమధురిమధురీణమంజులఫణితీ. ౧౪౦.

పృథ్వీ. దయాభరణ లోభిరాట్తనయవారతన్వీవిటా
నయాచరణ గీయమానబిరుదప్రతాపోద్భటా
జయానకమృదంగజర్ఝరహుడుక్కకాఝల్లరీ
భయానకరవార్భటీపటపటద్దశాశాతటా. ౧౪౧.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాభినంది
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి
ధాన ఘంటసాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతం బైన శ్రీవరాహపురాణం బనుమహా
ప్రబంధంబున షష్ఠాశ్వాసము.

శ్రీ

వరాహపురాణము.

సప్తమాశ్వాసము.

క. శ్రీనరకంఠీరవభయ। దానవగహ్వరమహాట్టహాసకఠోర
ధ్వానదళితాష్టదిగ్విజ। యానక యీశ్వరవసుంధరాధిపునరసా. ౧.

వ. అవధరింపు మవ్వరాహదేవుండు సర్వంసహకు నిట్లనియె నట్లు మహాతపోమునీశ్వరుండు నందోత్పత్తి చెప్పి ప్రజాపాలుం గనుంగొని నరేంద్రా యింక దిక్కుల జన్మంబు విను మని వివరింపం దొడంగె నాదిసర్గంబున నైసర్గికమహామహుండు పితామహుండు తనవినిర్మింపం గల ప్రజల కవకాశం బెట్లు దొరకునో యని చింతించుచున్న యవసరంబున. ౨.

క. అక్కమలజుకర్ణంబులఁ। జక్కనికన్యకలు పదురు జనియించిరి లేఁ
జెక్కులడాలు తళుక్కు। తళుక్కు మనఁగ వాలుఁజూపులు పిసాళింపన్. 3.

సీ. ఆకన్యకలలోన నార్వురు ముఖ్యలై పరఁగఁ బ్రాగ్దక్షిణపశ్చిమోత్త
రోర్ధ్వాధరాఖ్యల నున్న నల్వురు భారతీనాథునకు మ్రొక్కి దేవ మాకు
నిలువ తావులు వల్లభులు వలె నని విన్నవించిన శతకోటివిస్తృతంబు
బ్రహ్మాండ మిందులోపల నిచ్చ వచ్చిననెలవుల నిలువుండు నెలఁతలార
మీకుఁ బ్రాణేశ్వరుల వినిర్మింతు ననిన। నట్ల వసియించుటయు సరోజాసనుండు
నధికబాహుప్రతాప దృప్తాసురేంద్ర। హరణశీలుర లోకపాలుర సృజించి. ౪.

సీ. పవిపాణి నొకతెకుఁ బ్రాణవల్లభుఁ జేసి పావకు నొకతెకు భర్తఁ జేసి
దిననాథసుతు నొకతెకుఁ బెనిమిటిఁ జేసి మనుజాశి నొకతెకు మగనిఁ జేసి
మకరాకరస్వామి నొకతెకుఁ బతిఁ జేసి వాయువు నొకతెకు వరునిఁ జేసి
యక్షేంద్రు నొకతెకు నధినాయకునిఁ జేసి యీశాను నొకతెకు నీశుఁ జేసి
తాను శేషోరగంబు నూర్ధ్వకు నధరకుఁ। గర్త లైరి వసుంధరాకాంత నాఁడు
మొదలుగాఁ గల్గె నైంద్రిప్రముఖము లైన। నామధేయంబు లష్టదిక్కామినులకు.

క. దశమీదివసంబున నీ। దిశలు వొడమెఁ గానఁ దత్తిథిం గథ విని ద
ధ్యశనము మానవులు భుజింప। శాశ్వతబ్రహ్మలోకపదవులు దొరకున్. ౬.

ఉ. ఇంక శరీరవాయువు ధనేశ్వరుఁ డైనవిధంబు చెప్పెదం
బంకరుహప్రసూతికిఁ బ్రపంచవినిర్మితివేళ వెళ్ళ నా
తంకవిధాయితీవ్రసికతల్ వెదచల్లుచు నూర్పుగాడ్పు కూ
లంకషసప్తసాగరజలంబులు తువ్వర గాఁగ రువ్వఁగన్. ౮.

క. ఆపవనుం గనుఁగొని భా।షాపతి వారించి నీవు శాంతిపరుఁడవై
రూపంబు దాల్పు మనఁ దా।రాపరివృఢుఁ బోలుమూర్తి గ్రక్కునఁ దాల్చెన్.

సీ. ఈరీతి శాన్తి వహించినపురుషుండు నలువపంపున దేవతలబలంబు
విత్తంబు రక్షించి విత్తేశ్వరాహ్వయంబున నిల్చె నాతండు జనన మైన
ఘస్ర మేకాదశిగాన నాఁడు నరుండు కథ విని వహ్నిపక్వంబు గాని
భక్ష్య మాహారింపఁ బ్రాపించు సకలసంపత్సౌఖ్యములు ప్రజాపాల యింక
నాదిమక్షేత్రమున మనం బైనవిష్ణు।దేవుఁడు ప్రయోజనార్థంబు దేహ మెత్తి
సంచరించుట సరసభాషావిజృంభ।ణమున వినిపింతు సావధానముగ వినుము. ౯.

వ. నారాయణాత్మకం డైనచతుర్ముఖుండు మున్ను తనవినిర్మించినసృష్టి గనుంగొని యీసృష్టి పాలింప నాక తక్క నన్యులకు వశంబు గాదు గావున నమూర్తత్వంబు మాని పాలనాసమర్థం బైనమూర్తి వహింతు నని చింతించుకాలంబున మనంబు పరిగృహీతాపఘనం బై పురోభాగంబున నున్న నన్నిరవధికతేజఃప్రసారం బై శరీరంబులోన నానాభువనంబులు ప్రవేశించిన విరించియు నించుకవడి విచారించి తా మొదల వాగాదులకు నిచ్చినవరంబు దలంచి నీవు సర్వజ్ఞుండవు సర్వలోకనమస్కృతుండవు సర్వలోకకర్తవునై వర్తింపుము భవజ్జఠరంబున ముజ్జగంబులు ప్రవేశించుటం జేసి పరమతపోధనవిధేయంబు విష్ణునామధేయంబు గలిగె నని పలికి ప్రకృతిస్థితుం డయ్యె నప్పుడు. ౧౦.

గీ. అప్రమేయుండు విష్ణుండు నాదికాల। బుద్ధి సర్వంబు మానసంబునఁ దలంచి
యోగనిద్రానుభవకేళి నోలలాడె। నింద్రియార్థాస్తరణభుజగేంద్రశయ్య. ౧౧.

సీ. ఆతనినాభీరంధ్రాంతరంబున నొక్కపద్మంబు పుట్టె నాపద్మమునకు
విరివి సప్తసముద్రవేష్టితసర్వసర్వంసహ కర్ణిక రత్నసాను
వారత్నసానువుపై రవికోటిప్రభాభాసురం బైనబ్రహ్మగృహము
గనుపట్టె నేతత్ప్రకారప్రభావంబు గలవిష్ణు దుర్వారకలుషజిష్ణుఁ
గాంచి తద్దేవదివ్యవిగ్రహగతుండు। పరమపురుషుండు నేఁడు నాపనులు సిద్ధిఁ
బొందె నని సమ్మదంబునఁ బొదలి పొదలి। పలికె నిట్లని గంభీరభాషణముల. ౧౨.

వ. ఇంద్రనీలతమాలకువలయాంజనాభ కంజనాభ నీవు నిరంతరంబును జ్ఞానవిభేదనార్థంబు ఖడ్గంబును ధర్మభేదనార్థంబు గదాదండంబును ధరియించి కాలచక్రంబు చక్రంబుగా నవిద్యాజయంబు శంఖంబుగా భూపద్మంబు పద్మంబుగా యజ్ఞాంగంబు ముసలంబుగా భూతమాలిక కంఠమాలికగా సుధాకరమార్తాండమండలంబులు శ్రీవత్సకౌస్తుభంబులుగా సమీరణుండు గరుత్మంతుఁడుగా సవరించి నానాభువనగామిని లక్ష్మీభామిని వరియించి ప్రతియుగంబున వివిధరూపంబుల నవతరించి శిష్టరక్షణం బంగీకరించి దుష్టరాక్షసుల సంహరించి విహరింపు మనియె నవ్విష్ణునిజన్మదివసంబు గావున ద్వాదశినాఁడు కథ విని హయ్యంగవీనాహారు లైనవారికి శాశ్వతస్వర్గభోగంబులు గలుగు నింక ధర్మంబు జన్మించినవిధంబు వినుము. ౧౩.

క. మును సరసీరుహగర్భుఁడు। తనమదిలో మద్వినిర్మితప్రజ ధర్మం
బున మెలపఁజాలుపురుషుం। డనవద్యుం డొకఁడు వలయు నని చింతింపన్. ౧౪.

శా. ఆకంజాసనుదక్షిణాంగమున నీహారేందుకుందప్రభా
నీకాశుం డవదాతపట్టవసనాన్వీతుం డతిస్థూలము
క్తాకర్ణాభరణుండు పుట్టె నొకఁ డత్యంతక్షమావంతుఁడై
నాకానోకహపుష్పగంధిమకుటన్యస్తాంజలుల్ మీఱఁగన్. ౧౫.

శా. వానిం జూచి పితామహుండు నగుచున్ వత్సా జగజ్జంతుసం
తానంబుల్ భవదీయశాసనమునన్ వర్తింప సత్కీర్తితో
నీ నేర్పుల్ గొనియాడ నుండు మని మన్నింపం జతుష్పాదుఁడై
తా నిల్చెన్ సుజనానురంజనముగా ధర్మాభిధానంబునన్. ౧౬.

సీ. ఈరీతి సకలలోకైకనాయకుఁ డైనధర్ముండు నాల్గుపాదములు నిలిపి
కృతయుగంబున సంచరించుఁ ద్రేతాయుగంబున మూఁడుపాదముల్ మోపి నడచు
మెలఁగు రెండంఘ్రుల మెట్టి ద్వాపరయుగంబునఁ గలియుగమున వెనుకఁ ద్రొక్కి
త్రొక్కి ప్రవర్తించు నొక్కకా లూఁది ప్రజాపాలమానవేశ్వరవతంస
వినుము సచరాచరాంతరంబున వసుంధ। రామరక్షత్రవైశ్యశూద్రాన్వయముల
నామహాత్ముండు భాగంబు లాఱు మూఁడు। రెండు నొకటియునై విహరించుచుండు.

క. ఈకరణి ధర్మపురుషుఁడు। లోకత్రయపూర్ణుఁడై నిలుచువేళ నహా
ర్యాకాముకగురుతోడ ని। శాకరుఁడు తదేకనిష్ఠఁ జదువుచు నుండెన్. ౧౭.

క. అగ్గురువుచిగురుఁబోఁడి స। దా గరగరనై మనోజ్ఞతరవారిగతిన్
సోగ మెఱుంగు తెఱంగునఁ। దా గేహములోన మెలఁగుఁ దారుణ్యమునన్. ౧౮.

క. ఈగజగామినిఁ గామిని। నేగతి నే సందు గొందు నిఁక నని విభుఁడుఀ
వేఁగుచు గురుఁ డిలు వెళ్ళిన।చో గానము చేయు నవ్వుఁ జూచిన ప్రొద్దుకుఀ.

సీ. నైపుణి లిపిలేఖనం బొనర్పక ఫలకమునఁ దద్రూపలేఖన మొనర్చు
కరపుస్తకావలోకనము సల్పక తదాకార రేఖావలోకనము సల్పు
వ్యాఖ్యానశబ్దంబు లాలకింపక తత్పదాంగదశబ్దంబు లాలకించు
తనలోన శాస్త్రచింతనలు చేయక తన్నితంబసంస్పర్శచింతనలు చేయు
నివ్విధంబున దివసంబు లెన్ని యైనఁ। గడపి వేసరి గీప్పతికన్ను మొఱఁగి
తెగువ నొకనాఁడు పైకొంగు తిగిచి తార। సమ్మతిలుటయు నోలాడె సౌఖ్యజలధి.

క. ముల్లోకంబుల జనములు। రోళ్ళఀ రోకఁడ్లఁ బాడ రోయక మఱియుఀ
వెల్లవిరి గాఁగఁ దిరిగి న।గళ్ళకు నయగారి మెలఁతుకం గొనిపోయెఀ. ౨౨.

గీ. పోయి పెద్దలు చెప్పినబుద్ధి వినక। కిల్బిషం బని మానక కెలనివారు
నగుట యెఱుఁగక రాజు తా నగుటఁజేసి। దారవలె నవ్విధుండు సదా రమింప.

గీ. ధర్ముఁడు వడంకి కడుపాపకర్ముఁ డైన। చెడుగు హిమధామునకు బుద్ధి చెప్ప నేని
తప్పఁ గార్యంబు బ్రహ్మచిత్తంబు మిగుల। నొచ్చు నాకు నదత్కృత వచ్చు ననుచు.

క. అరుదెంచి పలికె నిట్లని। గురువులసతి నెట్టు వేసికొంటివి నీకుఀ
వరుసా కటకట దోషా।కర యీపాతకము సేయఁగాఁ గాదు సుమీ. ౨౫.

సీ. అఖిలవేదాతీతుఁ డైన శ్రీమన్మహాదేవుండు నిను శిరసావహింప
ముప్పాత్రిప్పలు లేక ముప్పదిమూఁడుకోటులు సుభాంధసులు నీవలన బ్రతుక
తండ్రి దుగ్ధపయోనిధానంబు నినుఁ దనకన్నులారఁగఁ జూచి మిన్నుముట్ట
పరమధర్మంబు దప్పక చతుర్దశభువనంబులు నీశాసనమున మెలఁగ
రాజవై వేఁడు కడపట నోజ మాలి। తెచ్చుకొంటివి పాయనితిట్టు రట్టు
నకట యిఁక నైన నాచెప్పినట్లు చేసి। దేవతాచార్యునకుఁ దారఁ దిరుగ నిమ్ము.

క. ఈనీదుర్వ్యసనము విని। నానాభువనముల జనులు నయహీనత రా
జానుమతో ధర్మ యనం।గా నడుతురు గానఁ దగవు గాదని పలికెఀ. ౨౭.

క. ఆపలుకులు విని కామాం।ధోపినపశ్యతి యనఀ శశాంకుండు దురా
లాపము లాడక పొమ్మని। కోపాటోపమున వెడలఁగొట్టించుటయుఀ. ౨౮.

క. ఏగ మణిహంబు మాని మ।హాగహనంబునకు ధర్ముఁ డవమానముతో
వేగమ ధర్మస్యత్వరి।తాగతి యనువచన మివ్విధం బయ్యె ననఀ. ౨౯.

క. ఈవిధమున దుష్కర్మము। త్రోవ నడవఁ గడఁగి నలుగురుం జూడఁగఁ దా
రావిటుఁ డటు చేసినపరి।భావంబున ధర్ముఁ డడవిపాలైనతఱిఀ. 30.

సీ. ప్రభువు లాశ్రితపక్షపాతంబు విడిచిరి పుణ్యవర్తనములు పొనుగువడియె
ప్రాజ్ఞులు వేదశాస్త్రంబులు మఱచిరి సకలవర్ణములు బెజ్జంబు గలసె
బలవంతు లధముల బాధింపఁ దొడఁగిరి యిల్లాండ్రయాలువు లెత్తిపోయె
సత్యంబు పలుకుట జనులు చాలించిరి చెడియె నుత్తములదాక్షిణ్యగుణము
పాడి దప్పిరి నృపతులు బలసెఁ గొండె। మడఁగెఁ దాలిమి మాత్సర్య మతిశయిల్లెఁ
జెల్లె దయ పాతకంబులు వెల్లివాఱెఁ। గ్రమ్మె దుర్వ్యసనంబులు దిమ్ము రేఁగె. ౩౧.

మ. జగతీనాయక యిట్లు ధర్మము వినాశం బైన దేవాసురుల్
తగవుల్ దప్పి పరస్పరాంగనల నుద్దండంబునం బుచ్చుకో
జగడం బత్యధికంబు గాఁ దొడఁగుటన్ శాంతంబు గావింప రా
క గుముల్ గూడి రణంబు చేసిరి పడంకన్ మూఁడులోకంబులున్. ౩౨.

క. అప్పుడు నారదసంయమి। చెప్పిన విని కళవళంబు చిత్తాబ్జములో
నుప్పతిల నంచ తేజీ। నెప్పళమున నెక్కి నలువ నిలువక వచ్చెన్. 33.

గీ. వచ్చి కలహంబు వారించి వారివలన। నిజతనూజుండు ధర్ముండు రజనికరుని
చేఁ దిరస్కృతుండై వనసీమమునకు। నరుగుట యెఱింగి తత్సురాసురులు గొలువ.

వ. చరాచరశరణ్యుండు హిరణ్యగర్భుండు మహారణ్యంబు చొచ్చి వృషభరూపంబున
విహరించుధర్మపురుషుం జూపి యీపరమపావనుం గొనియాడుం డనిన దేవ
దానవులు మకుటతటఘటితాంజలులై హారనీహారతారాధవధవళాంగ చతుశ్శృంగ
సముత్తుంగద్విమస్త సప్తహస్త సఫలీకృత వేదవాద చతుష్పాద సకలస్మృతిపురా
ణేతిహాసప్రసిద్ధత్రిబంధబంధమోక్షలక్ష్మీకరారవిందలీలాదర్శక సర్వమార్గప్రదర్శక
పాపతిమిరాపనోదనప్రదీప సమస్తదైవతస్వరూప వాన లేని సస్యంబులకైవడి నీవు
లేనికారణంబున లోకంబులు చీకాకుపడియె మృగాంకుండు చేసినతప్పు సహించి
మమ్ము నిర్వహింపు మని సన్నుతించినఁ బ్రసన్నుండై ధర్మదృష్టి విలోకించిన వారు
విగతసమ్మోహు లైరి పితామహుండును వత్స నీవు సంచరించుటం జేసి యిక్కాన
నంబు ధర్మకాననం బనం బరంగు బ్రాహ్మణవదనంబులు సదనంబులుగా నిలిచి నీవు
పూర్వప్రకారఁ భువనంబులు శాసింపు మని సన్మానించి యిదిమొదలు ధర్మంబు
గడవక నడవుం డని సురాసురుల వీడ్కొలిపి నిజనివాసంబునకు విజయంచేసె
నిట్టిధర్మునిజన్మదినంబు గావునఁ ద్రయోదశి నాఁడు కథ విని పాయసాహారంబు భుజి
యించిన జనంబులకు ననేకధర్మంబులు సిద్ధించు విశేషించి యీధర్మోత్పత్తి శ్రాద్ధ
కాలంబునఁ బఠించినఁ బితరులవుఁ బునరావృత్తిరహితశాశ్వతబ్రహ్మలోకంబు
గలుగు మహీవల్లభ యింక మహాతత్త్వంబు రుద్రుండై పుట్టినవిధంబు వినుము.

సీ. మును ధాత కల్పాంతమున నిద్ర దెలిసి లోకవినిర్మితికి వగ గాన లేక
సంతప్తుఁడైన రజస్తమోగుణము లుద్రేకంబుఁ జూపె నారెంట రక్త
నీలవర్ణుండు త్రినేత్రుండు తేజఃప్రభావధుర్యుఁ డొక్కబాలకుండు
జనియించి మొదల రోదనము చేసిన రుద్రుఁ డను పేరు వెట్టి పుత్రా చరాచ
రంబు సృజియింపు మన గాఢాంబుపూరమధ్యమంబున మునిఁగి నిర్మాణశక్తి
తనకు సిద్ధించుకొఱకునై తపము చేయఁ బూనె నారాయణునిమనంబున గుఱించి.

క. ఈరీతి రుద్రుఁ డరిగిన సారసగర్భుండు మానసంబునఁ గనియెన్
సారాచారులఁ బుత్త్రుల వారివలన జగము సంభవం బైనతఱిన్. ౩౮.

సీ. కమలాసనప్రీతిగా దేవతలు సప్తతంతువు గావింపఁ దపము మాని
వారిపూరంబు వెల్వడి వచ్చి రుద్రుండు యజ్ఞకోలాహలం బాలకించి
నను మీఱి యీభువనంబు లెవ్వండురా సృజియించి మఖము చేయించువాఁడు
కొట్టివైచెద నని కోపించి నిజతనూద్భవ మైనభూతభేతాళయోగి
శాకినీడాకినీపిశాచములు పెక్కువేలు లక్షలు కోటులు విండు గదలు
ముసలములు ముద్గరంబులు మొదలుగా ననేకశస్త్రాస్త్రములు ధరియించి కొలువ.

క. క్రతుశాలఁ జొచ్చె నత్యుద్ధతి నొంతత్సద్గుణాన్వితంబుఁ జతుర్విం
శతిహస్తమాత్రమును నైశితశరములు గుర్వియుధనువు చేతం గొనుచున్. ౩౯

వ. ఇట్లు సవనవాటంబు పాటపరం జొచ్చి నిరాఘాటపరాక్రమంబున శక్రముఖ్యాఖిల
నిలింపపరంపర వెంపరలాడి భగునికన్నులు గెలికి పూషునిపండ్లు డుల్లమొత్తి
యజ్ఞపురుషునిబీజంబులు దునిమిన నతండు మృగరూపంబునఁ గాఱడవికిం బఱచె
నంత భారతీకాంతుండు రౌద్రసమున్నిద్రు రుద్రుం జేరి సాంత్వనవచనంబుల శాంత
స్వాంతుం గావించి కవుంగిలించి దేవతల విలోకించి మీర లిమ్మహానుభావు సంస్తు
తించి కృతార్థులు గం డని పలుకుటయు వారు సింధురాంధకజలంధరసప్తతంతు
కంతుకృతాంతసంహరణాదిభూతభవిష్యద్వర్తమాననానావిధజయాంకమాలికలను
వర్ణించిన మెచ్చి వేఁడినవరంబు లిచ్చె నట్టిరుద్రునిజన్మదినంబు గానఁ జతుర్దశి
నాఁడు పశుపతిం బూజించి కథ విని గోధూమాన్నంబు భుజియించినమానవులకు
భోగమోక్షంబులు గలుగు వసుంధరాధ్యక్ష యింకఁ బంచతన్మాత్రలు పితరులై
పుట్టినతెఱంగు వినుము. ౪౦.

గీ. మును చరాచరనిర్మిత్స వనజభవుఁడు మానసంబునఁ బంచతన్మాత్రలు వెలి
చేసి నిశ్చలయోగవిద్యాసమేతుఁడై పరంజ్యోతి భావించునవసరమున. ౪౧.

మ. నయనాశ్చర్యముగా నిజాంగమునఁ దన్మాత్రల్ పితామ స్తరా
మ యటంచుం బురుసాకృతుల్ మెఱయ జన్మం బైన నాభారతీ

ప్రియుఁడున్ వారల ధూమవర్ణములవారిం దిర్యగూర్ధ్వాస్యులన్
వియదధ్వాభిముఖప్రయాణపరులన్ వీక్షించి లేనవ్వుతోన్. ౪౩.

గీ. ఓతపసులార మీలోన నూర్ధ్వవదను। లైనవారలు నాందిముఖాఖ్య మెలఁగఁ
దగుఁడు పితృదేవతలు తిర్యగాస్యులైన। వారలు గృహస్థులకుఁ దరువాయి వినుఁడు.

వ. మీమార్గంబు దక్షిణాయనంబు మీదివసం బమావాస్య తద్దివసంబున నుపవసించి కుశవేధ చేసి కుశతిలోదకతర్పణంబుల మీకు సంతృప్తి గావించుపుణ్యాత్ములకు వరంబు లిండని చతుర్ముఖుండు నియమించె విశ్వంభరాతలేశ్వరా యింక సోమోత్పత్తి వినుము. ౪౪.

సీ. నలువమానసపుత్రునకు నత్రిమునికి నందనుఁడైనసోముండు దక్షుసుతల
నిరువదియేడ్వుర వరియించి వారిలోఁ గుసుమసాయకరత్నగోపురాధి
రోహిణి రోహిణి రూపరేఖావిశేషంబున హెచ్చ నచ్చామమీఁది
వలపులు దల కెక్కి కలనైనఁ దమవంకఁ గడకంటఁ జూడమి కడమసతులు
విరహసంతాపభరమున వేఁగివేఁగి। పుట్టినింటికి నొకనాఁడు పోయి లోచ
నాంబుధారలఁ దండ్రిపాదాంబుజములు। గడిగి పలికిరి కంఠగద్గదికతోడ. ౪౫.

చ. అనవరతంబుఁ గోకతిమిరాంబురుహంబులు పూర్వజన్మవా
సనలఁ దుషారధామకరసంగతికి న్నికిఁ నొచ్చుఁ గాని మా
ఘనకుచచక్రముల్ కబరికాతమముల్ వదనారవిందముల్
జనక తుషారధామకరసంగతి లేమికి నొచ్చుఁ జూడుమా. ౪౬.

గీ. ఆలి నొల్లనివాఁడు దా నీలకూర। కుప్ప చాల లేదన్నట్లు తప్పు లేని
తప్పు గొట్టించు మమ్ము సంతతము నేమి। చెప్పుకొందుము నీతోడ సిగ్గుపడక. ౪౭.

సీ. నీహారసలిలంబు నించి కాంచనకలశముల మజ్జన మార్పఁ జనవు లేదు
పచ్చలకూటంబునైఁ బళ్ళెరంబు పెట్టినవేళ వడ్డింపఁ జనవు లేదు
కప్రంపుఁబలుకుబ ...ల నర్పించి నేర్పున నాకు చుట్టి యీఁ జనవు లేదు
పర్యంకతలమునఁ బవ్వళించినఁ జేరి చరణాంబుజము లొత్తఁ జనవులేదు
మాకు నెన్నఁడు నత్రికుమారు దక్క। నేలుకొన్న గయాళిరోహిణికిఁ దక్క
పాప మెటువంటిదో కాక భాగ్యవంతుఁ। డైన పెనిమిటి గలిగియు లేనిఫలము.

క. అని విన్నపంబు చేసిన। తనయుల నూరార్చి వచ్చి దక్షుఁడు తాఁ జె
ప్పినబుద్ధి విననిశశిపైఁ। గినిసి కనుంగొనలు దోరగిల నిర్దయుఁడై. ౪౮.

క. ఖలవృత్తి మత్తనూజల। నొలపక్షము చేసి వరుస లొసఁగక శోకా
కులితలఁగాఁ జేసినచం। చలచిత్తుఁడ చెడు మటంచు శపియించుటయున్. ౫

ఉ. ప్రామిడి కానఁ గించిదపరాధము సైపక యిట్లు దిట్టఁగా
నేమి ఫలంబు గల్గె నశియింపుము నీవు నటంచు సోముఁడున్
మామ నవంధ్యకోపమున మాఱుకు మాఱు శపించి సృష్టిలో
నామవినాశమై వెదకినం బొడగానఁగ రాక పోయినన్. ౫౧.

సీ. గ్రక్కున సప్తపారావారవలయితక్షోణిమండలి వాన గురియ దయ్యె
వాన లేనికతాన వాడి వత్తులవలె సకలసస్యంబులు సమసి పోయె
సకలసస్యంబులు సంక్షయించిననిమిత్తంబున జీవిసంఘంబు నలిగె
జీవిసంఘంబు నొచ్చినకారణంబున సవనకృత్యంబులు చట్టువడియె
సవనకృత్యంబు లడఁగిన నవసి నవసి వాసవాదిసుపర్వులు వరుసగలై జ
గల్లతామూలకందంబు గమలనాభుఁ డున్నకడ కేగి యాదశ విన్నవింప. ౫౨.

గీ. ఆరమాభర్త నిర్జరులార యిప్పు డోషధీమూలముల సోముఁ డున్నవాఁడు
గానఁ దడయక మీరు రాక్షసులు దుగ్ధజలనిధానంబు దరువుఁ డోషధులు వైచి.

చ. అని వనమాలి వేల్పులకు నానతి యిచ్చి మృగాంకశేఖరున్
వనరుహసంభవుం దలఁప వారును వచ్చిరి వారుఁ దాను వా
హనముల నెక్కి పోవుచుఁ బ్రియంబునఁ జూచిరి ఫుల్లకేతకీ
వనసురభీకృతత్రిపురవైరిమహారథి దుగ్ధవారిధిన్. ౫౪.

క. కని రాజహంసలు భజింప నున్నమత్పుండరీకమండలములు డా
కొనఁ జక్రవర్తులవిధంబున నానాద్వీపరక్షుఁ బొదలుతదబ్ధిన్. ౫౫.

క. డగ్గతి జలపానాగత దిగ్గజకటగళితమదనదీసౌరభస
మ్యగ్గంధవహము తనువుల మొగ్గచెమట లాఱ విసర ముదితాత్మకులై. ౫౬.

సీ. తేలెడుపవడంపుఁదీఁగెలు వాహినీసతులు దీసిననఖక్షతము లనఁగ
నూర్ముల విహరించు నురగులమణిఫణంబులు భుజాంగదముల మొగపు లనఁగ
నాడ కాడకు మీ . నాడెడుజలధరస్తోమంబు బడబాగ్నిధూమ మనఁగ
దాటుమీనంబులు తత్థిన్నతాసురవీరు లెగురవైచినశాతహేతు లనఁగ
సంతతంబును బహువిశేషముల మెఱసి యీసుధాంభోనిధానంబు దృక్పరంభ
మై మనమనంబులకు మోద మావహించె ననుచునొండొరుతోఁ జెప్పకొనుచునిలిచి.

శా. ఆవైకుంఠహరాబ్జజుల్ వనుప హల్లోలధ్వనిన్ మందర
గ్రావంబున్ సురదైత్యకోటి వెఱకంగా నొప్పె రంధ్రంబునై
జావాసంబుననుండి వాసుకిమహావ్యాళంబు నేత్రర్థమై
రా విస్తారపుఁద్రోవ చేసినగతిన్ బ్రాప్తాతిగంభీరతన్. ౫౭.

వ. ఇట్లు మందరాగం బమందరాగంబునం బెకలించి తెచ్చి కవ్వంబుగా నమర్చి వాసుకిం దరిత్రాడు చేసి వివిధౌషధివితానంబు సుధాంబునిధానంబున వైచి వైచిత్రి మెఱయ మఖవత్ప్రముఖనిఖిలాదిత్యులు దైత్యులు వాలంబును శిరంబునుం జొట్టి పట్టి త్రచ్చి త్రచ్చి దృఢముష్టినిపీడనంబునం గరతలంబులు పొక్కినం దొలంగువారును జంగసాచినపదంబులు నొప్పిదీఱ నప్పటప్పటికి వీడ్వడ నిడుసమయంబునం గానక త్రొక్కిన నలుంగువారును సవ్యాపసవ్యభ్రమణరభసంబునం దోడుతోడం దొరంగుమందరగండశైలంబులు దాఁకిన లోఁగువారును నేత్రశ్రవోవదనగహ్వరజిహ్వాలవిషనిశ్వాసవైశ్వానరంబు సెకలు సోఁకిన వేఁగువారును సముల్లోలకల్లోలహల్లీసకప్రభూతజలర్ఝానిలంబులు చఱచి కొట్టినం గూలువారును నిరంతరమథనప్రయాసవశంబున దప్పి పుట్టిన దగదట్టి సోలువారును నైన నుభయపక్షంబులలోఁ బలఁ గొందఱు ధైర్యంబుకలిమిఁ బ్రాణంబులు పిడికిటం బట్టుకొని వట్టిబిగువున నిలిచిన విలోకించి కించిద్విహాసనంబులు వదనారవిందంబునకు విందులుగా గోవిందుండు సంభ్రమంబున. ౫౯.

శా. వాచామాధురి దేవదానవుల నాశ్వాసించుచున్ వచ్చి ధ
ట్టీచామీకరచేలమున్ బిగియఁ గట్టెన్ మీఁదికిం ద్రోచె బా
హోచంచన్మణికంకణంబులు గృహీతాహీంద్రపుచ్ఛాననుం
డై చేచేత మథింపఁగాఁ దొడఁగె దుగ్ధాంభోనిధిన్ భూవరా. ౬౦.

సీ. నగఘర్షకండూయనముసౌఖ్యమునఁ గూర్మపట్టుకూర్మము గాఱుపెట్టె ననఁగ
నద్రిమూలోపలాహతుల భగ్నము లైనచిప్పల ముత్యాలు చెదరె ననఁగ
నచలనిర్మథనజాతాత్యుష్ణమున సుధాంభోనిధానము మేను పొక్కె ననఁగ
క్ష్మాధరోత్తుంగశృంగవిఘట్టనమునఁ జుక్కలు రాలి తెట్టువ గట్టె ననఁగ
ఘుమఘుమధ్వానకోలాహలములు చెలఁగ। గగనవీథికి దుగ్ధశీకరము లెగసె
తఱుచుగా బుద్బుదంబులు దలలు సూపె। నాల్గువంకలఁ గలయ ఫేనములు గ్రమ్మె.

క. ఆసలిలాకరమథనము।చే సోముఁడు పుట్టె నిజరుచిస్ఫగితాశుం
డై సర్వశాస్త్రమథనము।చే సుజ్ఞానంబుకరణి శ్రీపతియెదుటన్. ౬౧.

వ. ఇట్లు చరాచరప్రపంచంబునకుఁ బ్రాణం బైనసోముండు సంభవించిన సంతోషించి మధుకైటభారాతియు నీరాకరమథనక్రీడ చాలించి వైకుంఠంబునకుం జనియె నది మొదలుగా ధూర్జటి జటాజూటంబున సోమకళ ధరించు క్షేత్రజ్ఞుండును జలాత్మకుండును నైనసోముని [illegible] ప్రతిపదాదివాసరాధిదైవతంబులు పదార్వురుదేవపూర్వులు నోషధులు వృక్షంబులు నిరాతంకంబునఁ బ్రదుకు నట్టిసోమునిజన్మదినంబు

గావునఁ బున్నమనాఁడు కృతోపవాసులై భక్తియుక్తి నర్ఘ్యంబు లిచ్చి యవాన్నంబు భుజియించినవారికి నత్యంతకాంతి తుష్టి పుష్టి ధనధాన్యసమృద్ధులు సిద్ధించు రాజకులోత్తంస తిథిప్రశంస వినిపించితి నింక రతోన్నద్భవులవృత్తాంతంబు వినుము వారిలోన సుప్రభుండు వర్తమానకృతయుగంబున నీవై జనించి ప్రజాపాలనామంబు దాల్చెఁ దీప్తతేజుండు వత్సనామంబును సురశ్మి శశికర్ణనామంబును సుదర్శనుండు పాంచాలనామంబును సుకాంతి యంగనామంబును సుందరుండు వంగనామంబును సుందుండు ముచికుందనామంబును సునాముండు సోమదత్తనామంబును శుభుండు సంవరణనామంబును సుశీలుండు వరదాననామంబును సుముఖుండు కేకయనామంబును శంభుండు సేనాపతినామంబును సుకాంతుండు దశరథనామంబును సోముండు జనకనామంబును వహించిరి కడమపదియేవురు త్రేతాయుగంబున నవతరించి కర్మభూమికి నాయకులై బహువిధాధ్వరంబులు చేసి నాకలోకసౌఖ్యం బనుభవింపఁ గలరని చెప్పి బహుమానపూర్వకంబుగా నమ్మహీనాథు వీడ్కొలిపి యోగమహత్వంబున విష్ణుతత్వంబునం గలసె నిట మహీపాలుండగు ప్రజాపాలుండును మహాతపఃకథితపరమబ్రహ్మవిద్యాశ్రయకథాశ్రవణంబున విరక్తుండై తపంబు సలుప నరుగుసమయంబున. ౬౩.

క. ముందట నవలోకించె ము।కుందసమీపాభిసారిగోపప్రమదా
నందకరకుంజములు గల। బృందావనముఁ మునీంద్రుఁ డబ్జాసనుఁడున్. ౬౪.

క. ఆవనమున ఘోరతపము। గావింపుచు నుండి కొంతకాలంబునకుం
గోవిందనామధేయుని। శ్రీవనితావిభుని వినతి చేయఁ దొడంగెన్. ౬౫.

క. గోవింద వేదవేద్య శ।చీవరసోదర నిశాటసేనాసుభట
గ్రీవాకదుష్టరుధిర।ప్లావితకరచక్రధార భక్తాధారా. ౬౬.

క. శరనిధిమగ్నధరాఘూర్ధర శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాభ్యా
విరహిత పరిపూర్ణసుధా।కిరణసహస్రప్రకాశ కితవమృగేశా. ౬౭.

సీ. పన్నగతల్ప నీభక్తులతోఁ బొత్తు మని కాని దుఃఖంబు మఱవరాదు
నిఖిలజగన్నాథ నీచరిత్రంబులు విని కాని మోహంబు విడువరాదు
పుండరీకాక్ష నీపుణ్యతీర్థములకుఁ జని కాని కలుషంబు చదుపరాదు
నిగమాంతసంస్తుత్య నీపదద్వంద్వంబు గని కాని జన్మంబు గడవరాదు
కనకగర్భాదులకు నైన ననుఁ గృతార్థుఁ। జేసి రక్షింపు మని ప్రశంసింప మెచ్చి
తనకుఁ బ్రత్యక్షమైనవిష్ణునిశరీర।మున లయం బయ్యె నరపాలపుంగవుండు. ౬౮.

క. నావుడు వరాహమునకు మ।హీవనరుహపత్రనేత్ర యిట్లనియె మహా
త్మా వనితలుఁ బురుషులు ని। న్నేవిధమునఁ గొలువ మెత్తు వెఱిఁగింపు దయన్.

గీ. అని పలుక దంభకోలనాయకుఁడు భూమి। కామినీ భావసాధ్యుండఁ గాని మంత్ర
హోమదానాదివిధుల సాధ్యుండఁ గాను। నిక్క మైనను వినిపింతు నొక్కవిధము.

వ. బ్రహ్మచర్యంబు సత్యంబు నసంగ్రహంబు నస్తేయంబు నహింసయు మొదలుగాఁ
గలయవి మానసవాచకవ్రతంబు లేకభుక్తంబు నక్తంబు నుపవాసంబు మొదలుగాఁ
గలయవి కాయికవ్రతంబులు వీనిలోన మానవులు శరీరక్లేశకరవ్రతంబులు సలిపి
రేనియు విధేయుండ నగుదు నేతదర్థంబునకు నితిహాసంబు చెప్పెద మున్ను సన్ను
తాచారధుర్యుం డరుణిమునివర్యుండు పుణ్యనదీతీరంబునఁ దపంబు చేయ నుద్యో
గించి పోవుచుఁ గ్రమక్రమంబున. ౨౧.

మ. బుధవంద్యుం డతఁ డొక్కపావనవనీభూమి న్విలోకించె వా
ర్నిధికల్లోలఘుటావసక్తజలవేణీనివిక న్నిర్గళ
న్మధుమత్తభ్రమరీమిళత్కమలగంధస్రావికన్ బాహుదం
డధృతారిత్రవిచిత్రసంతరణనానానావికన్ దేవికన్. ౨౨.

సీ. ఈ తెఱంగున దేవికాతరంగిణిఁ గనుంగొని తత్తటంబునఁ బనసవకుళ
నారంగపూగపున్నాగాదినానాగపుష్పపూర్ణారణ్యపుణ్యభూమి
సతతంబు నిట్రుపాసములతో నత్యుగ్రతపము గావించుచుఁ దానమాడ
నొక నాఁడు చనుచోట నోరి బాపఁడ పెట్టు పెట్టు మటంచు నాకట్టుకొన్న
పాపకర్మునిఁ గార్ముకబాణపాణిఁ। గ్రూరదృష్టులయెఱ్ఱజేరుగ్రుడ్లవానిఁ
జెంచుతెరువాటుగాని వీక్షించి తపసి। తల్లడంబున శ్రీహరిఁ దలఁచి నిలిచె. 23.

క. దొంగయు హృదయసరోరుహ।భృంగీకృతశార్ఙ్గధరుని బుషిఁ గనుఁగొని వి
ల్లుం గోలయు ధర వైచి క।లంగుచు నంజలిమిళల్లలాటస్థలుఁడై. ౨౪.

ఉ. ఓసదయాత్మ సంయమికులోత్తమ పిన్నటనాఁటనుండి నేఁ
జేసినపాపపుంజెడుగుచేఁతలు చెప్పెద నుప్పుగోకకన్
భూసురకోటి నట్టడవిఁ బొట్టలు చించితి బిట్టు గొంతుకల్
గోసితి నల్లపూసకొఱకుం బదివేవురుపుణ్యభామలన్. ౨౫.

గీ. ఇన్ని చేసినఁ గడపట నింటిలోనఁ। ద్రావుడికి లేదు పాపంచె తగిలెఁ గాని
నల్కలములకుఁగాఁ జంప వచ్చి నిన్ను। గనుఁగొని మహాద్భుతంబు శాంతుండ నైతి.

శా. చౌర్యం బింతటనుండి మానితి ననాచారంబు చాలించితిన్
భార్యాపుత్రధనేషణత్రయపరిభ్రాంతిం బెడంబాసితిన్
గార్యాకార్యవిచారతన్ వలనిశంకల్ దక్కె నాకుం దప
శ్చర్యాసిద్ధికి నొక్కమంత్ర ముపదేశం బిచ్చి రక్షింపవే. ౭౭

క. అనిన మునీంద్రుఁడు వనితావనిసురపాతకము సేయువాని నిరీక్షిం
చిన భాషించినఁ గాఁ గాదని చూడక మాఱుమాట లాడక పోవన్ ౭౮

క. తొలఁగక దొంగయు మోక్షపుఁ దలఁపున వెనువెంటఁ బోయి దైవికసలిలం
బులఁ గ్రుంకఁ గ్రుంకు నమ్ముని నిలిచినచో నిలుచుఁ దోఁడునీడయి పోలెన్ ౭౯

సీ. ఈగతి మోక్షార్థియై గురువులకు శిష్యునివిధంబునఁ జెంచు దనకు వినయ
పరతంత్రచిత్తుఁడై పంపక పరిచర్య గావింపఁగాఁ గొంతకాలమునకు
నొకవాసరమున దైవికతీర్థ మాడుచో గుటగుట మనుచు నాఁకొన్నక్రోలు
పులి తటంబునఁ బ్రేఁపపొదనుండి మౌనిపుంగవుమీఁద నుఱికినఁ గంటిఁ గంటి
ననుచు నాబోయ కరశరాసనకఠోరగుణవిరావప్రతిధ్వని కుధరగుహల
వెడల వెడవెడ నార్చుచుఁ బిడుగుతునుకవంటినారాచమున నదరంట నేయ.

క. ధారుణిఁ బడియెడుపులి భాంకారధ్వానంబు చేయఁగా వినుచు నమో
నారాయణాయ యని ముని పేరెలుఁగున నుగ్గడించె భీతాత్ముఁడై ౮౧

క. ఘోరతరవ్యాఘ్రుంబును నారాయణమంత్రము వినినకతన నైజా
కారంబు విడిచి పురుషశరీరంబు ధరించి మునివరేణ్యునితో డన్ ౮౨

క. స్వామీ నారాయణమంత్రామృతములు తావ కానన్నాబ్జభవములై
నామీఁద వెల్లివిరియ నిరామయత మురారిపురికి నరిగెద నన్నన్. ౮౩

ఉ. ఎవ్వఁడ వీవు నావుడు మునీ తొలుజన్మమునన్ బ్రతాపినై
దివ్వకు వచ్చువైరినృపసింహులదేహము లన్ తటాకముల్
త్రవ్వినదీర్ఘబాహుఁడను రాజను విద్యలు వచ్చు నంచు నేఁ
గ్రొవ్విన విప్రులన్ సరకుగొక తిరస్కరణంబు చేసినన్. ౮౪

క. కోపించి వార దుర్విద్యాపాండిత్యమునఁ బల్లదము లాడుదురే
భూపాధమ శార్దూలమవై పుట్టు మటంచు నిర్దయత శపియింపన్ ౮౫

క. ఏటువడి ధర్మ మనుబరి దాటిననామనసులోనిదర్పము వెడలన్
మీటి కరాంజలి మణిమయకోటీరాగ్రమునఁ బెట్టుకొని యిట్లంటిన్. ౮౬

చ. తలఁపఁగ వాక్యవైఖరిఁ గథ ల్మన శక్యుఁడు గాఁడు శేషుఁడుఁ
దలిపతి యైన మి మ్మిదిరి నావలనం బదివేలు తప్పులుఁ
గలవు ప్రధానవృత్తి ననుకంప వహించి వసుంధరామరు
త్కులమణులార శాపమునకుం గడ యెన్నఁడు నాకుఁ జెప్పరే. ౮౭.

సీ. అని విన్నపంబు చేసిన రాజ కడునాఁకలి గొని షష్టాన్నకాలికుని నొక్క
బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుని భక్షింపఁ జని భిల్లశాతభల్లాహతిఁ జచ్చువేళ
నవ్విప్రుఁ డతిభయవ్యాకులత్వమున నారాయణస్మరణంబు చేయ విన్న
ఫలమున శార్దూలభావంబు వీడ్కొని పురుషుండవై ముక్తిఁ బొందఁ గలవు
తథ్య మనిరి భవన్నిమిత్తమున నట్లు శాపమోక్షంబు గలిగె సాక్షాత్పురాణ
పురుషమూర్తులు గావున ధరణిదైవతములసద్భాషణము లమోఘములు సుమ్ము. ౮౮

శా. ఆకర్ణింపు మునీంద్ర యే నొకరహస్యం బూర్ధ్వబాహుండనై
నీకుం జెప్పెద మేదినీసురవరుల్ నిక్కంబు నిక్కంబు ల
క్ష్మీకాంతప్రతిబింబముల్ జపతపస్సిద్ధుల్ సదా శుద్ధు ల
స్తోకజ్ఞానకళాధురంధరు లనింద్యుల్ వంద్యు లెవ్వారికిన్. ౮౯.

వ. బ్రాహ్మణద్వేషి యైన ననువంటిపాపకర్ముండునైతేము నారాయణమంత్రంబు పర
ముఖంబున విన్నమాత్రంబునఁ బవిత్రుం డయ్యె బ్రాహ్మణభక్తియుక్తులై భక్తిపూ
ర్వకంబుగా నారాయణమంత్రంబు జపియించినపుణ్యులమహిమ యే మని చెప్ప
వని బ్రాహ్మణప్రశంస గావించి నారాయణమంత్రప్రభావంబు వచియించి దీర్ఘబా
హుం డనర్ఘమాణిక్యమయవిమానం బెక్కి స్వర్గంటాపథంబునం జనియె మునియు
వనేచరుం గటాక్షించి మహోత్సాహంబున వత్సా భవత్సాహసంబునకు నామీఁది
విశ్వాసంబునకు మెచ్చితి వరంబు వేఁడు మని మన్నింప నన్నిషాదుండు దండ
ప్రణామంబు చేసి తాపసోత్తంస యింతకాలంబునకు సుముఖుండవై నాతోడ
సంభాషించుటకంటె వరంబులు గలవే నన్నుఁ బనిచి పనిగొను మని విన్నవించిన. ౯౦.

సీ. ఓయి కిరాతాన్వయోత్తంస పర్యాశోపారత వీడ్కొని తపశ్చరణకాంక్ష
ము న్నొక్కమంత్రంబు నన్నుఁ బ్రార్థించిన నాఁటికి నీతోడ మాటలాడ
నైతి వచోగోప్యుండ వని నేఁడు దైవికాపుణ్యజలస్నానమున మదీయ
సంవర్శనమున గోవిందనామశ్రవణంబున నతిపావనత వహించి
నిలిచితివి గానఁ దగుదువు నిఖిలకర్మములకుఁ దపమైనఁ జేయుము వలసెనేని
వరము లేమైన వేఁడు నా నవధిమౌనిమణికి బోయ పునఃప్రణామంబు చేసి. ౯౧.

క. చతురాననాదిసురసం।తతినతపదపంకజుండు నారాయణుఁడే
గతిఁ గొలువ సులభుఁడగు నా।నతి యీవలె నదియ వరము నాకు మునీంద్రా.

గీ. అనిన విని యేవ్రతం బైనఁ దనుగుటించి। పరమవిశ్వాసమునఁ బట్టి భక్తులకుఁ బ్ర
సన్నుఁడగుఁ గాన భక్షింప శకట మన్వృత। మూడ నని పట్టు వ్రతము శ్రీహరిగుటించి.

క. అని తపసి తత్పులిందుఁడు। ధన మడుగక మోక్ష మడుగఁ దలఁచిన నీలా
గున మోసపుచ్చి యేగిన। వెనుక నియమపరత నాటవికవల్లభుఁడున్. ౯౪.

చ. గురువుల నాత్మఁ గీల్కొలిపి ఘోరతపోనియమానుషక్తుఁడై
తరుపతితచ్ఛదాశనవిధి న్విహరించుచు నైవికాసరి
త్పరిసరపుణ్యకాననవిభాగమునందు బుభుక్షు కుక్షిలో
దరికొన జీర్ణపర్ణములు దా నొకనాఁడు దినంగఁ బోయినన్. ౯౫.

క. నక్షత్రపథసరస్వతి। భక్షింపకు శకట మనుచు భాషించిన నా
వృక్షంబు విడిచి వేఱొక।వృక్షమునకుఁ బోవ నట్ల యెఱిఁగించుటయున్. ౯౬.

సీ. ఆశ్కిల్లవల్లభుం డఖిలంబు శకటంబకా విచారించి హృత్కమలకర్ణి
కాసీనదేశికధ్యానామృతంబు ప్రాణాధారముగ నిరాహారవృత్తి
నతిఘోరతపము చేయంగ దుర్వాసోమునీంద్రుండు వచ్చిన నెదురుకొని స
సంభ్రమస్వాంతుఁడై చాఁగి యే నెటువంటిభాగ్యవంతుండనో పైతృకంబు
పెట్ట సమకట్టువేళకుఁ బిచ్చుకుంటు। మీఁద భాగీరథియుఁ బోలె మీర లేగు
దెంచితిరి గాన వలయు నాతిథ్య మవధ।రింపు నిస్తంద్రకారుణ్య ఋషివరేణ్య.

గీ. అనిన దూర్వాసుఁ డాత్మలో ననశనవ్ర।తప్రయాసంబుచేఁ గృశత్వమునఁ బొంది
యును మహాబ్రహ్మవర్చసయుక్తుఁ డైన।యితనితపము పరీక్షింతు నే నటంచు.

క. మును తరుజీర్ణపలాశా।శనుఁడవు నిరశనుఁడ విపుడు శబరాన్వయవ
ర్ధన నీకు శక్యమే వన।మున మా కభీప్సితాన్నముల దొరకింపన్. ౯౯.

క. పేరాఁకలి గొంటిమి కడు।పార భుజించెదము శాలియవగోధూమా
హారములు పెట్టు మనవుడు। నేరీతి ఘటింతు నితనియీప్సిత మనుచున్. ౧౦౦.

క. తలఁచుతఱిన్ మందాకిని। బలభిత్కరి సొచ్చి పెఱికి వైచినరక్తో
త్పల మనఁగాఁ జిక్కములో।పల నొకమణిపాత్ర మభ్రపథమున వచ్చెన్. ౧౦౧.

ఉ. ఆనవరత్నపాత్ర శబరాగ్రణి పాణి ధరించి మ్రొక్కి యి
ట్లొప్పె నిలుమయ్య నన్ను దయఁ జూచి బుభుక్షను నోర్చి తత్త్వవి

ద్యాగిరతాత్మ సంయమివరా మధురాన్నము లల్లరామయో
షానగరంబునం బరమసాధ్వులచేఁ గొనివచ్చునంతకున్. ౧౦౨.

క. అని వినయముతోడఁ దపో।ధనపతి నోడఁబఱచి గురుపదస్మరణము సై
కొని రామయోషనికటం।బున నున్నవనంబు చొచ్చి పోయెడు వేళన్. ౧౦౩.

సీ. అర్పించె నొకకోమలాంగి సంభ్రమమున వచ్చి పువ్వులవంటివంటకంబు
వైచె ఫలంబులవంటిలడ్వాలు మ్రొక్కుచు నొక్కపృథులవక్షోజయుగళ
వడ్డించె నొకవరవర్ణిని కడువేడ్క పడి పరాగమువంటిపంచదార
వంచె మరందంబువంటికమ్మని నేయి మన్ననతో నొక్కమధురవచన
మఱియు వనదేవతాస్త్రీలుమహీరుహములఁ।బుట్టి పెట్టెడువివిధాన్నములకు నెడము
చూపెఁ గీకటమునిపాత్ర సూక్ష్మమయ్యు।మహిమబహువిద్యలకుఁగవిమనసువోలె.

శా. ఈరీతిన్ గడువేగ వాంఛితఫలం బీడేర ధన్యుండ సం
సారాంభోనిధిపారగుండ నని యిచ్చెన్ మెచ్చుచున్ వచ్చి నై
జారణ్యస్థలి నన్నిషాదముని భిక్షాపాత్రముం బెట్టి దే
వా రావయ్య భుజింప నంచు వినతుండై పల్కె దుర్వాసుఁడున్ ౧౦౪.

గీ. మనసులోపల నీతనిమహిమ నిజము।గా నెఱింగెద ననుచు నోమౌని నదికి
నడవనోపము చేఁ గమండలువు లేదు। సలిలములు దెమ్ము మాకు నాచమనమునకు.

సీ. అనవుడు శబరసంయమి కొంతతడవు విచారించి గురుపదాబ్జములు డెంద
మున సంస్మరింపుచుఁ బోయి చేరువ నున్న దేవికానది డాసి దేవి కామి
తార్థదాయిని పాపహారిణి లోకపావని తల్లి నాకు భవజ్జలావ
గాహనంబును దేశికధ్యానమును దక్క నన్యంబు లేదు మహామునీశ్వ
రాగ్రగణ్యుండు దుర్వాసుఁ డరుగుదెంచె। నతిథియై నేఁడు రా నోపఁ డలసి తీర్థ
మాడ నావిన్నపము విను మచట విమల। వారి దొరకదు విచ్చేయవలయు ననిన.

మ. తుమపై నద్భుత మావహిల్ల శశిరేఖాభంగశృంగారయై
సముదాత్తధ్వనిపూర్యమాణసకలాశాభోగయై చక్రవి
భ్రమరోర్ధ్వోనిపతత్పయఃకణికయై పాఱె న్నిషాదేంద్రవ
త్సము వెంట న్వడి దేవికాసురభి సంజాతోన్ముఖత్వంబునన్. ౧౦౫.

వ. ఇవ్విధంబున సవిధంబునకు వచ్చినదేవికాతరంగిణిఁ గృతస్నానుం డై దూర్వా
సుండు శబరతాపసుండు వడ్డింప నాఁకంట నాకంఠపూరితంబుగా బహువిధాహా
రంబు లారగించి నిజలోచనాంచలంబులం గారుణ్యరసంబు దొలంక నతనివంకఁ
జూచి నీవు గురూపదేశమార్గంబున సత్యం బవలంబించి తపంబు గావించితివి గావున

సత్యతపోనామధేయంబు వహింపుము వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసబ్రహ్మవిద్యావైశార
ద్యంబు నీకుం గలుగ వరం బిచ్చితి ననిన సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచరించి
మునీంద్రా కిరాతుండ నైననేను వేదాదివిద్యలకు నర్హుండ నగుట యెట్లు డెందం
బున నున్న సందేహంబు మాన్పు మని విన్నవించిన. ౧౦౯.

సీ. అనసూయపట్టి యి ట్లనియె నోయిసుధీనిధాన చెప్పెదఁ బురాతనకిరాత
దేహంబు గాదు నిరాహారతపము సేయఁగ శరీరాంతరం బయ్యె ననిన
ఋషికులేశ్వర నాకు రెండువిగ్రహము లేగతిఁ గల్గె నావుడు నతఁడు సత్య
తపునితో జంతుసంతతికి నధర్మరూపంబును ధర్మరూపంబు నుభయ
రూపమును నైనతనువు లార్యులు వచింతురు వరుస మూడటంచు నందుల నధర్మ
ధర్మభోగానుభూతికిఁ దగినమేను। పారలౌకిక మనియెడు పేరు దాల్చు. ౧౧౦.

క. విశదముగా విను తేజఃకృశానుసమ యాతనాశరీరంబును భో
గశరీరంబును గైవల్యశరీరము ననఁగఁ ద్రివిధ మగుఁ దత్తనువుల్ ౧౧౧.

గీ. నీవు గురుసంస్మరణతపోనియమపరతఁ। జేసి ధర్మంపుమేను దాల్చితివి సుమ్ము
సర్వకాలంబు జీవహింసకునిధాన। మైనతొల్లింటిపాపంపుమేను మాని. ౧౧౨.

సీ. అటుగాన వేదశాస్త్రాదిసమస్తవిద్యలకు నర్హత్వంబు గలదు నీకు
సంశయింపకు మానసంబున మానవుం డెందాఁక వర్తించు నెనిమిదింట
నందాఁక నతఁడు కర్మానుబంధంబులఁ బొరలు నష్టకవర్గమునను బాసి
త్రిగతుఁడై సంతతస్థిరతఁ బ్రాపించిన నాల్గేనులు వర్తించి యేకమార్గ
నిరతుఁడై కాంచు బ్రహ్మంబు నిక్క మనిన। సంయమీశ్వర యిట్టిసుజ్ఞానమహిమ
యెఱుఁగ నేరనివారికి నెట్లు గలుగు। బహుసుఖైకాస్పదము పరబ్రహ్మపదము.

వ. అనవుడు దూర్వాసుండు సత్యతపు నిరీక్షించి నిర్మలాత్మా యింక నొక్కమర్మం
బాకర్ణింపుము సుజ్ఞానంబునం గాని సత్కర్మంబు జరగదు సత్కర్మంబునం గాని
విజ్ఞానంబు వొడమదు వివేకింప నీరెండు నొండొంటికి సాధనంబులు సత్కర్మం
బులు బ్రహ్మక్షత్రవైశ్యశూద్రవర్ణంబుల యజనపాలనకృష్యాదివృత్తిశుశ్రూషాభేదం
బులఁ జతుర్విధం బయ్యె బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులు వేదోక్తప్రకారంబున నిజాచా
రంబుల నడపవలయు వీరికి శూద్రుండు సేవ చేయవలయు నిత్తెఱంగునఁ గులధర్మం
బు దప్పక బ్రహ్మోపాసకు లైనజనులు మోక్షంబునం బొందుదురు బ్రహ్మం బ
రూపనామధేయం బప్రమేయం బని దురవగాహంబుగా నూహింపకు బ్రహ్మం బనం
గ భక్తరక్షాపరాయణుం డైననారాయణుండు తద్దేవుండు యజ్ఞాదికృత్యంబుల

వలన సులభుం డగు నని దూర్వాసుండు సత్యతపునకుం జెప్పె నని వరాహదేవుండు
వచియించిన ననంతాకాంత మీఁదటివృత్తాంతం బానతిమ్మని విన్నవించిన. ౧౧౪.

శా. కల్పాంతస్థిరకీర్తిపూర జగదేకస్తోత్రపాత్రౌచితీ
కల్పానోకహ సప్తసంతతిబహూకారాదినానాగుణా
కల్పానల్పరమావిలాస నరసింగస్వామినిర్ణీతసం
కల్పాభిజ్ఞ పరక్షితిక్షపణదీక్షాదక్షకాక్షేయకా. ౧౧౫.

క. కర్పూరోజ్జ్వలయశ దో। ర్దర్పాపరపరశురామ తారుణ్యకళా
దర్పక పటుప్రతాపా।హర్పతి హృతరిపుసతీదృగంజనతిమిరా. ౧౧౬.

మత్తకోకిల. లుబ్ధమన్నెకుమారపల్లవ లోలదృష్టికరధ్వజా
లుబ్ధకీకృతవైరిభూవరలోక నిశ్వసితాగ్నిఘూ
గ్బ్ధతాపకులాద్రిశైత్యకరప్రభావ యశోరుచి
స్తబ్ధదుగ్ధరసాబ్ధినందనచంద్రచందనచంద్రనా. ౧౧౭.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాభినంది
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి
ధాన ఘంటనాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతం బైన శ్రీవరాహపురాణం బను మహా
ప్రబంధంబున సప్తమాశ్వాసము.

శ్రీ

వరాహ పురాణము.

అష్టమాశ్వాసము.

క. శ్రీదసవనభుగ్భూభుజాం। భోదసమత్యాగ మధురిపుత్రిపురహరా
ఖేదసపర్యాచర్యా। హ్లాదసమేతాత్త యూశ్వరాధిపునరసా. ౧.

వ. ఆవధరింపు మవ్వరాహదేవుండు కాశ్యపి కి ట్లనియె నట్లు దూర్వాసుండు చెప్పిన
విని సత్యతపోమునీంద్రుండు భట్టారకా నారాయణుండు యజ్ఞాదికృత్యంబులం
గాని సులభుండు గాఁ డన నవధరించితివి యజ్ఞాదికృత్యంబులు ధనసామగ్రి లేక
నడప రాదు ధనంబు గలిగి నేనియు లోభంబున సంసారులు తత్కృత్యంబులకు
నూలుకొనరు గావున నల్పప్రయాసంబున సకలవర్ణంబులకు మోక్షంబు గలుగు
మార్గం బానతి మ్మనిన సుముఖుండై. ౨.

గీ. అత్రిమునిసంభవుండు మహానుభావ। సర్వసర్వంసహాకాంత జలధిలోన
మునిఁగి పాతాళమున నుండి మున్ను వారి। జోదరునిగూర్చి తాఁజేసె నొక్కవ్రతము.

క. తద్వ్రతము రహస్యంబు మ।రుద్వ్రతవిని ర్మితంబు రోగభవభయా
పద్వ్రతతిలవిత్రము త్రిజ।గద్వ్రిడావతి పురుషులు గావింపఁ దగున్. ౪.

సీ. సత్యతపోమునీశ్వరచంద్ర యె ట్లన్నఁ జెప్పెద విను మార్గశీర్ష శుద్ధ
దశమీదినంబునఁ దానంబు చేసి యతాత్ముఁడై విహితకృత్యములు దీర్చి
లవణంబు పులుసు తైలంబు వర్జించి హవిష్యంబు భక్షించి వెనుక పాలు
గలచెట్టుపుడుక చక్కనిదిగా నెనిమిదివ్రేళ్ళమానంబున విఱిచి తెచ్చి
దంతములు దోమి వదనహస్తచరణములు। గడుగుకొని వార్చి రవిబింబగతుని విష్ణు
శంఖచక్రగదాంబుజస్వర్ణవసను। మణిమయకిరీటదేదీప్యమానుఁ దలఁచి. ౫.

క. ఏ నేకాదశినాఁడు మ।హానియతి నుపోషితుండనై కేశవ ల
క్ష్మీనాయక నీకుఁ బ్రియము। గా నపరతిథిన్ భుజింతుఁ గావుము నన్నున్. ౬.

మ. అని ప్రార్థించి సపుష్పతోయముల నర్ఘ్యం బిచ్చి శార్ఙ్గి మనం
బునఁ జింతింపుచుఁ బవ్వళించి రవిదీప్తుల్ సోఁకి నెత్తమ్మి మే

ల్కానుకంబై న్మను లేచి భూతగణరక్షాధారణాపాత్రి ధా
త్రి నమస్తే యని పల్కి పుచ్చుకొని మృత్పిండంబు హస్తంబునన్. ౭.

క. జలజభవాండోదరమునఁ గలిగినతీర్థములు తావకము లైనకరం
బులఁ బుట్టినవి దినేశ్వర త్రిలోకనుత నాకు నిమ్ము తీర్థఫలంబుల్. ౮.

గీ. అని మహీభాస్కరులఁ గొనియాడి మృత్స్న మూఁడుమాఱులు నైజాంగములనలందు
కొని నదీసలిలంబులఁ గ్రుంకి నిత్యకృత్యములు దీర్చి యింటికి నేగుదెంచి. ౯.

వ. శాతకుంభకుంభరంభాస్తంభదర్పణధవళచామరసురభిమాల్యవితానంబుల నలంకృతం బైనమంటపంబున నారాత్రి నారాయణు నారాధించి కేశవాయ నమో యని పాదంబులు దామోదరాయ నమో యని కటీరంబును నృసింహాయ నమో యని యూరుయుగ్మంబును శ్రీవత్సధారిణే నమో యని యుదరంబును గౌస్తుభధరాయ నమో యని కంఠంబును శ్రీపతయే నమో యని వక్షంబును త్రైలోక్యవిజయాయ నమో యని భుజంబులును సర్వాత్మనే నమో యని శిరంబును రథాంగపాణయే నమో యని చక్రంబును శంఖాయ నమో యని శంఖంబును పద్మాయ నమో యని పద్మంబును గంభీరాయ నమో యని గదాదండంబును శార్ఙ్గమూర్తయే నమో యని యుభయహస్తంబును బూజించి తద్దేవతాగ్రభాగంబున సరత్నజలపూరితంబులు విమలాంబరపరివృతంబులు గంధపుష్పాక్షతసమన్వితంబులు తిలతామ్రపాత్రస్థగితంబులు నైనకలశంబులు నాలుగు చతుర్వేదంబులు చతుస్సముద్రంబులుగా భావించి తత్కలశంబులనడుమ హిరణ్మయంబు గాని రజతమయంబు గాని దారుమయంబు గాని యొక్కప్రతిమ గావించి వస్త్రావృతం బైనపీఠంబు పెట్టవలయు నట్టిపీఠంబు దొరకదేని సలిలపూర్ణకుంభంబుం గుదురుపఱిచి తదుపరిస్థలంబున సువర్ణంబునం జేసిన మత్స్యప్రతిమ ప్రతిష్ఠించి షోడశోపచారంబులు సలిపి దైత్యాంతకా రసాతలగతం బైనవేదంబులం బోలె సంసారనిమగ్నుండ నైనన న్నుద్ధరింపు మని ప్రార్థించి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబున సముచితక్రియాకలాపంబులు సలిపి పూర్వదక్షిణపశ్చిమోత్తరకలశంబులు ఋగ్యజుస్సామాథర్వణవేదులకుఁ గ్రమంబున నిచ్చి తోయపాత్రస్థితకాంచనమీనంబుం గుటుంబి యైనభూసురాగ్రణికి సమర్పించి తదనంతరంబున. ౧౦.

సీ. పాయసాన్నంబుల బ్రాహ్మణోత్తముల సంతృప్తులఁ గావించి భృత్యవర్గ
సహితుఁడై మౌనంబు సడలక పారణ చేసినసువ్రతశీలు పుణ్య
ఫలము వచింతు నాబ్రహ్మకల్పము సత్యలోకంబునందున నేకసౌఖ్య
మున నుండి జన్మించు వెనుక వైరాజులలోన జగన్నుతశ్లోక యింక

నైహికఫలంబు వినిపింతు నతిదరిద్రుఁ । డధికసంపదఁ బొందు గోద్రోహులు సుతులఁ
గాంచు నన్నియు నేటికి నెంచఁ బాయు । బ్రహ్మహత్యాదిబహువిధపాతకములు.

క. ఈసువ్రతంబు తత్పరు । లై సలిపినఫలమునం గదా మును లయవే
ళాసాగరమగ్నధరి । త్రీసతి హరిచేత నుద్ధరింపఁగఁ బడియెన్. ౧౨.

చ. అమృతరసోపలబ్ధికి సురాసురవీరులు గూడి పుష్యమా
సమున సముత్పతచ్ఛఫరశైవలకర్కటచక్రనక్రవి
భ్రమలహరీఘుటాగగనరోధిఁ బయోధి మథింప నిందిరా
రమణుఁడు దాల్చె మందరధరాధరభారముఁ గచ్ఛపాకృతిన్. ౧౩.

గీ. అప్పుష్యకచ్ఛపేంద్రప్రియంబుగా వి । శుద్ధమానసుఁడై పుష్యశుద్ధదశమి
నాఁడు పూర్వప్రకారంబున నరుఁడు దా ను । చితవిధులు దీర్చి యేకాదశీదినమున.

వ. స్నానాదికృత్యంబులు జరపి నానావిధపరిష్కారమనోహరం బైనమంటపాంతరం
బున రాత్రి లక్ష్మీకళత్రు నారాధించి కూర్మాయ నమో యని పాదంబులు నారాయ
ణాయ నమో యని కటీరంబును సంకర్షణాయ నమో యని యుదరంబును విశో
కాయ నమో యని యురస్స్థలంబును భవాయ నమో యని కంఠంబును సుబాహవే
నమో యని భుజంబులును విశాఖాయ నమో యని శిరంబును జక్రాయ నమో యని
చక్రంబును శంఖాయ నమో యని శంఖంబును బూజించి తద్దేవతాగ్రభాగంబునం
గలశంబులు పూర్వప్రకారంబున నిలిపి మధ్యకలశోపరిస్థలంబున హైయంగవీనపూర్ణ
తామ్రపాత్రంబున యథాశక్తి భర్మనిర్మితసమందరకూర్మప్రతిమ ప్రతిష్ఠించి షోడశోప
చారంబులు సలిపి జాగరణంబు గావించి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబునం
గలశప్రతిమాదానంబులు చేసి వసుమతీసుపర్వులకుఁ బాయసాహారంబులు సదక్షి
ణంబుగా నొసంగి భృత్యవర్గంబును దాను భుజియించిన జననశతత్రయార్జితపాత
కంబులం బాసి యిహలోకంబున బహుసౌఖ్యంబు లనుభవించి విష్ణుసామీప్యం
బున నాబ్రహ్మకల్పంబు వసియించి పిదప మర్త్యభువనంబునం బుట్టి పట్టభద్రుం డై.

ఉ. భంగములై నగంబులు గుభాలునఁ ద్రెళ్ళఁ గరళ్ళ దాఁటుతో
నింగికిఁ బొంగువారిధి మునింగినభూవలయంబు కన్నె గే
దంగితుద న్వసించినమదప్రదసౌరభనిశ్చలీభవ
ద్భృంగముఁ బోలఁ గొమ్ముకొన నెత్తె మురారి వరాహరూపమై. ౧౪.

గీ. ఆకిరీశ్వరప్రియంబుగాఁ బూర్వవి । ధమున మాఘశుద్ధదశమి నుచిత
కృత్యములు ఘటించి యేకాదశీతిథి । నధికభక్తుఁ డైనయన్నరుండు. ౧౫.

వ. స్నానాదికృత్యంబులు జరపి సమంతతస్స్థాపితముకురకల్పితాపరిమితక్షణదేశం బైనమంటపప్రదేశంబున నారాత్రి వామదేవు నారాధించి వరాహాయ నమో యని పాదంబులు వామదేవాయ నమో యని కటీరంబును క్షేత్రజ్ఞాయ నమో యని జఠరంబును విశ్వరూపాయ నమో యని యురంబును సర్వజ్ఞాయ నమో యని కంఠంబును బ్రజానాంపతయే నమో యని శిరంబును బ్రద్యుమ్నాయ నమో యని భుజంబులు దివ్యాస్త్రాయ నమో యని చక్రంబును నమృతోద్భవాయ నమో యని శంఖంబును బూజించి తద్దేవతాగ్రభాగంబున సరత్నసలిలపూర్ణకుంభంబు నిలిపి తదుపరిస్థలంబున సౌవర్ణకాంస్యతామ్రవైణవంబులలోన దొరకినపాత్రంబున సకలసస్యబీజంబులు నిండించి పెట్టి యథాశక్తి హేమంబునం గల్పించి ధవళవస్త్రయుగళంబునం బొదివి దంష్ట్రాసముత్తంభితవిశ్వంభరం బైనవరాహప్రతిమం బ్రతిష్ఠించి షోడశోపచారంబులు సలిపి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబునఁ గలశప్రతిమాదానంబు గావించి తదనంతరంబున విప్రులకుఁ బాయసాహారంబు సదక్షిణంబుగా నొసంగి భృత్యవర్గసహితుండై భుజించిన భూలోకంబున శాశ్వతైశ్వర్యంబు లనుభవించి పిదప వైకుంఠంబున నుండు నిమ్మహావ్రతంబున కొక్కయితిహాసంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. ౧౯.

సీ. శంసితవ్రతుఁ డైనసంవర్తసంయమీశ్వరునికుమారు లేవురు సమిత్కు-
శార్థంబు చని భీకరారణ్యమున నప్పు డట జనియించినహరిణశాబ
ములఁ దల్లిఁ బాసి వాపోవుచుఁ గన్నులు దెఱవనివాని నైనెంటిఁ జూచి
కరుణ నొక్కొకపిల్లఁ గరములఁ బట్టుమాత్రమున నామృగకిశోరములు చచ్చు
టయు భయంపడి జనకుని డాసి నిర్నిమిత్తమున సంభవించినమృగశిశువధ
పాతకము చెప్పి యిది మీరు పరిహరింప। వలయు నని విన్నవింప సంవర్తమునియు.

క. మాతండ్రి మొదలఁ బాతకి। పాతకి నే నతనికంటె బాలకులారా
పాతకు లైతిరి మీరును। దాతతరముపాతకంబు తప్పక వచ్చెన్. ౨౦.

గీ. అనుచు దుఃఖించి దైవికం బైనపనికి। నింక నేల విచారింప నేణచర్మ
ధారులై మీర లైదువత్సరము లడవిఁ। గ్రుమ్మరుఁడు మీఁదఁ బాపనిర్ముక్తి గలుగు.

చ. అనవుడు నేణచర్మధరులై ఋషిపుత్రకు లేవురున్ వనం
బున నొకయేడుగాలము తపోనియతిన్ వసియింప నంత న
వ్వనవసుధాతలంబునకు వచ్చి కిరాతులు చొప్పు చూపఁగాఁ
బనివడి వీరసేనజనభర్త మృగంబుల వేట లాడుచున్. ౨౧.

క. ముందట నొక్కమహీజము । క్రింద హరిణచర్మములు ధరించినమునిరా
ణ్ణాదనులం గనుఁగొని మృగ । సందేహంబున నిశాతశరముల నేసెన్. ౨౩.

క. ఏసిన హరిహరి యనుచు గ । తాసువులై కూలుటయు మహాశ్చర్యము సం
త్రాసంబును ముప్పిరిగొన । నాసంయమిసుతులకడకు నరిగి విభుండున్. ౨౪.

క. అసదృశపాపఫలంబున । నసి వోవని బ్రహ్మహత్య లైమ దగిలె నె
ట్లు సహించువాఁడ మృగయా । వ్యసనము కొఱగామి గాన వచ్చె నటంచున్.

సీ. పోయి చేరువ నున్న పుణ్యాశ్రమస్థలంబున నున్న దేవరాతునకు మ్రొక్కి
తనకు నిష్కారణంబున బ్రహ్మహత్యలు దగులుట చెప్పి గద్గదికతోడ
నేడ్చిన నాసంయమీశ్వరుఁ డూరార్చి రాజన్య మున్ను వారాశిలోన
మునిఁగినభూమికామిని నుద్ధరించినకరణి మహాపాతకంబువలన
శ్రీవధూజాని నిన్నుద్ధరింపఁ గలఁడు । తలఁక నేల వరాహవ్రతంబు సలుపు
మనిన నాతండు చని వరాహవ్రతంబు । సలిపి శుద్ధాత్ముఁడై జగజ్జనులు వొగడ.

శా. దృప్తారాతివరూథినీరుధిరమత్తీభూతభూతస్తుతి
వ్యాప్తానేకరణస్థలీవిజయబాహాగంధవాహాసియై
సప్తాంభోనిధిమేఖలావలయితక్ష్మామండలం బెల్ల సం
తృప్తిం బొంది దిగంతరాళములఁ గీర్తిస్ఫూర్తి వర్తింపఁగన్. ౨౭.

సీ. ఆనరేంద్రుండు దేహావసానంబున మణిమయం బైనవిమాన మెక్కి
నాకంబునకుఁ బోవఁ బాకశాసనుఁ డర్ఘ్య మీవలె నని యెదు రేగుదేరఁ
గనుఁగొని విష్ణుకింకరులు నివారించి వీరసేనావనిదార యితఁడు
తపమున నీకంటెఁ దక్కువ గానఁ జూడక రమ్ము నావుడు సకలదిగధి
పాలకులదివ్యతేజఃప్రభావమును ని । రాకరించి వివర్జితప్రళయమునకు
సత్యలోకంబునకుఁ జని సౌఖ్యలీల । నిప్పుడు నైతము నున్నాఁడు ఋషివరేణ్య.

మ. ధర గంపింప మహాసభాభవనరత్నస్తంభసంభూతుఁడై
కరజంబు ల్నులివెట్టి రక్తకణముల్ గారఁగ వీక్షించి రా
ద్రరసద్రోణికలో యటంచు విబుధవ్రాతంబు వర్ణింప శ్రీ
హరి రక్షోభుజమధ్యమండలము చెండాడెన్ నృసింహాకృతిన్. ౨౯.

గీ. ఆనృసింహునకుఁ బ్రియంబుగా ఫాల్గుణ । శుద్ధదశమినాఁడు సువ్రతుండు
విహితవిధులు పూర్వవిధమునఁ దీర్చి యే । కాదశీదినమునఁ గ్రమముతోడ. 30.

వ. స్నానాదికృత్యంబులు జరపి రంగవల్లికాప్రముఖశృంగారకళాసాన్నిధ్యం బైన
మంటపమధ్యంబున రాత్రి మధుకైటభారాతి నారాధించి నారసింహాయ నమో

యని పాదంబులు గోవిందాయ నమో యని యుదరంబును విశ్వభుజాయ నమో యని కటీరంబును ననిరుద్ధాయ నమో యని యురంబును శితికంఠాయ నమో యని కంఠంబును పింగకేశాయ నమో యని శిరంబును దైత్యధ్వంసాయ నమో యని చక్రంబును జలాత్మనే నమో యని శంఖంబును బూజించి తద్దేవతాగ్రభాగంబున సరత్నసలిలకుంభంబు నిలిపి తదుపరిస్థలంబునఁ దామ్రదారువైణవంబులలోన దొరకినపీఠంబుమీఁద ధవళవస్త్రయుగళంబునఁ బొదివి యథాశక్తి హిరణ్యనిర్మిత నరసింహప్రతిమ ప్రతిష్ఠించి షోడశోపచారంబులు సలిపి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబునం గలశప్రతిమాదానంబులు గావించి తదనంతరంబ వసుధాసుధాంధసులకుఁ బాయసాహారంబు సదక్షిణంబుగా నొసంగి భృత్యసమేతుండై భుజియించిన మర్త్యభువనంబున సౌఖ్యంబు లనుభవించి పిదప విష్ణులోకంబున నుండు నిమ్మహావ్రతాచరణంబునకు నొక్కయితిహాసంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. ౩౧.

సీ. మునివరులోత్తంస కింపురుషవర్షంబునఁ బారశవ్యక్ష్మాపాలకుండు
వత్సరాజు విరోధివర్గంబుచేత రాజ్యము గోలుపోయి భార్యయును దానుఁ
జని వసిష్ఠాశ్రమంబునఁ గొంతకాలంబు వసియింపఁగా నొక్కవాసరమున
నవ్వసిష్ఠుండు నరాధీశ యిచటికి రా నీకు నేమికారణము చెప్పు
మనిన జనభర్త ముకుళితహస్తుఁడై విపక్షులకు నాజిఁ దా నోటువడినతెఱఁగు
విన్నవించి మహాత్మ ప్రసన్నబుద్ధి నొక్కగతి నాకుఁ జెప్పు నా నూఱడించి. ౩౨.

మ. నరసింహవ్రత మాచరించి మను మన్నా వత్సభూజాని త
త్పరచిత్తంబున నేగి తద్వ్రతము సల్పన్ మెచ్చి చక్రంబు శ్రీ
హరి యీఁ గైకొని తన్మహాస్త్రమున మత్తారాతిరాజన్యకం
ధరముల్ సంగరసీమలో నఱికి శాంతస్వాంతుఁడై క్రమ్మఱన్. ౩౩.

క. సామ్రాజ్యము పాలించె వినమ్రాఖిలవలయాధినాథకిరీటా
తామ్రమణితరుణదినమణిక్రమవిభావికసితాంఘ్రికమలద్వయుఁడై. ౩౪.

మ. తనరూపంబు గ్రమక్రమంబున దళద్బ్రహ్మాండభాండంబు నిం
డినచో భాస్కరుఁ డందెకు న్నాగపుమాణిక్యంబుగా సప్తవా
రినిధానీపరివేష్టితాఖిలధరిత్రీమానము న్మీఱఁ బె
ట్టినపాదంబున దైత్యభేది బలి మెట్టెన్ వామనాకారుఁడై. ౩౫.

గీ. మనుజుఁ డట్టివామనునికిఁ బ్రియంబుగాఁ జైత్రశుద్ధదశమి సకలకర్మ
ములు మునుపటిచందమునఁ దీర్చి యేకాదశీదినమున శుద్ధచిత్తవృత్తి. ౩౬.

వ. స్నానాదికృత్యంబులు జరపి వైభవాభిరామం బైనమంటపసీమంబున రాత్రి ముకుందు నారాధించి వామనాయ నమో యని పాదంబులు విష్ణవే నమో యని కటీరంబును వాసుదేవాయ నమో యని జఠరంబును సంపూర్ణకామాయ నమో యని యురంబును విశ్వస్రుజే నమో యని కంఠంబును విశ్వరూపిణే నమో యని శిరంబును విశ్వజితే నమో యని భుజంబులును శంఖాయ నమో యని శంఖంబును జక్రాయ నమో యని చక్రంబును బూజించి తద్దేవతాగ్రభాగంబున సరత్నసలిలపూర్ణకుంభంబు నిలిపి తదుపరిస్థలంబునం దామ్రమదారువైణవంబులలోన దొరకినపీఠంబు మీఁద యజ్ఞోపవీతకమండలుపాదుకాతపత్రబుసీసమేతం బైనయథాశక్తికాంచనవినిర్మితవామనప్రతిమం బ్రతిష్ఠించి షోడశోపచారంబులు సలిపి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబునఁ గలశప్రతిమాదానంబులు చేసి తదనంతరంబ ధరామరపుంగవులకుఁ బాయసాహారంబు సదక్షిణంబుగా నొసంగి భృత్యసహితుండై భుజియించినఁ బుత్రపౌత్రాభివృద్ధి గాంచి నిఖిలసుఖంబు లనుభవించి బ్రహ్మకల్పపర్యంతంబు వైకుంఠంబున నుండి పిదప మధ్యమలోకంబునఁ జక్రవర్తియై పుట్టు నిమ్మహావ్రతాచరణంబునకు నొక్కయితిహాసంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము.

మ. యతివంశోత్తమ పూర్వకాలమున హర్యశ్వాహ్వయుం డైనభూ
పతి పుత్రార్థము గానలోఁ దపము సల్ప న్మెచ్చి విప్రాకృతిన్
శతపత్రాక్షుఁడు వచ్చి చైత్రసితపక్షద్వాదశిన్ వామన
వ్రతముం జేయుము నీకుఁ గల్గును గుమారప్రాప్తి రాజాగ్రణీ. ౩౮.

గీ. అనిన వీటికి నేగి హర్యశ్వుఁ డిమ్మహావ్రతము చేయ నదితికి నసురవైరి
పోలె నుగ్రాశ్వుఁ డనురాజు పుట్టి చక్రవర్తియై తాల్చె వివిధభూవలయభరము.

మ. అనవద్యుండు హరుండు దాఁ గఱప నభ్యాసంబు గావించు వే
శ నిరాయాసత మత్తఖండిఁ దునుకల్ గా దొడ్డకోకంటఁ గొ
ట్టిన లీలన్ భయదాజిరంగమునఁ గొట్టెం గండ్రగొడ్డంటివా
త నిలింపారివిదారి హైహయభుజస్తంభావళుల్ రాముఁడై. ౪౦.

గీ. ఆపరశురామునకు హృదయప్రియంబు గాఁగ వైశాఖశుక్లపక్షమున దశమి
సముచితాచారములు పూర్వసరణి నరుఁడు చేసి కడునిష్ఠ నేకాదశీదినమున.

వ. స్నానాదికృత్యంబులు సలిపి సారఘనసారసారంగమదపరిమళధారాళం బైన మంటపాంతరాళంబున రాత్రి శతపత్రనేత్రు నారాధించి జామదగ్న్యాయ నమో యని పాదంబులు సర్వధారిణే నమో యని యుదరంబును క్షత్రాంతకాయ నమో యని భుజంబులు మణికంఠాయ నమో యని కంఠంబును శంఖాయ నమో యని

శంఖంబును జక్రాయ నమో యని చక్రంబును బ్రహ్మాండధారిణే నమో యని శిరంబును బూజించి తద్దేవతాగ్రభాగంబున సరత్నసలిలపూర్ణకుంభంబు నిలిపి తదుపరిస్థలంబునఁ దామ్రవైణవంబులలోన దొరకినపీఠంబుమీఁద వస్త్రయుగళచ్ఛన్నంబును దక్షిణహస్తవిన్యస్తపరశ్వధంబును నైనయథాశక్తిహేమనిర్మితజామదగ్న్యప్రతిమం బ్రతిష్ఠించి షోడశోపచారంబులు సలిపి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబునఁ గలశప్రతిమాదానంబును గావించి తదనంతరంబునఁ సర్వంసహాసుపర్వులకుఁ బాయసాహారంబు సదక్షిణంబుగా నొసంగి భృత్యులుం దానును భుజియించినఁ బుత్త్రిలం బుణ్యశ్లోకుల ననేకులం బడసి యిహలోకసౌఖ్యంబు లనుభవించి కడపట నాబ్రహ్మకల్పంబు సత్యలోకంబున నప్సరస్త్రీసమూహంబు గొలువ నుండి చక్రవర్తియై జన్మించి ముప్పదెనిమిదివేలుసంవత్సరంబులు బ్రదికె నిమ్మహావ్రతాచరణంబునకు నొకయితిహాసంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. ౪౨.

సీ. సత్యతపోమునీశ్వర వీరసేనభూపాలవర్యుఁడు పుమపత్యవాంఛ
నతిఘోరతపము చేయఁగ నచ్చటికి యాజ్ఞవల్క్యమహాయోగి వచ్చి రాజ
నీవు తపం బేల గావింపఁ గడఁగితి నావుడుఁ బుత్రసంతానలిప్స
నాచరించెద నన్న హరిహరి భయదాటవిస్థలి నీదురవస్థ పడక
జామదగ్న్యవ్రతము సల్పి చక్రవర్తి। యైనఘనకీర్తినిధిఁ గను మనిన నీవ్ర
తంబు గావించి కాంచె నిర్దళితఖలుని। బలవదరివీరవనదవానలుని నలుని. ౪౩.

చ. తనశరలాఘవంబు బలదానవజిత్ప్రముఖాఖిలామరుల్
గనుఁగొని మెచ్చి యెల్లకడలం గురియించునభస్తరంగిణీ
కనకసరోజవృష్టి యనఁగాఁ దునిమెన్ సకిరీటరావణా
ననములు మూలి భూతలమునం బడ శ్రీహరి రామభద్రుఁడై. ౪౪.

గీ. ఆదశరథాత్మజునకుఁ బ్రియంబు గాఁగ। సువ్రతుఁడు నిష్ఠతో జ్యేష్ఠశుద్ధదశమి
నాఁడు పూర్వప్రకారమున సకలసము।చితవిధులు దీర్చి యేకాదశీదినమున. ౪౫.

వ. స్నానాదికృత్యంబులు జరపి సంస్థాపితబహుప్రదీపమాలికాజనితపుష్పకమణీవ్రీడంబైనమంటపక్రోడంబున రాత్రి జనార్దను నారాధించి దామోదరాయ నమో యని పాదంబులు త్రివిక్రమాయ నమో యని కటీరంబును ధృతవిశ్వాయ నమో యని యుదరంబును సంవత్సరాయ నమో యని యురంబును సంవర్తకాయ నమో యని కంఠంబును సర్వాస్త్రధారిణే నమో యని భుజంబులు శంఖాయ నమో యని శంఖంబును జక్రాయ నమో యని చక్రంబును సహస్రశిరసే నమో యని శిరంబును

బూజించి తద్దేవతాగ్రభాగంబున సరత్నసలిలపూర్ణకుంభంబు నిలిపి తదుపరిస్థలంబునఁ దామ్రవైణవదారవంబులలోన దొరకినపీఠంబుమీఁద వస్త్రద్వయవేష్టితంబులైనయథాశక్తికనకనిర్మితరామలక్ష్మణప్రతిమలం బ్రతిష్ఠించి షోడశోపచారంబులు సలిపి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబునఁ గలశప్రతిమాదానంబు గావించి తదనంతరంబున సర్వరాసుపర్వులకుఁ బాయసాహారంబు సదక్షిణంబుగా నొసంగి భృత్యసంగతుండై భుజియించిన శాశ్వతైశ్వర్యధుర్యుండై పవిత్రచరిత్రులం బుత్రులం బడసి పిదప నాచతుర్దశమహేంద్రంబు నిసర్గస్వర్గభోగంబు లనుభవించి మర్త్యంబున జన్మించి సార్వభౌమత్వంబు వహించు నిమ్మహావ్రతంబునకు నొక్కయితిహాసంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. ౪౬.

మును సంతానము గోరి పఙ్క్తిరథరాణ్ముఖ్యుండు నానానిలిం
పనుతుం డైనవసిష్ఠుఁ డీవ్రతము చెప్పన్ భక్తిఁ గావించి స
జ్జనతాధీనుల దుష్టదానవభిదాసంధానులన్ మానులన్
గనియెన్ సూనుల రామచంద్రుఁడు మొదల్గా నల్వురన్ సంయమీ. ౪౭.

ఇనుఁ డాఖండలదిక్కునం బొడముచో నీరెండ గాయంగ వి
చ్చునవాంభోరుహముల్ మదాళికరణిన్ జుంబించె నందస్మరం
దనదీతుందిలకుంజపుంజములలోనం గుంకుమోద్వర్తనం
బున దీపించినగోపికాజనముఖంబుల్ శార్ఙ్గి శ్రీకృష్ణుఁడై. ౪౮.

అట్టికృష్ణునకుఁ బ్రియంబుగా నాషాఢశుద్ధదశమినాఁడు సుజనవరుఁడు
పూర్వభంగి నియమములు దీర్చి యేకాదశీదినమునఁ బావనోదకముల. ౪౯.

స్నానాదికృత్యంబులు జరపి యదభ్రవిభ్రమసందర్భం బైనమంటపగర్భంబున రాత్రి వైకుంఠనాయకు నారాధించి వాసుదేవాయ నమో యని పాదంబులు సంకర్షణాయ నమో యని కటీరంబును బ్రద్యుమ్నాయ నమో యని జఠరంబును ననిరుద్ధాయనమో యని యుదరంబును జక్రపాణాయే నమో యని భుజంబులు భూపతయే నమో యని కంఠంబును పురుషాయ నమో యని శిరంబును శంఖాయ నమో యని శంఖంబును జక్రాయ నమో యని చక్రంబును బూజించి తద్దేవతాగ్రభాగంబున సరత్నసలిలపూర్ణకుంభంబు నిలిపి తదుపరిస్థలంబునం దామ్రవైణవదారవంబులలోన దొరకినపీఠంబుమీఁద వస్త్రయుగచ్ఛన్నంబును యథాశక్తిహాటకనిర్మితంబును సంకర్షణప్రద్యుమ్నానిరుద్ధసహితంబును నైనవాసుదేవప్రతిమం బ్రతి

ష్టించి షోడశోపచారంబులు సలిపి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయా
వసరంబున సర్వంసహాసురులకుం బాయసాహారంబు సదక్షిణంబుగా నొసంగి భృ
త్యవర్గంబునుం దాను భుజియించిన నపుత్రత్వదారిద్ర్యాదిదుఃఖంబులం బాసి
విద్యావిత్తసంపన్నుండై సౌఖ్యంబు లనుభవించి తదనంతరంబున దేహావసానం
బున ముప్పదిరాఱుమన్వంతరంబులు విష్ణులోకంబున వసియించి పిదప మర్త్యం
బున సప్తజన్మంబులు జన్మించు నిమ్మహావ్రతాచరణంబునకు నొక్కయితిహాసంబు
చెప్పెద నాకర్ణింపుము. ౫౦.

క. యదువంశోద్భవుఁ డైన వసుదేవజనవల్లభుండు సూనులఁ బడయన్
మదిఁ గోరి చేసెఁ దనభార్య దేవకియుఁ దానుఁ బెక్కువ్రతములు నియతిన్.

గీ. ఇవ్విధంబున వ్రతము లనేకములు సలిపిన సంతానలాభంబు లేమి నామ
హీశ్వరుఁడు సతి కిట్లనియె శశికాంతమణిమయైకాంతశుద్ధాంతమందిరమున.

సీ. లోలాక్షి పాదుగుళ్ళలో నున్నసుతుచిన్నిచిన్నినవ్వులు నిరీక్షించువారు
రమణి తనూజాతుఁ డమృతంబ చిలుకఁ బల్కెడుముద్దుపల్కు లాలించువారు
తలిరాకుఁబోఁడి విందులువిందు లనఁ బాఱు తెంచునందనుఁ గౌఁగిలించువారు
బింబోష్ఠి తనయుండు పెడము పెట్టినవేళ నిష్టార్థములు దెచ్చి యిచ్చువారు
రాజబింబనిభాస్య గారాపుఁబట్టిఁ దిట్టి తిట్టించుకొని ప్రమోదించువారు
శ్రీవధూటీకళత్రు గణుతించి పూర్వజన్మమున నేమి తపములు సలిపినారొ. ౫౩.

మ. అని చింతింపుచునుండ నారదుఁడు బ్రహ్మజ్ఞానసంవేది వ
చ్చె నభోవీథి నటజ్జటాకిరణసంశ్రేణుల్ విపంచీపికా
దినినాదంబులు భూతిభస్మరజముల్ దీపింపఁగా వంశవ
ర్ధనసంతానఫలప్రదానకరసంతానంబుచందంబునన్. ౫౪.

క. ఆసమయంబున విభుఁడు యథాసముచితపూజనములు తాత్పర్యముతోఁ
జేసిన సంతోషించి మహాసంయమి సుస్మితాననాంభోరుహుఁడై. ౫౫.

క. శాంతివిభూషణ లక్ష్మీకాంతుఁడు నీమీఁదఁ గరుణ గలఁడు సతతమున్
సంతానము లేమికి మది చింతింపకు మేలివార్త చెప్పెద వినుమా. ౫౬.

సీ. విన్న విశ్వంభర నిర్జరేశ్వరసభాగారంబునకు వచ్చి కంసనరక
మురభోజపాంచాలకురుజరాసంధులు మొదలైనధూర్తుల మోవ లేను
రక్షింపుఁ డనుచు నాక్రందింప సంక్రందనాదిదిక్పాలకు లబ్ధిశాయి
కడ కేగి యే తత్ప్రకారంబు విన్నవించిన నారమాభర్త చిత్తగించి

మానవులలోన నొకఁ డెవ్వఁ డైనఁ దాను। సతియు నాషాఢశుక్లపక్షంబునందు
ద్వాదశితిథిని వాసుదేవవ్రతంబు। సలుపు వానికి సుతుఁడనై సంభవించి. ౫౭.

క. భూభారం బడఁచెద మీ। మీభువనంబులకు నిర్గమింపుఁడు పోలో
మీభర్తృముఖ్యసురలా। రా భయములు మాని నిర్భరాహ్లాదమునన్. ౫౮.

క. అని దేవుఁ డానతిచ్చిన। విని వచ్చితి నావ్రతంబు విశ్వంభర నిం
క నొకఁడు గావింపక మున్న నీవ కావింపు కలుగు నందనుఁడు నృపా. ౫౯.

క. అని చెప్పి నారదుఁడు పో। యినపిమ్మటఁ దాను సతియు నీవ్రతము జగ
జ్జనసంస్తుత్యముగాఁ జే। సినపుణ్యఫలోదయమునఁ జేసి మునీంద్రా. ౬౦.

ఉ. దానవవాహినీపతు లతర్కితభీతిఁ గలంగ నాకలో
కానకదుందుభిస్వనము లంబరవీథిఁ జెలంగ వేడ్కతో
నానకదుందుభిక్షితిశరాగ్రణిపట్టపుదేవి దేవకీ
మానిని గాంచెఁ గృష్ణుని రమాపచమండలసంచరిష్ణునిన్. ౬౧.

చ. కెరలినతీవ్రహవ్యవహకీలపరంపర వేఁడి సోఁకి పా
దరసములాగునన్ నిజకథారచనల్ చెవిసోఁకి దర్పధూ
ర్ధరపురయామినీచరపురంధ్రులయీలువు లెత్తి పోవఁగాఁ
గరుణ సుపర్వసంఘములఁ గాచె ముకుందుఁడు బుద్ధదేవుఁడై. ౬౨.

గీ. అట్టిబుద్ధునకుఁ బ్రియంబుగా శ్రావణ। శుద్ధదశమినాఁడు సువ్రతుండు
విహితవిధులు పూర్వవిధమునఁ దీర్చి యే। కాదశీదినమునఁ గ్రమముతోడ. ౬౩.

వ. స్నానాదికృత్యంబులు జరపి విలంబమాననానాసురభిసూనస్మారితనందనోద్యానంబైన మంటపస్థానంబున రాత్రి గరుడధ్వజు నారాధించి బుద్ధాయ నమో యని పాదంబులు శ్రీధరాయ నమో యని కటీరంబును పద్మోద్భవాయ నమో యని జఠరంబును సంవత్సరాయ నమో యని యురంబును సుగ్రీవాయ నమో యని కంఠంబును విశ్వబాహవే నమో యని భుజంబులు శంఖాయ నమో యని శంఖంబును జక్రాయ నమో యని చక్రంబును బరమాత్మనే నమో యని శిరంబునుం బూజించి తద్దేవతాగ్రభాగంబున సరత్నసలిలపూర్ణకుంభంబు నిలిపి తదుపరిస్థలంబునఁ దామ్రదారవవైణవంబులలోన దొరకినపీఠంబున వస్త్రయుగళచ్ఛన్నం బైనయథాశక్తిచామీకరనిర్మితబుద్ధప్రతిమం బ్రతిష్ఠించి షోడశోపచారంబులు సలిపి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబునఁ గలశప్రతిమాదానంబు గావించి తదనంతరంబ సముద్రమేఖలాలేఖులకుం బాయసాహారంబు సదక్షిణంబుగా నొసంగి.

భృత్యులం దాను భుజియించినఁ బుత్రపౌత్రాభివృద్ధి గలిగి సామ్రాజ్యసుఖంబు లనుభవించి శరీరంబు వీడ్కొని పెద్దకాలంబు పరమపదంబున నుండు నిమ్మహావ్రతాచరణంబునకు ఫలంబు శుద్ధోదనుండు జనార్దను నందనుండుగాఁ బడసె మఱియు నొక్కయితిహాసంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. ౬౪.

క. నృగుఁ డనుధాత్రీపతి। మృగయార్థము వాహినీసమేతుండై పో
యి గహనభాగంబునఁ జం। పె గవయశార్దూలసింహభేరుండములన్. ౬౫.

గీ. ఇట్లు చంపి చంపి యేకాకియై శర।భంబు వెంటఁ బఱచి పఱచి డస్సి
వారువంబు నొక్కవసుమతీరుహమునఁ। గట్టి నీడ నొరగి కన్ను మొగిచె. ౬౬.

క. ఆవేళం బదునాలుగు। వేవురు గొలువంగ వేఁటవెంబడి నొకభి
ల్లావనిపతి వచ్చుచు ని।ద్రావివశత నున్న నృగునిఁ దప్పక చూచెన్. ౬౭.

ఉ. చూచి కిరాతులార బలుసొమ్ములు తెమ్మలు గాఁగ నబ్బె నీ
రాచకుమారు దోఁచుఁడు తురంగమరత్నముఁ బట్టుఁ డన్న న
న్నీచమనస్కు లొక్కొకనిం గడవం బఱతెంచి హస్తముల్
చాఁచఁ గడంగుచో నృగుశరీరమణిశ్వరు మేనిలోపలన్. ౬౮.

చ. ఒకధవళాంగి భామిని సముద్భవమై కరవాలచక్రకా
ర్ముకగదలన్ భుజావలయముల్ గదలన్ మదభిల్లసైన్యమున్
సకలము నేలఁ గూల్చె మణిసానుమహాగుహ వెళ్ళి సింహశా
బకము నఖాంకురాగ్రముల భద్రగజంబుల వ్రచ్చునై వడిన్. ౬౯.

క. ఈరీతి శబరవీరుల। బారిసమరి మగుడఁ గైటభధ్వంసకమా
యారాజీవాక్షి నిజశ।రీరములోఁ జొచ్చువేళ నృగభూపతియున్. ౭౦.

క. మేలుకొని తత్తరుణి నా।భీలాహవరంగపతితభిల్లభటులఁ దా
నాలోకించి సవిస్మయుఁ।డై లేచి సమీపజవనహరి నెక్కి వడిన్. ౭౧.

సీ. పోయి తపోవనంబున నున్న వామదేవునకుఁ జాగిలి మహామునివరేణ్య
విను కాననమునఁ జల్లనిచెట్టునీడ నిద్రించి మేల్కొని విలోకించ నాశ
రీరంబు చొచ్చె నారీరత్న మొకతె నిషాదులఁ బెక్కండ్రఁ జంపి తచ్చ
ఱోరాక్షి యెవ్వతె కూలినభిల్లు లెవ్వరు చెప్పు నావుడు వామదేవుఁ
డనియెఁ దొలిమేన శూద్రుండవై జనించి। ద్విజులపంపునఁ గావించితివి నృపాల
చంద్ర శ్రావణశుక్లపక్షంబునందు। ద్వాదశీతిథి బుద్ధవ్రతంబు నీవు. ౭౨.

గీ. కాన నీమేన నుత్తమక్షత్రసంభ।వంబు రాజ్యరమావైభవంబు నిచ్చి
[illegible] నిషాదుల నఱకినదియు। దృఢము తద్ద్వాదశీపుణ్యతిథియ సుమ్ము.

క. అని చెప్పిన సంతోషం।బున నానృగధరణిపాలపుంగవుఁ డరిగెన్
దనపురికి శిఖరమణికే।తునిరుద్ధాదిత్యరథచతుర్గోపురికిన్. ౨౪.

ఉ. తొట్టినరోషవిస్ఫురణతో ధరణిం గలపక్కణస్థలుల్
బట్టబయిళ్ళుగా మెదడు వట్టినపాండుకపాలఖండముల్
గట్టినవెండినాళములకైవడి నంట ఖురాంచలంబుల
న్మట్టె నిషాదమస్తములు మారమణీరమణుండు కల్కియై. ౨౫.

గీ. అట్టికల్కికిఁ బ్రియముగా నధికభక్తి। భాద్రపదమాసమున శుక్లపక్షదశమి
సముచితాచారములు పూర్వసరణిఁ దీర్చి। శిష్టవర్తనుం డేకాదశీదినమున. ౨౬.

వ. స్నానాదికృత్యంబులు జరపి చతుర్ద్వారతోరణవిలోలబాలప్రవాళం బైనమంటప గోళంబున రాత్రి పీతాంబరు నారాధించి కల్కినే నమో యని పాదంబులు హృషీకేశాయ నమో యని కటీరంబును మ్లేచ్ఛధ్వంసాయ నమో యని యూరుయుగ్మంబును జగన్మూర్తయే నమో యని కంఠంబును ఖడ్గపాణయే నమో యని భుజంబులును విశ్వమూర్తయే నమో యని శిరంబునుం బూజించి తద్దేవతాగ్రభాగంబున సరత్నసలిలపూర్ణకుంభంబు నిలిపి తదుపరిస్థలంబునఁ దామ్రవైణవదారవంబులలోన దొరకినపీఠంబుమీఁద వస్త్రయుగళచ్ఛన్నం బైనయథాశక్తిజాతరూపకల్పితకల్కిప్రతిమ ప్రతిష్ఠించి షోడశోపచారంబులు సలిపి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబునఁ గలశప్రతిమాదానంబు గావించి తదనంతరంబ మేదినీదివిజులకుఁ బాయసాహారంబు సదక్షిణంబుగా నొసంగి భృత్యులుం దానును భుజియించిన నరాతుల గెల్చి రాజభోగంబు లనుభవించి దేహావసానంబున విష్ణులోకంబున నుండు నిమ్మహావ్రతాచరణంబున కొక్కయితిహాసంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. ౨౭.

చ. ప్రవిమలతత్త్వవాదనధురంధర మున్ను విశాలమేదినీ
ధవుఁడు సమస్తరాజ్యము నితాంతబలోద్ధతులై సగోత్రు లా
హవమున గెల్చి పుచ్చుకొన నాకులతన్నిజరాజధాని కా
శి వెడలి గంధమాదనము చేరి తదగ్రసరస్తటంబునన్. ౨౮.

గీ. భక్తవత్సలు హరిగూర్చి ముక్తికన్య। కాలలామంబు చన్నులకరణిఁ బరిఢ
వించుపరిపక్వఫలముల విట్లువీఁగు। బదరికారణ్యవాటిఁ దపంబు సలుప. ౨౯.

క. నరనారాయణు లనియెడు। పరమమునులు వచ్చి ధరణిపాలకులాగ్రే
సర వరము వేఁడు మన నా।నరనాథుఁడు వారిఁ జూచి నవ్వుమొగముతోన్.

క. నాదుమనోరథ మాలక్ష్మీదయితుని చేతఁగాని మిముబోఁటులచేఁ
గాదు చనుఁడు దూడలతరమా దంటులు గొఱక నని న మౌనివతంసుల్. ౮౧

చ. అకటకటా నృపాల పరిహాసము చేయుట భావ్యమే గణిం
పక మధుకైటభాంతకుని పంపున నీహృదయంబులోని కో
రిక సమకూర్తు మన్న విని శ్రీరమణీపతికిం బ్రియంబుగా
సకలమఖక్రియల్ సలుప సంపద యావలయుం బ్రసన్నతన్. ౮౨

క. అనవుడు విశాలనృపుఁ జూచి నరుం డిట్లనియెఁ దపము చేయుట భువనా
వనకరుఁ డీనారాయణుఁ డనిశము ననుఁ గూడి బదరికారణ్యమునన్. ౮౩

సీ. సర్వజ్ఞకాములు ఋషభ మైనయాతనిఁ గులవృద్ధికాములు కూర్మ మైన
యాతనిఁ గిటి యైనయాతని ముక్తికాములు పాపహరణకాములు నృసింహుఁ
డైనయాతనిఁ బొట్టి యైనయితనిఁ బరిజ్ఞానకాములు రాముఁ డైనయాత
ని ధనకాములు దాశరథి యైనయాతనిఁ బ్రబలారిజయకాములు బలకృష్ణు
లైనయితనిఁ దనయకాము లఖిలజగద పూర్వసౌందర్యకాములు బుద్ధుఁ డైన
యితని మాయాసుతుం డైనయితని నాధిపత్యకాములు గొలుతురు పార్థివేంద్ర.

గీ. కానఁ గల్కివ్రతము సల్పు నా నృపాలకాన్వయోత్తంసుఁడు విశాలుఁ డట్లు చేసి
లీల రాజ్యంబు వడసెఁ దాలిచె విశాలనామము బదరికాటవి నాఁటనుండి. ౮౪

ఉ. అంబుధిగాడ్పు నాభికమలాగ్రము తమ్మిఁ గదల్పఁగా శరీ
రంబున నంతటం గలయ రాలినపుప్పొడి కప్పుకొన్న పీ
తాంబరమో యనన్ సముచితార్కరుచిం గనుపట్టఁ బవ్వడిం
చెం బరమప్రమోదమున శ్రీరమణీపతి పద్మనాభుఁడై. ౮౫

గీ. ఆసరోరుహనాభప్రియంబు గాఁగ నాశ్వయుజశుద్ధదశమి నత్యంతభక్తి
సముచితాచారములు పూర్వసరణిఁ దీర్చి శిష్టవర్తనుఁ డేకాదశీదినమున. ౮౬

వ. స్నానాదికృత్యంబులు జరపి దివ్యవిమానసమానప్రకాశం బైనమంటపావకాశం
బున రాత్రి విష్ణుదేవుం బూజించి పద్మనాభాయ నమో యని పాదంబులు పద్మ
యోనయే నమో యని కటీరంబును సర్వదేవాయ నమో యని యుదరంబును పుష్క
రాక్షాయ నమో యని యురంబును నవ్యయాయ నమో యని భుజంబులును శం
ఖాయ నమో యని శంఖంబును చక్రాయ నమో యని చక్రంబును ప్రభావాయ
నమో యని శిరంబునుం బూజించి తద్దేవతాగ్రభాగంబున మౌనవ్రతంబునను

బోలెఁ గలశంబులు నిలిపి మధ్యమకలశంబుమీఁద సహిరణ్యగర్భనాభిబిసరుహం
బైనయథాశక్తిజాంబూనదనిర్మితపద్మనాభప్రతిమం బ్రతిష్ఠించి షోడశోపచారం
బులు సలిపి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయంబునఁ గలశప్రతిమాదా
నంబులు గావించి తదనంతరంబున నిలానిలింపులకుఁ బాయసాహారంబు సదక్షిణం
బుగా నొసంగి భృత్యవర్గసహితుండై భుజియించినఁ గోరినకోర్కులు సిద్ధించు
నిష్ఠావ్రతాచరణంబునకు నొక్కయితిహాసంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము కృత
యుగంబునఁ దొమ్మిదివర్షంబులలో నొక్కవర్షంబునకుఁ దనపేర భద్రాశ్వవర్ష
నామధేయంబు గల్పించినభద్రాశ్వుండు భద్రాసనంబున భద్రగజగామినీకర
చమరవాలవాతూలకించిచ్చంచలచికురాంచలుండై మండలేశ్వరులు గొలువఁ గొలు
వున్నసమయంబున. ౮౮

సీ. సరిగా జగత్ప్రపంచముతోడ నొకవంకఁ దూనిక వచ్చినదొడ్డకపిలె
ప్రేమ ఱెట్టింప లోపాముద్రమోముదామరతావి గ్రోలుచుఁ దిరుగుతేఁటి
వానకాలంబుచే వండుకట్టినజలం బెల్లఁ దేర్పఁగఁ జాలుచిల్లగింజ
పరిపూర్ణకుంభగర్భం బనుకీర్తి మొనసినకట్టాణిముత్తియంబు
సింధురామానుగము రోదసీకటాహ। కుహరపాటనపటుకూటకోటికోటి
వింధ్యనగబలిదైత్యత్రివిక్రమాంఘ్రి। ఋషికులాగ్రేసరుఁ డగస్త్యుఁ డేఁగుదెంచి.

శా. ఆభాస్వత్కులశాలిమండనముచే నర్ఘ్యాదిపూజల్ దయా
ర్ద్రీభావంబున నంది వైరిజలదశ్రేణీమహామాతరి
శ్వా భద్రాశ్వ పథశ్రమాపనయనేచ్ఛన్ నీనివాసాంతర
క్ష్మాభాగంబున నేఁడునాళ్ళు నిలువంగాఁ గోరి యేతెంచితిన్. ౯౦

గీ. అని తదీయానుమతి నుండి మునివరుండు। సవతులేనాఱుగురుపరిచారికలవి
ధంబున భజింపఁగా నున్నధరణివిభుని। యింతిఁ గాంతిమతీదేవి నెదుటఁ గాంచి.

క. ఒకదినమునఁ జేసినపూ।జకు మెచ్చి యితనికి నిట్టిసామ్రాజ్యము కొం
చక యిచ్చినహరి నెఱుఁగమి। నకటకటా మోసపోయె నఖిలజగంబుల్. ౯౧

మ. అరరే శౌరి బలీ ధ్రువుం డహహ భద్రాశ్వుండు వహ్వా తలో
దరి ప్రహ్లాదుఁడు మేలు బాపు మహిభర్తల్ విప్రు లౌరా వణి
గ్వరు లాహా కసుగాపు సాధు మదవద్వాతాపిదైతేయసం
హరణప్రౌఢిఁ బ్రసిద్ధుఁ డైనముని మజ్ఝా యంచు నుద్బాహుఁడై. ౯౨

క. ఆనందబాష్పములు గనుఁ।గోనల దిగజాఱ నూలుకొను పులకలతో
మేను గనుపట్ట హాసం।బాననమున మొనపఁ బాత్రలాడుచు నున్నన్. ౯౪.

క. ఆకలకలంబు విని ధా।త్రీకాంతుఁడు వచ్చి తాను దేవియు వినతుం
డై కుంభజ యీహర్షం।బేకారణమున జనించె నెఱిఁగింపు దయన్. ౯౫.

క. అనవుడు భద్రాశ్వునిఁ జే।రఁ గ్గాని భూవర నీవు నీపురోహితులు వధూ
జనములు నకటకటా నా।మనము దెలియ లేక మూఢమతు లైతిరిగా. ౯౬.

సీ. నావుడు దండప్రణామంబు చేసి భద్రాశ్వుఁ డగస్త్యమహామునీంద్ర
దేవరపలుకులు దెలియ మాకు వశంబె కృపతోడ నానతి యి మ్మటన్న
నరనాథ పూర్వజన్మమున నీదేవి యీభామ వైదిశనామపట్టణమున
హరిదత్తుఁ డను పేరఁ బరఁగుకోమటియింటివరవుడు శూద్రాన్వవాయమున జ
నించి దానికి విటుఁడవై నీవు నట్టి సుజ్ఞ నావైశ్యునకుఁ బరిచర్య చేసి
తిరుగుదువు పెట్టియు మురారిచరణకమల।యుగళనిశ్చలభక్తిసంయుతుఁడు గాన.

వ. ఆశ్వయుజశుద్ధద్వాదశీదివసంబునఁ బద్మనాభవ్రతంబు సలుపుచు విష్ణుదేవాలయం
బునకుం జని మహోత్సవంబు గావించి దాసీదాసు లైనమి మ్మిద్దఱ దీపమాలికలకుం
గావలి పెట్టి మరలి యింటికిం బోవుటయు దీపమాలిక లతిప్రయత్నమ్మునఁ గాచిన
పుణ్యంబునఁ బ్రియవ్రతవసుంధరాధిపతికిం బుట్టి పట్టాభిషిక్తుండ వైతివి నాఁడు
నీకుం బ్రేయసి యైనదాసియు నిక్కాంతిమతి యై జనించె భద్రాశ్వనరేశ్వర పర
కీయదీపజ్వాలనఫలంబున నిట్టిసామ్రాజ్యంబు సిద్ధించె నిజద్రవ్యంబు వెచ్చపఱచి
లక్ష్మీపతికి దీపంబులు సమర్పించినవారిభాగ్యంబు చెప్ప నెట్టివారికిని వశంబు
గాదు గావున శ్రీహరిం బ్రశంసించితి బాల్యంబున నందనవనంబునం దపంబు చేసి
వాసుదేవప్రసాదంబున నసాధారణపదంబు వడసెం గావున ధ్రువు నుపశ్లోకించితి
రాక్షసవంశంబున సంభవించి యుండెఱుంగక పుండరీకాక్షుం గొలిచి నిలిచెం
గావునఁ బ్రహ్లాదు వర్ణించితి భర్తకుఁ దాత్పర్యంబునం బరిచర్య నడపి తత్పరో
క్షంబునఁ గౌస్తుభవక్షు నారాధించి మోక్షంబు గనుం గావున వనిత వినుతించితి
నిన్ను సంస్తుతించుతెఱంగు మున్న చెప్పితి వెన్నుండు ప్రసన్నుండుగా జన్మం
బులు నివర్తింప సామర్థ్యంబు గలదు గావున రాజుల విప్రుల వైశ్యులం గొనియాడితి
బ్రాహ్మణశుశ్రూషలు మొదల వదలక వారిమూదల నారాయణభక్తియుక్తుం డైన
మాత్రంబున ముక్తివరారోహ వరియించుఁ గావున శూద్రుం బొగడితి మధుమథన
చరణకమలమధుకరాయమానమానసుండ వై మెలంగుదు గావున నన్ను బహూక
రించుకొంటి నని వెండియు. ౯౭.

గీ. కృతయుగంబున నొక్కయేటఁ ద్రేత నాఱు। నెలల ద్వాపరమున నెలఁ గలుగుపుణ్య
ఫలము గలివేళ శ్రీవిష్ణుభక్తులైన। విమలమతులకు దివసమాత్రమునఁ గలుగు. ౯౯.

క. ఈవిధము నిశ్చయించియు। శ్రీవిష్ణుపదాబ్జభక్తి చేకొనమికి నే
భావంబులోన రోసి క।దా విశ్వము మోస పోయె నంటి నృపాలా. ౧౦౦.

క. అని చెప్పిన భద్రాశ్వుఁడు। వినిపింపుము సులభ మైనవిష్ణువ్రత మ
న్న నగస్త్యమునీంద్రుఁడు మ।న్నన నానతి యిచ్చెఁ బద్మనాభవ్రతమున్. ౧౦౧.

సీ. సత్యతపోమునీశ్వర యువ్విధంబునఁ దాఁ బద్మనాభవ్రతంబు చెప్పి
జననాథుఁ జూచి పుష్కరతీర్థమున వసించినకుమారస్వామిఁ గని భజించి
క్రమ్మఱ వత్తు నీకడకు నంచు నగస్త్యబుషికులోత్తంసుఁ డద్దృశ్యుఁ డైన
భార్యాయుతంబుగా భద్రాశ్వమేదినీపతియు నీపద్మనాభవ్రతంబు
చేసి విష్ణునికరుణావిశేషమున న।నేకసత్పుత్రపౌత్రాభివృద్ధి గాంచి
మఱియు గర్వాంధపరిపంధిమథనపటుభు।జాగ్రపీఠిక భరియించె నబ్ధికాంచి.

శా. అంతం గార్తికశుక్లపక్షమున వింధ్యారాతి యేతెంచె భూ
కాంతుం డమ్మునిసార్వభౌమునకు నర్ఘ్యం బిచ్చి మాణిక్యసౌ
ధాంతస్థాపితభద్రపీఠమున నధ్యాసీనుఁ గావించి శు
ద్ధాంతస్త్రీసహితంబుగా సవినయుండై మంజువాగ్వైఖరిన్. ౧౦౩.

గీ. ఆశ్వయుజమాసమున భవదాజ్ఞ నేను। భక్తిఁ జేసితిఁ బద్మనాభవ్రతంబు
తాపసోత్తమ యిఁకనే వ్రతంబు కార్తి।కమునఁ జేయుదు ననవుడుఁ గలశభవుఁడు.

శా. క్ష్మానాథా నయనీకృతేందురవితేజఃపుంజ మంతర్ముఖం
బై నైజోదరగుప్తలోకములు సాంద్రాలోకముల్ చేయ ల
క్ష్మీనారీహృదయేశ్వరుండు శయనించెన్ యోగనిద్రానుసం
ధానానందమునన్ మహాంబునిధిలో నారాయణాకారతన్. ౧౦౪.

గీ. అట్టినారాయణునకుఁ బ్రియంబు గాఁగఁ। గార్తికంబున శుక్లపక్షమున దశమి
నాఁడు పూర్వప్రకారంబున నరుఁడు సము।చితవిధులు దీర్చి యేకాదశీదినమున.

వ. స్నానాదికృత్యంబులు జరపి సౌభాగ్యలక్ష్మీకర్ణకుండలం బైనమంటపమండలంబున శౌరి నారాధించి సహస్రశిరసే నమోయని శిరంబును బురుషాయ నమోయని భుజంబులును విశ్వరూపిణే నమో యని కంఠంబును జ్ఞానాస్త్రాయ నమో యని శంఖచక్రంబులను శ్రీవత్సాయ నమో యని యురంబును జగద్గ్రసిష్ణవే నమో యని యురంబును దివ్యమూర్తయే నమో యని కటీరంబును సహస్రపాదాయ నమో

యని పాదంబులును విలోమప్రకారంబునఁ బాదాదిగా ననులోమప్రకారంబున నేతన్నామధేయంబులఁ బూజించి నారాయణాయ నమో యని సర్వాంగంబులఁ బుష్పాంజలి సమర్పించి తద్దేవతాగ్రభాగంబున మీనవ్రతంబువలెం గలశంబులు నిలిపి మధ్యమకలశంబుమీఁద యోగనిద్రాముద్రితలోచనం బైనయథాశక్తికనకనిర్మితనారాయణప్రతిమం బ్రతిష్ఠించి షోడశోపచారంబులు సలిపి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబునం గలశప్రతిమాదానంబులు గావించి ధరణిబృందారకులకుఁ బాయసాహారంబు సదక్షిణంబుగా నొసంగి భృత్యులుం దాను భుజించిన నభీష్టఫలంబులు సిద్ధించు నిమ్మహావ్రతపుణ్యంబునఁ గృతార్థత్వంబునం బొందినవారి వినుము. ౧౦౭.

గీ. కనియె భరతు శకుంతల గనియెఁ గార్తవీర్య హైహయనామపృథ్వీధవుండు
కనియె మాంధాత యువనాశ్వజనవిభుండు మఱియు రాజులు భాగ్యసంపన్ను లైరి.

సీ. శరధినిమగ్నయై ధరణి గావించి వారిజనాభుచే నుద్ధరింపఁబడిన
కతన నీపండ్రెండువ్రతములు గూడంగ ధరణీవ్రతం బనఁ బరఁగె నీవ్ర
తములకుఁ గనకప్రతిమల దానము చేయ మత్స్యకూర్మాదినామముల మాస
నామంబులు వచించి నానాశ్రుతిపఠనపారంగతుం డైనబ్రాహ్మణునకు
నెంత విత్తంబు దా నిచ్చె నంతియ ఫల మర్థవేదికి నిచ్చిన నందు రెట్టి
ఫలము పరతత్త్వ మెఱిఁగినపాంచరాత్రికునకు నర్పించిన సహస్రగుణఫలంబు.

సీ. ఆకారసంపద గైకొని కనుపట్టుమోక్షలక్ష్మీకాంతమురువు గురువు
జ్ఞానవాసన వెదచల్లునిర్మలతపఃప్రమదవనీవాటిపరువు గురువు
క్రోధాదిసకలదుర్గుణములఁ బెడఁబాపుపరమశాంతిరసంబుకరువు గురువు
కరము విచిత్రంబుగా శాశ్వతైశ్వర్యగరిమంబు లేతెంచుతెరువు గురువు
దురితమృగశాబకములవాగురువు గురువు నీపదాంబుజయుగళనిర్నిద్రభక్తి
నతిపరాయణశిష్యకామితఫలప్రదానమున మించునవకల్పతరువు గురువు. ౧౧౦.

వ. కావున నవిద్యోవా సువిద్యోవా గురు రేవ జనార్దన యనువాక్యంబు గలుగుటం జేసి గురువులగుణదోషంబు లెంచినఁ బాతకంబు ప్రాపించు సంసారసాగరోత్తారకుం డైనగురువుం బూజింపక పరిహరించి యితరులఁ జేపట్టుట పేరోడ విడిచి వదరు వట్టుట యిట్లగుట యెఱింగి మొదల గురువుల సంభావించి తదనుమతంబునఁ జేసిన దానాదికృత్యంబులు సఫలంబు లగు నిమ్మహావ్రతంబు వినినఁ జదివిన నిహపరసౌఖ్యంబులు గలుగు నని దూర్వాసుండు సత్యతపునకుం జెప్పె నని వరాహదేవుండు చెప్పిన వసుమతి తరువాతివృత్తాంతం బానతి మ్మని విన్నవించిన.

ఉ. ఆఢ్యనిజాభిధాన వివిధాజివినోద్యసుహృద్యశఃపయో-
లేఢ్యసిలేలిహాన సరళీకృతసజ్జనచిత్తభాషణా
ప్రౌఢ్యవధాన దిక్తటకరంభితసంతతదానచాతురీ
రూఢ్యసమాన యౌవతగురుస్తనమర్దనహస్తపల్లవా. ౧౧౨.

క. సుశ్లోక సకలసుకవీంద్రశ్లాఘ్య ప్రతాపగుణఘురాదోరాలా-
నాశ్లథబద్ధజయేభమ। దశ్లక్ష్ణస్థాసకీకృతకురంగమదా. ౧౧౩.

మాలిని. బహులబలరజోజంబాలితాకాశగంగా
విహృతిసమయమజ్జద్వృత్రభిద్దంతిధావ
ళ్యహరణకరణార్థాత్యంతసంరోధశంకా
వహసహజమహోనిర్వాహకీర్తిప్రవాహా. ౧౧౪.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాభినంది-
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి-
ధాన ఘంటనాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతం బైనశ్రీవరాహపురాణం బనుమహా-
ప్రబంధంబునం దష్టమాశ్వాసము.

శ్రీ

వరాహ పురాణము.

నవమాశ్వాసము.

క. శ్రీవనితావరభావన। పావనితాంతఃకరణ కృపానిత్యవినా
భావనితాంతబలాఢ్య ప।రావనితాపకర యాశ్వరాధిపునరసా ౧.

వ. అవధరింపు మవ్వరాహదేవుండు వసుధ కి ట్లనియె నట్లు సత్యతపోముని దూర్వా సువలన విచిత్రం బైనధరణీవ్రతచరిత్రంబు విని ధన్యుండ నైతినని తదనుమతంబున హిమగిరిపరిసరంబునకుం జని పుష్పభద్రాభిధాననదీకనకసౌగంధికగంధబంధుర మంథరగంధవాహసమాగమంబుల భద్రనామధేయవటవినిద్రచ్ఛాయావిభ్రమంబులఁ జిత్రాహ్వయశిలాస్థలవిశ్రమంబుల జనవజ్ఞా నిదాఘపరిశ్రమంబు నడంచునాక్క పుణ్యాశ్రమంబునఁ బరబ్రహ్మ విద్యానుసంధానపరుండై నిలిచె నతనిచరితంబు లత్యద్భుతభరితంబు లవి మీఁదట నెఱింగించెద. ౨.

క. అనిన విని ధరణి వినయం।బునఁ గల్పసహస్రములకు మునుపట నేఁ జే
సినయీసువ్రతము దలం।పునఁ బడియె భవత్ప్రసాదమున జగదీశా. 3.

గీ. నాఁడు దనకుఁ బద్మనాభవ్రతము చెప్పి। తీర్థయాత్ర పోయి తిరిగి వచ్చి
నపు డగస్త్యు నేమి యడిగె భద్రాశ్వుఁ డ।మ్మౌని యేమి పలికె నానతిమ్ము. ౪.

మ. అనినం గైశవపోత్రి ధాత్రి కను వింధ్యారాతి యేతెంచినం
దనయిల్లాండ్రునుఁ దాను నేమమున నానాపూజనల్ చేసి నూ
తనరత్నాసనమధ్యసీమమున నధ్యాసీనుఁ గావించి మె
ల్లన భద్రాశ్వనృపాలపుంగవుఁడు ఫాలన్యస్తహస్తాబ్జుఁడై. ౫.

క. స్వామీ యేసత్కర్మము।చే మోక్షప్రాభవంబు సిద్ధించును మూ
ర్తామూర్తప్రతిపత్తుల। నేమిట శోకంబు లుడుగు నెఱిఁగింపు మనన్. ౬.

గీ. ధరణినాథ మోక్షధర్మాఖ్య మైన యీ।ప్రశ్న మడుగఁ జెప్ప బ్రహ్మ కైన
నలవి గాదు చేరువై యుండు దవ్వగుఁ।గాన వచ్చి యుండుఁ గానరాదు. ౭.

మ. అశుభధ్వంసక మిందుకుం దగునుపాఖ్యానంబు నేఁ జెప్పెదన్
విశదీభూతము గాఁగ రేయిఁ బగ లుర్వీముఖ్యభూతావళుల్
దిశ లద్రుల్ జలధుల్ దినేశవిధులున్ లేకుండుకాలంబునన్
బశుపాలుం డనురాజు దాఁ బశువులన్ బ్రఖ్యాతిఁ బాలింపుచున్. ౮.

క. వేడుక నొకనాఁ డంబుధి। చూడం జని కుపితహరికిశోరచపేటా
మ్రేడితకరిఘీంకార। వ్రీడితసంవర్తఘనము వేలావనమున్. ౯.

సీ. విస్మయం బంది ప్రవేశించుచోఁ గొన్నిపాముల నెనిమిదిపాదపముల
నొకమహానదిఁ దిర్యగూర్ధ్వప్రచారుల నేగురుపురుషుల నినసహస్ర
దేదీప్యమానంబు ద్విప్రకారము త్రివర్ణాధారయుక్తంబు నధికతరవి
శాలంబు నైనవక్షముతోడిచపలాక్షి నొక తెను జూచుచు నొంటిఁ దిరుగు
చుండ నివి యిన్నియును భీతి నొక్కటై వి। నాశమునఁ బొందెనంత నానరవరుండు
దొంగలకుఁ జిక్కితింక నేభంగి నాకు। విడుద లౌ నని చింతించువేళ నెదుట.

క. ఎక్కడ వోయెద వింకం। జిక్కితి గా కనుచుఁ గృష్ణసితరక్తతనుం
డొక్కఁ డెదిరె వానివలన। నొక్కఁడు మహదాహ్వయమున నుదయమునొందెన్.

క. వా రిద్దఱు నారమణిని। రా రమ్మని సన్న చేసి రయమున ముగురుం
జేరి పశుపాలు నొక్కనిఁ। గ్రూరతఁ బైకొనిరి మఱియుఁ గొందఱుపురుషుల్.

చ. వడి నరికట్టుకొన్న జనవల్లభుఁ డంబుదపఙ్క్తిచేతిలోఁ
బడినహిమాంశుమండలముభంగిఁ దిరోహితుఁ డయ్యెఁ జోరు ల
ప్పుడు బెడిదంపుఁగైదువులు పూని పరస్పరలీను లైనచోఁ
బొడమె నృపాలుగేహము నభోమణికోటివిభాసమానమై. ౧౩.

మ. మఱియుం గోటులసంఖ్యలై ధవళసద్మంబుల్ విచిత్రంబుగా
నెఱి చూపె న్మరుదంబువహ్నివియదన్వీతంబు లాయిండ్లలో
మెఱుఁగుంబోఁడి వసించె నొర్తు బహుకుంభీబింబితార్కాకృతిన్
నఱికెం దద్గృహమస్తకంబులు మహీనాథుండు శీఘ్రంబునన్. ౧౪.

క. ఆపశుపాలనృపాలుభు। జాపాటవమును సమీకజయము మఱ బళీ
బా పని త్రివర్ణపురుషుం। డాపోవక పొగడె సవినయాలాపములన్. ౧౫.

క. వెఱపింపఁ బోయి వెఱచిన। తెఱఁగున నే మేమ చిక్కితిమి నీచే నిం
దఱమును బరమేశ్వర యి। త్తఱి నీదేహమున నుండెదము పుత్రులమై. ౧౬.

వ. అనినఁ బశుపాలనృపాలుండు కృపాళుండై కర్ణామృతంబు లైనవచనంబులఁ దత్త్రి
వర్ణపురుషు నాదరించి వత్సా భవత్సాహాయ్యంబునం గదా నిర్లేపుండ నగుట

తెగుటకుం బోడముటకు నిలుచుటకు నీవ కర్తవై వర్తింపు మని నియోగించి నిజాత్మజత్వంబును బ్రసాదించి వారిలో వారిలోనితామరపాకుచందంబున నేమిటం బొరయక తిరుగుచుండె నంతటఁ ద్రివర్గపురుషుండు మహత్తను పేరిటివానిఁ దన వంటిపట్టి నొకనిం బుట్టించె నతనివలన బోధస్వరూపిణి యైనకన్యక జన్మించె నాలలనవలన విజ్ఞాననిగమం బైనమనంబు జనించె నమ్మనంబువలన నతిసౌమ్యు లేవురు పురుషులు సంభవించిరి వారివలన నక్షాభిధాను లుద్భవించిరి వీర లిద్దఱు మున్న పశుపాలు నాక్రమించినచోరులు తారు నిరాకారు లైన బహుద్వారంబు నేకస్తంభాధారంబును జతుష్పదోదారంబును నదీసహస్రవిహారంబు ననేకజల కూపాలంకారంబు నగుపురంబుం బ్రవేశించి యొకస్వరూపం బగుటయుఁ దక్షిణంబ పశుపాలుండు మూర్తిమంతుండై పురంబు ప్రవేశించి సూక్తవాక్యంబు లైనవేదంబులు సంస్మరించి తదుక్తవ్రతాదికృత్యంబు లాచరించి కర్మకాండంబు నడపి జడిసినకతంబున. ౧౭.

క. అలయికతో నిద్రదశఁ బడి। తలలు భుజాస్తంభములుఁ బదంబులు వేదం
బులు నాలుగేసి కలమె।చ్చులబంగారంబువంటిసుతునిం గనియెన్. ౧౮.

క. అది మొద లాపశుపాలుఁడు। మదవత్కరివరశిరస్సమారూఢుండై
యుదధివనతృణాదికములఁ। జెదరక విహరించెఁ బశువశీకరలీలన్. ౧౯.

ఉ. భద్రాశ్వక్షితిపాల చెప్పితి భవత్ప్రశ్నానురూపంబుగా
రుద్రాంభోరుహగర్భముఖ్యులకు వాక్రువ్వంగ రా కద్భుతో
న్నిద్రం బైనమహేతిహాస మిదియే నీయందు నాయందు స
ర్వద్రవ్యంబులయందు నొక్కసరియై వర్తించు నూహించినన్. ౨౦.

సీ. విను మింక సంభూతవివరంబు పశుపాలువలనఁ బుట్టినచతుర్వక్త్రుఁ డఖిల
వేదశాస్త్రగురుండు వెడలెఁ దత్తనువున స్వరనామధేయుండు సప్తమూర్తి
పూరుషార్థములు తత్ప్రోక్తంబు లందులో మొదటిది నాల్గుకొమ్ములవృషభము
రెండవ దర్థ మూఁడవది కామ మీమూఁడును లయ మైన మోక్ష మనఁగఁ
బరఁగె నాసప్తతనునిప్రభావ మెఱుఁగఁ। దలఁపు గలవారు వర్తింపవలయు వరుస
బ్రహ్మచారిత్వమున ధర్మపరత భృత్య।భరణమున సోహమస్మి యన్ భావమునను.

వ. మఱియు నాచతుర్ముఖుండు నిజాపత్యంబు లైననిత్యానిత్యస్వరూపంబుల సప్తస్వరంబులం జూచి పితృపుత్రపుత్రుండు పితామహనామధేయుం డగు నని వేదంబులు చెప్ప నిప్పుడు మాతండ్రిమాహాత్మ్యగుణంబులలోన నొక్కటియు మత్తనూజుల వలనం గాన రాదు నాదురంతచింత వాయునుపాయంబు లే దని తమతండ్రిం

దలంప నాక్షణంబ కర్మసాక్షి లక్షుదుర్నిరీక్షుం డైనకౌక్షేయకంబు సాక్షాత్కరిం చినం గైకొని రూక్షకటాక్షేక్షణుం డై సమక్షస్థితస్వరంబుశిరంబు ఖండించిన నది నారికేళఫలాకారంబునుం బ్రధానబృహద్దశధావృతంబునై విజృంభించినం గని కృపాణంబునం దిలప్రమాణంబుగా నఱికిన దశాంశోనం బయ్యు నహంకరించె నదియునుం దునిమినం బదియవపాలు నిల్చి యేన భూతాది నని పలుక నలుక నేఁ బదిరెండవభాగంబు చిక్కం జక్కడంచె నదియు స్వావకాశః స్వావకాశ యని మ్రోయ రోయక వ్రేయుటయుం బదియవభాగంబు శేషించి కంపయామి యని ఘోషింప రోషంబున నదియును విదళించిన సౌమ్యంబు సూక్ష్మంబు నైనతేజంబు గానంబడియె నదియు మథియింపం దదనంతరంబ. ౨౨.

గీ. భూరుహంబు పొరలు పొరలుగఁ జెక్కనఁ। గాన వచ్చుచేవకరణిఁ గానఁ
బడియె నప్పుడు పశుపాలుండు త్రసరేణు। మూర్తిశోడ సుతుఁడు మోదమంద. ౨౩.

క. ధరణీనాయక యేతత్। స్వరము శరీరప్రవృత్తి తచ్ఛిరము నివృ
త్తి రహస్య మీకథ చరా। చరసృష్టికి మొదలు బోధసంపద నొసఁగున్. ౨౪.

మహాస్రగ్ధర. అనినం భద్రాశ్వుఁ డాసంయమిపతికి మహాత్మా పరిజ్ఞాన మేదే
వునిఁ గొల్వం గల్గు నీజీవుల కనుడుఁ జతుర్వ్యూహుఁ బక్షీంద్రవాహున్
వనజాక్షుం గొల్వ భయార్ణవతరణి పరిజ్ఞానసౌఖ్యంబు లబ్బున్.
జననాథోత్తంస యీప్రశ్నమునకు నితిహాసం బెఱింగింతు నీకున్. ౨౫.

సీ. భవదూరపథమునఁ బరమభాగవతులమూఁకలు నడపించు మొత్తగాఁడు
ప్రోడయై నూఱుతంత్రులవీణ వాయించు సరిలేనిజగజెట్టిజంత్రగాఁడు
పూసిగొండితనానఁ బోయి యెవ్వరి కైన గొడవలు గావించుకొండెగాఁడు
గానప్రభావాఢ్యు లైనతుంబురుపర్వతులతోడి కూరిమి చెలిమికాఁడు
ప్రబలసంసార మను లేమి బడలి తన్ను। వేఁడువారల కెల్లను విష్ణుభక్తి
సారదీనారదుఁడు తనుచ్ఛవిగుళుచ్ఛ। ధుతశరన్నారదుఁడు నారదుండు మున్ను.

క. మానససరోవరమునకుఁ। దానం బాడంగఁ బోయి దరహాసవికా
సాననయానవిలాసఘ। రానతసారసల నప్సరసలం గనియెన్. ౨౬.

శా. ఆరామామణు లందఱున్ మహతికాయల్ మంజుశింజానతం
త్రీరావంబులచే నిజస్తనములన్ దీపింప లీలాగతిన్
జేరన్ వచ్చి మునీంద్ర మాకు నెపుడున్ జేతోభవుం గన్నయ
య్యారిన్ శౌరి వరించు వేడుకలు మల్లాడున్ మనోవీథులన్. ౨౭.

గీ. అబ్బ నే మాకు నీకోరి కనినఁ బడుచు। లార ప్రాయంపుమదమున మీరు నాకు
మ్రొక్క రైతిరి యాదోస మొక్కజాడ। వెలిచిపాటెదుమురహర స్మరణమునను.

క. ఇప్పుడు మీకుం జెప్పెద। నప్పురుషోత్తముఁడు వరదుఁడై మిము నొకరిం
దప్పక వివాహ మగుటకుఁ। జొప్పడినమహావ్రతంబు సులభము గాఁగన్. ౩౦.

వ. సకలసుమనోవికాసమయంబును మదనవిదళితమానినీసమయంబు నైనవసంతసమయంబున విరహిజనవిపక్షం బైనశుక్లపక్షంబున ద్వాదశీదివసంబున నుపవసించి మరందబిందునిష్యందశీతలం బైనపుష్పమంటపతలంబునఁ బరిస్తృతవిచిత్రవస్త్రకల్పం బైన తల్పంబున వెండిం జేసినపుండరీకాక్షు లక్ష్మీయుతంబుగా నిలిపి షోడశోపచారంబులు సలిపి మనోభవాయ నమోయని శిరంబును ననంతాయ నమో యని కటీరంబును గామాయ నమో యని బాహుమూలంబులుం గుసుమాస్త్రాయ నమో యని యుదరంబును మన్మథాయ నమో యని పాదంబులు హరయే నమో యని సర్వావయవంబులుం బూజించి పిదప నిక్షుదండంబులు నాలు గద్దేవునినలుదిక్కులం బెట్టి ప్రదక్షిణపూర్వకంబుగా మ్రొక్కి హృద్యంబు లైననృత్తగీతవాద్యంబుల జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబున నధీతవేదవేదాంగుండును సంపూర్ణసకలాంగుండును విష్ణుభక్తిభాసురుండును నైనభూసురునకుం దత్ప్రతిమ దానం బిచ్చి భోజనదక్షిణాదికంబుల బ్రాహ్మణులం దృప్తులం జేసినం గేశవుండు మీకు నధినాయకుం డగు నిది యి ట్లుండె మీరు నాకు నుద్దండంబున దండంబు వెట్టనికతంబునఁ గొండొకకాలంబున నేతత్సరోవరతీరంబునం దపంబు సలుపు నతివిశిష్టు నష్టావక్రమహామునిం బరిహసించి తచ్ఛాపంబున గోపాలబాలిక లై భూలోకంబున మదనగోపాలునికిం గళత్రంబులు గాఁ గల రని హరిభక్తివిశారదుండు నారదుం డానతిచ్చి చనియె నయ్యచ్చర లట్ల కావించి కృతార్థ లయి రిది యనంత ద్వాదశీవ్రతంబు. ౩౧.

సీ. భద్రాశ్వభూప శుభవ్రతం బే నీకుఁ జెప్పెద విను మార్గశీర్షశుక్ల
పక్షంబునం బ్రతిపత్తిథి మొదలు దశమిదాఁక నేకభుక్తము జరపి
నాఁటిమధ్యాహ్నంబునం గేశవుని భక్తిఁ బూజించి తా నొక్కప్రొద్దు చేసి
ధరణివ్రతంబుచందమున సంకల్పోపవాసంబు లొనరించి ద్వాదశిదిన
మునను గేశవనామమునను సువర్ణసహితతిలపాత్రదానంబు సలుప వలయుఁ
గృష్ణపక్షంబుదినముల నిట్లు నడపి। దాన మీఁ దగుఁ గృష్ణాభిధానమునను. ౩౨.

మ. అవనీనాయక యిట్టు లాశ్వయుజమాసాంతంబుగా నేకభు
క్తవిధుల్ సల్పుచుఁ జైత్రమాసము మొదల్గా నాల్గుమాసాలు స

స్తువుపాత్రంబును శ్రావణాదికములందుఁ శాకపాత్రంబు వి
ప్రవరశ్రేణికి నిచ్చి కార్తికమునం బ్రాగ్వద్విధానంబునన్. 33.

వ. శుక్లపక్షంబునం బాడ్యమి మొదలుగా నేకభుక్తంబు సలిపి దశమినాఁడు నేమంబున మాసనామంబున హరిం బూజించి యేకాదశీదినంబున నుపవసించి సర్వబీజసమన్వితంబును బాతాళకులపర్వతాంకితంబునుంగా యథాశక్తిసువర్ణంబునం జేసిన మహీప్రతిమ సితవస్త్రయుగళంబునం బొదిగి హరిపురోభాగంబున నిలిపి పంచరత్నంబుల నర్చించి జాగరణంబు చేసి మఱునాఁడు సూర్యోదయావసరంబున నేకవింశతిమహీసురులకు నొక్కొక్కధేనువును నొక్కొక్కపచ్చడంబును నొక్కొక్కగ్రామంబునుం గుండలాంగుళీయకగ్రైవేయకసహితంబుగా నుత్తముండొసంగవలయు మధ్యముండు గ్రామవిరహితంబుగాఁ దక్కనవన్నియు నీవలయు నంతకం టెనుదరిద్రుండు యథాశక్తి భూవస్త్రభూషణచ్ఛత్రపాదుకాదులు సమర్పింప వలయు దామోదర ప్రీతో భవ తనిభూప్రతిమాదానం బిచ్చి షడ్రసాహారంబుల బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు గావింపవలయు నేతద్వ్రతమాహాత్మ్యంబు వర్ణింప శక్యంబు గాదు మేదినీశ్వరా యిమ్మహావ్రతంబునకుఁ దగినయితిహాసంబు చెప్పెద. 3౪.

క. నందనులు లేక మున్ను ఫలందనుఁ డనురాజు విధివలన నీవ్రత మా
నందంబున విని చేయఁ బురందరవంద్యుండు శౌరి ప్రత్యక్షుండై. 3౫.

మ. వినతుం డైననృపాలపుంగవుఁ గృపాన్వీతేక్షణాబ్జంబులన్
గని నీకు న్వర మిత్తు వేఁడు మనఁ బ్రఖ్యాతుం జతుర్వేదవే
ది నసంఖ్యాతవసున్ జితాత్మకు సుతున్ దేహావసానంబునం
దనకున్ మోక్షము వేఁడఁగా నొసఁగి యంతర్ధానముం బొందినన్. 3౬.

క. ఉత్సాహంబున నాభూభృత్సామజుఁ డోలలాడి ప్రియసతివలనన్
వత్సరములోనఁ గనియెను వత్సప్రియనామధేయు వరసుతు నొకనిన్. 3౭.

ఉ. ఆతనయుం గ్రమోపగతయౌవనుఁ బట్టము గట్టి విశ్వధా
త్రీతల మెల్ల నేలు మని దీవన లిచ్చి ఫలందనుండు ల
క్ష్మీతరుణీమనోహరు భజింపఁ దలంచి విరక్తుఁడై పురా
రాతియనుంగుమామశిఖరంబున కేగి తపంబు చేయుచున్. 3౮.

లయగ్రాహి. అక్షరపురుష్టుతయధోక్షజనిరాకృతిరణక్షుభితకేశిముఖరాక్షసపయోజా
తేక్షణ జగత్త్రితయరక్షకజనార్దన సులక్షణ ఖలప్రకరశిక్షక సమస్తా
ఘక్షయకర స్మరణ కుక్షిగతలోక విజితాక్ష నిజభక్తసురవృక్ష మునిదేహా
ధ్యక్షనుత భాస్కరవళక్షకరబింబశతలక్షసమభాభరిత పక్షివరవాహా. 3౯.

క. సృష్ట్యర్థము మీనకమఠ। ఘృష్ట్యాదిశరీరములు ధరించితి వింతే
దృష్ట్యాలక్ష్యమె కరుణా। వృష్ట్యంబుద నీదురూపు వివరింపంగన్. ౪౦.

ఛురికాబంధము, క. శ్రీహరి హరిహయనుత మహి
మాహిత హిమధామభానుమండలనయనా
నాహృదయములో నిలువు స
మాహితకృప నెప్పుడున్ మహాహిపశయనా. ౪౧.

చ. అనుచు ననేకభంగుల మహాద్రుమమహీజముక్రింద నుండి సు
స్వనశుకశారికల్ ఫలరసంబులు గ్రోలక ధారణాబలం
బునఁ దనవెంబడిం జదువ ముమ్మరమై పులకాంకురావలుల్
తనువున మీఱ బాష్పసలిలంబులు గాఱ నుతింపుచుండఁగన్. ౪౨.

సీ. బ్రహ్మ మధ్యస్థుఁడై పరికింపఁ గుండలీశ్వరుఁ గ్రిందు పఱచినశాడ్వికుండు
బలిహరణపువేళఁ బ్రాపించువిబుధుల నరయుసంపన్నగృహస్థవరుఁడు
ధరణఁ దా నొకరుండ దానపాత్ర మనంగ మఖము లీడేరించుమంత్రమయుఁడు
వేదవేదాంగాదివిద్యలలోనన పుట్టి పెరిఁగినట్టిగట్టియోగ్యుఁ
డతులసాత్వికవర్తనుం డాత్మపాద। తీర్థములు చల్లుకొనెడిక్ష్మాతార్థతతికి
జాహ్నవీస్నానపఫలము లీఁ జాలు పరమ।పావనుం డొకమఱుఁగుజ్జుబ్రాహ్మణుండు.

ఉ. వచ్చుటయున్ ఫలందనుఁడు వారిజనాభుఁడె మాయదారియై
యిచ్చటి కేఁగుదెంచె నని యిచ్చఁ దలంచి నమస్కరింప వై
యచ్చరకామినీకరనఖాంకురలూనవిలోలపల్లవా
త్యచ్ఛశరాశ్రమభూరుహము దోఁచె రయంబున జానుదఘ్నమై. ౪౪.

గీ. అది గనుంగొని భూపాలుఁ డద్భుతమున। వేయు నేటికి నితఁడె నారాయణుండు
నిక్కువం బని చాఁగిలి మ్రొక్కి దేవ। చూపు నీరూపు నా కింక దాఁప కనిన.

సీ. గడితంపునీర్కావిమడుఁగుదోవతి కటీరస్ఫురత్పీతాంబరంబు గాఁగ
కురుమట్ట మగుహూఁతకోల ధగద్ధగత్కౌమోదకీగదోత్తమము గాఁగ
జలము నిండినకమండలము ఘనస్వనాడంబరకంబురాజంబు గాఁగ
గుత్తంపువట్రువగొడుగు పరాక్రమక్రమనిదర్శనసుదర్శనము గాఁగ
స్వస్తిఫణితుల దీవింపఁ జాఁపుకరము। సకలకామితవరదహస్తంబు గాఁగ
సరసిజాక్షుండు కరుణ సాక్షాత్కరించి। రాజ వేఁడుము వలయు వరంబు లనిన.

క. జలధిసుతాధిప నీకృప। గలిగిన సజ్జనుల కిజ్జగంబులు దలఁపం
దిలమాత్రము గాన వరం;బులు దక్కిన వడుగ నొల్ల మోక్షము దక్కన్. ౪౫.

ఉ. నావుడు నట్లు గాక జననాయక యేఁ జనుదేర నిష్ఠహా
మ్రావనిజంబు కుబ్జతరమై కనుపట్టుట నింతనుండి యి
ప్పావనతీర్థరాజము ప్రభావము చూపుచుఁ గుబ్జకామ్రముం
ధావధముక్ వహించుఁ బ్రథితంబుగ విశ్వవసుంధరాస్థలిన్. ౪౦.

గీ. ఇచట జంతులలోపల నెద్ది యైనఁ। బెద్దనిద్రను బ్రాఁగిన్న వెట్టెనేని
దాని కబ్బు విమానశతంబు గొలువ। బ్రహ్మయోగీంద్రలోకసామ్రాజ్యపదము.

క. అని పలికి శౌరి శంఖంబున దేహము గ్గ విడిచి పోవుటయు ఫలం
దనునకు నప్పుడె మోక్షం। బానఁగూడె మహామునీంద్రు లోహో యనఁగన్.

క. ప్రఖ్యాతకుబ్జకామ్రో।పాఖ్యాన మినోదయమునఁ బఠియింప వినన్
ముఖ్యంబు లైనయిహపర।సౌఖ్యంబులు గలుగు నెట్టిజనులకు నైనన్. ౪౧.

వ. కావున మహానుభావుం డగునద్దేవు నీవును భజియింపు మనశ్వరభద్రంబులు గలుగు భద్రాశ్వనరేశ్వరా యింక ధన్యవ్రతంబు వినుము మార్గశీర్షాదిమాసచతుష్టయంబున నుభయపక్షంబులం బాడ్యమినాఁటిరాత్రి రాత్రించరారాతి నారాధించి వైశ్వానరాయ నమో యని పాదంబులు నగ్నయే నమో యని యుదరంబును హవిర్భుజే నమో యని వక్షంబును ద్రవిణదాయ నమో యని భుజంబులు సంవర్తాయ నమో యని శిరంబును జ్వలనాయ నమో యని సర్వావయవంబులుం బూజించి తద్దేవు నగ్రభాగంబున నిర్మించినకుండంబున నేతన్నామంబులన హోమంబు చేసి ఘృతయుక్తం బైనయవభక్తంబున నక్తంబులు సలుపవలయుఁ జైత్రాదిమాసచతుష్టయంబున నట్లు పూజాహోమాదులు సలిపి సఘృతపాయసంబున నక్తంబు సలుపవలయు శ్రావణాదిమాసచతుష్టయంబున సక్తున నక్తంబు సలుపవలయు వ్రతసమాప్తిసమయంబున యథాశక్తి హాటకంబునం జేసినకృపీటయోనిప్రతిమ వస్త్రద్వయంబునం బొదిగి రక్తపుష్పానులేపనంబులం బూజించి సలక్షణమనోహరాంగుం డగువిప్రపుంగవు రక్తవస్త్రయుగపుష్పానులేపనాదుల శృంగారించి ధనోఽస్మి యనుమంత్రంబున దానం బిచ్చినధన్యునకు దుష్కర్మంబు లడంగి పుష్కలధనధాన్యాదిసమృద్ధులు సిద్ధించు నేతద్వ్రతాచరణంబున మున్ను నారదునకు శూద్రత్వంబు మానె నీకథ వినిన చదివినవారలు ధన్యు లగుదురు మహీకాంత యింకఁ గాంతివ్రతంబు వినుము. ౪౨.

సీ. కార్తికశుక్లపక్షద్వితీయారాత్రి బలకేశవుల మంటపమున నిలిపి
బలదేవు పేరిటఁ బాదపద్మంబులు శౌరినామంబున జానువులుఁ బ్ర
లంబఘ్న నామధేయంబునఁ గటియుఁ గేశినిషూదనాహ్వయంబున నురంబు
కంఠభాగంబు సంకర్షణాఖ్య మహాభుజస్తంభములు శార్ఙ్గిసంజ్ఞ శిరము

కేశవాఖ్యా శరీరప్రదేశ మెల్ల। వాసుదేవాభిధానాన వరుసతోడ
నంగములఁ బూజ చేసి తదగ్రసీమ। రజతనిర్మితవైష్ణవప్రతిమ నిలిపి. ౫౩.

మ. ప్రసవాద్యంబులచే నమోస్త్వమృతరూపా యంచుఁ బూజించి వే
దసమర్థుం డగువిప్రపుంగవునకుం దానంబుగా నిచ్చి గం
ధసమేతంబుగ నర్ఘ్య మిచ్చి యవభక్తంబున్ ఘృతవ్యక్తమున్
వసుధానిర్జరు లారగింప వ్రతియై నక్తంబు చేయం దగున్. ౫౪.

సీ. కడమమాసము లిట్లు కావించి ఫాల్గునాదికమాసముల నెన్మిదింట నర్చ
నార్ఘ్యపాద్యాదికృత్యములు నిర్వర్తించి నక్తంబు పాయసాన్నమున జరపి
యవలహోమము కార్తికాదికంబుల రాజనములహోమము ఫాల్గునప్రభృతుల
సతిలాన్నహోమ మాషాఢముఖ్యంబుల సల్పుచు నొక్కవత్సరము నిండ
వెండిసోముని నిర్మించి వెల్లవస్త్ర। యుగళమునఁ జుట్టి చంద్రఖండోపమాను
లేపనాదుల ధాత్రీనిలింపవిభుని। భూషితునిఁ జేసి నియమితభాషణముల. ౫౫.

వ. కాంతిమానస్మిఁల్లోకేస్మి న్ననుమంత్రంబున దానం బొసంగుసువ్రతుండు కాంతి
మంతుం డగు దక్షశాపంబున రాజయక్ష్మపరిక్షీణగాత్రుం డగునత్రిపుత్రుండు ము
న్నిమహావ్రతంబు సలిపి కదా గదాధరునికరుణావిశేషంబున నమృతకళ వడసి
సోమత్వంబునం బొంది శర్వరీసమయంబుల వెలుంగుచు సర్వౌషధిసార్వభౌమత
వహించె నిట్టిసోమునికళ పదియనాఁ డాస్వాదించునాశ్వినేయులు ముఖ్యపక్షం
బున విష్ణువిఖ్యాతి వహింపుదురు వార లేల యీలోకంబున విష్ణువిరహితం బైన
దైవతంబు లేదు మేదినీశ్వరా యింక మగవారలకు మగువలకు సకలసౌభాగ్యం
బులు నొసంగుపరమసౌభాగ్యవ్రతంబు వినుము. ౫౬.

క. వెడఁగుఁదనంబున నీళ్ళ। న్నడు మడఁచిన రెండు గానినలువున బలిభి
న్మృడు రెండు వేఱు గారని। విడువని వేలంబు చాటు వేదాంతంబుల్. ౫౭.

సీ. కలశపారావారకన్యకామణి నాఁగఁ గమ్మదమ్మి వసించుగట్టుపట్టి
వడఁకుగుబ్బలిరాచవారికుమారి నా సింగంబు నెక్కుడుసింధుతనయ
ఱెక్కలబ్బొల్లని నెక్కువేల్పన శేషశయ్యపైఁ బవళించుచంద్రధరుఁడు
బుడుతవెన్నెలపూవు ముడుచుదేవుఁ డనంగ వాతాశనాహితవాహుఁ డిట్లు
గా వనెడివారి వేదముల్ గారు వేద। ములు మతంబు లసమ్మతంబులు పురాణ
ములును గాథాపురాణముల్ దలఁపఁ గృతులు। వికృతులని గేలిగొందురు విమలమతులు.

సీ. అటు గాన నీరహస్య మెఱింగి ఫాల్గునప్రభృతిమాసోభయపక్షములఁ ద
దియనాఁ డుపవసించి నియమంబుతో నమూహారుల నైనను రమాహారుల నైన

నావహించి పదద్వయంబు గంభీరాఖ్యఁ గటితటి సుభగాహ్వఁ గడుపు దేవ
దేవాహ్వయంబునఁ ద్రిణయనసంజ్ఞ నాననము వాచస్పతినామధేయ
మున శిరము రుద్రనామకమున సమస్తతనువుఁ బూజించి తత్పురస్థలమునందుఁ
దేనెయును గోఘృతంబును దిలలు మేళవించి సౌభాగ్యపతయే యటంచు వేల్చి.

క. క్షారము రసమునుఁ జమురును। గోరంతయు నాసపడక గోధూమమయా
హారములఁ జేయవలయుం। బారణ ధరణీతలంబె పళ్ళెము గాఁగన్. ౬౦.

గీ. యావకోదన మాషాఢ మాది యైన। నెలలు నాల్గింటఁ గార్తికాదులను మూటఁ
జామయిగిరికఁ బారణఁ జలిపి మాఘు। శుక్లపక్షతృతీయ వచ్చుటయు నాఁడు.

శా. క్ష్మానాథోత్తమ పార్వతీగిరిశులం గానీ రమావిష్ణులం
గానీ యోపినపాటిబంగరువునం గావించి నేమంబునం
దానం బీఁ దగు దేనె నేయి గుడుముం దైలంబు సాముద్రముల్
ధేనుక్షీరము నున్నపాత్రములతో దేవద్వయప్రీతిగన్. ౬౨.

క. ఈసువ్రతంబు నియతిం। జేసిన మగవారి కైనఁ జెలువల కైనన్
శ్రీసౌభాగ్యంబు లనా। యాసంబున సంభవించు నంటవు భవముల్. ౬౩.

వ. వాంఛితసఫలతాలతావితానోపఘ్నంబును సకలకలుషోపఘ్నంబు నైనవిఘ్నవ్రతం
బు వినిపించెద ఫాల్గునంబు మొద లైననాల్గుమాసంబులం జవితిచవితిని నియతుం
డై శూరవీరగజాననలంబోదరైకదంష్ట్రా)భిధానంబులం జతుర్థ్యంతంబుగా వినా
యకునిం బూజించి తిలాన్నంబున హోమంబు సలిపి నక్తంబు గావించి మఱు
నాఁడు పారణయుం జేయవలయు నైదవమాసంబున యథాశక్తి భర్మనిర్మితవినా
యకప్రతిమం బాయసతిలపూరితపంచపాత్రంబులతోడం గూడ దానం బొసంగవల
యు నిమ్మహావ్రతంబు నడిపినపుణ్యులకు నిరంతరంబును నిరంతరాయంబున మనో
రథంబులు సిద్ధించు. ౬౪.

సీ. మున్ను దేవేంద్రుండు ప్రముచ్చిలించినయజ్ఞతురగంబు సగరభూవరుఁడు గనియె
నాకసంబునఁ బొఱరాకాసులపురాలు ఫాలలోచనుఁ డవలీల గెలిచె
పతగేంద్రుఁ డమరపాలితసుధాకలశంబు సాధించి తల్లిదాస్యంబు మాన్పె
నేను నభ్రంకషం బైనవారిధి నిమిషంబులో నాపోశనంబు గొంటి
మఱియు నాదిమరాజులు మత్తవైరి। రాజి ఘోరాజిపీమఁ బరాజితంబు
చేసి నిష్కంటకంబుగా నాసముద్ర। భూమి యేలిరి యీనోము నోమి కాదె.

క. క్షితినాయక విను శాంతివ్రత మిఁకఁ గార్తికము మొదలు వర్షావధిగాఁ
బ్రతిశుక్లపక్షపంచమి। నతినియమముతోడ రాత్రి హరి నహిశయనున్. ౬౬.

సీ. భక్తి నారాధించి పదము లనంతాయ యంచు వాసుకి నే యటంచుఁ బిఱుఁదు
తక్షకాయ యటంచుఁ గుక్షిభాగంబు వక్షస్థ్సలి కర్కోటకాయ యంచు
పద్మాయ యని గ్రీవ బాహుశాఖలు మహాపద్మాయ యని శంఖపాలకాయ
యని మోము గుళికాయ యని మస్తకంబును బూజించి వ్రతకర్త ఫలుసు చొరక
యుండ నక్తంబు చేసి పండ్రెండు నెలలు నిండ నోపినపాటిపసిండిచేత
నురగములఁ జేసి విప్రుల కొసఁగ మాను సర్పభయము లఘంబులు శాంతిఁ బొందు.

వ. భద్రాశ్వమానవేశ్వరా యింకఁ గుమారవ్రతం బెఱింగించెద మాఘమాసంబు మొదలుకొని ప్రతిశుక్లపక్షంబునం బంచమినాఁ డేకభుక్తంబు చేసి షష్ఠినాఁడు నిష్ఠాపరత్వంబున నారాయణుం బ్రతిష్ఠించి షడ్వక్త్రకృత్తికాసుతసేనానికార్తికగుహకుమారస్కంద నామంబులఁ బూజించి హోమంబు గావించి ఫలాహారంబునం దద్దివసంబు గడపి సప్తమినాఁడు శుద్ధోదనంబున భూసురసహితంబుగాఁ బారణ చేయుచు నొక్కసంవత్సరంబు నిండిన యథాశక్తి కార్తస్వరనిర్మితకార్తికేయమూర్తిని సర్వేకామాస్సమృధ్యంతా మనుమంత్రంబున సయుగ్మకంబుగా దానం బొసంగి యిష్టాన్నంబుల విప్రుల సంతృప్తులం జేసినవారికిం గోరికలు ఫలించు.

క. మున్ను నలచక్రవర్తి విపన్నత బుతుపర్ణునింటఁ బ్రచ్ఛన్నుం డై
యిన్నోము నోమి సుమ్మీ తన్ను జగము పొగడ మగుడ ధారుణి యేలెన్. ౧౯.

శా. ఆరోగ్యవ్రత మింకఁ జెప్పెద నృపాలా మాఘమాసంబునం
బ్రారంభించి ధృఢవ్రతుల్ నెలనెలన్ బక్షద్వయిన్ షష్ఠి నా
హారాస్వాదన మాచరించి మఱునాఁ డత్యంతశుద్ధాత్ములై
మారామారమణస్వరూపు రవి నామ్నాయత్రయీవందితున్. ౨౦.

గీ. సవ్యవేదిపైని రవిసనాతనప్రభాకరాదిత్యభాస్కరభానుసూర్య
నామములు చెప్పి పూజించి నాఁటి కుపవసించి మఱునాఁడు పారణ చేయవలయు.

క. ఈవిధమున నొకవర్షము గావించినవారి కెల్లఁ గలుగు ధనారో
గ్యావాప్తు లిహంబునఁ బునరావృత్తులు లేని మోక్ష మబ్బుం బిదపన్. ౨౧.

మ. అనవద్యాత్మక యిందుకుం దగునుపాఖ్యానంబు వర్ణింతు ము
న్ననరణ్యుం డనురాజు రోషశిఖిదగ్ధాత్రివ్రజారణ్యుఁ డై
వనజాప్తేందుకులక్షితీశ్వరులు సేవల్ చేయఁగా దీవు లే
ధునుఁ బాలింపుచు నశ్వమేధమఖకోటుల్ సల్పె సత్యున్నతిన్. 23.

ఉ. జ్ఞానుతుఁ డొక్కనాఁ డతఁడు మానసనామసరోవరంబునం
దానము చేయఁగా నరిగి తారకమధ్యగతేందులీల నా

నాసలినవ్రజాంతరమునన్ వికసించిన తెల్లదమ్మిలో
భానుసమాను నంగుటముపాటిప్రమాణమువాని నొక్కనిన్. ౭౫.

మత్తకోకిల. కాంచి యెంతయుఁ గౌతుకంబునఁ గర్ణికామణిపీఠిపైఁ
గాంచనంబు హసించుకొంచెపుఁగాయమున్ భుజయుగ్మమున్
మించుమానిసితోడియీసితనీరజంబు ధరించి నే
సంచరించెదఁ గొంచు రశ్మిని సారథి న్నియమించినన్. ౭౬.

గీ. వాఁడు నరదంబు డిగ్గి దేవరకుఁ బసిఁడి। గుబ్బ వెట్టినదెలిపట్టుగొడుగులీల
మెఱయ నాళంబుతోడనె పెఱికి తెత్తు। జలరుహం బంచు నావేల్పుకొలను చొచ్చె.

చ. కలశపయోధికన్యకయొ గాదు పుమాకృతి దాల్చెఁ గావునన్
నలువయొ కాఁడు వక్త్రములు నాలుగువంకల లేవు గావునన్
జలజహితుండొ కాఁడు రథసప్తహయంబులు లేవు గావునం
దలఁపఁగ నిట్టిసూక్ష్మతనుధారణ మీవెలిదమ్మిజాడయో. ౭౭.

మానిని. అంచు మనంబున నద్భుత మందుచు నాసరసీరుహ మంటినఁ గో
పించి ఘనాఘనభీకరగర్జల పెంపు నడంచెడు పెన్రవళిన్
గొంచెపుమానిసి కొంచ కదల్చిన గొబ్బున సారథి గూలఁగ వీ
క్షించి నృపాలుఁడు చేష్టలు దక్కి మషీసమదేహరుచి న్నిలువన్. ౭౮.

గీ. మురిసి మురిసి రాలె మునివ్రేళ్ళ నడుముక్క। చదుకఁబడిపోఁ జీముజాలుకొనియెఁ
దనువుమీఁద ముసరె దొనదొన నీఁగలు। వేగిరంబె పెద్దరోగమునను. ౭౯.

క. కుష్ఠం బీగతిఁ బట్ట గ।రిష్ఠమనోవ్యథల నాధరిత్రీరమణ
శ్రేష్ఠుఁ డచ్చట నిలిచి వ।సిష్ఠుఁడు చనుదేర మ్రొక్కి చేతులు మోడ్చెన్. ౮౦.

సీ. అమ్మునిపుంగవుం డాశ్చర్యపడి మహీపాలక యిట్టిపాపంపురోగ
మదరిపా టెట్లు ని న్నావరించె నటన్న నారాజు నైజకృత్యంబు చెప్ప
కటకటా యేల పోకడమాలి బ్రహ్మోద్భవం బను పేరిదివ్యాంబుజమున
కెగ్గు దలంచితి వెట్టికేలకుఁ గాని పొడగానరాదు వేల్పులకు నైన
శారదాభ్రశుభ్రాగవష్ఠాశరీర। మధివసించినయాధవళాంబురుహము
నేను బనివడి దర్శింప నేగుదెంతుఁ। గాని నిచ్చలు వెదికియు గానలేను. ౮౧.

వ. కైవల్యసామ్రాజ్యధవళాతపత్రం బైనయాబ్రహ్మోద్భవశతపత్రంబు మానససరోవర మధ్యంబున నాలుసెలలకు నొకమాఱు గానవచ్చు నని పెద్దలు చెప్పుదురు విన్న వారలే కాని కన్నవారలు లేరు భాగ్యవశంబునం జక్షుర్గోచరం బయ్యెనేని నాక్షుణంబ జలంబునఁ గ్రుంకినవారు మోక్షలక్ష్మికి నధ్యక్షు లగుదురు సర్వదేవతాశ్రయం

బైనయిమ్మహాకుశేశయంబు పరమపురుషవరశయం బగుటకు నసంశయంబు భూ
వల్లభా దీని నపహరింపం దలంచినయపరాధంబున నీదృగ్విధవ్యాధిబాధితుండవైతి
వింతియకాని యేతదరవిందసందర్శనంబునం గృతార్థుండ వైతివి రోగంబు వేగంబ
పాయునుపాయంబు వినుమని మునిపుంగవుం డారోగ్యవ్రతం బుపదేశించినం
జేసి రాజవరేణ్యుం డనరణ్యుండు భాస్కరునికారుణ్యంబున నగణ్యలావణ్య
గేహం బగుదేహంబు వడసె నింకఁ బుత్రవ్రతంబు వినుము. ౮౨.

క. నృప శ్రావణకృష్ణాష్టమి। నుపవాసం బుండి వారిజోదరుఁ బూజిం
చి పిదపఁ దిలహోమము చే।సి పారణ హవిష్యమునన చేయఁగవలయున్. ౮౩.

గీ. మాసములు పద్నొకం డీక్రమమున నడిపి। మీఁద నాషాఢకృష్ణాష్టమీదినమున
వ్రతి యథాశక్తిఁ గాంచనరచిత మైన। కృష్ణమూర్తిద్వయము దాన మిచ్చెనేని. ౮౪.

క. ఇద్ధరణిఁ బుత్రపౌత్రస।మృద్ధులు భువనప్రసిద్ధు లిహపరసుఖముల్
సిద్ధించు నిందుకుం దగ। బద్ధస్పృహతోడ విను ముపాఖ్యానంబున్. ౮౫.

శా. సహ్యాపత్యము మారసేనుఁ డనువిశ్వక్ష్మావధూభర్త మున్
వాహ్యాళీగతి సర్వదిఙ్ముఖములన్ సాధించియున్ సంగర
ద్రుహ్యద్వైరులఁ గీటడంచియును బుత్రుల్ లేనియీసౌఖ్య మ
గ్రాహ్యం బంచుఁ దపంబు చేయ నరిగెం బ్రాలేయపుంగొండకున్. ౮౬.

క. అరిగి తదగ్రస్థలమునఁ। బెరిఁగినగహనంబులోన భీకరమృగముల్
మరిగి చరింప భవాంబుధి। తరి గిరిశు నుమాసమేతుఁ దలఁపుచు నుండెన్. ౮౭.

సీ. మిన్నులపైఁ బాఱువెల్లి ముత్యపుజల్లి చలువలబచ్చు చెంగలువకచ్చు
పుఱియలచౌకీలు పోలు పైనతడపాలు పన్నగవిసరము బన్నసరము
ఒలుకులబూది క్రొవ్వలపులజవ్వాది వేలిమిమెకము పిసాళిశుకము
చాఱలరెంటెంబు సన్నంపుగింటెంబు భానుపండులచాలు పసిఁడినూలు
జమునిశిరమును మణినూపురమును మెఱయ। మురువుగలిగినతోడుకువాపురము నెక్కి
కరుణ నయనాంబుజంబులఁ గడలుకొనఁగ। నెదుటఁ గనుపట్టె నర్ధనారీశ్వరుండు.

క. అప్పుడు మది నానందము। ముప్పిరిగొన నమకచమకముఖమంత్రంబుల్
చెప్పుచు మ్రొక్కెడు భూవరు। నప్పరమేశ్వరుఁడు వరము లడుగు మటన్నన్.

మ. సుతులన్ వేఁడిన నాసుధాకరకళాచూడుండు కృష్ణాష్టమీ
వ్రత మాద్యంతము నాన తిచ్చి చనియెన్ రాజన్యుఁడున్ భక్తిసం
గతిఁ జేసెన్ దనకూర్మిరాణివలనన్ గాంచెన్ జతుర్లోకస
న్నుతవిశ్రాణనచాతురీదివిజధేనున్ వీరసేనున్ సుతున్. ౯౦.

సీ. అవనీశ వినుము శౌర్యవ్రతం బిఁక నాశ్వయుజశుద్ధసప్తమి నొకపొద్దు
చేసి సంకల్పంబు చెప్పి తిలాన్న మష్టమి నారగించి నవమిఁ జరాచ
రస్వరూపిణి మహాప్రభ మహామాయ మహాభాగ దుర్గాంబ నావహించి
ప్రతి షోడశోపచారంబులు సలిపి బ్రాహ్మణభోజనంబు నేమమునఁ బెట్టి
తాను బిష్టాశనముఁ గొని తప్ప కిట్లు యేఁడు గడపి యథాశక్తి హేమవస్త్ర
ములఁ గుమారీజనంబులఁ బూజ చేసి, పడయు విద్యాపరాక్రమప్రాభవముల్.

వ. మఱియు నతిసుకరంబులుం జతుర్విధపురుషార్థకరంబులు నైనసువ్రతంబులం జెప్పెదఁ గార్తికమాసంబు మొదలుకొని సంవత్సరంబుదాఁకఁ బ్రతిశుక్లపక్షదశమి దిగ్రూపుం బురాణపురుషుఁ బురుషోత్తము నారాధించి రాత్రిసమయంబున సర్వాహావేష్వవధ్యత్వాం మమ జన్మని జన్మని యనుమంత్రంబున సర్వదిఙ్ముఖంబుల శుద్ధబలి చల్లి పీతవస్త్రకుసుమంబుల విప్రవర్గంబు నలంకరించి దధ్యన్నంబు మున్నుగా నిష్టాన్నంబుల నక్తంబులు సలిపి సంవత్సరంబు నిండిన నోపినపాటిపసిండి నిర్మించిన దిక్ప్రతిమల దానం బొసంగిన నమేయసంపత్సమృద్ధియు దిగ్విజయంబునుం గలుగు నిది సార్వభౌమవ్రతంబు రాజర్షభా మార్గశీర్షమాసంబు మొదలుకొని వర్షపర్యంతంబు ప్రతిశుక్లపక్షంబున నేకాదశితిథిం గుబేరస్వరూపు శౌరి నారాధించి రాత్రి నక్తంబు చేసి వ్రతాంతంబునం గుబేరప్రతిమాదానంబు చేసిన సంపత్పరంపరావాప్తి యగు నిది ధనదవ్రతంబు తన్మాసంబున మొదలుకొని సంవత్సరంబుదాఁక నుభయపక్షంబుల నేకాదశి నుపవసించి పంచశరగురుం బూజించి ద్వాదశినాఁడు పారణ సలిపి కడపట విష్ణుప్రతిమ దానం బొసంగిన సకలపాపనిర్ముక్తుం డగు నిది వైష్ణవవ్రతంబు ఫాల్గునమాసంబు మొదలుకొని సంవత్సరపర్యంతంబు ప్రతిశుక్లపక్షంబునం ద్రయోదశినాఁడు ధర్మస్వరూపు మాధవు నారాధించి రాత్రి నక్తంబు సలిపి కడపట ధర్మప్రతిమాదానం బొసంగ సకలధర్మంబులు సిద్ధించు నిది ధర్మవ్రతంబు మాఘమాసంబు మొదలుకొని సంవత్సరంబుదాఁకఁ బ్రతిశుక్లపక్షంబునఁ జతుర్దశినాఁడుపవసించి రుద్రస్వరూపు సముద్రశాయి నారాధించి మఱునాఁడు పారణ చేసి కడపట రుద్రప్రతిమ దానం బొసంగిన ననశ్వరం బగు నైశ్వర్యంబు సంభవించు నిది రుద్రవ్రతంబు తన్మాసంబు మొదలుకొని సంవత్సరంబుదాఁక పున్నమపున్నమ వెన్నెలతెనిరూపుం గైకొన్న వెన్నుని నర్ఘ్యాదులం బూజించి నక్తంబు చేసి యేఁడు నిండినవెనుకం గనకనిర్మితసోమప్రతిమాదానంబు చేసినం గాంతిమంతు లగుదు రిది సోమవ్రతంబు నరేశ్వరా ప్రతిమాసంబున నమావాస్యనాఁడు పితృదేవతల నారాధించినం బైతృకవ్రతంబు. ౯౨

క. ఈనోములలో నొక్కటి। యే నియతిం జేయువారి కైన లే దనినన్
మానవనాయక యిఁకఁ బది। యేనుం జేసిన ఫలంబు లేమని చెప్పన్. ౯౩

మ. అని వాతాపిహరుండు చెప్ప విని భద్రాశ్వుండు ముద్రాద్భుతం
బును సంతోషముఁ జేయుపూర్వచరితంబుల్ సృష్టిలో మీరు చూ
చినవైనన్ మఱి విన్నవైన జలరాశిప్రాశనా చెప్పు మ
న్నన నన్నన్ మునిరాజశేఖరుఁడు నానావైఖరీమాఖరిన్. ౯౪

క. అద్భుతము లనిన సకలజ। గద్భరితుఁడు శౌరికథల కా కిలఁ గలవే
చిద్భాసురుండు బ్రహ్మసు। ముద్భూతుఁడు నారదుండు మున్నొకవేళన్. ౯౫

శా. శ్వేతద్వీపము చూడఁ బోయి యెదుటన్ శ్రీవత్సవత్సాఢ్యులన్
శాతాస్యంబుజశంఖచక్రకరులన్ దాపింఛరింఛోళిజీ
మూతచ్ఛాయశరీరులన్ వికసితాంభోజాక్షులన్ బల్వురన్
జేతోజాతగురూపమాకృతులఁ జూచెన్ జూచి సాశ్చర్యుఁడై. ౯౬

క. వీరలలో నారాయణు। నేరీతి నెఱుంగువాఁడ నే నని సలిపెన్
శౌరి గుఱియించి తప మతి। ధీరతమై బహుసహస్రదివ్యాబ్దంబుల్. ౯౭

శా. అంత న్వారిధికన్యకావిభుఁడు ప్రత్యక్షత్వముం బొంది నీ
వెంతే ఘోరతపంబు చేసితి మునీ యేకోరికల్ గోరి పొం
దింతుం జెప్పుము తత్సమీహిత మనన్ దేవా భవన్మాయ స
ర్వాంతర్వ్యాపిని నాకుఁ జూపు కృపతో నన్నం బ్రసన్నాస్యుఁడై. ౯౮

గీ. మునికులాగ్రణి యానీట మునుఁగు మన్న। మునిఁగి లేచినమాత్రలో మోహనాంగి
కాశిభూపాలకునికూర్మికన్య చారు।మతి యనెడు పేరఁ బుట్టెఁ గ్రమక్రమమున.

క. కొప్పును రోమావళియును। గ ప్పెక్కెను మోవిఁ బాదకమలంబులఁ గెం
పుప్పతిలెఁ బిఱుఁదుఁ గుచములు। నప్పడఁతికి మిగులఁ బొదలె యౌవన మైనన్.

సీ. వదరుమాటలు గాక వచ్చునే సరిచేయఁ గిన్నరకాయ లీచన్నుఁగవకు
పూఁదెమాటలు గాక పొసఁగునే సరిచేయ బంగార మీనిర్మలాంగమునకు
పూఁతమాటలు గాక పోలునే సరిచేయఁ గర్పూర మీతనూగంధమునకు
జల్లిమాటలు గాక చెల్లునే సరిచేయ నవరంబు లీకేశజాలమునకు
ననుచుఁ దనవిలాసంబును జనులు వొగడఁ। జక్కఁదనమెల్లనొకరాశికెక్కినఁగ
రతిమనోహరభాగ్యదేవతయ వోలె। బాలికామణి కన్నులపండు వయ్యె. ౧౦౧

క. ఆసతిఁ గాశినృపాలకుఁ। డాసీనరపతికి సిబికి నర్పించుటయున్
వాసంతసమయకుసుమిత। వాసంతీమంటపముల వారు రమింపన్. ౧౦౨

గీ. వరుస నగ్నజిత్తి వప్రజిత్తి విచిత్తి। చారువక్త్రిచిత్రసంజ్ఞు లయిన
కొడుకు లేవు రధికగుణులు బలాఢ్యులు। శస్త్రశాస్త్రవిదులు జనన మైరి. ౧౦౩.

వ. వారు వైరిదుర్వారులై పెరుఁగుచు హరునకుం బంచముఖంబులరీతి మరునకుం బంచశిలీముఖంబులభాతిఁ బురందరునకుఁ బంచతరువులకరణి శరీరంబులకుం బంచప్రాణంబులసరణిఁ బెక్కుచందంబులం దనకు నానందంబు చేయ నమేయవైభవం బెక్కు నొక్కనాఁడు దిక్కులు ప్రక్కదల జయపటహంబు చఱపించి సముద్దండ వైరిమండలిమీఁద దండువెడలి భండనంబు సలుపుట విని కాశిరాజు గజరాజులు గొలువ నల్లునకుం దోడు చని సంగరంబున జామాతృదౌహిత్రవర్గంబులతో వీరస్వర్గంబు చేకొనుటయుం జారుమతి శోకభీరుమతియై తలంపున. ౧౦౪.

క. సతికిఁ బతి దప్పినప్పుడు। సుతు లరయం గర్త లట్టిసుతులుఁ బొలిసినం
బితకర్త యిపుడు నాకుం। బతిసుతపితృహీన కగ్నిపా లగు టొప్పున్. ౧౦౫.

క. అని నిశ్చయించి సొద పేర్చి నిజేశున్ సుతులఁ దండ్రిఁ జేర్చి హుతాశం
బొనగూర్చి తాను దతియన్। వనితా రూపంబు మాని నారదుఁ డగుచున్.౧౦౬.

క. కలగంటినొ భ్రమసితినో। జలజేక్షణుమాయయో నిజంబో యని త
జ్జలమధ్యంబున మిక్కిలి। వెలవెల నగుమోనిఁ జూచి వికవిక నగియెన్. ౧౦౭.

శా. ఆనారాయణువక్త్రగహ్వరములో నంభోజగర్భుండు నా
నానాకౌకసులు న్నిశాటవరసేనానాధులున్ మర్త్యులున్
భానుండున్ హిమధాముఁడుం దపసులుం బాతాళభూముఖ్యలో
కానీకంబులు నాదిగాఁ గలుగుదృశ్యం బెల్లఁ గాన్పించినన్. ౧౦౮.

శా. ఆసర్వేశ్వరువిశ్వరూపమున కత్యాశ్చర్యుఁడై హర్షబా
ష్పాసారంబుల మేనిపైఁ బులకసస్యం బుచ్చి నర్తింపుచున్
గాసారప్రభవాసనాత్మజుఁడు రంగత్తుంగగంగాతరం
గాసంకోచమహార్భటీసహచరవ్యాహారతారధ్వనిన్. ౧౦౯.

దండకము. శ్రీమజ్జగన్నాథ లక్ష్మీమనోనాథ ఖేలన్నిజామేయమాయాసమాక్రాంతదిక్చక్ర చక్రాసికౌమోదకీశార్ఙ్గదోస్తంభ జంభారిముఖ్యామరస్తుత్య నిత్యం బనిత్యం బనిత్యంబు నిత్యంబు నౌనీమహామాయకృత్యంబునన్ దేవ నీదివ్యదేహంబులోఁ బెక్కు బ్రహ్మాండముల్ వాహినీశప్రవాహంబులో బుద్బుదశ్రేణిచందంబునన్ హెచ్చు విచ్చుం బ్రపంచంబు నీగర్భగోళంబునం గంటి ముక్కంటివై బ్రహ్మవై నీవ వర్తింతు గాయత్రి నీమూర్తి పాదంబులన్ శారదాభర్త కుక్షిన్ హుతాశిన్ భుజాగ్రంబులన్

రుద్రు నున్నిద్రనేత్రంబులన్ మిత్రునిం బంకజామిత్రునిం జూచుచున్నాఁడఁ గన్నాఁడొకో యెవ్వఁడే నిట్టినీమూర్తి లోకత్రయవ్యాప్త రత్న స్తమిస్రావళీఘుస్ర సాహస్ర జన్మాగతబ్రహ్మవిద్యాపరీపాకజానందమే నీ వనన్ విందు ముం దబ్ధిమధ్యంబునన్ నీవు మీనంబవై కావవైతే చతుర్వేదసంఘంబు తాఁ జేలవై తేలవైతే మహాశైలమున్ మోచియున్ లీలఁ గోలమ్మవై చిమ్మవైతే వడిన్ మీఁదికిం గల్పవారాశిమజ్జన్మహీమండలంబున్ నృసింహుండవై చెండవైతే సముద్దండదైతేయునిం బొట్టివై మెట్టవైతే బలిన్ రేణుకాదేవికిం బట్టివై పుట్టవైతే మహాపట్టభద్రేశులన్ గొట్టివైవన్ రఘుక్ష్మాపవంశంబులోఁ దిట్టవై కట్టవైతే దరుల్ ముట్టఁ బెన్నిటి రామాభిధేయుండవై యుండవైతే సదా రేవతీతుంగవక్షోజపీఠంబుపై బోడవై మూడవైతే పురాధ్యక్షురక్షోవధూశీలభంగంబులన్ మావవై కావవైతే జగం బుద్ధతమ్లేచ్ఛులం జంపి దేవా భవత్పావిభవం బాభవాంభోజగర్భాదు లంతంబుగా నెన్నలే రన్న నే నెంతవాఁడం బ్రశంసింప నాభక్తి గైకొమ్ము ముక్తిం గృపాయుక్తిమై నిమ్మటంచున్ బ్రణామంబు గావించినన్ బద్మనాభుండు నే మెచ్చితి న్మౌనివాధా వరం బిచ్చెదన్ వేఁడు మన్నన్. ౧౧౦.

సీ. ఇందిరాధిప నాకు నింక నొక్కవిచిత్రరూపవిలాసంబు చూపు మనిన
తాపసోత్తమ నన్నుఁ దప్పక యించుకవడిఁ జూడు మన మౌనివరుఁడు నట్లు
చూడంగ నద్దేవచూడావతంసంబువిశ్రుతాననమున వెడలె నీరు
తజ్జలంబులు భూతధాత్రి యంతయుఁ గ్రోల నేకోదకం బయ్యె నింతలోన
దహన ముదయించి క్రోలెఁ దద్బహుళజలము। ననిలముజనించితద్వహ్ని నాఅవిసరె
పవనము నడంచి పెనుబట్టబయలు దోఁచెఁ। దన్నభంబున నొక్కశబ్దంబు వొడమె.

క. పరతత్త్వరాజుముందట। మొరయుచు కీబులవిధాన మ్రోయుచు నుండెన్
ధరణి సలిలానలానిల। భరవిరహితశుద్ధశూన్యభావమె నిలువన్. ౧౧౨.

గీ. కటకటా సృష్టి చీఁకట్లు గవిసె నింది। రాధవుఁడు సైతమును గానరాకపోయె
ననుచు బ్రహ్మాండభాండమధ్యమున బ్రమసి। తిరిగి నారదముని మొగ తిరిగె నపుడు.

క. వినవచ్చె శబ్దము రవం। బున విసరె మరుత్తు గాడుపున వెలిఁగె హుతా
శన మనలంబునఁ బ్రవహిం। చె నీరు సలిలమున నొక్కచెలువ జనించెన్. ౧౧౪.

వ. కుంభినీధరకుచకుంభయుగళయు రత్నాకరమేఖలయు దూర్వాశ్యామలయు నగు నత్తామరకంటి తొంటియట్ల దిశామండలంబు నిండె మఱియు మొరయుశబ్దంబు వలన సితకృష్ణవర్ణ లిద్దఱుముద్దియలు వెడలిరి వెండియు మొందుకొనుశబ్దంబువలన శబదబ్దరుచిస్ఫూర్తియు సప్తమూర్తియు నగుపురుషుండు సంభవించె నప్పటి

విప్పగుశబ్దంబువలన రెండుమేనులు నాలుమోములుం బన్రెండుచరణంబులుం గల నరుం డొక్కరుం డవతరించె నతనివలన సంపన్నుం డైనదాంపత్యం బహోరాత్రం బనం బరంగె నిప్పగిది నెప్పటియట్ల తెప్ప వెట్టినయంతలోనన కానవచ్చునచ్చ రాచరంబునకు నచ్చెరు వంది వందిచందంబున నరవిందభవనందనుండు గోవిందు నందంద పరమానందంబున వినుతించి పరమపురుష నిమిషంబునన యిజ్జగం బెక్కడ నడంగె నెక్కడం బొడమె నానతి మ్మని విన్నవించినఁ బ్రసన్నుండై వెన్నుం డన్నారదు విలోకించి తత్వంబులు పరమయోగులచిత్తంబుల నడంగుభంగి మదీయ సంధ్యాసమాధిసమయంబున జగంబులు నాయందు డిందు నది మర్త్యామర్త్యప్రళయంబు బ్రహ్మ రాత్రి నిద్రించువేళ నాకు జపసమయం బది యోగిక్లేశసంక్షయం బగుమధ్యమలయం బనం బరఁగు బ్రహ్మకు వత్సరంబులు నూఱు నిండిన మహాప్రళయం బది ముక్తికాలంబు బ్రహ్మను నొక్కరుఁడు నా కొక్కనాఁడు మునీంద్రా మున్ను నన్ను సప్తజన్మంబులనుండి యారాధించినాఁడవు గావున సంధ్యారూపంబున నతిరహస్యం బగు నామాయ నీకుం జూపితి నింతియకాని నాకు నొక్కసంధ్యయు నుపాస్యంబు లేదు సకలదైవతంబులు నాయందుఁ బొడము నడంగు నేన శైవవైష్ణవకాపాలికాదిమతంబులవారిచేతం బూజ గొందు నీవు నావిరూపంబున బహుసహస్రవర్షంబు లనుభవించినసంసారంబునుం జరాచరసృష్టిసంహారంబును నేకక్షణంబుననె చూపితి నమేయమదీయమాయావృతులై బ్రహ్మపుత్రాసుత్రామాదిదేవత లవిరతద్వంద్వపరాయణత్వంబునం గామక్రోధబాధితు లగుదు రట్టి నామాయావిహారం బెఱింగినపురుషుండు పరుషతరసంసారం బనుకడలి వెడలి కడలేనికైవల్యం బనుభవించు ననిన మునివర్యుండు సాశ్చర్యుండై. ౧౧౩.

సీ. నారాయణా నిన్ను నాల్గుజాతులవారు నేరీతి భజియింతు రెఱుఁగ నాన
తిమ్మన్నను గృపాసమేతుఁడై దేవుండు ద్విజులకుఁ బురుషసూక్తజపనియతి
భజియింపఁ దగుఁ దజ్జపం బలబ్ధం బైనఁ బాంచరాత్రమతప్రపంచమున భ
జింపంగఁ దగుఁ జెవిఁ జేర్పఁగాఁ గాదు శూద్రజనంబునకుఁ బాంచరాత్రమతము
నూట వేయింట నొకఁడు పుణ్యుండు గలిగె నేని వానికి సిద్ధించు నీమతంబు
వానిహృదయంబులో నుండు వనధికన్య చన్నుఁగవ నుండుకంటెను సమ్మదమున.

క. కావున నీమతమునఁ గానీ వేదప్రోక్తయజ్ఞనిర్ణితిఁ గానీ
సేవించి నన్నుఁ గందురు దైవతములు గాన లేరు తక్కినజాడన్. ౧౧౪.

గీ. అనుచు వచియించి దుర్లభం బైనపాంచరాత్రశాస్త్రంబునకుఁ బ్రవర్తకుఁడు గాఁగ
నారదు ననుగ్రహించి లక్ష్మీరమణుఁ డదృశ్యుఁ డయ్యె మునీంద్రుండు దివికి నరిగె.

మ. అని కుంభోద్భవుఁ డంబుజోదరునిమాయావిభ్రమాయామము
ల్ఘననిర్ధ్వానగభీరవైఖరుల వక్కాణింప నాద్యంతము
ల్విని భద్రాశ్వనృపాలుఁ డద్భుతరసోన్నిద్రాంతరంగాంబుజా
తనిరాఘాటమతూహలప్రకటనోద్దామాంగరోమాంచుఁడై. ౧౧౯.

క. లోపాముద్రానాయక। శ్రీపతి నారదమునీంద్రశేఖరు నెదుటం
జూపినరూపము లెట్టివి। యో పోలఁగఁ జెప్పు మన్న నూకొని మునియు
న్. ౧౨౦.

గీ. ధవళకృష్ణవర్ణతనువులు గలిగిన। సతులు సత్య మన నసత్య మనఁగఁ
దగినవారు సప్తతనువులపురుషుండు। సాగరమ్ము సుమ్ము జనవరేణ్య. ౧౨౧.

గీ. రెండునిజదేహములును బంద్రెండుచరణ।ములునుషడ్వక్త్రములుగలపురుషుఁడాతఁ
డయనములు రెండు నెలలు రెండార్లు ఋతువు।లాఱుగలిగినవత్సరంబనఁగఁబరఁగు.

వ. ఇది నీ వడిగినప్రశ్నంబునకు నుత్తరంబు దురంతం బైనసంసారపారావారంబు నారాయణుం గొల్చికాని దాఁటరాదు కావున నీవు నద్దేవుని సేవింపు మనిన భద్రాశ్వుండు మునీశ్వరా విశ్వంభరునిమహిమ నీవలన వినినకతంబునఁ గృతార్థుండ నైతి నింక యుగచతుష్టయధర్మంబులు వర్ణాచారంబులు సంక్షేపంబునం దెలుపు మనినఁ గుంభసంభవుం డి ట్లనియె నాదియుగంబున నాదితేయదైతేయులు వేదచోదితమఖప్రతిపాదకులై మేదిని యేలుదురు త్రేతాయుగంబున మర్త్యులు నమర్త్యులు నిట్లె వర్తిల్లుదురు కృతత్రేతలు సాత్వికసమేతలు రాజసవ్యాపారం బగు ద్వాపరంబున ధర్మపుత్రుం డనుమహారాజు తేజోవిజృంభణంబునఁ గుంభిని యేలం గలవాఁడు తమోబహుళం బగుకలియుగంబున భూసురులు దోసంబున కోసరింపక వేదమార్గపరిత్యాగంబును నగప్యాగమనానురాగంబును గన్యావిక్రయవ్యవహారంబును నసత్యవ్యాపారంబును మొద లైనదురాచారంబుల మెలంగుదు రాకారణంబున దరిద్రులై శూద్రాదుల సేవింపుదురు బాహుజులు ధనలాభలోభంబున బ్రాహ్మణాదిహింసకు రోయక పాయక దురితంబులు చేయుదురు కోమట్లు తాకట్లు దక్కం దిగిగియు ధారణ దరపియు బేరసారంబులయెడఁ దఱుగ మొఱఁగు చేసియు నదనంబుగా ధనంబు గూడఁబెట్టి యీఁగకుం గాటీక పామునకుం బలిపెట్టక రట్టునకుం దిట్టునకు నొడిగట్టుకొని కట్టిఁడులై పొట్టలు పోసికొందురు శూద్రులు పట్టభద్రులై ధనగర్వంబున సర్వవర్ణంబుల ధిక్కరింపుదురు మఱియును. ౧౨౩.

సీ. కామతత్పరవృత్తిఁ గాఁ గానిపని పూని వర్తింతు రెప్పుడు వావి దప్పి
క్రోధించి సూక్ష్మాపరాధంబునకు నైనఁ గావింతు రెప్పుడు జీవహింస
లోభులై బహువిత్తలాభంబు లాసించి హరియింతు రెప్పుడు పరధనంబు

మోహపాశంబున ముడివడ్డకతమునఁ దిరుగుదు రెప్పుడు దెలివిమాలి
మదముచే ధిక్కరింతురు మాన్యజనుల। మచ్చరమె కాని తలఁపరు మంచితనము
దోసముల కెల్లఁ దామె నివాస మగుచు। హెచ్చుదురు ధాత్రిఁ గలివేళ నెల్లజనులు.

క. ఆలము విప్రులు చేయఁగ। హాలికులై రాజు లడఁగ నంత్యజులు బెహా
రాలాడం గష్టపుఁ గలి। కాలంబున వర్తనములు గత్తరఁ గలయున్. ౧౨౫.

చ. పుడమి సమస్తవర్ణములపొల్తులు నీలువు దప్పి లంజెలై
పడిచి గడింతు రర్థములు బ్రాహ్మణభూవరవైశ్యజాతిచే
నుడిగము గొంచు గర్వమున నుందురు శూద్రులు సత్యశౌచముల్
పొడవడఁగుం గలిం బరసిపోవు మహత్త్వము దేవకోటికిన్. ౧౨౬.

ఉ. ఈగతిఁ జెప్పితిన్ వసుమతీశ చతుర్యుగవర్తనం బగ
మ్యాగమనంబునందుఁ బరిహారము చెప్పెద నింక బ్రాహ్మణ
స్త్రీ గమియింప రాజునకుఁ జెల్లదు కోమటి రాజుమారిసం
యోగము చేయరాదు కడు నొప్పదు శూద్రుఁడు వైశ్యఁ బొందఁగన్. ౧౨౭.

గీ. బ్రాహ్మణుఁడు నాల్గుజాతుల రాజు మూఁడు। జాతుల వణిగ్వరుఁడు రెండుజాతులనుజ
తుర్థుఁ డొకజాతిఁ బెండ్లాడి తొయ్యలులర। మింపఁ దగు నట్లు గాక రమింపరాదు.

సీ. నాల్గుజాతులకు నీనలువుఁ గాని తక్కినహీనజాతికామినులఁ బెండ్లి
యాడి కూడంగ భావ్యము గాదు విప్రున కజ్ఞానమున నగమ్యాగమనము
ప్రాపించెనేని సప్రణవగాయత్రిఁ బ్రాణాయామశతము చేయంగ వలయు
సంకరాన్వయవధూసంగతి పెక్కేండ్లు నడచెనేనియును దన్మంత్రమునన
వలయు మున్నూఱుమాఱులు వరుస వాయు। ధారణము చేయ నీవాయుధారణమున
బ్రహ్మహత్యాదిపాతకప్రకర మైనఁ। దప్పు నుపపాతకంబులు చెప్ప నేల. ౧౨౯.

క. పరతత్త్వ మెఱిఁగి హరిసం। స్మరణం బేమఱక వేదజపతత్పరుఁడై
చరియించు బ్రాహ్మణుం డతి। విరుద్ధములు చేసియునుఁ బవిత్రుఁడె సుమ్మీ. ౧౩౦.

క. అని మన్వాదులు విస్తర। మునఁ జెప్పినధర్మమర్మములు గొంచెమునన్
వినిపించిన భద్రాశ్వుఁడు। మునిపుంగవుఁ జూచి వినయమున ని ట్లనియెన్. ౧౩౧.

గీ. దర్పితేల్వలవాతాపిదమన మీరు। పెక్కుగాలాలు గడపిన పెద్ద లగుటఁ
గ్రొత్త లేమైన మీవంకఁ గొన్ని గలుగ। వలయు నవి నాకుఁ జెప్పుఁడు తెలియ ననిన.

క. నీ వనినయట్ల తప్పదు। భూవల్లభ నాశరీరము దలంపఁ జిరం
జీవి బహుకౌతుకంబులు। గావించిన నందులో నొకటి వినిపింతున్. ౧౩౩.

ఉ. మున్నొకనాఁడు నే భువనముల్ చరియించుచుఁ బైఁడికొండమ్రో
ల న్నికటస్థలంబున నిలావృతవర్షము హర్షహేతువై
యున్నఁ దదంతరంబునకు నొయ్యన పోయి సరోవరంబుఁ గం
టి న్నళినీమరందతటినీపరిరంభవిడంబితాంబుధిన్. ౧౩౪.

శా. తత్తీరస్థమహాకుటీరమున నత్యంతోపవాసక్రియా
యత్తుం గీకసచర్మశేషతను సంవ్యానీభవద్వల్కలున్
జిత్తేజోమయు నొక్కమౌనిఁ గని భాషింపంగ నూహించుచోఁ
జిత్తానందము సందడింప నను బిల్చెన్ శాంతవాక్యంబులన్. ౧౩౫.

క. పిలిచినఁ జని కూర్చుండక నిలిచిన నను మౌని గనుఁగొని ఘనధ్వనులన్
బిలిచినహుంకృతిచేత నదలిచిన ధర వ్రక్కలయ్యెఁ దద్రంధ్రమునన్. ౧౩౬.

క. ప్రియములపుట్ట లనంగ వినయమణులకుఁ బెట్టె లనఁగ ననవిల్తుఁడు ది
గ్జయవేళ విరహిజనములు భయపడఁ బట్టించుకొనెడిపడగ లనంగన్. ౧౩౭.

క. చనుదెంచిరి యేగురు చందనగంధులు భోగయోగ్యతనులు సమీరా
శనకన్యలు కాముని మోహనాస్త్రదేవతలలీల నాలేమలలోన్. ౧౩౮.

సీ. భాసమానరవిప్రభాసమానం బైన పెద్దరత్నపుగద్దె పెట్టె నొకతె
ధవళమరీచికాంతపుగళంతియ వంచి వాసితోదకములు పోసె నొకతె
కంకణంబులు మ్రోయఁ గరపల్లవంబుల నడుగునెత్తమ్ములు గడిగె నొకతె
బంగారుచెఱఁగులచెంగావిపావడ నొయ్యనొయ్యన తడియొత్తె నొకతెఁ
దోర్లతామూలదీప్తులు దుళ్ళగింప జిలుగుఁబయ్యెదలోన గుబ్బలు నటింప
బహుళనిజదేహలేపనపరిమళములు సోఁదు ముట్టంగ నొక్కతె సురటి విసరె.

శా. ఓహో విస్మయ మంచు నే మనసులో నూహింప నమ్మౌని భూ
యోహుంకారము చేసినన్ సరసిలో నుబ్బెన్ మహావిస్తృత
గ్రాహం బొక్కటి యోజనాయతసువర్ణద్రోణికావాహియై
సాహంకారత మంథరాద్రిధరమాయాకూర్మముం బోలుచున్. ౧౪౦.

క. ఆపసిఁడిదోనెలో నవరూపవతులు సతులు పల్వురు సుమేరునగేం
ద్రోపరిసానుస్థలఖేలాపర లగునచ్చరలవిలాసము గెలువన్. ౧౪౧.

శా. దృగ్విష్కంపతఁ జూచుచున్నఁ గని తద్దివ్యర్షి యేతజ్జలో
న్మగ్నద్రోణిక యెక్కి వేగిర మెతానం బాడి రమ్మన్న నే
లగ్నాశ్చర్యముతోడ నెక్కి మునిఁగెన్ లావూఁది నేఁ ద్రొక్కమున్
భుగ్నంబై చనువింధ్యశైలముగతిన్ మూర్ఛిల్లి నే నంతటన్. ౧౪౨.

క. తెప్పిటి కన్నులఱెప్పలు విప్పిన నాకపురము దోఁచె వీథులతోఁ జే
రుప్పరిగలతోఁ గనకపుఁ జప్పరమాడుగులతోడ సరసులతోడన్. ౧౪౩.

వ. అప్పు డప్పురంబు గప్పురంబుచొప్పునం జల్లనిపలుకులం బొగడం దగి గరుడపచ్చ విధంబున రతికి నెక్కి చేమంతిపూబంతి కైవడిం బెక్కుదళంబుల విలసిల్లి తారకాచక్రంబుపగిదిఁ బగలు వాడముట లేక వియద్గంగ తెఱఁగున మంచివారితోడం గూడి వీణియగతిం బెక్కుసారెలం జూడ వేడుక పుట్టించి మందారంబుచందంబునఁ జక్కనికొమ్మలకు నిమ్మై తొలుకరికాలంబులీల సకలదిక్కుల మించులు చూపుచు నడుసముద్రంబువడువునం గడలు గాన రాక రాకనెలచెలువునం దమోనిరాసంబును సకలకళావిలాసంబునుం గృష్ణసారసముల్లాసంబును నమర నమరపురంబు కరణి విజృంభమాణరంభారామంబును సుధర్మాభిరామంబును సురభివిహారసీమంబును ననంగ ననంగచాపంబురూపంబున సదాళిగుణఘోషంబును మధురిమోన్మేషంబును సుపర్వవిశేషంబునుం దనర నరహరిసరణి హిరణ్యాభవనస్తంభోద్భవప్రకాశంబును వైమల్యప్రదేశంబునుం జిత్రావకాశంబు నగుచు నాకవైకుంఠాదినగరంబుల నగుచు నంద మొందు మఱియును. ౧౪౪.

చ. పనివడి నిచ్చలుం బరమభాగవతేంద్రులు తాన మాడి పో
వునపుడు శౌరిమీఁదిదరువుల్ సరసంబుగఁ బాడ సీధుపా
ననిభృతచంచరీకభరనమ్రములై తలవంచి యాలకిం
చినగతి మించు నప్పురముసీమకొలంకులలోనితామరల్. ౧౪౫.

గీ. విస్మయంబునఁ బాతాళవివరనిలయు హాటకేశ్వరుఁ డప్పురికోటపొడవు
చూడ నాతనితలచుట్టు వీడి పడియె నది సుమీ శేషపన్నగ మనఁగఁ బరఁగె.

గీ. ఖంగు రనఁగ నాదికమఠంబు నడువీఁపు దాఁకఁ ద్రవ్వి త్రవ్వ రాక మాని
రనుచుఁ బౌరజనము లాడుదు రింక నప్పురముపరిఘలోఁతు పొగడ నేల. ౧౪౭.

ఉ. కమ్మనితేనియల్ దఱచు కాలువలై ప్రవహింప మీఁద ఝం
ఝుమ్మని మ్రోయుతుమ్మెదలజొంపము మళ్ళకు నీళ్ళు గట్టుచోఁ
బమ్మినవేడ్కఁ బాడువనపాలకబాలకదంబకంబుచం
దమ్మున నొప్పు నప్పురము నాలుగువంకలఁ బువ్వుదోఁటలన్. ౧౪౮.

శా. భావిద్వాపరవేళఁ దాఁ గపటగోపాలావతారంబునం
గావింపం గలధేనుపాలన మసంఖ్యాతాకృతుల్ దాల్చి ర
క్షోవిధ్వంసముఁ దభ్యసించుకరణిం జూపట్టె తద్రాజధా
నీవనస్థలి బాలకుల్ సురభులన్ మేపంగ వీక్షించితిన్. ౧౪౯.

మ. అలినీరుఘంకృతిమంత్రపూర్వకముగా నాళాంతధాత్రీసుప
ర్వ్వలసం బల్లవపాణులం దొరఁగఁగాఁ బుష్పాంబుదేనె యన్నిటిధా
రలు వోయు న్నవమంజరీపరిమళద్రవ్యంబు లర్పింటఁ గ
ల్పలతల్ పౌరవధూవిలాసగరిమప్రాప్తివ్రతాయత్తతన్. ౧౫౦.

క. పురి విచ్చి మయూరము లప్పురిసౌధశిరోగృహాగ్రముల నటియించున్
బరిసరశయితవధూటీసురతశ్రమ మడఁగ విసరుసురటు లనంగన్. ౧౫౧.

క. తమమాటలతో సరి యగు నమృతరసము ముంచి యిత్తు రమరఁగ మణికుం
భములఁ బ్రపాపాలిక లనిశముఁ దత్పురరాజవీథిఁ జలిపందిళ్ళన్. ౧౫౨.

వ. ఈవిధంబున నత్యద్భుతమహిమాకరం బగునప్పురంబుం గలయం దిరుగుచు ముందట బృందారకగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరప్రముఖదివ్యకన్యకానికాయకేళీకోలాహలసంకులంబు లైనకేళంకులం గలకొలంకులలోన నొక్క సరోవరతీరంబున నే మున్ను చూచిన కుటియును జటియునుం గనంబడ విస్మయంబున డాయం బోయి సవినయంబుగాఁ బ్రణమిల్లి మహానుభావా భానుసోమరుద్రాజమరుద్రాజాదిలోకంబులు చూచితిం గాని యేలోకంబుల నిట్టిక్రొత్తలు లేవు నీ విలావృతవర్షంబుననుండి యిచ్చటికెట్లు విచ్చేసితి వనిన నమ్మునీశ్వరుండు తేనగవు సెలవి మొలవం జలువచూపులం జూచి యీచరాచరంబు జలరూపంబున నావరించి వరుణాభిధేయంబున మెలంగు నారాయణుండ నీవు నన్ను సప్తజన్మంబులనుండియు నారాధించిన ధన్యుండవు గావున దేవతలకు నగోచరం బైనయీమదీయభవనంబు చూపితి నింక నేతద్దర్శనఫలంబున నీకు నేకాలంబునం జేటు లేదు పొమ్మని పలుకునవసరంబున నిద్రాముద్రితలోచనుండ నై ధరాభాగంబునం బడి యించుకవడికి మేల్కాంచి కాంచనగిరిశిఖరంబున సప్తద్వీపకులశైలవసుంధరాసమేతం బగునప్పురంబున మౌనిపుంగవుం జూచితి నాఁటనుండియు నచ్చిత్రకృత్యంబు మచ్చిత్తంబున నచ్చొత్తిన విధంబున నుండు మహీమండలాఖండలా యేతద్రహస్యంబు నీకుం జెప్పితి నని కుంభసంభవుండు భద్రాశ్వునకుఁ జెప్పె నని వరాహదేవుండు చెప్పిన విని ధరామధురాధర తరువాతివృత్తాంతం బానతి మ్మని విన్నవించిన. ౧౫౩.

ఉ. ఝుఝ్ఝుడితిప్రయుక్తరిపుయూథశిరోధివిరోధిశిక్షిద్గపే
తోఝ్ఝితరక్తపూరమిళనోల్బణవిద్రుమకాంతిభృత్సర
స్వఝ్ఝరవఝ్ఝళంఝుళరవస్ఫురదంగదభూష రూపసం
పఝ్ఝషకేతుసన్నిభ సభాభవనాబ్జవనీరవిప్రభా.

ప్రతిలోమానులోమకందము, నిరోష్ఠ్యము. సారసనయనా ఘనజఘ
నారచితరతారకలిక హరసారరసా.
సారరసారహకలికర
తారతచిరనాఘజనఘనాయనసరసా. ౧౫౮

కందద్వయగర్భభాస్కరవిలసితవృత్తము.

పండితకవిజనరక్షణ। శౌండా భాస్కరవిలసిత సరసనవశ్రీ
ఖండసురభిరమణీకుచ। గండాగ్రశ్రమజలకణఘనతరహారా
చండరణఖురళీసామజ। శుండాస్తంభగణదళన సులభవిహారో
ద్దండభుజమలయజద్రుమ। కాండాధారభయదభుజగదసికఠోరా. ౧౫౯

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాభినంది
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి
ధాన ఘంటనాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతం బైన శ్రీవరాహపురాణం బను మహా
ప్రబంధంబునందు నవమాశ్వాసము.

శ్రీ

వరాహ పురాణము.

దశమాశ్వాసము.

క. శ్రీసదన దానమానధు। రాసదృశానేకసుకవిరక్షణ కవిర
క్షాసదృశ కీర్తియువతీ। ప్రాసాదితభువన యాశ్వరప్రభునరసా. ౧.

వ. అవధరింపు మవ్వరాహదేవుండు వసుంధర కిట్లనియె నట్లు కుంభసంభవుండు
విశ్వంభరుమాయావిజృంభణంబు చెప్పిన విని భద్రాశ్వుండు లోపాముద్రామనో
హర పురందరాదిబృందంబునకు నైన దుర్లభుం డగునిందిరావల్లభుం డింత సులభుం
డగుటకు మీరు చేసినసువ్రతధర్మమర్మంబు లెఱింగింప నవధరింపు మనినఁ జనిన
రాజులలోన నీవు గదాగదాధరకథాసుధారసధారాధురీణాయమానమానసుండవు
నీవంటిసుజనునకు విష్ణుధర్మంబులు దెలుపుట సుక్షేత్రంబున విత్తులు నిలుపుట
గావున మద్విరచితహరిసమారాధనవిధానంబు వచించెద సావధానంబుగ వినుము.

స్రగ్ధర. వర్షంబుల్ నూఱు వేదిజ్వలనభుగభుగధ్వానగర్జాజ్యధారా
వర్షంబుల్ మీఱ నే నధ్వరములు హరిసేవాసమాసక్తిఁ జేయన్
హర్షోత్కర్షంబుతోడన్ హరిహయముఖనాకౌకసుల్ తాపసుల్ బ్ర
హ్మర్షుల్ విచ్చేసి కోలాహలములు మఖవాటాంతరాళంబు నిండన్. ౩.

క. ఓహో యనువారును బహు। ధాహవిరామోదములకుఁ దల లూఁచుచు దా
రాహా యనియెడువారలు। నై హేమమయాసనముల నధివసియింపన్. ౪.

సీ. చండాంశుమండలసాహస్రదుర్నిరీక్షం బైననందిటెక్కెంబు మెఱయ
మిన్ను ముట్టినప్రాఁతమినుకునకీబులహుంకృతి దిగ్భిత్తు లురలి పడఁగ
బాహాముహుర్ముహుర్భ్రమితత్రిశూలంబు మెఱుఁగు చూపఱ మిఱుమిట్లు గొలుప
దర్పితత్రైపురదైతేయకోలాహలా యని వీరకాహళము మొరయ
పరయుధావత్ప్రమథచమూసంచయముల। రవలికుప్పొంగుతోడుకుసామ్రాణిఁ జెలుదు
వాళి నెక్కుచు రుద్రుండు వచ్చి తనకు। మ్రొక్కుదివిజాలఁ గూర్చుండ ముదల వెట్టె.

నర్కుటము. రహిఁ గలరుద్రకన్యకలరాగములన్ వినుచున్
సహసితలీల భృంగిరిటనాట్యములం గనుచున్
ద్రుహిణకపాలపాలికలు గ్రుచ్చినగద్దియపై
మహిమ సుపర్వకోటినడుమం గొలువై నిలువన్. ౬.

క. త్రసరేణుసమానవిమానసమారూఢుఁ డయి వచ్చి నగధన్వికి మ్రొ
క్కి సనత్కుమారుఁ డజుమానసపుత్త్రుఁడు నిలిచె నపుడు నామదిలోనన్. ౭.

శా. మాహాత్మ్యంబులు తేజముల్ విభవసంపత్తుల్ విమర్శింపఁగా
నోహో భేదము లేదు నిండుసభలో నొక్కింతమాత్రంబు హే
మాహేమీలు ఘటాఘటీ లతిరథుల్ మాంధాతు లీసాము లే
లా హీనాధికభావముల్ తడవ రా దంచున్ వితాకుండనై. ౮.

క. రుద్రుండు భక్తలోకము రుద్రుం డీయర్థమునకుఁ బ్రోఁ గేర్పఱుపన్
భద్రం బగు నా కనుచున్ భద్రాజకళాశిరోవతంసముతోడన్. ౯.

మత్తకోకిల. ఉగ్ర శంకర భక్తవత్సల సోమ యీమఖసీమలో
నగ్రపూజ లొనర్తు నెవ్వని కానతిమ్మని పల్క సా
నుగ్రహంబున నాసు మేరుధనుర్ధరుండు సమస్తదే
వాగ్రగణ్యులు వింజ మా కిడినట్లు నిల్వ ననున్ ననున్. ౧౦.

సీ. ఈచరాచర మెల్ల నేదేవదేవునివలన మాటికిఁ బుట్టు నిలుచు నడఁగు
తెలిసి యేదేవు నుద్దేశించి పెద్దలు గావింతురు మహామఖంబు లెపుడు
నేదేవుపాదనఖేందుచంద్రిక సుమస్తబకంబు శ్రుతివధూకబరికలకు
నద్వంద్వుఁ డయ్యు లీలార్థంబు గాఁగ నేదేవుండు దాల్చె మూర్తిత్రయంబు
సత్త్వరజములతోఁ గూడి స్రష్టయై రజస్తమంబులఁ గూడి మత్సంజ్ఞుఁడై వి
శుద్ధసత్త్వసమృద్ధి విష్ణుఁ డయి నుతులు గాంచు నేదేవుఁ డతనిఁ బూజించుమునుపు.

వ. కుంభసంభవా మఱియు నొక్కరహస్యంబు వినుము సకలయజ్ఞఫలప్రదానపరాయణు నారాయణుం గృతయుగంబువారు శుద్ధసూక్ష్మస్వరూపుం డని భావింతురు. త్రేతాయుగంబువారు యజ్ఞమూర్తి యని యజింపుదురు ద్వాపరంబువారు పాంచరాత్రమతంబున భజియింపుదురు కలియుగంబువారు మత్కృతశాస్త్రమార్గంబులం గొలుతురు పరంజ్యోతి యగుజనార్దనునకు నాకు నాకుశేశయాసనునకు భేదం బాపాదించునసత్యవాదులు పాపలతలకుం బాదు లగుచు నరకంబునకుం బోదురు వైదికంబు గానిభేదవాదంబు కలియుగంబునం బ్రబలం బగు నత్తెఱం గెఱింగించెద మున్ను భూలోకవాసులు వేదోక్తయజ్ఞాదికృత్యంబుల వాసుదేవు నుపాసించిన

ఫలంబున భువర్లోకంబునకుం జనుదురు తల్లోకంబునం గేశవు భజించి స్వర్లోకంబు
నకుం జని క్రమక్రమంబున ముక్తు లగుదురు. ౧౨.

గీ. ఇవ్విధంబున నిశ్శంక నేసరేఁగి, యెల్లవారలు మోక్షంబు కొల్లగొనఁగఁ
జూడఁ జాలక యింద్రాదిసురలు గూడి, కదలి వైకుంఠపతిసమ్ముఖమున కరిగి. ౧౩.

క. ధరఁ జాగిలి మ్రొక్కిన నాహరి కరుణాపూరితేక్షణాంతంబుల ని
ర్జరవరులం గని యిచ్చటి, కరుదెంచితి రేటి కన బృహస్పతి పలికెన్. ౧౪.

సీ. అనిశంబు వీఁడు వాఁ డనక యెక్కడఁగ వేల్పులేనుంగునకు వీఁపు గూనువోయె
వరుసలు వెట్టి దువాళింప సుడిపడి వెలిమావు మోపదు వెనుకకాలు
విడువనివేలంబు నుడిగంబులు గొనంగ నిచ్చలు నిద్ర లే దచ్చరలకు
దుండగంబునఁ బూల గుండాడ వికలితవృత్తిఁ గల్పకవాటి వీఁటిబోయె
స్వామి గుటేయించి పెక్కుయజ్ఞములు సలిపి, భూమిప్రజ లెల్లనింద్రులై పోతరమున
గొడ్డిగము లిట్లు చేయంగ నడ్డపెట్ట, రాక బహునాయకం బయ్యె నాకపురము.

సీ. శ్రీవైష్ణవులపాదరేణువు తనువుపై నొకయింత పడినధన్యుండు వీఁడు
పరమభాగవతులు పురుషసూక్తము చెప్ప నొకమాటు వినినపుణ్యుండు వీఁడు
తులసీవనీవాసనలు పయిగాలి రా నొకనాఁడు చనినసభ్యుండు వీఁడు
హరి తిరుమాళిగ గరుడధ్వజాంచలం బొకకొంత గన్నపుణ్యుండు వీఁడు
వీరిఁ దడవుట యె ట్లని క్రూరవృత్తి, యమునిదూతల నీ బంట్లు సమయమోఁది
భూజనుల నెల్లఁ గైవల్యమునకు ననుప, నిర్జనం బయ్యె సంయమనీపురంబు. ౧౫.

క. దేవా క్రమక్రమంబునఁ, బావనులై సృష్టిఁ గలుగుప్రజ లీకరణిం
గైవల్యంబున కేగెడు, హావళిచే మాకు నడవ వధికారంబుల్. ౧౬.

శా. ఏలా వేయును విన్నవింపఁగఁ ద్రిలోకేశా మహేంద్రాదిది
క్పాలైశ్వర్యము వెచ్చపెట్టుకొను మింకన్ సృష్టి నష్టం బగున్
వాలాయంబుగ నంచు గీష్పతి సుపర్వశ్రేణివిజ్ఞాపనల్
పోలం జెప్పిన నాలకించి ధవళాంభోరాశిపర్యంకుఁడున్. ౧౭.

సీ. నను సంస్మరింప వచ్చినఁ జూచి నాతోడఁ దివిజులమనవులు దెలియఁ జెప్పి
త్రిపురసంహార యుగత్రితయంబునన కాని నాలవయుగమున నాదుభక్తి
తెలుచు లేకుండంగఁ దగినమోహంబు పుట్టించెద నీవుఁ గల్పించు తదను
కూలశాస్త్రంబులు గొన్ని స్వల్పప్రయాసంబున నధికఫలంబు గలుగు
నంచు భ్రమయించునట్లుగా ననిన నేను, పాశుపతనయసిద్ధాంతబౌద్ధజైన
ముఖ్యమతములు చెప్పితి మునివతంస, నాఁడు మొదలుగ భూమిజనంబు లెల్ల.

క. ఈశ్వరకథితము లనియు న। నశ్వర వేదానువర్తనము లనియు వృథా
విశ్వాసవిమోహితులై। శశ్వత్కర్మములు మిగుల జరపరు సుమ్మీ. ౨౦.

వ. ఏఁ గల్పించిన మతంబులలోపలం బాశుపతంబు వేదసమ్మతంబు గావున సకలలోకసమ్మతంబు వేదం బన మత్స్వరూపంబు తద్వేదబాహ్యులు న న్నెఱుంగ లేరు నాకు విష్ణునకు బ్రహ్మకు భేదంబు లేదు మేము మువ్వురమును గుణత్రయంబును వేదత్రయంబును వహ్నిత్రయంబును లోకత్రయంబును శక్తిత్రయంబును సంధ్యాత్రయంబును వర్ణత్రయంబును మొదలుగాఁ ద్రిధాబద్ధం బగుసచరాచరంబురూపున వర్తింపుదుము గౌణముఖ్యపక్షంబుల మమ్ము నొక్కటిగా నెఱింగి సోహంభావంబున భజించుసుజనుండు విష్ణుభక్తుండు ముక్తుండు నగుం బరఁగు నని యేతద్రహస్యం బాన తిచ్చిన రుద్రునకుఁ బ్రాచీనబర్హిర్ముఖబర్హిర్ముఖులును సనత్కుమారాదియోగీంద్రులును మఱియునుం దక్షసభాసదులును నేనునుం బ్రణమిల్లి మధు మథనమథితమధురజలధిసముల్లోలహల్లీసకనిభార్భటి నిర్భరభణితిసందర్భంబునం బ్రశంసించునవసరంబున. ౨౧.

వనమయూరము. ఓంకృతిమహావనమయూర మగు నాయే
ణాంకధరుమేనఁ జతురాననుఁడు నుద్య
త్పంకజహితాయుతసబాంధవరుచుల్ న
ల్వంక వెదచల్లుకమలావిభుఁడుఁ దోఁపన్. ౨౨.

శా. ఆమాహాత్మ్యముఁ జూచి యాజకఋషుల్ సాశ్చర్యులై ఋగ్యజు
స్సామంబుల్ పఠియింపుచున్ జయజయోచ్చైర్నాదముల్ రోదసీ
సీమం బంతయు నిండఁగాఁ బొగడి రో శ్రీమన్మహాదేవ నీ
కీమూర్తిత్రితయంబు దాల్చినవిధం బేలా గఱింగింపుమా. ౨౩.

గీ. అనిన వారలఁ జూచి యీయజ్ఞవేళ। మీరు నా కిచ్చినహవిస్సు మేము మువ్వురమును బంచి పరిగ్రహింతుము మునీంద్రు।లార మాయైక్యమిది మొదల్గా నెఱుఁగుఁడు.

గీ. అనిన వారు కృతార్థుల మైతి మనుచు। మ్రొక్కి దేవర చేసినమోహశాస్త్రములనిమిత్తంబునఁ బ్రవర్తకులను లెస్స। తెలియ నానతి యిమ్మనఁ బలికె శివుఁడు.

సీ. మున్ను భారతవర్షమున దండకావనవాటి గౌతమఋషివర్యుఁ డబ్జ
సంభవుఁ గూర్చి నిష్ఠాపరత్వంబున బహుకాల ముగ్రతపంబు సలిపి
ప్రత్యక్షమైనతద్బ్రహ్మచే విత్తినసస్యంబు లన్నియు జాములోన
పరిపాకమును బొంద వరముఁ గైకొని వచ్చి శతశృంగగిరిఁ బర్ణశాలఁ గట్టు
కొని సమర్పించుఁ గోటులకొలఁది మీఱ। వచ్చునతిథుల కెల్ల నవ్వారి గాఁగ
మృష్టాన్నంబు వరలబ్ధసస్యవృద్ధి। కలిమి నంతట నొకకొంతకాలమునకు. ౨౪.

క. రోషముతో నిజమహిమో। న్మేషము చూపంగ వలసి మీనంబునకున్
భూషాత్మజుండు వచ్చిన। దోషంబునఁజేసి కఱవు దోడనె రాఁగన్. ౨౭.

లయవిభాతి. విసరెఁ బెనుగాడుపులు మసలె జలదాగమము
పసిమి చెడె సస్యములు కసవు దిన లేమిం
బసరములు వట్టె నదు లిసుకలునుఁ జిప్పలును
మిసమిస మనన్ విగతరసగరిమ నింకెన్
వసుమతి పడన్ దివిసెఁ గుసుమఫలపత్రముల
పస దఱిగె భూరుహము లుసు రుడిగెఁ బ్రాణి
ప్రసరములు నొండొకటి మెసఁగఁ దొడఁగెన్ గఱవు
గసిమసఁగె విశ్వమున వెస లయవిభాతిన్. ౨౮.

సీ. మిగుల భీకరవృత్తి మిన్నుముట్టినధూమకేతువె బిరుదుటెక్కెంబు గాఁగ
నోరంత ప్రొద్దును హోరని విసరుచుఁ గెరలుకరువలి నకీబు గాఁగ
చెట్టుచేమలు గారుచిచ్చునఁ గమరిన నున్ననిగిరులె యేనుఁగులు గాఁగ
నిప్పులు గ్రక్కుచు నెప్పుడుఁ గాయునిబ్బరపుటెండలె ప్రతాపంబు గాఁగ
అనశనప్రాప్తిమృతమనుష్యప్రతాన। మాంసభక్షణదృప్తగోమాయుకాక
ఘూకబహుజంతువులు బంట్లగుంపు గాఁగ। రాజసంబున దుర్భిక్షరాజు మెఱసె.

క. భూకాంత నీరువట్టుకుఁ। గాక వదన మిలుకరింపఁ గాన్పించినపం
డ్లో కాకన వెలిపుచ్చులు। లోకములోఁ గాచె నిట్లు లోఁబడె జనముల్. ౩౦.

ఉ. అప్పుడు దేవదారువిపినాంతరసీమ వసించుసంయముల్
వి ప్పగుభూమి నన్నము ఫలింపక చెట్టులు నెండి పోయె వా
తప్పినఁ బోవుఁ బ్రాణములు తప్పదు రం డని మున్న గౌతముం
జెప్పఁగ విన్నవా రగుటఁ జేరిరి తచ్ఛతశృంగశైలమున్. ౩౧.

క. ఈగతి వచ్చినమునులకు। నాగౌతముఁ డెదురు నడచి సాష్టాంగముగాఁ
జాగిలి మ్రొక్కుచు నేఁడు గదా గణనకు నెక్కె మత్ప్రయాసం బనుచున్.

సీ. సంతసించుచు నిజాశ్రమమున విడియించుకొని వారి కెల్లను దినదినము న
హల్యప్రాణేశుఁ డహల్యశాల్యన్నంబు వలసినవారికి వలసినంత
ఘృతసూపఫలదధిక్షీరయుక్తంబుగాఁ దలఁచినప్పుడె పెట్టెఁ దారు నిత్య
మును భుజాభోజనంబులు చేసి చట్టులకరణి నందఱు ముచ్చె మురియ బలిసి
నెమ్మది సుఖింప వెడలెఁ బన్రెండువత్సరములు కఱవును దీఱె వర్షములుగురిసెఁ
జల్లఁబడె నేల సకలసస్యములుఁ బండెఁ। బుడమి ధాన్యంబు పోకకుఁ బుట్టెఁ డయ్యె.

క. అప్పుడు తపసులు తమలో। డెప్పరమా తీఱె నేమిటికి నిఁక నిచటం
గుప్పలు వడి నిలువఁగ రం। డెప్పటిశాఖలకె పోద మిందఱ మనుచున్. ౩౪.

క. గుంపులు గూడుకొని విచా।రింపఁగ శాండిల్యుఁ డది యెఱిఁగి గౌతముచే
నంపించుకొనక పోవఁ ద।లంపుట భావ్యంబె పెద్దలారా మీకున్. ౩౫.

క. విపరీతపుఁగఱవున నే।యుపద్రవము నొంద కుండ నోమినమునికిం
గపటింతురె సపితాయ। స్తుపోషక యటన్నమాట చూడఁగ వలదా. ౩౬.

మ. అన బాభ్రవ్యుఁడు నిట్ల తప్ప దన నాహా కూటిమాత్రంబునన్
మన మే మ్ముడుపోతిమో యితనికిం బాపంబు గా దంచు దు
ర్జనవృత్తిం జనువారలై మునులు నిస్తారింపుగోవున్ సృజిం
చి నియోగించిరి గౌతమాప్తకలమక్షేత్రంబు భక్షింపఁగన్. ౩౭.

తరళ. అరిగి తత్కపటంపుధేనువు నల్లనల్లన మళ్ళలోఁ
దిరుగుచున్ వడి గాలి గొట్టినఁ ద్రెళ్ళుచున్ మఱి లేచుచున్
దరళయై వరి యెల్లఁ జెల్లఁగఁ దక్షణంబున మేయఁగాఁ
బరమశాంతుఁడు గౌతముండును బాఱుతెంచి మనంబునన్. ౩౮.

శా. ధేనుగ్రాసము మాన్ప దోస మని సందేహించినన్ సస్య మెం
తే నష్టం బగు నైన నేమి మఱియున్ విత్తంగయామంబులో
నౌ నన్నన్ మును లెల్ల మిక్కిలియు నేఁ డాఁకొందు రీధేనువుం
దానో మానము దప్ప మేసినది యింతం దోలెదన్ మెల్లనన్. ౩౯.

క. అని నిశ్చయించి హస్తం।బున జలములు పూని తల్లి పొమ్మని ప్రోక్షిం
చిన మాయగోవు పడుచుం। గనుగ్రుడ్లు దిరుగవేసి కాలము చేసెన్. ౪౦.

సీ. అపుడు బ్రాహ్మణు లెల్ల నన్యాయ మన్యాయ మనుచుఁ బేరెలుఁగున నార్చువారు
గోహత్య సిద్ధించె నోహో యితనియింటఁ గుడువఁ గా రాదని గొణుగువారు
నీమహాపాతకి నేల చూచితిరి సూర్యవిలోకనము చేయుఁ డనెడివారు
పిడికెఁడుపూరికై బెడిదంపుసాహసం బెట్టు చేసితి వని తిట్టువారు
నై దిసంతులు గొట్టుచు నమ్మునీంద్రు। గువ్వకరిగొని కడు వెత నుడువఁ బఱచి
బట్టగట్టితనంబున నట్టె గట్టి। గదల వారికిఁ బ్రణమిల్లి గౌతముండు. ౪౧.

మ. అకటా ధేనువుమీఁదఁ జే యిడితినో సామర్షవాక్యంబులన్
బెకలం దోలితినో బుభుక్షకుఁ దగన్ మేయంగ నీ నైతినో
ప్రకటం బైనమదీయపూర్వకృతపాపం బెట్టిదో కాక మి
న్నక గోహత్యకుఁ బాత్ర మైతి ననుచున్ బాష్పాంబువుల్ గాఱఁగన్. ౪౨.

క. దైవికమున నొకనేరమి। గావించిన నిట్లు విడువఁగాఁ దగవౌనే
సేవకుని నన్ను మునులా।రా వలదా యింత కనికరం బైన మదిన్. ౪౩.

శా. ప్రాయశ్చిత్తము పంపుఁ డిందు కనినన్ బాభ్రవ్యశాండిల్యు ల
య్యో యీ సాధున కెట్టుగాఁ దగిలె నత్యుగ్రంపుగోహత్య కా
నీ యింకం బదివేలు నేమిటికి మానీ దీనిపై జాహ్నవీ
తోయంబుల్ ప్రవహింపఁ జేయు బ్రదుకున్ దోసంబు డీలుం దుదిన్. ౪౪.

సీ. మాకుఁ జూడంగ సొమ్మసిలి పడ్డది గాని తెగటారఁ జచ్చుట తెలియరాదు
కావున నీపాతకం బసివోవు జాహ్నవిఁ దెచ్చుటకుఁ బ్రయత్నంబు నీవు
చేయుము మేమును నింకఁ బోయి వచ్చెదము కోపించకు మం చూఱడించి మునులు
దేవదారుద్రువనీవాటి కరిగిరి గౌతముండును శీతకరకిరీటు
ఘోరతపమున మెప్పించి కొంచు వత్తు। గంగ నా కిది యెంత దుష్కర మటంచు
మగువయును దానుశతశృంగనగముడిగ్గి। కదలిచను దెంచెఁ జను దెంచి యెదుటఁ గనియె.

క. అక్షుద్రపాతకానిల। భక్షణపన్నగము బహులబలభిన్నగమున్
విక్షీణోన్నతిధవళిమ। ఋక్షగణాసన్నగమును హిమవన్నగమున్. ౪౫.

క. కని మనమునఁ గోరిక ని।క్కి నితాంతానందవార్ధి గరుసెక్కఁగఁ జ
క్కనిసతి నాశిఖరికి మ్రొ।క్కి నియోగించుచును మ్రొక్కి కౌతూహలియై. ౪౬.

సీ. ధారుణీగవికి రత్నమహౌషధంబులు చేఁపు పుట్టించినక్రేఁపుఁగుఱ్ఱ
కఱకంఠునకుఁ గాళ్ళు గడిగి గౌరీకన్య ధారవోసినమహాదానపరుఁడు
మానికోటికి నెల్ల మన్నింపఁ దగినమేనామానినికిఁ బ్రాణనాయకుండు
తనకూఁతుసవతి మందాకినీనదికి నాధారమై నిలిచినతగవులాఁడు
సురధరిత్రీధరమునకు జోడుకోడె। వనధిసఖు మైనమైనాకమునకుఁ దండ్రి
కాంత కన్నులపండువు గాఁగఁ జూడు। మంచు నమ్మంచుగొండ వర్ణించి మఱియు.

క. ఈమిహికాచలవరుఁడు గు।హాముఖసంచారిమారుతారావములన్
దా మించు నెపుడు ప్రాణా।యామంబును జేయుచున్నహఠయోగివలెన్.

గీ. ఇందు విహరించువిద్యాధరేందుముఖుల। చరణలాక్షాంకములతోడిచదుము లమరు
హరునికృపఁ గలసినయోగివరులు ముక్తి। సతులఁ గ్రీడించుపల్లవశయ్య లనఁగ.

మ. తనదండం దప మాచరించి పురభిత్సారూప్యముం బొందుభ
క్తనికాయంబున కియ్య దాఁచినసుధాధామార్ధజాలంబులా
గున నీశైలవిభుండు దాల్చు నెపుడుం గ్రొమ్మంచుపై నిండఁ బ
ట్టినఁ జూపట్టెడుశాక్వరేంద్రఖురకోటీవక్త్రచిహ్నంబులన్. ౫౦.

వ. అనుచు ననేకవిధంబుల నిజమనోరథసాఫల్యసదానుకూల్యకు సహాయ్యకు నాహిమ
వన్నగంబుమహిమ చెప్పుచు వచ్చి తన్నగప్రదేశంబున నొక్కచోట సౌధాంధ
సధేనుయూథపృథూదస్సైన్యవరనిస్రుతదుగ్ధసమిద్ధసిద్ధరసధారాధునీతీరపారిజాతవ
నాంతరచింతామణిస్థలంబున నేకపాదస్థుండై నిష్ఠాపరత్వంబున నిలిచి హుతాశన
లోచనంబును లేలిహానహారంబును నీహారకరకిరీటంబునుం గలనన్ను హృదయం
బున నిలిపి శీతవాతాతపంబులకు జడియక నిలింపులు చలించ నతిఘోరతపంబు
సేయునవసరంబున. ౫౨.

చ. కరినివహంబు రాచుకొనఁగాఁ జలియింపదు బొడ్డుబంటిగాఁ
బెరిఁగినపుట్టలో వెడలుభీకరభోగికులంబు ప్రాఁకఁగా
గురగుర గాదు గడ్డమున గూఁడులు పెట్టినపక్షికోటి పెం
మొరప మెఱుంగ దెట్లు మునిముఖ్యునియాతను వంచుఁ దాపసుల్. ౫౩.

సీ. బంధత్రయంబునఁ బవనంబు మధ్యమనాళిమార్గమునకు నూలుకొలిపి
గంటు లాఱుఁ బగుల్పఁ గడు హెచ్చువహ్నిచే మీఁదికుండలికన్య మేలుకొలిపి
పరమచిదాకాశభాగేందుమండలస్రవదమృతరసంబు జాలుకొలిపి
నిరవధికానందభరిత మైనతలంపు ఫాలలోచనుమీఁదఁ గీలుకొలిపి
తమ్ము నేలినమనసు లయమ్ము నొందుటయును నతిభక్తియుక్తి నింద్రియగణంబు
సహజకృత్యంబు లుడుగ నిశ్చలసమాధి విడువఁ డాహా యితఁడనుచు వెఱఁగుపడిరి.

క. ఈరీతి నిఖిలవిస్మయకారణ మగునుగ్రతపము గావించె సహ
ల్యారమణుఁడు నూఱేఁడు లపారకరుణ నంత నేను ప్రత్యక్షుండై. ౫౪.

నమశ్శివాయపంచాక్షరసీసము.

యమనియమాయామశమనివేశనమనోమానివశ్యాయ నమశ్శివాయ
యానాయమానసానాయననవనవామ్నాయమయాయ నమశ్శివాయ
వనయోనియామినీవామేశశశ్వాంశుమన్నయనాయ నమశ్శివాయ
వ్యోమానుయాయిమాయామానవాశనమాననాశాయ నమశ్శివాయ
యని వినయమున ముని యనయమును విశ్వమనువనమ్మున నెమ్మినై మన్నసన్ను
నెమ్మనమ్మున నమ్మిన నెమ్మి నేను నోముసీశాన యిమ్మన వేమి యనిన. ౫౫.

ఉ. నాకినికాయవందిత పినాకి నిరంతభవజ్జటాటవీ
కేకిని మజ్జనోద్యమసకృజ్జనపాలఫలాశనక్రియా
డాకిని వారిబిందునిబిడత్స్వదనీకిని నాకు నిమ్ము మం
దాకిని నంచు నమ్ముని పునఃప్రణతుల్ ఘటియించి నిల్చినన్. ౫౬.

గీ. ఏను నొక్కజటాఖండ మిచ్చి వత్స। యిందు నిందుకళామృతం బిందుకొన్న
తద్వియన్నది యున్నది తడయ కిపుడ। పొమ్ము నీ వన్న నమ్మునిపుంగవుండు. ౫౮.

మ. నను భావించుచు నప్పటప్పటికి నానందాశ్రువుల్ గాఱఁగాఁ
దనలోఁ జొక్కుచు నేగి దంభగవిమీఁదన్ దజ్జటాఖండ మొ
య్యనఁ బిండన్ విమలాంబువు ల్వెడలె సంధ్యారాగసంలిప్తనూ
తనశీతాంశుకళావినిర్గతసుధాధారానుకారాకృతిన్. ౫౯.

క. ఆనీరు సోఁకి మాయా। ధేనువు తా నిద్ర వోయి తెలిసినపగిదిన్
మేను విదిలించుకొంచును। మానులు వెఱఁగంది చూడ మగువ యగుతఱిన్.

క. ఉదకముచేత నె కపటపు। మొదవు మడిసె మొదల నుదకములచేన తుదన్
బ్రదికె నుదకంబు ధరలో। నది గాన విషామృతాహ్వయంబులు దాల్చెన్. ౬౧.

వ. అని జగజ్జనంబులు పలుక నజ్జటాఖండనిర్గతవారిపూరంబులు క్రమక్రమంబున మహా
వాహిని యై నిజావగాహంబు సలుపుదేహిసందోహంబులపాపపంకంబు లిట్లు
కడుగుదు నన్నట్లు శతశృంగనగసంగతశిలాపంకంబులు గరంచుచు స్వసమీపవా
సులమోహపాశంబు లిట్లు పెఱికి పేటాడుదు ననుపగిది నిరుదరులపొదలం బొద
లినవల్లికలం బెల్లగించుచుఁ దనవారి గ్రోలినవారిజఠరగోశంబులం గలసకలరో
గంబు లిట్లు సుడిపఱతు ననుచందంబునం గందరాంతరంబులు చొచ్చి సింహశరభ
శార్దూలాదిమృగంబుల సుడివఱచుచుఁ దన్ను దర్శించుధర్మపరులకర్మంబు లిట్లు
నిర్మూలంబు గావింతు ననుభావంబున సమున్నతద్రుమంబులు వేళ్ళతోన కూలం
ద్రోచుచు మీరు గదా నిజరమణపారావారబంధనకారణంబు లను వైరంబు దలంచి
భేదించువిధంబున ధరణీధరంబులు దెగం బాఱుచుఁ దన్ను విస్మయంబునం గొని
యాడు వైమానికులకోలాహలంబు లాలకించువడువున నిట్టలు పొడుచుచు నేనదు
లుం దనకు సరి రావని నవ్వునురవున నురువులు చూపుచు నానావర్తంబుల వడిం
బడి పరిభ్రమించునుత్తుంగకుడుంగంబులు శరనిధిం దిరుగుమందరంబునందంబు
వహింప నొక్కొక్కపట్టునం దొట్టిన జెట్టువలు విలయసలిలమధ్యంబునం దేలు
సముద్దండఘట్టితమధుకైటభనిశాటమస్తకమస్తిష్కపరంపర ననుకరింప నతిరయం
బున ననేకదేశంబులు గడచి జడవిభ్రమాలాపయుం గలితకంకణహంసకారావయు
మనోహరపులకాంకురయు వికీర్ణవేణియు విలులితమకరికయు సమున్నతోత్కలి
కయు నై సరిద్రమణసంగమోత్సవంబు గైకొనియె నప్పుడు. ౬౨.

మ. అరరే బాపురె చాగురే బళిరె మేలాహా మఝూ యంచు నం
బరమార్గంబునఁ జేరువ న్నిలిచి సప్తర్షుల్ విమానాంతరాం

తరడోలాయితఘంటికాఘణఘణధ్వానార్భటీబంధబం
ధురవాగ్గుంభవిడంబితాంబరధునీదుర్వారగర్వోర్ములై. ౬౩.

మ. కలకాలంబును నన్నదాన మొసఁగం గాంక్షించి యామంబులో
పల నే సస్యము విత్తి పండనితపఃప్రాధాన్య మేధాన్య మి
ట్టులవోకం జదలేటినీరు మృతమాయాధేనుపై దేనివా
రల దేజీవన మంచుఁ దన్ను ఫణితిప్రౌఢిం బ్రశంసింపఁగన్. ౬౪.

సీ. విని గౌతముండును వీరు మాయాధేను వనినకారణ మేటి దనుచు యోగ
దృష్టి విచారించి దేవదారువనాంతరాగతమునులధౌర్త్యంబు నిశ్చ
యించి చావుండ రక్షించిన మఱవ కుండంగ బొమ్మలఁ బెట్టుభంగిఁ దమ్ముఁ
గఱవుకాలంబునఁ గాచిన నన్నెట్లుగా నిట్టిగోహత్యగానిఁ జేసి
రనుచుఁ గటమర లదరంగ నౌడు గఱచి బొమలు ముడివడ లోచనాంతములు జేగు
రింపఁ గోపంబు చెమట వర్షింప హస్తమున వియద్గంగసలిలంబు పుడిసిలించి.

మ. కలకాలంబుఁ గృతఘ్నులై కపటులై కైవల్యమార్గాత్ములై
మలినీభూతమనస్కులై సుకృతకర్మభ్రష్టులై కష్టులై
తల లింగంబులు మేన బూడిదలు గంతల్ బొంతలుం దాల్చి శా
స్త్రిల వేదజ్ఞుల సర్వదైవతములన్ దూషించుపాషండులై. ౬౬.

క. పోవుదురు గాక దారువనీవాచంయము లటంచు నిష్ఠురతరవా
చావైఖరిని శపింపఁగా వైమానికులు మునులు గౌతముతోడన్. ౬౭.

క. భట్టారకతన్మునులకు నట్టే కావలెఁ గృతఘ్నులై యాకరణిన్
వట్టిపెనురట్టు నీకున్ గట్టినకట్టిఁడుల కైనఁ గారుణ్యమునన్. ౬౮.

వ. అస్మదీయప్రార్థనం బంగీకరించి భీషణభవదమోఘరోషభాషణఫలంబు కలియుగం
బున ననుభవించునట్లుగా వారల ననుగ్రహింపుము నీవు దెచ్చినది గావున నిమ్మహా
నది గౌతమీనామంబును వరదానంబున వచ్చి గోవుమీఁదఁ బ్రవహించుటం జేసి
గోదావరీనామంబును బూని రంగత్తరంగకోలాహలమిషంబున నీకీర్తి ఘోషించుచు
భువనపావనియై వర్తించుచు నుండు మహానుభావా మేము పోయి వచ్చెద మని
గౌతముని వీడ్కొని కైలాసంబునకు వచ్చి నాకు నుమాసమేతునకు మ్రొక్కి
దేవా మావంశంబువార లైనదేవదారువనతాపసులు గౌతమునిశాపంబుకతంబునం
గలియుగంబునఁ బాషండులు కాఁ గలరు వారలకు నాధారంబుగా నొక్కశా
స్త్రంబు గల్పింప నవధరింపు మన లక్షగ్రంథపరిమితంబును వేదసమ్మతంబు నగు
విశ్వాససంహిత గల్పించితి నేతదాధారంబునం గొందఱు దాంభికులు ధనలోభం

బున లోకవంచకస్థులై తారు వేరువేర మతంబులు గల్పింపుదు రవి వివేదబహిష్కృతం
బులు మద్విరచితవిశ్వాససంహితానుసరణప్రసక్తులు భక్తియుక్తులు నగువారుముక్తి
యుక్తు లగుదురు గాని యితరమతావలంబనంబున మేమె రుద్రస్వరూపుల మను
కొను భైలాలికులకు ముక్తి లేదు తద్భైలాలికప్రకారంబు వినుండు. ౧౯.

సీ. తొల్లి బృందారకద్రోహిసంహరణార్థమే మహాభైరవాకృతి వహించి
పెట్టుగా రణములో నట్టహాసము చేయ దొరిఁగె నుచ్ఛిష్టబిందువులు నాము
ఖమునఁ దద్బిందుసంఘమున సురాసవప్రియులు రుద్రులు పుట్టిరి శతకోటి
సంఖ్యాకు లేతదర్చకులు భైలాళికసంజ్ఞతో గౌతమశాపదగ్ధ
మునులు కలికాలమునఁ బుట్టి మోహపాశబద్ధు లయ్యెద రందుఁ బాభ్రవ్యకాండి
లాదు లల్పాగసులు గాన వేదమార్గపాశుపతదీక్షచే ముక్తి వడయఁగలరు. ౨౦.

క. అని చెప్పిన సప్తర్షులు చనిరి నిజావాసములకు సంతోషమునన్
వినిపించితిఁ గుంభజముఖమునులకు ఘనమోహశాస్త్రములగతి దెలియన్. ౨౧.

మ. ధరణీనాయక యిట్లు మానిపరిషద్వంద్యుండు రుద్రుండు సా
దరవాక్యంబుల నాన తిచ్చుటయు నేఁ దద్దివ్యదివ్యాంఘ్రివా
రిరుహద్వంద్వవినమ్రమస్తకుఁడనై మృత్యుంజయా మీరు ము
గ్గురు నేయేపనివేళఁ గర్తలది నాకుం జెప్పు మన్నన్ గృపన్. ౨౨.

క. పరతత్త్వం బగువిష్ణుఁడు హరి యనఁగా హరుఁ డనంగ నజుఁ డనఁగఁ జరా
చర మేలు ననెడు వేదాంతరహస్యం బెఱుఁగ లేరు నరు లజ్ఞానుల్. ౨౩.

సీ. నిత్యుఁ డావిష్ణుఁ డానిత్యుఁడై పదిప్రకారంబుల దేవకార్యంబు దీర్చు
యోగమహైశ్వర్యయుక్తి నాతఁడు ప్రతిద్వాపరంబున మానవత వహించి
లోకోపకారార్థమై కొల్చి నాచేతవరములు వడయు నవ్వనజనాభుఁ
గృతయుగంబున నేను నుతియింతుఁ జతురాస్యుఁ డెప్పుడు నను భజియించుచుండు
స్రష్ట నుతియింతు శిశువనై సృష్టివేళ నతఁడు మొద లైనసుర లెల్లఁ గృతయుగమున
లింగతనుఁ డైననన్నుఁ గొల్చి పడయుదురు పరమశివయోగసౌఖ్యసంపత్సమృద్ధి.

క. వనజాసనాండకోటుల్ తనురుహరంధ్రంబులం గలసహస్రశిర
స్కునిఁగా నారాయణదేవుని భావింతురు ముముక్షువులు చిత్తమునన్. ౨౫.

గీ. వేదమార్గరహస్యైకవేత్తలైన భూనిలింపోత్తములు యజింపుదురు బ్రహ్మ
యజ్ఞమున బ్రహ్మ నెప్పుడు నట్టిబ్రహ్మ నాఁగ వేదంబు సుమ్ము వింధ్యప్రమథన. ౨౬.

గీ. వినుము శివుఁ డనఁగా విష్ణుఁ డనఁగ శంకరుం డనఁగ నాదినారాయణుం డనంగఁ
బురుషోత్తముఁ డన విశ్వపూర్ణమహిముఁ బ్రస్తుతింపంగఁబడుఁ బరబ్రహ్మ మెపుడు.

సీ. మఖములఁ జేయుహోమపశుహింసలు రౌద్రకృత్యంబు లందు నే నెపుడు నుండుఁ
గ్రమముతో నెఱుఁగుము కర్మవేదవ్రతంబులు ఋగ్యజుస్సామములు ననంగ
మేము మువ్వురము సుమీ సందియము లేదు యోగంబులో విష్ణుఁ డుండు వేద
ములలో సరోజగర్భుఁడు నిల్చుఁ గర్మంబులో నే వసింతు మాలోన నిట్లు
వేరు లేకుంట తెలియక కారులాడు। పక్షపాతులు నరకకూపానఁ గూలు
మరు విభేదంబు లేనిపెంద్రోవ నడుచు। మంచివారికి మోక్షసంపదలు గలుగు.

శా. కుంభీసంభవ యింక నొక్కకథ నీకుం జెప్పెదన్ మున్ను న
న్నంభోజాసనుఁ డీచరాచరము చేయం బంప నేతత్క్రియా
రంభప్రౌఢిమ చూప నోపక పరబ్రహ్మంబు భావించుచున్
గంభీరాంబుధిలో మునింగి తప మేకగ్రాహినై సల్పఁగన్. ౭౯.

క. ఆలో నేకాదశనరు। లాలోలప్రళయదహనహాళిహాళిహేలా
భీలాత్మదేహకిరణ। జ్వాలలచేఁ దజ్జలంబు సలసలఁ గాఁగన్. ౮౦.

క. దొడిదొడి వెడలుదు మీ రొక్కొకఁడ పోయెద రెవ్వ రేమికార్యం బని నే
నడిగిన నూరక దురుదుర। నడిచిరి నామాట విని వినని చందమునన్. ౮౧.

ఉ. అంతట వచ్చె నొక్కఁడు మహాకృతి దాల్చినపూరుషుండు క
ర్ణాంతవిశాలనేత్రము లహర్మఖనిర్మలనీరజాళితోఁ
బంతము లాడ నల్గడలఁ బర్వెడుదేహరుచుల్ తటిల్లతా
క్రాంతఘనాఘనచ్ఛవిపరంపరసొంపు నధఃకరింపఁగన్. ౮౨.

క. వచ్చినఁ గని నీ వెచటికి। విచ్చేసెద వెవ్వ రిపుడు వెడలినపురుషుల్
నిచ్చలపుఁగరుణ నామది। ముచ్చట దీఱంగఁ జెప్పు ముదమున నన్నన్. ౮౩.

క. కొండికనగవుల వజ్రపుఁ। గుండలములరుచులు పెనలుగొన నాతో మా
ర్తాండులు వారలు తత్ప్రవ।రుం డగువిష్ణుండ నన్నెఱుంగవె రుద్రా. ౮౪.

మహాస్రగ్ధర. స్థూలాస్థూలప్రభావైశ్రుతిమకుటమణిస్తోమమై జీవపృథ్వీ
కీలాలేంద్వజమిత్రాగ్నిపవనసఖమై కేవలాత్మైక్యపాథో
రాశై పైతామహాండప్రసవసముదయస్రగ్ధకైదుగ్ధవైరా
దాలంబక్షోణిభృన్మోహనరుచి యయి రుద్రా భవన్మూర్తి మించున్. ౮౫.

క. నీసత్త్వ మెఱుంగవు గా। కీసకలములోనఁ జూడ నేవేల్పులు నీ
తో సరి యని బహువిధముల। నాసర్వేశ్వరుఁడు నన్ను నభినుతియింపన్. ౮౬.

క. ఏను గృతాంజలినై పది। యేనుఁ బదియుఁ దత్త్వములకు నెక్కుడగుచు వే
యేనుల కైదువు చే న।య్యేనుఁగు రక్షించినతని నిట్లంటి మునీ. ౮౭.

గీ. కోటిజిహ్వలు మోములు కోటి గలుగు। కోటినలువలు దారొక్కకోటి యగుచుఁ
గోటికల్పాలు పాడగ నీగుణములోనఁ। గోటి కొకపాలు దెగదు వైకుంఠనిలయ.

గీ. శాంతులై నిన్ను నమ్మి నిశ్చలసమాధి। గలుగువారికిఁ దనుదాన కానవచ్చు
నాత్మ నీమూర్తి శుద్ధస్వయంప్రకాశ। తత్వ మగునీకు లేదు పృథగ్వ్యవస్థ. ౮౯.

ఏకాక్షరకందము. నానాననునిననూనున। నేను నినుననున్న నెన్న నీనీనినిను
న్నా నౌననోన్ని నానా। నే నేనను నన్ను నాన నేనను నన్నన్. ౯౦.

మ. దయతోఁ జూచి రమాధినాయకుఁడు రుద్రా యెన్నఁగా భేద మిం
తయు లే దెప్పుడు నీకు నాకు నిది తథ్యం బేమి గాంక్షించి వి
స్మయదం బైనతపంబు చేసెద వనన్ సర్వేశ నన్నున్ జగ
త్త్రయనిర్మాణము చేయ నంపె నజుఁ డేతత్ప్రీధి వాకిమ్మనన్. ౯౧.

వ. నీవు సర్వజ్ఞుండవు సుపర్వసార్వభౌముండవు నీకు నీభూతనిర్మాణం బెంతటిపని యేతదర్థంబునకు నింత చింతింప వలవదు బలవదుద్దరక్షోవిక్షోభితదివిజరక్షణార్థంబు మూర్తిమంతుండనై మర్త్యంబున నెప్పు డెప్పు డవతరించెద నప్పు డప్పుడు ని న్నారాధించి నీచేత వరంబులు వడసెద నది నిమిత్తంబున నీవు సర్వదేవపూజ్యుండ వని వరం బిచ్చినం గైకొని శ్రీవత్సలాంఛన నామీఁద వాత్సల్యంబు గలిగి నేని వత్సరశతంబు నాకు వాహనంబ వగు మనిన నద్దేవదేవుండు సానుకంపంబునం గంపమానశంపాపరంపరంబును జృంభమాణగంభీరగర్జితంబును భాసమానపీతచ్ఛాయంబును లక్ష్యమాణసురాధ్యక్షచాపంబును వర్ధమానజలౌఘంబు నగు మేఘంబై నన్ను వహించి తజ్జలంబు వెడలి సముద్రంబున శయనించునలవాటున నిరు గ్రోలవ్రాలుచు లక్ష్మీకుచంబులపై నొరగునలవాటునం గులగిరిశిఖరంబుల నొరగుచుఁ దనకు మహిళ యగుమహీలలనకు నెలమి పుట్టించునలవాటునం దొలకరిచినుకుల నెలమి పుట్టించుచు నీలకంఠుఁడ నగు నాకు నెక్కుడు ప్రియంబు సలుపు నప్పుడు. ౯౨.

మ. ఘనగర్జల్ సకిలింత ల్లాశ్రితబలాకల్ తెల్లజల్లుల్ సకం
పనశంపాలతికల్ పసిండిసగతుల్ మాహేంద్రచాపంబు మో
హనరత్నంబులవాగ్త్రాడు వడగం డ్లాస్యస్రవత్ఫేన మై
తనరం దజ్జలదంబు కైరఁ డెగయున్ ధారావిహారంబులన్. ౯౩.

సీ. ఈరీతి నన్ను నూరేండ్లు వహించి మేఘత్వంబు మాని సాకారుఁడై స
రోరుహనాభుండు రుద్ర మున్న రుదెంచిన పదునొక్కండ్రుదుదినకరులకును

ప్రముఖుఁడై విష్ణునామముఁ గలమామకాంశజుఁడు పంౘడెండవచండభానుఁ
డవనిపై నుదయించు నతని నీవు భజింపు మేనును నిను భజియింతు ననుచుఁ
బలికి నారాయణుండు తజ్జలములోన। లీనుఁడై యుండె నాతండు లేనిచోటు
లేదు తద్దేవుసరివేల్పు లేదు వేఱు। లేదు నాకును నతనికి లేశ మైన. ౯౪.

ఉ. వేదపురాణసార మిది వింధ్యజిదాదిమునీంద్రులార సం
వాదము మాని యజ్ఞమున వారిజనాభుని కగ్రపూజ లిం
డీదివిజాలికిన్ మునుల కీసనకాదికయోగికోటికిన్
గా దన రాదు సమ్మతము గావున నాపలు కెల్లవారికిన్. ౯౫.

క. అని పలికిన రుద్రుని శం।భుని శాశ్వతు నజుని విశ్వమూర్తి లలాటా
క్షుని శూలపాణిఁ బొగడుచు। మునులు నుతులు చేసి వినయముకుళితకరులై. ౯౬.

శా. దేవా దేవరదివ్యవాక్యములచేఁ దీఱెన్ మహాసంశయం
బీవాత్సల్యము మాపయి న్నిలిపి సర్వేలాప్రమాణంబుఁ బా
థావారాద్రినదీవనస్థితులు నీబ్రహ్మాండవిస్తారముం
బ్రావీణ్యంబున నానతి మ్మనిన నారాజార్ధకోటీరుఁడున్. ౯౭.

వ. నారాయణస్మరణదూరీభవత్తములార తాపసోత్తములార బ్రహ్మవిష్ణువాయుపురాణంబుల నతివిస్తృతం బగునీభూగోళప్రపంచంబు గొంచెంబున వినిపించెద మున్ను సకలవేదవేద్యుండు నాద్యంతరహితుండు నప్రమేయుండు నగునారాయణుండు యోగనిద్రాసుఖం బవధరింప నద్దేవునాభీసరోవరంబున విమలం బగు నొక్కకమలంబు మొలచె నందు నల్పేతరప్రపంచకల్పనాశిల్పి యగువిరించి సంభవించి మొదల సనకసనందనసనత్కుమారాదిపరమయోగివరుల నిర్మించి వెనుక స్వాయంభువుం డనుమనువును మరీచ్యాదిదక్షాంతంబుగా నవబ్రహ్మలను సృజియించె స్వాయంభువమనువు ప్రియవ్రతోత్తానపాదు లనుతనయుల నిద్దఱం గనియె తత్ప్రియవ్రతుం డగ్నీధ్రు మేధాతిథి జ్యోతిష్మంతు ద్యుతిమంతు వపుష్మంతు హవ్య సవనుం గని వారిలో నగ్నీధ్రు జంబూద్వీపంబున మేధాతిథి శాకద్వీపంబున జ్యోతిష్మంతుఁ గుశద్వీపంబున ద్యుతిమంతుఁ గ్రౌంచద్వీపంబున వపుష్మంతు శాల్మలిద్వీపంబున హవ్యు గోమేధద్వీపంబున సవనుఁ బుష్కరద్వీపంబునఁ బట్టంబు గట్టె నా సవనునకుం గుముదధాతకు లనుకుమారులు మహావీరు లిద్దఱు జనియించి నిజనామంబుల ధాతకీషండకాముదషండంబు లనుదేశంబులు రెండు గోమేధద్వీపంబునఁ గల్పించుకొనిరి శాల్మలాధిపతి యగువపుష్మంతునకుఁ గుశలవిద్యుతిజీమూతు లను సుతులు మువ్వురు గలిగి తద్ద్వీపంబునం దమతమనామంబులఁ గౌశలంబును

వైద్యుతంబును జైమూతంబు ననుదేశంబులు గల్పించిరి క్రౌంచద్వీపనాయకుం డగు ద్యుతిమంతునకుం గుశలమనోనుగోష్ణవాచివరాంధకారకేతుమునిదుందుభు లనునం దను లేడుగురు గలిగి తత్క్రౌంచంబునం దమతమనామంబుల దేశంబులు గల్పించిరి కుశద్వీపవల్లభుం డగుజ్యోతిష్మంతున కుద్భిదుండును వేణుమంతుండును ద్వైరథుండును లంబనుండును ధృతియును బ్రభాకారుండును గపిలుండును నన నేడుగురుకొడుకులు గలిగి తమతమనామంబులం గుశద్వీపంబున వర్షంబులు గల్పించిరి శాకద్వీపనాథుం డగుమేధాతిథికి నాభి నయన శిశిర శివ క్షేమక ధ్రువు లను తనూజు లాఱుగురు గలిగి తత్కుశద్వీపంబునఁ దమతమనామంబుల నాఱువర్షంబులు గల్పించిరి యిట్లు స్వాయంభువమన్వంతరంబునఁ బ్రతికల్పంబున భువనంబు సుప్రతిష్ఠితం బగు నగ్నీధ్రసంభవుం డగునాభికి నందనుం డగుఋషభువలన భరతుండు జనియించి జనకానుశాసనంబున హిమగిరిదక్షిణభాగంబున భారతవర్షంబు సకలలోకోత్కృష్టంబుగా నేలె నతనికి. ౯౮.

సీ. పుట్టినసుమతికిఁ బట్టియై తైజసువలనఁ బ్రసుం డనువాఁడు గలిగె
తత్సూనుఁ డైనయింద్రద్యుమ్నతనయుండు పరమేష్ఠి ప్రతిహర్తఁ బడసె నాత
నిసుతుండు నివితు కున్నేత జనించె వానికి నభ్యపాత జన్మించెఁ దత్త
నయుఁ డైనప్రస్తోతనందనుండు విభుండు పృథుఁ గాంచె గయుఁ డుదయించె నతని
కతనికి నయుం డతనికి విరతనృపాలుఁ। డతఁడు గనియె మహావీర్యుఁ డతనివలనఁ
బొడమె ధీమంతుఁ డాతనిపుత్రకుఁడు మ।హానుభావుండు తత్సూనుఁ డైనత్వష్ట.

క. కనియె విరాజుని నాతఁడు। గనియె రజోనాము నతఁడు గనియె మహౌజో
ధనసవనసమయరిపుపకు। హననపరాయత్తచిత్తుఁ డగునరజిత్తుఁన్. ౧౦౦.

తరళ. అతని కుద్భవ మైరి నూఱుపుత్రాత్మజుల్ విబుధావన
వ్రతులు వారలపుత్రపౌత్రపరంపరల్ చతురబ్ధివే
ష్టితవసుంధర యెల్ల నిండిన సృష్టిలోఁ గలజంతుసం
తతులు వర్ధిలె నంతనుండియు నాఁడునాఁటికి నీక్రియన్. ౧౦౧.

క. వలసెఁ బ్రసంగవశంబునఁ। దెలుపంగా నేకసప్తతిమహాయుగముల్
నిలిచినస్వాయంభువమను।తిలకమువృత్తాంత మెల్ల ధీనిఘులారా. ౧౦౨.

ఉ. నేరెడుదీవి నెల్లెడల నిల్చినతీర్థములున్ వనంబులున్
వారిధులు న్నదు ల్గిరులు వర్షములున్ మొద లైనవానివి
స్తారము శీతభానురవిసంచరణంబులు భూతమానముల్
మీరు నితాంతకౌతుకసమీహితబుద్ధి వినుండు చెప్పెదన్. ౧౦౩.

క. యోజనలక్షపరిమితం। బై జంబూద్వీపచక్ర మందుఁ గడలఁ బై
డౌజసమణినేమికరణి। రాజిల్లును లవణజలధి రాజం బెపుడున్. ౧౦౪.

క. ఆదీవికిఁ బ్రాగుత్తర। మేదిని హిమహేమకూటమేరుశిఖరముల్
పాదుకొని పూర్వచరమమ।హోదధులం దఱిసి మెఱయు నుర్వీధరముల్. ౧౦౫.

క. ఆగిరులలోన మేరువు। ప్రాగుత్తరదక్షిణాపరదిశలఁ దెలుపున్
జేగురు హాళఁదియు నలుపును।నై గుఱుతుగఁ దెలుపు బ్రాహ్మణాదికజాతుల్

సీ. వరుసతో హరినీలవైడూర్యశుక్లహిరణ్మయశ్వేతబర్హాద్విరేఫ
శాతకుంభప్రభాన్వితంబు లహియక్షసిద్ధచారణదివ్యసేవితములు
సాహస్రనవకయోజనవిస్తృతాంతరవిష్కంభములు పృథివీధరములు
క్రేవల నిలువ నిలావృతాహ్వయవర్షమాలవాలాకృతిఁ నావరింప
నడుమఁ జతురస్రవృత్తమై నాటు గలిగి। ధగధగాయితకనకరత్నప్రతాన
కిరణముల నాలుకలు గ్రోయు కీలములుగ।సురనగంబు విధూమాగ్నికరణి మెఱయు.

చ. యతివరులార నీలనిషధాద్రులు తక్కినవర్షభూధర
ప్రతతులలోన మిక్కిలియుఁ బ్రస్తుతి గన్నవి లక్షయోజనా
యతములు వీనిగూర్చి కిరుదైనవి చాపున హేమకూటప
ర్వతమును మంచుగొండయును ద్వాదశవింశతియోజనంబులన్. ౧౦౭.

సీ. వర్షపర్వతమధ్యవర్తినానావిధజనపదస్థలులు వర్షంబు లయ్యె
నవి తొమ్మిది పరస్పరాగమ్యములు సరిద్ఘోరకాననజంతుపూరితములు
వీనిలో నాలుగు విలువంక లోడవంకలు నాల్గు చతురస్రకం బిలావృ
తంబు మేరువునకు దక్షిణోత్తరముల నుండు నెన్మిది చుట్టిరా నుండు నొకటి
యాయిలావృతవర్షంబు హత్తి యెడమ।వంకఁ గుడివంక నీలపర్వతము నిషధ
పర్వతము నుండు నీరెండుపర్వతముల।నడుమఁ గనుపట్టు మాల్యవన్మహీధరంబు.

చ. అలఘుసువర్ణకూట మగునగ్గిరికిన్ ద్విసహస్రయోజనం
బుల పొడవున్ వెడల్పు మఱి ముప్పదినాలుగువేలయోజనం
బులనిడుపవ్విధంబునిడుపుం బొడవుం గలగంధమాదనా
చలము తదద్రిపశ్చిమదిశన్ నిలుచున్ వినుఁ డింకఁ జెప్పెదన్. ౧౧౦.

సీ. కలిగె నవ్యక్తంబువలన నారాయణాత్మక మైనసలిలంబు తజ్జలమున
నడుమ నెన్బదివేలు నాల్గుయోజనములయౌన్నత్యమును బదియాఱువేలు
యోజనంబులపాఁతు నొగి నంతవలమును వలమున కినుమడింతల వెడల్పు

గలిగి కర్ణికవలె నున్న కనకగిరికిఁ। గేసరాకృతి భద్రాశ్వకేతుమాల
భారతోత్తరకురువర్షపర్వతములు। నిలుచుఁ గెళవుల లోకవర్ణితము లగుచు. ౧౧౧.

చ. మునివరులార తత్కుధరమూర్ధమునం బదునాల్గువేలయో
జనములఁ జూడ నొప్పు సమచౌకపునెత్తము నిండి రత్నకాం
చనమయతోరణావరణసౌధవిలాసముచేతఁ జాలవ
ర్ణనమున కెక్కు నొక్కనగరంబు మనోవతి నాఁగఁ దత్పురిన్. ౧౧౨.

సీ. సకలజీవులయందు సమబుద్ధు లగువారు సత్యసంధత్వంబు జరపువారు
వెన్నిక రణములో విగతాసు లగువారు వివిధాధ్వరములు గావించువారు
పితృమాతృవచనంబు లతికరింపనివారు దానపరాయణు లైనవారు
బ్రహ్మవిజ్ఞానతత్పరత గల్గినవారు నిజకులాచారంబు నెఱపువారు
నాదిగాఁ గలపుణ్యులు నమరయక్ష।గరుడగంధర్వకిన్నరఖచరదైత్య
సిద్ధసాధ్యులు తనపాదసేవ చేయ।మహిమఁ గొలువుండు నెపుడు తామరసభవుఁడు.

వ. ఇవ్విధంబున బ్రహ్మచర్యానిర్వికల్పులు ననల్పవిజ్ఞానాకల్పులు స్త్రీశూద్రసంకల్పులు నై పరమయోగిపుంగవులు పూజానమస్కారాదికంబులం గొలువ నున్న నలువకు రాజధాని యైనమనోవతీనగరంబు దనకు మణికిరీటంబుగా మెఱయు మేరునగరాజంబునకు రెడ్డికంబునుం బోలె నొడ్డునం బదివేలయోజనంబులు పొడవున ముప్పదివేలయోజనంబులు నై చుట్టి వచ్చి వియచ్చరగవికతోరఖురకషణవిశేషితపరాగపద్మరాగద్యుతిద్విగుణశోణమకరందకందళితమందారహరిచందనప్రవాళం బగుచక్రవాళంబున సూర్యాదిగ్రహంబులు సంచరించు నన్నగంబుతూరుపువెత్తంబున మత్తనక్తంచరదురవగాహంబును మణిమయగేహంబును రంభాదినటీనాట్యశాలామృదంగదిండిమధ్వనిసంపూర్ణంబును విమానశతసంకీర్ణంబును ధగధగాయతధ్వజపటప్రసూతబహుసహస్రైరావతియు నగునమరావతిపురం బందు మందు నందు నడుమ వజ్రవైడూర్యమయవేదికాసీను లైనసర్వదేవయోనులు సేవింప సుధర్మాస్థానంబున నాఖండలుండు నిండుగొలువుండు రెండవదిక్కునం దాదృశగుణవిరాజితం బైనతేజోవతీపురంబున సర్వదేవనమస్కృతుండై శిఖాశతసహస్రదుర్నిరీక్ష్యదేహుండు హవ్యవాహుండు వెలుంగుచుండు మూఁడవదిక్కున సకలసౌభాగ్యకోకిలంబులకు నామని సంయమని శమనుం డధివసించు నాలవదిక్కున నఖిలనగరవిజిష్ణుగుణ కృష్ణగుణ కర్బురుం డేలు నేనవదిక్కున సాధ్యసిద్ధపతి వరుణుండు పరిపాలించు నాఱవదిక్కున విరచితసర్వనగరగర్వకుట్టణంబు గంధవతీపట్టణంబునం బ్రభంజనుండు విజృంభించు నేడవదిక్కున నిరవధికనిధిసమూహోదయనక్షత్ర

విభుండు యక్షవిభుం డధ్యక్షించు నెనిమిదవదిక్కున మూర్త్యాపవర్గంబు స్వర్గం
బీశానుండు శాసించు నిది మేరుకర్ణికామూలప్రకారంబు. ౧౧౪.

క. హరిదష్టపర్వముల సం। బరచుంబిశిఖరము లైనమర్యాదాభూ
ధరరాజము లెనిమిది గల। వరయఁ దదాధారమునఁ గదా మహి నిలుచున్. ౧౧౫.

గీ. మందరము తూరుపున గంధమాదనంబు। దక్షిణంబున విపులభూధరము పశ్చి
మమునను సుపార్శ్వగిరి యుత్తరమున నుండు। శాతకుంభాద్రి కిట్టివిష్కంభగిరులు.

క. శృంగములు నాల్గు తరువులు। భృంగశుకములువలె దైత్యబృందారకు లు
త్తుంగకుసుమఫలవాంఛా। సంగతిఁ దముఁ గొలువ మెఱయు సర్వర్తువులన్. ౧౧౭.

మ. తరిగొండన్ గలశప్రమాణకుసుమోద్యద్గంధముల్ భూనభో
తరసీమంబున వేయియోజనములన్ దాటంగ భద్రాశ్వవ
ర్షరమాకేతనమై కదంబధరణీజం బొప్పు నాచెట్టుచ
క్కి రమించున్ హరి సర్వకాలము హయగ్రీవావతారంబునన్. ౧౧౮.

సీ. గంధమాదనమునఁ గల దల్లొనేరేడు దంతులయంత లందలిఫలములు
పక్వంబులై రాలి పగులఁ దద్రసమున జంబూతరంగిణి సంభవించె
నాయేటిసలిలంబు లమృతపూరముకంటెఁ జవి యని క్రోలు నిర్జరగణంబు
లచట జాంబూనదం బను పైఁడిఁ జేసినతొడవులు ధరియింపుదురు దివిజులు
భారతాహ్వయవర్షశృంగార మగుచుఁ। బ్రబలి సర్వర్తుఫలపుష్పభరిత మైన
దానిమహిమంబు వర్ణింపఁ దరమె పేరు। కలిగె నీదీవి కాచెట్టుకతనఁ గాదె.

చ. విపులధరాధరాగ్రమున వేలుపుమ్రాఁకలరచ్చరావి ది
వ్యపరిమళంబుతోఁ గడవలంతలు పండుల విఱ్ఱవీఁగు నా
కిపతి పయోధి ద్రచ్చునెడఁ గేతువుపై మణిమాల చేర్పఁ బే
రు వడియెఁ గేతుమాల మన రూపగువర్షము దానిపేరటన్. ౧౨౦.

సీ. వినుఁడు సుపార్శ్వపృథ్వీధరంబున మహాప్రాంశువిశాలపత్రములతోడ
శతయోజనాయతశాఖాశిఖాలంబమానప్రసూనదామములతోడ
నమృతసంపూర్ణవిద్రుమకుంభపరిమాణపరిపక్వఫలపరంపరలతోడ
గంధర్వసురబాలికాడోలికాకేలికారణఘనశిఖాగ్రములతోడఁ
జాలఁ గనుపట్టు నొకవటక్ష్మారుహంబు। నలువ మానససుతులు సనత్కుమారు
లనుజు లేడ్వురు కురుసంజ్ఞ లందు నిలువఁ। గలిగె నుత్తరకురుదేశములకుఁ బేరు.

వ. ఇది విష్కంభవర్ణనం బింక మందరగంధమాదనవిపులసుపార్శ్వపర్వతప్రాంతంబు
లం గలవనంబుల వనంబులలోనిసరోవరంబుల సరోవరంబుల దరులం గలగిరుల

నెఱింగించెద మందరపరిసరంబున సర్వర్తువర్తమానఫలపుష్పపల్లవాస్వాదమోదిత శుకచంచరీకపికపత్త్రరథం బగుచిత్రరథం బనువనంబు మెఱయుఁ దదుద్యానమధ్యంబున మరందరసమదాంధపుష్పంధయబంధుసౌగంధికగంధజనితగంధర్వవినోదం బగునరుణోదం బనుకాసారంబుతీరంబున సితాంతఃకుముదకరవీరమహానీలకుబ్జ సిబిబిందుకుముదవేణుమత్సుమేఘనిషధవేదపర్వతంబు లనం బదునొకండుకొండ లుండు గంధమాదనసవిధంబున రక్షోయక్షసిద్ధవిద్యాధరాదికాహ్లాదనం బగుగంధమాదనం బనువనంబు గనుపట్టుఁ దదారామసీమంబున నిజాధీనాయతదివ్యమానిమానసం బగుమానసం బనుకొలనికెలంకునఁ ద్రిశిఖర శిబిర కపింగ పిశంగ రుచకసానుమ త్తామ్రాభ విశాఖ శ్వేతోదర సుమూల వసుధాధగ రత్నధార రైకశృంగమహామూల గజశైల విశాఖ పంచశైల కైలాస హిమవంతంబు లనం బందొమ్మిది నగంబు లంద మొందు విపులాచలసమీపంబున నిరంతరవిహరమాణచరమకభ్రాజం బగువైభ్రాజం బనువనంబు విలసిల్లు తత్కాంతారాంతరంబునం బరిహృతమజ్జనజగజ్జనమనస్తోదం బగుసితోదం బనుసరోవరంబుదరిఁ గపిల పింజర భద్రసురస మహాబల కుముద మధుమ దంజన మకుట కృష్ణ పాండుర సహస్రశిఖర పారియాత్ర శృంగవ జ్జారుధు లనఁ బదియేనుసానుమంతంబులు గానంబడు సుపార్శ్వపార్శ్వంబున సంతతవసంతకంతుభవనం బగుసవిత్రువనంబు శోభిల్లుఁ దదాక్రీడాక్రోడనంబున డిండీరమండలప్లవరిరంసహంససంసత్పరిహసితసముద్రం బగుమహాభద్రం బనుకమలాకరంబుసకాశంబునం బెక్కుశైలంబులు నిలుచు నీనగంబుల యెడనెడలం గలకొలంకులుం గోనలు వనంబులు బయల్లును సవిశేషంబుగా నెఱింగించెద వినుండు. ౧౨౩.

గీ. కుముదశైలసితాంతాచలముల నడుమ। నూఱుయోజనములును మున్నూఱుయోజ
నములు వెడలుపు నిడుపునై విమల మగుచు। శ్రీసరోనామసరసి ప్రసిద్ధి మెఱయు.

శా. ఆకాసరములోన పద్మవనమధ్యంబందు నక్తందివ
వ్యాకోచం బయి కోటిపత్రసహితంబై బాలభానుప్రభం
బై కానంబడు నొక్కతామర సుగంధాలోలరోలంబ మం
దేకాలంబు వసించు లక్ష్మి సురయోగీంద్రుల్ తనుం గొల్వఁగన్. ౧౨౪.

సీ. తచ్ఛ్రీసరస్తీరధరణి నిన్నూఱుయోజనములనిడుపు యోజనశతంబు
వెడలుపు గలుగుమారెడుతోఁట విలసిల్లు శ్రీవనం బనఁగఁ బ్రసిద్ధ మగుచు
నందలితరులు క్రోశార్ధోన్నతములు శాఖాసహస్రసచ్ఛన్నఖస్థలములు
వానిపువ్వులు ఫలావళులు భేరిప్రమాణము లమృతోపమానములు తొడిమ

లూడి తోటతోటం దఱచు మగాన్పించుర్విరాలి పడఁగఁ బ్రవహించురసనదీప్రకరముల వి
హారముల సల్పు సురసిద్ధయోషావతంబుఁ దాను ననవరతంబుఁ బద్మావధూటి. ౧౨౭.

గీ. ఇంక మణిశైలమునకు వైకంకమునకు నడుమ బిల్వవనం బంత నిడుపు వెడలు
పునను గనుపట్టుఁ బంకజవనము దాని చెట్టులకు నెల్ల నరగూక వెట్టుపాడవు.

శా. వ్యామగ్రాహ్యము లుజ్జ్వలత్కనకతుల్యచ్ఛాయముల్ సౌరభ
వ్యామోహీకృతచంచరీకము లపూర్వంబుల్ ప్రసూనంబు లా
భూమిజంబుల నెల్లకాలముల నొప్పం దద్వనీవాటికం
బ్రేమం గశ్యపుఁ డుండు దైత్యసుమనోబృందంబు సేవింపఁగన్. ౧౨౮.

సీ. ఉండు మహానీలకుండలగిరులమధ్యమున సుఖానది తత్తటమున
ముప్పదియోజనంబుల వెడలుపును నేఁబదియోజనంబుల పరపుఁ గలిగి
తాళీవనము మించుఁ దఱచు నున్నతము నై పెరిఁగి యందలి నల్లబేటిపండ్లు
కస్తూరికాలిప్తఖచరాంగనాఘనస్తనకుంభకుంభ సంఖ్యంబు సలుపు నెపుడు
సిద్ధచారణగంధర్వసేవ్య మైన యావనంబునఁ దిరుగు నైరావణంబు
స్వాదుఫలరసగంధంబు స్వప్రధాప్రభూతదానంబుగంధంబు ప్రోది చేయ.

క. శతయోజనవిపులము దశశతయోజనదీర్ఘ మగుచుఁ జెట్టొకఁ డైరా
వతదేవశైలమధ్యక్షితిఁ గనుఁగొన నొప్పుఁ జిలుపచిలుప జలముతోన్. ౧౨౯.

చ. భృతబహుపాదపం బయిన రేగడి నేల మహాపతంగప
ర్వతశిఖరాద్రిమధ్యమున రంజిలుచుండు నుదుంబరద్రుమం
తతి శతయోజనాయతము తత్ఫలముల్ కమఠోపమానముల్
సతతము వాని తేనియలు జాలుకొనున్ బహునిమ్నగాకృతిన్. ౧౩౦.

క. పండినతద్వనిఁ దేజశ్చండాంశుఁడు కర్దమప్రజాపతి ఫణభృ
త్కుండలపూజాపరుఁ డై యుండు మహామహిమ దేవయోనులు గొలువన్. ౧౩౧.

వ. మఱియును బతంగతామ్రాభశైలంబులనడుమ శతయోజనవిస్తృతంబును ద్ద్వి
గుణాయామంబును సముద్దండపుండరీకమండలమండితంబును ననేకదేవగంధర్వా
ద్యుషితంబు నగుమహాసరోవరంబు గలదు తదంతరాళంబున రత్నమయంబు ననేక
ధాతువిచిత్రంబు నగుమహామహీధరంబు నూఱుయోజనంబులనిడుపున ముప్పది
యోజనంబుల వెడల్పున నుండు నక్కొండమీఁద వివిధమణితోరణప్రాకారగో
పురం బగుపురంబుబున నపరిమితవిద్యాధరసహస్రంబులు గొలువఁ బులోముం డధివ
సించు విశాఖశ్వేతపర్వతంబులనడుమ నున్నసరోవరంబుతూర్పుతీరంబున శాతకుంభ
కుంభప్రమాణపరిపక్వఫలరసానిశపింగపిశంగీకృతశుకశారికాకిశోరకాననం బైనసహ
కారకాననంబున సుగంధిగంధవహమదాంధపుష్పంధయగానంబులతోడ నిజగాం-

ధర్వంబు సలుప గంధర్వులు విహరింతురు సముాలవసుధారధరాధరమధ్యంబున ముప్పదియోజనంబులు వెడలుపు నేబదియోజనంబులనిడుపునుం గలబిల్వవనంబు మఱియు నందు సున్నమద్రుమవిద్రుమమద్యుతిఫలద్రుమంబుల జొత్తిల్లినమృత్తిక పదతలంబులం గ్రొత్తలత్తుక తెఱంగున హత్తుకొన సంచరించుగుహ్యకమత్తకాశినుల మొత్తంబులు మగలచిత్తంబులు మదనరసాయత్తంబులు చేయు వసుధారరత్న ధారవసుధాధరంబులనడుమ ముప్పదియోజనంబులవెడల్పు నూఱుయోజనంబుల నిడుపునుం గలిగి సతతవికసితకుసుమసౌరభంబు శతయోజనంబుల సోఁడుముట్ట సిద్ధాద్యుషితజలాశయంబులు గనుపట్ట నుండుకింశుకవనంబునం బ్రతిమాసంబును వాసరేశ్వరుం డవతరింప నిలింపకింపురుషాదులు సేవింపుదురు పంచకూటకైలాస శైలంబులనడుమ సహస్రయోజనాయామంబును శతయోజనవిస్తారంబును హంస పాండురంబునైనభూమండలంబు గలదు కపిలశిఖిశిఖరమధ్యంబున నూఱుయోజ నంబులవెడలుపు నిడుపునుం గలహేమశిలాతలంబున నడుమ వింశతియోజన విస్తీర్ణంబును శతయోజనాయతంబు నగువహ్నిస్థానంబున సకలలోకక్షయకారి యగుసంవర్తకజ్వాలనుండు నిరంతరంబు నింధనంబు లేకయు వెలుంగుచుండు వెండియు. ౧౩౨.

క. ఘనమాతులుంగవన మం। జనకుముదాద్రులకునడిమిచక్కిన్ దశయో
జనమితము జంత్వగమ్యము। ననిశము సురగురున కిరవునై విలసిల్లున్. ౧౩౩.

సీ. సురసపింజరనగాంతరమున బహుశతయోజనాయతము నీరేజకుముద
సందోహమకరందనందదిందిందిరశ్రేణియు నగుసరోద్రోణినడుమఁ
గలదు యోజనపంచకప్రమాణంబైనవటవృక్ష మొకటి తద్వటముక్రింద
చంద్రవర్ణుఁడు సహస్రముఖుండు నీలవాసుండునై వాసుదేవుండు నిలుచు
కుముదసాహస్రశిఖరమధ్యమున నేబదియును ముప్పదియోజనా లయిననిడుపు
వెడలుపును నైనయొకదివ్యవృక్షవాటి। మమరు నింద్రునికాశ్రయంబగుచు నెపుడు.

క. వెలయుఁ బెనుబైలు నిషధా। చలకూటమునందు నడుదెసన్ సురభిశ్రీ
ఫలనిభకాకోలములన్। నలపుష్కరసోమదత్తనాగాస్పదమై. ౧౩౪.

గీ. నాగశైలకపింజరాంతరములందు। మీఱుఁ జదరపునేల యిన్నూఱుయోజ
నములనిడుపున శతయోజనములవిరివి। ఫలితఖర్జూరగోస్తనీలలిత మగుచు. ౧౩౫.

మ. అఱచేయిం బలె మేఘపుష్కరమహాహార్యాంతరాళంబునం
దఱువైయోజనముల్ వెడల్పును శతాయామంబునుం గల్గి య
త్తఱి వీరుత్తరుశూన్యమైనబయ లందం బొందు నన్నేలకుం
దఱచై నల్లడలం గొలంకులునుఁ గానన్ శ్రీంచుఁ జిత్రంబుగన్. ౧౩౬.

వ. మునిపుంగవులారా యింక నానాగిరిప్రదేశంబులం బ్రకాశించు దేవతావకాశంబులు వర్ణించెద నాకర్ణింపుఁడు సంతతవిహరమాణఖచరకాంతాపరివృతం బగు సితాంతం బనుపర్వతంబున మహేంద్రవిహారధామం బైనపారిజాతారామాభిరామం బగునక్కొండదండసుండుకుంజరం బనుశైలంబుమీఁద దానవపురంబు లెనిమిది గానంబడు వజ్రాంకం బనుపర్వతంబునఁ గామరూపు లైననీలకు లనురక్కసులపురంబులు పెక్కులు గలవు మహానీలం బనుశైలంబున హయముఖనగరంబులు పదేనుఁ గిన్నరనగరంబులు పదేనునుం గల వప్పురంబులు సౌవర్ణంబులు సబిలప్రవేశంబులునై విలసిల్లు నందులకు దేవదత్తచంద్రాఖ్యులు రాజులు చంద్రోదయం బనుపర్వతంబున ననేకగణభూతకోటీసహస్రపరివారుం డగుమహాదేవుండు పరమయోగిపుంగవులు సేవింప ననవరతంబును విహరించుచుండు వసుధారం బనువసుధాధరంబున వసువులపురంబు లెనిమిది గొనియాడం దగు రత్నధారం బనుకుధరంబున సప్తర్షిపురంబు లేడు చూడ నొప్పు నేకశృంగపర్వతంబునం జతుర్ముఖబ్రహ్మ వసియించు గజపర్వతంబున మహాభూతపరివృత యైనయాదిశక్తి యనురక్తి విహరించుచుండు నాదిత్యవసురుద్రులకుం బొత్తులయిర వైనవసుధారం బనుగిరివరంబున మహాప్రాకారతోరణంబు లైనదివ్యపురంబు లెనుబది గలవందు సభ్యావర్తననామధేయులు నాయోధనసగర్వులు నైనగంధర్వు లధివసింతురు వారలకు రాజు రాజరాజు సునసంబున రాక్షసులకుఁ బంచకూటంబున దానవులకు శతశృంగంబున యక్షులకుఁ దామ్రాభంబున దక్షునకుఁ బురంబులు నూటేసి గలవు విశాలంబున గుహ్యకులును శ్వేతోదయంబున గరుడపుత్రుం డగుసునాభుండును హరికూటంబున హరియును కుముదంబునఁ గిన్నరులును నంజనంబున మహోరగులు నుందురు కృష్ణంబున గంధర్వవిద్యాధరులపట్టణంబులు పదేడు గలవు సహస్రశిఖరంబున నుగ్రకర్ము లైనదైత్యులు వసియింపుదురు హేమమాలియందు దివ్యపురసహస్రం బజస్రంబును వెలుంగు నివి మొద లైనవిశేషంబు లన్నియును మేరువుమీఁదివకా నెఱుంగుఁడు మఱియును. ౧౩౭.

గీ. దేవఋషిచరితయుతమా దేవకూట। మనెడు పాలిమేరగుబ్బలియందు నూఱు
యోజనంబులు గరుడునియునికిపట్టు। రత్నరుచి నొప్పు గానిపార్శ్వంబునందు.

క. బలవంతు లైనయాక్షే।యు లనెడుగంధర్వవీరు లుండెడుపురముల్
గల వేడు నిడుపు వెడలుపు। నలువది ముప్పదియుయోజనము లందులకున్. ౧౪౦.

క. ఉండుం ద్రింశద్యోజన।మండలమై సింహికాకుమారులపుర మ
క్కొండవఱఁ గాలకేయులు। నుండుదురు సుధామ మనెడునొకపురమందున్.

క. అప్పర్వతంబుయామ్యక।కుప్పునఁ బురి కామరూపకోటులయిరవౌ
ముప్పది నలువదిరెండును। నప్పురికిని యోజనంబు లగలముఁ జూపున్. ౧౪౨.

గీ. అన్నగంబునడుమ హాటకమయ మైన।శిఖరమందు మఱ్ఱిచెట్టు గలదు
దానిమూలమున సదా నిల్చు శ్రీమహా।దేవుఁ డభినుతప్రభావుఁ డెలమి. ౧౪౩.

రగడ. వినుఁ డిఁకఁ గైలాసంబునఁ గలిగిన వివిధవిశేషంబులు వివరించెద
నొనరఁగ నగ్గిరిచదుమున నొకసభ యోజనశతవిస్తృతమై వెలుఁగును
అందుఁ గుబేరున కధివాసంబై యలరు విమానము పుష్పక మనునది
అందముగ మహాపద్మాదికనిధు లగ్గిరివరమున ననిశము నుండును
పాకశాసనప్రముఖు లగుదిశాపాలకులందఱు నందు వసింతురు
శ్రీకరముగ నగ్గిరి మందాకిని సెలయేఱై యనిశముఁ బ్రవహించును
కనకయు నందయు మొదలగునదు లగ్గట్టునఁ జొట్టునఁ గల వెన్నేనియు
కనుపట్టును దచ్ఛైలముతూర్పున గంధర్వులనగరంబులు నలువది
యోజనశతవిస్తారము గలయాయూళ్ళ సుబాహుఁడు హరికేశుండును
భ్రాజిష్ణుం డగుచిత్రసేనుఁడును బ్రముఖులైనదొర లేలుచు నుందురు
పడమట యక్షులపట్టణములు నలువదియును నేఁబదియును యోజనముల
వెడలుపు నిడుపును గలవెన్నే నవ్వీళ్ళకు మణికర్ణాదు లేలికలు
దక్షిణమునఁ గిన్నరపురశతకము తలుకొత్తు విచిత్రత నవ్వీళ్ళకు
ప్రక్షీణారులు సుగ్రీవద్రుమభగదత్తాదులు నూర్గురురాజులు
హరునితోడివిరహంబునఁ బార్వతి యప్పర్వతమునఁ దప మొనరించెను
పురహరుఁడు కిరాతాకృతిఁ గైకొనెఁ బూర్వంబున నాభూధరమందును
జంబూద్వీపముఁ గలయఁ గనుంగొని శంకరుఁ డచ్చట గిరిజాయుతుఁడై
యంబుజముఖు లచ్చరలకు నిరవై యలరు సుమావన మగ్గిరి నొక్కటి
యౌవనవాటికలోఁ బరమేశ్వరుఁ డర్ధనారిరూపముఁ గైకొనియెను
దేవసేనపతి గుహశరవణమును దేజరిల్లుచున్నది యచ్చోటనె
క్రౌంచపుష్కరచిత్రాంతరమునఁ దత్కార్తికేయునిఁ బట్టము గట్టుట
గాంచు సిద్ధమునిగణసంచారము కాలాపగ్రామం బాతూర్పున. ౧౪౪.

క. తుహినగిరిమీఁద మెఱయును। మహిమ భృగూద్దాలపులహమార్కండేయ
ద్రుహిణతనూజులు మొదలగు। మహర్షిపుంగవులయాశ్రమసహస్రంబుల్. ౧౪౫.

సీ. మఱియు మేరువుపడమట నున్న నిషధాద్రిమధ్యకూటము హరిమనికిపట్టు
తద్గిరియుత్తరతటమున విలసిల్లు ముప్పదియోజనమ్ములవిరివిని

రాక్షసేంద్రులనగరంబు లంబాఖ్యమహాశైలంబుదక్షిణస్థలిఁ బ్రవేశ
పురమును బశ్చిమంబున దేవసిద్ధాదిపురములు మెఱయు నాధరణిధరము
శిరసుపై దివ్య మగుసోమశిల వెలుంగు నందుఁ బ్రతిపర్వమున సోముఁ డవతరించు
బ్రహ్మ యాకొండ యుత్తరపార్శ్వమందు నుండునొకచోటసాకృతినుండువహ్ని.

మ. కనకక్షోణిధరంబునుత్తరమునం గాంతి న్వెలుంగుఁ ద్రిశృం
గనగం బగ్గిరితూర్పుశృంగమున వేడ్కన్నిల్చు నారాయణుం
డనఘుం డబ్జభవుండు మధ్యశిఖరంబం దుండు విశ్వాంతరా
త్మ నవీనేందుకళాధరుండు మెలఁగుం బాశ్చాత్యకూటంబునన్. ౧౪౭.

క. ఇంగిలికము మణిశిలయునుం, రంగుగ వైడూర్యరత్నరాజియుఁ దనలో
నం గలత్రిశృంగనగమున, సంగడి శోభిల్లు యక్షసాధ్యపురంబుల్. ౧౪౮.

క. ఈసరవి సిద్ధలోకావాసము లగు కేసరాద్రివర్గంబులచే
భాసిల్లు మెఱుపుగర్ణిక, గా సరసిజలీలఁ బృథ్వి గడు నొప్పారున్. ౧౪౯.

వ. ఈభూగోళప్రకారంబు సకలపురాణసాధారణం బిటమీఁద నదులనామధేయం
బులు జన్మంబులు నెఱింగించెద వినుండు మొదల సోమాఖ్యం బగు నాకాశసము
ద్రంబువలన నాకాశగామిని యగునది యుదయించె నది యింద్రగజక్రీడాస్థానం బై
చతురశీతిసహస్రయోజనోన్నతం బైన మేరువునకుఁ బ్రదక్షిణంబు చేయుచు నమ్మే
రునగోన్నతశిలలవలన జాఱి నాలుగుపాయలై యఱువదివేలయోజనంబులు నిరా
లంబనంబునఁ బ్రవహించుచు సితాలకానందాచక్షుర్భద్రాభిధానంబులు నాలుగు
ధరియించి యనేకసహస్రముఖప్రవాహంబుల భూధరంబులు వ్రక్కలించుచు
ముప్పదివేలయోజనంబులనిడుపునం గేతుమాలవర్షంబున గంగ యను పేరం బ్రవ
హించుచుండు నింక గంధమాదనపార్శ్వంబున నేకత్రింశత్సహస్రయోజనప్రమా
ణంబునం బ్రవహించువరగండిక వర్ణించెద వినుండు. ౧౫౦.

ఉ. ఆవరగండికాతటములం దిరువంకలఁ గేతుమాలదే
శావళి యొప్పు నందుఁ గలయంగన లుత్పలమేచకాకృతుల్
పూవిలుకానిఁ బోలుదురు పూరుషు లందఱు కృష్ణవర్ణుల
ప్పావనభూమిలో నిలుచుఁ బాయక బ్రహ్మసుతుండు నెమ్మదిన్. ౧౫౧.

క. ఇది చిత్ర మచటిపనసల, మదిరినభద్రసఫలాళిమధురససేవన్
ముదిమియుఁ దెవులును నెఱుఁగక, పదివేల్సంవత్సరములు బ్రతుకుదురు ప్రజల్.

సీ. మాల్యవద్గిరిపార్శ్వమహిఁ బూర్వగండికానది ప్రవహించు ముప్పదియునొక
వేలయోజనములవిరివి నన్నదితటస్థలముల భద్రాశ్వజనపదములఁ

గాలాబ్దరుచిభద్రసాలవనం బొప్పుఁ దద్దేశజను లెల్ల ధవళరుచులు
దశసహస్రాయువులై తనరారుచుందురు భామినులందఱు పద్మగంధు
లందుఁ గులపర్వతేంద్రంబులైదు వానిచుట్టుఁ గలిగినకొండలు కోట్లసంఖ్య
లచటిజనపదసీమలయందుఁ గలుగు నదులు చెప్పెద సావధానమున వినుఁడు.

సీ. శీతాంబువాహిని శీత మహావక్ర చక్ర పద్మావతి చంద్ర మత్త
శతభద్ర హంస హంసావతి వనమాల పంచవర్ణ సువర్ణ బ్రహ్మభాగ
కావేరి సురస శాఖావతి హరితోయ యింద్రనంది హిరణ్య కృష్ణతోయ
యరుణావతి సువప్ర యంగారవాహిని క్షీరోద మణివప్ర శివ సుదంతి
స్కంధవతి సోమవతి ధనుష్మతి వసుమతి నాశవతి మణితల మహానది పదాద
విమల పుణ్యోద వామోద విష్ణుపదియు మొదలుగాఁ గొన్ని పెద పెదనదులు గలవు.

క. ఈనదులన్నియు నాగంగానది సరి పూర్వజన్మకలుషము లెల్లన్
మానుపునంట సంస్మరణ స్నానతటస్థానదర్శనస్పర్శములన్. ౧౫౫.

క. మఱియుం గోటులసంఖ్యలు చిఱుతనదులు గలవు వానిశీతలజలము
క్కఱఁ గ్రోలి సహస్రాయువు కఱకంఠునిమీఁది భక్తిఁ గాంతురు మనుజుల్.

వ. ఇట్లు కేతుమాలభద్రాశ్వవర్షవిశేషంబులుం గొన్ని చెప్పితి నింక నిషధాచలేంద్రం
బునకుం బడమట విశాఖకంబళ కృష్ణ జయంత హరి శోక వర్ధమానంబు లనుకులా
చలంబు లేడు గలవు వానికిం బ్రత్యంతపర్వతంబు లసంఖ్యంబు లప్పర్వతమధ్యంబు
నం గలజనపదంబు లప్పర్వతనామంబులన చెప్పంబడు నివి యుత్తరగ్రామ సురా
శ్రవణ కంకటక సమూలకూట క్రౌంచకృష్ణాంగ మణిపంచకూట సువర్ణతట కుంకుభ శ్వే
తాంగ కృష్ణపాద వందక సానుమత్కరతాళ మహోత్కటశూకనదీపల్లవ ప్రముఖం
బులు తత్పర్వతంబులం బుట్టినమహానదులు ప్లక్ష మహాజల కదంబ మానసిశ్యామ
సు మేఘ బహుల వివర్ణ శంఖ మరాళి దర్భవతి భద్రానది శూకనది పల్లవ హిమ
ప్రాభంజన కదంబ కుశావతి విశాల కుంభక మహామాయ మానుషి యివి యొ
క్కొక్కదేశంబున కొక్కొక్కనది యేర్పడినవి మఱియును. ౧౫౬.

ఉ. ఆతతశీల రమ్యకసమాహ్వయమైనవనంబు సొంపగున్
శ్వేతమునుత్తరంబునను నీలగిరీంద్రము దక్షిణంబునం
బ్రీతి దలిర్పఁ దద్విపినవృక్షఫలద్రవ మానుమానవుల్
ప్రోతురు దేహముల్ దివిజరూపములం బదివేలవర్షముల్. ౧౫౭.

సీ. దేవాద్రియుత్తరదిగ్భాగమునను ద్రిశృంగశైలంబు దక్షిణమునందు
రమణీయమైనహిరణ్యకవర్షంబునడుమ హిరణ్యకీనదితటమున

నలరు జంబీరము లభ్రలిహములు తత్ఫలములు షడ్రసబంధురములు
ప్రాణు లారసమాని పండ్రెండువేలు నేనూఱేండ్లు బ్రతుకుచుండుదురు కామ
రూపవంతులు సమరవిరోధియోధమథననిర్నిద్రప్రథువిక్రమప్రసిద్ధ
భుజబలాఢ్యులు నగుయక్షపుంగవులు నిరంతర మచట నుందురు సంతసమున.

క. క్రొత్తై త్రిశృంగశిఖరము । నుత్తరశృంగమ్మునకును నుత్తరపుదిశకా
హత్తుకొని కడలిదాఁకను । నుత్తరకురుభూము లమరుచుండును మహిమన్. ౧౬౦.

ఉ. పాలునుఁ దేనెయుం గురియుఁ బాదపముల్ మతికొన్ని వృక్షముల్
చేలములున్ హిరణ్యమణిచిత్రవిభూషలు నీనుచుండు న
న్నేల సువర్ణవాలుకల నిర్మలరత్నములం జెలంగు వి
ద్యాలలితుల్ త్రయోదశసహస్రసమాయువు లందు మానవుల్. ౧౬౧.

వ. ఇట్టియుత్తరకురుదేశంబులయందు స్వర్గచ్యుతు లైనపురుషులు వసియింపుదురు తదు
త్తరకురుప్రాంతంబున నతిరమణీయంబులు సమంబులు నై కనుపట్టుచంద్రకాంత
సూర్యకాంతపర్వతంబులనడుమ ననేకవృక్షసమాకుల యైనచంద్రనది ప్రవహించు
నట్టికురువర్షంబునుత్తరపార్శ్వంబున నైదువేలయోజనంబులు సముద్రంబు నతిక్ర
మించి సహస్రయోజనపరిమండలవిస్తారంబున దేవలోకపర్యంతంబు చంద్రద్వీపం
బమరు నందునడుమ నూఱుయోజనంబులవిరివియునుం బొడవునుం గలయొక్క
పర్వతంబునం జంద్రావర్త యనునది వొడమెఁ దద్ద్వీపంబు చంద్రున కధిష్ఠానం
బందలిప్రజ లందఱుం జంద్రదైవత్యులుం బ్రస్థభుక్కరులు దశసహస్రాయువులు నట్టి
చంద్రద్వీపంబునకుం బశ్చిమంబున నాలుగువేలయోజనంబులు సముద్రంబు నతిక్ర
మించి దశసహస్రయోజనపరిమండలం బైనభద్రాంతరనామధేయద్వీపంబు గలదు
తద్ద్వీపంబున ననేకరత్నశోభితం బైనభద్రాసనంబున వాయుదేవుండు సాకారుండై
కొలువుండు నచ్చటిపురుషు లందఱుం గాంచనవర్ణులుం బంచసహస్రవర్షజీవులు
నింక నవభేదం బగుభారతవర్షంబు వర్ణించెద నింద్రకశేరుతామ్రవర్ణగభస్తినాగ
ద్వీపసౌమ్యగాంధర్వవారుణభారతంబు లనం బరఁగినయాఖండంబు లొక్కొ
క్కటి వేయేసియోజనంబులు. ౧౬౨.

క. కల వాభారతవర్షస్థలమున నొకయేడు ఋక్షసహ్యమహేంద్రం
బులు వింధ్యపారియాత్రంబులు మలయము శుక్తిమంతమును గులశిఖరుల్. ౧౬౩.

సీ. మందరశైలంబు మైనాకవసుధరంబు పాండురాచలము శ్రీపర్వతంబు
గోమంతము చకోరకూటంబు సురసంబు వైద్యుతాహార్యంబు వాతభవము
రైవతకంబు శారదము జయంతంబు కృష్ణమహేంద్రంబు ఋశ్యకంబు

కోలాహలము చిత్రకూటము శైకృతస్థలము తుంగప్రస్థధరణిధరము
ననఁగ నివియుఁ బ్రసిద్ధంబు లైనగిరులు। మఱియు నుపపర్వతంబులు దఱచు గలవు
వీనియవకాశములయందె వెలయు నార్య।జనపదమ్లేచ్ఛజనపదసంచయములు.

వ. ఈజనపదంబులం బ్రవహించి కులపర్వతంబులవలనం బుట్టినప్రధాననదులు చె
ప్పెద గంగ సింధు సరస్వతి శతద్రు చంద్రభాగ సరయూ యమున యిరావతి చక్షు
ర్లౌహిత్య వితస్థ విపాశ దేవిక ఋభు గోమతి ధూతపాప బాహుద దృషద్వతి
కౌశికి నిశ్చిర గండకి యివి హిమవంతంబునం బుట్టినవి వేదస్మృతి వేదవతి తృణ
ఘ్ని సింధువర్ణ నంద సదానీర రోమహి పరచర్మణ్వతి లయ విదశ దేవత్రయ యవంతి
యివి పారియాత్రంబునం బ్రభవించినవి శోణ జ్యోతిరథ సురకర్తృష మందాకిని
దాశార్ణ చిత్రకూట పిప్పల కరతోయ విశాఖిక చిత్రోత్పల విశాల వజ్రవాలుక వా
లుకావాహిని నక్రవతి ఋజ్వికిరి త్రిదివ యివి ఋక్ష్యపర్వతంబున జనియించినవి
మణిజాల శుభ పయోష్ణి శీఘ్రోద వేణువార వైతరణి వీచివారి కుముద్వతి క్రోధ
దుర్గ యంతశ్శిల యివి వింధ్యపాదంబున నవతరించినవి గోదావరి కృష్ణవేణి భీమ
రథి మల్లప్రహారి తుంగభద్ర కావేరి హేమ లక్ష్మణ కపిల యివి సహ్యంబునం
బ్రాదుర్భవించినవి తామ్రపర్ణి యుత్పలావతి యివి మొదలైనవి మలయపర్వతం
బున సంభవించినవి త్రిసామ ఋషికల్య త్రిదివ లాంగలిని వంశవర మహేంద్ర
తనయ ఋషిత ద్యుతిమతి మందమందగామిని నీలపిశాచిని యివి శుక్తిమంతంబునం
గలిగినవి మఱి యున్నవి యన్నియును క్షుద్రనదులుగా నెఱుంగుఁడు. ౧౬౫.

క. ఈజంబూద్వీపమునకు। యోజనములు లక్ష యొప్పు నుదధియు నంతే
యోజన శాకద్వీపం। బీజంబూద్వీపమునకు నినుమడి విరివిన్ ౧౬౬.

సీ. ఇట్టిశాకద్వీప మిరువంక లవణాబ్ధిఁ దిరిగి వచ్చినది యీదీవిలోని
ప్రజలు దుర్భిక్షజరారుజ లెఱుఁగరు కులపర్వతము లేడు నిలుచు నచట
రెండేసి పేళ్ళ నాకొండలు విలసిల్లు నుదయసౌవర్ణాఖ్య। లొక్కగిరికి
జలధరంబును నింద్రశైలంబు నొక్కటి రైవతకంబు నారదము నొకటి
శ్యామదుందుభు లొక్కటి సోమరజత।కంబు లొక్కటి కేసరి యాంబికేయ
మనఁగ నొక్కటి క్షేమమహాద్రుమంబు। ననఁగనొక్కటియిట్లువర్షాహ్వయములు.

క. నారద మనుపర్వతమున। నారదపర్వతులు పుట్టినా రింద్రగిరిన్
నీరు గొని వచ్చి యింద్రుఁడు। సారెకు వర్షించుచుండు జగములయందున్. ౧౬౭.

గీ. అందును గుమారికా చారి నంద వేణి। ధేనువు గభస్తి యిక్షుమతి యు ననఁగ
నదులు గలవేడు వీనికి నామకములు। కలవు రెండవయవియుఁ గొండలకు వలెనె.

క. ఇనుమడి శాకద్వీపం। బునకుఁ గుశద్వీప మదియుఁ బుండ్రేక్షురసాం
బునిధిపరీతం బందును। గనుపట్టును నామయుగము కలసప్తగిరుల్. ౧౭౦

సీ. కుముదపర్వతము విద్రుమమును నొక్కటి హిమశైలమును వలాకమును నొకటి
ద్యుతిమద్గిరీంద్రంబు ద్రోణంబు నొకటి చిత్రశిలయుఁ బుష్పవంతంబు నొకటి
కకుదంబును గశేయకంబును నొక్కటి హరియును మహిషంబు ననఁగ నొకటి
మందరంబును గకుద్మంతంబు నొక్కటి యందులో మహిషాద్రి యగ్ని యిరవు
ధూతపాపయోని తోయధి శివ పవిత్రాఖ్య కృష్ణ చంద్ర హ్లాదిని మఱి
శుక్లి విద్యుతాఖ్య చండ విభావరి। మహతి ధృతి ద్వినామమహితనదులు. ౧౭౧.

క. ఇందుఁ గలపర్వతంబుల। యందమున ద్వినామయుతము లగువర్షంబుల్
క్రందుకొని యుండు మహిమఁ బురందరలోకమునకంటె రమ్యము లగుచున్.

క. విద్వత్తిలకములార కుశద్వీపద్విగుణమై ప్రశస్తిం గనుఁ గ్రౌం
చద్వీప మిక్షురసవార్ధి ద్విగుణసురాంబునిధిపరీతం బగుచున్. ౧౭౩.

సీ. క్రౌంచవిద్యుల్లతాఖ్యలది యొక్కటి దేవవృత్స్వరాహాహ్వల వెలయు నొకటి
వార్షిక వామనాహ్వయముల వొక్కటి యంధకారచ్ఛాదనాభిధేయ
విదితి మొక్కటి దేవవిందకాంచనశృంగము లనుపేళ్ళ దొకటి పుండరీక
తోయాశనానామధేయాల దొకటి విందంబు గోవిందంబు నాఁగ నొకటి
క్రౌంచమునఁ గలకులభూధరంబు లనఁగ। సన్నుతికి నెక్కె నీయేడుజమిలిపేళ్ళ
వర్షముల నిట్లు నామకద్వయముచేతఁ। బొదలు నీదీవిలో నేడునదులు గలవు.

క. గౌరికుముద్వతీసం। ధ్యారాత్రిమనోజగలును ఖ్యాతియు మిగులన్
పేరు కలపుండరీకయు। నా రంజిలుచుండు సప్తనదు లాదీవిన్. ౧౭౫.

క. మహి నీనదులకు సుమనో। వహయును నాతామ్రవతియు వలశిరయు సుఖా
వహయును క్షీరోదయు గో। బహుళయు మజతాపగయును బర్యాయంబుల్.

క. క్రౌంచద్వీపమునినుమడి। యెంచఁగ శాల్మలము దాని ఘృతవారిధి వే
ష్టించి కనుపట్టు నచ్చటఁ। గొంచెంబులు గాక యేడుకులగిరు లమరున్. ౧౭౭.

వ. పీతశాతకుంభ సర్వగుణ సౌవర్ణ రోహిత సుమనస కుశల జంబూనదంబు లనునామ
ధేయంబులు పర్వతంబులకుం గల వందలివర్షంబులకు నదులకు నివియె నామంబులు
క్రౌంచద్వీపద్విగుణంబును దధిసముద్రపరివృతంబు నైనగోమేధం బనునాఱవదీవి
యందుఁ దామ్రరసంబునుం గుముదంబు ననుప్రధానకులపర్వతంబులు రెండు ధా
తకిషండకుముదషండంబు లనుదేశంబులు రెండు గోమేధద్వీపంబునకు నినుమడి
యును దుగ్ధవారిధివేష్టితంబును నగుపుష్కరద్వీపంబునకు వర్షంబులు రెండు క్షీర

నీరసముద్రంబులనడుమ శ్వేతద్వీపంబు దీపించుఁ బాలసముద్రంబునకు రెట్టి యైన తియ్యనినీటిసముద్రంబునకు నవ్వల లోకాలోకపర్యంతంబు దానికి నవ్వలం గటాహంబు నదియ పంచాశత్కోటివిస్తీర్ణం బైనభూచక్రంబునకుం గడసీమ భువర్లోకాదిసత్యలోకపర్యంతం బైనయూర్ధ్వలోకంబు లాఋసుం గూడి పంచాశత్కోటి పరిమాణంబు లిట్లు బ్రహ్మాండగోళంబు శతకోటివిస్తారం బిట్టిబ్రహ్మాండంబు లసంఖ్యాంబులు ప్రతికల్పంబున నేకోదకమగ్నంబు లైనబ్రహ్మాండంబుల నారాయణుండు వరాహరూపంబున రసాతలంబువలన నుద్ధరించి మున్నటియట్ల నిలుపుచుండు మహాత్ములార యిట్లు భూగోళప్రకారంబు చెప్పితి మీకు భద్రం బౌ నని రుద్రుం డానతిచ్చి వియచ్చరు లచ్చెరుపడ సపరివారంబుగా నదృశ్యుం డయ్యె నని కుంభసంభవుండు భద్రాశ్వునకుం జెప్పె నని వరాహదేవుండు చెప్పిన విని రసాసారసానన తరువాతివృత్తాంతం బానతి మ్మని విన్నవించిన. ౧౨౮.

మ. ప్రకటీభూతచమూసమూహరభసాక్రాంతప్రతీపక్ష్మ ప
క్ష్మకవాటద్వయవత్పురార్యళికదృక్ప్రాకారసంలీనపా
వకలజ్జావహదోఃప్రతాపగరిమవ్యాప్తాఖిలాశాంతరా
ళ కరాళాహిశయానశౌరిసుఖతల్పస్వాంతనీ రేరుహా. ౧౨౯.

క. ఆరట్టతురంగమధా।టీరేణుపరంపరాఝుడితిశోషితవీ
రారివధూజనకరిమక।రీరచనాసంగతాంగశృంగారాబ్ధీ. ౧౩౦.

పృథ్వి. త్సరుస్థకనకచ్ఛవిస్థగనజాతరూపాంబుజ
స్ఫురత్కరకృపాణికాదళితశూరపృథ్వీతలే
శ్వరౌఘకృతభేదనశ్రమభవభ్రమప్రస్ఖల
త్సరాంశునికటావలంబననిధానదండధ్వజా. ౧౩౧.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాభినంది
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి
ధాన ఘంటనాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతం బైనశ్రీవరాహపురాణం బనుమహా
ప్రబంధంబునందు దశమాశ్వాసము.

వరాహపురాణము.

ఏకాదశాశ్వాసము.

క. శ్రీరామానఘగుణ ల।క్ష్మీరామారమణభక్త కీర్తిజితహిమా
నీరామాహిపమందా।రారామా యీశ్వరత్నమాధిపునరసా. ౧.

వ. అవధరింపు మవ్వరాహదేవుం డచలకిట్లనియె నట్లగస్త్యుండు తనకు రుద్రుం
డానతిచ్చినకథలు చెప్పి భద్రాశ్వనరేశ్వరు నాశీర్వదించి నిజాశ్రమంబునకుం
జనియె నింక నేమి వినవలతు వనినఁ బుడమి వినయావనతయై. ౨.

క. కొందఱు శంభుని బ్రహ్మం। బందురు మఱికొంద ఱిందిరాధిపుఁ బరమా
త్మందురు కొందఱు చతురా।స్యుం దత్త్వం బందు రాదిసూకరనాథా. ౩.

క. ఎప్పుడు నీసందేహము। ముప్పిరిగొను నాదుచిత్తమున నిది దెలియం
జెప్పు మనఁ గపటకిటివరుఁ। డప్పుడమికి నాన తిచ్చె నతివిశదముగాన్. ౪.

శా. శ్రీనారాయణుఁ డాద్యుఁ డిందఱికి నీరేజాతగర్భుండు త
త్సూనుం డాతని కుద్భవించె నిటలాక్షుం డమ్మహాదేవుఁ డ
జ్ఞానధ్వంసి తదీయవర్తనము లాశ్చర్యావహాంబుల్ ధరి
త్రీ నీకున్ వినిపింతుఁ గొన్ని విను నిర్నిద్రానురాగంబునన్. ౫.

క. తొల్లి యొకనాఁడు మురభి।ద్భల్లుఁడు కైలాసశిఖరిపై గిరిజయుఁ దా
నెల్లజగంబులు గొలువఁగ। ముల్లోకముపారుపత్యము విచారింపన్. ౬.

క. తలఁచుట యెఱింగి చతురుఁడు। శిలాదసుతుఁ డాయితంబు చేయించె సము
జ్జ్వలరత్నతోరణాదిక।ముల వెలుపటికొలువు మేడఁ బురహరుఁ డంతన్. ౭.

సీ. భువనమోహన మైనపువుదండచల్లనిగాడ్పులు జడలతోఁ గడలుకొనఁగ
ధాతుమించినమంచితమ్మంట్లరాగంబు శ్రవణభాగంబుల సందడింప
ప్రమదాస్పదం బైనపట్టుకెంజెఱము కటీరస్థలిఁ గరము విభ్రమము చూప
తనువుపైఁ జిట్లుగంధముసౌరభంబులు సరిలేనిరతివిలాసములు నెఱప

కొండరాయనిముద్దులకూఁతుకరము। నిజకరంబునఁ గీలించి నిగమవేత్ర
హస్తహుంకృతి ముందట నంబరస్థలంబు దాఁకంగ నాహజారంబు చొచ్చి.

శా. ఓహో భైరవ నీల రుద్ర నిలు సాహో వీరభద్రేశ కుం
భాహూ రాకు నికుంభ యందు వడి సమ్మర్దంబు వారించుచున్
బాహాస్తంభితవేత్రవల్లి గదలన్ దండప్రభుం డుద్ధత
వ్యాహారంబులచే బరాబరులు చేయన్ రత్నవేదిస్థలిన్. ౯.

సీ. విజయాకరాంబుజవ్యజనానిలంబులఁ దూలుకుంతలములు దువ్వి దువ్వి
ప్రమథులవికృతవేషములు చూడు మటంచుఁ జెవి చేరి మెల్లనె చెప్పి చెప్పి
పగిడిబింగన్నకొడగములు వీక్షించి హాసంబుతోఁ జేయి వేసి వేసి
తనచేత నుండక వెనకయ్య గినిసిన నెత్తుకొమ్మని చేతి కిచ్చి యిచ్చి
చిత్త మిగురింప వేడ్కలు బిత్తరింప। నవయవంబులఁ బులకంబు లంకురింప
శైలకన్యయుఁ దాను సరసగతుల। మేల మాడుచు నొకగద్దెమీఁద నుండి. ౧౦.

వ. గండకపుండరీకశుండాలగండభేరుండముఖులును రుక్షచతుశ్శ్రీవాహర్యక్షతరక్షు సదృక్షముఖములును శరభకరభసైరిభసన్నిభముఖులును గాకఘూకకోకసూకరభీకరముఖులును గుక్షిముఖులును వక్షోముఖులును హస్తముఖులును మస్తముఖులును బశ్చాన్ముఖులునుం దిరశ్చీనముఖులును మొదలైనప్రమథులును జేగురింపుజడలును నిరులు కవియు మెడలును జలివెలుంగుతునుకలుఁ బ్రామినుకులదొరపునుకలు బేసిచూపులు ముమ్మొనలచేప్రాపులు మలకలపేరులు వలపులనీరులుం గలసారూప్యధారులు నగస్త్య పులస్త్య శాండిల్య మాండవ్య రైభ్య బాభ్రవ్య ప్రముఖనిఖిలసంయములు గరుడగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరాదిదేవయోనులు సముచితప్రకారంబున సేవింప వారల నాదరింపుచుఁ బేరోలగం బుండునవసరంబునఁ బురుహూతప్రభృతిదేవతావితాన సమేతుండై విధాత యేతెంచిన యథావిధానంబున బహూకరించి కరుణారస విభూషితంబు లగుభాషితంబులం బితామహ యీమహేంద్రాదిబృందారకు లంద ఱుం గందినముఖారవిందంబులం గుందినదెండంబుల నున్నవారు తారు దైతేయ వీరులచేతఁ బరాభూతులు గారు గదా వీర లిచ్చటికి వచ్చిననిమిత్తంబు చెప్పు మనిన వనజభవుండు వినయంబున. ౧౧.

శా. దేవా రక్కసుఁ డొక్కఁడుం డతిబలోద్రేకంబునం దాడి రా
ధావద్దంతి విహస్తబస్తము పతద్వాహారి మోహన్నరం
బావల్గన్నకరలబు భీతమృగ మార్తాశ్వంబు భగ్నోక్షముం
గా నైకల్యముఁ బొందు నింద్రముఖదిక్పాలాలయగ్రామముల్. ౧౨.

క. ఈకరణి సార్వకాలము। రాకాసి మదంబు కవిసి రాకం బోకం
జీకాకు పఱుప వేసరి। నాకౌకసు లెల్ల వచ్చి నా కెఱిఁగింపన్. ౧౩.

సీ. ఎల్లభక్తులకును గొల్లగా వేఁడినవరము లీఁ గలవ్యయవాదికాఁడు
సచరాచరప్రపంచమ్మును బాలించు రాచాఱికమ్ముకాణాచికాఁడు
మిక్కిలి కనుమంట మింటఁ బాఱుపురాలు భస్మంబు చేసినపంతగాఁడు
కోలాహలాభీలహాలాహలజ్వాల మెడబంటి మెసఁగినమేఁతకాఁడు
శంభుఁ డుండంగ మనల కీశంక యేల। రండు పోద మటంచు నాఖండలాది
సురలఁ దోడ్కొని యేను దేవరకుఁ దెలియ। విన్నవించుటకై పనివింటి నిపుడు.

ఉ. నిత్యము। నిర్వికల్ప మతినిర్మల మీభవదీయ మైనదాం
పత్యము కన్నులారఁ గనుభాగ్యము మా కొనఁగూడెఁ గాన సం
స్తుత్యము నేఁటివాసరము సోమకళాధర నీకు గౌరికిం
గృత్యము లోకరక్షణము క్రీడలు రాక్షసశిక్ష లెప్పుడున్. ౧౫.

సీ. జ్ఞానంబు నీవు మోక్షంబు దాక్షాయణి ఫలము నీవు తపంబు భద్రకాళి
మంత్రంబు నీవు సామర్థ్యంబ చండిక ప్రాణంబు నీవు దేహంబు దుర్గ
ప్రామినుకులు నీవు ప్రణవంబు పార్వతి చవియు నీ వమృతంబు సకలజనని
భక్తియు నీవు విరక్తియు శాంభవి యర్థంబ నీవు వాక్యంబు గౌరి
శక్తిలో నీవు నీలోన శక్తి యెపుడుఁ। బాయకుందురు భాస్కరప్రభలు వోలె
నీరహస్యంబు మదిలోన నెఱుఁగలేక। మొత్తులాడుదు రూరక మత్తిగాండ్రు.

క. అని యిట్లు పెక్కుభంగుల। వినుతించి విరించి తన్ను వీక్షించిన నా
కనకాచలకోదండుఁడు। వనజోదరుఁ దలఁప వచ్చె వారలు ముగురున్. ౧౬.

శా. ఏకీభావముతోడ నొక్క రొకరిన్ వీక్షింప నామూపులన్
రాకాచంద్రనిభాస్య కోకకుచ నానారత్నభూషాంగి ది
వ్యాకారంబున నొక్కకన్య జననం బయ్యెన్ దనుచ్ఛాయ లా
శాకాశావనిమండలిన్ దిమిరసంధ్యాచంద్రికల్ చల్లఁగన్. ౧౭.

సీ. ఆమూఁడువర్ణాలలేమ కోమలహాసభాసమానకపోలభాగ యగుచు
హరిహరబ్రహ్మాదిసురల విలోకించి కలకంఠకలకుహూకారచారు
భాషణంబుల నీప్రపంచంబు సర్వంబు గన్నమహామాయ నన్ను మీర
లెఱుఁగరే మీకోరి కేమైనఁ దీర్చెదఁ జెప్పుఁ డటన్న నాచెలువఁ జూచి
నలువయును వెన్నుఁడును జలివెలుఁగుఁదాల్పు। నోమహాశక్తి వినుము నీనామకంబు
త్రికళ యిటమీఁద నీ చేయుప్రకటవిక్రమముల మఱియును బెక్కునామములు గలవు.

వ. ఇంక నొక్కకారణంబు గలదు భవదీయదేహవర్ణత్రయంబు విభజించి మూర్తిత్ర
యంబుఁ గల్పింపు మనిన నద్దేవతామతల్లి పింఛతాపింఛరించోళినీలచ్ఛాయం బగు
చు నొక్కకాయంబును సంధ్యారాగసౌగంధికబంధూకబంధురుచిప్రవాహం బగు
నొక్కదేహంబును హారకర్పూరతారనీహారగౌరం బగునొక్కశరీరంబును వహించె
నందులో ధవళవర్ణయు వీణాపుస్తకపాణియు బ్రహ్మసృష్ట్యభిధానయుం బ్రపంచ
నిర్మాణకర్తయు నగుబ్రహ్మశక్తి చరాచరవ్యాపకత్వంబు గోరి తపంబు చేయవలసి
ధాతచేత ననుజ్ఞాతయై శ్వేతపర్వతంబునకుం జనియె రక్తవర్ణయు శంఖచక్రపాణి
యు లోకపాలనియు విష్ణుమాయాభిధానయు నగువిష్ణుశక్తి ముకుందునిచేత ననిపిం
చుకొని మందరకందరంబునకుం దపంబు సలుప నరిగె నీలవర్ణయు శూలపాణియు
దంష్ట్రికరాళినామధేయయు జగత్సంహారకారిణియు నగురుద్రశక్తి నీలకంఠు
నకుం జెప్పి నీలశైలంబునకుం దపంబు చేయ నరిగె నప్పుడు హరివిరించిప్రముఖ
నిఖిలగీర్వాణులు దుర్వారపూర్వగీర్వాణగర్వసముద్రంబు లింక నింకు నని సంత
సించుచు నుమామహేశ్వరుల వీడుకొని తమతమనివాసంబులకుం జని రంతటం
గొంతకాలంబున. ౨౦.

క. గిరిశుఁడు తనసర్గం। బేరీతిఁ బ్రయాసపడ్డ నీడేరక ని
ష్కారణము హానిఁ బొందఁగ। సారెకుఁ గావించి మిగుల సదమద మగుచున్.

గీ. నీటిప్రాలకరణి నేటికిఁ దోడ్తోన। సృష్టి నష్ట మయ్యెఁ గష్ట మనుచు
జ్ఞానదృష్టిఁ జూచి నైజశక్తి తపంబు। సలుప శ్వేతగిరికిఁ జనుట దెలిసి. ౨౨.

ఉ. ఆగిరి కేగి చూచెఁ బరమామృత మాకృతి దాల్చి నిల్చెనో
నాఁగ వెలుంగుచున్ గరమునం జపమాలిక పూని లీల నే
నీగతిఁ బద్మజాండము లనేకము లెప్పుడుఁ ద్రిప్ప నేర్తు నన్
బాగునఁ ద్రిప్పుచున్నతనప్రాణపదం బగుసృష్టిదేవతన్. ౨౩.

సీ. కాంచి కల్యాణి యేకాంతుఁ గావించెదు నిష్ఠురతప మతినిష్ఠ నీవు
మెచ్చి వరంబు లీ వచ్చితి నడుగుము నా బ్రహ్మసృష్టి యన్నులవతోడ
నొకవంక నడఁగి యే నుండఁగ నోప సర్వగతత్వ మి మ్మన్న స్రష్ట దద్వ
రం బిచ్చి తనశరీరంబున నాదేవి జలముఁ బాలును బోలెఁ గలపికొనియె
నది మొదలు సృష్టి వర్ధిల్లె ననలుఁ గొనలుఁ। బాటి బ్రహ్మను మిక్కిలి నూటి టయ్యె
శక్తి గలిగినకతన నశక్తు లైన। వారిచేతలు కొనసాగి వచ్చు నెట్లు. ౨౪.

క. వనజభవుఁ డప్పుడు సంతస।మునఁ దనశక్తిం దలంచి పొగడఁ దొడంగెం
గనకగిరిశృంగరంగ।త్తనదీఘనదీర్ఘలహరికాఘుమఘుమికిన్. ౨౫.

రగడ. శ్రీవాగీశ్వరి సృష్టివ్యాపిని। భావితనిగమప్రకరాలాపిని
తారతారకాధవధవళాంశుక। సారసమృదుకరసంభృతసితశుక
శరణాగతజనసర్వసిద్ధికరి। పరమజ్యోతివిభావరి శాంకరి
వనజభవాండవ్రజమణిహారిణి। సనకాదికహృత్సౌధవిహారిణి
సర్వభూతమయి సర్వాక్షరమయి। సర్వతత్త్వమయి సర్వసిద్ధిమయి
జగదంబ సరస్వతి విద్యేశ్వరి। సగుణా నిర్గుణాశ్రయ పరమేశ్వరి
యేకాక్షరయు ననేకాక్షరయును। నాకాశామృతమృతాక్షరయును
జ్ఞాననిధియుఁ బరశక్తియు ననునభి। ధానము లెప్పుడుఁ దాల్చుచుఁ గడునభి
రామరూప యగుబ్రాహ్మివి నీవని। కామజనని రక్తచ్ఛవిపావని
అపర యనెడునారాయణి నీవని। విపులతనుద్యుతివిజితోత్పల యని
శబలునికలాశక్తియు నీవని। ప్రబలపరాపరరౌద్రివి నీవని
సృష్టియు నీవని స్థితియు నీవని। తుష్టియు నీవని తుదియు నీవని
ప్రణవము నీవని బ్రహ్మము నీవని। యణురేణుతృణాద్యంబులు నీవని
యెఱిఁగినవారికి నిహపరసుఖములు। తెఱఁగవు తొలఁగును దవ్వుల నఘములు
వేల్పులకొలఁకై వివిధాకారము। దాల్పఁగ నీ కిది దగినవిహారము
క్రొన్నెలతాలుపుఁ గొలిచినభక్తులు। నిన్నెఱిఁగి సంధింతురు ముక్తులు
స్వస్తికారిణి చాఁగులు నీకును। ప్రస్తుతసద్గుణ ప్రణతులు నీకును
మంత్రాకార నమస్కృతి నీకును। తంత్రఫలప్రద దండము నీకును
చిదమృతసారమ జేజే నీకును। మొదలిదైవతమ మ్రొక్కెద నీకును. ౩౫.

క. ధాత్రీ ధాత్రీరిత మగు। నీత్రికళాస్తవము చదివి ఋతుమతుల మృగీ
నేత్రలఁ గూడినఁ గలుగుఁ బవిత్రులకుం బుత్రపౌత్రవిభవసమృద్ధుల్. ౩౬.

మ. విను మింకన్ మును మంథశైలమునకున్ విచ్చేసి తద్రమ్యసీ
మనిరూఢామరభూజవాటమునఁ గౌమారవ్రతాసక్తి నుం
డిననారాయణి రాజసప్రకృతితో నిష్ఠం దపం బాచరిం
చె ననేకాబ్దము లంత నయ్యబల రోషించెన్ బ్రయాసంబునన్. ౩౭.

వ. ఇట్లు రోషమందరక్షుభితంబైనతద్దేవిదివ్యచిత్తం బనుదుగ్ధసాగరంబునను నచ్చరలై స్వయంప్రభ విద్యుత్ప్రభ చంద్రప్రభ సూర్యప్రభ చంద్రకాంతి సూర్యకాంతి చారుకేశి సుకేశి మంజుకేశి యూర్వశి గంభీర విభావరి చారుముఖి చారుకన్య ధన్య మాలిని శీలమండన దేవగీతి యపరాజిత జయ విజయ జయంతి గిరిసుత ఘృతాచి విశాలాక్షి పీనపయోధర మొదలైనకుమారికలు పాశాంకుశంబులు కరంబుల

మెఱయఁ గోట్లకొలఁదు లుద్భవించి తేఁటిమొత్తమ్ములతమ్ము లగుకురులు కలువల వలపించుకలికిచూపులు పులుకడిగినముత్యంబులతోడిపవడంబులడంబు లడంచు దరహాసితలసితాధరంబులు ధరమ్ములగౌరవమ్ము వమ్ముచేయువలిగుబ్బలు బలుజోదు మరునికోదండంబు దండంబు లిడునడుములును ములుబంతులపరుసునం బరుస నగుకరికరంబులకు నౌన్నత్యప్రసిద్ధి సిద్ధించిన నిజజఘనభాగములు గములు గూడి వచ్చినం గదలి కదలికలకలహము సరకుఁగొననిమనోహరోరుస్తంభంబులు భం బులు చూపురుచులు చులుకఁ జేయుపాదనఖంబులుం దనర మత్తిల్లి విరహుల మొత్తములం దుత్తుమురుగా మొత్తుచిత్తజునికత్తి హత్తినసెత్తురులతోడం బొత్తు చేయుమెత్తనిచరణంబులక్రొత్తలత్తుకల మందమందగమనంబునందంబు నందంద పొగడువందిబృందంబుచందంబునం గ్రందుకొన మొరయునందియల దట్టంబు గాఁ బొడుపుగట్టుమిట్టలపట్టులం బట్టినబాలాతపఘట్టంబుచుట్టంబు లై చూపట్టు సరిపట్టి గట్టిపిఱుందులం గట్టినకెంబట్టుపుట్టంబుల శంబరారి యనుదొంబరి విడంబంబునం దూర నంబరంబునం బన్నినవలయంబు లనం బొలుచునవలగ్నం బుల విలగ్నంబు లగునొడ్డియాణంబుల శృంగారతరంగరంగంబు లగుయౌవనవన సముత్తుంగకుడుంగంబులతెఱంగున రంగుమీఱు మెఱుంగుఁజనుంగవలం గిసలయ భృంగసంగతప్రసవభంగి నంగీకరించునీలమాణిక్యమిళితమౌక్తికహారంబుల నిచ్చ లంపువలపుల మచ్చుచల్లి విచ్చలవిడి నిచ్చలు నిచ్చరాచరంబు మోసపుచ్చుపచ్చ విలుతునిమెచ్చులవల్లెత్రాళ్ళ నచ్చట నచ్చటం గ్రుచ్చినపలువన్నెకుచ్చులయ చ్చున హెచ్చుకరమణికేయూరకంకణాంగుళీయకంబుల వెక్కసపుటక్కజంపుఁ దెలుపునం జుక్కలఁ దొని నెక్కసక్కెమాడి తళుక్కుతళుక్కు మనుచు నొక్కటఁ దిక్కటిలువజ్రకుండలరుచులపెక్కువతో మక్కువ సలుపుమిక్కిలి చక్కని చె క్కులకాంతిలహరికలోనిమకరికలవిప్ప గలనాచుకుప్పలనడిమిపగడంపుఁదీఁగెలచొ ప్పుం దప్పునట్టికప్పులఁ దెప్ప లగుకొప్పుల నొప్పుచందిరంపుఁబాపటలప్రభాపటలం బు లినుమడించుదేహంబుల విలసిల్లుచు నలుగడల సేవించి నిలిచినం జూచి రజో గుణప్రధానయు నపరాభిధానయు నగునారాయణి యీకుమారికాసహస్రంబు లకు నాకునుం దగిననగరంబు గల్పింతు నని సంకల్పించినఁ దత్ప్రభావంబున.

సీ. పరిఘూపలోకనప్రాప్తాపరాంబుధిభ్రమపతిష్ణుబ్రధ్నరథహయంబు
నిక్షిప్తమణిమిళన్నక్షత్రమండలధ్యాసితవప్రమధ్యస్థలంబు
సౌధవీధీమహోత్సేధవీక్షోద్గ్రీవమైరవశిఖరగామరపురంధ్రి
త్రైవిక్రమాంఘ్రినిర్దళదజాండస్రుతావరణాంబువిభ్రమధ్వజపటంబు

ప్రమదవనజాతమందారపారిజాత। మధురమధురసగంధాంధమధుపగీత
గుణితవిద్యాధరీపాణిమణివిపంచి। వాదనము నగునాకపుటభేదనంబు. ౩౦.

క. పాడమెంగవ్వపుగుబ్బలి। నడునెత్తము మీఁదఁ గుందనపుఁగొండఁ జెలం
గెడు వేల్పువీటిచెలువము। తడకట్టఁగఁ జాలునొప్పిదంబులతోడన్. ౩౧.

క. ఆరాజధాని నీప।త్త్రారుహావృతకల్పవృక్షమధ్యస్థితచిం
తారత్నసౌధవీధిక। నారూఢమ్ముగేంద్రపీఠ మైయ్యె మహిమమునన్. ౩౨.

సీ. శ్రుతులాకృతులు దాల్చి నుతులు గావింపంగ నానానిలింపులు నతులు చేయ
మునులాగమరహస్యములఁ బ్రాజనలు సల్ప నప్సరస్త్రీలు నాట్యంబు చూప
కిన్నరాంగనలు సంగీతంబు వినిపింప సనకాదియోగులు జయలు వెట్ట
విద్యాధరలు రుద్రవీణలు వాయింప గరుడోరగము లూడిగముల మెలఁగ
నిజకుమారీకరాంబుజవ్యజనచలిత। వక్రచికురాళి శృంగారవార్ధిసుళ్ళఁ
బోల విష్ణునిశక్తి పేరోలగమున। నుండ నారదమునిపుంగవుండు వచ్చి. ౩౩.

మ. తనదేహచ్ఛవిలోనఁ గన్యకలఁ దత్కన్యాతనూదీప్తిఁ దా
ననుఁ గానంబడి వారికిం దనకు నెందున్ భేద మొక్కింత లే
దని సూచించినరీతిఁ గన్నులకు విందై నిల్చు నవ్వైష్ణవిం
గని భక్తిం బ్రణమిల్లి తత్ప్రచితసత్కారంబులం బొందుచున్. ౩౪.

శా. ఆలాపంబులఁ బెక్కునేమముల తాయంబుల్ ప్రయోగంబులున్
దాళంబుల్ మొరయంగ రాగముల నానాతానమానంబులన్
డాలున్ రక్తియు రేఖయున్ సరళియున్ రాణింపఁ దద్వైష్ణవీ
లీలాచిహ్నితగీతముల్ మహతిఁ బల్కించెన్ విచిత్రంబుగన్. ౩౫.

మ. అపు డానందజమందహాసములు గండాభోగముల్ నిండ న
య్యపరాశక్తి మునీంద్ర వచ్చితివి కార్యం బేమి గాంక్షించి నా
విపులానాగనివాసనాకముల సంవీక్షించి వైధాత్రరా
ద్రపురంబుల్ గని దేవి నిన్నిచట సందర్శింప నేతెంచితిన్. ౩౬.

చ. హరు సెఱగంట ప్రమందినలతాంతశరున్ భవదీయ మైనబి
త్తరికడకంటిచూపులు సదా సృజియించు ననేకమూర్తిగా
హరిహరి రూపుఁ బ్రాయము ననన్యవధూసులభంబు లైన నీ
కరణి విరక్తి చిత్తమునఁ గైకొని నిల్చుట చోద్య మెంతయున్. ౩౭.

సీ. అని ప్రశంసించి సాష్టాంగంబుగా మ్రొక్కి తద్దేవి వీడ్కొని ధాతృనూనుఁ
డభ్రమార్గంబున నరుగుచు మదిలోనఁ గలహంబునకు సందు గలిగె నింత

కాలంబునకు నంచు గంతులు వైచుచు సంభ్రమంబునఁ బోయి జలధినడుమ
భర్మనిర్మిత మైనపట్టణంబున రమ్యహర్మ్యసీమమున సింహాసనాధి
రూఢుఁడై యున్న మహిషాసురునిసమీపమునకుఁ జనితత్కృతాతిథ్యములకు మెచ్చి
రదనములు పిన్నవెన్నెల వెదలుచల్ల, నానిశాచరమండలాధ్యక్షుతోడ. ౩౮.

క. దానవనాయక నీకుం, గానుకగా మేలువార్త గలిగినఁ జెప్పం
గా నరుదెంచితి నది విను, మా నిన్న వినోదమునకు మందరగిరికిన్ ౩౯.

చ. అరిగి తదగ్రభాగమున నబ్జభవాండముతోడ రాయును
ప్పరిగలఁ జూడ నొప్పునొకపట్టణమున్ గని చొచ్చి తత్పురిన్
సురమణిమంటపంబున మనోహరమూర్తి ననేకకన్యకా
పరివృతఁ జొక్కపుంగొమరుప్రాయపుఁజక్కనిలేమఁ జూచితిన్. ౪౦.

క. ఆచెలువరూపసంపదఁ, జూచిన మిముబోఁటు లెల్లఁ జొక్కుట చిత్రం
బా చిన్నయ యుగుతపసులు, చూచినఁ బరవశతఁ బొంది చొక్కుదు రనినన్. ౪౧.

గీ. దేవగంధర్వదానవాదికులు భక్తిఁ, గన్నుసన్నలఁ దన కూడిగములు చేయ
నెపుడుఁ బేరోలగం బుండు నేమి చెప్ప, నాకురంగాక్షిమహిమంబు లసురనాథ.

గీ. సిద్ధయువతిమస్తసిందూర మంటుత, త్కన్యకాలలామకాలిగోరఁ
బోల నోపఁ డుదయపూర్ణేందుఁ డింక నా, బాలనెమ్మొగంబుఁ బోలు టెట్టు.

క. కుందనపుఁగాహళంబులు, పొం దెఱుఁగక యెన్నిబిరుదములు పలికినఁ ద
మ్మందదుకు లనుచు నాలిక, నిందీవరనయనజంఘ లీరస మాడున్. ౪౪.

గీ. కర్కశంబులు నలుపులు కంపమానములు సదా ధూళిధూసరములు కరాళ
ములు కరికరంబు లాపువ్వుఁబోఁడిమోహనోరువులఁ బోలు ననుట వక్రోక్తి గాదె.

గీ. ఆమృగాక్షిఘనకటీమండలంబుతో, సరికిఁ బెనఁగ వచ్చు సైకతముల
గారవంబు గుట్టు గానంగ వచ్చుఁ బో, తెలియ నేరుపాటు గలిగెనేని. ౪౬.

క. అతనుఁడు చుట్టిన శైవల, లతఁ దివిచినచోటితెరులలాగున లావ
ణ్యతరంగిత మైనవళి, త్రితయము దీపించుఁ దత్సతీమణినడుమన్. ౪౭.

గీ. వదనచంద్రికాప్రవాహంబు దిగజాఱి, సందు లేనిఘనకుచములనడుమ
నరుగ రాక తొట్టె నన మించు నాచకో, రాయతాక్షి తారహారతతులు. ౪౮.

క. పలుచని నాతో సరి యే, దళ మగు లేమావిచిగురు దా నని నగు నా
లలనాధరము పరిప్రతి, ఫలితలలితదంతరుచినెపంబున నెపుడున్. ౪౯.

క. ఏచినతననిడువాలువి, లోచనములచెలువమునకు లొంగి జలజముల్
కైచెఱ యిచ్చె ననం గే, లీచాలితనలిన మాకలికి ధరియించున్. ౫౦.

క. ఇన్నియుఁ జెప్పఁగ నేటికి। మిన్నక జఘనావలంబిమేచకవేణీ
పన్నగఫణమణు లన నా। కన్నియ కురులం గదంబకళికలు చెరువుల్. ౫౧.

గీ. లలితలావణ్యతారుణ్యలక్షణముల। నపరలక్ష్మి యటంచు నయ్యబలమీఁద
నలిననాభుండు కనువేసినాఁడు గాన। కోలుముందుగ నీవ చేకొనఁగ వలయు.

శా. ఆకాంతామణి కంకణావళులు మ్రోయ న్నీదువక్షంబుపై
నాకాంక్షన్ నఖరక్షతాంకములు చేయన్ నూతనాలిప్తలా
క్షాక్రమాంఘ్రిహతిన్ శిరంబునకు రక్తచ్ఛాయ పుట్టింపఁగాఁ
జేకొమ్మా విషమాస్త్రకేళికలహశ్రీయోభవానందముల్. ౫౩.

సీ. మెప్పించినాఁడవు మితిమేర లేనితపోమహత్త్వమున నంభోజభవుని
నొప్పించినాఁడవు నుగ్గునూచములుగా బలభేదిముఖ్యదిక్పాలబలము
తెప్పించినాఁడవు త్రిభువనంబుల నపూర్వము లైనవివిధసువస్తు లెల్ల
కప్పించినాఁడవు గాఢతరప్రతాపానలచ్ఛటలఁ జరాచరంబు
నిట్టిభాగ్యంబునకుఁ దలకట్టు గాఁగ। రాక్షసేంద్ర శుభస్య శీఘ్రం బనంగఁ
గట్టు దేవేరిపట్టమ్మాకమలవదన। కంచు నెగపోసి నారదుం డరుగుటయును. ౫౪.

క. బలభేదభిమరధారకుఁ। దలఁకనితనమానసంబు దర్పకబాణం
బుల నీతలాత లైనం। దలకొను తాపమున మహిషదానవుఁ డాత్మన్. ౫౫.

సీ. ఆసక్తి నాలేమయౌవనవనములో నెన్నండు విహరింతు నేసరేఁగి
లీల నాకోమలిపాలిండ్లకస్తూరిగొంపిలో నెన్నండు బ్రుంగు డొదు
తేవ నాజవరాలిలావణ్యసరసిలో మునుఁగుదు నెన్నండు మునపు దీఱ
నీహ నామోహినిబాహుపాశంబులఁ దడయక యెన్నండు దగులువడుదు
నంచుఁ జింతించు నుస్సు రటంచుఁ బొరలు। మరులుకొని రణభోజనమానివచన
రచనమారణమంత్రాక్షరప్రభూత। ఘోరవిరహభూతమహావికారమునను. ౫౬.

వ. ఇవ్విధంబున నంతకంతకు వలవంతబలవంతం బైన సైరింపలేక సైరిభాసురుం డొక్క
నాఁడు విఘన ప్రఘన విభావసు విద్యున్మాలి సుమాలి శంకుకర్ణ కృతపర్వతాభి
ధానులం దనప్రధానుల రావించి వారి నాలోకించి నాఁడు నారదుం డెఱింగించిన
మందరపర్వతస్థితకన్యకావతంసంబు నామనంబునం బాయనికతంబునఁ బునఃపున
రుద్భూతవిరహసంజ్వరభరంబున మిగుల నొగిలితి నింక నిశ్శంకంబున వేలుపుల
పొంక మింకింపక తత్పంకరుహముఖిం బరిగ్రహింప రాదు దీనికి నుచితం బగునుపా
యంబుఁ దలంప వలయు ననిన వారిలోనం బతిహితసమేతనీతిచాతురీధురీణుండు
ప్రఘనుండు సభాసదులం గలయం గనుంగొని పేరెలుంగున మీ రెఱుంగుదురో
యెఱుంగరో కాని తదంగన సామాన్యకన్యకామాత్రంబు గాదు జగత్త్రియధాత్రి-

యగువిష్ణుశక్తి గాని హానికి మూలంబు సుమీ యీ నెలఁతకు నట్టు దలంచుట విశే
షించియు గురుభృత్యసామంతకాంత లగమ్యలు విష్ణుండు సర్వలోకగురుండు
తత్పత్నీహరణప్రయత్నంబు కోలఁ గాదు వాదులు ప్రోదులు చేయుమునిముచ్చు
బోధలు వినం బనిలే దని చెప్ప నప్పుడు విఘనుండు మహిషాసురు విలోకించి దేవా
ప్రఘనుండు నిజంబ విన్నవించె నైన నమ్మానవతి మొదల సామవాక్యంబులం బ్రా
ర్థించి యిష్టవస్తువు లొసంగి భేదం బాపాదించినం గైవసంబు గాదేని పిదప బలా
త్కారంబునఁ దోతెంత మనిన విని తక్కినమంత్రులందఱు నిది వివరం బగు ననిన
విఘనుం బ్రశంసించి శస్త్రశాస్త్రవిశారదుండును శౌచశౌర్యసమన్వితుఁడును
మాయాకోవిదుండు నగువిద్యుత్ప్రభుం డనువాని నద్దేవికడకు దౌత్యంబునకుం
బనిచి తారును మేరుశైలంబునకు దాడివెడలం దలంచి పడవాలు విరూపాక్షు
నీక్షించి పౌఁజు లాయితంబు చేయు మనిన వాఁడును హజారంబువాకిట నిలిచి
సంవర్తఘనప్రఘనాఘనఘటాఘోషభీషణంబుగా జైత్రయాత్రానకంబు చఱిపింప
నప్పురంబునలువంకల. ౫౭.

హరిణి. అభినవభరభ్రశ్యచ్ఛేషోత్తమాంగశతాంగముల్
రభసవిరసత్సైన్యోద్యదన్వత్తరంగతురంగముల్
క్షుభితకులభూభృత్తుంగత్వాంగశోభమదేభముల్
ప్రభృతకనకోదంచచ్చాపక్షురప్రభటప్రభుల్. ౫౮.

క. వెడల నగరంబు వెలుపటఁ। బడవా లేర్పఱచి పెక్కుపౌఁజులు చేసెన్
గడ లేక వెల్లివిరిసెన్। గడ లేకతమున నటించు ఖచరులు బెదరన్. ౫౯.

ఉ. అప్పుడు కామరూపి మహిషాసురుఁ డేనుఁగు నెక్కి సన్నద్ధో
ల్చప్పుడుచేఁ గకుప్పులు చలాచలిఁ బొందఁగ దాడివెట్టి వా
తప్పక నాకపట్టణ ముదగ్రత డగ్గఱఁ జూచి వేలుపుల్
ముప్పదిమూఁడుకోటు లొకమూఁకయి వెల్వడి మోహరించుచున్. ౬౦.

క. దివిజేంద్రప్రభృతులదం।త్యావిమహిషనృమకరహరిణహయవృషములపైఁ
బవిశక్తిదండఖడ్గగు।ణవీజనగదాత్రిశూలనర్తనకరులై. ౬౧.

స్రగ్ధర. యుద్ధక్రుద్ధాక్షినిర్యద్ధుతవహములతో నుద్ధురాహంక్రియాసం
బద్ధక్ష్వేళాసమిద్ధాద్భటిపటిమముతో బాహుదర్పంబుతో స
న్నద్ధస్వస్వధ్వజిన్యంతరముల నిలువన్ దైత్యు లుద్రిక్తులై సం
విద్ధోరంధర్వ్యవృత్తిన్ వెసం గవిసిరి గర్వించి రివ్వేల్పు లంచున్. ౬౨.

క. వ్యూహద్వయంబు నీగతి। సాహసమున నెదుర హేమశైలరజస్సం
దోహంబు నిండెఁ గాంచెక।టాహంబు చెంద్రంబు బగ్గడాలు వహించెన్. ౬౩.

సీ. దంభోళిసంరంభకుంభినీధరభేది యవిగర్హితవిజృంభణార్భటీక
దావపావకమహోగ్రప్రావిణ్యశమనంబు బర్బరవార్వాహకర్బురంబు
దుర్ధరవాహినీవర్ధిష్ణువార్ధిపం బారావఘోరసమీరణంబు
ప్రోద్యదుద్దామవిద్యుద్విభాసిశ్రీద మూర్జితగర్జితానార్జవోగ్ర
మైనదైవతసైన్యఘనాఘనంబు। గురియుశరవర్ష మొక్కింత సరకుగొనక
మోరత్రోపుఁదనంబున మోఱకించి। తాఁకె నెనుపోతురాకాసి నాకవిభుని. ౬౪.

వ. మఱియు నంజనుండు నీలకుక్షి మేఘవర్ణుండు వలాహకుండు లలాటాక్షుండు ప్రభీముండు తారాక్షుండు స్వర్భానుండు ననుదనుజు లెనమండ్రు వసువుల నసువులతోన పట్టెద మని చుట్టుముట్టిరి స్తబ్ధకర్ణుండు శంకుకర్ణుండు రక్తాక్షుండు భీమాక్షుండు విద్యున్మాలి విద్యుజ్జిహ్వుండు కృతాంతుండు వజ్రకాయుండు మహాకాయుం డతికాయుండు దీర్ఘకాయుండు భీమదంష్ట్రుండు ననుమనుజాశనులు పన్నిద్దఱాదిత్యుల మృత్యువశులం జేసెద మని చేసి వేయేసినిశితాశుగంబు లేసిరి కాలుండు కృతాంతుండు రక్తాక్షుండు క్షోభణుండు మిత్రహుండు యజ్ఞహుండు బ్రహ్మహుండు గోఘ్నుండు స్త్రీఘ్నుండు సంవర్తకుం డనిలుం డను పెనురక్కసులు పదునొక్కండ్రు రుద్రుల నుక్కడంతు మని యెక్కిరి తక్కినదైత్యు లొక్కొక్కవేల్పు నొక్కరుండు చిక్కించుకొనిరి యిక్కరణి నెక్కటెక్కటెం బోరుసురాసురసైన్యసమూహమ్మున నుమ్మరమ్ముగా సకలకకుమ్ముఖమ్ములం గ్రమ్ము పెనుదుమ్ములోనెడనెడం బొడముమిడుంగుఱులు ఘోరాంధకారవిద్యోతమానఖద్యోతకీటంబులం బోల ఖడ్గాఖడ్గి నలుకులాడువారును సందష్టాధరోష్ఠులై ముష్టాముష్టి గ్రుద్దులాడి మూర్ఛ నెల్లున రక్తప్రవాహంబున గుభుల్లునం ద్రెళ్ళునప్పుడు దాశరథిబధ్యమానమహాశరధిమధ్యపాతితగిరిపరంపర ననుకరించువారును విలయసమయఝంఝూఝుంపాసంపాతకంపనసమావేల్లితశాఖంబులై వేళ్ళతోన పెల్లగిల్లుసముత్తాలసాలంబులపోలిక బాహాబాహిం బెనంగి వ్రొగ్గుచు నేల వ్రాలువారును శరాశరీసమరజనితోరువివరనికరపతితశరీరులై సోలి భైరవస్వర్ణకారుండు కల ననుకమటంబునికటంబునఁ బెట్టినకమ్మచ్చులయచ్చునం గనుపట్టువారును నైరి తదవసరంబున సుర లసురవిసరశరనికాయజర్జరితకాయులై విఱిగి పంతంబుల సంతఁ బెట్టి బిరుదులు వదలి కడిమి విడిచి వాసి పెడఁబాసి మానంబు మాని గుట్టు గట్టిపెట్టి ప్రాణరక్షణపరాయణత్వంబునం గకపికలై పఱచి మొఱవెట్టుచు బ్రహ్మకడకుం జని తమదురవస్థ విన్నవించి రటమున్న మహిషాసురుండు పంపినదూత విద్యుత్ప్రభుం డనువాఁడు మందరగిరి కరిగి తదీయశిఖరోపరిగతమహానగరమధ్యవిభాసమాన

సభామంటపంబున మనోహరాకారకుమారికాసహస్రపరివృతయై పేరోలగం బున్న
వైష్ణవిం గని ప్రణమిల్లి సవినయంబుగా ని ట్లనియె. ౬౫.

క. జననీ యే విద్యుత్ప్రభుఁ । డనువాఁడను మహిషదానవాధీశ్వరుపం
పున నీసమ్ముఖమునకుం । బనివింటిని నాదువిన్నపము విన వలయున్. ౬౬.

సీ. ఆదిసర్గంబున నబ్జభూసుతుఁడు సంవత్సరుం డనుఋషివరుఁడు గనియెఁ
బార్శ్వాఖ్యు నాతండు పడసె గంభీరిమసింధుఁ బ్రతాపాబ్జబంధు సత్య
సంధు సింధుద్వీపచక్రవర్తి నతండు మాహిష్మతీపురి మహిమ నేలు
చుండఁ దన్మేదినీమండలాధిపరూపవిభ్రమంబులు విని విప్రజిత్తి
తనయ మాహిష్మతీకన్య మనసిజాత । కరగృహీతధనుఃప్రోతసరయపాత
శాతశరజర్జరీభూతచేత యగుచు । నాతురతఁ బొందఁ గూర్మివయస్య లపుడు. ౬౭.

క. పాటలఁ బుష్పితపాటల । వాటుల గందంపురొంపివాటుల సరసీ
కోటులఁ జల్లనిచోటులఁ । యూటలఁ దను వడక విరహ మాటోపింపన్. ౬౮.

ద్వ్యక్షరకందము. కాకలికాకలకలకల । కోకిలకులలీల కలులకులుకుల కలుకే
కైకోకు కేలికోలఁకుల । కోకాలీకేలి కులికి కొంకకు కలికీ. ౬౯.

మ. ననవిల్కానిప్రతాప మెల్ల నుడుప న్మాహిష్మతీ నీదునా
ధుని రాజన్యకుమారశేఖరుని సింధుద్వీపుఁ దో డ్తెత్తు మం
చు నిరాలస్యతఁ బోవుచో నతఁడు వాస్తోష్పత్యహంకారభం
జనదక్షున్ సుతుఁ గోరి కానలఁ దపస్యావృత్తిమై నుండఁగన్. ౭౦.

క. కని మనసు చివుకు రన వ।చ్చినపని గాదయ్యె నింకఁ జెలితో మన మే
మనువార మనుచుఁ గ్రమ్మఱి। చని మాహిష్మతికి నతనిచందం బెల్లన్. ౭౧.

గీ. తెలియఁ జెప్పి వినుము చెలియ తపస్వులఁ। జేరి విరహవార్త చెప్పఁ జనదు
దాన నేమి దప్పె దైవికంబున నీకుఁ। జేరుఁ జేరువనె మనోరథంబు. ౭౨.

చ. అని బహుభంగులం దనవయస్యలు చెప్పినఁ ద్రిప్పరానివే
దనఁ బడి విప్రజిత్తివరదానవకన్యక వాఁడిఁ దాను గా
ననములఁ ద్రిమ్మరం దొడఁగె నాటినకామశరానలంబునన్
దినదినముం దనూలతిక నిగ్గునుఁ జెల్వము నింక నింకఁగన్. ౭౩.

క. ఈరీతి సదారణ్యవి। హారిణియై వచ్చి మందరాద్రిద్రోణిన్
గోరకితకుసుమితఫలిత। భూరుహముల నొప్పునొక్కపుణ్యాశ్రమమున్. ౭౪.

మ. అవలోకించి వయస్యలార కడురమ్యం బైనయీతోఁటలో
న వినోదింతము గొన్నినా ళ్ళిచటఁ బెంట ల్వెట్టు నీపాపిగాం

ద్రవ్యధాసందడి గాసిఁ బొంద మన కేలా పాటిపోవంగఁ జే
య వలెం జేటనపెట్టి యంచు నెనుపెంపై భీకరప్రక్రియన్. ౨౫.

సీ. హోమగుండములపై కుటికి కొంకరకోఱకొమ్ములఁ గోరాడుఁ గొంతతడవు
దేవపూజావితర్దికలకై లంఘించి గొరిజల నురుమాడుఁ గొంతతడవు
పసిడాలు గలవరిపచ్చలపైఁ బడి గొదగొని భక్షించుఁ గొంతతడవు
కమలాకరములపైఁ గవిసి నీరు గలంచి క్రోలుచు బుసకొట్టుఁ గొంతతడవు
గోంట్రుగోం ట్రని గర్జించుఁ గొంతతడవు। గోరచూపుల వీక్షించుఁ గొంతతడవు
గునుకుపరువునఁ దిరుగాడుఁ గొంతతడవు। కొయ్యతనమునఁ గోపించుఁ గొంతతడవు.

క. అయ్యెడఁ దాపసకన్యలు। దయ్యము గా కెనుము గాదు తథ్యం బనుచున్
బయ్యెదలు జాఱఁ బాఱఁగ। జయ్యన మునిపుంగవుండు శంబరుఁ డాత్మన్. ౨౬.

క. మాయామహిషీతనుదై। తేయాధిపకన్య యగుట దెలిసి పటుక్రో
ధాయత్తత శపియించెను। హోయనశత మిట్లు మహిషివై పొమ్మనుచున్. ౨౭.

ఉ. ఈకరణిం దపస్వి శపియింప భయంపడి దైత్యకన్య ల
య్యా కడఁ గల్ల చేసె నిది యైన సహింపవలెన్ మది న్మహి
ష్యాకృతి దాల్చ వచ్చునె శతాబ్దము లంచుఁ గదుష్ణబాష్పధా
రాకుల నేత్రలై నిజపదాంబుజయుగ్మముమీఁద వ్రాలినన్. ౨౮.

గీ. వినుఁడు పడుచులార వృథవోదు నామాట। తనయు నొకనిఁ గన్నదాఁక నేత
దాకృతిఁ జరియించు నంతట నిజమూర్తిఁ। జెందు ననుచు నవధి చెప్పుటయును.

సీ. శంబరాశ్రమవనస్థలము వెల్వడి కొన్ని దినములు మాహిష్మతీకుమారి
నర్మదాతీరకాననముల విహరించుచుండ నచ్చోట నత్యుగ్రతపము
సలుపుసింధుద్వీపజననాథుఁ డొకనాఁడు విద్యున్మతీనామవిబుధవైరి
కన్యక వస్త్రంబు గట్టక జలదంబుఁ బాసినక్రొమ్మించుపగిది మెఱసి
యెదుట జలకేళి గావింపఁ దదఖిలాంగములు నిరీక్షించి గిలిగింత వోవుమనసు
నిలుపలేనికతంబున నిర్గమించెఁ। జరమధాతువు శైలనిర్ఝరము వోలె. ౩౦.

చ. అదియుఁ దపోమయాంగభవ మైనకతంబున దివ్యసౌరభా
స్పదమును జంద్రమండలవిభాసియు నై పవనాతపంబులన్
జెదరక నిల్చె నంత మహిషీతనుధారిణి యైనవిప్రజి
త్తిదనుజకన్య తన్నికటదేశమునం జరియించుఁ గావునన్. ౩౧.

క. పసివడి మాటికి మాటికి। వసుధాస్థలి మూరుకొనుచు వదనాంచల మా
కసమున కెత్తుచుఁ జవిగొని। యిసు మంతయుఁ జిక్కకుండ నింతయుఁ గ్రోలెన్.

గీ. క్రోలి గర్భంబు వహియించి కొడుకుఁ గాంచి। యెనుపమేను దాలంగ మాహిష్మతీపు
మారి యారీతిఁ బుట్టినమహిషదైత్యు। వల్లభుఁడు బ్రహ్మవంశవివర్ధనుండు. ౮౪.

చ. హరిహయముఖ్యదిక్పతుల నందఱ వెంపరలాడి వారలం
బురములు వెళ్ళఁ ద్రోలి కలమూలధనంబులు కొల్లవెట్టి ని
ర్భరభుజవిక్రమస్ఫురణ రాజ్యము చేయుచు నెప్పుడుం భవ
చ్చరణసరోజసేవనలు సల్పఁ దలంచుచు నుండుఁ గావునన్. ౮౫.

క. మానిని యద్దానవపతి। ప్రాణేశ్వరి వగుచుఁ గాపురము చేసితి వే
నానాభువనంబుల నీ। కానయు సుకరంబు చెల్లు నని పలుకుటయున్. ౮౬.

క. పకపక నగె నవ్వైష్ణవి। వికచాననగహ్వరమున వివిధాజాండ
ప్రకరంబులు విచ్చిన శు। క్తికలో ముక్తాఫలముల క్రియఁ గానఁబడన్.. ౮౭.

గీ. అట్టిమహిమఁ జూచి యాశ్చర్యభయసంభ్ర। మముల మూర్ఛఁ బొంది మహిషదూత
తెప్పిటి వినఁ బల్కె దేవిచిత్త మెఱింగి। విజయ యనెడు పేరి వేత్రహస్త. ౮౮.

క. ఏమును నీజగదంబయుఁ। గౌమారవ్రతల మిం దొకరిఁ బురుషులకున్
గామింప రాదు దానవుఁ। డా మదమున మమ్ము నడుగ నర్హుం డనినన్. ౮౯.

క. ఈమాటకు నెదురుత్తర। మే మైనను నియ్య వలయు నే నని తలఁపం
గా మహిషదూతఁ జూచి జ। యామానిని రోషకంపితాధర యగుచున్. ౯౦.

క. ఓరి దురాత్మక కామా। రారామలతోడ నీవరచుపల్లరుపుల్
సైరించితి మిఁక నూరక। నో రెత్తితి వేని మిగుల నొత్తువు సుమ్మీ. ౯౧.

మ. అని భర్జించినఁ బిల్లసిల్లి విముఖుండై పోయె విద్యుత్ప్రభా
ఖ్యనిశాటాధముఁ డంత నారదుఁడు గయ్యం బింతలం గల్గెఁ బోఁ
గనుఁగో నా కనుచున్ సుమాళమునఁ జంకల్ వేసికొంచున్ వడిన్
వినువీధిం జనుదెంచి మ్రొక్కి నిలిచెన్ విశ్వేశ్వరీసన్నిధిన్ ౯౨.

చ. నిలిచినఁ జూచి వైష్ణవమునీ వదనంబు చెమర్ప నిట్లు రాఁ
గలిగినకార్య మే మనుచు గండతలంబున లేఁతనవ్వుని
గ్గులు మొలవంగఁ బల్కె సురకోటులు సంగరమండలంబులో
పల మహిషాఖ్యుచే విఱిగి పాఱి విరించికిఁ జెప్ప నాతఁడున్. ౯౩.

శా. ఓసర్వేశ్వరి దృప్తుఁడై మహిషదైత్యుం డష్టదిక్పాలసే
నాసందోహముఁ ద్రోలి నిన్నుఁ జెనకన్ సన్నద్ధుఁడై వచ్చె మా
కా సామర్థ్యము లేదు వాని గెలువంగా నీవె దిక్కంచు నా
చే సర్వంబును విన్నవించి పనిచెం జేకొమ్ము తత్ప్రార్థనల్. ౯౪.

వ. అని చెప్పి నారదుండు సఫలమనోరథుండై గోష్ఠి నాడుచు నాకసంబున నదృ
శ్యుండై చనియె నిచ్చట మహిషాసురుండు నిజదూతకథితావమానభాషణశ్రవణ
జనితరోషదూషితస్వాంతుండై బలవంతంబున వైష్ణవిం బట్టి గ్రహింతు నని మందర
కందరాంతరప్రతిధ్వనదమందదుందుభిధణంధణధ్వానంబును సముద్ధురధ్వజినీ
ముఖధావద్ధయఖురస్ఫురద్ధరోద్ధూతధూళీసమూహవలాహకవలాకాయమానబిరుదకే
తనంబును రంగదుత్తుంగమతంగజఘటాభారభంగురభుజంగపుంగవఫణోత్సంగవిలో
కనవ్యాకులభోగిభీరుహాహాకారపూరితరసాతలంబునుం గా నుద్దవిడి నేతెంచు కోలా
హలంబు బాలకించి కించిదంకురితభ్రూభంగభీషణఫాలభాగ యగు నమ్మహాభాగ చిత్తం
బెతింగి రింగులు వాఱఁ గట్టినపట్టుపుట్టంబులు మాని మానితమణిమయార్ధోరుకం
బులు ధరియించి యొడ్డాణంబులు బిగియించి మంచిక్రొమ్మించుమించువలిపకంచె
లలు మాని వజ్రకవచంబులు తొడిగి పులుకడిగినముత్తియంపుంబాపటలతోడిపిల్ల
కొప్పులు మాని జడచోళ్ళెంబులు వైచి కళాచికాచమరవాలతాలవృంతాదికంబులు
మాని వివిధాయుధంబులు పూని శాలీనకోకిలాలాపంబులు మాని దానవాసహ్య
సింహనాదంబులు సేయుచు శరన్నదులు వర్షానదు లైనకరణి మందానిలంబులు
ఝంఝానిలంబు లైనచందంబున మెఱుంగులు పిడుగు లైనతెఱంగున శృంగారమనో
హరిశరీర లైనకుమారికలు దారుణాకారలై నిజాంగరోమకూపంబులం దమవంటి
వారి ననేకకోటికుమారికలం బుట్టించుచు నిలింపరిపుసైన్యపరంపరలమీఁదం గవిసి
పోరిసమరునప్పుడు వియచ్చరు లచ్చెరుపడి యీకుమారికలు కలికికన్నులచెలువం
బునన కాదు జవంబున హరిణంబుల గెలిచిరి గాని యన గొంటరిదైత్యుల నంటం
దఱుముచు నీకన్నియ లన్నువనడుములసన్నదనంబునన కాదు పరాక్రమంబు
లను హరికిశోరంబుల గెలిచిరి గాని యనఁ బ్రఖరనఖరంబుల రక్కసుల వ్రక్కలిం
చుచు నియ్యిందుముఖులు మందగమనంబునందంబునన కాదు సత్త్వంబునను మత్త
గజంబుల గెలిచిరి గాని యన దానవులం బట్టి చట్టలు చీరుచు నీలేమలు రోమరేఖ
లన కాదు క్రౌర్యంబునను గాలసర్పంబుల గెలిచిరి గాని యన దేవారిజీవానిలం
బులు గ్రోలుచు నెదురు లేక రణవిహారంబు సలిపెద రని ప్రశంసించి మఱియును.

సీ. ఉయ్యాల లూఁగుచో డయ్యులతాంగు లీపగిది వాహనములఁ బఱపు టెట్లు
చిలుకల ముద్దాడ నలయుబింబోష్ఠు లీరీతి శంఖములు పూరించు టెట్లు
సరసయానముల వేసరుఘనశ్రోణు లీఠేవ దైత్యుల వెన్నడించు టెట్లు
నునునవ్వు నవ్వ నోపనిమృదుస్వన లిటువలె నట్టహాసము ల్సలుపు టెట్లు
నెమ్మొగంబులతావికిఁ గ్రమ్ము తేఁటి। మూఁక లీలాబ్జములఁ జోప లేక బడలు
బాలపల్లవహస్త లీభంగి వాఁడి। పట్టిసముల వినుతసేనఁ గొట్టు టెట్లు. ౯౨.

చ. అని వినుతింపఁ గన్యక లనన్యసమానభుజాపరాక్రమం
బున మహిషాసురాధిపచమూభటుల న్నఱకంగ నిల్చి న
ర్తనములు సల్పు మొండెములు వ్రాలినపుల్గుల నద్భుతంబుగాఁ
గన నికృతంబు లైనతలకాయలు క్రమ్మఱ వచ్చెనో యనన్. ౯౭.

క. అటిముటిఁ గుమారికలు గొందఱు దానవభటులతలలు శరములతోడం
బెఱికిరి కరిణులు వెఱికెడు తఱచుమృణాలములతోడితమ్ములఁ బోలెన్. ౯౮.

గీ. కన్యకాకఠోరకరవాలధారలు కంఠమూలములకుఁ గత్తరింప
రణధరిత్రిఁ ద్రెళ్ళి రాకాసితల లావరించె దీర్ఘనిద్ర ముంచుకొనఁగ. ౯౯.

చ. తునిమినవైరిమస్తములతో రుధిరార్ద్రము లై విహాయసం
బున కెగయం గుమారికలమొత్తము వైచినశాతచక్రముల్
గనుఁగొన నొప్పెఁ బ్రస్ఫుటకళంకసమంచితమధ్యపూర్ణిమా
దినవిరమోదయస్థహిమదీధితిబింబవిడంబనాకృతిన్. ౧౦౦.

మ. సమయజ్యోతిషికుండు వీరదనుజస్వర్యోషిదుద్వాహసం
భ్రమలగ్నంబు ఘటింపఁ బెట్టు గడియారం బిట్లనన్ రక్తపూ
రమునం దేలెఁ గుమారికాకరధనుర్జ్యావల్లినిర్ముక్తశా
తముఖార్ధేందుశరక్షతంబు లగుతద్రక్షఃకపాలావళుల్. ౧౦౧.

క. ఈరీతి నెదురు లేక కుమారిక లుగ్రాహవమున మారిమసఁగుచో
బీరంబు విడిచి పాఱె సురారాతిబలంబు లెల్ల హాహా యనుచున్. ౧౦౨.

సీ. అది కనుంగొని మహిషాసురుఁ డేమికారణమున మనపౌఁజు రణములోన
భగ్న మయ్యె నటంచుఁ బలుకఁ గుంజరదేహుఁ డైనయజ్ఞహరాఖ్యదానవుండు
దేవ యిప్పుడు కుమారీవిసరంబుచే విఱిగె నీపౌఁ జంచు విన్నవింప
నద్దిరా మదియించి రాడంగు లందఱఁ జదియఁ గొట్టెద నంచు గద ధరించి
దేవగంధర్వకిన్నరసేవితాంఘ్రి కమలయై మందరోపత్యకాస్థలమున
నిలిచి నిజకన్యకాకోటిగెలుపు చూచుచున్న వైష్ణవివిూఁదికి నుఱికె నపుడు. ౧౦౩.

క. ప్రఘనక్షోభణదుర్ముఖవిఘనస్త్రీఘ్నాదిదైత్యవీరులు సంవ
ర్తఘనఘనాఘనఘోరాపఘను లయోఘనధనుఃకృపాణీధరులై. ౧౦౪.

వ. మిక్కిలి మొక్కలంబున దిక్కులు వగుల నార్చుచు నొక్కుమ్మడిం గవిసినం గినిసి తద్దేవి నిర్నిద్రరౌద్రరసోద్రేకంబునం బునఃపునర్నర్తితభ్రుకుటీభీషణాభిరామయై శరశరాసనడమరుముద్గరశతఘ్నీశూలకరవాలభిందివాలముసలముసుండిదండపుండరీకశక్తిపాశాంకుశధ్వజఘంటికాచక్రగదాకుంతభీకరంబు లయినవింశతికరంబులు ధరించి విరించిప్రముఖనిఖిలదేవతావితానజయజయాలాపంబు లాదరించి సంచారించి

పంచారించినపంచాననంబు నెక్కి ముక్కంటిం దలంప నతండుం గ్రక్కున నంది యెక్కంబుతోడుత ముందట నిలిచిన సవినయంబుగా బహూకరించి దేవా సకలభూతసంహారకారి వైననీపంపున నిలింపారిపరంపరల వెంపరలాడెదం జూడ నవధరింపు మంచు ధనుర్గుణంబు సారించి వెక్కసంబుగ నాకసంబున నాడు రాకాసితూఁపుఁదూనీఁగలకుం దగ వాలుపవాన గురిసె నప్పు డసురవిసరకిరీటంబులవలన రాలుహీరశకలంబులు వడగండ్లవడువున మెఱసె నీరీతి నమరారాతినికాయంబును నమ్మహామాయయు నేయుసాయకంబులు నిండి తోయజభవాండంబు సూదులక్రోవిపగిదిఁ గనుపట్టె శరపంజరంబునడుమ నడంగి పొడగానరాని భానుబింబంబునకుం బతంగనామంబు సార్థం బయ్యె దేవీమతల్లికాభల్లముఖోల్లూనంబు లైనదైతేయకేతనంబులు వారలకీర్తులు వోలె నేలం గూలి మాలిన్యంబు వహించె నారాయణీకరచక్రధారావిదారితైకోరువు లై ఱిల్లూఁతగా నిలిచిననిశాచరవీరులు సురాంగనాపరిష్వంగసుఖంబు గోరి యేకపాదస్థు లై తపంబు సేయుప్రచందంబు వహించిరి మహేశశక్తిశక్తిభిన్నహృదయు లై నిజవాహనంబుల నిలువరింపలేక తల్లకెడవుగాఁ ద్రెళ్ళుయాతుధానపుంగవులు రణరంగంబునం బిల్లమెఱుములు ద్రేయుతెఱంగులు దాల్చిరి వైష్ణవి విడిచివాటు వైచినకుంతంబుతోడన రక్తసిక్తవసుంధరం బొరలునక్తంచరులు రణభైరవవ్యాఘ్రుండు నిష్పాకలపయిం ద్రిప్పుకఱకుట్లకరణిం గైకొనిరి మాధవీముసలఘాతపత్రదదనవదను లై దనుజులు దంపునప్పుడు చెదరిపడుప్రాలతోడిమ హెూలూఖలంబులం బోలిరి చండికాసముద్దండపాశంబునం దగులువడి గింజుకొనుమనుజాశనులు పన్నినవలలం బడి తన్నుకొనుమన్నుబోతులరీతి నుండిరి లోకమాతచేతిలవణిపెట్లచేతఁ జెల్లాచెదరగుపసిఁడిచిప్పలజోళ్ళతోన గులగుల లైనశరీరంబులతోడ సోలుకీలాలపులు సంబెట నడిచిన వెడలుమిడుంగుఱులతోడియినుపకట్లచుట్టంబు లైరి పంకజగేహిని బాహుపాశాంకుశంబునం గ్రుచ్చి యెత్తినఁ ద్రేలువేలుపుఁబగ రర గిట్టి గాలంబులతోడిదొంగలభంగి నంగీకరించిరి యివ్విధంబున నపరాభూతవిక్రమంబున నపరాశక్తి విజృంభించినం గని సంరంభంబునం గుంభీరూపధరుం డగుయజ్ఞహాసుం డనుమహాసురుండు తొండంబునఁ జుట్టిపట్టి కొండలు రువ్వుచు నసహ్యవదనగహ్వరబృంహితంబుల గహ్వరివిహాయసంబులు చలియింప నముత్తాలకర్ణతాలవాతూలంబుల నూర్ధ్వలోకంబు లుఱ్ఱూఁతలూఁగ వీఁగనిచలంబున నెదురు నడచిన. ౧౦౫.

౧. ఇరువై పంచ శరంబు లేసెఁ గపటేభేంద్రంబు నాబాణముల్
శరకాండంబునఁ బుచ్చి వైచికొనెఁ గంటల్ సమస్తాస్త్రముల్

దారుఁగం జెల్లని మేనితోడ నొరగెన్ ఘూర్ణిల్లుచున్ లోకభీ
కరజంఝానిలభజ్యమానసగవాత్యుగ్రాతసౌధాకృతిన్. ౧౦౭.

మ. మహిషుం డప్పుడు జన్యభూమిఁ దనకుం బ్రాపైన బల్వీరు య
జ్ఞహరుం జంపినఁ జూచి మండిపడి దోస్స్తంభంబునం ద్రిప్పి దు
స్సహభంగిన్ గద వైవ దేవి నిశితాస్త్రం బేసినన్ దానిచే
మహిఁ గూలెన్ శకలంబులై గద గరుత్మల్లూనసర్పం బనన్. ౧౦౮.

మ. అవలీలం బరిమార్తు నంచు వరలబ్ధాభీలచక్రంబు దా
నవుఁ డెత్తె న్వడి నేలఁ గూలె నదియున్ సర్వేశ్వరీహుంక్రియా
రవనైష్ఠుర్యమహానుభావమునఁ దద్దత్కుఃకులస్త్రీజన
శ్రవణస్థాపితహేమరత్నమయపత్త్రభ్రంశసంసూచియై. ౧౦౯.

సీ. ఈరీతిఁ జెనఁగుచో నింద్రారి వైష్ణవికటుటంపర చూచి వెఱచి పఱచు
పఱచి వెండియు సిగ్గు పాటించి భీకరసైరిభాకృతి దాల్చి చేర వచ్చు
వచ్చి పంచాననవాహనాహేతినిర్భగ్నుఁడై పెక్కు రూపములు చూపు
పెక్కు రూపములు చూపి ముహూర్తమాత్రంబు పోరాడి మాయమైపోవు మఱియు
దవులఁ బోడకట్టుఁ దన్నంటఁ దఱుమనపరచేతఁ జిక్కియుఁ జిక్కక చెంగిపోవుఁ
గాని మదిలోన గెలుపాస మానఁ డయ్యె నెవ్వనికి మాన్పఁగా వచ్చు నెనుపమరులు.

తే. ఈగతి వేయివత్సరము లెక్కటిఁ బోరి త్రిలోకమాత చే
తోగతరోషఖేదములతోఁ హరి డిగ్గి త్రిశూలపాణియై
వేగ గుఁజనుంగవ న్నడుము వీఁగ సతాండవకుండలప్రభా
భోగవిభాసికోమలకపోలయుగంబు చెమర్పఁగా వడిన్. ౧౧౦.

శా. కంటెం గంటి నటంచు నార్చి శతశృంగక్ష్మాధరాగ్రంబునన్
వెంటాడించి కరాళకీలపటలత్వేళాగ్రశయార్చిశ్ఛటా
లుంటాకప్రతిఘాభరారుణదృగాలోకంబు సంధిల్లఁగా
లంటం ద్రొక్కి లులాయదానవునివక్షోగ్రంబు శూలంబునన్. ౧౧౧.

కందగర్భమణిగణనికరము.

దమనకసరభసఘమఘమసమ విశ్రమము లయి మొరయ సమణివలయముల్
గమకపుఁజనుఁగవ గదలఁగ సమరశ్రమ ఫలము గెలుగ సరగునఁ బొడిచెన్.

వ. పొడిచియుఁ గోప మాఱక నభోగతదివ్యులు పుష్పవర్షముల్
జడి గొలుపన్ భుజాకలితశాతకృపాణకఠోరధారచే

మెడ దునుమంగ జాఱె గిరిమీఁదఁ దదస్రము వానిమోహపుం
బడఁతులగుబ్బలం దొరుఁగుబాష్పపరంపరతోడఁ గూడఁగన్. ౧౧౩.

చ. అతనికళేబరంబున మహాపురుషుం డొకరుండు నిర్గమిం
చి తరణిబింబడంబరవిజిత్వరదివ్యశరీరకాంతిసం
తతులు దిగంతరాళములు దారుకొనంగ విమాన మెక్కి దై
వతపురి కేగె దేవికరవాలమునన్ మృతుఁ డయ్యెఁ గావునన్. ౧౧౪.

చ. అపుడు చతుర్ముఖాదికమఖాశను లందఱు సద్భృత్ప్రమో
దపులకితాంగులై వరుస దండము వెట్టి నుతింపఁ జొచ్చి ర
య్యపరపరాక్రమక్రమము లాగమశాస్త్రపురాణమూలభూ
త్యుపనిషదర్థగర్భితసముజ్జ్వలవైఖరి మిన్నుముట్టఁగన్. ౧౧౫.

దండకము. శ్రీమన్మహాదేవి విద్యా యవిద్యా మహాభాగ గంభీర జంభారిముఖ్యామ
రద్రోహివాహార్దితేయబాహాంతరస్థాసితస్థూలశూలావహేలాచలత్కింకిణీకంకణ
క్రేంక్రియారావవాచాలితాశాంతరాళా కరాళా మరాళాధిరూఢా విరూపాక్షి
యిజ్యా జగజ్జాలపూజ్యా మహోంకారచాపజ్య సర్వేశ్వరీ శుద్ధసత్వా శివా బుద్ధి
శుద్ధిప్రదా వీతశోకా ధ్రువా సువ్రతస్థా కృతస్థైర్యసిద్ధాంత దుర్ధాంతపాపావళీ
ధ్వాంతవిధ్వంసనాహస్కరస్వీయదివ్యాభిధేయా మహామాయ బోధస్వరూపా
సుధాస్రావిణీ భీమసందర్శనా వేదశాస్త్రాదివిద్యామహోద్యానపద్యామయూరీ
రయోరీకృతోగ్రాహవారంభశుంభద్దశద్వంద్వదోస్తంభ నారాయణీ శాంకరీ కింకరీ
భూతభూతేశ్వరా విశ్వమాతా పరిక్షోభితాంతర్జలా కాళరాత్రీ త్రినేత్రీ సురద్వేషి
తాటంకినీగర్భనిర్భేదిఘంటాపణాత్కారవిశ్వప్రపంచాంతసంభూతహేతూకృతో
చ్ఛ్వాసనిశ్వాసలీలాచమత్కార నైజార్భకీభూతనీరేజగర్భాదిపీతామృతస్తన్య చైతన్య
మూర్తీ నినుం గొల్చుధన్యుల్ గదా లోకసన్మాన్య లాకల్పకీర్తుల్ విధూతారు
లంభోజనాభుండు మన్నించుభక్తుల్ సముక్తుల్ మహాశక్తి యీతావకస్తోత్ర
మెవ్వారికిన్ బాతమా వారికిన్ ఘోరకారాలగచ్ఛృంఖలాబంధముల్ వీడు
మోమోడు భూపాలుఁ డాలంబులో వైరిసంఘంబు లోడున్ విషాంభోనలక్రూరచో
రాదిసంత్రాసముల్ లేవు దైన్యామయాపద్దశల్ రావు నీవైభవంబుల్ ప్రశంసింప
మాబోంట్లు శక్యంబె యీలీల మాపాల నెల్లప్పుడున్ గల్గి రక్షింపు మంచున్ బున
ర్వందనంబుల్ ఘటింపం బ్రసన్నాస్యయై. ౧౧౬.

క. మెచ్చితి మీకోరినవర। మిచ్చెద నడుగుఁడన దివిజు లీస్తోత్రంబుల్
నిచ్చలుఁ బఠించువారికి। నిచ్చఁ గలుగు కామితంబు లిమ్మని పలుకన్. ౧౧౭.

క. అంగీకరించి వైష్ణవి। గంగాధరముఖ్యసురనికాయంబుల నం
పెం గడువేడుకఁ దా శత। శృంగనగోత్తుంగశృంగసీమన నిలిచెన్. ౧౧౮.

గీ. వార్ధిరశన రెండవది యైనయీశక్తి। సంభవంబు వినిన సజ్జనులకు
నబ్బు నిక్క మపునరావృత్తిశాశ్వత। బ్రహ్మలోకసౌఖ్యపదవిభూతి. ౧౧౯.

చ. విను మిఁక నీలశైలవనవీథికిఁ బోయినరౌద్రి విశ్వపా
లన మొనరింతు నే ననుతలంపునఁ బంచహుతాశమధ్యసీ
మ నిలిచి యోగనిశ్చలసమాధిఁ దపం బొనరించె హల్లకం
బునడుమ నున్నసీధురసమోదిమదాళినిభంగి నత్తఱిన్. ౧౨౦.

సీ. అబ్ధిమధ్యమున రక్తాసుకం బనుపట్టణము రాజధానిగా నమితకోటి
దానవసేనలు తన్నుఁ గొల్వఁగ నున్నవనరుహాసనలబ్ధవరుఁడు రురుఁడు
నా నొక్కదైత్యుండు నముచిపాకపులోమబలుల మించిన భుజాబలముకలిమి
గర్వించి సర్వసుపర్వసామ్రాజ్యంబు గైకొందు నని దండు గదలఁ దలఁచి
ఘుమఘుమారంభసంరంభఘూర్ణమాన। కలిలసలిలంబుతో వార్ధికడల వెడల
కాద్రవేయులకన్నులు గాతుకలఁగ। భీకరజయానకము చఱపించుటయును.

వ. మహాహవసన్నాహసముత్సాహంబున వాహినీసమూహంబు లంభోధిగర్భంబు నిర్ఝరగతి వెడలునప్పుడు వెండిచిప్పలజోళ్ళతోడిపదాతులు తిమింగిలంబులభంగి నింగికిం జౌకళించిరి యింతకాలంబునకుం దమపగ సాధింప దిక్కు గలిగె నని రక్కసులఁ గూడి వజ్రపాణిమీఁద వచ్చుఱెక్కలతోడికొండలరీతి సచామరశుండాలంబులు గగనమండలి కెగసె నురుగులతోడితరంగంబులకరణి సఫేనముఖతురంగఘట్టంబులు మిన్నుముట్టె దినముఖోదయదినకరస్యందనంబు నాందోళితధ్వజపటధాళధళ్యమిషంబునం బరిహసించునరదంబు లంబరంబునకు లంఘించె నివ్విధంబునం గటాక్షితప్రతిపక్షులక్ష్యంబు లైనమహారథలక్షలును శతకోటిజిత్వరంబు లైనకరిఘటాకోటులును గంభీరహేషావధీరితశంఖంబు లైనహయశంఖంబులును వీరలక్ష్మీనివాసపద్మంబు లైనసుభటపద్మంబులుం గలదండనాయకు లనేకులు గొల్వ నసురవరుం డగురురుండు సముద్రంబు వెడలి నిర్నిద్రపరాక్రమంబున దాడివెట్టినం గని దేవతలు గోపించి యెదిరించి కవిసి రప్పు డిరువాగు రణలక్ష్మీడోల ననుకరించె నింద్రాదినిర్జరు లసురశరజర్జరితాంగులై వెఱచి పఱమువారు ముందట నీలగిరిశృంగంబునఁ బంచాగ్నిమధ్యంబున న్నిలిచి యెలమావిచిగురుజొంపంబులోనికోయిలవిధంబున విద్రుమకుడుంగంబునడిమితమాలవల్లికపగిది సంధ్యారాగాంతరాళంబునం గనుపట్టు మేఘరేఖసరణి నరుణకమలవనాభ్యంతరంబున్న నీలోత్పలిని తెఱంగున రురుదానవవధోచితక్రోధరసపరివృతం బైనతమొ

ణంబు భంగి నప్రయాసంబునం దపంబు సలుపుచున్న కాళరాత్ర్యభిధానయును సంహారకారిణియు నగురుద్రశక్తిం గని దిగదొట్టినయెలుంగులతోడ నోజగన్మాత ధాతవరంబునం గ్రొవ్వి రురుం డను దానవుండు మమ్ము సమరంబునం బరాజితులం జేసి వాఁడె వెన్నాడి వచ్చుచున్నాఁడు వానిబారిం బడకుండ రక్షింపు మని మొఱ వెట్టిన నద్దేవి పెద్దయెలుంగున వెఱవకుండు వెఱవకుం డని పలుకుచు నట్టహాసంబు చేసినం దదాననగహ్వరంబున. ౧౨౨.

క. ఉఱిమెడు కాదంబినిలోఁ। గఱకుఁ బిడుగుగములు వెడలుగతిఁ గైదువుల
నెఱుఁగులతో నుదయించిరి। జోఱజోఱ మిడుగుఱులు రాలుచూపుల శక్తుల్.

ఉ. వార లసంఖ్యకోటు లనివారితవిక్రమలీల వాలి పా
థోరుహగర్భసర్గము వధూమయ మయ్యె ననంగ నిండి దే
వారిచమూసమూహముల నాజి బడల్పడఁ గొట్టి నెత్తురుల్
వారలు పట్టి రప్పుడు బలక్షయ మైన రురుండు దెంపునన్. ౧౨౪

క. హరిహయముఖసురసేనా। పరివృత మగురుద్రశక్తిపరివారము పై
సరభసరౌరవమాయా। కరసమ్మోహనమహాశుగం బేయుటయున్. ౧౨౫.

సీ. సవ్యాపసవ్యముల్ శరము లేయుట మాని నెఱఁకులు విఱుగంగ నిలుగువారు
చటులతరాట్టహాసములు చేయుట మాని బెట్టుగా గుఱుకలు పెట్టువారు
శత్రులఁ దలయూఁచి జంకించుటలు మాని కూర్కు-పాటులఁ దూఁగి సోలువారు
సింహనాదంబులు చెలఁగి చేయుట మాని ముంచుతంద్రల నావలించువారు
నై మహేంద్రాదిసురలు దైత్యాధినాథ। మాయ జోకొట్టె నన నిద్రవోయి కలవ
రింతు రిదె వచ్చె రురుఁ డని కొంతతడవు। కొంతదడ వాదమఱచి నిద్రింతు రపుడు.

మ. కఠినక్ష్వేళలతోడ రౌద్రి జయశంఖం బొత్తినన్ జన్యభూ
లుఠదింద్రాదికదేవతాపరివృఢుల్ మోహవ్యపేతాత్మతన్
హతసంప్రాప్తనివేశులై జయజయవ్యాహారముల్ సల్పఁగా
శఠు నద్దానవుఁ జంపె శాంభవి భుజస్తంభత్రిశూలంబునన్. ౧౨౭.

క. ఆవేళ రౌద్రశూలము। త్రావిన దైతేయశోణితము ఘన మైనం
దా వాంతి చేసెనో యనఁ। గా విగళద్రక్తయుతముఖంబుల నొప్పెన్. ౧౨౮.

గీ. రురునిచర్మంబు ముండంబు సరభసముగ। రెండుగాఁ జేసి రౌద్రి చాముండి యనెడు
నామధేయంబు వహియించె నాఁడు మొదలు। సకలమంత్రాగమౌఘప్రశస్తముగను.

సీ. అప్పుడు దైత్యరణాయాసఖిన్నలై శాంభవిఁ బరివారశక్తు లెల్ల
నాఁకలి దీఱ మాకాహార మిడు మన్న మానసంబున

తననాథు మ్రుమునిఁ దలఁపఁ బోవచ్చినఁ జూచి దేవ యీపరివారదేవతలకు
భుక్తికిఁ ద్రోవ చూపు మటన్న వారిలోఁ గొందఱితోడ నాయిందుధరుఁడు
మాతృగృహములఁ దోఁటల నూతులం దటాకములఁ జేలఁ జెట్లఁ బంటల వసించి
ప్రజలు వానికిఁ బెట్టుకుబలులవలనఁ। దృప్తిఁ బొందుఁడు వీరని తెలిపి మఱియు.

సీ. పరవధూటుల మైలపరిధానములు గట్టువారలం ద్రుంచఁ గొందఱు సోఁకుఁడనియు
యంత్రమంత్రౌషధాద్యముల రక్షిత గానిబాలెంతఁ గొందఱు పట్టుఁడనియు
నెప్పుడుఁ గలహించి యేడ్చుచుండెడుశత్రుస్త్రీలఁ గొందఱు ప్రవేశింపుఁడనియు
నెడఁతెగనిచోటున నేమఱుపాటుగా శిశువులఁ గొందఱు చెందుఁడనియు
కోరి నిలువుండు పురిటింటఁ గొంద ఱనియు। నందఱికి నన్నిగతుల నాహారవిధులు
పంచిపెట్టి రణక్షోణిఁ బడినయసురునిఁ। గాంచి తచ్ఛక్తిమహిమ నుతించఁ దొడఁగె.

మాత్రాసమకతాళము. జయజయ చాముండి వికరాళి మహాకాళి శివే సిద్ధ్యే వేద్యే భీమాక్షి మహామాయి క్షుభితే కాళి కరాళి శవయానస్థే ప్రేతాసనభేదివిభీషణే భూతభయంకరి సకలక్షేమంకరి సర్వహితే బాలే నృత్తగీతవాద్యవిలోలే కాలాపహారిణి శాంతే కాంతే సర్వదేవతారాధ్యే భోద్యే కాళరాత్రి మహితాభ్యుదయే భూతాపహారిణి జయే పాశాంకుశహస్తే జ్వాలాముఖి ఘనశృంగే తీక్ష్ణదంష్ట్రికే ఫాలలోచనే త్రిశిఖముఖదళితరుధిరదనుజతనుజననసమయసముదితఖచరకరగళితసురవిటపికుసుమవిసరపరిమిళితరుధిరమధురమధురసరసనసముదనటనపరిజనే పటుమహిమజనే. ౧౩౨.

క. అని వినుతించిన శాంభవి విని మెచ్చి త్రినేత్ర వరము వేఁడుము నానే
జనుఁ డీభవదీయస్తుతి। వినుఁ జదువును వాని కిత్తు వివిధేప్సితముల్ ౧౩౩.

గీ. ఇదియె నే వేఁడువర మని యిందుశేఖరుఁడు తిరోహితుం డయ్యె నారుద్రశక్తి
బ్రహ్మశక్రముఖామరప్రతతి సనిపి। జగము లేలుచునుండె నచ్చటనె తాను. ౧౩౪.

వ. తమోగుణప్రధానయుం బరాపరాభిధానయు సంహారకారణియు నగురుద్రశక్తికి నవకోటిభేదంబులు గలవు రజోగుణప్రధానయు లోకస్థితికారణియు నగువిష్ణుశక్తికిం బదునెనిమిదికోట్లుభేదంబులు గలవు సత్త్వగుణప్రధానయుఁ బరాభిధానయు సృష్టికారణియు నగుబ్రహ్మశక్తికి లెక్కింపరానిభేదంబులు గలవు. వీనికి నిందఱికిని నిన్నిరూపంబులం బతియై రుద్రుండు రమింపుచుండు వీని నారాధించుమాంత్రికులు రుద్రునికి నమ్మినభక్తులు బ్రాహ్మియు వైష్ణవియు రౌద్రియు ననం బరఁగినయీత్రికల నవసిద్ధాంతగామినియై త్రిశక్తినామంబులును సర్వవేదాంతగామినియై జ్ఞానక్రియాశక్తినామంబులును వహించు లోకోపకారంబుగాఁ బరమపురుషుండు మూఁడుమూర్తులు దాల్చినయట్లు యేకస్వరూప యగునిమ్మహాశక్తియు మూర్తిత్రయంబు వహించె నింతియె కాని భేదంబు లేదు మహారహస్యంబుగ నీదేవీమాహాత్మ్యం బప్పటిం గాని

నవమిం గాని చతుర్దశిం గాని కృతోపవాసుండై పఠియించి నృపాలుండు సంవత్సరంబులోపల లబ్ధరాజ్యుం డగు నేతదుపాఖ్యానంబు వినినవారికి సకలకామితంబులు ఫలియించు నది వ్రాసినపుస్తకంబు పూజించువారిగృహంబున ధనకనకవస్తువాహనసమృద్ధియుం బుత్రపౌత్రాభివృద్ధియుం గలుగు నగ్నిచోరాదిబాధలు లే వని వారాహదేవుండు చెప్పిన విని ధరిత్రీహరిణనేత్ర తరువాతివృత్తాంతం బానతిమ్మని విన్నవించిన. ౧౩౫.

మ. భవదీయోరుభుజావినిర్జితమహాభారవ్యపాయోచితో
ద్భవనిశ్వాసవితర్కదాయకగుహోద్యద్వాత గోత్రాదిమ
స్తవనిక్షిప్తసమస్తదిగ్భుజగజస్తంభౌఘ తుశ్వాసవా
యువతంసా పరిషద్రిరంసకవిసంఖ్యావత్ప్రియంభావుకా. ౧౩౬.

క. ధరణినుత దేవకీపుర। వరనిలయ శ్రీగిరీశవరసంపన్నే
శ్వరవిభుతనయా సాళువ। నరసింహనృపాలదండనాయకతిలకా. ౧౩౭.

శిఖరిణి. వరాసేవాహేవాకిజనధరణీవాసవగవీ
కరాలోకాలోకాగ్రవిధుమణి రాకాశశియశో
భరా చాపాటోపార్జితబహులయశోపాయనపరం
పరా రంభాపుంభావసుఖరిపుసంభారవినుతా. ౧౩౮.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాభినంది
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి
ధాన ఘంటనాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతం బైన శ్రీవరాహపురాణం బను మహా
ప్రబంధంబునం దేకాదశాశ్వాసము.

శ్రీ

వరాహపురాణము.

ద్వాదశాశ్వాసము.

క. శ్రీకారసదృశకర్ణ | స్వీకృతకవితాప్రవాహసితఫేనగుణ
వ్యాకారమౌక్తికస్వ | చ్ఛాకల్పా యీశ్వరక్షమాధిపునరసా. ౧.

వ. అవధరింపు మవ్వరాహదేవుండు పృథివి కిట్లనియె నట్లు రుద్రమహిమోద్ద్యోతకం బైనశక్తిత్రయచరిత్రంబు చెప్పితి నింక సకలపాతకనివారణకారణప్రభావం బైన రుద్రవ్రతావిర్భావంబు చెప్పెద మున్ను మూఁడవసృష్టిసమయంబున నలువ తన వలన జన్మించినపింగళాక్షుండును నీలలోహితుండును నైనరుద్రునిం జూచి మద్రసావేశంబున నిజస్కంధదేశంబున నిలిపి కపాలిరుద్రనగ్నకేదారసువ్రతాది కంబు లైనభవిష్యన్నామంబులు గలుగునా నాథర్వణమంత్రంబులచేత నైదవ ముఖంబునఁ బ్రహసించి జగద్రక్షణంబు గావింపు మనిన నీలలోహితుండు తన్ను ననుచితం బైనకపాలినామంబునం బిలిచినకతంబున. ౨.

క. కలుషించి విరించిభుజాగ్రములు ద్రొక్కి తదూర్ధ్వశిరము పుడికెఁ గరరుహాం
చలమునఁ దరుశాఖలపై | నిలిచి ఫలము చిదుమురీతి నిర్ఘృణవృత్తిన్. ౩.

క. నిష్ఠురహరవామకరాం | గుష్ఠనఖవిలూనమస్తకం బైనగురు
జ్యేష్ఠుని నప్పుడు చూచి గ | రిష్ఠాద్భుతభయములన్ మరీచిప్రభృతుల్. ౪.

క. తనువున గళమున మస్తక | మున భీకరభిన్నవర్ణములు గలయందుం
గని యెఱుఁగనివిపరీతపుఁ | దనయునిజన్మంబు తఁద్రడితలపై వచ్చెన్. ౫.

మ. అని భాషింపఁగ స్రష్ట శిష్టచతురాస్యం బైనదేహంబుతో
ననిలక్రూరనిపాతభగ్నశిఖరం బై నాల్గుకంబాలతో
డనె కన్పట్టెడుపైఁడిమేడవలె నుండం దత్పయోజాతగ
ర్భునిమూర్ధంబును సంతతక్షరదసృక్పూరాతి ఘోరాకృతిన్. ౬.

చ. హరునఅచేతిలోఁ మొలచినట్లు దృఢంబుగ నంటి నిల్చె ని
ష్ఠురగతి నాహరుండు తనపాణి విదల్చి నులిం గదల్చెఁ ద
చ్ఛిరసిజముల్ కుదించి తివిచెన్ జరణంబునఁ జుట్టి పట్టి ని
ష్ఠురగతి మేదినీస్థలిఁ బటుక్కు ఫటుక్కునఁ గొట్టె నప్పుడున్. ౭.

గీ. ఊడి పడఁ గన్నఁ జూచి పయోజభవుని తోడ నోపరమాత్మ యిందులకు నింక
నేమి చేయుదు నీపాప మేకతమునఁ దొలఁగుఁ జెప్పు మటన్న రుద్రునకు నజుఁడు.

మ. క్షితిఁ బంద్రెండుసమల్ చరింపు హిమరోచిర్భూష కాపాలిక
వ్రత మాచారయుతంబుగా నది జగత్ప్రఖ్యాతమై సాఁగు దు
ష్కృతము ల్నీకుఁ దొలంగు నన్న హరుఁ డేగెన్ వే మహేంద్రాద్రికిన్
భృతచింతామణికల్పకాద్యములచే హేమాద్రికిన్ మాద్రికిన్. ౯.

క. అచ్చోట బరణి గూడదు, పుచ్చినగతి నజునిశిరము పునుక నడిమికిన్
బుచ్చె వలచేతినఖమున ప్రచ్చి యెడమచేత నగము వ్రక్కలు నిలువఁగాన్. ౧౦.

క. ఆనిగాఁదివ్రక్క తునుకలుగా మొత్తి జటాంతరములఁ గట్టి తదంత
స్సీమ మణిశోడ విద్యుద్దామశిరోజముల జన్నిదంబులు చేసెన్. ౧౧.

సీ. ఇట్లు కాపాలికాకృతి ధరియించి సప్తద్వీపవృతధరాస్థలములోనఁ
గలుగుతీర్థము లెల్లఁ గలయంగఁ దిరుగ సంకల్పించి మొదల సాగరజలమున
స్నానంబు చేసి గంగానదిఁ గ్రుంకి సరస్వతీయమునాశరావతీక
వేరకన్యాకృష్ణవేణీవితస్తాదినానానదుల మజ్జనంబు సలిపి
రుద్రకాననకేదారభద్రవటము లాదిగాఁ గల సకలపుణ్యస్థలములు
ద్రొక్కి చూచి గయకుఁ బోయి రుద్రపాదములయం దావిధిపితృపిండములు ఘటించి.

ఉ. అప్పటు వాసి వేగమున నాలవయేట ధరిత్రిఁ గ్రుమ్మరన్
బచ్చనిపింఛివానిఁ పుపచ్చడమున్ రశనాకపాలమున్
గచ్చడముం దొలంగ నది గైకొన కెప్పటియట్ల తీర్థముల్
నిచ్చలుఁ జొచ్చి చొచ్చి పలునీళ్ళ మునుంగఁగ నెన్నిదేండ్లకున్. ౧౩.

క. అంటలు గట్టుము నొకటియు గొంటక తల బోడి గాఁగఁ గేశము లూడన్
మింటికి నెగసెడిరవిపై నొంటక చను సైంహికేయు నుగ్రతఁ గూడెన్. ౧౪

క. అంతటఁ ద్రిలోచనుఁడు హిమవంతంబునఁ దిరుగుచో నవమసమఁ జలి వే
నెంతయును బగిలి మదవద్దంతావళిబిందుబభ్రుతాయుత మయ్యెన్. ౧౫

క. వెండియుఁ జతురంతమహీమండలమధ్యస్థతీర్థమజ్జనరతిరు
ద్రుండు చరియించె మఱి పంద్రెండవసంవత్సరంబు నిండెడువేళన్. ౧౬

సీ. దంతిబృంహితరవాటోపంబె కాని సంవర్తఘారాధరధ్వనులు లేవు
కదళికావనవాటిఁ గదలుగాడ్పులె కాని ప్రళయప్రభంజనారభటి లేదు
గోపురసౌవర్ణకుంభకాంతులె కాని తీవ్రక్షయాదిత్యదీప్తి లేదు
విశ్వేశమజ్జనవిమలవాఃపూరంబె కాని కల్పైకోదకంబు లేదు
క్రోశపంచకపరిమితక్షోణికలిత। మైనయేపట్టణంబున నట్టికాశి
కరిగి గంగానదీస్నాన మాచరింప। హరునిచే నుండి మహిఁ జాఱె నజునిపునుక. ౧౬.

క. కమలజుశిర మీక్రైవడిఁ। దెమలి మహిం బడినవేళఁ ద్రినయనహస్తం
బమరె నపేతమరాళా। క్రమణం బగువికచరక్తకమలముభంగిన్. ౧౭.

క. ఈనిఖిలంబునఁ గలిగిన। ప్రాణులపాతకము సంస్మరణమాత్రమునన్
మానుపుమలహరుదురితము। మానిపె నీవారణాసిమహిమం బనదే. ౧౮.

చ. అని సవిధస్థితుల్ పొగడి రప్పుడు బ్రహ్మసమస్తదేవతల్
దను గొలువంగ వచ్చి హిమధామశిఖామణిఁ జూచి ఫాలలో
చన భవదీయహస్తమున జాఱెఁ గపాలము లోకముల్ నుతిం
ప నిచటఁ దాల్చు నీస్థలి కపాలవిమోచనతీర్థనామమున్.

వ. మఱియు వినుము మొదల నీవు కపాలపాణివై సకాపీనంబుగా వసుంధరం బరిభ్రమించుట మహావ్రతం బనం బరఁగు నావెనుక నగ్నత వహించి తిరుగుట నగ్నకాపాలికం బనం బరఁగు నందుపిదప బభ్రుత వహించుట బభ్రుకపాలికం బనం బరఁగు నిప్పుడు గంగానదీస్నానంబున దేహశుద్ధి వహించుట శుద్ధశైవం బనం బరఁగు బ్రహ్మహత్యకు మునుపు నీలత్వసహితుండ వగుట కైదారవ్రతం బనం బరఁగు సకలపాపక్షయకరంబు లైనయేతన్మహావ్రతంబులకుఁ దగినశాస్త్రంబులు మత్పరోగము లయినవేల్పుగములకు భావికాలంబున నుపదేశించి సకలలోకాచరణయోగ్యంబులు చేయు మని పలికి బహువిధంబులం బ్రస్తుతించి విరించి నిజలోకంబునకుం జనియె రుద్రుండును మహేంద్రాదిబృందారకులు జయజయాలాపకోలాహలంబులతో నుభయపార్శ్వంబుల సేవింప భావింప గోచరంబుగాని మహిమంబున రజతాచలంబునకు విజయం చేసి చరాచరంబు లేలు చుండె మేదినీ వేదరహస్యం బైనయీరుద్రమాహాత్మ్యంబు చెప్పితి నింక నేమి వినవలతు వదుగు మనిన.

మ. అవనీకామిని ఫాలభాగమున హస్తాంభోజముల్ చేర్చి ది
వ్యవరాహాధిపుఁ జూచి దేవ మును దుర్వాసోమునిస్వామిచే
వివిధశ్రీశమహత్త్వముల్ విని హిమోర్వీభృద్వరాభ్యర్ణపు
ణ్యవని న్నిల్చినచోటిసత్యతపుఁ డే మయ్యెం గృపం జెప్పవే. ౨౨.

సీ. నావుడు నాకుహూనావరాహుండు కాశ్యపికి నిట్లనియె నాసత్యతపుఁడు
భృగువంశజుం డైనపృథ్వీసురుండు యౌవనవేళఁ బ్రాప్తదుర్వ్యసనుఁ డగుచు
జారుఁడై నిజకులాచారం బుడిగి పాపపరత వర్తించుచు నరుణిమౌని
కారుణ్యసంపదఁ గలిగినవిజ్ఞాన మెఱిఁగి దుర్వాసోమునీంద్రువలన
హరిచరిత్రంబు విని తుషారాద్రియుత్తరమునకును బోయి పుష్పభద్రాతరంగి
ణీతటమ్మునఁ జిత్రశిలాతలమున। భద్రనామకవటపాదపంబునీడ. ౨౩.

క. కడునియతిఁ దపము చేయుచు। నడవికి నొకదినమునందు నరిగి సమిత్తుల్
కొడవంటఁ గోయునురవడిఁ। దడఁబడి తనవామహస్తతర్జని దెగినన్. ౨౪.

గీ. కైకొనక సమిధలు తొంటికరణిఁ గోయు।చుండె ఖండితతర్జనిగుండ నెత్తు
రెముక మొదలుగ లేదయ్యె నించుకైన। భూతియె వెడలె నౌర తపోవిభూతి.

క. నేలఁ బడియున్నతునుకయు। వ్రేలం దనుదానె తొంటిక్రియ నంటె నతం
డాలోన హోమసమిధలు। చాలం గోసికొని పర్ణశాలకు వచ్చెన్. ౨౬.

చ. ఇరవగునట్టిభద్రవటవృక్షముకొమ్మలనీఁద నున్నకి
న్నరమిథునంబు నెమ్మనమునన్ గడువిస్మయ మందుచున్ మునీ
శ్వరుమహిమంబు గన్గొని దివంబున కేగి సమస్తదేవతా
పరివృతుఁ డైనయింద్రునిసభాభవనంబున నుండ నత్తఱిన్. ౨౭.

క. బలభేది గొలువువారలఁ। గలయం బరికించి మీరు గనినవినినక్రొ
త్తలు చెప్పుఁ డనిన వినతాం।జలులై కిన్నరయుగంబు సవినయఫణితిన్. ౨౮.

గీ. సత్యతపునివ్రేలు సమిధలతోఁ గూడఁ। దెగినవిధము భస్మ మెగయువిధము
ధరణిఁ బడ్డతునుక తనుదానె కీల్కొన్న।విధముఁ దెలియ విన్నవించుటయును.

ఉ. ఇంద్రుఁడు విస్మయంబున నుపేంద్రునితో నిది చూడ నామదిన్
సాంద్రకుతూహలంబు కొనసాగుచు నున్నది పోయివత్తమ
న్నంత్రిజగద్విభుండును ఘనాఘనగర్జితఘుర్ఘురంబుతోఁ
జంద్రకళావినిర్మలవిశంకటదంష్ట్రికతోఁ వరాహమై. ౩౦.

సీ. తనదేహవిస్తారమున ముజ్జగము లైన నాక్రమింపదె యీమహాకలంబు
తనలావుకలిమి గోత్రమహీధరము లైన లీల నెత్తదె యీకరాళఘోణి
తనభయంకరమూర్తిఁ బెనురక్కసుల నైన వెఱపించుకొనదె యీవికటదంష్ట్రి
తనపాదహతిఁ ఫణీంద్రఫణభాగము లైన నలియఁ ద్రొక్కదె యీమదాంధపోత్రి
యనవృశం బగుతనగతి నొసలఁ గన్న। గలుగునంతటిబలువేఁటకానిసార
మేయముల కైనఁ బట్టీక మీటు మిగిలి।చనదె యీఘోరభూదారమనఁగ నపుడు.

మహాస్రగ్ధర. కిటియున్ వేశంతముల్ ముస్తలు నమలుచుఁ బోత్రిఁబునం ధాత్రిఁ ద్రొచ్చున్
మెఱుఁ గారుం గోఱఁ జిమ్మున్ మిడుఁగఱు లెగయున్ మేదినీభృద్వ్రపత్తుల్
మఱుమ్రొక్కం బైనతోఁక గొని విసరు వెసం గూలఁగా సాలపఙ్క్తుల్
పఱచున్ దాటించు దౌడల్ పయికొను నెలయున్ బల్లఱుం గల్లు నెట్టున్. ౩౨.

కం. ఈరీతిఁ గపటధరణీదారము చనుదెంచి సత్యతపునాశ్రమమున్
జేరి పొద సొచ్చెఁ దన్ముని కారుణ్యముతోడఁ దన్నుఁ గనుఁగొనుచుండన్. ౩౩.

శా. ఆవేళన్ సురవల్లభుండు మృగయుండై వెంబడిన్ రోయుచున్
దా వింటం దెగఁగొన్నకోల గరికర్ణన్యస్తపింఛంబు సం
భావింపం గుఱుబోడజుంజురు చలింప న్వచ్చి తన్మౌనితో
దేవా యిచ్చటి కేటు కడ్డకిటి యేతెంచె న్నిరీక్షించితే. ౩౪.

కం. బడలితి నెంతయు నేనుం బడుచులు నేఁ డెల్ల వెళ్ళఁ బడుమము దానిం
బొడగంటివేని నీవుం గడుపుణ్యము చూపు మనినఁ గరుణాపరతన్. ౩౫.

గీ. పందియును వచ్చె నిచటికిఁ బ్రాణభీతిఁ బొందె శరఘాతవేదనఁ బొంది తూలి
యెఱుకు నాఁకలిగొన్నవాఁ డేమి సేతు ననుచు డోలాయమానుఁడై మనసులోన.

కం. ఒక వెరవు దోఁచుటయు లుబ్ధక విను కను నేత్రములకుఁ బలుకం గా నా
లుక లేదు మఱి పలుకు జిహ్వకుఁ జూడఁగ లేవు కన్నులన హరిశ్రుతుల్. ౩౭.

తరళ. అతని సత్యము సర్వజీవదయాపరత్వము మెచ్చి సం
ప్రీతియు భీషణభిల్లభావము డించి చక్రము వజ్రముం
బతగవాహము దంతియానము పద్మనిర్మలనేత్రముల్
శతదళేక్షణముల్ వెలుంగ నిజాలరూపులు చూపుచున్. ౩౮.

మ. మునికంఠీరవ మెచ్చినారము వరంబుల్ వేఁడు మన్నం జనా
ర్దన సంక్రందన వీర లిద్దఱును బ్రత్యక్షత్వమున్ బొందె వ
చ్చినకంటెన్ వర మింక నొండు గలదే చింతింప నట్లైన నే
జను లేతత్కథ సర్వకాలముల సంశ్లాఘింతు రవ్వారికిన్. ౩౯.

కం. నెలనాళ్ళలోనఁ జేసిన కలుషము దొలఁగంగ వరము గరుణింపుఁడు నా
కిలలో జీవన్ముక్తియుఁ గలుగఁగఁ జేయుఁడు దన నట్ల కాకని వారున్. ౪౦.

స్రగ్ధర. అంతర్ధిం బొంది రాసత్యతపుఁ డచట బ్రహ్మోక్తసంయుక్తితో న
త్యంతశ్రేష్ఠక్రియం దపము సలుపుచోఁ దద్గురుస్వామి దాసో
హంభావోద్దీప్తిసద్భావుం డరుణిమునివరుం డబ్ధివేలాపరీతా
వంతన్ దీర్ఘంబు లాడ న్వలసి తిరుగుచు న్వచ్చి శ్రీతాద్రిచెంతన్. ౪౧.

సీ. దీనిపండులఁ దేనెసోనలు గూడియో మాధవశయ్యాబ్ధి మధుర మయ్యె
నీరంధ్ర మగుదీనినీడనె పెరిఁగియో మలయజద్రుమవాటి పలుకఁ బాఱె
దళ మైనదీనియాకులు దూఱిపో నోపకో యినుఁ డపరాబ్ధిఁ గ్రుంకు నెపుడు
నుఱుతలు మొగడలు గలవంగ దీనిపాల్దొరిఁగియో తెలుపయ్యె హరునిశైల
మనఁగ నాలుగుదిక్కులు సనలు గొనలుఁ బాఱి విస్మయకరలీలఁ బ్రబలినట్టి
విపులశాఖలు గలిగినవిహరదబ్జభవరథమరాళవరటమై భద్రవటము. ౪౨.

వ. కదిసి విశంకటకోటరకుటీరంబుల దాఁగుడుమ్రుచ్చు లాడుకిన్నరకన్యకలమోహనంబు లగుతమకంబులు నేర్చుకొనెడుచిలుకలయెలుంగులు ప్రతిధ్వనులజాడ మొరయ నాడకాడనునీడలం గుంపుగూడి పాడుగంధర్వబాలికలఁ ద్రాసులం దూఁచు బంగారుప్రతిమలవిధంబున నూడలం బెనచినయుయ్యాలల నొయ్యొయ్యన తూఁగు యక్షయువతుల నిజమధురాధరంబులం దత్ఫలంబులం గల్గునారుణ్యంబులతారతమ్యంబుల నొండొరుల నడుగుఖచరకుమారికలం జూచి విస్మయపడుచు శేషవాసుకిముఖ్యమహానాగంబుల మున్ను వేసి చుట్టినం గాని దీనిమొదలివలము కొలనెట్ట రాదు త్రివిక్రమదేవుండు చక్కనిక్కిచూచినం గాని దీనికొనకొమ్మలు గానరావు మహాతాండవంబు సలుపుకుండలికుండలుండు సాఁచినసముద్దండబాహామండలంబు గాని తక్కినవి దీనివిస్తృతశాఖానికాయంబులకు సరిగావు దీనిప్రతిబింబంబు చూచి సుహీ లోకులు చందురునందు మచ్చ గల దందురు దీనివిశాలపలాశంబులు చూచె నే నాదినారాయణుండు నిరంతరంబు బాలకత్వంబు వహించి పవ్వడింప వేడుక పడు దీనిదండ నధివసియించి శిష్యులకు నుపనిషద్రహస్యంబులు వక్కాణించుచు సంయములు దక్షిణామూర్తి ననుకరించుచున్నవారు పాతాళంబునకు దిగినదీనిమూలంబులు దిగ్గజాలానలీల వహించుచున్నవి హిమవన్నగంబు దీనిక్రింద నెండకన్ను నీడకన్ను నెఱుంగక నెమ్మది నున్నముక్తికన్యక విహరించుచంద్రకాంతపుటరుంగు తెఱంగున నున్నది గదా యని బహుభంగులం బ్రశంసించుచు నెదుటఁ జిత్రశిలాతలంబున బ్రహ్మవర్చసం బొలుకులువాఱ నతినియతిం దపంబు సలుపుచున్నసత్యతపునిఁ గని తాను మున్ను దేవికాతటంబున మాశకటంభతక్షయ యనుమంత్రం బుపదేశించిన శబరుండు తపోమహత్త్వంబునఁ గల్మషంబులఁ దొఱఁగి జీవన్ముక్తుం డగుట యెఱింగి సంతసించుచు నతనిచేత నభ్యర్థానప్రణామార్ఘ్యపాద్యగోదానాదిపూజలు వడసి కుశాసనాసీనుండై. ౪౩.

సీ. తనశిష్యువదనంబు తప్పక వీక్షించి మామీఁదిభక్తిసంపత్తి యెపుడు
వదలక నాస్తితత్వంగురోఃపర మను తెలివి నీవు దపంబు సలుప యాద్య

శీభావనాయత్రసిద్ధిర్భవతి తాదృశీ యనువాక్యంబు సిద్ధ మయ్యె
నిట్టినీదృఢభక్తి యెఱుఁగక నాఁటికి నేటిదో యొకపాటిమాట చెప్పి
నార మింతియ కుండమంటపవిధాన। సాంగపద్ధతి దీక్ష చేయంగ లేదు
తత్ప్రకారంబు విను సావధానబుద్ధి। నెవ్వరికి నైన నుపదేశ మియ్యరాదు. ౪౪.
క. ఒకయేఁడు జాతిశౌచా।దికములు శోధించి భక్తి దృఢ మాట యెఱిం
గి కరుణ భూసురనృపవై।శ్యకులుల కుపదేశ మిచ్చు టర్హం బగుటన్. ౪౫.
సీ. శిష్యుండు వత్సరసేవచే సంతుష్టుఁ డైనదేశికునిపాదాబ్జములకు
మ్రొక్కి నా కైహికాముష్మికసౌఖ్యప్రదాయిమంత్రముఁ గృపచేయ వలయు
నని పల్క దేశికుండును నప్పుడము చూచి కార్తికశుక్లపక్షమున ద్వాద
శీదినంబునను బ్రసిద్ధలగ్నంబున హరిమందిరంబులో నలికి ముగ్గు
మొదలుగాఁ గలశృంగారములు రచించి। యష్టదళ మైన నవనాభ మైన షోడ
శార మైన లిఖించి తదంతరమున। విష్ణుదేవుని శాస్త్రోక్తవిధి యజించి. ౪౬.
చ. కనుఁగవ ధౌతవస్త్రములు గట్టినశిష్యులఁ బుష్పహస్తులం
దననికటంబున న్నిలిపి ద్రవ్యము లంటినఁ గీడు మేలునున్
గని మఱి మంత్ర మీవలయుఁ గావున నీవును నట్ల చేయు మం
చు నరుణిమౌని సూనృతవచోనిధి సత్యతపోమునీశ్వరున్. ౪౭.
క. పలికిన నాతఁడు విహితాం।జలియై గురునాథ యిమ్ము శాస్త్రోక్తవిధం
బుల నుపదేశము నాకన। ఫలకుసుమసమేతమంటపమున నరుణియున్. ౪౮.
వ. సత్యతపోమునికి శాస్త్రోక్తప్రకారంబున శ్రీమదష్టాక్షరీమంత్రం బుపదేశించి మహా
నుభావా తొల్లియు నీవు కృతార్థుఁడవు విశేషించియు నిప్పుడు దీక్షామంటప
మధ్యంబున ధౌతవస్త్రపరిచ్ఛన్నలోచనుండవై శుభద్రవ్యసంస్పర్శనంబు గావిం
చితివి గావునఁ దపస్సిద్ధుండవై బ్రహ్మభూయంబు నిదె పొందెదవు మన కిద్దఱకు
విష్ణుసాయుజ్యంబుఁ బొందఁ నిదియ మంచిసమయం బని తాను సతండును నిశ్చల
ధ్యాననిమీలితాక్షులై సాక్షాత్కరించిననారాయణుం గలిసిరి యేతదుపాఖ్యానంబు
వినిన వినిపించినపుణ్యాత్ములకు గయాశ్రాద్ధఫలంబు సిద్ధించు వసుంధరా యింక
మానవులకు నిహలోకంబున రోగదారిద్ర్యాదిదోషంబులు దొలంగి సంతతారో
గ్యసంపత్తి పుత్రపౌత్రాభివృద్ధి దొరకువిధంబు చెప్పెద వినుము కార్తికశుక్ల
పక్షద్వాదశిం గాని సంక్రమణసోమసూర్యగ్రహణాదిపుణ్యకాలంబులం గాని శృం
గారితమంటపాభ్యంతరంబున నెనిమిదిరేకులపద్మంబు వ్రాసి యెనిమిదివిదళం
బుల నెనిమిదికలశంబుల నడుమ నొక్కకలశంబును యథావిధానంబున నిలిపి
నడిమికలశంబుమీఁద లక్ష్మీసమేతవామభాగు నారాయణుని నిలిపి షోడశోపచా

రంబులు సలిపి యింద్రయమవరుణకుబేరదిగ్గళంబుల భద్రప్రద్యుమ్నానిరుద్ధవాసుదేవుల నర్చించి యీశానాగ్నినిఋతివాయుదిగ్గళంబుల శంఖచక్రగదాపద్మంబుల యథాక్రమంబున నర్చించి మఱియు నీశానభాగంబున ముసలంబును దక్షిణభాగంబున గరుడునిం బూజించి శరశరాసనకృపాణశ్రీవత్సకౌస్తుభంబులు దేవునిపురోభాగంబునం బూజించి వైష్ణవకలశంబున ముక్తికాముని నైంద్రకలశంబున సంతతశ్రీకాముని నాగ్నేయకలశంబునఁ బ్రతాపకాముని యామ్యకలశంబున మృత్యుంజయకాముని నైఋతికలశంబున దుష్టప్రధ్వంసకాముని వారుణకలశంబున శాంతికాముని వాయుకలశంబునఁ గల్మషనాశకాముని గౌబేరకలశంబున సంపత్తికాముని నైశానకలశంబున సుజ్ఞానకామునిఁ దత్తన్మంత్రంబులతో నభిషేకంబు సలిపిన వారివారికోరికలు సిద్ధించు నింక నవకలశంబుల నభిషిక్తుం డైనధన్యుం డిహలోకంబున విష్ణుసదృశుం డై సకలసామ్రాజ్యసౌఖ్యంబు లనుభవించు నివ్విధంబున మదుక్తప్రకారంబున శోషణదాహనప్లావనంబులఁ దత్త్వశోధనంబున నోం నమో భగవతే విష్ణవే స్వాహా యనుమంత్రంబునం జేసినహోమంబున విష్ణుసూక్తంబు చెప్పుచు శంఖోదకంబునం జేయునభిషేకంబున గురునిచేత దీక్షితుం డైనసమయం బెఱింగి గురువుల హస్త్యశ్వరథగ్రామభూషణాదికంబుల యథాశక్తి సంభావించి దక్షిణాయుక్తంబుగా బ్రాహ్మణులకు భోజనంబు వెట్టి సాత్త్వికుం డై సకలదేవబ్రాహ్మణవేదనిందలం దొలఁగి వర్తించుపుణ్యులమాహాత్మ్యంబు చెప్ప నశక్యంబు వైష్ణవదీక్షఁ గైకొని యెవ్వరేని యేతద్వ్రతాచరణప్రకారంబు విందురు వారికి సంక్రమణగ్రహణవిష్ణువాసరాదిపుణ్యకాలంబుల దేవహ్రదకురుక్షేత్రపుష్కరవారాణాస్యాదిపుణ్యతీర్థంబుల వేదపారాయణంబు చేసినఫలంబు సిద్ధించు దేవతలును భారతవర్షంబున జన్మించి వైష్ణవదీక్ష వడసి వారాహంబు విని కార్తికమాసంబునఁ జేయువారాహయాగంబు చూడ నెన్నఁడు గలుగునో యని కోరుచుందురు విశ్వంభరా యేతత్ప్రకారం బెఱింగి మదుక్తసర్వాభీష్టప్రదలక్ష్మీనారాయణమండలంబు చూచిన మానవుండు రెండవవిష్ణుం డగు నింక నేమి వినవలతు వడుగు మనిన. ౪౯.

. స్వామి మున్ను సరోరుహాసనతనూసంభూతగాయత్రి వే
త్రామర్త్యారి వధించి నంద యనునాఖ్యం జెంది తద్బ్రిహ్మాచే
భీమాజిస్థలి భావివేళ మహిషు న్వధించి సర్వామర
స్తోమత్రాసము మాన్పఁ బంపువడి మంచుంగొండపై నున్నతిఁ. ౫౦.

నిలిచె నటంటివి యిప్పుడు। జలజాక్షునిశక్తి మహిషుఁ జంపెను సమర
స్థలి నంటివి యీమర్మము। తెలుపుము నా కన వరాహదేవుఁడు ధరతోఁ. ౫౧.

క. తన్వీ విను సింధుద్వీపాహ్వయుఁడు మహీపదానవాగ్రణి దోర్ద
ర్పాన్వితుఁడు స్వాయంభువమన్వంతరవేళ విష్ణుమాయాహతుఁడై. ౫౨.

క. ధర వైవస్వతమన్వంతరమున వెండియును బుట్టి నందాశక్తిన్
దురమున వింధ్యక్షోణీధరసీమ నెదిర్చి చచ్చెఁ దచ్ఛూలమునన్. ౫౩.

గీ. జ్ఞానశక్తి యనఁగ సావిత్రి యనఁగ వైష్ణవి యనంగ వివిధనామకముల
నున్నమాయలీల లెన్నంగ రా దర్ణవములయిసుక యెన్న వచ్చుఁ గాని. ౫౪.

సీ. వసుధా నవగ్రహవ్రతములు విను మింక సంయుక్తహస్తనక్షత్ర మైన
భానువారంబునఁ బ్రారంభ మొనరించి క్రమమున భానువారంబు లేడు
నక్తంబు నియతితో నడపి యేడవవారమున యథాశక్తి జాంబూనదమున
రవిఁ జేసి రక్తవస్త్రద్వయంబును జుట్టి నేతమజ్జనమార్చి నిష్ఠఁ బూజ
చేసి గొడుగును బావాలఁ జేలమును విభూషణంబులు మొదలుగా భూసురునకు
నిచ్చి బ్రాహ్మణభోజనం బిడినసువ్రతునకు నారోగ్యసంపదల్ దొరకు నెపుడు.

వ. చిత్తానక్షత్రసహితం బైనసోమవారంబు మొదలుకొని యెనిమిదిసోమవారంబులు పాయసంబున నక్తంబు సలిపి యెనిమిదవసోమవారంబున నోపినపాటి వెండి నిందుమండలంబు చేసి ధవళవస్త్రయుగంబునం బొదిగి కాంస్యభాజనంబున నిలిపి పాదుకాతపత్రదక్షిణాసహితంబుగా విప్రపుంగవునకు నొసంగి బ్రాహ్మణభోజనంబు వెట్టినసువ్రతులు కాంతిమంతు లగుదురు స్వాతినక్షత్రసహితం బైనభౌమవారంబు మొదలుకొని తొమ్మిదిభౌమవారంబులు నక్తంబులు సలిపి కడపటివారంబున యథాశక్తి సువర్ణంబున నంగారకప్రతిమం జేసి రక్తవస్త్రద్వయంబునం బొదిగి తామ్రభాజనంబున నిలిపి దక్షిణాలంకారపాదుకాచ్ఛత్రసహితంబుగా భూసురున కిచ్చి బ్రాహ్మణభోజనంబు వెట్టినధన్యులకు సకలశుభంబులు గలుగు నిట్ల నక్షత్రానుక్రమంబునం దక్కిననగ్రహంబుల వారంబు లేకోత్తరవృద్ధిగా నక్తంబులు సలిపి తత్తద్గ్రహోచితవర్ణలోహవస్త్రాదికంబుల నుద్యాపనంబు చేయునవద్యులకు నవగ్రహానుకూల్యంబు నాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధులుం గలుగు నీనవగ్రహకల్పంబు వినినవారికి నిష్టఫలంబులు గలుగు నని చెప్పిన విని ధరిత్రి కపటపోత్రి నాలోకించి.

గీ. దేవ మున్ను నీవు దెలిపినద్వాదశీవ్రతము పూని చేయ వర్షసాధ్య
మది నిరంతరాయమై సాగ దరిది తత్ఫలము సులభవృత్తిఁ గలుగువ్రతము. ౫౬.

ఉ. ఆనతి యిమ్మటన్న వసుధా వినిపించెద నీకు నే నుపా
ఖ్యానము మున్నిలావృతసమాహ్వయవర్షవిభుండు శ్వేతుఁ డం
భోనిధిమేఖలావలయముద్రితసర్వవసుంధరా నృపా
స్థానసమస్కృతస్వభుజశాసనుఁడై జగ మెల్ల నేలుచున్. ౫౭

సీ. తనపురోహితు వశిష్ఠునిఁ జూచి మునికులోత్తమ సహస్రాశ్వమేధములు చేయ
వలె విప్రులకు నన్నజలదాన మొసఁగుట యెందులోనిది యింక హేమకాంస్య
రత్నభూషాంబరగ్రామగజాశ్వాదు లొసఁగుదు విరహితాన్నోదకముగ
నని లిఖితాత్తశాసనహేమపట్టికాసహితఫాలము లైనజవనహరుల
వరుస విడిపించె నవియును దుర్వారలీల। వారణతురంగరథభటవాహినీప
రంపరలు వెంట రాఁ జొరరానికోటు। లెల్లఁ జొచ్చి చరించె మహీస్థలమున. ౫౯.

చ. హరిదవధిక్షమారమణు లాతురగాళి నుదుళ్ళపట్టముల్
తరువులరాయసంబులవిధంబునఁ గన్గొని శ్వేతమానవే
శ్వరునకుఁ దెచ్చి యిచ్చినవసువస్తుపరంపర లెక్కఁ గూడునె
స్వైరకులరీతిఁ దత్సవనవీథిఖురాంకము లుండు నుర్వరన్. ౬౦

సీ. ఆజ్యవేదన కోర్వక నలుండు జలధిలో బాడబాకృతి దాల్చి నేఁడు నుండు
మందాగ్నిదోషంబు మానుటకై సదా వ్యాయామ మొనరింతు రర్కవిభులు
కరిముఖుం డెప్పుడు కడుపుబ్బు డిగ్గనికతన లంబోదరాఖ్యకుఁ దయ్యె
నఱుగమి పుట్టె యింద్రాదిదేవతలకు నెన్నఁడు వంటకం బింపు గాదు
శ్వేతభూతలభర్త వశిష్ఠముని పురోధగాఁ జేసినతురంగమేధమఖస
హస్రములఁ గల్గుకమ్మనిహవ్యతతులు। మీటు మిగులంగ మెసఁగిననాఁటనుండి. ౬౧.

ఉ. శ్వేతుఁడు నశ్వమేధములు వే యొనరించి సమస్తభూతధా
త్రీతల మెల్ల నేలి తనతేజముఁ గీర్తియు నుష్ణభానుజై
వాతృకు లట్టు సంతతము వర్తిలఁ జేసినపిమ్మటన్ బలా
రాతియుఁ బోలె నాకనగరస్థితి గైకొని పుణ్యసంపదన్. ౬౨.

క. తుంబురునారదమునిగీ। తంబులు రంభోర్వశీఘృతాచీకృతనా
ట్యంబులు సిద్ధతపస్విక। దంబస్తోత్రములు సమ్మదం బొనరింపన్. ౬౩.

గీ. వివిధమహిమ లనుభవించుచు నుండియు। మందుజఠరవహ్ని మాన్పరాని
దప్పితోడఁ గూడి నొప్పింపఁ గన్నులు। మేను దిమ్మదిరిగి మిడికిపడుచు. ౬౪.

ఉ. ఆలలనావతంసముల నమ్మునులం గని జాతరానల
క్ష్వేళధరంబు నేత్రములఁ జీఁకటి గొల్పఁగ నాట లేల యీ
యాలత్తు లేటికిం జెవుల నంతకు పల్కులు పోవ నిన్నియుం
జాలును దుఃఖితే మనసి సర్వ మసహ్యమటం చెఱుంగరే. ౬౫.

సీ. అని పల్కి శ్వేతభూపాగ్రగణ్యుఁడు శ్వేతధరణీధరంబున కరిగి తనదు
బొంది మున్నా కొండపొంత ఖండించినచోటిశల్యము లతిక్షుద్భరమున

నమతే తృష్ణాతురాణాం నమచి గ్నయోగ్య మటన్న పలుకు సార్థ్యంబు గాఁగ
నప్పుడు వశిష్ఠసంయమి వచ్చి ధర్మాత్మ కటకటా స్వాస్థితక్షణము నీకు
నుచితమే యన్న నేమి చేయుదు మునీంద్ర! యిన్నినీళ్ళైన వంటకం బించుకైనఁ
దొల్లి దానంబు చేయనిదుష్కృతమున! నిర్భరక్షుత్పిపాసలు నిలువ వనిన. ౬౬.

క. ఇత్తఱి నేమనఁ గలదు నృపోత్తమ మఱి యన్నదాన మొనరింపవు నా
దత్తము పతిష్ఠ తని విద్వత్తిలకము లాడుకొనెడువాక్యము వినవే. ౬౭.

వ. రత్నహేమాదిదానంబు చేసినవార లవియ కలవా రగుదురు సకలప్రాణిసంతర్పణం
బగున న్నదానంబు చేసినవారలకు నన్ని దానంబులుం జేసినఫలంబులు గలవు తాదృశ
ప్రభావసంపన్నం బగున న్నదానంబు నీవు చేయ నెఱుంగవైతి వనిన భట్టారకా నాకు
నాఁడు పట్టినధనగర్వం బట్టిది యిట్టిదురవస్థ యెట్లు దొలంగు మున్ను పెట్టని
జలాన్నంబులఫలంబు లిప్పుడు నాకుం గలుగునుపాయంబు చేయ నవధరింపు
మనిన భూవరా నీవలెనే తొల్లి సునీతుం డనుమహారాజు సర్వమేధాధ్వరంబులు
సలుపుచు నన్నదానవిరహితంబుగా విప్రులకు సకలదానంబు లొసంగి శరీరావ
సానంబున నాకలోకభోగంబు లనుభవింపుచుండియు నాఁకట నన్నంబున కేఁకట
పడి సకలలోకంబులం బరిభ్రమింపుచు నిజకళేబరంబు దహించినమాయాపురిపరి
సరంబున భృగుమహామునిం గని వినయంబునఁ దనవృత్తాంతంబు విన్నవించిన
నమ్మహానుభావుండు సునీతు నవలోకించి నీకు నేతద్దౌస్థిత్యనివారణకారణం బగు
నొక్క మహావ్రతంబు చెప్పెద వినుము కార్తికమాసంబునం గాని మార్గశిరమాసం
బునం గాని శుక్లపక్షదశమి నేకభుక్తిసంకల్పంబు లొనరించి యేకాదశినాఁ డుపవ
సించి నాఁటిరాత్రి శృంగారితమంటపాంతరంబున ధరణీవ్రతంబుచందంబున నా
లుగువంకల నాలుగుకలశంబులు నిలిపి తన్మధ్యంబున బ్రహ్మవిష్ణుమహేశలోకపా
లాదిదేవతలను సర్వౌషధీరసాన్వితభూచక్రంబును వహించినకాంచనవిరచిత బ్ర
హ్మాండభాండంబును నిలిపి తదుపరిస్థలంబున నారాయణు భావించి కార్తికోక్తమం
త్రంబులం గాని మార్గశీర్షోక్తమంత్రంబులం గాని పాదాదికేశాంతంబును గేశాదిపా
దాంతంబునుగాఁ బూజించి జాగరణంబు గావించి ద్వాదశినాఁడు సూర్యోదయా
వసరంబున వేదవేదాంగపారంగతు లైనవిప్రపుంగవులు నలువురకు నాల్గుకలశం
బులు దానంబు చేసి నడిమి బ్రహ్మాండకలశంబు కుటుంబియు శాంతుండును గత
తృష్ణావిధిజ్ఞుండు నగు నాచార్యునకు సాంగంబుగా సమర్పించినధన్యు లనేక
యుగంబులు విష్ణులోకంబున సుఖం బుండి ముక్తికాములు ముక్తు లగుదురు భుక్తి
కాములు భూమిం జనియించి సకలసామ్రాజ్యసుఖంబు లనుభవించి పిదప ముక్తు
లగుదురు. ౬౮.

క. కావున నేతద్ధనము। నీవునుఁ గావింపు మనసు నిగుడుదు వన భూ
పావిత్రతులు గరఁగించిన। సౌవర్ణముచేత నంబుజభవాండంబున్. ౧౯.

క. చేయించి భృగున కిచ్చెను। మాయాపురిలోన శ్వేతమహీవర నీవుం
జేయు మనఁ జేసి తా ని।శ్శ్రేయససౌఖ్యములు గనియె శ్రీహరికరుణన్. ౨౦.

క. ధరణీహారిణీనేత్రా। ధరణీవ్రతసదృశ మైనదానం బిది శ్రీ
హరిభక్తులకుం గాని యి।తరులకు సిద్ధింప దెవ్విధంబున నైనన్. ౨౧.

సీ. ధుతసర్వపాపసందోహ మీవారాహ మాదినారాయణుం డానతిచ్చెఁ
గమలసంభవున కాకమలసంభవుఁడును దనపుత్రునకుఁ బులస్త్యునకుఁ జెప్పె
నాపులస్త్యమునీశ్వరాగ్రణివలన భార్గవరాముఁ డెఱిఁగె నారాముఁ డాత్మ
శిష్యుఁ డుగ్రునకు వచించె నయ్యుగ్రుండు మనువున కిచ్చెఁ గ్రమమునఁ బూర్వ
కల్పకథ యిది యిప్పటికల్పవేళ। వింటి సర్వజ్ఞుచే నేను విశదముగ మ
హీసతీ నీకుఁ దెల్పితి నింక మీఁదఁ। గపిలముఖ్యమునీంద్రులు దపము చేసి. ౨౨.

క. నీచేఁ దా రాద్యంతము। నేచుకొనంగలరు వరుస నిఖిలపురాణ
ప్రాచుర్యకరణలీలా। వాచాలుఁడు వ్యాసుఁ డెఱుఁగు వారలవలనన్. ౨౩.

గీ. అతనిప్రియశిష్యుఁ డగురోమహర్షణుండు। సత్రయాగాంతరంబున శౌనకాదు
లకు సమస్తంబుఁ జెప్పఁగలఁడు పరాశ।రసుతుఁ డష్టాదశపురాణరచనకర్త. ౨౪.

వ. దురితశరనివారణవజ్రతనుత్రాణంబును రసవదద్భుతవివిధకథాసుధాఝరీణంబును నారాయణభక్తిశరీరప్రాణంబును బోధరత్నోత్తేజనశాణంబును జనితసకలకల్యాణంబును నైనయీవారాహపురాణంబు కార్తికమాసాదిపుణ్యకాలంబులందు నియమంబుతోడ భక్తియుక్తంబుగా వినినవారికి వాజపేయాశ్వమేధాదియాగంబులును గంగాదికపుణ్యతీర్థస్నానంబును హిరణ్యగర్భతులాపురుషాదిమహాదానంబులును జేసినఫలంబును నాయురారోగ్యైశ్వర్యంబులును విష్ణుసాయుజ్యంబును గలుగు నీపురాణంబు శబ్దార్థరసభావబంధురంబుగా వినిపించువక్త మాతృపితృవంశ్యుల నిరువదియొక్కతరంబువారి నుద్ధరించి పరాశరాత్మజునిచందంబున సకలలోకమాన్యత వహించి యిహంబున దైన్యవిరహితజీవనుండై సకలవిద్యాసంపత్తి నెదురులేక మెలంగి పునరావృత్తిరహితశాశ్వతబ్రహ్మలోకసౌఖ్యంబు ననుభవించు నట్టి వాచకులవలన వినినట్టివారలు వాచకునకు గజతురగగ్రామభూక్షేత్రాంబరస్వర్ణాభరణాందోళికాదు లాసంగవలయు నశక్తులు విత్తశాఠ్యంబు చేయక పూజింపవలయు నిట్లు చేయక లోభంబునం గాని గర్వంబునం గాని వాచకు ననాదరణంబు చేసిన దురాత్ముకు లేడుజన్మంబులదాఁక మూకలు వెఱ్ఱులు నై పుట్టుదురు వాచకునిఁ బూ

జించుధన్యులగృహంబునందు లక్ష్మీనారాయణుండు సుప్రతిష్ఠుండై యుండు
నని వరాహదేవుండు ధరావరారోహ కానతిచ్చె. ౭౫.

మ. నరకంఠీరవ చండబాహుబలశుండాలాళికాశీకర
స్ఫురణాష్టద్విపసార్వభౌమతుహినాంభోభస్త్రీకాధారవ
ద్ధరదీశానసదానుభూతభువనద్వ్యాప్తా ప్రతాపోష్మసం
భర ధాత్రీసురకారితాధ్వరహవిస్స్వాద్యద్దివౌకస్స్తుతా. ౭౬.

క. రామానుతతనుమారా। తామరసాతతకరాకతతసారమతా
శ్రీమహిమహామహిమ శ్రీ। రామసమసరాగసాగరాసమసమరా. ౭౭.

జాతివృత్తహారిణి. తరుణహారిణీనేత్రాచేతోజ దానధురంధరా
నిరుపమకళావైయాత్యస్థాన నీతియుగంధరా
నిరతవిసరద్దానస్రోతస్వినీతనుజార్వణా
దరణచతురంతోదన్వత్తూర్ణకుదోద్బలసింధురా. ౭౮.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమామహేశ్వరప్రసాదలబ్ధసారసారస్వతాభినంది
నంది సింగయామాత్యపుత్ర మల్లమనీషిమల్ల మలయమారుతాభి
ధాన ఘంటనాగయప్రధానతనయ సింగయకవిపుంగవ
ప్రణీతంబైన శ్రీవరాహపురాణంబను మహాప్రబం
ధంబున సర్వంబును ద్వాదశాశ్వాసము.

సంపూర్ణము